Šejhul-islam Ibn Tejmijje

Slijeđenje Pravog puta

u suprotstavljanju stanovnicima Vatre

KNJIGA 2.

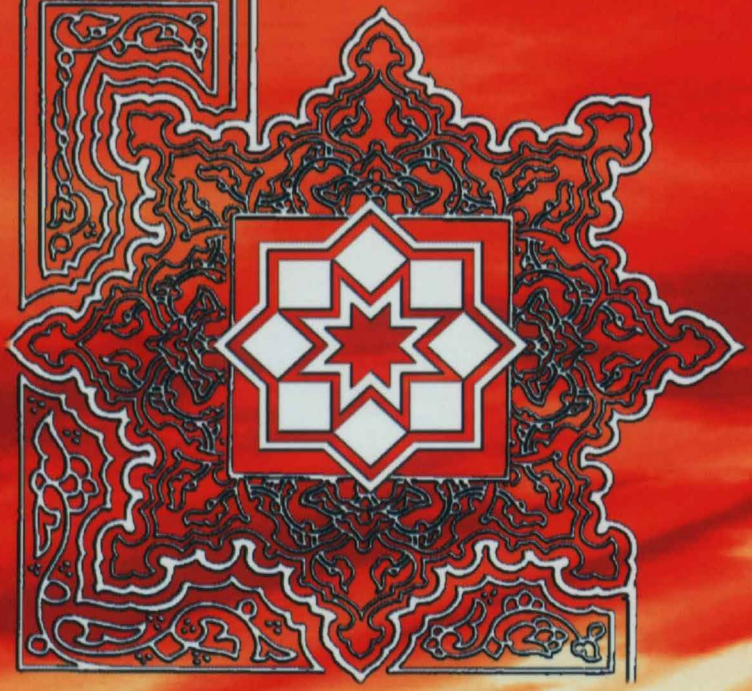

Es Sunne

Šejhul-islam Ibn Tejmijje

Slijeđenje Pravog puta u suprotstavljanu stanovnicima Vatre

Šejhul-islam Tekijuddin Ahmed b. Tejmijje

(rahimehullahu te'ala)

(661-728. h.g.)

Slijeđenje Pravog puta

u suprotstavljanju stanovnicima Vatre

knjiga 2

Verifikacija

Fuad b. Ali Hafiz

Komentar:

Šejh Muhammed b. Salih b. Usejmin

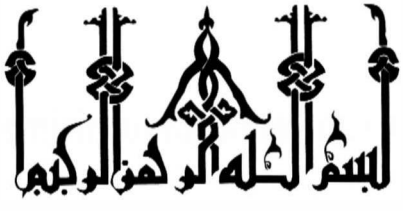
بسم الله الرحمن الرحيم

Šejhul-islam Ibn Tejmijje

Slijeđenje Pravog puta

u suprotstavljanju stanovnicima Vatre

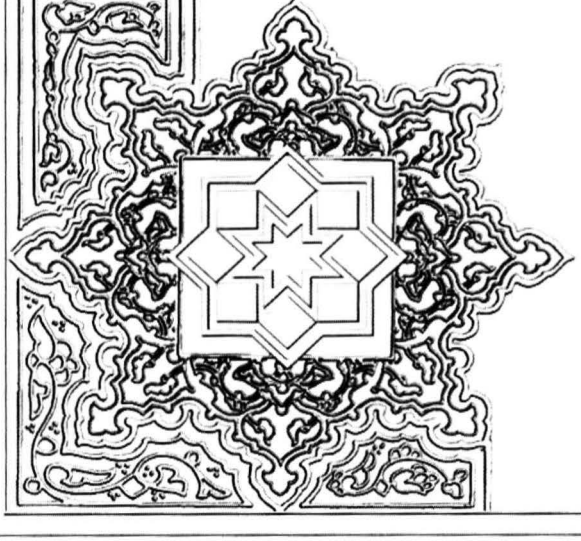

Es Sunna

POGLAVLJE

POISTOVJEĆIVANJE SA NJIMA U ONOME ŠTO NIJE OD NAŠEG ŠERIJATA SE DIJELI NA DVA DIJELA

Prvo. Činjenje djela unatoč znanju da je to djelo od specifičnost njihove vjere. To djelo, koje je specifično za njihovu vjeru, ljudi nekada čine čisto zbog poređenja sa njima, što je veoma rjetko, ili zbog strasti koja se veže za to djelo, možda zbog šubhe-nejasnoće koja mu ga pričinjava korisnim na dunjaluku i na Ahiretu. Bez obzira o čemu se radi, od gore navedenih stvari, nema sumnje da je sve to haram, ali ta zabrana u nekima dostiže stupanj velikih grijeha, ili pak postane kufrom, shodno šerijatskim dokazima.

Drugo. Što se tiče djela za koja počinioc ne zna da su njihova djela, njih su dvije vrste:

Prva je, ono što je u osnovi uzeto od njih, možda na način na koji to oni čine, ili sa nekom vrstom izmjene u vremenu i mjestu ili u samom postupku, i sl. tome. To je većina slučajeva sa čime su iskušani obični ljudi od onoga što čine u «jadnom četvrtku», Isaovom rođenju i sl. Oni su odgojeni na tome praznovanju i to su preuzeli sa koljena na koljeno. Većina njih ne zna za polazište toga, tako da je potrebno pojasniti im propis, pa ako ne prestane sa tim postat će od prve skupine.

Druga vrsta je, ono što nije u osnovi uzeto od njih ali ga oni Također čine, u tome nema opasnosti od poistovjećivanja. Ali, moguće je da će se propustiti korist razlikovanja, dok se njegova pokuđenost ili zabrana zadržava na šerijatskom dokazu zbog mogućnosti da se u tome nalazi poistovjećivanje. Jer, ne mora značiti da je preče da su se oni poistovjetili sa nama nego što smo mi sa njima. Što se tiče poželjnosti ostavljana takvog djela zbog

koristi u razlikovanju, ako u njegovom propuštanju nema štete, bolje ga je ostaviti. [1]

Ovako je moguće da šerijat nalaže obavezu razlikovanja od njih, ili nalaže njima da se razlikuju od nas, kao što je po pitanju odjeće i slično.[2] Ili se možda (šeriat) zadrži kod poželjnosti kao što je slučaj u pogledu farbanja brade, namaza i sedžde[3] u obući. Ili može dostići status mekruha kao što je kod odgađanja akšama i iftara.

Za razliku od poistovjećivanja u onome što je preuzeto od njih, jer je ono u osnovi zabranjeno kao što je prethodno spomenuto.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo ukazuje na veoma bitnu korist, a to je, da ako napravimo neki postupak a ne znamo njegovu osnovu da li je od nas ili od njih, osnova je da je dopuštena stvar. A to zato što ne znamo da li su ga oni preuzeli od nas ili smo ti koji su preuzeli od njih. Iz toga će se iskoristiti da ono što pojedini ljudi nabadaju danas govoreći da njihovi rabini i sveštenici puštaju brade. A to znači da bi se mi trebali razlikovati od njih sa brijanjem brade. Nema sumnje da je ovo prevara i umrtvljavanje, jer ako to oni čine oni su se time poistovjetili sa nama. A iako nije osnova je da to oni ne čine. Ovo je sa jedne strane, sa druge strane da u puštanju brade nije puko razkikovanje od njih, nego se radi o prirodnim sunnetima na kojima je čovjek stvoren kao što je potvrđeno u Muslimovom Sahihu. To je samo po sebi traženo bez obaziranja na suštinu poistovjećivanja ili razlikovanja. Na osnovu ovoga biva jasna slabost ovog dokaza kojeg koriste pojedini ljudi, da li iz ubijeđenosti ili iz želje za raspravom. Jer, pojedini ljudi su ubijeđeni da je to dokaz, dok drugi opet znaju da nemaju u tome dokaza. Ali on ga iznosi jer njegova želja je da se raspravlja, da zavodi mase i da podmeće sumnju u ono što je poznato svakom razumnom čovjeku.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Kao što je Omer ﷺ naredio zimijama da odjevaju drugačiju odjeću od nas iako su bili navikli na nju. Ali naredio im je da oblače drugačiju odjeću, zašto? Da bi razlika bila očita, da bi se razlikovao kafir od muslimana. Ako prođe tržnicom da znaš da je kafir jer je njegova odjeća odjeća kafira. Ali ovo je kada je islam bio jak, da nas i vas Allah ojača islamom.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Zato što se po pitanju sedžde ne poznaje određena slika osim kod jevreja. Kaže se da oni čine sedždu na stranu kao da se okreću. Osnova toga je da kada je iznad njih dignuto brdo Tur, učinili su sedždu tako da su bili na zemlji ničice popadali, ali su podigli lica da bi vidjeli da se neće brdo na njih sručiti. Tako da su to uzeli sebi za šerijat.

POGLAVLJE

'PRAZNIK' JE NAZIV ZA ROD U KOJEG ULAZI SVAKI DAN ILI MJESTO NA KOJEM SE SKUPLJAJU, KAO I SVAKO DJELO KOJE PRAKTIKUJU NA OVIM MJESTIMA I U OVIM VREMENIMA

Tako da se zabrana ne odnosi posebno na praznike nego na sve ono što veličaju od vremena i mjesta koja nemaju osnove u vjeri islamu. A ono što od djela uvedu ulazi u ove okvire.

Također, u zabranu praktikovanja praznika ulazi ono što se prakticira u danima prije i ono poslije njega a što se veže za taj praznik. Ili ono što se uradi od djela radi njegovih djela, njegov propis ulazi u ovaj propis, tako da se ništa od toga ne čini. Pojedini ljudi zabranjuju da se uvode inovacije u danima njihovih praznika. Kao što je četvrtak ili rođenje Isa'a (Nova godina), a porodici kaže: "Ja ću vam pripremiti (isto to) ove sedmice ili drugi mjesec." Ono što ga navodi na ovaj postupak je postojanje njihovog praznika, a da nije njega oni ne bi posegli za ovim postupkom. To je jedan od razloga poistovjećivanja. A sljedbenici (islama) se odaju Allahovom i Poslanikovom prazniku, te im se u njemu određuju prava, što prekida želju za davanjem počasti drugima. Ali ako se ne zadovolje time, onda nema ni snage ni moći niko osim Allaha, a onaj ko rasrdi porodicu radi Allaha Allah će biti sa njim zadovoljan a i njih će učiniti da budu sa njim zadovoljni.[1]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je veoma bitno pravilo, a to je da čovjek iskorijeni želje svoje porodice da se poistovjete sa mušricima. Kada bi rekao da je rođendan sljedeće subote, ili neću priređivati rođendan ove hefte nego ću ga prirediti druge hefte. U srcima djece i običnih ljudi će se pojaviti misao da je to slijeđenje kafirskih praznika. Šejhul islam – rahimehullah – kaže: On će ih učiti uvijek na vjerske praznike pa će npr, reći: Ovo je nevjernički praznik, mi imamo Ramazanski bajram, Kurban bajram, i ovo je naš praznik. Da bi time iskorijenio želju svoje porodice za njihovim praznicima. Zatim – rahimehullah – kaže: Ako ne budu

Razumni neka se paze poslušnosti ženama u tome.[1] U oba Sahiha se od Usame ibn Zejda prenosi da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ kaže: "Nisam ostavio štetniju smutnju mom ummetu, poslije mene, od žena muškarcima."[2]

Ono što najviše uništava države i kraljevine jesu žene.

U Buharinom Sahihu se od Ebu--Bekra ﷺ, prenosi da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ kaže: "Neće uspjeti narod koji je svoju vlast prepustio ženi."[3]

Također se prenosi da je rekao:

"Ljudi su uništeni onda kada su se pokorili ženama."[1]

---

zadovoljni onda snage ni moći nema niko osim Allaha. Ali on je skrenuo pažnju da bi čovjek mogao rasrditi porodicu iz želje za Allahovim zadovoljstvom. To i jeste tako, jer, ko rasrdi Allahove robove tražeći time Allahovo zadovoljstvo, Allah će njega učiniti zadovoljnim a njih će zadovoljiti Svojim zadovoljstvom. Ako bi zadovoljio ljude sa Allahovom srdžbom, Allah bi se rasrdio na njega i ljude bi rasrdio protiv njega. Ovo je pitanje kojem čovjek mora posvetiti pažnju. Ali nema smetnje da čovjek nešto od toga sakriva. Kao da, npr,, mati kaže: Nemoj govoriti sa ocem jer je oženio drugu ženu. Da li će u tome poslušati majku? Normalno je da nije dozvoljeno da je posluša, ali će sakriti neposlušnost. A to znači da će ići ocu bez njenog znanja, kako bi time bio poslušan ocu i kako ne bi naljutio majku.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Poslušnost ženama nekada biva pokornost (Allahu) i blagoslov. Zato je o tome rekao: Ali ih u haramu neće poslušati. A to je zato što je smutnja od žena gora od bilo koje smutnje osim Dedžalove smutnje. Zatim kaže: Ono što najviše uništava državu i vlast jeste poslušnost ženama. Subhanallah, pojedinim ljudima danas je glavna preokupacija poslušnost ženama, ili davanje prednosti da su žene u pravu dok zapostavlja muškarce. Npr, reći ćemo da žene nazivaju 'gospođama', da li je ovo ispravno? Nije, jer je gospodin muškarac ***I zatekoše njenog gospodina pred vratima.*** (Jusuf, 25). Ali što se tiče žene, ona nije gospođa. Ako kažemo da smo joj ovaj naziv dali radi čašćenja to jeste tako ali samo pripisati ga. Kao npr, da kažemo da je ona gospođa u odnosu na ženu koja je manje vrijedna od nje, ali da ona bude gospođa u odnosu na muškarca onda ne. Neka se tome ne nada.

• Ovdje se pod riječ gospođa podrazumijeva gospodarica ili osoba koja ima prevlast. (o.p.).

[2] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 5096, 'Feth', i Muslim u svom Sahihu br. 2740.

[3] 'Sahih Buhari' br 7099.

Allahov Poslanik ﷺ je jednoj od majki pravovjernih - kada ga je upitala zato što je prepustio Ebu--Bekru mihrab - rekao:

"Vi ste prijateljice od Jusufa."[2]

Želi ukazati na to da žene provjeravaju postupke čak i razboritih ljudi, kao što je u drugom hadisu:

"Nisam vidio nikoga sa manjkom razuma i vjere da ima veći utjecaj nad razboritošću razboritog čovjeka od jedne od vas."[3]

Kada mu se Eaši obratio u kasidi - Eaši Bahile - u stihovima u kojima kaže:

One su zlo pobjednika kojeg pobijede

Pa je Poslanik ﷺ ponavljao ove stihove:

"One su najgori pobjednik koga pobijede."[4]

[5]Zbog toga je Allah ﷻ ukazao na blagodat koju je darovao Zekerijahu ﷺ pa kaže:

---

[1] Bilježi ga Hakim u Mustedreku 4. dio, str. 291, Ahmed u Musnedu 4. dio, str. 45, i drugi od Ebu-Bekre Bekara b. Abdul Aziza b. Ebu-Bekre od njegovog oca od Ebu-Bekre, da je došao Vjerovjesniku ﷺ muštulukdžija sa radosnom viješću te ga obavijestio sa uspjehom njegovih konja, a njegova glava je bila u Aišinoj sobi, pa je ustao i zahvalio se Allahu na sedždi, a kada je ustao zapita izaslanika, pa mu je govorio, a između ostaloga što mu je rekao bilo je priče o neprijatelju, kojeg je predvodila žena, pa je Vjerovjesnik ﷺ rekao:".... pa je naveo hadis.
Hakim kaže: "Lanac mu je vjerodostojan." A sa njime se složio Zehebi.
Albani u Daife 1. dio, str. 34. kaže: "Ovo je njegov propust ovdje što je naveo o Bekaru u 'Mizanu." "Ibn Mein kaže: "Nije ništa." Ibn Adijj kaže: "On je od skupine slabih prenosilaca čiji se hadisi pišu."
Hadis je daif, pogledaj Daif džami'a sagir br. 6097.

[2] Ovo je potvrđeno u hadisu kojeg bilježi Buharija u Sahihu br. 3384, 'Feth' od Aiše majke pravovjernih radijjallahu anha.

[3] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 304, 'Feth', i Muslim u svom Sahihu br. 79, navedena verzija je od njega.

[4] Bilježi ga Ahmed u Musnedu 2. dio, str. 202, i Ibn Sead u Tabekatul kubra 7. dio, str. 53 – 54. a u njegovom lancu se nalaze nepoznati prenosioci.

[5] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Narodna izreka kaže: Žene pobijede ugledne a i njih pobijede nemarni. Zato što je nemaran onaj ko im ne daje pažnje, niti je uzima za riječ, niti ga se tiče u čemu pa ih pobijedi. Ali što se tiče uglednog kod njega je situacija izokrenuta jer one njega pobjeđuju. Ali čovjek ne treba da bude ni ovakav ni

وَأَصْلَحْنَا لَهُۥ زَوْجَهُۥٓ

"Pa smo mu njegovu ženu učinili dobrom." (Sura El-Enbija, 90)

Neki učenjaci kažu da se čovjek treba truditi u traženju od Allaha da mu ženu učini dobrom.

onakav. Šejh – rahimehullah – govori ovo o ženama a nije bio oženjen, što ukazuje da mu je Allah podario veliki razum. Ponekada je govorio o polnom odnos kako daje duši radost te ovako ili onako, a on nije bio oženjen. Ali ako Allah otvori robu vrata znanja i razuma mnogo će se okoristiti. Allahu otvori ih i nama, Gospodaru svjetova.

POGLAVLJE

NEVJERNIČKIH PRAZNIKA JE MNOGO I RAZLIKUJU SE

Nije dužnost muslimana da za njima traga i da ih zna, ali mu je dovoljno da zna o kojem se djelu od djela, danu ili mjestu radi, te da je razlog toga djela ovaj dan, ili veličanje mjesta i vremena od njih samih, makar i ne znao da je razlog sa njihove strane ali mu je dovoljno da zna da za to nema osnove u vjeri islamu. Jer ako nema osnove, moguće je da su to uveli pojedini ljudi iz svojih želja, ili da je preuzeto od njih, što znači da u najmanju ruku može biti novotarija. [1]

Mi ukazujemo na ono što smo vidjeli da su ljudi pali u njega.

Od toga je i «jadni četvrtak» koji je na kraju njihovog posta, jer je on dan praznovanja trpeze, kao što tvrde, nazivaju ga praznikom večere. To je sedmica od nedjelje do nedjelje u kojoj je njihov veliki praznik, tako da sve ono što čovjek učini u njemu jeste od zala.

Od toga je izlazak žena i kađenje kaburova ili stavljanje odjeće na terase, ili pisanje na papiriće i njihovo kačanje na vrata, te uzimanje ovih dana sezonom za prodaju tamjana, isto tako i kupovina tamjana u tom vremenu ako se uzme za vrijeme prodaje. Ili rukje u tamjanima općenito u tom vremenu i drugima, ili sa namjerom kupovanja tamjana sa rukjom, jer kupovanje tamjana sa rukjom i smatranje istoga stvarima koje približavaju Allahu je uzeto od vjere kršćana i vatropoklonika. Tamjan je miris sa kojim

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Mi kažemo da to može biti sa strane poistovjećivanja, ako je to prihvatio od njih, ili da bude sa strane novotarija, ako to nema osnove u vjeri. Pa kao što je Šejh – rahimehullah – rekao, to je u najmanju ruku od novotarija.

se miriše pomoću njegovog dima, isto onako kao što se osoba namiriše sa miskom ili nekim drugim mirisom. Ili ono što ima dijelove tamjana makar bili blagog mirisa ili jačega, ali je poželjno da se koristi tamjan isto onda kada je to poželjno za mirise.

Također, njegovo odlikovanje kuhanjem riže sa mlijekom, ili krupe na siru ili mastima, ili leća, ili farbanje jaja i sl. tome.

Što se tiče kockanja sa jajima ili prodaje onom ko će se kockati, ili kupovanje od onih koji se kockaju, je očit propis.[1]

Ili ono što rade okeri sa farbanjem krava sa crvenim tačkama, ili farbanja drveća crvenim tačkama, ili sakupljanje vrsta odjeće i traženje blagoslova od nje ili kupanje sa njenom odjećom.

Od toga je i korištenje kod žena maslinovog lišća ili kupanje sa njegovom vodom, ili namjera da se okupa sa nečime od toga, jer osnova toga jeste 'sveta vodica'.

Od toga je ostavljanje obaveznih poslova, od proizvodnje, trgovina, ili halki nauke, i drugih stvari. Ili da se uzme za dan odmaranja i veselja, ili da se u njemu zabavljaju sa konjima i drugim stvarima na način koji se razlikuje od onih prije i onih poslije dana.

Okvir toga jeste da se u njemu ništa ne uvodi novo u osnovi, nego da ga učini kao što to čini sa svakim danom, jer mi smo prethodno spomenuli da je Poslanik ﷺ: "Zabranio da se igraju u ona dva dana u kojima su se igrali u džahilijetu." Te da je: "Zabranio da se kolje žrtva na mjestu ako su na njemu mušrici praznovali."

Od toga je i ono što veliki broj ljudi čini dvadeset četvrtog decembra, tvrdeći da je to dan kada se rodio Isa عليه السلام, tako da sve ono što se u tom danu čini jeste od zala. Kao što je paljenje vatri, pripremanje posebne i ogromnih količina hrane, pravljenje svijeća i drugih stvari. Praznovanje Isaovog rođenja je kršćanski praznik, a

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Njegov propis je da je zabranjeno, zato što surađuje na griješenju i neprijateljstvu. Tako da je haram prodati jaja osobi za koju znaš da će se sa njima kockati.

on nema osnove u vjeri islamu. Ovom proslavljanju rođenja nije bilo spomena u vrijeme selefa, nego je njegova osnova preuzeta od kršćana, čemu se pridodao prirodni razlog, a to je da se zimi pale vatre, i prave različite vrste hrane.

Zatim kršćani tvrde da je nakon njegovog rođenja - mislim da je to oko jedanaest dana - Jahja krstio Isaa u krštenoj vodi. Oni se škrope i krste u ovom vremenu kojeg nazivaju praznik Bogojavljanja ili Sveta tri kralja. Veliki broj džahila među ženama uvode djecu u ovo vrijeme u javna kupatila, ... misleći da to koristi djetetu, dok je to u stvari od kršćanske vjere. Što opet predstavlja najveće zlo među haramima.

Isto je sa perzijskim praznicima kao što su festivali i karnevali, ili jevrejski praznici ili drugi od kafirskih praznika, nearapa, pa i arapa koji uzimaju njihov propis od onoga što smo spomenuli.

Isto kao što se sa njima neće poistvjetiti neće se pomagati muslimanu koji se poistovjećuje sa njima u tome. Nego će mu se to zabraniti, tako da onaj ko napravi poziv (ko nas pozove na sijelo), za razliku od običaja (a to mu nije bila praksa), u njihovim praznicima neće se odgovoriti na njegov poziv.[1]

Ko muslimanima pokloni poklon u ovim praznicima suprotno običaju u drugim vremenima mimo ovog praznika, njegov se poklon neće prihvatiti, posebno ako se radi o poklonu kojim se pomaže poistovjećivanje sa njima. Kao što je poklanjanje svijeća i drugih stvari u vrijeme Isaovog rođendana, ili poklanjanje jaja, mlijeka i sitne stoke malog četvrtka koji je na kraju njihovog posta.

Isto tako nikome od muslimana se neće poklanjati ništa u ovim praznicima od poklona sa kojima se pomaže kako bi se poistovjetilo sa njima, kao što smo spomenuli.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je od politike a to je da će prekinuti odnose sa osobom koja se poistovjećuje sa kafirima. Od njega neće prihvatiti poklon, niti će od njega prihvatiti poziv, osim ako ovaj pokon ili poziv nisu od stalnih običaja. On će ih radi prekidanja veze sa njim odbiti, da se to ne bi uzelo kao stalno praznovanje.

Musliman neće prodavati ono sa čime se muslimanima pomaže u poistovjećivanju sa njima u prazniku, od jela, odjeće i sličnoga, jer se time pomažu u zla.

Ali prodaja onoga sa čime se oni pomažu u svom praznovanju, ili da se prisustvuje njihovim praznicima radi kupovine:

Jer ono što smo prethodno naveli da je Imamu Ahmedu bilo rečeno: "Ovi praznici koji se obilježavaju kod nas u Šamu kao što je 'Tur babur' ili 'Dir Ejjub' i njima slični, na kojima prisustvuju muslimani na tržnicam, dovodeći na njih sitnu stoku, goveda, donoseći brašno, ječam i sl. osim što oni kupuju od njih ali ne ulaze u njihove bogomolje?" Pa je rekao: "Ako ne ulaze u njihove bogomolje, nego samo silaze na tržnice nema smetnje."

Ebu--Hasen Amidi kaže: "Što se tiče onoga što prodaju na tržnicama u toku njihovih praznika nema smetnje da se tome prisustvuje." Ovako je zapisano od Ahmeda u predaji od Muhene.

I kaže: "Nego će im biti zabranjeno da ulaze kod njih u njihove crkve i bogomolje, a neće im se zabranjivati da prodaju prehrambene proizvode na pijaci, čak iako bi imali namjeru da se to (roba) nabavi i lijepo pripremi radi njih."

Ovaj govor može značiti da je prisustvovanje općenito dozvoljeno, bez obzira kao prodavač ili kupac, jer je rekao: "Ako ne ulaze kod njih u njihove crkve, nego prisustvuju tržnicama onda nema smetnje." Ovo se odnosi na prodavca i kupca. A posebno ako se njegov govor «dovodeći na njih sitnu stoku, goveda, donoseći brašno, ječam i sl.» odnosi na muslimane pa je to naveo kao da im je dozvoljeno da dobavljaju robu na tržnicama.

Također može značiti - što prevladava - da je to samo šerijatska olakšica (ruhsa), prisustvovanju na tržnicama. Te da i kupoprodaja sa njima u tim danima spada u tu olakšicu. Ali se nije posvetio kupovini od njih, jer je ovaj čovjek upitao o prisustvovanju tržnicama na kojima kafiri obilježavaju svoje praznike. Na kraju pitanja kaže: "Kupuju ali ne ulaze kod njih u

njihove bogomolje." Zato što je pitao Muhena b. Jahja Šami, učenjak i pravnik.

Kao da je - a Allah najbolje zna - čuo ono što je došlo o zabrani prisustvovanja njihovim praznicima. Pa je Ahmed bio upitan: "Da li je prisustvovanje na njihovim tržnicama u vrijednosti kao i prisustvovanja njihovim praznicima?" Ahmed je odgovorio sa dozvolom prisustvovanja tržnicama. Ali nije bio pitan o tome da musliman prodaje njima. Možda zbog toga što je propis kod njega očit, ili zbog nepostojanja potrebe za time u tom vremenu.

Amidijev govor je dvosmislen u tom pogledu, ali očitije da se u ovom slučaju misli na olakšicu (ruhsu), u pogledu kupoprodaje. Zato što kaže: "Ali im je zabranjeno da ulaze kod njih u njihove crkve i manastire." A njegove riječi: " Čak iako bi imali namjeru da se to nabavi i ukrasi radi njih." [1]

Ono što je Ahmed odgovorio od dozvole prisustvovanja na tržnicama je samo zbog kupovanja bez ulaska u crkve. Jer u tome nema prisustvovanja zlu ili pomaganja na griješenju. Jer kupovanje od njih je samo po sebi dozvoljeno. Zbog toga što u tome nema pomaganja u griješenju. Čak u tome je uklanjanje onoga što su možda htjeli za sebe preprodavati u svojim praznicima u čemu se očituje pomoć njima ili da se povećava njihovo prisustvo. Tako da je u tome umanjavanje zla. Muslimani su u džahilijetu prisustvovali tržnicama, na nekima od njih je prisustvovao i Poslanik ﷺ. Od tih tržnica su bile one poznate u periodu hadža, ili one koje su osnivane radi lažnih praznika. Također, većina onoga što se prodaje na tržnicama je ono čime se pomaže na griješenju. To

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: U svakom slučaju ono što je Šejh rekao je ispravno. Zato što je razdvojio između prodaje i kupovine. Jer u kupovini nema pomaganja, dok je prodajom pomogao zlo. Neko će u našem vremenu reći: Naša kupovina od njih će povećati njihovu radost. Uvećat će porast njihove ekenomije, zato što oni u ovim prilikama prodaju spuštajući cijene. Ako to shvatimo i ako budemo kupovali od njih na njihove praznike to će im povećati radost i uvećati dobit njihovih imetaka a oni će povećati zaradu. U tom slučaju će biti zabranjeno. Zato što se propis veže za razlog. Jer kada bi muslimani prekinuli odnos sa njima u smislu da ne kupuju od njih za vrijeme njihovog praznika sljedeće godine oni neće donostiti svoju robu.

je kao da čovjek prisustvuje tržnici na kojoj se prodaje oružje sa kojim se ubija nedužna osoba, ili sok od kojeg će se napraviti alkohol. Tako da čovjek prisustvuje na ovim tržnica kako bi kupio na njima, što je još blaže. Zato što je prodavac na ovoj tržnici zimija, a njima je odobreno ovo prodavanje.

Isto tako po nama je dozvoljeno da čovjek ode u neprijateljsku zemlju kako bi kupio nešto od njih. Na što ukazuje hadis od Ebu--Bekra ﷺ, o trgovanju u životu Poslanika ﷺ, u zemljama Šama, koje su tada predstavljale neprijateljske zemlje. Ili Omerov ﷺ, hadis, kao i drugi hadisi o čemu sam govorio na nekim drugim mjestima mimo ovoga. Imajući na umu da njihove tržnice sigurno sadrže u prodaji ono čime se pomaže na griješenju.

Što se tiče onoga što musliman prodaje u vrijeme njihovih praznika, čime se pomažu u svojim praznovanjima, od hrane, odjeće i mirisa, i sličnih stvari ili poklanjanja njima, u čemu ima neke vrste pomaganja u obilježavanju zabranjenih praznika. Ovo se gradi na osnovi a ona je da nije dozvoljeno prodavati kafirima grožđe niti sok od kojeg će napraviti alkohol, kao što nije dozvoljeno prodavati im oružje sa kojim će se boriti protiv muslimana.

Hadis u kojem je Omer ﷺ, poklonio svom bratu mušriku u Meki, odijelo od svile[1], ukazuje na dozvolu prodaje svile. Ali u globalu svila je dozvoljena osim u prevelikoj količini nekim ljudima a dozvoljeno je da se sa njom liječi što je tačnije u jednoj od dvije predaje.[2] Ali s alkoholom ni u kom slučaju nije dozvoljeno.

Oko ove osnove postoji sumnja, pa ako se kaže na osnovu prvog mišljenja u Ahmedovom govoru onda će se dozvoliti.

Od Ahmeda se prenose dvije predaje o dozvoljenosti prenošenja trgovine u neprijateljsku zemlju.

Moguće je reći, da prodaja stvari u njihovim praznicima je kao i njeno prenošenje u neprijateljsku zemlju. Jer prenošenje

[1] Pogledaj Sahih edebul-mufred br. 52 i Sahih sunnen Ebu-Davud br. 987.
[2] Obije predaje su od Ahmeda b. Hanbela – rahimehullah – pogledaj Mugni i šerhul kebir 1.dio, str. 230.

odjeće i hrane u neprijateljsku zemlju jeste pomaganje njih u njihovoj vjeri općenito. Pa ako to zabranimo ovdje po pitanju neprijateljske zemlje onda će po ovom pitanju biti preče. Većina njegovih osnova i tekstova ukazuju da to vodi zabrani, ali da li se radi o zabrani kao haramu ili kao tahrimi tenzihu, tj. da je bolje zabraniti iako se ne ubraja u velike grijehe? Ovo se gradi na osnovu onoga što će doći.

Abdul-Melik b. Habib navodi da se složilo oko pokuđenosti ovoga. Ali je ukazao da je u Malikovom mezhEbu- haram.

Abdul-Melik b. Habib u Vadiha kaže: "Malik je pokudio da se jede ono što je zaklano radi kršćana radi njihovih crkava, i zabranio ga je bez da kaže da je haram."

I kaže: "Isto je ono što zakolju u Mesihovo ime ili u ime krsta, ili u ime nekoga od onih koji su bili od njihovih monaha i kaluđera koje veličaju. Malik i drugi su zabranjivali da se sve ovo jede od onoga što oni zakolju, što je i naš stav. To odgovara riječima Uzvišenog:

وَمَآ أُهِلَّ بِهِۦ لِغَيْرِ ٱللَّهِ

"...i ono što je prineseno kao žrtva u nečije drugo ime, a ne u Allahovo." (Sura El-Beqare, 173)

A to su njihove žrtve koje su klali radi svojih kipova koje su obožavali.

Kaže: "Neki od učenjaka su to zanemarivali pa su govorili: "Nama je dozvoljeno da jedemo ono što zakolju." On je znao šta govore i šta su time htjeli da kažu. Ovo su prenijeli Ibn-Vehb od Ibn-Abbasa, Ubade b. Samit i Ebu--Derda', Sulejman b. Jesar, Omer b. Abdul-Aziz, Ibn-Šihab, Rabia b. Abdu-Rahman, Jahja b. Seid, Mekhul i Ata'.

Abdul-Melik kaže: "Klonjenje od onoga što je zaklano radi njihovih praznika, monaha, mrtvih i crkava, je bolje."[1]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ljudi su se razišli po pitanju riječi Uzvišenog: ***Jela onih kojima je data Knjiga su vam dozvoljena.*** (El-Maide, 5). Da li će ovo

Kaže: "U njemu se nalazi drugi nedostatak, a to je veličanje njihovog širka."

Seid Meafiri je upitao Malika o hrani koju pripremaju kršćani radi svojih mrtvih i koju dijele kao milostinju za njih, da li je može jesti musliman? Pa je rekao: "Ne bi je trebao uzimati od njih, jer se priprema radi veličanja širka, a to je klanje poput onoga radi praznika i crkava.

Ibn-Kasim je bio upitan o kršćaninu koji ostavi oporuku da se proda nešto od njegovog imetka te da se pokloni crkvi, da li je dozvoljeno muslimnau da to kupi? Pa je rekao: "Nije dozvoljeno da to kupi, jer je to veličanje njihovih obreda i vjerozakona, a ako ga kupi musliman čini zlo."

Ibn-Kasim je za crkvenu zemlju rekao: "Ako prodaje krovove koji su u njenom vlasništvu, ili je to poklonjeno kao zemlja u crkvene koristi, muslimanu nije dozvoljeno da je kupi iz dva razloga:

Prvi: time potpomaže veličanje crkve.

Drugi: je prodaja obustavljenog vlasništva, a njima nije dozvoljeno da to prodaju osim ono što je dozvoljeno muslimanima, a ne vidim da muslimanski vladar ima pravo da to zabrani niti da odobri nešto od toga.

Kaže: "Ibn-Kasim je upitan o plovljenju sa lađama na kojima plove kršćani radi svojih praznika, pa je to pokudio iz bojazni da se na njih ne spusti srdžba zbog širka radi kojega su se sakupili."

Ibn-Kasim je smatrao pokuđenim da musliman pokloni bilo šta kršćanima u njihovim praznicima kao nadoknadu njemu. To je smatrao veličanjem njihovih praznika, te pomoganje njih na

---

obuhvatiti sve ono što smatraju hranom, ako to nama nije dozvoljeno a oni zakolju u nečije drugo ime ne u ime Allaha. Ili je zaklano radi krsta, ili je udavljeno i slično tome. Neki učenjaci kažu: Sve ono što oni smatraju hranom dozvoljeno je nama. Mi nećemo pitati kako su zaklali. Niti u ime čega su klali žrtve. Drugo mišljenje je da moraju klati na islamski način. Iako ne spomenu Allahovo ime. Na osnovu ovoga mi ćemo posumnjati da li su spomenuli Allahovo ime ili ne? Onda nećemo pitati, zato što je osnova da ono što oni zakolju biva dozvoljeno. Dok je drugo mišljenje osnova.

njihovom kufru. Zar ne vidiš da je muslimanima zabranjeno da bilo šta prodaju kršćanima što je od koristi za njihove praznike? Ni meso, ni kožu, ni odjeću, niti da im iznajmljuju jahalice, niti da im pomažu u bilo čemu što je vezano za njihove praznike, jer je u tome veličanje njihovog širka, i pomaganja njihovog kufra. Vladari trebaju da zabranjuju ovakve postupke muslimanima. Ovo je Malikov stav i drugih učenjaka, i nije mi poznato da se neko oko ovoga razišao.

Jedenje onoga što oni zakolju ulazi u pokuđenost ovoga oko čega postoji slaganje, ali kod mene je i više od toga. U Malikovom mezhEbu- je očito rečeno da nije dozvoljeno.

Što se tiče Ahmedovih tekstova o ovim pitanjima u ovom poglavlju:

Ishak b. Ibrahim kaže: "Ebu--Abdullah je bio upitan o kršćaninu koji pokloni kao vakuf izgubljenu stvar, da li je muslimanu dozvoljeno da je unajmi od njih? Pa je rekao: "Nipošto je neće uzeti, niti će im pomagati na onome u čemi su oni."

Također je rekao: "Čuo sam Ebu-Abdullaha - da ga je pitao tesar - da li će praviti za vatropoklonike mrtvačke kovčege?" Pa je rekao: "Ne pravi ih za njih, i ne pomaži im na onome na čemu su oni."[1]

Od Muhammeda ibn Hakema je prenešeno da ga je čovjek upitao za čovjeka koji kopa rake za zimije za nadnicu? Pa je rekao da nema smetnje.

Razlika između ova dva slučaja je u tome što je sanduk specifičnost njhove iskrivljene vjere, kao što je crkva, za razliku od općeg pojma kabura. Jer kabur sam po sebi nije grijeh, niti je od specifičnosti njihove vjere.

Hilal kaže: "Poglavlje da čovjek unajmi svoju kuću zimiji" ili da je kupi od njega. Od Mervezija se spominje da je Ebu--Abdullah bio upitan o čovjeku koji je kupio kuću od zimije i u kojoj se nalazi njegovo mjesto za molitvu, pa je rekao: "Zar kršćanina."

[1] 'Mesail Imam Ahmed' od Nejsaburija, 2.dio, str. 30.

Smatrajući to velikom stvari. I kaže: "Ne kupuje se ona u kojoj se udara u zvono, i u kojoj se kačaju krstovi." I kaže: "Ne kupuje se od kafira." Pri čemu je bio veoma strog.

Od Ebu--Harisa se prenosi da je Ebu--Abdullah bio upitan o čovjeku koji prodaje svoju kuću, a pri tome mu je došao kršćanin i ponudio se povećavši cijenu, da li je može kupiti od njega, a on je kršćanin, jevrej ili medžusija? Kaže: "Mislim da nema pravo na to, prodaje kuću kafiru, da čini kufr prema Allahu u njoj? Da je proda muslimanu to mi je draže."

Ovo je dokaz zabrane.

Od njega Ibrahim b. Haris prenosi da je Ebu-Abdullahu bilo rečeno: "Čovjek iznajmi kuću zimiji znajući da on u njoj pije alkohol i da čini širk?" Kaže: "Ibn-Aun nije iznajmljivao osim zimijama. Pa je govorio: "Da ih straši." Njemu je rečeno: "Kao da je htio da time ponizi zimije." Kaže: "Ne, nego je htio reći da je pokuđeno strašiti muslimana." Kaže: "Ako bih došao kod muslimana da tražim kiriju prestrašio bih ga, ali ako je zimija onda je to lakše učiniti sa njim."

Vidio sam da se Ebu-Abdullah zadivio Ibn-Aunu zbog ovoga, isto ovako je prenio i Esrem riječima: "Rekao sam Ebu-Abdullahu."

Esrem i Ibrahim b. Haris su udruženi po ovim pitanjima.

Od njega Muhena prenosi: "Pitao sam Ahmeda za čovjeka koji svoju kuću ili dućan iznajmi meždusiji, a on zna da oni čine blud?" Pa je rekao: "Ibn-Aun je gledao da ne iznajmljuje muslimanima, i govorio bi da ih straši izimajući kiriju. A gledao bi da iznajmljuje samo nemuslimanima."

Ebu-Bekr Hilal kaže: "Sve što se prenosi od Ebu-Abdullaha o čovjeku koji iznajmljuje kuću zimijama, Ebu-Abdullah je odgovarao postupkom Ibn-Auna. Ali nije prešen Ebu-Abdullahov stav o tome da ga je on izrekao. Od Ibrahima se prenosi da ga je vidio kako mu se sviđa Ibn-Aunov postupak. Međutim oni koji prenose od Ebu-Abdullaha stav o muslimanu koji prodaje kuću zimiji, da je to veoma jako pokudio, te kada bi se Ebu--Abdullahov

stav prihvatio po pitanju stanovanja, stanovanje i prodaja kod mene su isti. Nego je očitija stvar u Ebu-Abdullahovom stavu da im se ne prodaje, jer u njoj čini kufr, vješa krstove i sl. tome. Ali po meni je da mu se neće niti prodavati ni iznajmljivati jer se radi o jednoj stvari.[1]

Kaže: "Obavijestio me Ahmed b. Husejn b. Hassan da je rekao: "Ebu-Abdullah je bio upitan o Hussajinu b. Abdurrahmanu? Pa je rekao: "Od njega prenosi Hafs, ali ga ne poznajem." Ebu-Bekr mu je rekao: "Ovaj čovjek je mnogo obavljao obrede." Ebu-Seid Ešedž me obavijestio da je čuo Ebu-Halida Ahmera da kaže: "Ovaj Hafs Adevi je sam prodao kuću od Hussajjina b. Abdurrahmana pobožnjaka među stanovnicima Kufe, od Auna Basrija." Pa mu je Ahmed rekao: "Hafs?" Kaže: "Da." Ahmed se začudio, znači zbog Hafsa b. Gijasa.

Hilal kaže: "Ovo je ojačanje za Ahmedov mezheb."

Kažem da ovaj - Aun - kao da je bio novotar, ili je bio od griješnika u djelima. Jer je Ebu-Halid Ahmer pokudio postupak Hafsa b. Gijasa, Kufljanskog kadije, zbog prodaje kuće dobrog čovjeka novotaru, te da se i Ahmed začudio kadijinom postupku.

Hilal kaže: "Ako je pokuđeno prodati je griješniku isto je onda i sa kafirom. Iako se zimiji dopušta njegova vjera dok se griješniku ne dopušta, ali ono što kafir u njoj čini je gore."

Ovako Kadi prenosi od Ebu-Bekra Abdul-Aziza da je svoj stav spomenuo u predaji od Ebu-Harisa? Ne vidim da može

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ali nema sumnje da se sa iznajmljivanjem ne prenosi određena stvar. Dok se sa prodajom ta stvar prenosi. I zato što je iznajmljivanje do određenog i poznatog roka. Prodaja biva zauvijek. I zato što prodaja podrazumijeva posjedovanje stvari i prava što nije slučaj sa onim koji unajmi. Ali u svakom slučaju bolje i potpunije ju je neiznajmiti. Ali ako je unajme za bogomolju ili mehanu za alkohol, nema sumnje da ovo nije dozvoljeno jer je u tome njihovo pomaganje na griješenju i neprijateljstvu. I zato što su je oni unajmili za stanovanje a postavili su u njenoj unutrašnjosti oltar i slično. Iznajmljivanje je ispravno ali ne bi trebalo iznjamiti im. Isto je slučaj u ovom našem vremenu kada musliman iznajmi kuću da bi je neko učinio mjestom za postavljanje satelitskih antena. Ovo iznajmljivanje nije ispravno. Ali ako iznajmi za stanovanje pa ovaj postavi satelitsku antenu iznajmljivanje biva valjanim.

iznajmiti kuću kafiru u kojoj će činiti kufr Allahu ﷻ. Da je proda muslimanu, meni je draže. Ebu-Bekr kaže: "Kod njega nema razlike između iznajmljivanja i prodaje." Sa njime su se složili Kadi i njegovi prijatelji.

Od Ishaka b. Mensura se prenosi da je rekao Ebu-Abdullahu: "Bio je upitan – misleći na Evzaija – o čovjeku koji će se unajmiti kršćaninu da mu nadgleda grožđe? Pa je to pokudio. Ahmed je rekao: "Kako je lijepo to što je rekao. Jer u osnovi to se vraća na alkohol, osim ako bude znao da ga prodaje radi nečega mimo alkohola onda nema smetnje."

Od Ebu-Nadra Adžlija se prenosi da je rekao: "Ebu-Abdullah je za onoga koji nosi alkohol, svinju, ili mrtve, kršćanima, smtrao pokuđenim da se za to sve unajmljuje. Ali će se hamalu dati njegovo pravo nadoknade iznajmljivanja. A ako bude musliman onda je još više pokuđeno."

Rezime govora oko toga je da je prodaja kuće kafiru, po Ahmedovom mezhebu, zabranjena, ali su se njegovi prijatelji razišli, da li je ovo tahrim ili tenzih?

Šerif Ebu-Alija b. Ebu-Musa kaže: "Ahmed je smatrao pokuđenim da musliman proda kuću zimiji u kojoj će činiti kufr Allahu, i dozvoljavati Njegove zabrane. Pa ako to učini pogriješio je ali prodaja nije nevaljana. Također je Ebu-Hasan Amidi to smatrao pokuđenim, zadržavajući se kod toga."

Ali Hilal i njegov prijatelj Kadi, kao što ukazuje njihov govor, tvrde: "Da je to haram." Ja sam prethodno naveo Hilalov govor kao i njegovog prijatelja.

Kadi kaže: "Nije dozvoljeno da proda kuću ili da je iznajmi onome koji će je uzeti za vatropokloništvo ili kao crkvu, ili da u njoj prodaje alkohol, bez obrzira da li uslovio da u njoj prodaje alkohol ili ne uslovio, ali zna da će on u njoj prodavati alkohol."

U predaji od Ebu-Harisa Ahmed kaže: "Ne vidim da musliman prodaje kafiru kuću u kojoj će činiti kufr Allahu. Ali da je proda muslimanu meni je draže."

Ebu-Bekr kaže: "Kod njega nema razlike između prodaje i iznajmljivanja. Jer ako dozvoli prodaju dozvolio je i iznajmljivanje, a ako zabrani prodaju zabranio je i iznajmljivanje."

Također je o kršćanima koji su izgubljenu stvar kod njih dali za svoje vakufe, da je musliman neće iznajmljivati od njih, čime im pomaže na onom na čemu su. Kaže: "Ovo je rekao i Šafija - rahimehullahu teala."

Kadi je zabranio iznajmljivanje onome za koga zna da će u njoj prodavati alkohol, koristeći se pri tome Ahmedovim dokazom da je ne kupuje od kafira niti da unajmljuje crkvene vakufe.

Što znači da je zabrana u oba slučaja kod njega tahrim.

Zatim je Kadi u pogledu ovog pitanja rekao:

"Ako se kaže: 'Zar Ahmed nije dozvolio iznajmljivanje zimijama, pored toga što je znao šta čine u njoj?"

Kaže se da se od Ahmeda prenosi da je prenio stav Ibn-Auna ﷺ, te da se zadivio njegovim postupkom. A Kadi je naveo Esremovu predaju.

Ovo ukazuje da Kadi nije dozvoljavao da se iznajmi zimiji.

Ebu-Bekr također kaže: "Ako je dozvolio, dozvolio je, ako je zabranio, zabranio je, a ono što nije dozvoljeno je haram." Dok Ahmedov - rahimehullah - govor može značiti dvije stvari; da njegove riječi, u predaji od Ebu-Harisa: "Da je proda muslimanu meni je draže." Kao da ukazuje na tenzih, te zato što je to kod njega velika stvar kao što je u predaji od Mervezija. A njegove riječi: "Ne kupuje se od kafira." Po čemu je bio strog, ukazuje na tahrim.[1]

Što se tiče iznajmljivanja njegovi prijatelji su izjednačili između njega i prodaje. A ono što je prenio od Ibn-Auna nije

[1] Mekruhi tahrim je zabrana koja je na stupnju harama koji produkuje sa velikim grijehom onoga ko ga počini, dok je tenzih vrsta zabrane koju je bolje neučiniti ali ne predstavlja veliki grijeh.

njegov stav. A to što se divio Ibn-Aunu je bio zbog njegove lijepe namjere i dobrog nijeta.[1]

Moguće je reći da je u predaji očito da je to dozvolio, jer divljene za nečijim postupkom je dokaz njegove dozvoljenosti kod njega, a zadovoljavanje čovjekovim postupkom ukazuje da je to njegov mezheb po jednom od dva mišljenja.

Razlika između iznajmljivanja i prodaje je u tome što se u iznajmljivanju štetnost pomaganja koja se tu nađe, potisne sa drugom koristi, a to je uklanjanje prestrašivanja muslimana potražnjom kirije,[2] što će se primijeniti nad kafirima. A to će biti kao da ih je čovjek postavio pod džizju, iako u tome ima odobravanja kafirima njihovih postupaka osim što sadrži korist pa je dozvoljeno. Isto tako je u globalu dozvoljeno praviti primirja sa kafirima.

Što se tiče prodaje, onda u njoj nema ove koristi, što je i očito u riječima od Ibn Ebi-Muse i drugih: "Da je prodaja mekruh ali nije haram." Dok se ovaj mekruh u iznajmljivanju potiskuje ovom prevladavajućom koristi, kao što je u sličnim primjerima.

Tako da po ovom pitanju postoje četiri stava.

Ovo razilaženje i nezastupanje jednog stava je u onome o čemu se ne napravi ugovor o iznajmljivanju zabranjenog korištenja. Ali ako je iznajmi njemu radi prodaje alkohola ili da je

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Suština pitanja je u ovom mišljenju tj. da kažemo: Ako će je prodati nekome ko će u njoj činiti kufr i piti alkohol i slično tome, onda je haram jer Uzvišeni kaže: ***Nemojte surađivati na griješenju i neprijateljstvu.*** (El-Maide, 2). Ali ako bi je prodao nekome ko će u njoj stanovati tu postoji pojašnjenje. Ako postoji zabrana vlasti da se prodaje kafirima onda je zabranjeno i nije dozvoljeno. Ako nepostoji zabrana onda će se reći da je pokuđeno. Ako je to mjesto koje odgovara kafiru da stanuje možda će se izreći i zabrana. Ali je pokudenost bliža jer su kafiri stanovali u blizini ashaba – radijjallahu anhum – u gradovima.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Priča o prestrašivanju muslimana potražnjom kirije je ono što treba razmotriti. Jer musliman ako unajmljuje nešto pripremio je sam sebe da to treba platiti. U tome nema prestrašivanja. Da, ako bi se ispostavilo da su kafiri ponudili veliku kiriju, i musliman kaže: Ja ti ovo neću iznajmiti osim po ovolikoj cijeni. U tome će možda biti strašenja muslimana. Ali iznajmljivanje sa određenom običajnom cijenom, u tome nema prestrašivanja.

uzme za crkvu ili bogomolju, neće biti dozvoljeno, što predstavlja jedan stav. Ovo je zastupao Šafija i drugi. Isto kao što nije dozvoljeno da iznajmljuje svog roba ili ropkinju za činjenje bluda.

Ebu-Hanife kaže da je dozvoljeno da je (kuću) iznajmljuje za to.[1]

Ebu-Bekr Razi kaže: "Kod Ebu-Hanife nema razlike između uslovljavanja da u njoj prodaje alkohol ili da ne uslovi, čak i ako zna da će u njoj prodavati alkohol, takvo izajmljivanje po njemu je pravilno.

Ono što će mu se ovdje zamjeriti jeste da on ovim ugovorom ne stiče pravo na činjenje ovih stvari, makar postavio uslov, on nema pravo da u njoj prodaje alkohol ili da je učini crkvom. Ali se od njega zaslužuje kirija da je isplati u vremenskom roku. Pa ako ne zaslužuje da čini ove stvari onda njihov spomen ili zapostavljanje bivaju isti, kao da unajmi kuću u kojoj će spavati, ili stanovati. On je dužan da plati kiriju, makar to i ne učinio. Isto ovako je rekao za čovjeka koji se unajmi (nadničara) da nosi svinju, mrtve ili alkohol: "Da je dogovor važeći." Jer se ne može time odrediti da on nosi alkohol zbog toga kada bi umjesto njega nosio sok zaslužio bi najamninu. Ovakvo ograničavanje kod njega je pogrešno, jer je on na stupnju neograničenog iznajmljivanja. A kod njega je neograničeno iznajmljivanje dozvoljeno, iako je kod njega prevladavala sumnja da će najamnik počiniti grijeh u njoj. Kao što je dozvoljeno prodavati nekome sok od kojega će proizvoditi alkohol. Ali je nakon toga pokudio prodaju oružja kod smutnje, pa kaže: "Jer se za oružje zna da je za borbu, i da se ne koristi za druge stvari."

Većina učenjaka su se suprotstavili prvoj premisi i kažu: "Da ograničeni pojam nije isto što i neograničeni, nego se ima pravo na korist oko koje je ugovor. Tako da ona biva zamijenjena za nadoknadu, a to je zabranjena korist. Ako je dozvoljeno najamniku da umjesto nje upotrijebi drugu, a njega će prisiliti kao i

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ebu Hanifin – rahimehullah – stav o dopuštenosti je doveo do toga da se o tome rašire mnoga različita mišljenja. Tako da je njegov stav – rahimehullah – slab.

kada bi iznajmio kuću da se od nje načini džamija, on time neće zaslužiti činjenje onoga o čemu je dogovoreno, jer pored toga on je opovrgao ovo iznajmljivanje zbog toga što vodi obavljanju namaza, a namaz se ne može zaslužiti ugovorom o iznajmljivanju.

Dok se veliki broj naših prijatelja suprotstavio drugoj premisi i kažu: "Ako kod njega prevladava da će najamnik upotrijebiti unajmljenu stvar u harame, onda takav ugovor o iznajmljivnaju biva njemu zabranjenim. Jer je Vjerovjesnik ﷺ: "Prokleo onoga ko cijedi alkohol i kome se cijedi."[1] Jer onaj ko cijedi on cijedi sok, ali ako zna da će onaj kome cijedi iskoristiti taj sok za alkohol zaslužuje proklestvo.

Ovo je osnova koja je potvrđena na drugom mjestu, ali se grijesi zimije dijele na dvije skupine:

Jedna je: Ono što na njega ukaže ugovor sa zimijom i što mu se odobri.

Druga je: Ono što se zabrani ugovorom sa zimijom te da to ne ističe.

Što se tiče druge skupine nema sumnje da nama na našoj osnovi nije dozvoljeno da iznajmljujemo ili prodajemo zimijama ono što će za to koristiti, ako prevladava mišljenje da će to učiniti, kao što je slučaj sa muslimanom što je još preče.

Ali prva skupina onako kako to kaže Ibn Ebu-Musa: "Da je pokuđeno, ali nije haram." Jer smo im mi to odobrili, tako da je pomaganje njemu u nastanjivanju u kući kao pomaganje u nastanjivanju u islamskoj državi, a da je ovo zabranjeno onda ne bi bilo dozvoljeno da se ostave i pored džizje. Nego je to zabranjeno zato što predstavlja pomoć bez koristi, te zbog mogućnosti da je kupi od muslimana,[2] za razliku od ostavljanja istih sa džizjom, koja je dozvoljena radi koristi.

---

[1] Ovo je došlo u sahih hadisu kojeg bilježi Ebu-Davud u Sunnenu i Hakim u Mustedreku u hadisu od Ibn-Omera – radijjallahu anhuma.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ali njena prodaja otimaču koji se smatra drumskim razbojnikom nije isto što i prodaja zimiji. Nego je gore i veće jer ako se proda otimaču koji se smatra drumskim razbojnikom to znači da će ovaj otimač

Na osnovu onoga što je Kadi rekao: "Da nije dozvoljeno, jer je to kao pomaganje čime on sebe pomaže na griješenju bez koristi koja će se postaviti suprotno od ove štete." Tako da nije dozvolio, za razliku od njihovog nastanjivana u islamksoj državi u čemu je korist koja je spomenuta u ineresima odobravanja njihovog naseljavanja zbog džizje.[1]

Ovome liči i to da se Ahmedov stav razišao ako zimija proda zemlju muslimanu sa koje plaća desetinu, i to na dva stava. Ovo je šteta muslimanima, pa je rekao: "Također im se neće omogućiti da iznajmljuju zemlju desetine[2] zbog istog razloga."

U drugoj predaji kaže: "Nema smetnje da zimija kupi od muslimana zemlju desetine."

Zatim se njegov stav razišao po pitanju ako je to dozvoljeno u onome što je dužnost zimije od onoga što daje zemlja na dvije predaje. U jednoj od njih kaže: "Da nema desetine, niti čega drugoga osim džizje."

U drugoj predaji kaže: "Na njemu je da plati petinu od onoga što ova zemlja dadne, duplo od onoga što je davao musliman." Od nekih naših prijatelja se prenosi da su zabranjivali kupovinu ove zemlje, a ako je kupe da im se podupla desetina.

U Ahmedovim riječima je ono što ukazuje na ovaj stav. Iako su se njegovi stavovi razišli po pitanju mogućnosti posjedovanja zemlje desetine u čemu je podizanje desetine, zbog toga što će se vjerska šteta naći zbog njihovog kufra i griješenja u muslimanskoj zemlji, u kojoj se obožava Allah i iskazuje Mu se pokornost, što je veće od zabrane desetine.

---

drumski razbojnik nastaniti se među nama i nanijet će više štete nego koristi ako se može reći da u njemu ima koristi.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je bez sumnje da postoji očita razlika. A to je ostavljanje istih u islamskoj državi je korist za nas a to je njihovo plaćanje džizje. Tako da su neki učenjaci rekli: Dozvoljeno je da čovjek poziva na rađanje njihove djece jer ako se broj njihove djece uveća uvećat će se prihod od džizje. Ali ovaj govor je potrebn o razmotriti.

[2] Zemlja desetine je ona zemlja na kojoj se nevjernici od kitabija ostave da je obrađuju s time da će muslimanskoj vlasti plaćati desetinu svega onoga što iz nje nikne.

Zbog toga i jeste neodlučnost u tome da li će se otkloniti šteta ako se zabrani posjedovanje u cjelosti, ili sa dozvoljavanjem prodaje? Kao da ugrozi muslimansko pravo, ili da se uzme zekat od kafira, što je u oba slučaja nemoguće, tako da je zabrana posjedovanja lakša, kao što smo spriječili mogućnost posjedovanja roba muslimana ili Mushafa, u čemu se daje prednost Allahovim neprijateljima nad Allahovim evlijama i Allahovim govorom.

Također ćemo, što je očito u mezhebu, zabraniti da kupuje robove koje su muslimani dobili od plijena. Kao što je Omer b. Ha·ttab uslovio da se ukloni šteta ostavljanjem zemlje njima, kao i to da će se od njih, od onih koji trguju u njoj, uzeti duplo više nego što se uzima od muslimana od zekata.

Iz ovoga se izvlači da se od njega neće uzeti osim desetina kao što je u prethodnom pitanju, ali se ovo odnosi na zemlju destine ne zemlju haradža.

Što se tiče zemlje haradža rekli su: "Zimija nema pravo da proda zemlju koju su muslimani preuzeli silom. Jer ako bi dozvolili zimiji da je proda onda bi dozvolili isti propis u prodaji zemlje čiste desetine. Jer cijela zemlja desetine po nama i svim učenjacima sa značenjem jeste da se mora dati desetina od onoga što iz nje izađe."[1]

Isto tako sa mrtvom (zapuštanom) zemljom u islamskoj zemlji, koja nije zemlja haradža, da li zimija ima pravo na posjedstvo ako je oživi?

Grupa učenjaka kažu da nema pravo na to. Ovo je stav Šafije i Ebu-Hamida Gazalija, i ovo je analogija u jednoj predaji od Ahmeda u zabrani njene prodaje, jer ako mu nije dozvoljeno da je posjeduje kupovinom onda je preče da mu se ne dozvoli njenim oživljavanjem, ali se mora napraviti razlika u tome što je prodajna zemlja nastanjena, u čemu je sigurna šteta za razliku od oživljene zemlje gde se ne potvrđuje ničije pravo.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Zemlja desetine je ona na koju se daje destina na ime zekata ili polovina od desetine.

Od Ahmeda je zapisano: "Ovo je stav svih naših prijatelja, da je posjeduje sa oživljavanjem, što je stav Ebu-Hanife ali se Malik razišao."

Zatim, da li on mora davati desetinu od nje? O tome postoje dvije predaje.

Ibn Ebu-Musa kaže: "Onaj od zimija koji oživi 'mrtvu zemlju' ona pripada njemu, na nju nema zekata niti desetine u onome što dadne."

Od njega se prenosi druga predaja: "Da nema haradža zimijama u njihovoj zemlji, ali će se uzeti desetina od onoga što iz nje izađe, i poduplat će im se, a prvo je očitije."

Ovo je rekao Ibn Ebu-Musa o poduplavanju desetine u onome što posjeduju sa oživljavanjem, a to je analogija podupljavanja u onome što posjeduju kupovinom.

Ali od njega Harb prenosi o čovjeku zimiji koji je oživio zemlju, pa kaže: "To je zemlja desetine."

Kadi i drugi naši prijatelji su shvatili da je vadžib uzeti desetinu od muslimana bez poduplavanja, a o vadžibu po ovom pitanju od njih se prenose dvije predaje. Ibn Ebu-Musa prenosi dvije predaje o obaveznosti poduplavanja.

Po Kadijevom načinu da se u pitanju prodaje odnosi desetina također.

Ovo što je prenio Ibn Ebu-Musa je ispravnije. Kermani, Muhammed b. Harb, Ibrahim b. Hani' i Jakub b. Bahtan prenose da je Muhammed upitan - Harb kaže: "Pitao sam Ahmeda" - rekao sam: "Ako čovjek od zimija oživi 'mrtvu zemlju', šta je njegova dužnost?" Kaže: "Što se tiče mene ja kažem da nije dužan ništa." Kaže: "Medinljani po ovom pitanju zastupaju lijep stav i kažu: "Neće se pustiti zimiji da kupi zemlju desetine." Kaže: "Basrijci zastupaju čudan stav i kažu: "Da će mu se poduplati desetina."

Kaže: "Pitao sam Ahmeda drugi put, ako čovjek od zimija oživi 'mrtvu'?" Kaže: "To je zemlja desetine." Drugi put je rekao: "Nema nikakve dužnosti."

Harb prenosi od Ubejdullaha b. Hasana Anberija da mu je rekao: "Kada uzimate petinu od zemlje zimija koja je u arapskoj zemlji, da li je to zbog predaje kod vas ili bez predaje?" Kaže: "O tome mi nemamo pradaju, nego smo je podijelili na osnovu onoga što je Omer b. Hattab naredio: "Da im se oduzme od imetaka sa kojim trguju i da im se naredi da dadnu desetinu."

Ovdje je Ahmed bio upitan o zemlji koju je oživio zimija. Pa je odgovorio: "Nema nikakve dužnosti." Pa je naveo razilaženje učenjaka u pitanju njegovog kupovanja zemlje, da li će mu se zabraniti ili će mu se poduplati desetina?

Ovo ti pojašnjava da su oba pitanja kod njega jednaka, tj. posjedovanje zemlje od strane zimije putem kupovine ili oživljavanja ili na neki drugi način. Također je Anberi, kadija stanovnika Basre, rekao da oni uzimaju desetinu od svake vrste zemlje koja pripada zimijama, a to obuhvata ono što posjeduje prenosno ili početno.

Ovo ti ukazuje da po Ahmedu, ako je zimiji zabranjeno da kupi zemlju desetine da mu je isto tako zabranjeno da je oživljava, te ako mu se uzima petina od onoga što kupi da će mu se isto tako uzeti i od onoga što oživi. Ali ko od njega prenosi samo desetinu u oživljenoj zemlji bez prodane nije ispravno. Nego je njegov razlog njegovih riječi ono što prenosi Kermani u drugoj predaji: "To je zemlja desetine." Ali ovaj govor je sažeto prikazan, međutim Ebu-Abdullah ga je pojasnio na drugom mjestu, pojasnivši njegove slabosti i prenošenje fikha ako prenosilac ne zna mišljenje fakiha može pasti u veliku grešku.

Slaba tačka zastupnika ovog stava je u tome što su uporedili obradu zemlje sa trgovinom. Ako zimija trguje van svoje zemlje od njega će se uzeti duplo što se uzima od muslimana, a to je polovina desetine. Isto tako ako uzme drugu zemlju koja nije bila njegova, jer u oba slučaja zarađuje sa mjesta koje nije njegovo u osnovi. Pravo na obradu zemlje i trgovinu su bliski, kao što Uzvišeni kaže:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَنفِقُواْ مِن طَيِّبَٰتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّآ أَخْرَجْنَا لَكُم مِّنَ ٱلْأَرْضِ

"O vjernici, dijelite od lijepih stvari koje ste stekli, i od onoga što smo vam Mi iz Zemlje izveli!" (Sura El-Beqare, 267)

Također u predaji od Mejmunija Ahmed kaže: "Od imetaka zimija će se uzeti ako sa njima trguju nakon što se procijeni, zatim će se od njih uzeti dupli zekat, poduplajući im, zbog Omerovih ﷺ riječi: "Ja ću im ga poduplati."

Neki su usjeve uporedili sa ovime.

Mejmuni kaže: "U što nema sumnje u riječi Ebu-Abdullaha koje je izrekao ne jedanput: "Da je zemlja zimija pod primirjem bez haradža, nego se gleda u ono što iz nje izađe, tako da će se od njih dva puta uzeti desetina."

Mejmuni kaže: "Rekao sam Ebu-Abdullahu: "Onaj ko kupi zemlju desetine, kakva je njegova dužnost?" Rekao mi je: "Svi se ljudi oko toga razlikuju, neki smatraju da nema nikakvu obavezu, a njegov imetak liči na zekat ako stanuje među nama sa svojom stokom. Pa kaže: "Ovo je imetak, i u njemu nema zekata." Neki opet kažu da su ovo prava jednog naroda koja se ne mogu zanemariti time što će neko tu zemlju prodati. Hasan je rekao: "Ako je kupi da će mu se poduplati desetina."

Rekoh: "Kako će mu se poduplati?" Kaže: "Jer na njemu je desetina, pa će se od njega uzeti petina." Rekoh: "Smatraš da mu se treba poduplati na petinu pa da mu se uzme petina?" On se okrenu prema meni i reče: "Da, poduplat će mu se."

Kaže: "Ebu-Abdullah nas je podsjetio da je Malik smatrao da se od njih neće uzet ništa, među njima je pravio razliku u pogledu prodaje nečega sa nje (zemlje). Ovu predaju je odabrao Hilal, ali se radi o veoma velikom pitanju čije mjesto nije ovdje da se pojašnjava.

Oni od kojih se prenosi poduplavanje desetine jesu: Omer b. Abdul-Aziz, Hasan Basri i drugi od stanovnika Basre. Neki ovu predaju prenose od Omera b. Hattaba ﷺ, a ovo je ujedno stav Ebu-Jusufa.[1]

[1] Provjeri u knjizi Haradž od Ebu Jusufa, str. 132, štamparija 'Darul Mearife'.

Od njih su neki rekli da će se uzeti desetina onako kako je bila, kao što je mišljenje nekih naših prijatelja. Ovo se prenosi od Sevrija i Muhammeda b. Hasana. Od Sevrija se prenosi da je rekao: "Nema nikakvu dužnost u njoj." Kao što je to druga predaja od Ahmeda. Ovako se također prenosi od Malika. Od Malika se također prenosi da je rekao: "Da će mu se narediti da je proda." Ovo se prenosi od Hasana b. Saliha i Šerika, a ovo je također Šafijin stav. Ebu-Sevr kaže: "Prisilit će se na njenu prodaju."

Analogiju koju su koristili zastupnici podupljavanja desetine jeste da onaj kome je data sigurnost u islamskoj državi (muste'emen) kada bi posijao u islamskoj državi morao bi platiti pedeset puta više nego zimija. Kao i to ako bude trgovao u islamskoj državi da će se od njega uzeti desetina duplo od onoga što se uzima od zimije.

Pokazalo se da na osnovu jedne od dvije predaje - i po mišljnju skupina od učenjaka - da će mo im zabraniti da zavladaju nekretninama u islamskoj državi gdje muslimani imaju pravo, od stanovanja, obradivih polja, kao i to da ćemo im zabraniti da u islamskoj državi naprave nove zgrade za molitve kao što su crkve, manastiri i sinagoge. Jer ugovor o zaštiti podrazumijeva njihovo ostavljanje na onome na čemu su bili, bez prava prelaska zauzimanja i prevlasti nad onim što je potvrđeno muslimanima kao pravo od nekretnina ili polja.

Ovo je zbog toga što je cilj da've da Allahova riječ bude gornja, te su ostavljeni radi džizje zbog pojave nužnosti. Propis koji je određen sa nuždom se određuje sa samom nuždom. Zbog toga niko od selefa nije potvrdio dozvolu prava na zajedničko zauzimanje u jednoj stvari sa muslimanom. Ovaj stav je zastupao Imam Ahmed rahimehullah kao i drugi. Jer ako bi na parcelu koju posjeduje musliman, dozvolili pravo udjela u zauzimanju na pravo prodaje, zimiji, to znači da bi smo prisilili muslimana da prenese svoj posjed na zimiju na nasilan način protiv muslimana. Ovo je suprotno osnovama zbog čega je Ahmed naslovio da ako musliman prodaje parcelu a njegov ortak (u posjedovanju te zemlje), bude zimija, da mu nije u obavezi da ga pita za dozvolu.

Jer dozvola prodaje u osnovi jeste pravo jednog ortaka nad drugim, poput prava koja ima musliman nad drugim muslimanom, kao što je odgovor na poziv, obilazak bolesnika, ili da mu se zabrani da prodaje na prodaju, ili da prosi na prosidbu. Ovo se sve prenosi od Ahmeda posebno vezano za muslimane, iako u prodaji i prošnji ima razilaženja među pravnicima.

Što se tiče unajmljivanja vakufske zemlje u crkvenom vlasništvu, ili kupovine onoga što se prodaje radi crkve, Ahmed je izrekao zabranu rekavši: "Da je neće unajmiti, niti će im pomagati na onome na čemu su." Ovo je rekao Amidi i drugi.

Slično ovome je ako kupi imetak koji pripada crkvi i koji je ostavljen njoj kroz oporuku, ili da proda mašine kojima će graditi crkvu i sl. tome. Ovdje je zabrana jača, jer isti ovaj novac kojeg troši biva potrošen u grijeh. To je kao da prodaje sok onome ko će od njega napraviti alkohol, za razliku od samog stanovanja. Ono nije haram, ali će oni činiti grijehe u kući. To će ličiti na ono kao da im je prodao hljeb, meso ili odjeću. Oni će se time pomagati u kufru, iako je stanovanje iznad toga. Jer sama hrana i piće nisu haram, a korištenje onoga što je dogovoreno kroz najam – a to je boravak – može biti haram.

Zar ne vidiš da čovjeku nije zabranjeno da dadne sadaku kafirima i griješnicima u globalu. Ali mu je zabranjeno da u svojoj kući smjesti kafira ili fasika? Prethodio je govor Ibn-Kasima o direktnom isticanju zabrane prodaje ove vrste. Imam Šafija je izrekao stav o zabrani pomaganja izgradnje crkve i sl. tome.

U poglavlju o 'Džizji' u knjizi El-Umm kaže: "Kada bi oporučio – tj. zimija – trećinom svog imetka ili bar jednim dijelom za izgradnju crkve za molitve kršćana, ili da unajmi sluge za crkvu, ili da je nastani ili da sa tim imetkom osvjetljava crkvu ili da sa njime kupi zemlju koja će biti kao milostinja za crkvu, ili da bude nastanjena u njenim prostorijama, oporuka neće biti valjana. Kada bi oporučio da se izgradi crkva u kojoj će se spuštati prolaznici ili da je uvakufi ljudima koji će je nastaniti, onda bi oporuka bila valjana a u izgradnji crkve ne bi bilo nepokornosti Allahu (griješenja) osim ako se ne napravi mjestom za molitvu kršćana u

kojoj se oni sakupljaju na širku. Kaže: "Smatram pokuđenim da musliman radi kod njih kao graditelj ili stolar u izgradnji njihovih crkvi koje su za njihove molitve."[1]

Što se tiče Ahmedovog stava po pitanju iznajmljivanja za pravljenje sanduka[2] za mrtvace i sl. Amidi kaže: "Nije dozvoljeno jednoglasnom predajom. Jer korist oko koje postoji dogovor je haram. Isto tako je i sa izgradnjom crkve, manastira ili sinagoge ili iznajmljivanje radi prepisivanja njihovih falsifikovanih knjiga."

Što se tiče pitanja nošenja alkohola, strvi, svinje od strane kršćanina ili muslimana, Ahmedove riječi su prethodile kada kaže: "O onome ko nosi alkohol, svinju ili strv kršćaninu, da je pokudio da jede od te najamnine koju uzme, ali će se hamalu odrediti najamnina za ono što je nosio. Ali ako bude radio to za muslimana onda je još gore." Neki su na to dodali: "Pokuđeno je da nosi strv za najamninu, ili da odstrani crknutu životinju i sl. tome."

Zatim su se naši prijatelji u ovom odgovoru razišli na tri strane.

Jedna je da biva valjanim što je očito, te da je to pitanje jednoglasna predaja.

Ibn Ebu-Musa kaže: "Ahmed je smatrao pokuđenim da se musliman unajmi za nošenje strvine ili svinje kršćaninu." Kaže: "Ali ako to učini odredit će mu se najamnina. Ako se unajmi da bi nosio zabranjene stvari za muslimana, onda će pokuđenost biti još gora, ali će uzeti najamninu. A da li mu je to dozvoljeno (kao da se hrani tim imetkom)? Dva su stava. Ono tačnije je da mu nije dozvoljeno, nego da je bolje da ga podijeli kao milostinju. Ovako je naveo Ebu-Hasan Amidi. Kaže: "Ako se iznajmi čovjeku da bi mu nosio alkohol, svinju ili strvinu, bit će mu pokuđeno." Ovo je zapisano od njega. Ova pokuđenost se odnosi na haram. Jer je Vjerovjesnik 'prokleo onoga ko ga nosi.' Ali će mu se odrediti

[1] Pogledaj knjigu El-Umm 3.dio, str. 213.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Kovčeg ili sanduk od drveta i slično u šta stavljaju leš umrlog.

najamnina, jer je zabranjeno da mu se uskrati najamnina, iako je to zabranjeno kao naknada za hidžamu.

Ovi su ukazali na to da zaslužuje najamninu iako mu je zabranjeno po ispravnijem stavu.

Druga strana je njegova interpretacija ove predaje čime se suprotstavlja njenom očitom značenju, ili da učini pitanje jednoglasnom predajom, da ova vrsta iznajmljivanja nije pravilna. Ovo je Kadijev stav u knjizi Mudžered. Ali je ujedno slab stav sa kojeg se Kadi povratio u njegovim kasnijim knjigama. Jer je knjigu Mudžered napisao nešto ranije.

Treća strana je da se ovo pitanje prikaže kroz dvije predaje.

Jedna je da je ovo iznajmljivanje ispravno te da zaslužuje najamninu, sa pokuđenošću postupka i iznajmljivanja.

Druga je da iznajmljivanje nije ispravno, te da za njega ne zaslužuje najamninu, makar i nosio, na osnovu analogije po pitanju alkohola, jer ga nije dozvoljeno uzimati u ruku, nego ga treba prosuti.

U predaji od Ebu-Taliba kaže: "Ako primi islam, a posjeduje alkohol ili svinju, alkohol će se prosuti a svinja će se pustiti, jer mu je zabranjeno da je zadrži, a ako je ubije nema smetnje."

Također je zapisao da je nije dozvoljeno zadržati. U predaji od Ibn-Mensura je zapisano: "Da je pokuđeno da se iznajmi čovjeku kako bi mu nadgledao grožđe, jer se osnova tome vraća na alkohol, osim ako bude znao da ga prodaje u druge svrhe osim alkohola."

Zabranio je da se iznajmi čovjeku kako bi mu čuvao grožđe od kojeg se proizvodi alkohol, onda je preče da se zabrani njegovo iznajmljivanje da nosi alkohol.

Ovo je Kadijeva strana ili način u komentarisanju i postupcima, što zastupa većina njegovih prijatelja, kao što je Ebu-Hattab, kao i to da je ovo način onih koji su slijedili njegov put od kasnijih generacija.

Ono što je kod njih podržano jeste provjerena predaja. Ovo je Malikov, Šafijin, Ebu-Hanifin i Muhammedov mezheb. Ovo je stav naših prijatelja ako se iznajmi za nošenje alkohola svojoj kući, ili u prodavnicu. Ali mu to nije dozvoljeno, bez obzira da li to nošenje bilo radi pića ili općenito.

Ako ga bude nosio da bi ga prosuo, ili nosi strvinu kako bi je zakopao ili da je odnese u pustinju kako ne bi smetala ljudima zbog svog ružnog smrada, onda je dozvoljeno da bude za to unajmljen, jer se radi o mubah poslu. Ali ako najamnina bude za kožu strvine onda nije dozvoljeno. Nego će zaslužiti najamninu u onolikoj mjeri koliko vrijedi taj posao. Ako je ogulio kožu te je uzeo sebi vratit će je vlasniku. Ovo je Malikov mezheb, i mislim da je također Šafijin mezheb, a i Ebu-Hanifin u prvoj predaji.

Slaba strana ovog (mišljenja) je u tome ako je nošenje općeg pojma onda neće zaslužiti (nadoknadu) osim za nošenje alkohola.

Jer samo nošenje alkohola nije grijeh, zbog mogućnosti da ga nosi kako bi ga prosuo, ili da od njega napravi sirće, jer ako ga nosi radi pića neće biti dozvoljeno. Ali i pored toga nošenje opet biva pokuđenim.

Najpribližnije tačnosti - a Allah najbolje zna - je strana koju zastupa Ibn Ebu-Musa jer je bliža ciljanom kod Ahmeda i bliža ispravnoj analogiji (kijasu).

A to je da je Vjerovjesnik ﷺ:

"Prokleo onoga ko cijedi alkohol i kome se cijedi, onoga ko ga nosi i onoga kome se nosi."

Onaj koji cijedi i onaj koji nosi su nadoknađeni za korist kojom se zaslužuje nadoknada koja sama po sebi nije zabranjena, nego je zabranjena zbog namjere onoga kome se cijedi i kome se nosi. On je poput onoga koji prodaje grožđe ili sok onome koji će od njega napraviti alkohol, a sok i vino završe u rukama kupca. Tako da novac prodavca neće biti uništen nego će mu se platiti nadoknada za to.

Također, ovdje korist koju je ispunio najamnik neće biti besplatna, nego će mu se dati nadoknada, ali zabrana korištenja je sa strane onoga koji ga je unajmio a ne od njega.

Zatim mi mu zabranjujemo najamninu zbog Allahovog ﷻ prava, a ne zbog prava onoga koji ga je unajmio ili zbog mušterije, za razliku od onoga koji se iznajmi radi bluda ili homoseksualizma, ili ubistva, ili otimanja, ili krađe. Jer ova djela su sama po sebi harami, ne zbog same namjere mušterije. Tako da to biva poput onoga ko proda strvinu ili alkohol, čime mu se neće odrediti njegova vrijednost, i zato što su ovi predmeti sami po sebi haram.

Slično ovome jeste iznajmljivanje i nadnica, koja neće biti okarakterisana kao opće pravilnom niti opće nepravilnom. Nego je ispravna u pogledu onoga koji je unajmljen tj. da mu se mora isplatiti nadoknada najamnine ili nadnice. Ali je nepravilna u pogledu najamnine, što znači da mu je haram koristiti tu najamninu ili nadnicu. Ovoga u šerijatu ima mnogo sličnoga.

Na osnovu ovoga: Ahmedovi tekstovi o pokuđenosti nadgledanja grožđa kršćaninu ne negiraju ovako nešto, jer mu mi spriječavamo ovako djelo i njegovu vrijednost, ali mu određujemo njegovu najamninu. Jer kada ne bi smo to učinili u tome bi bila velika korist za griješnike. Jer svakog čovjeka kojeg unajme da bi se pomogli u griješnom poslu bi postigli svoj cilj a nakon toga ne bi ništa dali onome ko obavi taj posao za njih, dok oni nisu zaslužni da budu potpomognuti u takvom poslu, za razliku od onoga ko im ponudi posao za kojeg ne postoji vrijednost.

Da, prostitutka, pjevač ili narikača i njima slični, ako im se dadne najamnina a zatim se pokaju za svoja djela, da li će je podijeliti kao sadaku ili je moraju vratiti onima koji su im je dali? Postoje dva mišljenja.

Pravilnije od njih dva je ono koje zastupa teoriju da taj novac neće biti vraćen fasicima koji su ga potrošili u zabranjene stvari, niti će biti dozvoljen da se uzme. Nego će se podijeliti kao sadaka, potrošit će se u opća dobra muslimana, kao što je Ahmed napisao u pogledu najamnine onoga koji nosi alkohol.

Onaj koji misli da ga treba vratiti onome koji ga je iznajmio i potrošio zbog toga što je preuzet nepravilnim ugovorom, te da ga treba vratiti njemu kao što je preuzeto kamatom, ili slični nepravilni ugovori, reći će mu se; da preuzeto u nepravilnom ugovoru uslovljava da se vrati vrijednost svakoj od dviju strana. Tako da svaki od njih vrati ono što je uzeo od onoga. Kao što je preuzimanje u kamati kod onih koji kažu: "Preuzeto nepravilnim ugovorom se ne može posjedovati." Kao što je poznato u Šafijinom i Ahmedovom mezhebu. Ali ako se potroši preuzeto kod onoga koji ga je uzeo ne zaslužuje njegove protuvrijednosti općenito.

Tada se kaže; iako očita strana analogije obavezuje povrat novca na osnovu toga što je preuzet nepravilnim ugovorom, bludnik, pjevač i onaj kome se nariče su potrošili ovaj novac samovoljno, i za njih je obavljen zabranjeni posao, jer zabrana koja se u njemu nalazi ne odnosi se na njih. Nego se radi o Allahovom ﷻ pravu. Ova korist je prevaziđena sa preuzimanjem, a osnove nalažu: "Ako se vrati jednostrana naknada da se vrati i druga." Ali ako onaj koji je unajmio ne može vratiti korištenu stvar neće se ni njemu vratiti novac.

Također, ovaj od koga se preuzela korist podnosi dvostruku štetu, za razliku ako bi nadoknada bila alkohol ili strvina. Jer u tome nema štete ako nestane. Jer kada bi ostala mi bi smo je uduzeli (uništili) od njega. Dok korištenje pjesama i naricanja, kada bi postojali mogli bi mu se vratiti, jer bi tu korist mogao da potroši u drugu stvar, mislim na snagu koju je upotrijebio pri tome.

Također se može reći da mi ne naređujemo da se isplati niti da se vrati, kao što je slučaj sa zabranjenim ugovorima kafira. Jer ako oni prime islam kod preuzimanja mi nećemo presuditi preuzimanje, ali ako prime islam poslije nego što preuzmu nećemo presuditi povrat. Ali u pogledu muslimana zabranjuje mu se korištenje ove najamnine. Jer je on ugovorio njenu zabranu za razliku od kafira. A to je ako on zatraži najamninu mi ćemo mu reći: "Ti si pretjerao zato što si potrošio svoju snagu u haram posao, tako da ti se neće odrediti najamnina."

Ako bi preuzeo a onda onaj koji je platio kaže: "Ovaj novac mi presudite na povrat, dao sam mu ga kao nadoknadu za zabranjenu korist." Mi ćemo reći: "Ti si ga isplatio za djelo sa kojim si bio zadovoljan, ako zahtijevaš povrat onda vrati ono što si uzeo od njega, ako u njegovom postojanju još uvijek postoji korist. " Isto ovo se odnosi na ono što preuzme od vrijednosti strvine ili alkohola.[1]

Također, ako kupac alkohola isplati vrijednost te preuzme i kupi ga, zatim zatraži da mu se vrati vrijednost, bit će ispravnije da mu se vrati vrijednost, jer prodavcu neće biti dozvoljena. A posebno što mi kažnjavamo prodavca alkohola tako što mu spalimo trgovinu (ili mjesto gdje se proizvodi i prodaje alkohol) u kojoj prodaje alkohol. Ovo je rekao Ahmed i drugi učenjaci. Omer b. Hattab ﷺ, je spalio trgovinu onima koji su prodavali alkohol.[2] Alija b. Ebu-Talib ﷺ, je spalio selo u kojem se prodavao alkohol.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ispravno je da ćemo uzeti kamatu i da je nećemo dati onima koji koriste kamate. Ako bi osoba čovjeku dala milion srebrenjaka i kaže na tebi je dug milion i sto hiljada nakon godinu dana. Mi ćemo reći: Ti koji ubireš kamate nemaš pravo osim na milion. A sto hiljada ćemo uzeti i nećemo ih vratit ni onome koji je uzeo dug. Nego ćemo ih podijeliti kao sadaku ili ćemo ih staviti u Bejtul mal. Kako ne bi onome koji uzima kamatu uvećali imetak – ako bi rekli da nećemo uzeti sto hiljada – između zarade i onoga što je uzeto kao korist. Ako bi ih vratili onome drugom pali bi u haram. Tako da ćemo ih uzeti od ovog drugog. A ako kaže: Kako kad je to kamata? Reći ćemo mu: Ti si htio isto ovo. Ako uđe u kamatu ali on to ne preuzme, Vjerovjesnik ﷺ kaže: ***Kamata iz džahilijeta je poništena.*** I Uzvišeni kaže: ***O vjernici, bojte se Allaha i od ostatka kamate odustanite, ako ste pravi vjernici. Ako ne učinite, eto vam onda, nek znate, - rata od Allaha i Poslanika Njegova! A ako se pokajete, ostaće vam glavnice imetaka vaših, nećete nikoga oštetiti, niti ćete oštećeni biti.*** (El-Beqare, 278-279). Da li su ove dobiti ušle u njegov imetak pa da Allah odredi da se radi o koristima. Nije njegov imetak. Pa kako mu je dozvoljeno onda po Allahovoj naredbi da ga uzme? ***Allaha se bojte i od ostatka kamate odustanite.*** Ako je Poslanik ﷺ dokinuo ono što je ostalo od kamata iz džahilijeta i o čemu je postignut dogovor u džahilijetu prije nego što je šerijat objavljen, onda ovo je također pitanje. Iako neki ljudi daju olakšice i kažu: Uzmi i podijeli te pare kao sadaku. Ovo je pogrešno. Ako bi mi presudili na osnovu onoga što nalažu dokazi kod mene to bi bio način kako da se riješimo banaka. Jer oni ako znaju da je to ono što nazivaju dobitima, milioni kamata, i znaju da će to otići bit će prisiljeni da osnuju islamske banke i okoristili bi se od njih.

[2] Bilježi ga Abdur-Rezak u Musanefu 6. dio, str. 77.

Ovo su poznate predaje, a ovo pitanje je pojašnjeno na nekom drugom mjestu.[1]

To je zato što kod nas novčane kazne postoje i nisu derogirane.

Ako se spozna Ahmedova osnova u ovom pitanju, poznato će biti da je zabranjeno prodavati im ono sa čime će obilježavati svoje zabranjene praznike. Kao naprimjer, da im proda nekretninu za stanovanje što je gore, ili je bliže kao da im prodaje sok nego što im prodaje nekretnine. Jer ono što kupuju od hrane, odjeće i sličnoga potpomažu se u praznovanju.

Praznik je - kao što smo prethodno naveli - naziv za sve ono što se čini od ibadeta i običaja. Ovo je vrsta pomoći pri onome što se čini od ibadeta. Ali sam rod hrane i odjeće nisu po sebi zabranjeni za razliku od pijenja alkohola, koji je sam po sebi zabranjen.

Pa ako je ono što kupuju i sa njime nešto rade samo po sebi zabranjeno, kao što je krst, ili cvjetnica ili sveta vodica, ili tamjan ili klanje žrtava nekome mimo Allaha ili slike i sl. nema sumnje da su ove stvari zabranjene, kao što je zabranjeno da im se proda sok od kojeg će proizvesti alkohol, ili da im se izgradi crkva. Ali ono što koriste u svojim praznicima od jela, pića i odjeće, po Ahmedovim osnovama i kod drugih, je pokuđeno. Ali da li se radi o pokuđenosti poput harama kao što je u Malikovom mezhebu, ili o mekruhi tenzihu?

Približnije je da se radi o pokuđenosti kao haramu, kao što su ostale slične stvari kod njega, jer nije dozvoljeno prodavati hljeb, meso, ili mirisne biljke griješnicima koji će sa time piti alkohol. Jer ovakva vrsta pomaganja može dovesti do ispoljavanja lažne vjere, te obilno sakupljanje ljudi radi njihovog praznika i njegovo ispoljavanje. Ovo je gore nego da se pomogne određena osoba.

Ali ko kaže da je ovo 'mekruh tenzih' kaže da se ovo vrti između prodaje soka i prodaje svinje. Ovo nije isto kao prodaja

[1] Pogledaj Meždmua fetava od autora, 28. dio, str. 664 – 667.

soka od kojeg će proizvoditi alkohol, jer nam je zabranjeno da prodajemo kafirima ono čiji je rod zabranjen, kao što je alkohol ili svinjetina, ali ono što je dozvoljeno u nekim situacijama a u nekim ne , kao što je recimo svila, onda je dozvoljeno da im to prodajemo.

Također, hrana i odjeća koju kupuju za svoje praznike nije zabranjena sama po sebi, nego ona djela koja sa time obilježavaju i što je kao obred kufra bivaju zabranjeni muslimanu, zbog čega je šteta u onome čime se musliman uvodi u ogranke kufra. Što se tiče kafira, to mu neće povećati štetu u kojoj se on nalazi. Jer sama suština kufra postoji u njemu. Pokazatelj kufra i njegovi znakovi, ako se radi o mubah stvarima u kojima nema dodatnog kufra kao da im musliman proda odjeću sa kojom će se razlikovati od muslimana, za razliku od alkohola ili jedenja svinjetine, što je dodatak kufra.

Da, ako im musliman proda ono što uzimaju za krst ili cvjetnicu i sl. tome, on im prodaje ono čime će se potpomoći na griješenju.

Onaj ko pomogne zabranjeno to nalaže da se obredi kufra i njegovi znaci i pokazatelji odnose na dvije vrste.

Vrsta koja nam je naređena u islamskoj državi i u čemu je poniženje za kafire i njegovo tlačenje, pa ako im se to proda bit će pomaganje onoga što je Allah i Njegov Poslanik ﷺ naredio. Tako da ćemo im mi narediti da oblače odjeću sa kojom se razlikuju.

Druga vrsta koja je zabranjena je ona kojom se uzdiže i ističe kufr, kao što je podizanje glasova kod isčitavanja njihove Knjige, ili isticanje cvjetnice, prodaje zvona njima, ili prodaje njihovih zastava i sl., sve ovo su slogani kufra koji su nam naređeni da ih uklanjamo, i da ih zabranimo u islamskoj državi, i nije dozvoljeno da im se pri tome pomaže.

Što se tiče prihvatanja poklona od njih na dan njihovih praznika mi smo od Alije b. Ebu-Taliba رضي الله عنه, prethodno naveli da mu je donešen poklon u vrijeme njihovog festivala te da ga je prihvatio.

Ibn Ebi-Šejbe u Musanefu prenosi da mu je Džerir govorio prenoseći od Kabusa a on od oca: "Da je žena upitala Aišu, rekavši: "Mi imamo dojilja od medžusija, oni nekada imaju praznike, pa nam darivaju poklone?" Kaže: "Ono što se zakolje tog dana nemojte jesti, ali jedite od njihovih biljaka."[1]

Kaže da mu je govorio Vekia prenoseći od Hakema b. Hakima od njegove majke od Ebu-Berze: "Da je imao stanovnike medžusije, te da su mu darivali u vrijeme festivala i karnevala. Pa je govorio svojoj porodici: "Ono što je od voća jedite a ono što je mimo toga vratite."

Ovo ukazuje da praznik nema uticaja u zabrani od prihvatanja poklona. Nego njihovi propisi u praznicima i van njih su isti, jer u tome nema pomaganja obreda njihovog kufra.

Ali prihvatanje poklona od kafira iz neprijateljske zemlje ili od zimija je samostalno pitanje, oko čega postoji razilaženje i što nije mjesto da se ovdje pojašnjava.[2]

Dozvoljeno je da se jede od hrane kitabija za vrijeme njihovih praznika, kao poklon ili da bude kupljeno, ili mimo toga što ne kolju radi praznika. Što se tiče žrtvi koje kolju medžusije propis je poznat, a to je da su zabranjene kod svih učenjaka.

Što se tiče onoga što kitabije zakolju radi svojih praznika čime se približavaju nekome mimo Allaha je isto kao ono što muslimani kolju kao poklone ili žrtve koje prinose da bi se njima približili Allahu ﷻ. Kao što kolju u ime Mesiha ili Danice, od Ahmeda se prenose dvije predaje. Poznatije u njegovim tekstovima

[1] Navodi ga Ibn Kajjim u Propisi o zimijama 1. dio, str. 253.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je čudno od Šejha – rahimehullah – jer primanje poklona od stranaca ukazuje na zadovoljstvo. Ali u predajama od ashaba – radijjallahu anhum – stoji da su prihvatali poklone u vrijeme kada je islam bio jak. Te da se ljudi time neće zavarati. I zato što su kafiri znali da je islam taj koji je uzdignut. Ali u sadašnjem vremenu kada bi muslimani prihvatili poklon od kafira oni bi se tome obradovali i rekli bi: Muslimani se slažu sa nama da je taj dan praznik. Zbog toga moramo pojasniti ovo pitanje. Reći ćemo da ako postoji bojazan da će se nevjernici uzdizati, javno ispoljiti i pomisliti da je to naše slaganje sa njihovim praznicima onda se poklon neće prihvatiti bez obzira da li se radi o onome na što se zahtijeva šerijatsko klanje ili ne.

je da nije dozvoljeno jesti ih, makar se nad njima ne spomenulo ničije ime mimo Allahovog ﷻ. Ova zabrana je prenešena od Aiše i Abdullaha b. Omera.

Mejmuni kaže: "Pitao sam Ebu-Abdullaha o žrtvama koje kolju kitabije. Pa je rekao: "Ako je ono što kolju radi svojih crkava onda nije dozvoljeno." I kaže: "Pozivaju se kod spomena na krštenje, a kolju Mesihu."[1]

Također je spomenuo da je upitao Ebu-Abdullaha o onima koji zakolju od kitabija i ne spomenu ništa. Pa je rekao: "Ako je ono što kolju radi njihovih crkava i ispuštaju spomen ostavljajući ga krštenju, oni kolju radi Mesiha. To je pokudio Ibn-Omer, osim što je Ebu-Derda' rekao da je njihova hrana dozvoljena, a najviše što sam kod nega mogao vidjeti pokuđenim jeste ono što kolju svojim crkvama."

Također kaže: "Pitao sam Ebu-Abdullaha o ženi od kitabija koja zakolje žrtvu ali ne spomene ništa." Pa je rekao: "Ako je zaboravila onda ne smeta, ali ako je zaklala radi crkve onda oni spominju kod njegovog krštenja."

Mervezi kaže: "Ebu-Abdullahu je bilo pročitano:

وَمَا ذُبِحَ عَلَى ٱلنُّصُبِ

"I ona koja je na žrtvenicima zaklana." (Sura El-Maide, 3)

Kaže: "Na idolima." I kaže: "Sve ono što je zaklano na idolima se ne jede."

Hanbel kaže: "Ami kaže: "Mrzim sve ono što je zaklano nekome mimo Allaha, i crkvama što se zakolje radi njih, a ono što kitabije zakolju sa značenjem klanja nema smetnje. A ono što je zaklano radi nečega mimo Allaha ja to ne jedem, a ono što kolju na praznike smatram pokuđenim."

Ahmed prenosi od Velida b. Muslima od Evzaija da je rekao: "Pitao sam Mejmuna o onome što zakolju kršćani radi praznika i crkava. Pa je pokudio da se jede."

[1] Mugni i šerhul kebir 11. dio, str. 36 i 37.

Hanbel kaže: "Čuo sam Ebu-Abdullaha da kaže: "Da se ne jede, jer je zaklano u nečije drugo ime a ne radi Allaha, a ono što je mimo toga će se jesti." Allah je dozvolio od njihove hrane ono što se spomene Allahovo ime nad njime. Allah ﷻ kaže:

وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ ٱسْمُ ٱللَّهِ عَلَيْهِ

"Ne jedite ono pri čijem klanju nije spomenuto Allahovo ime." (Sura El-En'am, 121)

I kaže:

وَمَآ أُهِلَّ بِهِۦ لِغَيْرِ ٱللَّهِ

"...i ono što je prineseno kao žrtva u nečije drugo ime, a ne u Allahovo." (Sura El-Beqare, 173)

Sve ono što je zaklano u nečije drugo ime a ne u Allahovo se ne jede.

Hanbel prenosi od Ataija o žrtvi koju zakolje kršćanin i kaže: "U ime Mesiha." Kaže: "Jedi."

Hanbel kaže: "Čuo sam Ebu-Abdullaha o tome pa je rekao: "Nemoj jesti."Allah ﷻ kaže:

وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ ٱسْمُ ٱللَّهِ عَلَيْهِ

"Ne jedite ono pri čijem klanju nije spomenuto Allahovo ime." (Sura El-En'am, 121)

A ne mislim da je to njegovo klanje:

وَمَآ أُهِلَّ لِغَيْرِ ٱللَّهِ بِهِۦ

"...i ona životinja koja je zaklana u nečije drugo a ne u Allahovo ime." (Sura El-Maide, 3)

Ebu-Abdullahovo korištenje ovog ajeta kao dokaza ukazuje da se kod njega pokuđenost odnosi na haram, i ovo je stav većine prethodnika među prijateljima.

Hilal u poglavlju o ustezanju od jedenja onoga što zakolju kršćani i kitabije na svojim praznicima i žrtve kitabije radi njihovih

crkava kaže: "Sve ono što je prenešeno od Ebu-Abdullaha je prenešeno o pokuđenosti i nalazi se 'razbacano' u ovom poglavlju."

Ono što je Hanbel rekao prenoseći od Ebu-Abdullaha o ova dva pitanja:

وَلَا تَأْكُلُوا۟ مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ ٱسْمُ ٱللَّهِ عَلَيْهِ

"Ne jedite ono pri čijem klanju nije spomenuto Allahovo ime." (Sura El-En'am, 121).

I:

وَمَآ أُهِلَّ لِغَيْرِ ٱللَّهِ بِهِۦ

"...i ona životinja koja je zaklana u nečije drugo a ne u Allahovo ime." (Sura El-Maide, 3).

Je Ebu-Abdullahov odgovor na ono što je zaklano u nečije drugo ime a ne u Allahovo. Ali kod spomena ili njegovog izostavljanja, prenosi se od svih njegovih prijatelja da nema smetnje jesti ono što nije spomenuto nad njime Allahovo ime, osim u vrijeme kada kolju radi svojih praznika i crkava. Jer to ulazi u značenje:

وَمَآ أُهِلَّ لِغَيْرِ ٱللَّهِ بِهِۦ

"...i ona životinja koja je zaklana u nečije drugo a ne u Allahovo ime." (Sura El-Maide, 3)

Od Ebu-Abdullaha se prenosi da je u značenju ili tumačenju riječi Uzvišenoga:

وَلَا تَأْكُلُوا۟ مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ ٱسْمُ ٱللَّهِ عَلَيْهِ

"Ne jedite ono pri čijem klanju nije spomenuto Allahovo ime." (Sura El-En'am, 121).

Rekao da se ovo odnosi na strvinu, što sam naveo na njegovom mjestu.

Hilal ukazuje da Ahmedova zabrana nije bila samo radi ispuštanja spomena Allahovog imena. Jer po njemu to nije haram. Nego je to bilo zato što kolju radi nekoga mimo Allaha, bez obzira da li oni spomenuli nekoga mimo Allaha ili da ne spomenu niti Allaha niti nekoga drugoga, ali je njihova namjera klanje radi nekoga mimo Allaha.

Dok Ibn Ebu-Musa kaže: "Treba se kloniti svega onoga što zakolju jevreji i kršćani radi svojih crkava i praznika, a neće se jesti ono što se zakolje radi Danice."

U drugoj predaji: "To je mekruh ali nije haram." Ovo je naveo Kadi i drugi - kao što mislim - od onoga što je prenio Abdullah b. Ahmed. Kaže: "Pitao sam oca o onome ko kolje radi Danice. Pa je rekao: "Ne sviđa mi se." Rekoh: "Je li haram to jesti?" Kaže: "Ne kažem da je haram, ali ne sviđa mi se."[1] Tako da je potvrdio pokuđenost ali ne i zabranu (haram).

Moguće je reći da je sustezanje od spomena Allahova imena (pri klanju) haram, jer ono oko čega se raziđe da li je haram a oko čega su dokazi proturječni kao što je spajanje dviju sestara ili dviju robinja i slično, da li će se proglasiti haramom? Postoje dvije predaje kod njega po tom pitanju kao što postoje dvije predaje po pitanju razlaza oko spornog propisa za nešto da li je vadžib te da li će se za dotičnu stvar reći da je farz?

Neki naši prijatelji su uopšteno rekli da je to mekruh ali to nisu pojasnili, da li su time htjeli ukazati na haram ili mekruhi tenzih?

Ebu-Hasan Amidi kaže: "Ono što se zakolje radi nekoga mimo Allaha kao što je radi crkvi, Danice, sunca ili Mjeseca." Pa je Ahmed rekao: "To je ono što je zaklano radi nečega drugoga a ne radi Allaha i ja to smatram pokuđenim. Sve ono što se zakolje nekome mimo Allaha i crkvama i ono što zakolju za vrijeme svojih praznika smatram pokuđenim, ali ono što kitabije zakolju sa značenjem klanja onda nema smetnje."

[1] Navodi ga Ibn-Kajjim u Propisi o zimijama1. dio, str. 250.

Također u Malikovom mezhebu je pokuđeno ono što kitabije zakolju radi crkava, ili što zakolju u Mesihovo ime ili radi krsta, ili u ime nekoga od njihovih prethodnih rabina i monaha.[1]

U Mudevini[2] stoji da je Malik smatrao pokuđenim jedenje onoga što kitabije zakolju radi svojih crkava ili radi praznika, ali bez zabrane, tumačeći riječi Uzvišenog:

أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ ٱللَّهِ بِهِۦ

"...ili što je kao grijeh zaklano u nečije drugo, a ne u Allahovo ime." (Sura El-En'am, 145).

Ibn-Kasim kaže: "Isto tako ono što zakolju i spomenu Mesihovo ime, to je na stupnju onoga što kolju radi svojih crkava, i ne smatram da se može jesti."

Prenosi se dozvola u vidu olakšice (ruhsa), od nekih ashaba - radijjallahu anhum - u pogledu jedenja onoga što zakolju radi praznika i sličnoga a ovo se odnosi na ono nad čim nije spomenuto ničije ime mimo Allaha. **Ali ako spomenu nečije ime mimo Allahovog, za praznike ili mimo praznika, bit će haram u svim mjesecima na osnovu dvije predaje, što je mezheb svih učenjaka.** Ovo je mezheb trojice fakiha onako kako to od njih prenosi više učenjaka. Ovo je stav Alije b. Ebu-Taliba i drugih ashaba, od kojih su: Ebu-Derda', Ebu-Umame, Irbad b. Sarije i Ubade b. Samit. Ujedno ovo je stav većine učenjaka iz Šama i drugih.

Druga predaja je da nije zabranjeno iako spomenu nečije ime mimo Allahovog, što je stav Ataija, Mudžahida, Mekhula, Evzaija i Lejsa.[3]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je veoma bitno pitanje. Imam Ahmed se pazio da kaže: Ovo je haram. Ako se radilo o sumnjivim pitanjima, mrzio je da izrekne termin iako je rekao: Ako se kaže: Ne sviđa mi se. Da kod njega nije potvrđena zabrana. Ali se bojao da izrekne za nešto zabranu ili pokuđenost, osim za ono za šta je postajao dokaz.

[2] 2. dio, str. 67 predajom Sahnuna od Ibn-Kasima od Malika.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Klanje u nečije drugo ime mimo Allaha je bez sumnje haram. A ako oni spomenu nečije drugo ime mimo Allahovog nad žrtvom onda je ona haram. Jer Uzvišeni kaže: ***I ono nad čim se spomene nečije drugo ime a ne***

Ibn Mensur prenosi da je Ebu-Abdullahu rečeno: "Sufjan je bio upitan o čovjeku koji zakolje (žrtvu), ali namjerno izostavi spomen (Allahovog imena)?" Kaže: "Mislim da se ne može jesti." Pa mu je rečeno: "Šta misliš ako je smatrao da će biti dovoljno od njega pa ga nije spomenuo?" Kaže: "Smatram da se ne može jesti." Ahmed po tom pitanju kaže: "Musliman, u njemu je Allahovo ime (tj spominje Allahovo ime), tako da se ono što zakolje na taj način može jesti, ali je pogriješio što je izostavio spomen. Što se tiče kršćana pa zar oni ne spominju neko ime mimo Allaha?"

Mjesto razilaženja jeste da ovo ulazi u opći pojam riječi Uzvišenog:

وَطَعَامُ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ حِلٌّ لَّكُمْ

"...i dozvoljavaju vam se jela onih kojima je data Knjiga." (Sura El-Maide, 5).

Ili u opći pojam riječi Uzvišenog:

وَمَآ أُهِلَّ لِغَيْرِ ٱللَّهِ بِهِۦ

"...i ona životinja koja je zaklana u nečije drugo a ne u Allahovo ime." (Sura El-Maide, 3)

Jer ovaj ajet obuhvata sve ono što se spomene mimo Allaha, pa kaže: "Koljem u ime toga i toga." Ako progovori sa njegovim imenom, iako je njegova osnova izgovaranja povišenim tonom, ali se propis neće razlikovati zbog podizanja ili spuštanja glasa, ali pošto je njihov običaj podizanje glasa ovaj govor je produkt na osnovu toga. Tako da će značenje biti: 'Ako progovori nečim drugim mimo Allaha' ili 'ono što se spomene mimo Allaha'.

Poznato je da ono što je zabranjeno da se učini spomenom mimo Allaha da se isto odnosi i na ono što se nanijeti. Tako da je

---

Allahovo. Ovo je opće pravilo. Pa isto kao što su riječi Allahovog Poslanika ﷺ: ***Ono što prolije krv i nad čim se spomene Allahovo ime, onda jedite.*** Ovo je opće pravilo u onome što muslimani i sljedbenici Knjige kolju. Ispravno je da se vraća na opće pravilo. A sve ono što se ne spomene Allahovo ime kod njihovog klanja biva haramom i ne smije se jesti.

ovo poput nijeta u ibadetima, iako bi se izgovorili da bi bili potpuniji ali je osnova u namjeri.

Zar ne vidiš da onaj koji se želi približiti Allahu putem poklona i prinošenjem žrtava, bez obzira da li rekao: "Koljem Allahu" ili da prešuti, da se stvar vraća na nijet. Spominjanje Allahovog imena nad žrtvom se razlikuje od onoga što se kolje Allahu. Jer on spominje Allahovo ime nad onim što ima namjeru za njegovim mesom. Dok se kurban kolje radi Allaha ﷻ. Zato je Vjerovjesnik ﷺ za svoj kurban rekao: "Allahu od Tebe Tebi,"nakon što je rekao: "U ime Allaha a Allah je najveći."[1] Zbog riječi Uzvišenog:

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

"Klanjanje moje, i obredi moji, i život moj, i smrt moja, doista, posvećeni su Allahu, Gospodaru svjetova." (Sura El-En'am, 162).

Kafiri to čine sa svojim božanstvima, tako da nekada spominju svoja božanstva nad svojim žrtvama, nekada ih kolju kao kurbane njima, a nekada spajaju između toga dvoga. Sve to - a Allah najbolje zna - ulazi u ono što je zaklano radi nekoga drugoga mimo Allaha. Jer onaj ko spomene nekoga drugoga mimo Allaha znači da je zaklao nekom drugom mimo Allaha. Tako ako kaže: "U ime toga." Znači da traži pomoć od njega, ili ako kaže: "Radi toga" ukazuje na robovanje istom, zato je Allah spojio između toga dvoga pa kaže:

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

"Samo Tebe obožavamo i samo od Tebe pomoć molimo." (Sura El-Fatiha, 5).

Također, Allah ﷻ je zabranio da se kolje na žrtvenicima, a to je sve ono što se postavi da bi se obožavalo mimo Allaha.

[1] Ovo je potvrđeno u vjerodostojnim hadisima koje je Ahmed zabilježio u svom Musnedu, Bejheki u Kubra, Ebu-Davud u Sunnenu i Ibn-Madže u svom Sunnenu te drugi sa približnim verzijama.

Što se tiče Ahmedovog dokaza, na ovo pitanje, u riječima Uzvišenog:

وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ

"Ne jedite ono pri čijem klanju nije spomenuto Allahovo ime." (Sura El-En'am, 121).

Tako, da ako je spominjanje Allahovog imena uslovljeno kod klanja od strane muslimana da li će se usloviti kod klanja od strane kitabije? Postoje dvije predaje.[1] Iako je Hilal ovdje spomenuo da se neće uslovljavati, onda njegovo dokazivanje ovim ajetom biva potvrđeno jednom od dvije predaje.

Kada se suprotstavi opći pojam upozorenja, a to je:

وَمَا أُهِلَّ بِهِ لِغَيْرِ اللَّهِ

"...i ono što je prineseno kao žrtva u nečije drugo ime, a ne u Allahovo." (Sura El-Beqare, 173).

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Sada znate da li će se kod onoga što zakolju sljedbenici Knjige zahtijevati spomen Allahovog imena ili ne? O tome postoje dvije predaje od Imama Ahmeda – rahimehullah – Imama ehlu sunneta. Tako da otežavanje po pitanju ovoga tj. žrtava koje zakolju kitabije obrazlažući to da oni ne spominju Allahovo ime, mi kažemo: Ako oni i ne spomenu Allahovo ime, da to nije stvar slušanja. Čak iako ne bi presjekli žile – kao što je to na islamski način – nego smatraju da je ta žrtva hrana, neki učenjaci kažu: Nema smetnje radi općenitosti riječi Uzvišenog: ***I jela onih kojima je data Knjiga.*** Tj. ono što oni smatraju hranom i u šta vjeruju da je hrana. Kako god da zakolju halal je. Cilj ovog komentara jeste da se ne otežava ljudima jer ima ljudi koji otežavaju braći. Kažu da ono što se uvozi u Saudijsku Arabiju nije dozvoljeno jesti makar to bilo iz država kitabija. To obrazlažu pitanjem – Allah najbolje zna – iako sada nemožemo to potvrditi ispravnim izvorom, kažu: Našli su karton na kojem je pisalo 'Zaklano na islamski način' a kada su otvorili karton unutar je bila riba. Prvo ova priča. Gdje je njen izvor? Drugo: Možda većina ovih kompanija priprema zaklanu ribu. Može se pogriješiti. Zatim ako se pretpostavi da je ovo produkt radnika koji ne znaju i koji pakuju ribe i zaklane žrtve, hoće li se na osnovu ovoga donijeti propis? Mi smatramo da ono što dođe u naše države i na naše tržnice da je halal. Organizacija velikih učenjaka je zahtijevala od izaslanika Ministarstva za spoljnu i unutarnju trgovinu razmatranje ovog pitanja. A nakon što se raspravilo na sjednici rekli su: Nikako, sve ono što se uvozi u kraljevinu je šerijatski zaklano i na njihovu odgovornost.

I opći pojam dozvoljenog, a to su riječi Uzvišenog:

وَطَعَامُ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلْكِتَٰبَ حِلٌّ لَّكُمْ

"...i dozvoljavaju vam se jela onih kojima je data Knjiga." (Sura El-Maide, 5).

Učenjaci su se razišli kako postupiti u takvoj situaciji. **Ono što je bliže Kur'anu i sunnetu, je ono na što ukazuje većina Ahmedovog govora a to je postupiti po dokazu koji upozorava.** Iako neki od naših prijatelja novijeg doba ovu predaju ni u kom slučaju ne navode. Zato što opći pojam riječi Uzvišenog:

وَمَآ أُهِلَّ بِهِۦ لِغَيْرِ ٱللَّهِ

Kao i

وَمَا ذُبِحَ عَلَى ٱلنُّصُبِ

"...i ona životinja koja je zaklana u nečije drugo a ne u Allahovo ime." Kao i **"... i ono što je na žrtvenicima zaklano."** (Sura El-Maide, 3).

Je opći pojam sačuvanog ali od njega nije izdvojena ni jedna posebna situacija,[1] za razliku od hrane onih kojima je data Knjiga,

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh – rahimehullah – kaže: 'opći pojam sačuvanog ali od njega nije izdvojena ni jedna posebna situacija' iz ovoga smo izvukli korist da je opći sačuvani pojam sa prednošću u odnosu na nesačuvani opći pojam. Šta je to opći sačuvani pojam? Opći sačuvani pojam je onaj koji nije ni sa čim posebnim izdvojen. A opći nesačuvani pojam je onaj čije su pojedine slike određene tako da je izdvojeno iz općeg pojma. Ovo je korisno pravilo o čemu ćemo navesti drugi primjer pored onoga kojeg je Malik ovdje spomenuo. A to je zabrana klanjanja namaza poslije sahaba i poslije ikindije. Što određuje pet poznatih vremena zabrane. Njihova zabrana je opća. Ali je određen sa stvarima oko kojih postoji konsenzus kao što je naklanjavanje farzova. Tj. koji se naklanjavaju u ovim vremenima – tj. vremenima zabrane – što znači da je ovo posebno određivanje. Isto tako rekat tavafa ako ga ispusti pa ga mora nadoknaditi u ovom vremenu. Isto tako će ponoviti namaz u džematu u ovom vremenu. Allahov Poslanik ﷺ je vidio dvojicu ljudi kako su zakasnili na sabah namaz pa su rekli: Mi smo klanjali u svojim kućama. Kaže: ***Ako ste ga klanjali u svojim kućama, zatim dođete u džamiju gdje je džemat. Klanjajte sa njima to će vam biti kao nafila.*** Ovo je u vremenu zabrane. Hadisi zabrane pojašnjavaju da namaz u općim vremenima zabrane je posebno izdvojen a hadisi naređivanja namaza

pri čemu se uslovljava kod njega da bude dozvoljeno klanje. Pa ako bi kitabija zaklao na mjestu gdje nije dozvoljeno da se kolje, njegovo klanje neće biti dozvoljeno. Jer cilj kitabije je da njegovo klanje bude kao kod muslimana,[1] a musliman ako bi zaklao nekome drugome mimo Allaha ili da zakolje u nečije drugo ime a ne u Allahovo, neće biti dozvoljenim, makar i nevjerovao u to, a isto tako i zimija. Zbog riječi Uzvišenog:

وَطَعَامُ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلْكِتَٰبَ حِلٌّ لَّكُمْ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَّهُمْ

"...i dozvoljavaju vam se jela onih kojima je data Knjiga, i vaša su jela njima dozvoljena." (Sura El-Maide, 5).

Dakle da je to isto, a oni iako ovo smatraju dozvoljenim, mi im to ne dozvoljavamo, jer nije sve ono što oni dozvole, dozvoljeno nama.

Zbog toga što su se podudarila dva dokaza, zabranjenog i dozvoljenog, ali je zabrana preča da se uzme u obzir.

---

kod postojanja razloga za to su sačuvani sa razlozima u njima. Npr, Poslanik ﷺ kaže: ***Ako neko od vas uđe u džamiju neka ne sjeda dok ne klanja dva rekata.*** Ovo je opća naredba da klanjaš u bilo koje vrijeme da uđeš u džamiju nećeš sjesti dok ne klanjaš dva rekata. Da li postoji posebno određivanje ovog općeg propisa? Odgovor je da ne postoji osim što hatib ima pravo da kada uđe u džamiju u petak (ode direktno na mimber). Od Poslanika ﷺ je potvrđeno da nije klanjao dva rekata. Ali neko će reći: Hutba je od uslova namaz a ona je samo dio njega. U svakom slučaju pravilo je korisno i glasi: Određeni opći propis je slab dok je opći sačuvani propis jak. Tako da će se prednost dati jačem nad slabijim. Čak neki pravnici kažu da ako se opći pojam odredi da njegova pravosnažnost dokazne strane odtpada u pogledu općenitosti u osnovi. I kaže: Zato što je njegovo posebno određivanje lomljenje slike općenitosti u pojedinim jedinkama tako da ostane ono što se ne traži. Jer je određen. Ali ispravno je da ako se odredi opći pojam da ostaje na svojoj općenitosti u odnosu na što nije određen.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh – rahimehullah – kaže: Cilj kitabije je da njegovo klanje bude poput klanja muslimana. Ovo je tačno, jer ako bi rekli da je dozvoljeno konzumirati ono što zakolje kitabija i pri čijem klanju nije spomenuo Allahovo ime time bi odobrili da njegova žrtva bude vrijednija od one koju zakolje musliman. Ako bi rekli da je dozvoljeno jesti čak i ono čemu nije puštena krv time bi njegovo klanje bilo vrijendije od klanja muslimana.

Zato što klanje nekom mimo Allaha ili u nečije drugo ime, je nama sigurno poznato da nije od vjere vjerovjesnika - alejhimu sselam - nego je to širk kojeg su izmislili kafiri. Tako da je značenje radi kojeg je dozvoljeno jesti ono što zakolju, u ovom slučaju nepostojeće. A Allah ﷻ najbolje zna.

Ali ako se kaže: "Ali ako nad njime spomenu nečije ime a ne Allahovo, kao da kažu: "U ime Mesiha" i sl. onda će njegova zabrana bit očita, ali ako ne spomenu nikoga, ali sa klanjem namjere Mesihu, Zvijezdi i sl. gdje je onda značenje zabrane?"

Reći će se da sam na to srkenuo pažnju, a to je da je Allah ﷻ zabranio ono što se kolje na žrtvenicima, što ukazuje na njegovu zabranu. Iako je onaj koji kolje kitabija, jer da je njegova zabrana bila radi toga što ga kolje idolopoklonik ne bi bilo razlike da li ga klao na žrtvenicima ili negdje drugo. I zato što ukazuje da kada nam je dozvolio da jedemo hranu od kitabija u isto vrijeme je ukazao da nam je zabranio hranu od mušrika. Tako da izdvajanje onoga što je zaklano nad idolima ukazuje na novu korist.

Također, spomenuo je zabranu onoga što se zakolje na žrtvenicima, i ono što se zakolje radi nekoga drugoga mimo Allaha, ući će, dakle, u ono što je zaklano radi nekoga mimo Allaha, ono što su kitabije zaklali radi nekog mimo Allaha. Također sve što se zakolje na žrtvenicima, pa i ono što zakolje kitabija na onome što su postavili radi svojih kipova u crkvama je zaklano na žrtveniku.

Poznato je da se propis ne razlikuje u slučaju da se tu nađe kip ili ne. Nego je zabranjeno zbog namjere da se zakolje radi kipa ili njegovog veličanja. Za ove žrtvenike je rečeno da su od kipova dok su drugi rekli da se radi o nečemu drugom mimo kipova.

Kažu da je oko Bejtul Harama bilo tristotine šezdeset različitog kamenja, i da su pagani na njima klali žrtve, prostirući meso po njima. Oni su veličali ovo kamenje, obožavali ga i klali na njemu. A kada su htjeli zamijenili bi ovo kamenje drugim koje im se više svidjelo od njega. Ovo dokazuje hadis Ebu-Zerra kada je govorio o svom prihvatanju islama kada kaže: "Pa sam postao kao

žrtvenik crven." [1] Tj. želi reći da je postao crven od krvi poput žrtvenika.

U riječima Uzvišenog:

"... i ono što je na žrtvenicima kao žrtva zaklano." Su dvije predaje.

Jedna je da je dotično klanje obavljano na njima, kao što smo spomenuli, tako da je njihovo klanje na njima bilo radi približavanja kipovima, i ovo je na osnovu onih koji kažu da se radi o nečemu drugom mimo kipova. Tako da će biti da ono što je zaklano na njima da je zaklano radi kipova ili da je zaklano kipovima. A to ukazuje na zabranu svega onoga što je zaklano nečemu mimo Allaha. Jer na problematičnost klanja na nekom mjestu ne utječe osim ako nije zaklano radi nekoga drugoga mimo Allaha. Kao što je Vjerovjesnik ﷺ pokudio da se kolje na mjestima gdje su bili kipovi mušrika, ili na mjestima njihovih praznika. Ali je pokuđena ona žrtva koja se zakolje na određenom mjestu zbog toga što je to mjesto širka. Jer ako se stvarno desi da je zaklano radi nekoga drugoga mimo Allaha onda će se stvarno naći zabrana u njemu.

Drugo mišljenje je da je klanje na žrtvenicima tj. radi žrtvenika kao što se kaže: "Allahov Poslanik ﷺ, je obilježio Zejnebinu svadbu hljebom i mesom."[2] Ili " Taj i taj je nahranio radi djeteta." Ili "Zaklao je taj i taj radi djeteta." I slično tome. U tom značenju i jesu riječi Uzvišenog:

لِتُكَبِّرُوا۟ ٱللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمْ

"...da biste Allaha veličali zato što vas je uputio." (Sura El-Hadždž, 37).

Ovo je očito na osnovu riječi onih koji tvrde da su žrtvenici sami kipovi, jer nema suprotnosti između toga da se klalo radi njih i toga što su bili umazani krvlju.

---

[1] Bilježi ga Muslim u svom Sahihu u priči Ebu-Zerrovog prihvatanja islama, br. 2473. Ovaj dio kojeg je naveo autor kod Muslima je "Kao da sam crveni žrtvenik."

[2] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 4793, 'Feth'. Muslim u svom Sahihu br. 1428.

Na osnovu ovog mišljenja dokazna strana je očita.

Ova dva mišljenja se razlikuju u riječima Uzvišenog: **"Na žrtvenicima"** kao razilaženje oko riječi Uzvišenog:

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنسَكًا لِّيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّن بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ

"Svakoj vjerskoj zajednici propisali smo klanje kurbana da bi spominjali Allahovo ime prilikom klanja stoke koju im On daje." (Sura El-Hadždž, 34).

I riječi Uzvišenog:

لِّيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَاتٍ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّن بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ

"Da bi svjedoci bili koristi svojih i da bi ime Allahovo spominjali u danima poznatim zato što Ih je oskrbio životinjama domaćim." (Sura El-Hadždž, 28).

Rečeno je da se pod 'ime Allahovo' nad njima odnosi ako su životinje prisutne.

Dok su drugi rekli da obuhvata spomen Njegovog imena, radi njih kada su prisutne i kada nisu, kao što je u riječima Uzvišenog:

لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ

"...da biste Allaha veličali zato što vas je uputio." (Sura El-Hadždž, 37).

Ali suština oba mišljenja se završava kod jednoga u riječima Uzvišenog:

"... i ono što je na žrtvenicima kao žrtva zaklano". Kao što smo prethodno naveli.

Po ovom pitanju postoji treće slabo mišljenje, a to je značenje ' u ime žrtvenika' što je slabo mišljenje. Jer ovo značenje se dobija iz riječi Uzvišenog:

وَمَآ أُهِلَّ لِغَيۡرِ ٱللَّهِ بِهِۦ

"...i onu koja je zaklana u nečije drugo, a ne u Allahovo ime." (Sura En-Nahl, 115).

Tako da će biti samo ponavljanje, ali kontekst teksta bi mogao ukazati na to, kao što Buharija u svom Sahihu prenosi od Muse b. Ukbeta od Salima od Ibn-Omera - radijjallahu anhuma - da je govorio prenoseći od Allahovog Poslanika ﷺ:

"Da je susreo Zejda b. Amra b. Nufejla u podnožju Beldeha - i to prije nego što se počelo objavljivati Allahovom Poslaniku ﷺ - pa sam ponudio Allahovom Poslaniku ﷺ, sofru na kojoj je bilo meso a on odbi da jede zatim Zejd reče: "Ja ne jedem ono što koljete na svojim žrtvenicima, niti jedem osim ono nad čime se spomene Allahovo ime."[1]

U drugoj njegovoj predaji: "Zejd b. Amr b. Nufejl je, iustinu, prigovarao Kurejšijama zbog njihovih žrtvi. I govorio bi im:

"Ovca koju je stvorio Allah, i spustio joj vodu sa neba, a iz zemlje joj izveo travu, a vi je zatim koljete u nečije drugo ime mimo Allaha."[2]

Kudeći taj postupak i smatrajući ga veoma velikim (ružnim).

Također riječi Uzvišenog:

وَمَآ أُهِلَّ لِغَيۡرِ ٱللَّهِ بِهِۦ

"...i onu koja je zaklana u nečije drugo, a ne u Allahovo ime." (Sura En-Nahl, 115).

Očito ukazuje da ono što se zakolje nekome drugome mimo Allaha je isto kao da kaže: "Ova žrtva je tome." Ako je ovo ciljana stvar, onda je isto ako ga izgovori ili ne. Zabrana ovoga je očitija od zabrane onoga što zakolje kršćanin radi mesa, pa kod njegovog klanja kaže: "U Mesihovo ime" ili slično. Kao i ono što mi zakoljemo približavajući se time Allahu, biva čišće i veličanstvenije

[1] Bilježi ga Buahrija u Sahihu br. 5499, 'Feth'.
[2] Bilježi ga Buahrija u Sahihu br. 3826, 'Feth'.

od onoga što koljemo radi mesa, te nad njim kažemo: "U ime Allaha", jer obožavanje Allaha sa namazom i prinošenjem žrtve Njemu je veličanstvenije od molitve za pomoć kod otpočinjanja poslova. Isto tako širk u namazu nekom drugom i prinošenje žrtve nekome drugom je gore od spominjanja nečijeg drugog imena osim Allahovog u otpočinjanju poslova. Tako da ako se zabrani ono radi čega je rečeno: "U Mesihovo ime" ili "U ime Danice" je preče da se zabrani ono što je zaklano radi Mesiha i Danice.

Na osnovu ovoga ti postaje jasna slabost tvrdnje onih koji kažu da je zabranjeno da se jede ono pri čijem je klanju spomenuto nečije drugo ime a ne Allahovo a nisu zabranili ono što je zaklano radi nečega drugog a ne radi Allaha, kao što su to rekli neki od naših prijatelja i drugi. Čak da su rekli suprotno bilo bi primjerenije, jer obožavanje nekoga mimo Allaha je gore od traženja pomoći od nekoga drugoga mimo Allaha.

Na osnovu ovoga, kada bi zaklao radi nekoga drugoga mimo Allaha približavajući se time istom, bilo bi zabranjeno, makar pri tome rekao "U ime Allaha", kao što to čine munafici ovog ummeta koji se približavaju evlijama i zvijezdama, klanjem i paljenjem tamjana i sl. Iako od ovih otpadnika nije dozvoljeno jesti ono što zakolju ni u kom slučaju. Ali u samoj žrtvi se nalaze dva faktora zabrane.[1]

Od ovog poglavlja je i ono što neznalice rade u Mekki - da joj Allah poveća ugled - i na drugim mjestima kada kolju džinima.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ono pri čijem je klanju spomenuto drugo ime mimo Allahovog ono biva haram radi riječi Uzvišenog: ***I ono što je zaklano na žrtvenicima.*** A ono što je zaklano u nečije drugo ime mimo Allaha kao što je u ime Mesije i slično tome i to je haram. Ovo je pravilno i ispravnije mišljenje. Ono što je autor spomenuo od razilaženja je slabo zato što je ajet direktan. Uzvišeni kaže: ***Zabranjuje vam se strv, i krv, i svinjsko meso, i ono što je zaklano u nečije drugo, a ne u Allahovo ime, i što je udavljeno i ubijeno; i što je strmoglavljeno- i rogom ubodeno, ili od zvijeri načeto – osim ako ste ga preklali – i što je na žrtvenicima žrtvovano.*** (El-Maide, 3).

Zbog toga se prenosi da je Vjerovjesnik ﷺ: "Zabranio ono što se zakolje džinima."[1]

Na ovo pitanje ukazuje ono što smo prethodno naveli da je Vjerovjesnik ﷺ: "Zabranio da se kolje na mjestima gdje su kipovi, i na mejstima gdje su kafirski praznici."

Na ovo ukazuje također ono što bilježi Ebu-Davud u Sunnenu; govorio nam je Harun b. Abdullah govorio nam je Hamad b. Mes'ade prenoseći od Aufa od Ebu-Rejhane od Ibn-Abbasa - radijjallahu anhuma - da je rekao: *"Allahov Poslanik ﷺ je zabranio nadmetanje*[2] *beduina"*[3]. Ebu-Davud kaže: "Gundur, ga je pripisao Ibn-Abbasu".

Ebu-Bekr b. Ebi-Šejbe prenosi u svom Tefsiru da mu je govorio Vekia prenoseći od njegovih prijatelja od Aufa Earabija od Ebu-Rejhane da je rekao: "Ibn-Abbas je upitan o *muakari* beduina. Pa je rekao: *"Bojim se da je to od onoga što je zaklano u nečije drugo a ne u Allahovo ime".*

Ebu-Ishak Ibrahim Duhajim u svom Tefsiru prenosi, govorio nam je moj otac govorio nam je Seid b. Mensur od Rab'ija od Abdullaha b. Džaruda da je rekao: "Čuo sam Džaruda da kaže: "U plemenu Benu Rebah je bio čovjek po imenu Ibn-Vesil, pjesnik, pa je izazvao Ebu-Firezdeka koji ga je nadvladavao u pjesništvu, kod vode na kraju Kufe, da ovaj zakolje stotinu svojih deva a ovaj

---

[1] Bilježi ga Bejheki u Sunnenu kubra 9. dio, str. 314 od Omera b. Haruna od Junusa od Zuhrija kao merfua hadis. Ibn-Mein i Salih b. Džezre su ovog Omera proglasili lašcem. Hadis je Ibn-Dževzi naveo u -Mevduat 2. dio, str. 204.
Od predajc Ibn-Hibana da ga je obavijestio Hamza b. Davud da mu je govorio Ismail b. Isa b. Zazan da mu je govorio Abdullah b. Izejne od Sevra b. ... od Zuhrija od Humejda b. Abdurrahmana od Ebu-Hurejre pa je naveo hadis.
Ibn-Dževzi kaže: "Ibn-Hiban kaže: "Abdullah prenosi od Sevra ono što nije od njegovih hadisa i nije dozvoljeno da se koristi kao dokaz ni u kom slučaju."
Pogledaj, Alai masnua fi ahadis mevdua 2. dio, str. 226, i Tenzihu šeria 2. dio, str. 248, i Fevaid medžmu'a str. 169, i Medžruhin 2. dio, str. 19 i Daif džami'a sagir br. 6065.

[2] Tj. u nadmetanju, u vremenu mira i izobilja, ko će više od njih poodsijecati devama nožnih tetiva sve dok jedan ne posustane da dokaže svoje pretvaranje i ugled pred ljudima čime nisu tražili Allahovo Lice.

[3] Bilježi ga Ebu-Davud u Sunnenu a Albani ga je ocijenio sahihom u Sahih sunnen Ebu-Davud br. 2446.

stotinu svojih deva. Kada dođu na pojilo. A kada one dođoše oni krenuše na pojilo sa svojim sabljama, režući im tetive iznad papaka, pa ljudi izađoše na magarcima i mazgama želeći meso. Alija ﷺ, je bio u Kufi, pa je izašao na Poslanikovoj ﷺ, bijeloj mazgi, vičući: *"O ljudi, nemojte jesti od njihovog mesa, jer su zaklane u ime nečega drugoga a ne u Allahovo ime."*[1]

Tako da su ovi ashabi tumačili ono što se ima za namjeru mimo Allaha da ulazi u ono što je zaklano u ime nečega drugoga mimo Allaha.

Tako da znaš da ajet ne govori samo o onome koji izgovara ime mimo Allahovog, nego i ono što se ima u namjeri da mu se približi mimo Allaha da ulazi u ovaj pojam. Također i tabiini su tumačili da ono što se zakolje na žrtvenicima da je zaklano u nečije drugo ime a ne radi Allaha.

U Mudžahidovom poznatom Tefsiru smo prenijeli od njegovih vjerodostojnih predaja od Ibn Ebi-Nudžejha u riječima Uzvišenog: **"... i ono što je zaklano na žrtvenicima."** Kaže: "Oko Kabe je bilo kamenje kojem su pagani klali mimo Allaha ﷻ, kojeg su opet mijenjali sa kamenjem koje bi im se više od njega svidjelo."

Ibn Ebi-Šejbe prenosi da mu je govorio Muhammed b. Fudajl prenoseći od Eš'asa od Hasana u riječima Uzvišenog: **"... i ono što je zaklano na žrtvenicima."** Kaže: "Ovo je na stupnju onoga što je zaklano u nečije ime a ne u Allahovo."

U poznatom Tefsiru od Katade kaže: "Što se tiče **"... i ono što je zaklano na žrtvenicima."** Žrtvenici su kamenje, koje su pagani obožavali, njima klali pa im je to Allah zabranio."[2]

U Tefsiru od Alije b. Ebi-Talhe od Ibn-Abbasa se prenosi da je rekao: *"Žrtvenici su kipovi na kojima su klali žrtve i od kojih su počinjali obrede."*[1]

---

[1] Bilježi ga Ibn-Kesir u svom Tefsiru 2. dio, str. 7 u predaji od Ibn Ebu-Hatima sa njegovim lancem od Reb'ija b. Abdullaha da je čuo od Džaruda b. Abdullaha.
Prenosioci ove predaje nemaju smetnje, Ibn-Vesil je Suhajm b. Vesil Rejahi Muhadrem ali postoji prekid između Džaruda i ovog Suhajma.

[2] Bilježi ga Ibn-Džerir u svom Tefsiru 6. dio, str. 48.

Ako se kaže: "Ismail b. Sead prenosi da je rekao: "Pitao sam Ahmeda o tome što su prinosili svojim božanstvima, da to zakolje musliman? Pa je rekao: "Nema smetnje."[2]

Reći će se da je Ahmed to rekao zato što musliman kada zakolje spomene Allahovo ime nad njim i sa tim klanjem nema namjeru da kolje nekom drugom mimo Allaha, niti spominje nekoga mimo Allaha. Koljač musliman ima drugačiji nijet pri klanju ovce od onoga koji ima vlasnik, tako da namjera koju je imao vlasnik ovce nema utjecaja, dok je koljač taj koji utječe na klanje. Dokaz toga je da kada bi musliman opunomoćio kitabiju da zakolje za njega te on spomene nekoga drugoga a ne Allaha žrtva ne bi bila dozvoljenom. Zbog toga što je klanje ibadet sam po sebi, Alija ﷺ, je smatrao pokudnim, i drugi među učenjacima kao što je Ahmed u jednoj od dvije predaje od njega 'da musliman opunomoći kitabiju u klanju njegove žrtve.' Jer samo klanje je tjelesni ibadet, poput namaza. Zbog toga se veže za mjesto ili vrijeme i sl. za razliku od podjele mesa zbog toga što se odnosi na novčani ibadet. Radi toga učenjaci su se razišli po pitanju podjele mesa od poklonjenih žrtava na stanovnike Harema (u Mekki) koje su zaklane u Haremu. Iako je ispravnije da se to meso odvoji za njih.[3] Ovo je suprotno od sadake koja predstavlja potpuni novčani ibadet. U takvom ibadetu ne može utjecati namjera opunomoćenika, ali ovo je zapisano pitanje od Ahmeda koje ima više značenja. Ovo je upotpunjena priča o njihovim žrtvama na njihove praznike.[4]

---

[1] Bilježi ga Ibn-Džerir u Tefsiru 6. dio, str. 49.

[2] Pogledaj Mugni i šerhul kebir 11. dio, str. 36.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je pitanje kojem se mora posvetiti pažnja. Da ono što je obavezno u Haremu u Haremu se mora zaklati. Zato oni koji kolju kurbane temetu'a i kirana na Arefatu nije ispravno zato što kolju izvan Harema. Obaveza je da se zakolje unutar Harema. I ono što je obavezno od nje da se podijeli unutar Harema. Ali ono što nije vadžib da se podijeli nema smetnje da se odnese u države kao što su ashabi – radijjallahu anhum – činili. Sa sobom bi na putovanja nosili meso od kurbana. Ovo je pojašnjeno na drugom mjestu. Ali ovim smo htjeli opomenuti da ono što se kolje na Arefatu a mora se zaklati unutar Harema da nije ispravno makar ga donio i podijelio u Haremu, ono nije ispravno.

[4] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: U pogledu ovog pitanja po meni ako se zahtijeva od muslimana da zakolje žrtvu njihovim božanstvima pa je zakolje da je

POGLAVLJE

POST KAFIRSKIH PRAZNIKA KAO IZDVOJENOG POSTA

Što se tiče posta kafirskih praznika kao izdvojenog posta, kao što je post na dan karnevala (nejruza), ili festivala (mahredžana), koje veličaju perzijanci, oko njih postoji razilaženje, jer se postom postiže razlika, ili da se u osnovi ostavi bilo koji vid njegovog izdvajanja.

Mi ćemo prvo spomenuti post subotom, a to je zato što Sevr b. Zejd prenosi od Halida b. Me'adana od Abdullaha b. Bisra Silmija od njegove sestre Samma da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:

> ***"Nemojte postiti subotom osim ono što vam je propisano. Pa ako neko od vas ne bi našao osim list grožđa ili granu drveta*** – a u drugoj verziji: ***"... osim granu grožđa ili list drveta" – neka ga sažvaće."***[1]

Bilježe ga autori četiri Sunnena. Tirmizi kaže : "Ovaj hadis je hasen." Nesai ga prenosi u drugim verzijama od Halida b. Abdullaha b. Bisra, također ga prenosi od Sammae od Aiše.

Prijatelji i većina učenjaka su se razišli po ovom pitanju.

---

haram tj zabranjena je za jelo. Jer očito je da je zaklana kipovima. Namjera muslimana je skrivena stvar i niko je ne može otkriti. Zato je Šejhul-islam rekao da je ovo pitanje zabilježeno od Imama Ahmeda, što je moguće. Ispravno je da sve što se zakolje nekom drugom mimo Allaha sa nijetom onoga koji opunomoćuje ili opunomoćenog da nije dozvoljeno.

[1] Bilježi ga Ebu-Davud u Sunnenu br. 2421, Tirmizi u svom Sunnenu br. (...) Ibn-Madže u svom Sunnenu br. 1726, Darimi u svom Sunnenu 2. dio, str. 19, Ibn-Huzejme u svom Sahihu br. .2164, Ahmed u svom Musnedu 6. dio, str. 368, Bejheki u Kubra 4. dio, str. 302, Hakim u Mustedreku 1. dio, str. 435. Hakim kaže: "Hadis je sahih po Buharijinim uslovima." A sa njim se Zehebi složio. Albani je podržao njihov stav u Irvau 4. dio, str. 118.

Ebu-Bekr Esrem kaže: "Čuo sam Ebu-Abdullaha da je upitan o postu subotom izdvajajući je? Pa je rekao: "Što se tiče posta subotom izvajajući je, došao je hadis o tome u hadisu Sammae misleći na hadis Sevra b. Jezida od Halida b. Me'adana od Abdullaha b. Bisra od njegove sestre Sammae od Vjerovjesnika ﷺ da je rekao:

"Nemojte postiti subotom osim ono što vam je propisano."

Ebu--Abdullah kaže: " Jahja b. Seid ga je negirao a moj mi ga otac nije govorio, a čuo ga je od Sevra da je rekao: "Čuo sam ga od Ebu-Asima."[1]

Esrem kaže: "Ebu-Abdullahov dokaz o dopuštenju posta subotom da su svi hadisi prenešeni o tome suprotni hadisu od Abdullaha b. Bisra."

Od njih je hadis Ummu Seleme kada je bila upitana: *"Koje dane je Allahov Poslanik ﷺ najviše postio?" Rekla je: "Subotu i nedjelju."*[2]

Također hadis od Džuvejrije: Da je Allahov Poslanik ﷺ njoj rekao u petak:

"Je si li postila jučer?" Rekla je: "Ne." Pa je rekao: "Želiš li da postiš sutra?"[3] A sutra se odnosi na subotu.

I hadis Ebu-Hurejre ﷺ: *"Vjerovjesnik ﷺ je zabranio da se posti petkom osim sa danom prije njega ili danom poslije njega."*[4] A dan koji je poslije njega je subota.

Od toga je: "Da je on postio cijeli Šaban."[5] A u njemu je subota.

---

[1] Mugni i šerhul kebir 3. dio, str. 99.

[2] Bilježi ga Ahmed u Musnedu 6. dio, str. 324, Bejhei u Kubra 4. dio, str. 303, Ibn-Huzejme u svom Sahihu 3. dio, str. 318, Hakim u Mustedreku 1. dio, str. 436. Hadis je hasen.

[3] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 1986, 'Feth'.

[4] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 1985, 'Feth'. I Muslim u svom Sahihu br. 1144.

[5] Ovo je došlo u hadisu kojeg bilježi Buharija u svom Sahihu br. 1970, 'Feth' od Aiše – radijjallahu anha – da je rekla: "Allahov Poslanik ﷺ nije postio ni jedan mjesec više od Šabana, a postio je cijeli Šaban, i govorio bi: "Uzmite od djela onoliko koliko možete

Od toga je njegova naredba da se posti Muharrem[1] a u njemu je subota, i kaže:

"Ko bude postio Ramazan zatim ga nastavi sa šest dana Ševala bit će kao da je postio cijelo vrijeme (cijelu godinu)."[2]

A u njemu je moguće da se nađe subota.

Također je naredio da se poste bijeli dani[3] a u njima se može naći subota, a primjera je mnogo.

Međutim Esrem je shvatio da je Ebu-Abdullah zastao kod ovog hadisa, te da je dopustio post subotom, tako što je naveo hadis koji se koristi kao dokaz o pokuđenosti te je spomenuo da je Imam među nedostatke hadisa naveo Jahju b. Seida te da ga se čuvao i nije ga prenosio, što ukazuje na ocjenu hadisa kao slabog.

Esrem je uzeo za dokaze mutevatir predaje[4] o postu subotom.

Ne može se reći: "Da se zabrana odnosi na jedinke jer riječi: ***"Nemojte postiti subotom osim što vam je propisano"***, iznimka je dokaz prihvatanja. To znači da hadis ukazuje na obuhvatanje posta u svim oblicima. Jer da ga je htio izdvojiti u to nebi ušao propisani post, kako bi ovaj bio iznimka, jer se ne može izdvojiti. Jer iznimka ukazuje da u to ulaze druge stvari za razliku od petka, jer je pojasnio da ga je zabranjeno postiti izdvojenim.

Na osnovu ovoga hadis je šaz (daif-slab) i nije sačuvan (gajru mahfuz), ili je derogiran, što je stav prethodnika među

---

podnijeti jer Allahu neće dosaditi ako vama dosadi." A Vjerovjesnik ﷺ je volio namaz na kojem se ustrajalo makar bilo rijetko a kada bi klanjao ustrajao bi u tom namazu."

[1] To je potvrđeno u hadisu kojeg bilježi Muslim u svom Sahihu br. 1164.

[2] Bilježi ga Muslim u svom Sahihu br. 1164.

[3] Od Ebu-Hurejre ﷺ, se prenosi da je rekao: "Moj prijatelj mi je preporučio tri stvari: "Post tri dana od svakog mjeseca, dva rekata duha namaza, i da klanjam vitre prije spavanja." Bilježi ga Buharija u svom Sahihu br. 1981 i Muslim u svom Sahihu br. 721. Isto tako od Ebu-Derda'a i Abdullaha b. Amra b. Asa, radijjallahu anhum.

[4] Mutevatir predaja je predaja koju prenosi veliki broj prenosilaca u svakoj generaciji prenosilaca tako da je nemoguće da se dogovore oko laži.

Ahmedovim prijateljima koji su se sa njim družili, kao što su Esrem i Ebu-Davud.[1]

Ebu-Davud kaže: "Hadis je derogiran." Ebu-Davud spominje sa svojim lancem od Ibn-Šihaba da je, kada bi mu se spomenula zabrana posta subote, govorio: "Ovaj hadis je od stanovnika Himsa." Od Evzaija se prenosi da je rekao: "Sakrivao sam ga sve dok nisam vidio da se kasnije raširio." Tj. hadis od Bisra u pogledu posta subotom.

[1] Ibn-Usejmin – rahiemhullah – kaže: U svakom slučaju ono što je Šejh – rahimehullah – obrazložio je dobro. Ali reći će se: Ako bi pretpostavili da se radi o općenitosti, hadisi ukazuju da se posti sa drugim danima što ukazuje na općenitost. Zato je poznato u mezhebu da je post subotom dozvoljen ako se sa njim posti drugi dan. Dok je pokuđeno postiti ga samostalno. Ali ako bi rekli ono što je rekao Šejh onda bi hadis ili bio derogiran ili neispravan. Ovo nam ukazuje na veoma bitnu korist u nauci terminologije: Da se nepravilnost ne uslovljava da bude u jednom hadisu kojeg jedni prenose na jedan način a drugi na drugi način. Nekada se to odstupanje može naći u propisu a ne u pogledu na hadis. Ovo je bitna korist. Na osnovu ovoga ćemo reći: Ovaj hadis je nepravilan, jer je suprotan mnogobrojnim hadisima koji ukazuju na post subotom. Ono što je smatrao Šejhul-islam je istina. Iz toga znamo kako su neki požurili u donošenju odluke kada su došli kod svojih porodica na dan Arefata koji je odgovarao suboti pa su im naredili da se iftare, pod izgovorom da se u tom danu ne posti osim farz. Ovo ti pokazuje da požurivanje u donošenju šerijatskih odluka je veoma opasna stvar. Oni koji su postili na dan Arefata što je odgovaralo suboti, da li su time htjeli postiti subotu? Ne, oni su htjeli postiti dan Arefata. Da je to odgovaralo bilo kojem drugom danu, nedjelji, ponedjeljku, utorku srijedi ili drugim danima oni bi ga postili. Oni nisu postili subotu zato što je to subota. U svakom slučaju meni bi bilo drago da pripazite na ove opasne stvari. A to je požurivanje sa donošenjem fetvi na osnovu lijepog mišljenja o učenjaku koji ih je izrekao. Učenjak može pogriješiti, jer svi pogađaju i griješe. Hadisi su veoma jasni, i hadisi koji govore o dozvoljenosti posta subotom, sa drugim danom, su vjerodostojni. Ako odgovara bilo kojem danu u njemu će se postiti. Da, onaj ko ima namjeru da posti subotu, reći će se da je pokuđeno. Neki učenjaci će reći da je poželjno. Neki učenjaci će reći: Poželjno je da posti subotom i nedjeljom jer je Ummu Seleme bila upitana o danima u kojima je Poslanik ﷺ najviše postio pa je rekla: Subota i nedjelja. Neki su rekli također: Poželjno ih je postiti radi drugog razloga. A to je da je to praznik nevjernika. Praznik je dan veselja i radosti, jela i pića. Tako da će post subotom biti suprotstavljanje njima. U ovom postu nema radosti, veselja i praznovanja. Na učenicima je obaveza da ne požuruju u ovim stvarima, i da se boje Allaha u pogledu Muhammedovog ﷺ ummeta.

Ebu-Davud kaže: "Malik je rekao da je ovo laž."[1] [2]A većina učenjaka smatra da nije pokuđeno postiti subotom.

Ali većina naših prijatelja su iz Ahmedovih riječi shvatili da se radilo po ovom hadisu, te da ga je prenio na izdvajanje subote. Jer je bio pitan o propisu ovog posta pa je odgovorio sa ovim hadisom, a odgovor sa hadisom ukazuje da radi po njemu. A ono što se spominje o Jahji je pojašnjenje onoga što se pojavilo kao sumnja. Oni su ga smatrali pokuđenim da se izdvaja postom, radeći po ovom hadisu, sa blagošću njegovog lanca. To ukazuje na njegovo nužno prihvatanje ili primjenu te su njegovo značenje prenijeli na izdvajanje, kao što je post petkom ili u Redžepu.

Ahmed prenosi u Musnedu hadis od Ibn-Luhej'e govorio nam je Musa b. Virdan od Ubejda E'aredža da mu je govorila njegova nana - misleći na Sammau - :

"Da je ušla kod Allahovog Poslanika ﷺ u subotu, dok je ručao, pa je rekao: "Dođi ručaj." Ona reče: "Ja postim." Pa joj je rekao: " Je si li postila jučer?" Kaže: "Ne." Kaže: "Jedi, jer post subotom nije tebi (u prilog) niti protiv tebe."[3]

Ovaj, iako mu je lanac slab na njega ukazuju svi hadisi.

---

[1] Navodi ga Ibn-Mulekan u Hulasatul bedrul munir 103/1 i prenosi od Nevevija da je o riječima Malika rekao: "Ovo mu se neće prihvatiti, jer su ga imami ocjenili sahihom."

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Imam Malik kaže: Da je ovo laž. Tj. da je podmetnuto kao da je od Poslanika ﷺ. Kao suština onoga oko čega postoji slaganje o postu subotom. A to je da je njegova zabrana u govoru Šejhul-islama – rahimehullah –ili je nepravilna ili je derogirana. Što se tiče pozivanja na derogiranje za to je potrebno iznijeti dokaz. Od uslova derogacije je obavezno poznavanje istorije. Te da je onaj hadis koji derogira došao poslije derogiranog. Što se tiče nepravilnosti onda da, moguće je nepravilnost koristiti kao suprotstvaljanje vjerodostojnim hadisima. I zato što je slab, te će na osnovu toga hadis biti nepravilan. Prethodilo je da je Imam Ahmed – rahimehullah – kao što je poznato kod njegovih prijatelja, da je smatrao pokuđenim da se posti samostalno. Ali što se tiče da se posti sa nekim drugim danom onda nema pokuđenosti. A postoji četvrto mišljenje od Imama Malika a to je da je laž.

[3] Bilježi ga Ahmed u Musnedu 6. dio, str. 368, ali je hadis slab. Ibn-Luhej'a je miješao hadise pri kraju života tako da su mu hadisi slabi osim ako od njega prenose Abdullahi jer su prenosili hadise od njega prije nego što je počeo da miješa i prije go što su mu knjige izgorile. A Musa b. Virdan, o njemu Hafiz u Takribu kaže: "Bio je istinoljubiv ali je možda pogriješio dok Ubejda E'aredža ne poznajem ."

Tako da će na osnovu ovoga njegove riječi: ***"Nemojte postiti subotom"*** tj. nemojte namjeravati da ga posebno postite osim ako se radi o farzu, jer čovjek namjerava da posti posebno neki dan, tako da ako mu nije obaveza postio bi osim subote, kao kada bi neko primio islam a od mjeseca nije ostalo ništa osim subota on bi je postio samostalno.

Također, njegova namjera da ga posti samostalno u farzovima nije pokuđeno, za razliku ako bi namjeravao da ga posti u nafilama, jer bi bio pokuđen. Pokuđenost neće biti uklonjena sve dok mu se ne doda drugi dan,[1] ili da se odnosi na njegov običaj.[2] Što znači da je kod farzova pokuđenost uklonjena time što je farz, jer u suprotnom bi se morao spojiti sa drugim danom. Tako da je kod nafila pokuđenost uklonjena time što mu je dodan drugi dan, ili zbog podudarnosti u običaju i sl. tome.

Reći će se: "Iznimka je izdvojila neke oblike dopuštanja, dok su ostali izdvojeni sa dokazima.

Zatim su se oni razišli oko dokaza pokuđenosti.

Ibn-Akil obrazlaže da je to dan u kojem se jevreji drže posta, i u njemu se sustežu od svega, pa čak i ostavljanju poslova u njemu, dok postač biva poput pretpostavke da ostavlja poslove, tako da je njegov post kao poređenje sa njima, dok se ovo obrazloženje ne može primijeniti kod nedjelje.

Grupa među prijateljima obrazlaže time što je to dan praznovanja kitabija kojeg oni veličaju, tako da njegovo izdvajanje postom u odnosu na druge dane biva poput njegovog veličanja, i da je to pokudio kao što je pokudio izdvajanje posta dana Ašure kao veličanja kao što ga veličaju kitabije. Kao i zbog izdvajanja Redžepa kao što to čine mušrici.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Osim ako mu se doda drugi dan, tj. da se posti sa petkom ili nedjeljom. Ili da odogovara njegovom običaju tj. da posti dan i da se iftari dan. Ako bude odgovaralo onome što je propisano da se posti kao što je dan Arefata ili dan Ašure ili dan u kojem je dozvoljeno da se posti.

[2] Tj. da inače posti tako pa se podudari post subotom.

Ovakvo obrazloženje se može suprotstaviti nedjeljom, jer je ona praznični dan kršćana. Allahov Poslanik ﷺ kaže:

"Danas je naš dan, sutra je jevrejima a prekosutra kršćanima."[1]

Reći će se: "Ako je dan njihovog praznovanja onda je u postu suprotstavljanje njima za razliku od iftarenje(jela)".

Na ovo ukazuje predaja koju prenosi Kurejb, Ibn-Abbasov štićenik, pa kaže:

"Poslali su me Ibn-Abbas i ljudi od Vjerovjesnikovih ﷺ ashaba Ummi-Selemi da je pitam: "Koje dane je Allahov Poslanik ﷺ najviše postio?" Kaže: "Postio je subotom i nedjeljom. To je najviše postio od dana. I govorio je: "To su dani mušričkih praznovanja, a ja volim da im se suprotstavljam".

Bilježe ga Ahmed, Ibn Ebu-Hatim i Nesai.[2] Vjerodostojnim ga je ocijenilo nekoliko hafiza.[3]

Ovo je dokaz o poželjnosti posta na dan njihovog praznovanja sa namjerom da im se suprotstavlja.

Od Aiše - radijjallahu anha - se prenosi da je rekla:

---

[1] Bilježe ga Buharija u Sahihu br. 876, Feth, i Muslim u svom Sahihu br. 855, navedena verzija je od Muslima. Također ga bilježi Ahmed u Musnedu 2. dio, str. 503, 509 i 512 od Ebu-Hurejre ﷺ.

[2] Bilježe ga Ahmed u Musnedu 6. dio, str. 324, Nesai u Sunnenul kubra br. 2776, Hakim u Mustedreku 1. dio, str. 109, Ibn-Huzejme u svom Sahihu 3. dio, str. 318 i Bejheki u Kubra 4. dio, str. 313. Hadis je hasen.

[3] Sahihom ga je ocijenio Hakim u Mustedreku, Zehebi u Talhisu, Ibn-Hiban u svom Sahihu. Ali kažem da je hadis samo hasen jer se nalazi u hadisu Abdullaha b. Mubareka od Abdullaha b. Muhammeda b. Omera b. Alije b. Ebu-Taliba od njegovog oca ovako prenešen.

Abdullaha b. Muhammeda i njegovog oca je povjerljivima ocijenio Ibn-Hiban. Od njih dvojice prenosi veliki broj muhadisa tako da su njihovi hadisi hasen hadisi inša-Allah. Ali njihovi hadisi ne dostižu stupanj sahiha samih po sebi jer je o njima bilo (negativnog) govora a njihovu povjerljivost nije potvrdio niko osim Ibn-Hibana, a Allah najbolje zna.

Ibn-Qajjim ga je ocijenio hasen predajom u Zadul meadu, 2. dio, str. 79.

O ovom hadisu je govoreno u ovoj knjizi još otprije pa sam mu naveo hadis koji ga jača kod Tirmizije od Aiše – radijjallahu anha.

"Allahov Poslanik ﷺ, je postio od mjeseca subotu, nedjelju i ponedjeljak. Od drugog mjeseca je postio utorak, srijedu i četvrtak".

Bilježi ga Tirmizi i kaže: "Hadis je hasen."[1] Kaže: "Ovaj hadis je Ibn-Mehdi prenio od Sufjana ali ne kao merfua predaju."

Ova dva hadisa nisu dokazi protiv onoga ko je pokudio post samo subotom, za što su kao razlog uzeli da oni u tom danu ostavljaju posao i post. Tako da ako bude postio subotu i nedjelju nestaje ona pokuđenost zbog specifičnog izdvajanja, a postići će se suprotnost sa postom dana u kojem se iftare.

[1] Bilježi ga Tirmizi u Sunnenu br. 746. Albani ga je ocijenio sahihom u Sahiha džami'a sagir br. 4971.

POGLAVLJE

POST U TOKU KARNEVALA, FESTIVALA I DRUGIH IDOLOPOKLONIČKIH PRAZNIKA

Što se tiče karnevala, festivala i drugih idolopokloničkih praznika; od onih koji nisu pokudili post subotom, među prijateljima u mezhebu, kao i drugi, ima ih koji nisu smatrali pokuđenim da se posti ovaj dan. Nego su smatrali poželjnim da bi se suprotstavljalo ovima, dok ga je većina prijatelja smatrala pokuđenim.

Ahmed u predaji od Abdullaha kaže: "Govorio nam je Vekia od Sufjana od čovjeka od Enesa i Hasana da su smatrali pokuđenim post na dan karnevala i festivala.[1]

Moj otac kaže: "To je Eban b. Ajjaš - misleći na čovjeka."

Prijatelji su se razišli da li će ovako nešto ukazati na njegov mezheb? Postoje dva stava.

Obrazložili su to tako što su to dva dana koja veličaju kafiri. Tako da njihovo izdvajanje postom mimo drugih dana biva slaganje sa njima u njihovom veličanju istih. Tako da je pokuđeno poput subote.

Imam Ebu-Muhammed Makdisi kaže:

"Analogijom ovoga se odnosi na svaki praznik kafira ili dan kojeg izdvajaju veličanjem."[2]

Reći će se: "Pokuđeno je da se poste dani karnevala, festivala i njima sličnih, nearapskih dana koji nisu poznati po arapskom računanju vremena. Za razliku od onoga što je došlo u oba hadisa o postu subotom i nedjeljom. Jer ako se bude imalo za namjeru postiti ova dva nearapska i paganska dana onda će to biti poput razloga koji će voditi ka oživljavanju obreda u ovim danima

[1] Mugni i šerhul kebir 3. dio, str. 99.
[2] Mugni i šerhul kebir 3. dio, str. 99.

i oživljavanje njihove biti, javnom ispoljavanju njihovog stanja, za razliku od subote i nedjelje. Jer se oni računaju po islamskom brojanju. Tako da u njihovom postu nema štete te da je poželjno postiti njihove praznike koji se računaju po arapsko-islamskom kalendaru, sa pokuđenošću posta poznatih praznika po nearapsko-paganskom računanju, čime bi se spojilo među predajama, a Allah najbolje zna.[1]

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ova dva praznika, karneval i festival, se oživljavaju postom a naziv je nevjerničko mušrički. A to ukazuje na pokuđenost oživljavanja ovih stvari, od onoga što je svojstveno kafirima i što je postalo poznato među muslimanima te ih oni veličaju poput nevjernika.

POGLAVLJE

SVI OSTALI NOVOTARSKI PRAZNICI I PERIODI SU POKUĐENA ZLA BEZ OBZIRA NA STEPEN POKUĐENOSTI

Od zala u ovom poglavlju su svi ostali novotarski praznici i periodi, koji su u stvari pokuđena zla bez obzira dostigli pokuđenost na stupnju harama ili ne.

A to je radi toga što je zabranjeno obilježavanje praznika kitabija i nearapa iz dva razloga:

Prvi: jer u njima je poistovjećivanje sa kafirima.

Drugi: jer su novotarije.

Sve ono što se uvede novo od perioda i praznika je zlo, makar u tome i ne bilo poistovjećivanja sa kitabijama, iz dva razloga:

Jedan je zato što to ulazi u naziv novotarija i inovacija a što opet ulazi u hadis kojeg bilježi Muslim u svom Sahihu od Džabira ﷺ, da je rekao:

"Kada bi Allahov Poslanik ﷺ, držao hutbu, pocrvenjele bi mu oči, glas bi mu se podigao, ljutnja bi mu se pojačala, kao da je upozoravao od napada vojske, govoreći: "Osvanuli i omrkli." I kaže: "Ja i Sudnji dan smo poslani kao ova dva - pa bi spojio između prstiju - kažiprsta i srednjega prsta - i kaže: "A zatim, najbolji govor je Allahova Knjiga, a najbolja uputa je Muhammedova uputa. Najgore stvari u vjeri su inovacije, svaka novotarija je zabluda."[1]

U predaji kod Nesaija stoji: ***"Svaka zabluda vodi u Vatru."***[2]

---

[1] Sahih Muslim br. 867.

[2] Stanje ovog hadisa je naveo šejh Albani u veoma vrijednoj knizi Nužna hutba koja se može potražiti kod Islamke biblioteke.

Također, od onoga što je zabilježeno u Sahihu od Aiše - radijjallahu anha - da je Vjerovjesnik ﷺ, govorio:

"Ko bude radio nešto što nije od naše stvari (vjere) ono mu se odbija."[1]

U verziji u oba Sahiha stoji:

"Ko uvede u ovu našu stvar ono što nije od nje ono mu se odbija."[2] [3]

U vjerodostojnom hadisu kojeg bilježe autori Sunnena od Irbada b. Sarije od Vjerovjesnika ﷺ, se prenosi da je rekao:

"Ko bude od vas živio poslije mene vidjet će veliko razilaženje. Na vama je da se držite mog sunneta i sunneta mojih pravednih halifa[4] poslije mene. Toga se strogo pridržavajte i držite ga kutnim zubima, ali se čuvajte inovacija, jer svaka novotarija je zabluda."[5]

Na ovu osnovu su ukazali sunnet i konsenzus (idžma'), pored toga što u Allahovoj Knjizi ima ono što ukazuje na nju.

Uzvišeni kaže:

أَمْ لَهُمْ شُرَكَٰٓؤُا۟ شَرَعُوا۟ لَهُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنۢ بِهِ ٱللَّهُ

---

[1] Sahih Muslim br. 1718.

[2] Mutefekun alejhi.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Prvi hadis '***Ko uvede u ovu našu stvar ono što nije od nje to mu se odbija*** liči na drugi približno. Međutim prvi je očit u opisu dok je drugi očit u određenom djelu. Prvi je ko učini nešto što nije od naše stvari tj. ako se razlikuje te ne bude po propisanom opisu. Dok drugi nije propisan u osnovi. Tako da svaki od ova dva hadisa ako su samostalni obuhvataju onaj drugi. A to znači da onaj ko učini djelo koje nije naređeno od Allaha niti Njegovog Poslanika, ni po svojoj biti niti svojstvima, on je odbijen onome ko ga učini.

[4] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Allahov Poslanik ﷺ kaže: ***Pravednih halifa*** – Da li to podrazumijeva da su njegove halife od njegovog ummeta u vladavini, vodstvu i naređivanju ili čak i u nauci? Očito je da se radi o općem značenju pa čak i učenjaci koji ga naslijede u njegovom ummetu pravednim hilafetom u znanju, djelu i davi, da ulaze u ovo značenje.

[5] Bilježi ga Imam Ahmed u Musnedu 4. dio, str. 126.

"Zar oni da imaju ortake koji im propisuju da vjeruju ono što Allah nije naredio?" (Sura Eš-Šura, 21).

Svako ko učini nešto poželjnim čime će se približiti Allahu, ili da to učini obaveznim svojim riječima ili djelima, bez da je to Allah propisao, on je u vjeri propisao ono što Allah nije naredio. A onaj ko ga bude u tome slijedio uzeo ga je za ortaka Allahu, koji mu propisuje od vjere ono što Allah nije naredio.

Da, on može biti da je loše interpretirao šerijat, tako da će mu se možda oprostiti radi toga, ako se on bude trudio na način u kojem mudžtehidu biva oprošteno kada pogriješi, ili čak da bude nagrađen za svoj trud. Ali nije dozvoljeno slijediti ga u tome, kao što nije dozvoljeno slijediti svakoga onoga ko kaže ili učini nešto, ni u govoru niti djelima, ako se zna da je istina u suprotnom, iako je isti taj govornik ili djelatnik nagrađen pored toga što mu se prihvata isprika.[1]

Uzvišeni kaže:

اتَّخَذُوٓاْ أَحۡبَارَهُمۡ وَرُهۡبَٰنَهُمۡ أَرۡبَابٗا مِّن دُونِ ٱللَّهِ وَٱلۡمَسِيحَ ٱبۡنَ مَرۡيَمَ وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعۡبُدُوٓاْ إِلَٰهٗا وَٰحِدٗاۖ لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۚ سُبۡحَٰنَهُۥ عَمَّا يُشۡرِكُونَ

"Oni, pored Allaha, bogovima smatraju svećenike svoje, i monahe svoje i Mesiha, sina Merjemina. A naređeno im je da samo jednom Bogu ibadet čine nema boga osim Njega. On je

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ova korist se odražava u tome da ako sljedbenik (mukalid) pogriješi a pripada idžtihadu, a upotrijebio je svoje znanje u pronalaženju određenog šerijatskog riješenja, njemu pripada nagrada i prihvata mu se opravdanje(za grešku). Ali onaj čije se greške prepoznaju obaveza je da mu se suprotstavi osvrćući se ka ispravnom. Neću reći ovo je imam i ja ga slijedim. Da, ja ću reći on je mudžtehid i njemu je oprošteno. Ali sada je do tebe dopro ispravan stav u odnosu na grešku. Na tebi je da slijediš ispravnost. Ovo je pitanje koje zanemaruju pojedini učenici. Kaže ovo je mudžtehid a ako pogriješi ima nagradu. Mi ćemo reći: Da, to je što se tiče njega. Ali što se tiče tebe, tebi je postalo jasno da je pogriješio u svom idžtihadu, tako da ti je obaveza suprotstaviti mu se. Ali pazite na njegova ograničenja, kaže: Ako upotrijebi idžtihad kojim mu se oprašta ako pogriješi, a to je da upotrijebi svu svoju snagu i uloži trud kako bi došao do ispravnog. Ali da pogleda samo u dokaze bez pomnog proučavanja i bez sakupljanja svih strana dokaznog materijala, on nije upotrijebio obavezni idžtihad.

vrlo visoko iznad onih koje Njemu ravnim smatraju". (Sura Et-Tewbe, 31).

Adijj b. Hatim ﷺ, kaže:

"Allahov Poslaniče, oni ih nisu obožavali?" Kaže: "Nisu ih obožavali, ali su im dozvolili zabranjeno pa su im se pokorili. Zabranili su im dozvoljeno pa su im se pokorili".

Ko se pokori nekome u vjeri u onome što Allah nije propisao od zabrane, dozvole, poželjnosti i obaveze, njega sustiže udio ove pokuđenosti, kao što sustiže udio onoga ko naređuje ili zabranjuje.

Zatim svakom od njih dvojice može biti oprošteno radi idžtihada, kao i da budu nagrađeni za svoj idžtihad. Tako da ga pokuđenost mimoiđe zbog nepostojanja uslova, ili zbog postojanja onoga što ga spriječava.

Također pokuđenost sustiže onoga kome se pojasni istina a on je ne prihvati. Ili onaj ko zakaže u traženju istine dok mu se ne pojasni, ili da okrene glavu od traženja spoznaje iste, radi hira, lijenosti i sličnog tome.

Također Allah ﷻ, je mušricima (u pomenutom ajetu), pokudio dvije stvari.

Prva je da su Mu oni pripisali ortake u onome što Allah ﷻ, nije dozvolio.[1]

Druga je to što su zabranili ono o čemu Allah ﷻ nije objavio zabranu.

To je Vjerovjesnik ﷺ, pojasnio onako kako stoji kod Muslima od Ijjada b. Himara od Vjerovjesnika ﷺ, da je rekao:

"Allah ﷻ kaže: "Ja sam Svoje robove učinio monoteistima (hunefa'), pa su ih odvratili šejtani. Zabranili su im ono što

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh – rahimehullah – kaže: Ono što Allah nije dozvolio, kao što je došlo u časnom Kur'anu. Da li to znači da postoji za to dozvola? Ne, ali da bi se pojasnilo stanje. Te da se pojasni da oni nemaju dokaza. Oni su pripisali Allahu širk o čemu Allah nije spustio dokaz. Niti oni u tome imaju ulogu. A to ne znači da postoji Njegov ortak kojem je Allah ﷻ dozvolio.

Sam im dozvolio, i naredili su im da Mi pripisuju ortake u onome o čemu nisam objavio dokaza."[1]

Allah ﷻ kaže:

سَيَقُولُ ٱلَّذِينَ أَشْرَكُوا۟ لَوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَآ أَشْرَكْنَا وَلَآ ءَابَآؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِن شَىْءٍ

"Mnogobošci će govoriti: Da je Allah htio, mi ne bismo druge Njemu ravnim smatrali, a ni preci naši, niti bismo išta zabranjenim učinili." (Sura El-En'am, 148).

Oni su tako spojili između širka i zabranjivanja, a u širk[2] ulazi svaki ibadet kojeg Allah nije dozvolio. Mušrici tvrde da su njihovi ibadeti obavezni ili poželjni. Te da je njihovo činjenje bolje od izostavljanja.

Zatim među njima je bilo onih koji su obožavali druge mimo Allaha ﷻ kako bi se tim ibadetom približili Allahu ﷻ.

Drugi su izmislili vjeru tvrdeći da na taj način obožavaju Allaha ﷻ, kao što su kršćani izmislili mnoge vrste novotarija.

Osnova zablude među zemaljskim stanovnicima je potekla iz ova dva razloga: uzimanje za vjeru ono što Allah ﷻ nije propisao

---

[1] Sahih Muslim br. 2865.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Širk je svaki ibadet kojeg Allah nije naredio. Svako ko obožava Allaha sa ibadetom kojeg nije naredio on je mušrik. Zato što slijedi svoje strasti. ***Zar oni da imaju ortake koji im propisuju da vjeruju ono što Allah nije naredio?*** (Eš-Šura, 21). A u ajetu kojeg je naveo Šejh – rahimehullah : ***Da je Allah htio, mi ne bismo druge Njemu ravnim smatrali, a ni preci naši, niti bismo išta zabranjenim učinili.*** Je li Allah prihvato dokaz? Ne, Allah nije prihvatio ovaj dokaz. Kaže: ***Tako su lagali oni prije njih sve dok nisu okusili Našu kaznu.*** Ako bi neko rekao: Kako ćeš spojiti između ovog ajeta sa kojim Allah negira dokaz mušrika: ***Da je Allah htio, mi ne bismo druge Njemu ravnim smatrali.*** I riječi Uzvišenog: ***Da je Allah htio oni nebi druge Njemu ravnim smatrali. A tebe smo kao čuvara nad njima učinili.*** (El-En'am, 107)? Drugi ajet ukazuje na bodrenje Vjerovjsenika ﷺ. Te pojašnjenje da ono što se desi od širka da je to od Allaha ﷻ. Da je Allah htio oni ne bi učinili širk, ali oni koji kažu: Da je Allah htio mi ne bismo druge Njemu ravnim smatrali, su htjeli time dokazati da je širk radi određenja. Ali ovo nije moguće. Ako bi ovo mušrik rekao nakon što mu je Allah podario blagodat islama: Da nije Allaha ja ne bih učinio širk, ovo bi uistinu bilo prihvatljivo.

ili zbog toga što su zabranjivali ono što Allah ﷻ nije zabranio.[1] Zbog toga je osnova, na kojoj su Imam Ahmed i drugi, gradili svoj mezheb, bila da se djela stvorenja dijele na dva dijela: ibadeti koje uzimaju za vjeru i koji im koriste na Ahiretu, ili na dunjaluku i na Ahiretu i na običaje koji im koriste u životu.

Osnova u ibadetima da se od njih ne propisuje osim ono što je Allah ﷻ, propisao.

Osnova u običajima je da se od njih ne zabranjuje osim ono što je Allah ﷻ, zabranio.[2]

Ali ovi novotarski periodi su zabranjeni samo zato što se u njih uvela vjera sa kojom su se približavali Allahu ﷻ, kao što ćemo, inša-Allah, spomenuti.

Znaj da je ovo pravilo - a to je dokazivanje zbog toga što je nešto novotarija, da se radi o pokuđenoj stvari - veličanstveno i opće pravilo, koje se upotpunjuje sa odgovorom na ono što mu je suprotno.

A to je da među ljudima ima onih koji kažu: "Da se novotarije dijele na dvije vrste; lijepe i loše. Dokazujući to Omerovim ﷺ, riječima, o teraviji namazu: *"Lijepa li je ovo novotarija."*[3] Kao i dokazima iz riječi i postupaka koji su se nanovo pojavili nakon Poslanika ﷺ, i koji nisu bili pokuđeni, nego su bili lijepi, sa dokazom iz konsenzusa i analogijom.

Možda će se ovome priključiti oni koji nisu savladali nauku o osnovama na kojima su većina ljudi u pogledu običaja i slično. Pa će to također učini dokazom o ljepoti pojedinih novotarija. Kao da je to (tu novotaiju), onaj koga on poznaje učinio (potvrdio),

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Prvi razlog je u obavezivanju dok je drugi u zabranjivanju. Uzimanje vjere je obavezivanje, dok je zabranjivanje negativni smisao. Tako da se osnova zablude svodi na obavezivanje ili zabranjivanje.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ove dvije osnove su suprotne. Prva osnova zabranjuje bilo koji vid ibadeta osim sa dokazom. Druga osnova dozvoljava sve osim sa dokazom, što znači da je sve dopušteno osim ako je prenešen dokaz da nešto od toga zabranjuje.

[3] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 2010 u priči o okupljanju muslimana u džamiji radi teravije.

konsenzusom, makar ne poznavao mišljenje ostalih muslimana po tom pitanju. Ili da ne prihvati ostavljanje onoga na što je navikao, poput onih kojima je rečeno: "Dođite na ono što je objavio Allah ﷻ i ono što je prenešeno od Poslanika ﷺ" a oni kažu: "Dovoljno nam je ono na čemu smo našli naše očeve." A mnogo je onih koji ovo uzimaju za dokaz među onima koji se ističu i koji se pripisuju znanju ili o ibadetu sa dokazima koji nisu od nauke osnova na koje se oslanja u pogledu vjere.

Cilj je taj što su ovi dokazi, koji ukazuju na pokuđenost novotarija, suprotni onome što ukazuje na lijepu stranu pojedinih novotarija. Da li na osnovu šerijatski vjerodostojnih dokaza ili na osnovu dokaza koje koriste i na koje se oslanjaju pojedini džahili među ljudima ili da općenito izokreću značenje dokaza.

Zatim, ovi pobornici se oslanjaju na dvije teze:

Jedna je da kažu: "Ako se potvdi da su neke novotarije lijepe a neke ružne, onda je ružno ono što nam je Zakonodavac zabranio, ali ono što je prešutio od novotarija onda one nisu ružne, nego su lijepe". Ovo zastupaju pojedinci među njima.

Druga teza je da se o lošoj novotariji kaže: "Ovo je lijepa novotarija, jer u njoj se nalazi ovakva i ovakva korist".

Ovi pobornici kažu da nije svaka novotarija zabluda.

Odgovor je taj da riječi:

"Najgore stvar (u vjeri) su inovacije, svaka novotarija je zabluda, a svaka zabluda je u Vatri"

jesu riječi upozorenja od inovacija. Ovo je dokaz od Allahovog Poslanika ﷺ[1] i nikome nije dozvoljeno da odbije njegove dokaze o

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je jasno. Nema sumnje da je Vjerovjesnik ﷺ najiskrenije stvorenje. Da je najučenije stvorenje, da je najbolji savjetnik među stvorenjima. Pa ako je rekao: ***Svaka novotarija je zabluda a svaka zabluda vodi u Vatru***. Riječ 'svaka' je slika općeg pojma. I 'svaka' ukazje na sveobuhvatnost i niko nema pravo da se suprotstavi da 'svaka' ne znači sveobuhvatnost. Ako neko tvrdi da su pojedine novotarije sunnet, ili da je dopušteno, na njemu je da prestane. Ne može se suprotstaviti ovom direktnom općem pravilu za kojeg su se učenjaci složili da je od svih ostalih općih pojmova. I to sa pukim analognim poređenjima, nepravilnim

pokuđenosti novotarija, a onaj ko se suprotstavi njegovom dokazivanju taj je protivnik.

Što se tiče suprotnih dokaza, odgovor je na dva načina:

Kao da se kaže da ono što je potvrđeno lijepim da to nije novotarija, čime je opći pojam sačuvan te da nepostoji posebnost u njemu.

Ili da se kaže da ono što je potvrđeno lijepim da je to posebno izdvojeno od općeg pojma. Opći određeni pojam je dokaz za ono što je mimo slike posebnoga. Tako da onaj ko misli da su neke novotarije izdvojene iz ovog općeg pojma, obavezan je iznijeti dokaz o posebnosti, a ako nema dokaza onda je ovaj opći terminološki pojam sa značenjem zabrane obavezujući.

Zatim izdvojeni propisi su dokazi iz Kur'ana, sunneta i konsenzusa, tekstualno ili da bude izvučeno iz tih dokaza. Ali što se tiče običaja jedne ili više država, ili mišljenje velikog broja učenjaka, ili pobožnjaka, ili većine njih i slično tome, nije ono što može biti suprotno postavljeno Poslanikovim ﷺ riječima, kako bi se moglo primjeriti sa njima.

Ko bude bio ubjeđen da su većina ovih običaja, koji su suprotni sunnetu, ono oko čega postoji konsenzus, na osnovu toga što ih je ummet odobrio i nije ih negirao, on griješi u ovom ubjeđenju. Jer nije prestalo niti će prestati postojati u svakom vremenu onih koji će odvraćati od inovacijskih običaja koji se suprotstavljaju sunnetu. Nije dozvoljeno pozivati se na idžma' djelovanjem neke države između muslimanskih država, pa kakav

---

analogijama. A što se tiče suprotstavljenih tvrdnji koje je naveo, na njih je autor odgovorio. Sada kažemo: Podjela novotarija na lijepe i ružne je lažna tvrdnja. Sa ovom tvrdnjom se suprotstavljamo hadisu. A Šejhul-islam kaže: Nikome nije dozvoljeno da odbije njegovu upozorenje o pokuđenosti novotarija. Onaj ko se suprotstavi njegovoj dokazivosti on je oholi protivnik. Oholno suprotstavljanje Allahu i Njegovom Poslaniku nije jednostavna stvar. Kažem da je svaka novotarija zabluda i ništa od novotarija nije lijepo. Ali ako kaže: Ova novotarija je lijepa. A ona može biti novotarija i on pretpostavlja da je novotarija ili da bude lijepa i on pretpostavlja da je lijepa. Ovo se može desiti. Ali da se potvrdi da je lijepa novotarija, nikada, to nikako nije moguće.

je onda slučaj sa djelima grupe od njezinih grupa? Ako se većina učenjaka nije oslonila na idžma učenjaka Medine u Malikovom dobu, nego su smatrali sunnet dokazom protiv njih, kao što je dokaz protiv svakog drugog, i pored onoga što im je dato od znanja i imana, kako će se onda učenjak osloniti na običaje na koje su navikli većina običnih ljudi. Ili one koje su odredili obični ljudi, ili ljudi koji su ispunjeni neznanjem, i koji nisu jaki u nauci, niti se ubrajaju među pretpostavljene, niti koriste za dogovaranje. Ili čak njihovo vjerovanje u Allaha i Njegove poslanike možda još nije usavršeno, ili da se sa njima uvukao po običaju naroda među uglednima bez da prenosi (mišljenja) ili zbog sumnje, njihovo najbolje stanje je da budu na stupnju mudžtehida među imamima i istinoljubivima?

Odgovor na uzimanje ovakvih argumenata, za dokaze je poznat, da nije na način učenjaka. Ali zbog obilnosti neznanja moguće je da se na njih osloni veliki broj ljudi. Čak i onih koji se pripisuju znanju i vjeri, ili da se učenjacima ili vjerskim ličnostima u tome pojave drugi oslonci u šerijatskim dokazima. Allah ﷻ zna da njegovo mišljenje i njegovo znanje o njemu nije drugi oslonac u šerijatskim dokazima, makar u njemu bilo sumnje. Nego je on oslonac u stvarima koje nisu uzete od Allaha niti Njegovog Poslanika, poput oslonaca na koje se oslanjaju oni koji nisu učeni niti vjernici, nego se spominje šerijatski dokaz kao dokaz protiv nekog drugog kako bi odbio ono o čemu se raspravlja.

Pohvaljena rasprava je ona u kojoj se ispoljavaju spoznaje i iznose dokazi na koje se oslanjaju govori i djela. Ali isticanje oslanjanja na ono što nije oslonac u riječima ili djelu, je vrsta nifaka u nauci, raspravi, govoru i djelu.

Također, nije dozvoljeno primjenjivati Poslanikove ﷺ, riječi: ***"Svaka novotarija je zabluda"***, na novotariju koju je posebno zabranio. Jer u tome je poništavanje koristi koja se nalazi u ovom hadisu. Jer ono što je zabranjeno od kufra, fiska i vrsta grijeha je poznato iz te zabrane. Pa ako u vjeri ne postoji zabranjeno osim ono što je posebno zabranio, bez obzira da li se to primjenjivalo u vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ ili ne, ono što je zabranio je zlo, bez

obzira da li to bilo novotarijom ili ne, onda opis novotarije će biti nepostojećeg utjecaja. Njegova prisutnost neće ukazivati na ružnoću, niti nepostojanje lijepoga, nego će njegove riječi ***"Svaka novotarija je zabluda"*** biti na stupnju njegovih riječi ***"Svaki običaj je zabluda"*** ili ***"Sve ono na čemu su arapi i nearapi je zabluda"*** čime se želi da ono što je od toga zabranjeno jeste zabluda.

Ovakvo obesnaživanje dokaza je poput falsifikacije i negiranja, a nije sa strane poznate interpretacije, u čemu su mnoge vrste šteta.

Prva je, rušenje oslanjanja na ovaj hadis. Ono što je poznato da je posebno zabranjeno time se spoznaje njegov propis o toj zabrani. A ono što nije poznato ne potpada pod ovaj hadis, tako da ovaj hadis ne bi imao koristi, pored toga što se Vjerovjesnik ﷺ, ovim hadisom obraćao skupinama, i koji se ubraja u njegov sažet govor.

Druga je, da riječ novotarija i njeno značenje bivaju nazivi za nepostojeći uticaj. Tako da vezanje propisa ili značenja, za ovaj termin ili značenje, je vezanje za ono što nema uticaja, kao što je slučaj sa svim drugim nepostojećim svojstvima koja nemaju utjecaja.

Treća je, da ovakvo obraćanje ako se nema za cilj osim neki drugi opis - tj. njegova bit kao zabrane - je skrivanje onoga što se mora pojasniti ili pojašnjenje onoga što se nema za cilj očitovati. Novotarija i posebna zabrana među njima je općenitost i posebnost, jer nije svaka novotarija ona o kojoj je došla posebna zabrana, niti je svaka posebna zabrana novotarija. Tako da govor o jednom od ova dva naziva sa željom ukazivanja na drugi je puko podmetanje. Čime ne pristaje govorniku osim ako nije onaj ko prenosi indirektno, kao da kaže 'crno' a misli na konja ili da kaže 'konj' a misli na crno.[1]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo se mnogo dešava kod učenjaka koji se suprotstavljaju tekstu hadisa, tako da izokreću njegovo značenje kao npr, kažu: ***Ugovor koji je među nama i njima je namaz. Ko ga ostavi učinio je kufr.*** Kažu: Onaj ko pusti namaz negirajući njegovu obaveznost. Ovo je greška iz dva razloga. Prvi je:

Četvrta je, da njegove riječi ***"Svaka novotarija je zabluda, čuvajte se inovacijskih stvari"***, ako ovime misli ono u čemu je posebna zabrna, onda ih je naveo na ono što se htjelo i reći ovim hadisom što to opet možda niko nije shvatio iz njega. Ili da ga većina neće shvatiti osim posebni ljudi u ummetu, a ovakvo nešto nije dozvoljeno ni u kom slučaju.[1]

Peta je, da ako je njime htio ono u čemu se nalazi posebna zabrana biva manjim od onoga u čemu nema posebne zabrane od novotarije. Jer ako razmisliš o novotarijama koje je posebno zabranio i one koje nije zabranio, vidjet ćeš da je ova vrsta mnogobrojnija. A opći pojam se ne smije odnositi na rijetke i malobrojne slučajeve.[2]

Poništavanje svojstva na kojem se temelji propis. Drugi: Potvrđivanje svojstva koje nije spomenuo Zakonodavac. Što je također lažno. Zato što negiranje obaveznosti namaza nužno nameće kufr te osobe makar i klanjao. Čak kada bi bio prvi koji dolazi i klanja i skrušen je u svom namazu. On obavlja svoj namaz a negira njegovu obligatnost, on je kafir. Pa kao da je Poslanikov ﷺ govor, ako bi ga uzeli sa ovim značenjem: da je Poslanik ﷺ - a nije ni moguće niti mu se može pripisati – zavodi svojim govorom i nejasno govori. Kako će vezati kufr sa ostavljanjem namaza. Kažemo: Ne veže ga za negiranje. Ovo je ogromna greška. Ovo je kao što kaže autor: Svaka novotarija je zabluda. Da je Poslanik ﷺ rekao: Svaka zabrana je zabluda onda u njegovim riječima: ***Svaka novotarija je zabluda*** ne bi postojalo nikakve koristi. Ako mi odstupamo od opisa na osnovu kojeg je zakonodavac izgradio propis, a to je novotarija, to bi bilo izokretanje riječi sa njihvoh mjesta i to na dva načina. Prvi je: Poništavanje svojstva na kojem se temelji propis. Drugi: Potvrđivanje svojstva koje nije spomenuo Zakonodavac. A ovo je kao što je Šejh – rahimehullah spomenuo: Kao da kaže 'crn' a misli na konja, ili da kaže 'konj' a misli na crno.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: To znači kada bi npr, rekao: Svaka zabrana je zabluda, ovim niko od ljudi ne bi obuhvatio sve zabrane. Isto tako većinu njih ne shvata osim posebni ljudi a to su učenjaci. Ali ako kaže: Svaka novotarija je zabluda, a to je da vidimo djelo putem kojeg čovjek obožava reći ćemo: Ti si novotar. Neće reći: On je to zabranio, a mi ćemo odgovoriti da je osnova u ibadetima zabrana.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže:Ovo je veoma korisno pravilo. A to je da se opći termin ne smije odnositi na rijetke ili malobrojne slučajeve i primjere. Ovo je korisno, od toga je shvatanje riječi Allahovog Poslanika ﷺ: ***Onaj ko umre a dužan je da posti, postit će za njega njegov staratelj.*** Neki učenjaci kažu: Onaj ko umre a zavjetovao se da će postiti, za njega će postiti njegov staratelj. A što se tiče obaveznog posta on se ne napašta za umrlog. Ovo je greška, čega je više? Da li ljudi umiru više u toku obaveznog posta ili zavjetovanog? Obaveznog...kako se onda hadis može prenijeti na rijetke ili malobrojne situacije iz čovjekova života? Zbog toga je ispravan stav u što

Ovi slučajevi i drugi nužno nalažu da je ovakvo tumačenje nepravilno. Nije dozvoljeno mjeriti hadis po njemu, bez obzira da li je tumač time htio da pojača svoje tumačenje sa vodećim dokazom ili nije imao namjeru da ga ojača. Zbog toga tumač mora pojasniti dozvoljenost značenja hadisa kojeg je naveo za ovaj hadis, zatim da pojasni dokaz koji ga je naveo na takvo nešto.

Svi ovi oblici spriječavaju da se želi ovo značenje u ovom hadisu.

Ovo je dokaz na njihovu prvu tezu.

Što se tiče druge teze reći će se dokažite da se novotarije dijele na lijepe i ružne.

Jer ovakva procjena ne spriječava ovaj hadis kako ukazuje da su sve novotarije ružne. Ali najviše što se može reći, ako se potvrdi da je ovo lijepo, to će biti iznimka iz općeg pojma, a ako ne onda osnova je da je svaka novotarija zabluda.

Može se reći da sve ono za što se tvrdi da je lijepo, a što je novotarija, to ustvari ili nije novotarija ili je posebnim dokazom izuzeto od osnove na koju upućuje ovaj hadis.

Ovo je odgovor na ono za šta postoji potvrda da je lijepo.

Ali što se tiče drugih stvari za koje se misli da su lijepe, ali u stvari one to nisu, ili stvari koje mogu biti lijepima. Onda nije korisno suprotstaviti se njima, nego se na njih odgovara dvostrukim odgovorom.

A to je da ako se potvrdi lijepa strana ovoga, onda neće biti novotarijom, tako da ili će biti posebnim pojmom, a ako se ne potvrdi lijepim, onda ulazi pod opći pojam.

Ako si spoznao da je odgovor na ovo suprotstavljanje sa jednim od ova dva odgovora, onda postoje dvije pretpostavke: da je dokazna strana hadisa postojeća još uvijek, i da se ne može odbiti onime što su rekli. I nikome nije dozvoljeno da se

---

sumnje nema da onaj ko umre a ostalo mu je da naposti Ramazana da će ga za njega napostiti njegov staratelj. A ovo pravilo se odnosi na slike koje smo spomenuli.

suprotstavi ovoj sažetoj cjelokupnoj (kelime džami'a) riječi Allahovog Poslanika ﷺ, a to su njegove riječi: ***"Svaka novotarija je zabluda"***, tako što će negirati općenitost ovog dokaza, time što će reći: "Da nije svaka novotarija zabluda." Jer ovakvo nešto je bliže suprotstavljanju Allahovom Poslaniku ﷺ, nego što to liči na interpretaciju.

Ali ono što će se reći za postupke čija se ljepota potvrdi i za koje se kaže da su novotarije, da ovo određeno djelo, naprimjer, nije novotarija. Tako da se ne može ubrojati u hadis ili ako uđe u njegov pojam, onda je izdvojen iz njegove općenitosti, radi takvog i takvog dokaza, koji je jači od općenitosti pojma. Iako je prvi odgovor bolji.

Ovaj odgovor treba razmotriti. Ako misli na namjeru općenitosti i očitoj obuhvaćenosti iz Poslanikovog ﷺ, hadisa sa ovim općim cjelovitim pojmom onda se neće ostavljati njegova namjera - oca i majku za njega (Poslanika) ﷺ, bi žrtvovao.

Što se tiče teravije namaza,[1] ona nije novotarija u šerijatu, nego je sunnet po riječima i djelu Allahovog Poslanika ﷺ. On je rekao:

> ***"Allah vam je propisao post u Ramazanu, a njegov noćni namaz vam je učinjen sunnetom."***[2]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh – rahimehullah – kaže: Što se tiče teravije namaza – time je htio da poništi dokaze onih koji tvrde da postoje lijepe i loše novotarije. Pri tome je iskoristio Omerove ﷺ, riječi: *Lijepa li je ovo novotarija.* Mi kažemo: Da u novotarijama nema ničega uopće lijepog. Niti se šta od njih može pohvaliti nego su sve novotarije zabluda na osnovu riječi najučenijeg stvorenja i najboljeg savjetnika među stvorenjima, Muhammeda ﷺ: ***Svaka novotarija je zabluda.*** Ako bi čovjek rekao: Kako ćemo je nazvati novotarijom? Reći ćemo da je ona novotarija s obzirom na to da je bila zapostavljena pa ju je oživio. Što je Šejh – rahimehullah – pojasnio.

[2] Bilježi ga Ibn-Madže u Sunnenu br. 1328, Ibn-Huzejme u svom Sahihu br. 2201. Hadis je slabog lanca zbog Nedra b. Šejbana koji je slab ali hadis je sahih sa svojim značenjem. Ibn-Huzejme u svom Sahihu nakon što je naveo hadis u 3. dijelu str. 335, kaže: "Ova riječ je ispravnog značenja na osnovu Allahove Knjige i sunneta Njegovog Poslanika ﷺ, ali ne sa ovim lancem jer se bojim da je ovaj lanac greška i bojim se da Ebu-Seleme nije od svog oca čuo ništa, jer ovaj hadis niko od onih koje znam nije prenio od Ebu-Seleme osim Nedra b. Šejbana."

Također, teravija u džematu, nije novotarijom, nego je sunnet u šerijatu, jer ju je Allahov Poslanik ﷺ, klanjao na početku Ramazana u džematu, dvije noći, čak i tri. Također ju je klanjao u džematu posljednjih deset noći više puta. Allahov Poslanik ﷺ kaže:

"Ako čovjek klanja sa imamom sve dok ne završi upisat će mu se bdijenje cijele noći."

Kada im je klanjao kijamu lejl (noćni namaz), pa su se pobojali da ne propuste uspjeh. Bilježe ga autori Sunnena.[1]

Ovaj hadis su Ahmed i drugi uzeli za dokaz da je obavljanje teravije u džematu bolje od obavljanja samostalno.

U ovim njegovim riječima je podsticanje na klanjanje noćnog namaza u Ramazanu iza imama. To je sigurnije nego da se kaže da je opći sunnet. Ljudi su ga klanjali u džematu u džamiji u vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ, a on im je to odobrio. A njegovo odobrenje je sunnet od njega ﷺ.[2]

Što se tiče Omerovih ؓ riječi *"Lijepa li je ovo novotarija."* Većina onih koji uzimaju ovo za dokaz kažu da ako bi htjeli Omerovim ؓ, riječima da potvrdimo propis u kojem mu se nije suprotstavio - rekli bi: "Riječi ashaba nisu dokaz." Kako će onda biti dokazom njima u suprotstavljanju riječima Allahovog Poslanika ﷺ?[3] A onaj ko je ubjeđenja da su riječi ashaba dokaz onda neće biti ubjeđen ako se suprotstavi hadisu.

U oba slučaja, nije dozvoljeno suprotstaviti se hadisu sa riječima ashaba.

---

[1] Bilježe ga Ebu-Davud u Sunnenu br. 1375, Nesai u svom Sunnenu br. 1292, Tirmizi u svom Sunnenu br. 806, Ibn-Madže u svom Sunnenu br. 1327. Tirmizi kaže: "Hadis je hasen sahih." Albani ga je ocijenio sahihom u Sahiha džami'a br. 1615, a hadis je od Muaza ؓ.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Što znači da je klanjanje noćnog namaza u Ramazanu potvrđen sunnet Poslanikovim ﷺ djelom i odobravanjem.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh – rahimehullah – je imao cilj da istakne ono što su rekli ovi koji koriste Omerove riječi da su njegove riječi došle bez a da mu se nešto od dokaza suprotstavilo. Time bi rekli da riječi ashaba nisu dokaz. Ovo ukazuje da strasti prevladavaju ovim ljudima, neuzubillahi, jer pojedini ljudi ako im nešto odgovara njihovim strastima to za njega biva dokazom, a ako ne onda to nije dokaz.

Da, dozvoljeno je odrediti opći pojam riječima ashaba koji se ne suprotstavlja, po jednoj od dvije predaje. Ovo im koristi za ljepotu te novotarije ali za druge ne.

Zatim mi kažemo da najviše što je Omer mogao da nazove ovaj postupak novotarijom, pored njene lijepe strane, jeste da se radi o jezičkom nazivu, a ne šerijatskom. A novotarija u jeziku označava sve ono što se radi kao početno bez prethodnog primjera. Dok je novotarija u šerijatu sve ono na što ne ukaže šerijat sa šerijatskim dokazom.

Ako je hadis Allahovog Poslanika ﷺ, ukazao na poželjnost nekog postupka ili na obaveznost poslije njegove smrti, kao što je knjiga o zekatu koju je iznio Ebu-Bekr ؓ. Pa ako neko učini tako djelo nakon njegove smrti dozvoljeno ga je u jeziku nazvati novotarijom. Jer se radi o početnom djelu, kao i to da se sama vjera sa kojom je došao Vjerovjesnik naziva novotarijom i inovacijom u jeziku. Kao što su to rekli izaslanici Kurejšija Nedžašiju o ashabima Allahovog Poslanika ﷺ, koji su učinili hidžru u Abesiniju: "Oni su izašli iz vjere svojih očeva, i nisu ušli u vjeru kralja. Nego su došli sa inovacijskom vjerom koja nije poznata."

Zatim to djelo na koje ukažu Kur'an i sunnet, ne biva novotarijom u šerijatu, makar se u jeziku nazvalo novotarijom.

Riječ 'novotarija' u jeziku je općenitiji pojam od riječi 'novotarija' u šerijatu.

Poznato je da se riječi Allahovog Poslanika ﷺ, ***"Svaka novotarija je zabluda"*** Ne odnose na svako djelo koje se otpočne, nego vjera islam, čak svaka vjera sa kojom su dolazili poslanici, je početno djelo. Nego želi ukazati na ono što se otpočelo od djela koja nije propisao Poslanik ﷺ.

Ako je to tako, onda oni su klanjali noćni namaz u Ramazanu u Vjerovjesnikovo ﷺ doba, u džematu i pojedinačno. U trećoj i četvrtoj noći im je, kada su se sakupili rekao:

"Ništa me nije spriječilo da vam izađem osim što mi je bilo mrsko da vam se propiše kao obaveza. Nego klanjajte u

vašim kućama. Jer nabolji čovjekov namaz je u njegovoj kući osim propisanih."[1]

Tako da je Poslanik ﷺ, obrazložio svoje neizlaženje zbog bojazni da im se ne propiše kao farz, što znači da se znalo da razlozi njegovog izlaska postoje. A da nije bilo bojazni da će im se propisati (kao obavezan namaz), on bi izašao. A kad je došlo Omerovo vrijeme on ih je sakupio iza jednog učača, i osvijetlio je džamiju. Pa je ova slika - a to je njihovo sakupljanje u jednom džematu iza jednog učača u osvijetljenoj džamiji - djelo koje nisu činili otprije, pa je nazvano novotarijom. Jer se tako naziva u jeziku. A ako se ne radi o šerijatskoj novotariji, a sunnet ukazuje da se radi o dobrom djelu, osim što se bojao da im se ne propiše, strah od propisivanja obaveznim je nesatao sa njegovom (poslanikovom) smrću ﷺ, tako da nema ni onoga što bi se moglo suprotstaviti.

Isto tako sakupljanje Kur'ana, prepreka njegovog sakupljanja Kur'ana u vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ, je bilo zbog toga što je objava još uvijek bila spuštana. Allah je mijenjao što je htio, a potvrđivao ono što je htio. A da je bio sakupljen u jednom mushafu bilo bi teško ili neuspjelo da se mijenja svako malo vremena. Ali kada je Kur'an upotpunjen Poslanikovom ﷺ, smrću, i kada se šerijat ustanovio njegovom smrću, ljudi su bili mirni od toga da će se u Kur'an nešto dodati ili od njega oduzeti. Bili su sačuvani od toga da im se nešto zabrani ili stavi u obavezu. Razlog djelovanja je bio podstaknut Poslanikovim ﷺ, sunnetom, tako da su muslimani radili na osnovu Poslanikovog ﷺ, sunneta. A to djelo je od njegovog sunneta, iako se ovakvo nešto u jeziku naziva novotarijom. Ovo je bilo poput Omerovog ﷺ, protjerivanja jevreja iz Hajbera, kršćana iz Nedžrana, i njima sličnih iz zemlje. Allahov Poslanik ﷺ, im je to ostavio u obavezu u svojoj bolesti, pa kaže:

"Istjerajte jevreje i kršćane sa Arapskog poluotoka."[2]

Ebu-Bekr ﷺ, ovo nije izvršio jer je bio zauzet borbom protiv odmetnika, te zbog priprema i ratovanja protiv bizantijaca i

[1] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 924, 2012 i 7290, Feth. Muslim ga bilježi u svom Sahihu br. 761.

[2] Bilježi ga Muslim u Sahihu br. 1767 i drugi od Ebu-Ubejde b. Džeraha ﷺ.

perzijanaca. Također Omer ra, ovo nije izvršio na početku svog hilafeta jer je bio zauzet ratovanjem protiv bizantijaca i perzijanaca. Ali kada mu se ukazala prilika za to izvršio je ono što mu je Vjerovjesnik s, naredio. Iako se ovakav postupak u jeziku naziva novotarijom. Kao što su jevreji rekli: "Kako nas istjeruješ kad nas je Ebu-Kasim ostavio?" Ili kao što su došli kod Alije ra, u njegovom hilafetu tražeći od njega da ih vrati, pa su rekli: "Tvoja knjiga tvojim rukopisom."[1] Pa se ustegao od toga, jer takav postupak od Omera ra, je bio naložen od Allahovog Poslanika s,[2] iako je inoviran poslije njega, i suprotan onome kako je to učinio Allahov Poslanik s.

Također, Poslanikove s riječi:

"Uzmite dar ono što je dar, ako je zamjena za dug nekog od vas onda ga nemojte uzimati."[3]

Ali kada su upravnici (emiri) počeli Allahov imetak dijeliti onima koji su im pomagali u upotpunjavanju njihovih prohtjeva, iako se radilo o grijesima, a onaj ko se suprotstavio bio je od onih koji su slijedili Poslanikov s sunnet. Tako je odbijanje prihvatanja darova od namjesnika nova stvar, ali kada su uveli ono što su uveli od novotarija posljednji propis je donešen na osnovu sunneta Allahovog Poslanika s.

Također, kada je dao sablju Ahbanu b. Sajfiju rekavši mu:

"Ubijaj sa njom mušrike a kada vidiš da su se muslimani sukobili onda je slomi."[4]

---

[1] Bilježi ga Ebu-Ubejd u Emval str. 98 sa lancem od Salima b. Ebu-Džeada kao mursel predaju.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Na osnovi djela Allahovog Poslanika s ne njegovog vremena. Nego je on to oporučio svom ummetu da protjeraju jevreje i kršćane sa Arapskog poluotoka, zato je rekao: U vremenu. Zato pazite na ovo jer se može učiniti problematičnim čovjeku pa će reći da je 'ahd'(ugovor ili obaveza) ono što je Poslanik s oporučio svom ummetu u riječima: ***Protjerajte jevreje i kršćane sa Arapskog poluotoka.***

[3] Bilježi ga Ebu-Davud u Sunnenu br. 2958. Albani ga je ocijenio slabim u Daif džami'a br. 2819.

[4] Bilježi ga Ahmed u Musnedu 5. dio, str. 69, sličnim u istoj priči.

Iako je njegovo lomljenje sablje, nova stvar jer u vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ muslimani nisu lomili sablje, ali je to bilo po njegovoj ﷺ naredbi.

Od ovoga poglavlja je Ebu-Bekrova ؓ, borba protiv onih koji su odbili dati zekat, iako se radilo o jezičkoj novotariji, jer, Allahov Posanik ﷺ, se nije borio ni protiv koga samo radi davanja zekata, ali kada je rekao:

> ***"Naređeno mi je da se borim protiv ljudi sve dok ne posvjedoče da nema drugog božanstva koje uistinu zaslužuje ibadet osim Allaha i da je Muhammed Njegov Poslanik. A ako to učine zaštitili su svoju krv i svoje imetke od mene osim sa njenim pravom. A njihovo svođenje računa je na Allahu."***[1]

Poznato je da je zekat od prava 'la ilahe illallah', tako da se ne može zaštiti pukim izgovaranjem kako bi odbio zekat kao što je pojasnio u drugom vjerodostojnom hadisu:

> ***"Sve dok ne posvjedoče da nema drugog božanstva koje uistinu zaslužuje ibadet osim Allaha, i da je Muhammed Njegov poslanik, dok ne obave namaz i ne dadnu zekat."***[2]

Ovo poglavlje je opširno.

Granica u pogledu ovoga je – Allah najboje zna – da se kaže da ljudi neće uvesti ništa novo osim ono u čemu vide korist, jer da su to smatrali štetnim ne bi ga uveli, i jer u takvo nešto ne poziva niti razum niti vjera. Tako da ono što muslimani vide korisnim pogledat će se u razlog potrebe, pa ako se utvrdi da je razlog potrebe ono što se nanovo desilo poslije Poslanika ﷺ, ali ga je Allahov Poslanik ﷺ, propustio bez našeg nemara, onda je dozvoljeno da uvede ono za čime postoji potreba. Također, ako razlog takvog postupka postoji još u vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ ali ga je Poslanik ﷺ, izostavio radi nečega što je nestalo njegovom smrću.

---

[1] Bilježi ga Muslim u Sahihu br. 21.
[2] Mutefekun alejhi.

Ali ono za što nije postojao potrebni razlog, ili da je razlog nužde pojava pojedinih grijeha među robovima, onda ovdje nije dozvoljeno uvođenje ničega novoga. Svaka stvar za koju se zna da je razlog njene pojave postojao u vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ da je postojala korist i nije učinjana, onda se zna da u tome nema koristi.

Ali ono što se pojavilo novim kao razlogom nakon njegove smrti bez da to bude grijeh prema Stvoritelju, onda biva korisnim.

Zatim pravnici ovdje koriste dva načina ili puta:

Prvi je da to djelo nije zabranjeno, i ovo je stav onih koji zastupaju prenešene koristi (mesalih mursele).

Drugi je da se neće činiti ono što nije naređeno, što je stav onih koji ne zastupaju postojanje *mesalih mursele*, a njih su dvije vrste:

Jedni su oni koji ne potvrđuju propis ako ne ulazi u dokaz od zakonodavca, njegov postupak ili odobrenje, oni negiraju analogiju ili kijas.

Drugi su oni koji ga potvrđuju sa riječima ili postupcima zakonodavca, oni su pristalice zastupnika kijasa.

Ali ono što je moguće da bude razlogom kod postojanja koristi, a on ga i pored toga nije propisao, što ako se uvede bit će uzrokom izmjene Allahove ﷻ vjere. Te tako nešto uvedu oni koji se pripisuju onima koji mijenjaju vjeru od kraljeva, učenjaka i pobožnjaka. Ili pak onih koji su posrnuli u idžtihadu, kao što se prenosi od Vjerovjesnika ﷺ i pojedinih ashaba da su rekli:

"Najviše što vam se bojim jeste učenjakovog posrtanja, ili da se munafik raspravlja sa Kur'anom, i imama zablude."[1]

[1] Nisam ga našao u ovoj verziji u cjelosti, ali ga Ibn-Muflih bilježi u Adab šer'ije 2. dio, str. 52 od Jezida b. Ebu-Zijada od Mudžahida od Omera kao merfua predaju riječima: "Najviše čega se bojim svom ummetu su tri stvari; posrtanja učenog, rasprave munafika Kur'anom i dunjaluka koji će vam polomiti vratove pa će te ga optuživati radi sebe."
Ibn-Muflih kaže: "Jezid je slab i nije ostavljen."
Kažem da su ovog Jezida Kurešija Hašimiju Ebu-Abdullaha slabim ocjenili svi učenjaci kao čovjeka slabih hadisa. Ali o pojedinim dijelovima postoje drugi hadisi koji ih jačaju.

Primjer ove vrste[1] je ezan kod dva bajrama koje su uveli neki emiri i što su muslimani odbili kao novotariju. Jer da njihovo svojstvo novotarije nije bilo dokazom toga što su odbačeni u suprotnom bi bilo rečeno: "Ovo je Allahov zikr, pozivanje stvorenja na robovanje Allahu." Tako da bi ušlo u opće pojmove, kao što su riječi Uzvišenog:

ٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا

"Često Allaha spominjite i hvalite." (Sura El-Ahzab, 41).

I riječi Uzvišenog:

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّن دَعَآ إِلَى ٱللَّهِ

"A ko govori ljepše od onoga koji poziva Allahu" (Sura Fussilet, 33).

Ili da se koristi analogija poređenjem na ezan u vrijeme džume, jer dokazivanje ljepote ezana kod bajrama je najjače dokazivanje ljepote najveće novotarije.

Nego će se reći da ga je Allahov Poslanik ﷺ izostavio, iako je postojalo ubjeđenje o postojanju razloga, i nestanka prepreke, sunneta, kao i to da je njegovo činjenje sunnet.

Tako da njegov ﷺ, strah od munafika u pogledu Kur'ana je potvrđen u riječima: "Najviše čega vam se bojim poslije mene jeste munafik koji je znanog jezika." Bilježi ga Taberani u Kebiru i Bejheki u Šu'bul iman u hadisu od Imrana b. Husajina.
Kaže: "Imami zablude", Ahmed u Musnedu i Taberani u Kebiru sa vjerodostojnim lancem bilježe od Ebu-Derda'a merfua predaju: "Najviše čega se bojim svom ummetu su imami zablude."
Što se tiče prvog dijela hadisa a to su riječi: "Najviše čega vam se bojim je posrtanje učenog" nisam našao predaju koja bi ga ojačala u onim izvorima koje sam pregledao. Allah ﷻ najbolje zna.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je najopasnije što se može desiti da posrtajem učenjaka se potrese svijet. Rasprava munafika sa Kur'anom. Raspravlja se sa Kur'anom upotrebljavajući manje jasne ajete. Ali ne ispušta jasne ajete. Ali ako nema imana on će pobijati jedan dio Kur'ana njegovim drugim dijelom. Ovo je opasno ali ako mu je data rječitost, retorika i bude sjedio na sijelima sa običnim ljudima. Pa je počeo govoriti i govoriti. Ovo je također ogromna opasnost. Što se tiče imāma koji zavode možda se ovo odnosi na općeg vladara. Jer ako on zaluta onda je to najopasnije što se može desiti islamu.

Ali kada je naredio ezan kod džume, bajrame je klanjao bez ezana i ikameta, tako da je propuštanje ezana u ovim prilikama bilo sunnet, i niko nema pravo da doda nešto na ovo, nego dodavanje u ovom pogledu je poput dodavanja u broju namaza, u broju rekata ili hadža. Jer ako bi čovjek volio da klanja podne sa pet rekata i ako mu se kaže da je ovo djelo lijepo, neće imati pravo na takvo nešto. **Ili kada bi htio da postavi ili odredi neko mjesto koje će biti za upućivanje dova Allahu i gdje će se Allah spominjati, neće imati pravo na ovako nešto, niti može reći da je ovo lijepa novotarija nego će mu se reći svaka novotarija je zabluda.**[1]

Mi smo znali za ovu zabludu prije nego što smo znali posebnu zabranu o njoj ili da znamo ono što je u njoj od štete.

Ovo je primjer za ono što se desilo, pored postojanja uzroka radi kojeg bi se desilo i nepostojanja prepreke, kada se radi o dobru.

Sve ovo što iznosi ovaj govornik od koristi ili to koristi kao dokaz je bilo potvrđeno u vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ. Ali i pored toga Allahov Poslanik ﷺ, to nije činio, tako da je ostavljanje ovoga poseban sunnet, i predispozicija za svaki opći pojam i svaku analogiju.[2]

Primjer onoga što je uvedeno kao novo radi potrebe zbog pretjerivanja ljudi poput davanja prednosti hutbe nad bajram namazima. Kada su ovo učinili pojedini emiri, muslimani su to negirali[3] jer se radilo o novotariji. Opravdanje onom koji je ovo

[1] Ovo je dokaz protiv onih koji zagovaraju i praktikuju odlazak na dovišta kao što je Ajvatovica, Lastavica, odlazak na Bunu i druga dovišta kod nas ali i šire. (Op. rec.)

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Kažemo da sve ono za što je postojao razlog u vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ, da se učini bez prepreke a on to nije učinio, njegovo činjenje je novotarija i zabluda. Ali ako je postojala prerpeka ili se bojalo od prepreke onda nema grijeha kao što je Poslanik ﷺ propustio džemat u noćima kada se obavljao noćni namaz u Ramazanu iz bojazni da se ne propiše njegova obaveza. Zato je nemoguće reći da je sad njegovo obavljanje novotarija zato što ga je Poslanik ﷺ izostavio iz bojazni da im se ne propiše kao farz.

[3] Onaj koji je uveo ovu novotariju je bio Mervan b. Hakem a onaj koji je negirao njegov postupak je bio istaknuti ashab Ebu-Seid El-Hudri رضي الله عنه.

uveo je bilo to što su ljudi napuštali mjesto klanjanja prije slušanja hutbe, dok u vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ, se nisu razilazili dok je ne bi saslušali ili pak većina njih.

Ovom će se reći da je razlog toga njegovo pretjerivanje, jer se Allahov Poslanik ﷺ, obraćao u hutbi sa ciljem da se okoriste i da im dostavi objavu, da ih uputi, dok ti želiš uspostavu svoje vlasti. A iako si imao cilj poboljšanje njihovog vjerskog stanja ti ih ne možeš naučiti niti im koristiti, što je nepokornost od tebe i nije ti dozvoljeno da uvedeš novu nepokornost. Nego najbolji način po tom pitanju je da se pokaješ Allahu ﷻ i da slijediš sunnet Njegovog Poslanika ﷺ, čime će se stvar uspostaviti. Ali ako se ne uspostavi onda znaj da će te Allah ﷻ pitati za tvoja djela a ne za njihova.[1]

Ko shvati ova dva značenja sačuvat će se mnogih sumnji oko uvedenih novotarija, jer je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Ni jedan narod neće uvesti novotariju a da Allah između njih neće uzeti jedan sunnet nasuprot nje".

Ja sam ukazao na ovo značenje u onome što je prethodilo. Pa sam pojasnio da su vjerozakoni hrana za srca. Ali kada se srca nahrane novotarijama u njima ne ostane mjesta za sunnete. Tako da postanu poput onoga ko se najede loše hrane.

Većina emira su uveli različite vrste novotarija u tekućim politikama kao što je uzimanje imetaka koji nisu bili dozvoljeni za uzeti, ili u izvršavanju kazni za kriminal koje nisu bile dozvoljene. Ovo je zbog toga što su zakazali u pogledu propisanog od

---

Kao što je očito u predaji kod Buharije i u Muslimovom Sahihu od Tarika b. Šihaba da je rekao: "Prvi koji je otpočeo bajramsku hutbu prije namaza je bio Mervan. Pa mu je prišao čovjek i rekao: "Namaz je prije hutbe." Pa je rekao: "Ostavljeno je ono što je tamo." Ebu-Seid reče: "Što se tiče ovoga njemu je propisano što je njegovo."
Pogledaj Sahih Buhari br. 956, Feth i Sahih Muslim br. 889.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Nema sumnje da je ovaj govor veoma dobar. Npr, danas veliki broj ljudi kaže: Ja ne učim Elif – lam – mim Sedždu na sabahu petkom. Jer kada bi to učinio ljudi bi me napustili. Na to će se reći: Ako to budeš činio po sunnetu Allahovog Poslanika ﷺ, onda si ti obavio što je bilo na tebi. Oni ti nisu bitni zato što će se razići i napustiti te. Pojedini ljudi kažu: Korist je da ne učinim kako bi pridobio čim više ljudi. Ja kažem: Ne, ti ih navikni na sunnet a Allah ﷻ, će u njima učiniti volju da budu sa tobom.

naređivanja dobra i spriječavanja zla, jer da nisu onda ne bi uzeli ono što su uzeli niti bi učinili ono što ne treba učiniti. Čime bi ustrajali na uspostavljanju Allahove ﷻ, vjere a ne svoje vlasti. Izvršavali bi šerijatske kazne nad uglednima i slabima, bliskima i daljnima, tražeći, kod svog podsticanja i strašenja, pravdu koju je Allah propisao, ne bi imali potrebu za podmetnutim dadžbinama, niti za trenutačnim kaznama. Niti bi imali potrebu za zaštitu od robova i porobljenih, kao što su bili Omer b. Abdul-Aziz i drugi emiri pojedinih pokrajina. [1]

Također, ako učenjaci uspostave Allahovu Knjigu i shvate ono što je u njoj od jasnih dokaza koji su ustvari Allahovi argumenti. Te onoga što je u njoj od upute, koja je opet korisno znanje i dobra djela. Kao i to što su uspostavili Allahovu mudrost koju je Allah ﷻ objavio Svom Poslaniku ﷺ, tj. njegov sunnet. Našli bi u njemu različite vrste korisnih nauka što bi obuhvatilo znanje običnih ljudi. Tako bi mogli razlikovati između onoga koji se zalaže za istinu i onoga koji se postavlja za zlo među svim stvorenjima. Sa opisom svjedočenja kojeg je Allah učinio ovom ummetu. Kao što Uzvišeni kaže:

وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَٰكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِّتَكُونُوا۟ شُهَدَآءَ عَلَى ٱلنَّاسِ

"Tako smo vas učinili umjerenim ummetom, kako biste bili svjedoci nad drugim ljudima" (Sura El-Beqare, 143).

Time bi se zadovoljili u odnosu na ono što su uveli novotari od nepravilnih dokaza za koje su dogmatičari mislili da time

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Omer b. Hattab ؓ je spavao sam u džamiji bez stražara. Ali i pored toga Allah ﷻ ga je sačuvao. Zato što je Vjerovjesnik ﷺ rekao: ***Čuvaj Allaha, Allah će tebe sačuvati.*** Svako ko primijeni Allahov šerijat on će biti sačuvan bez sumnje. Čak ako bi se ispostavilo da bude napadnut ili ubijen bit će ubijen kao šehid. Jer on nije ubijen osim zato što je poput mudžahida u Allahovoj vjeri. Zato je Omer b. Hattab ubrojan u šehide. A on je – da Allah bude zadovoljan njime – molio u dovama: *Allahu ja Te molim da poginem kao šehid na Tvom putu i smrću u gradu Tvog Poslanika.* Pa su govorili: Kako je ovo moguće kada je Medina postala mjestom sigurnosti i smiraja. Te mu je Allah odredio ovog paganina pa ga je ubio nepravedno zato što je postojano stajao izvršavajući Allahovu vjeru pravedno među Allahovim robovima.

pomažu osnovu vjere. Od loših mišljenja je i ono što tvrde zastupnici analogije tj. da oni na ovaj način upotpunjavaju ogranke vjere. Ono što je od ispravnih dokaza i ispravnih mišljenja je ono što se njegova osnova nađe u Allahovoj Knizi i sunnetu Njegovog Poslanika ﷺ. Shvatit će ga onaj ko ga shvati a bit će uskraćeno onome kome se uskrati.

Također i pobožnjaci, ako obožavaju Allaha na onaj način kojeg im je propisao u govoru ili djelima, očito i skriveno. Osjetit će slast lijepe riječi i dobrih djela sa kojima je Allah poslao Poslanika ﷺ u čemu bi također pronašli čista stanja, visoke stupnjeve, i veličanstvene rezultate. Što bi im bilo dovoljno u odnosu na ono što se desilo od ove vrste. Kao što su izmjene i slične stvari koje su se mogle čuti zapostavljajući slušanje Kur'ana, i vrsta zikra i dova koje su izmislili pojedini ljudi, ili tome slično, kao što su dodaci u pogledu ibadeta, koje su uveli oni koji su ih uveli, poput nedostatka prihvatanja onoga što je propisano. Iako za veliki broj pobožnjaka, učenjaka pa i emira postoji opravdanje zbog onoga što su uveli novim radi svog idžtihada.

Cilj je spoznati ispravan dokaz, iako je onaj ko ga pusti opravdan radi svog idžtihada, ili je možda on velikan i istinoljubiv. Nije nužno da svaka riječ koju kaže istinoljubivi bude ispravnom niti njegova djela da budu sunnetom. Jer bi bio na stupnju Allahovog Poslanika ﷺ. A ovo poglavlje je veoma opširno.[1]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Moramo znati da je Šejh – rahimehullah – ovim htio kazati da su robovi oni koji obožavaju Allaha onim što je propisao od riječi i djela očitih i skrivenih. Oni koji su okusili slast lijepe nauke i dobrih djela sa kojima je Allah poslao Svog Poslanika ﷺ. U tome su našli čista stanja, visoke stupnjeve i veličanstvene rezultate što im je dovoljno u zamjenu ako se pojavi nešto kao promjena i slično. Nema sumnje u ovo da ako čovjek obožava Allaha sa onim što mu je propisao da će dospjeti do ovih položaja. Naći će blaženstvo i smiraj koji će mu biti dovoljni u odnosu naspram ovih novotarskih zikrova. I od dizanja prašine koje je zastupljeno kod sufija, sjede u halkama a pod njima je prostirka a ispred njih je nešto poput postelje. A kada se zanesu i padnu u trans udare u ovu prostirku. Najžešći među njima je onaj ko podigne najviše prašine. Jer što više udari više će isjerati prašine. Zbog toga to nazivjau prašinanje. Ovo je bez sumnje novotarski zikr. Zato ćeš sada u dovama naći duge prazne bez značenja rečenice bez subjektivnosti. Pribjegavaju ovim dovama zapostavljajući ono što je došlo u Kur'anu i sunnetu od

Priča o vrstama novotarija, njenim propisima i svojstvima nije moguće napisati u ovoj knjizi.[1] Nego je cilj da se ukloni sumnja koja se suprotstavlja vjerodostojnom hadisu kojeg smo naveli. Kao i to da se spoznaju dokazi koji ukazuju na pokuđenost novotarija, što je potrebno primijeniti.

Drugi oblik je pokuđenost perioda i novotarskih praznika, koji u sebi sadrže nered ili štetu u vjeri.

Znaj da pojedinci, naprotiv, većina ljudi, ne spoznaju štetu ove vrste novotarija. A posebno ako se radi o vrstama propisanih ibadeta. Nego obdareni razumom su oni koji spoznaju jedan dio ovih štetnih posljedica.

Obaveza stvorenja[2] je da se pridržavaju Kur'ana i sunneta, makar i ne spoznali šta je u tome korisno ili štetno. Tako da ćemo ukazati na neke od štetnih posljedica toga.

---

dova. Ono što je došlo u Kur'anu i sunnetu je bolje o svega ovoga. Bolje je od njihovih jadikovanja i žalopojki koje uče i koje mi često slušamo. Ove izmišljene i tužne dove iako u njima ima nešto od istine u glavnom nisu poput potvrđenih dova u Kur'anu i sunnetu.

[1] Provjeri knjigu I'atisam od Šatibija koja je veoma bitna.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Obaveza stvorenja je da slijede Kur'an i sunnet iako ne dokuče ono što je u tome od koristi tj. u naredbama i štete tj. u zabranama. Zato što je obaveza robova da kažu: Čujemo i pokoravamo se. Zato je Aiša – radijjallahu anha – kada je bila upitana: Zašto žena poslije menstruacije napašta propuštene dane posta a ne naklanjava propuštene namaze? Rekla je: To nam se dešavalo, pa nam je naređeno napaštanje propuštenog posta ali nam nije naređeno da nadoknadimo propuštene namaze. Ovo je istinski rob, ako mu se nešto naredi on se toga drži i ne kaže: Zašto? A ako mu se nešto zabrani on se toga kloni i potčini i ne kaže: Zašto? I koja je mudrost od propisivanja toga? Neki ljudi kada čuju Allahovu ili Poslanikovu ﷺ naredbu kažu: Je li naredba obligatna? A Kada čuju Allahovu ili Poslanikovu ﷺ prepreku kažu: Je li prepreka u smislu obligatne zabrane? Ovo ne bi trebalo ovako činiti, jer su ashabi kada im se naredi to učinili a ako im se zabrani klonili bi se toga. I nisu govorili: Allahov Poslaniče da li je tvoja naredba obligatna, ili se tvoje spriječavanje nečega odnosu na zabranu? I ne bi trebali pitati da li je naredba obligatna dužnost niti prepreka obligatna zabrana. Ne bi trebalo da pitaš. Ti si rob i kada čuješ trebaš da kažeš čujem i pokoravam se. Da, ako bi se čovjek našao u situaciji da ne zna da li je počinio ono što mu je zabranjeno, ili da je učinio suprotno onome što mu je naređeno. Ovdje će postaviti pitanje da li je naredba obligatna dužnost i slično tome. Kakav je dokaz čovjeka pred Allahom na Sudnjem danu ako

Od toga je da onaj ko uvede novo djelo u danu, kao što je uvođenje posta prvog četvrtka u Redžepu, ili namaza u noći tog petka koju neznalice nazivaju 'lejletul regaib' naprimjer. Zatim što slijedi od pripremanja hrane i ukrasa, ili prekomjernih troškova, i sličnog tome. Jer ovakav postupak mora slijediti ubjeđenje u srcu.

A to je da se mora bit ubjeđeno da je ovaj dan vrijedniji i bolji od drugih njemu sličnih dana. Te da je post u njemu poželjniji u odnosu na post u četvrtak koji je prije njega ili poslije njega. Ili da je ova noć bolja od drugih noći petaka. Te da je namaz u toj noći bolji od drugih namaza u drugim noćima petaka posebno, i ostalih noći općenito. Jer da nepostoji ovakvo ubjeđenje u njegovom srcu, ili u srcu onoga ko ga slijedi, srce ne bi bilo nastrojeno na izdvajanje ovog dana ili ove noći. Jer davanje nečemu prednost bez dokaza za to je nepostojeće ili nemoguće.[1]

---

mu kaže: Ja sam ti naredio ali ti nisi poslušao. Pa ti je naredio Moj Poslanik a ti nisi poslušao. Ovo je ono kao što sam vam rekao i ponavljao i opet ponavljam: Da ako čuješ Allahovu ili Poslanikovu ﷺ naredbu da kažeš: Čujemo i pokoravamo se. Ovo učini ako se radi o naredbi. A ako se radi o zabrani reci: Čujemo i pokoravamo se i toga se kloni. Da bi uistinu bio rob. Istinski rob je onaj koji čini makar mu se išaretom naredilo. Zbog toga, a Allahu pripada najbolji primjer, kada bi čovjek imao roba i kada bi mu rekao: O robe, idi i donesi mi to i to. A on mu kaže: Neću da odem, šta je to? Loše ponašanje. Ili da mu kaže: Nemoj to činiti. A on čini. Istinski rob je onaj koji kada mu njegov gospodar naredi kaže: Čujem i pokoravam se. Čak među robovima ima onih kojima je dovoljan išaret. Za razliku od onoga koji kaže: Rob se udara štapom a slobodnom je dovoljan išaret. A od slobodnih ljudi ima onih kojima ne pomaže osim štap. U svakom slučaju ovo je savjet vama da ako čujete Allahovu ili Poslanikovu ﷺ naredbu recite: Čujemo i pokoravamo se. Učinite i vi ćete biti u dobru. Ako to zapostavite onda ste u opasnosti. Da, ako se čovjek nađe u nedoumici u slučaju da neučini naređeno onda može pitati da li je to obavezno pa da to nadoknadi. Ili je to zabrana pa da se pokaje. Zbog toga se ovo ubraja od najboljih Šejhovih riječi – rahimehullah.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je ispravno, da li čovjek može dati vrijednost danu ili noći osim iz ubjeđenja? Nikako nije moguće osim radi pojave poznatog razloga. Zbog toga se treba ovoga čuvati. Zato ako vidiš da su svi ljudi na tome na tebi je da se toga kloniš ako vidiš da tome nema osnove ni u Kur'anu, niti sunnetu niti djelima ashaba. Zato ga nemoj činiti. Sada smo shvatili sa pravne strane da je namaz Regaib novotarija. Te da je post petka ili četvrtka u redžepu novotarija. Kao i to da je pripremanje i podjela hrane u toj noći novotarija. A kada bi smo

A ovo značenje, je potvrdio šerijat u odnosu na ovaj propis navodeći u svojim tekstovima njegov utjecaj. Jer se radi o odgovarajućim utjecajnim značenjima. Jer puka podesnost sa povezanošću ukazuje na obrazloženje onih koji zastupaju blisku podesnost. Njih je veliki broj među pravnicma i našim prijateljima i drugima. A oni koji nisu zastupali stav utjecaja kažu da nije dovoljno uzeti za pojam podesnost, sve dok se ne dokaže šerijatom da je takav opis utjecajan u takvom propisu. Što je također stav velikog broja pravnika među našim prijateljima i drugima.

Jer oni kada vide da već navedeni propis u značenju utiče na sličan takav propis na drugom mjestu oni taj propis obrazlažu sa istim tim navedenim propisom.

Postoji i treće mišljenje koje zastupa veliki broj naših prijatelja i drugih također. A to je da se navedeno pravilo ne obrazlaže osim sa opisom na koji ukazuje šerijat da je njime obrazložen. Niti se zadovoljava time da je obrazložen njemu sličan propis ili propis njegove vrste.

Skraćena predstava razlike između tri stava je da ako vidimo zakonodavca da je naveo određeni propis i ukaže na njegovo obrazloženje kao što kaže za mačku:

> ***"Ona nije nečista, nego je ona od onih koji kruže i koje kruže oko vas."***[1]

Ovo se naziva tekstnim obrazloženjem, ili pak ono što navodi na njega, bez obzira da li ti spoznao podesnost ili ne, nego se radi na osnovu nje po slaganju sve tri skupine iako se razilaze, da li će se onda ovo nazvati analogijom ili neće?

---

pogledali u post kao post i noćni namaz kao noćni namaz i podjelu hrane bez veze sa ovom novotarijom u tome ne bi bilo smetnje.

[1] Bilježi ga Malik u Muvetea 1/22/13, Ebu-Davud u Sunnenu br. 75, Nesai u svom Sunnenu br. 66, Tirmizi u svom Sunnenu 92, Ibn-Madže u svom Sunnenu br. 367, Ahmed u Musnedu 5. dio, str. 303, Hakim u Mustedreku 1. dio, str. 159, Bejheki u svom Sunnenu 1. dio, str. 235. Tirmizi kaže: "Hasen sahih." Hadis sahihom je ocjenila većina hafiza poput Buharije, Akilija, Bejhekija, Darekutnija, Nevevija kao i Albani u Irva' 1. dio, str. 193.

Primjer toga kod ljudi je kao da robovlasnik svom robu kaže: "Nemoj u moju kuću da uvodiš tog i tog, jer je on novotar, ili zato što je crnac." i slično tome. Iz njegove naredbe se razumije da se ne uvodi u njegovu kuću onaj ko je novotar ili ko je crnac. To je slično kao da kaže: "Nemoj uvoditi u moju kuću novotara niti crnca." Zbog toga mi ovakve slične situacije primjenjujemo u poglavlju o zakletvama. Pa ako kaže: "Neću odjenuti ovu odjeću za koju mi prigovara taj i taj." Učinit će suprotno dakle pokvarit će zakletvu ako je njegovo prigovaranje o njemu poput prigovaranja ovog. A to je njegova cijena i slično.[1]

Ali ako smo vidjeli da je zakonodavac odredio propis i nije naveo njegovo obrazloženje nego je naveo obrazloženje njemu sličnog propisa ili nekom propisu njegove vrste, kao da dozvoli ocu da uda svoju maloljetnju kćerku koja je djevica bez njenog odobrenja. Jer smo vidjeli da mu je dato pravo vladanja ili postupanja u njenom imetku zbog toga što je maloljetna. Da li ćemo vjerovati da je starateljstvo u braku radi maloljetnosti naprimjer, kao što je slučaj sa imetkom također, ili ćemo reći: "Možda je brak maloljetnice drugo obrazloženje." A to je njeno djevičanstvo, naprimjer. Što znači da je ovo obrazloženje utjecajno jer je zakonodavac pojasnio njegov utjecaj u navedenom propisu. Ali je prešutio obrazloženje u njemu sličnom propisu.

Prve dvije skupine zastupaju ovaj stav, a to je potvrda obrazloženja analogijom. Jer on nalaže da kao što je ovaj opis ostavio traga u propisu na tom mjestu isto tako će utjecati na njega i na ovom mjestu.

Treća skupina kažu da se neće reći za njega kao posebnim dokazom, jer je moguće da za jednu vrstu propisa postoji više obrazloženja.

Od te vrste je i to da je Poslanik ﷺ, zabranio da čovjek prodaje na prodaju svog brata, ili da nabacuje cijenu na cijenu koju

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ako kaže: Allaha mi ja neću odjevati ovu odjeću kojom mi prigovara, pa ako bi uzeo njenu protuvrijednost prekršio bi svoju zakletvu.

je spomenuo njegov brat, ili da prosi na prošnju svog brata.[1] Tako što to obrazlaže kidanjem međusobnih odnosa, kao što je to obrazložio riječima:

"Neće se udati žena na tetku (po ocu), niti na tetku (po majci), jer ako to učinite pokidat ćete rodbinske veze."[2]

Jer iako se u ovom primjeru obrazloženje ističe više nego što je to slučaj u prvom primjeru. A to je zato što se u njemu ne očituje odgovarajući opis zabrane osim ovaj.

Najveći poseban dokaz obrazloženja i njemu sličnoga u riječima ljudi je da kažu: "Ne daji tom siromahu, jer je on novotar." Zatim da od njega prosi drugi siromah novotar a on kaže: "Ne daji mu." A možda je taj siromah njegov neprijatelj, da li će se propis obrazložiti novotarijom, ili će se sumnjati? Jer postoji mogućnost da je obrazloženje neprijateljstvo.

Ali ako vidimo da je zakonodavac odredio propis i vidimo u njemu odgovarajući opis, ako zakonodavac ne navede to obrazloženje, niti obrazloži njemu slične propise na drugom mjestu, onda je to čudni podesni opis. Jer mu nema sličnog primjera u šerijatu niti je govor šerijata ukazao ili naveo na njega.

Prva skupina je dozvolila njegovo slijeđenje, dok su druge dvije skupine to odbile. Ovo je spoznaja obrazloženja zakonodavca sa našim razumima bez ukazivanja od njega. Kao što je slučaj sa onim prije njega u spoznaji obrazloženja sa istom analogijom u odnosu na njegov govor. Prvi je spoznaja obrazloženja sa istim njegovim govorom.

Pored toga moguće je znati obrazloženje određenog propisa sa strpljenjem i drugim pokazateljima.

---

[1] Ova zabrana je došla za sve ove navedene stvari u različitim hadisima u Sahihima i Sunnenima u hadisu od Ebu-Hurejre ﷺ i Ibn-Omera ﷺ.

[2] Mutefekun alejhi u hadisu od Ebu-Hurejre ﷺ riječima: "Nemojte spajati između žene i njene tetke po ocu niti između žene i njene tetke po majci." Ovaj hadis se također prenosi različitim verzijama i lancima od Ebu-Hurejre ﷺ, kao što se prenosi od skupine ashaba od kojih su Džabir b. Abdullah, Abdullah b. Abbas, Ibn-Amr, Ebu-Seid, Ibn-Omer – radijjallahu anhum – a sve hadise je naveo šejh Albani u Irvau 6. dio, str. 290.

Ako se potvrde ovi dijelovi, naše pitanje će u pogledu obrazloženja biti na jednom mjestu a u pogledu utjecaja na drugom.

A to je da je Allahov Poslanik ﷺ, zabranio da se izdvajaju posebne prilike ili mjesta za namaz, ali je dozvolio ako se ne radi o nekom posebnom obliku.

Muslim u svom Sahihu od Ebu-Hurejre ﷺ, prenosi da je Vjerovjesnik ﷺ, rekao:

"Nemojte izdvajti noć petka sa noćnim namazom u odnosu na druge noći. I nemojte idzvajati petak postom u odnosu na druge dane, osim ako nije uobičajeni post nekog od vas kojeg posti."[1]

U oba Sahiha se od Ebu-Hurejre ﷺ, prenosi da je rekao: *"Čuo sam Allahovog Poslanika ﷺ, da kaže:*

"Neka niko od vas ne posti petkom osim sa danom prije ili poslije njega."

Ovo je Buharina verzija.[2]

Buharija bilježi o Džuvejriji kćeri Harisovoj da je Allahov Poslanik ﷺ, ušao kod nje u petak, a ona je postila pa je rekao:

"Jesi li postila jučer?" Kaže: "Ne." Kaže: "Hoćeš li postiti sutra?" Kaže: "Ne." Kaže: "Onda se iftari."

U oba Sahiha od Muhammeda b. Ubada b. Džafera se prenosi da je rekao:

"Pitao sam Džabira b. Abdullaha, dok je obilazio oko Kabe: "Da li je Allahov Poslanik ﷺ, zabranio da se posti petkom?" Kaže: "Da, tako mi Gospodara ove kuće." Ovo je Muslimova verzija.[3]

Od Ibn-Abbasa ﷺ, se prenosi da je Vjerovjesnik ﷺ, rekao:

"Nemojte postiti petak izdvojeno." Bilježi ga Ahmed.[4]

---

[1] Sahih Muslim br. 148.
[2] Sahih Buhari br. 1985, Feth, i Sahih Muslim br. 1144.
[3] Sahih Buhari br. 1984, Feth, i Sahih Muslim br. 1143.
[4] U Musnedu 1.dio, str. 288.

Slično tome je ono što je navedeno u Sahihima od Ebu-Hurejre ﷺ, da je Vjerovjesnk ﷺ, rekao:

"Neka niko ne posti dan ili dva prije Ramazana, osim ako je čovjek do tada postio pa neka posti i taj dan."[1]

Verzija je Buharina. Tj. ako mu je običaj da posti.

Dokazna strana je u tome da je Zakonodavac podijelio dane u pogledu posta na tri skupine:

Skupina koju je odredio šerijat kao vadžib postom poput Ramazana, ili mustehab kao što je dan Arefata ili Ašure.

Skupina koju je zabranio da se uopće posti kao što su dani bajrama.

I skupina koju je zabranio da se izdvaja poput petka i zadnjega dana Šabana.[2]

Tako da ova vrsta ako se posti sa drugim danima neće biti pokuđena, ali ako se izdvoji sa djelom bit će zabranjeno, bez obzira da li postač imao namjeru da ga izdvoji sa postom ili bez namjere. Kao i bez obzira da li bio ubjeđen da je to pravilnije ili ne.

Da nema štete u postu ovog dana njegovim izdvajanjem ili odliokovanjem mimo ostalih dana bio bi zabranjen poput posta u bajramima ili ne bi bio spriječen poput dana Arefata. Ta šteta se ne nalazi u drugim vremenima, jer u zabrani njegovog izdvajanja ne bi bilo koristi.

Pokazalo se da se šteta nazire u izdvojenosti u kojoj nema šta da se izdvoji, kao i to da se osjeća u Poslanikovim ﷺ, riječima. Jer samo djelo može da bude zabranjeno ili naređeno, i može da sadrži mudrost zabrane ili naredbe, kao što je u riječima:

"Razlikujte se od mušrika"

Tako da riječi zabrane o odlikovanju nekog vremena sa postom ili namazom nalaže da je šteta nastala iz samog izdvajanja. Ako je petak vrijedan dan, i poželjno je u njemu klanjati, upućivati

[1] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 1914, Muslim u svom Sahihu br. 148.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Riječ 'surer Šaban' se odnosi na njegov kraj.

dove, zikriti, učiti Kur'an, čistiti se, mirisati i ukrašavati, što nije poželjno u drugim danima, možda će to biti razlog da neko pomisli da je u njemu bolje postiti nego u drugim danima. Pa će se vjerovati da je noćni namaz u njegovoj noći poput posta u njegovom danu, tj. da ima prednost u odnosu na klanjanje noćnog namaza u odnosu na druge noći. Tako da je Vjerovjesnik ﷺ, zabranio da se odlikuje kako bi se otklonila ova šteta koja ne nastaje osim radi samog odlikovanja.

Isto tako je i sa dočekivanjem prvih dana Ramazana, misleći da ti dani imaju posebnu vrijednost jer je u njima veća koncentracija na post, dok u stvari šeriat ne odlikuje te dane nekom posebnom vrijednošću, tako da je Vjerovjesnik ﷺ, zabranio da se početak ramazana dočekuje na ovakav način.

Ovo značenje je prisutno u našem pitanju. Jer ljudi izdvajaju ove periode zato što smatraju da u njima ima vrijednosti. Jer ako se jedno vrijeme izdvoji sa postom ili namazom čemu se pridoda ubjeđenje o njegovoj vrijednosti, u čemu nema vrijednosti, zabranit će se odlikovanje istog. A neće se nešto izdvojiti osim ako ne postoji ubjeđenje o njegovoj posebnosti.

Ako bi neko rekao: Namaz i post u ovim danima i noćima je poput drugih i ovo je moje ubjeđenje po tom pitanju ali i pored toga ja ih izdvajam i odlikujem nad drugim danima. Uzrok njegovom postupku može biti slijeđenje nekoga drugog, ili radi samog slijeđenja običaja, ili iz bojazni da bude ukoren i sličnih razloga. Jer u protivnom on je lažov. Zato što onaj ko poziva na ovakvo djelo ne može biti a da se ne radi o nepravilnom ubjeđenju ili iz nekog drugog razloga koji nije vjerskog tipa, a to je ubjeđenje zablude.

Mi sigurno znamo da Poslanik ﷺ, ashabi i svi imami nisu spominjali ništa od vrijednosti ovog dana. Ni o vrijednosti posta u njemu niti o vrijednostima njegovog noćnog namaza, niti jednim slovom. Te da je hadis koji se o tome navodi podmetnut, i da se to u islamu nanovo pojavilo u četvrtom vijeku po hidžri.

Nije dozvoljeno - u ovom slučaju - da ona ima neku vrijednost.[1] Jer tu vrijednost nije poznavao Poslanik ﷺ, niti ashabi niti tabiini a ni imami, što znači da ni mi ne možemo znati da u vjeri postoji nešto čime se približavamo Allahu ﷻ a što nije znao Vjerovjesnik ﷺ, niti njegovi ashabi, tabiini i ostali imami. Jer da su znali, nemoguće je da i pored njihovog podsticanja na dobra djela, i podučavanja morala i savjetovanja, nikoga ne poduče ovoj vrijednosti. Niti da neko od njih požuri ka tome.[2]

Vrijednost na koju se pozivaju nužno povlači za sobom tvrdnju da Poslanik ﷺ, niti najbolja generacija nisu poznavali jedan dio vjere, ili da su to sakrili, i da su izostavili ono što nalaže njihov šerijat i običaj, i da to kriju i zapostavljaju. Svaka od ove dvije stvari je nemoguća, zbog šerijata ili zbog običaja zajedno sa šerijatom. Onda će se spoznati nepostojanje onoga na što se želi ukazati, a to je nepostojanje vrijednosti u onome što tvrde.

Zatim ovaj novotarski čin nalaže nepravilno ubjeđenje tj. zabludu u vjeri ili očitovanja vjere nekom drugom mimo Allaha ﷻ, ili ukrašavanjem iskvarenim ubjeđenjima i ispoljavanjem vjere nekom drugom mimo Allaha ﷻ, što nije dozvoljeno.

Ove novotarije nalažu sigurno i očito da se čini ono što nije dozvoljeno. Najmanje stanje onoga što se nalaže, ako se ne radi o haramu, da bude pokuđeno. Ovo značenje će se naći u svim izmišljenim novotarijama.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo ukazuje na mudžizu od Poslanikovih ﷺ, mudžiza, a to je da se većina novotarija proširila poslije ovih vrijednih generacija u četvrtom vijeku. I na kraju trećeg vijeka. A posebno praktične novotarije, a što se tiče akaidskih novotarija one su se pojavile u vremenu ashaba. Kao što je negiranje kadera ili imanskih pitanja i kufra i sličnog tome.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Zato što pored ove podjele nije moguće da postoji treća vrsta. A to bi sadržavalo u sebi potvoru Allahovog Poslanika ﷺ, i njegovih ashaba. Reći ćemo: Jesu li oni bili neznalice ili ne? Ako bi rekli da su bil džahili onda bi ih potvorili. A ako su znali za to jesu li to činili ili ne? Ako to nisu činili opet smo ih potvorili. A poznato je da nije moguće ni sa jedne strane potvoriti Poslanika ﷺ, niti njegove ashabe. Tako da nije ostalo osim da kažemo da to u sebi nema vrijednosti niti se radi o ibadetu.

Zatim ovo ubjeđenje prate određena stanja u srcu, od veličanja, čuđenja za stanja koja su također neispravna i koja nisu od Allahove vjere.

Ako pretpostavio da je čovjek rekao: "Ja ne smatram da postoji neka vrijednost". Ali sa robovanjem ne može da ukloni stanje iz svog srca od veličanja i čuđenja, jer veličanje i čuđenje neće poteći osim iz osjećaja koji su od vrste ubjeđenja. Jer ako bi mu se učinilo ili posumnja da je ova stvar nužna, onda je duša očišćena od osjećaja vrijednosti nečega, odbit će da to veliča, ali moguće je da se u njemu dese suprotni osjećaji.

Jer on po svom ubjeđenju zna da se radi o novotariji, ukazuje na to da ga ne veliča, ili po pitanju osjećaja o onome što se o tome prenosi, ili zato što to čine ljudi, ili zato što su to učinili taj i taj, ili zbog toga što mu se u to pokazalo od koristi, pa on ga čini i veliča.

Zato znaš da je činjenje ovih novotarija suprotno obaveznim ubjeđenjima, suprotstavljajući se poslanicima u onome sa čime su došli od Allaha. Kao i to da u srce usađuju licemjerstvo, makar to licemjerstvo bilo vrlo malo.reg

Isto tako je sa ljudima koji su veličali Ebu-Džehla, ili Abdullaha b. Ubejja b. Selula, zbog njegovog vodstva, imetka i njegovog lijepog odnosa prema njima, ili njegove vlasti nad njima. Pa ako ga Poslanik ﷺ, pokudi i pojasni njegov nedostatak ili naredi njegovo ponižavanje ili ubistvo, onaj čiji iman nije iskren, u njegovom srcu će ostati borba između pokornosti Poslaniku ﷺ, koju slijedi ispravno ubjeđenje i slijeđenja onoga što je u njegovoj duši od stanja koje slijedi lažnim pretpostavkama.[11]

[11] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: U svakom slučaju ono što je naveo Šejh – rahimehullah – se desilo i u ove dvije (naše), hefte u priči o ženi nevjernici čije ime ne bih volio da spomenem sa ovog mimbera. Čak i to, što je doprlo do mene, da su mnoge žene u školama nad njom plakale do suza. I nema sumnje da je ovo od licemjerstva jer čovjek koji veliča ovakvu osobu do ovog stupnja je u velikoj opasnosti u svojoj vjeri. Ljudima se mora pojasniti da je ovo od najvećih zala. Te da je to od vrste uzimanja za prijatelje onih o kojima je Allah ﷻ rekao: ***Onaj ko ih od vas uzme za prijetelje, oni su nepravednici.***(Et-Tewbe, 23). Šta je ova žena učinila od čovječnosti? Sve što je učinila

Ko razmisli o ovome spoznat će da je novotarija u srži od otrova koji slabe iman.

Zbog toga je rečeno da su novotarije uzete iz kufra.

Ovo sam značenje naveo u svemu onome što je zabranjeno šerijatom od različitih vrsta ibadeta koji nemaju posebnu vrijednost u šerijatu, ako je u opće dozvoljeno da se pomisli da postoji posebna vrijednost, kao što je namaz kod kaburova, ili klanje kurbana kod kipova i sličnih postupaka, makar činioc nemao namjeru za traganjem posebne vrijednosti u svemu tome. Ali samo djelo može biti pretpostavka za posebnu vrijednost, isto kao što je potvrđivanje šerijatke vrijednosti cilj, tako da je uzdizanje vrijednosti koja nije šerijatska također ciljana stvar.

Ako se kaže da je tome suprotno to što su ove periode (npr. 'lejletul regaib'), naprimjer, obilježili učeni, ugledni i istinoljubivi i oni mimo njih, te da se u njima nalazi korist koju mu'min osjeti u srcu i van srca. Kao što je čistoća i mehkoća srca, ili osjećaj nestajanja grijeha, ili odazivanja na njegove dove i sličnih stvari,

---

je bilo za služenje kršćanstvu. Zašto nije došla u organizacije u islamske države da im pomogne? Moje pravo nad vama i pravo vaše braće je da se ovo pojasni ljudima. Da ljudi ne požuruju prijateljevanju sa nevjernicima a da to oni ne znaju. Žena nevjernica je umrla na nevjerstvu. Za njom se suze liju!!! Ili da se o njoj pišu stihovi. Nema sumnje da je ovo nedostatak imana kao što je također nedostatak ličnosti. Ono što je – rahimehullah – rekao da oni koji veličaju Ebu-Džehla jer je bio poznat po ugledu u svom narodu, te da je bio poznat po svojoj hrabrosti, te da je bio poznat po stvarima radi kojih čovjek biva pohvaljen. Abdullah b. Ubej b. Selul je također bi poznat po ugledu, vlasti, i utjecaju u svom narodu. Ko je taj čovjek koji veliča ovakve i njima slične radi svojstava koja posjeduju. U njegovom srcu bez sumnje ima licemjerstva. On je u velikoj opasnosti. Na učenicima je da pojasne ljudima da ne daju priliku paganskim časopisima da promiču ovakve reklame. A naša braća to ne pojašnjavaju ljudima. Mi ove stvari moramo pojasniti masama osim ako se njihova smutnja ne ugasi. Hajde da ugasimo vatru, ali pošto je stvar još goruća mi je moramo pojasniti. A da ona nije umrla na ovaj način, i da nije ovih inostranih reklama stvar ne bi dostigla ovaj stupanj. Allahu uputi nas, Gospodaru naš.

Nije dozvoljeno da molimo njoj za mislost jer njen propis na ovom svijetu je kao propis kafira.

[1] Vjerovatno šejh b. Usejmin u prethodnom izlaganju govori o smrti princeze Dajane čiju su smrt izgleda nažalost oplakivali i muslimani što svakako predstavlja veličanje nevjernika. (op. rec.)

pored toga što se tome dodaju opći pojmovi koji ukazuju na vrijednost namaza i posta. Kao što Uzvišeni kaže:

أَرَءَيْتَ ٱلَّذِى يَنْهَىٰ عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰٓ

"Vidje li ti onoga koji brani robu da molitvu obavi?" (Sura El-Aleq, 9 -10)

Ili kada navode riječi Allahovog Poslanika ﷺ:

"Namaz je svijetlost."[1] I slično tome.

Mi kažemo da nema sumnje da onaj ko ovo učini zbog tumačenja ili kao mudžtehid ili onaj ko ga slijedi, da ima nagradu zbog njegove lijepe namjere, i zbog djela u onome što je u njemu propisano. A ono što je u tom djelu od novotarije bit će mu oprošteno, ako je on u svom idžtihadu ili slijeđenju od onih koji su opravdani. A ono što se u njima spominje od koristi je zbog toga što u sebi sadrže vrste propisanih stvari, kao što je post, zikr, učenje Kur'ana, rukua i sedžde, ili zbog lijepe namjere u ibadetu Allahu, u pokornosti Njemu i upućivanja dove. A ono što se u njemu nađe od pokuđenoga i nestane onoga što ga nalaže sa Allahovim oprostom zbog idžtihada ovog čovjeka ili zbog njegovog slijeđenja.[2] Ovo značenje je potvrđeno u svemu što se spominje od koristi u pojedinim pokuđenim novotarijama.

---

[1] Ovo je potvrđeno u hadisu kojeg bilježi Muslim u svom Sahihu i drugi od Ebu-Malika Eš'arija kao merfua predaju: "Čistoća je dio imana, zahvala Allahu ispunjava vagu, zahvala i veličanje Allaha ispunjavaju ono što je između nebesa i Zemlje, a namaz je svjetlost, sadaka je dokaz, sabur je sjaj, Kur'an je dokaz tebi ili protiv tebe. Svi ljudi će osvanuti pa će trgovati za svojim dušama, pa će ih ili osloboditi ili uništiti." Sahih Muslim br. 223.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovaj odgovor kojeg je Šejh – rahimehullah – naveo ne pomaže mnogo a posebno onome koji je ljubomoran na svoju vjeru. Kaže: Ovi novotari, kako ćemo za njih reći da im je to opravdano a oni su novotari? Šejh – rahimehullah – kaže: Da će mu se oprostiti radi idžtihada ili radi slijeđenja mudžtehida. Jer obični čovjek koji ima lijepo mišljenje o učenjaku on će ga slijediti. I kaže: Nema smetnje on će ga slijediti. Što se kod nas može primijetiti pa ako bi došao veliki učenjak ali nije poznat kod običnih ljudi neće ga prihvatiti. Ako bi došao čovjek koji je poznat među običnim ljudima iako je mnogo manje učen od ovoga oni će ga bez sumnje prihvatiti. Pa prihvatljivo je da učeni mudžtehid ili mukalid imat će nagradu za svoju lijepu namjeru i svoje djelo. A to je zbog onoga u čemu je on kao mudžtehid

Ali ovo ne spriječava da budu pokuđene i da budu spriječavane, te da budu zamijenjene onim što je propisano i u čemu nema novotarije, kao što je učinjeno u slučaju onih koji su dodali ezan kod bajrama. Čak jevreji i kršćani u svojim ibadetima pronalaze koristi. A to je što njihov ibadet mora sadržavati nešto od vrste propisanog, kao i to da njihov govor mora sadržavati nešto od istine zbog ostavštine koju su naslijedili od vjerovjesnika. Ali, i pored toga, to nam ne nalaže da činimo ibadet poput njih ili da se prenosi njihov govor. Jer sve novotarije moraju sadržavati u sebi prevladavajuće zlo u odnosu prema onome što je u njemu dobro. Jer da je dobro prevladavujeće šerijat ga ne bi zapostavio.

Mi time što je novotarija koristimo za dokaz da je njen grijeh veći od njene koristi. I to je razlog zabrane.

Kažem da se njen grijeh može otkloniti od pojedinih osoba zbog idžtihada ili sličnog, kao što se može otkloniti naziv kamate ili nakišeljenog grožđa (nebiz) oko kojih postoji razilaženje među mudžtehidima od selefa. Ali pored toga je potrebno pojasniti njeno stanje, te da se ne slijedi onaj koji ju je dozvolio, i da ne bude neodgovoran od traženja znanja koje će mu pojasniti njenu suštinu.

---

sa svojim tumačenjem. Zikr ili noćni namaz su u osnovi propisani ali zbog toga što je na ovom mjestu ili u ovom vremenu ili na ovaj način, pa ako čovjek upotrijebi idžtihad te pogriješi u kakvoći ili mjestu ili vremenu on ima nagradu za idžtihad., ali ako mu se ukaže pravi put a ne bude ga slijedio on slijedi put nevjernika. Uzvišeni kaže: ***Onoga ko se suprotstavi Poslaniku, a poznat mu je pravi put, i koji pođe putem koji nije put vjernika, pustićemo da čini šta hoće, i bacićemo ga u džehennem, - a užasno je on boravište!*** (En-Nisa, 115). Bitno je – naša bračo – da je ovo pravilo korisno čak i u akaidu. To znači npr, da su kod nas učenjaci iskreni i mudžtehidi. Iskreni su za islam i muslimane ali griješe u nekim akaidskim pitanjima. Hoćemo li reći da su oni griješni griješnici? Tako mi Allaha nećemo tako reći, možda će biti bliži Allahu od mnogih koji su u pravu. Ali ćemo reći da mi znamo da su oni mudžtehidi, i znamo da oni ne žele osim istinu. Zbog toga što su im prethodila dobra djela u islamu i u njegovoj odbrani. Ali ako im Allah sakrije uputu onda su oni opravdani. Poslanik ﷺ kaže: ***Ako presudi sudija, pa iskoristi idžtihad i pogodi ima dvije nagrade. Ako pogriješi ima jednu nagradu.*** Ispravno mišljenje je sa pravdom i pravednošću. I da ne propisuje ljudima od Allahovih propisa ono što se na njih ne odnosi. Allahu oprosti.

Ovo je dovoljan dokaz za pojašnjenje da novotarije sadrže u sebi akaidsku štetu i da se suprotstavljaju onome sa čime je došao Allahov Poslanik ﷺ, te da ono što je u njoj od koristi jeste nadvladano i nije dostojno naspram sunneta.

Zatim će se radi pojašnjenja reći ako je (novotariju), učine ljudi među uglednima, a s druge strane je izostave ljudi u vremenu ovih, ubjeđeni da je pokuđena te da je druga skupina ljudi negira. Ovi koji su je zapostavili ili odbili, ako nisu vrijedniji od njih, sigurno nisu ništa manje vrijedni od istih. Iako bi se smatrali manje vrijednim od njih to znači da su se oko nje razišli pretpostavljeni od vlasti. Tada će se stvar vratiti Allahovom Poslaniku ﷺ, a Allahova Knjiga i sunnet Njegovog Poslanika su na strani onog koji je smatra pokuđenom a ne na strani onih koji je dozvoljavaju.

Zatim svi oni među prethodnicima koji su bili vrijedniji od onih koji su došli poslije njih su na strani onih koji se klone i koji negiraju ove novotarije.

Što se tiče onoga što je u njoj korisno njemu se suprotstavlja ono što je od prevladavajuće štete u toj novotariji u što spada sljedeće:

Od njih, sa onim što je prethodilo među akaidskim i trenutačnim štetnim posljedicama - je i to da ih srca slatko prihvataju i zadovoljavaju se sa njima na račun mnogih suneta. Tako da onaj ko čini ovu novotariju kao da čini ibadet, a farzove i sunete obavlja kao da su običaj ili obični posao. Ovo je suprotno vjeri, tako što će ga mimoići ono što je u farzovima i sunetima od oprosta, milosti, blagosti, čistoće i skrušenosti, odgovora na dove ili slasti prizivanja i mnogih drugih koristi. Ali ako ga ne mimoiđe sve ovo onda će ga barem mimoići savršenstvo.

Od njih je i to što je poznato da će dobro postati zlim a zlo dobrim, i svega onoga što se nadograđuje na to od nepoznavanja većine ljudi vjere poslanika, te da će se raširiti usjevi pagana.

Od njih je to što sadrže razne vrste šerijatom pokuđenih stvari. Kao što je odgađanje iftara, ili obavljanja jacije u kasne časove bez prisustva srca, ili da se požuruje sa njom, ili da se čini

sedžda poslije selama iako se ne radi o sehvi sedždi. Ili različite vrste zikra bez ograničenja koji nemaju svoje osnove. I mnoge druge štetne stvari koje možda ne znaju osim oni čiji je razum osvijetljen a njegov put sačuvan.

Od njih su preuzimanje loših i neprirodnih navika i preobražaj od konopca slijeđenja,[1] te zapostavljanje ponašanja Pravog puta. Jer u duši postoji neka vrsta oholosti, tako da voli izaći iz domena robovanja i slijeđenja shodno mogućnostima, kao što je Ebu-Osman Nejsaburi - rahimehullah - rekao: "Niko nije izostavio ništa od sunneta osim oholosti svoje duše." Zatim to postaje sumnjom za druge promjene. Tako da se srce otrgne od suštine slijeđenja Poslanika ﷺ, a u njemu se pojavi oholost i slabost imana što mu uništi vjeru, ili pak nazire, a oni misle da čine dobro.

Od njih je ono što je prethodilo o spomenu praznika kitabija od štetnih posljedica koje se nalaze u obije vrste novotarija: vrsta u kojoj je nešto od poređenja i druga vrsta u kojoj nema poređenja.

Ali govor o pokuđenosti novotarija nije bio namjeren da se o njemu govori ovdje nego na drugom mjestu tako da nismo htjeli da oduljimo u govoru o njemu nego samo da navedemo neke od tih perioda.

[1] Ibn-Usejmin – rahiemhullah – kaže: Ovo je najgore, najgore što može biti u novotarijama. A to je da prirodu potkradu ove novotarije a da i ne osjeti čovjek tako da zapostavi slijeđenje i posveti se novotarijama.

POGLAVLJE

VREMENA SU TRI VRSTE, A U NJIH ULAZE NEKI OD NOVOTARSKIH PRAZNIKA VEZANIH ZA MJESTA I POSTUPKE

Prethodilo je da smo rekli kako praznik može biti naziv za samo mjesto, ili za vrijeme ili pak za okupljanje.

U ova tri pojma je uvedeno nešto od novotarija.

Što se tiče vremena njega su tri vrste, a u njih ulaze neke od novotarskih praznika vezanih za mjesta i postupke.

Jedan od njih je dan koji šerijat nikada nije veličao, niti mu je bilo spomena u vremenu selefa, niti u njemu ima nešto što bi ga činilo takvim za veličanje. Kao što je prvi četvrtak u Redžebu.[1] Kao i ta noć petka koja se naziva 'lejletu regaib' (noć želja). Veličanje ovog dana i ove noći se desilo u islamu nakon četvrtog stoljeća po hidžri. O tome se prenosi podmetnut hadis[2] oko čega su se složili svi učenjaci a koji sadrži u sebi vrijednosti posta tog dana, te obavljanje namaza kojeg neznalice nazivaju 'salatu regaib'. Ovo je naveo neko od posljednih generacija među prijateljima i drugim.

Ono što je ispravno i na čemu su povjerljivi učenjaci jeste da je zabranjeno izdvajati ovaj dan sa postom, ili da se obavlja ovaj novotarski namaz. I sve ono što je od veličanja ovog dana kao što je priprema hrane, pokazivanja ukrasa i sličnih stvari. Tako da ovaj dan bude poput ostalih dana i da se ne izdvaja ničim posebnim u osnovi.

Ili drugi dan u sredini Redžeba u kojem se klanja namaz po imenu Ummu-Davud. Veličanje ovog dana nema osnove u šerijatu.

---

[1] Hafiz Ibn-Hadžer – rahimehullah – je napisao knjigu o postu u Redžebu koju je nazvao Pojašnjenje čudnoga o onome što je navedeno o vrijednostima Redžeba, tako da je naveo da ne postoji ni jedan vjerodostojan hadis.

[2] Pogledaj Pojašnjenje čudnoga.

Druga vrsta je ono u čemu se desilo nešto kao što se dešava i drugim danima bez a da se taj dan uzme za određeni period. Njega selefi nisu veličali kao što je osamnaesti od Zul-Hidžeta, u kojem je Allahov Poslanik ﷺ, održao hutbu u Gadir Humu kada se vraćao sa oprosnog hadža. Allahov Poslanik ﷺ, je u njemu održao hutbu, u kojoj je naredio slijeđenje Allahove Knjige, i u kojoj je naredio dobročinstvo prema njegovoj porodici. Kao što to bilježi Muslim u Sahihu od Zejda b. Erkama رضي الله عنه.[1]

Neki sljedbenici strasti su na to dodali izmišljotine tako da su mislili da je Allahov Poslanik ﷺ, oporučio Aliji رضي الله عنه, hilafet na očit način nakon što ga je posadio na uzdignuto mjesto na prostirku. Zatim su naveli lažan govor i djela a nužno je znano da ništa od toga nije ispravno. Zatim su ustvrdili da su se ashabi dogovorili da sakriju ovu oporuku, otmu ono što je oporučeno od njegovog prava, tako da su počinili grijeh i kufr, osim pojedinih osoba.

Običaj na kojem je Allah ﷻ, stvorio Ademove sinove, pored onoga na čemu su ljudi bivali od emaneta i vjerovanja, i ono što im je naložio njihov šerijat u pojašnjenju istine, nalaže ubjedljivo znanje da se ovako nešto ne može prikriti.

Ovdje se nema za cilj govoriti o pitanju imameta, nego je cilj dokazati da je uzimanje ovog dana za praznik novotarija bez osnove. A među selefima, nit među Poslanikovom ﷺ, porodicom, niti među nekim drugima, nije bilo obilježavanja ovog dana, čime su se uveli različiti postupci po tom pitanju. Jer su praznici propisi od šerijata, tako da se po tom pitanju mora slijediti, (Kuran i sunnet), a ne novotarije uvoditi. Poslanik ﷺ, ima hutbe, preporuke i događaje u različitim danima, kao što je dan Bedra, Hunejna, Hendeka, oslobađanja Mekke, vrijeme njegove hidžre, njegov ulazak u Medinu. On ima brojne hutbe, u kojima navodi pravila vjere. Ali u njima nigdje ne stoji da je potrebno te dane uzeti za praznike. Ovako nešto čine kršćani koji slične dane i događaje koji su se desili Isau عليه السلام, uzimaju za praznike, kao i jevreji. Praznik je od šerijata, ono što je Allah ﷻ, propisao to se slijedi, a ako nije onda se u vjeru neće uvoditi ono što nije od nje.

[1] Pogledaj Sahih Muslim br. 2408.

Također što su pojedinci uveli od novotarija, kako bi pridobili naklonost kršćana u pogledu Isaovog ﷺ rođendana, ili iz ljubavi prema Vjerovjesniku ﷺ, veličajući ga na taj način. Allah ﷻ, će ih nagraditi za njihovu ljubav i idžtihad ali ne i za novotariju, tako što će Poslanikov ﷺ, dan rođenja uzimati za praznik i pored toga što se ljudi razilaze u pogledu dana njegovog rođenja. Ovako nešto nisu činili selefi, iako je za to postojao razlog i za što nije postojala prepreka. Da se radilo o potpunom dobru ili bar pervladavajućem dobru, selefi bi bili preči od nas da ga učine. Oni su više voljeli i poštovali Poslanika ﷺ, od nas, i oni su davali veću pažnju činenju dobra. Ali potpuna ljubav prema njemu je u njegovom slijeđenju, pokornosti i izvršavanju njegovih naredbi, oživljavanju njegovog sunneta, u očitom i skrivenom smislu, i širenju onoga sa čime je poslan, te u borbi za to srcem, rukom i jezikom. Ovo je put prethodnika i prvaka među muhadžirima i ensarijama, i onima koji su ih slijedili u dobročinstvu.[1] Ali većinu onih koji posvećuju pažnju ovim novotarijama, pored onoga što imaju od lijepih namjera i zbog njihovog idžtihada za koji im se nada da će biti nagrađeni, vidjet ćeš ih kako su tromi u pogledu Poslanikovih ﷺ, naredbi u onome što im je naređeno od aktivnosti. Oni su poput onih koji ukrašavaju Kur'an ali ga ne čitaju. Ili ga

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Zar ne vidiš da oni koji veličaju ove prilike i tvrde da vole Poslanika ﷺ veličajući ga uvodeći ovakve novotarije i njima slične. Oni su u stvari Poslanikovi ﷺ protivnici. Vidiš ih kako ga zapostavljaju, radi neznanja, ili skrivanja istine ili ljenošću u odnosu na djela. Mi kažemo: Sve ovo čime se približavate Allahu ﷻ može biti ono što približava Njemu ali da zato nije znao Poslanik ﷺ, ili je znao ali je to sakrio i nije nas tome podučio. Obije stvari su omalovažanje i potvora Poslanikove ﷺ ličnosti. Ako bi smo prešli granicu još više pa rekli: Sve to je negiranje Allahovih ﷻ riječi: ***Danas sam vam vjeru vašu upotpunio, i blagodat Svoju usavršio, i zadovoljan sam da vam islam bude vjera.*** (El-Maide, 3). Ako su ove novotarije prisutne ili postojeće u vjeri ali se ne nalaze u Allahovom šerijatu onda se neće povjerovati da je Allah ﷻ, upotpunio vjeru i usavršio Svoju blagodat. Tako da posljedice koje povlače novotarije sa sobom su mnogobrojne i veoma opasne. Da su, oni koji bdiju nad novotarijama, pojmili ovo značenje ne bi posvetili novotarijama ni treptaj oka. Ali njima većinom vladaju emocije i sljepo slijeđenje. Emocije radi ljubavi prema Poslaniku ﷺ u njihovim srcima. Ili slijepo slijeđenje jevreja i kršćana na račun vjere, tako da uzimaju ove i njima slične novotarije.

čitaju ali ga ne slijede. Ili poput onih koji ukrašavaju džamiju ali ne klanjaju u njoj. Ili da u njoj klanja ali rijetko. Ili poput onog koji kupuje ukrašene tespihe i sedžade. I mnoge druge vrste očiglednih ukrasa koji nisu propisani, što uglavnom biva propraćeno pretvaranjem, ohološću, i zabavljanjem u odnosu na ono što je propisano i čime biva uništeno stanje onoga ko se tome posveti. Kao što je došlo u hadisu:

"Neće se pogoršati stanje jednog naroda a da neće ukrasiti svoje džamije."[1] [2]

Znaj da ova djela imaju u sebi dobra zbog toga što sadržavaju vrste propisanih stvari, dok s druge strane u njima se nalazi zlo novotarija i drugih stvari. Tako da je to djelo samo po sebi zlo zbog odstupanja od vjere u cjelosti, kao što je stanje munafika i fasika.

Ovim je iskušan veći dio ummeta u posljednjem vremenu, na tebi je da se držiš dva edeba:

Jedan je da posvetiš pažnju očuvanju pridržavanja sunneta, u javnosti i tajnosti, u pogledu tebe i svih onih koji ti se pokoravaju. Zato podrži dobro a spriječi zlo.

Drugi je da pozivaš ljude u sunnet shodno mogućnostima. Pa ako vidiš ko čini ovo i ne kloni ga se osim da čini gore od njega, onda nemoj pozivati na ostavljanje zla na gori način od njega ili propuštanjem vadžiba, menduba čije je ostavljanje štetnije od činjenja ovog mekruha. Ali ako se u novotariji nađe neka vrsta dobra, pa se zamijeni sa dobrom koje je propisano shodno mogućnosti. Jer duše neće zapostaviti nešto osim ako im se ne dadne zamjena. I nije potrebno da neko ostavi dobro osim da ga zamijeni sa drugim ili boljim od njega. Isto kao što su ovi novotari pokuđeni radi činjenja ovih novotarija isto tako oni koji ostavljaju

---

[1] Bilježi ga Ibn-Madže u svom Sunnenu br. 741. Pogledaj Daif džamia 5075.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Činjenično stanje potvrđuje ovo. Nema sumnje da postupci ummeta nisu na zadovoljavajućem nivou. Ukrašavanje džamija ne prestaje biti u porastu. Ukrašavaju džamije čineći da su to glavni i sastavni dijelovi džamija iako im to nije naređeno. Tako da ćeš u džamijama uvijek naći sedžade i velike tespihe, a njegovo srce je ispražnjeno od lijepog stanja.

sunnete su pokuđeni, jer neki od njih su opći vadžibi. Neki su vadžibi ograničenog smisla, kao što nafila namaz nije vadžib, ali onaj ko želi da ga obavi na njemu je vadžib da izvrši njene ruknove.[1] Ili kao što je vadžib onome ko počini grijehe da se otkupi, nadoknadi, pokaje i učini dobra djela koja brišu loša. Ili ono što je vadžib imamu, ili sudiji, ili muftiji, ili namjesniku od prava. Ili ono što je vadžib tragačima za znanjem. Ili nafile među ibadetima od različitih prava.[2]

Od njih su one koje su pokuđene da budu uvijek izostavljane.

Od njih je ono što je mekruh da bude propušteno i što je vadžib da ga učine imami mimo ostalih ljudi. Dok je običnim masama vadžib da se nauče tome i da pozivaju u njih.

Tako da ćeš većinu onih koji čine novotarije u ibadetima vidjeti kako su zakazali po pitanju izvršavanja sunneta u tome ili da naređuju isto.

Možda je njihovo stanje gore od stanja onog koji učini nešto od tih običaja koji sadrže oblike pokuđenosti, čak šta više vjera je naređivanje dobra i spriječavanje zla. I ni jedno od ove dvije stvari (naređivanje dobra i sprećavanje zla) neće uspjeti osim sa onim drugim, jer u takvoj situaciji on ne spriječava zlo niti naređuje

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovako je u stvarnosti. Jer kada bi npr, neko rekao: Želim da klanjam dobrovoljni namaz. Zatim ustane i klanja i kaže: Ja hoću da učinim ruku'. Reći ćemo: Zašto? Kaže: Zato što je to sunnet, pa ako nešto klanjam kao sunnet zato ću biti nagrađen za sunnet. Mi mu ovo nećemo dozvoliti jer bi to izgledalo kao da se poigrava sa Allahovim ajetima. Nego ćemo reći: Od uslova nafile je da budeš na propisanom uslovu.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Sve ono što je spomenuo Šejh – rahimehullah – je istina. Na onome ko učini nešto od grijeha su obveze koje nisu na onome ko se sačuvao od njih. Onaj ko je imam ili sudija ima obaveze koje nemaju drugi ljudi. Ako je imam, sudija, muftija ili sljedbenik na njemu su obaveze koje nemaju drugi mimo njih. Ti kada klanjaš sam sa sobom klanjaš kako hoćeš, ali kada klanjaš kao imam ljudima onda ćeš slijediti sunnet u onome što obavljaš od svig namaza.

dobro koje bi zamjenilo njegovo mjesto.[1] Kao što će obožavati Allaha ﷻ, a spriječavati da se obožava nešto mimo Njega.

Znači da je glavna stvar 'la ilahe illallah' (nema drugog božanstva koje uistinu zaslužuje ibadet osim Allaha), a duše su stvorene da čine[2] ne da izostavljaju, ali su izostavljanje vidjeli ciljem radi nekog drugog, pa ako se zabave dobrim djelima kloniti će se loših djela ili onih koja su manjkava. Ali pošto je u štetnim

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Sve ono što je rekao Šejh je istina. Sve što je došlo u Kur'anu i sunnetu ne spriječava zlo a da ne naređuje dobro. Npr, iz Kur'ana: ***O vi koji vjerujete ne govorite: Raina nego recite Unzurna.*** (El-Beqare, 104). Tako da je došao sa zamjenskom riječju koja je kod nas. U Poslanikovom ﷺ hadisu kaže: ***Nemojte govoriti: Ono što hoće Allah i taj i taj, nego recite Šta hoće Allah jedini.*** Također je naredio: ***Nemoj prodavati kvalitetne hurme za veću količinu slabijih od njih. Nego prodaj kvalitetne za srebrenjake a onda kupi srebrenjacima one slabije i obrnuto.*** Bitno je da duše moraju nešto činiti moraju imati predstavu. Ako joj uskratiš nešto zabranom ponudi joj sa druge strane dobro djelo. Danas ima ljudi koji spriječavaju upotrebu televizije i sličnih sredstava. Ali mi kažemo: Dozvoli im nešto što će ih zaokupiti u odnosu na to. Dozvoli im video kako bi putem njega mogli pratiti predavanja, ili kasete sa poučnom stranom. U čemu je korist za danas iskušane narode. Ili ovo ili ono. Njihovo stanje nije onakvo kakvo je bilo prije dvadeset ili trideset godina. Moraju sijeliti kao što sijele ljudi. Moraju postupati kao što postupaju ljudi. Ako im spriječiš zlo onda im otvori vrata činjenja dobra.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Da duše su stvorene da rade, zato je Poslanik ﷺ rekao: ***Najistinitija imena su Haris i Hemam.*** Svaki čovjek mora raditi, svaki čovjek mora željeti, ljudi nisu stvoreni osim za rad. ***Džine i ljude nisam stvorio osim da Mi robuju.*** (Ez-Zarijat, 56).

Pojedini ljudi kada vide novotariju u nekom džematu podignu buku i razglase ovu novotariju. Dok sa druge strane prešuti mnoge koristi koje se nalaze u ovom džematu. Na nama je obaveza – a mi smo hvala Allahu muslimani. Molimo Allaha da nas učvrsti u islamu – na nama je obaveza ako primijetimo kod naše braće nedostatke da im na to ukažemo. Ali da prema njima budemo blagi kod pjašanjvanja nedostataka. Ili ćemo od nedostatka uzeti negativnost, razglasiti sramotu. Ovo nije pravilan način, jer ne postoji čovjek ili skupina a da u njima nema nedostataka. Nego je obaveza da se nadomjesti ovaj nedostatak. Ali razglašavati sramotu mislim da to nije lijep način a posebno danas kada je riječ o džematima koji se nalaze na pozornici dešavanja. Nadamo se da će nestati i iskorijeniti se ti nedostatci. Ako današnji džemati proglašavaju jedni druge novotarima dok drugoj zabranjuje i prešućuje, ovo samo biva zadovoljstvo za oči neprijatelja koji su istinski neprijatelji. Na nama je obaveza da ispravimo ono što je poremećeno. I da ne dodajemo ulje na vatru onima koji su zalutali u nekim stvarima.

djelima bilo onoga što uništava dobra djela bila su spriječena, (tj, izvršavanje loših djela), kako bi se sačuvalo dobro djelo.

Tako da veličanje mevluda i uzimanje istoga za proslavu ili određeni period, moguće je da ga neki ljudi obilježavaju, te da u tome ima veliku nagradu, zbog lijepe namjere, i zbog poštivanja Allahovog Poslanika ﷺ, kao što sam ti to naveo da pojedini ljudi čine dobro ono što bi čvrsti vjernik smatrao lošim. Zato je Imamu Ahmedu rečeno o nekim emirima da su pojedinci među njima potrošili za mushaf i po hiljadu dinara, pa je rekao: "Pustite ga, to je najbolje u šta je potrošeno zlato." Ili tako nešto.

Pored toga što je u njegovom mezhebu pokuđeno ukrašavati mushaf, neki od prijatelja su ovo tumačili da je to potrošio u obnavljanju papira i rukopisa.

Ovo nije Ahmedova namjera, nego je htio ukazati da u ovom djelu ima koristi, kao i štete zbog koje je pokuđeno.

A ovi ako to nisu činili radi toga u protivnom oni se navikavaju na štetu u kojoj nema koristi, kao da naprimjer potroši novac na knjigu razvrata, ili kao što su zabavne ili poetične knjige, ili knjige mudrosti perzijanaca i rimljana.

Zato se posveti suštini vjere, i pogledaj šta sadrži od djela i šerijatskih koristi i šteta, kako bi razlikovao potrebno od stupnjeva dobra i stupnjeva zla, te kako bi dao prednost bitnijem kod suprotstavljanja jednog nasuprot drugog. Ovo je uistinu suština djela sa kojima su došli poslanici, jer je razlikovanje između roda dobra i roda zla, roda dokaza i nedokaza, mnogo otežano.[1] Što se tiče stupnjeva dobra i zla i stupnjeva dokaza, kako bi dao prednost boljem od dva dobra i pozivao u njega, a spriječio gore od dva zla i daji prednost jačem dokazu, jer to su odabranici među učenjacima ove vjere, tako da postoje tri stupnja (u vrednovanju djela):

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je veoma bitan odlomak i sadrži veoma veliku korist za one koji gledaju u štetne posljedice bez sagledavanja šta ta stvar sadrži od pozitivnosti. Allah ﷻ kaže: ***Pitaju te o opojnim pićima i igrama na sreću? Reci: U njima je veliki grijeh i korist za ljude. Ali je njihov grijeh veći od koristi.*** (El-Beqare, 219). Ovo dokazuje da ako je korist u nekoj stvari veća od štete onda nema smetnje za korištenjem iste stvari jer se šteta utapa u korist.

Jedan je propisano dobro djelo u kojem nema pokuđenosti.

Drugi je dobro djelo u pojedinim svojim oblicima ili pak većini, možda zbog dobre namjere, ili zbog toga što sadrži u sebi nešto od vrsta propisanog.

Treći je ono što u osnovi nema dobra, možda zbog općeg izostavljanja djela, ili zbog toga što se radi o pukom štetnom djelu.

Što se tiče prvoga to je sunnet Allahovog Poslanika ﷺ, očiti i skriveni, riječi i djela, u naučnim i praktičnim stvarima općenito. Ovo je ono što se mora naučiti, podučavati i naređivati, i primjenjivanje shodno razlozima šerijata od obaveznosti ili poželjnosti.

Prevladavajuće po pitanju ove vrste jeste da su to djela prethodnika i prvaka među muhadžirima i ensarijama i onima koji su ih slijedili u dobročinstvu.

Što se tiče drugog stupnja, njega je veoma mnogo u pravcima posljednjih generacija koji se pripisuju nauci i ibadetu, kao i među običnim ljudima. Ovi su bolji od onih koji ne čine niti propisana niti ne propisana djela, ili od onih koji čine djela zabranjene vrste, kao što je kufr, laž, prevara i neznanje. Pod ovim se svrstavaju mnoge vrste.

To je da onaj ko se bude činio pobožnim kroz ove ibadete koji sadržavaju neku vrstu pokuđenog, kao što je neprekidni post (dano-noćno), ili od ostavljanja neke vrste strasti i sličnog, ili sa namjerom oživljavanja noći koje nemaju svoju posebnost, kao što je prva noć u mjesecu Redžepu i slično tome. Možda je njegovo stanje bolje od onog koji ljenčari i koji ne daje pažnju obožavanju i pokornosti Allahu, čak većina onih koji ne daju pažnju vrsti ibadeta Allahu, od korisne nauke, dobrih djela, ili u jednom od ova dva, ne vole ih, niti ih žele, ali im se to ne omogućava u propisanom. Tako da oni troše svoju snagu u ove stvari. Oni sa svojim stanjima negiraju propisano i ne propisano, a sa svojim riječima ne mogu osim da negiraju ne propisano.

Pored toga mu'min zna za dobro i negira zlo i njega ne sprečava to što se sa njim slažu pojedini munafici očitujući u

stvarima tog dobra, sprečavanje tog zla, niti mu smeta suprotstavljanje pojedinih učenjaka mu'mina.

Ove i slične stvari je potrebno upoznavati i raditi po njima.

Treća vrsta je ono što je poštovano u šerijatu kao dan Ašure, dan Arefata, bajrami, zadnih deset noći od ramazana, prvih deset dana od Zul-Hidžeta, dan i noć petka, prvih deset dana Muharrema i slični vrijedni periodi ovima. U ovoj vrsti se unosi nešto novo što se opet smatra vrijednim i ono što slijedi tome postaje zlom koje se sprečava. Primjer je ono što se dešava, od strane sljedbenika strasti, na dan Ašure od nadmetanja u podnošenju žeđi, tugovanju, okupljanju i drugim novotarskim postupcima koje Allah ﷻ, niti Njegov Poslanik ﷺ, nisu naredili niti bilo ko od selefa, niti neko od Poslanikove ﷺ, porodice ili bilo koga drugog. Ali kada je Allah ﷻ, počastio jednog od Vjerovjesnikovih unuka, uglednikom među omladinom u Džennetu,[1] i skupinu od Poslanikove ﷺ, porodice da bude ubijen rukama zlikovaca koje je Allah ﷻ, ponizio. Ova nedaća se kod muslimana morala prihvatiti kao i ostale nedaće od vraćanja na propisano. Ali su neki novotari u ovom danu uveli suprotno onome što je Allah ﷻ, naredio kod nedaća, a tome su dodali laži i potvore o nedužnim ashabima od Husejnove smutnje i drugih stvari koje mrzi Allah ﷻ, i Njegov Poslanik ﷺ. Od Fatime kćeri Husejnove od njenog oca Husejna b. Alija radijjallahu anhum - se prenosi da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ, kaže: ***"Onaj ko bude pogođen sa nedaćom pa se sjeti tog događaja makar i zastario Allah će mu upisati nagradu kao na dan kada je pogođen tom nedaćom".***

Bilježe ga Imam Ahmed i Ibn-Madže.[2]

Pogledaj kako prenosi ovakav hadis Husejn b. Ali - radijjallahu anhuma - a od njega njegova kćerka koja je prisustvovala njegovom ubistvu.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ukazuje na Husejna ﷺ.

[2] Ahmedov Musned prvio dio str. 201. Sunnen Ibn-Madže br. 1600. u njemu se nalazi Hišam b. Zijad njegovi hadisi se ne uzimaju tako da je hadis veoma slab, Pogledaj Daif Džami'a br. 5434.

Međutim, uzimanje sličnih dana u kojima se desila nedaća za dane žalosti to nije od vjere muslimana, čak je to bliže paganskoj vjeri. Zatim oni su propustili time ono što je od koristi u postu tog dana.

Neki ljudi su u njemu uveli nove stvari oslanjajući se na podmetnute-lažne hadise koji nemaju osnove kao što su vrijednsoti kupanja u tom danu, upotrebe surme ili rukovanja. Ove i slične stvari su novotarije, i sve su pokuđene a ono što je poželjno jeste njegov post.

O davanju oduška u tom danu naspram svoje porodice se prenose poznate predaje od kojih je najjača ona od Ibrahima b. Muhammeda b. Muntešira od njegovog oca da je rekao: "Do nas je doprlo da onaj ko na dan Ašure pruži svojoj porodici izobilje da će mu Allah tokom čitave godine pružiti izobilje."[1] Od njega se bilježi. Ibn-Ujjejneova predaja je isprekidanog lanca i nezna se ko ju je rekao. Ali najviše liči da je podmetnuto kada se pojavila pristrasnost između nasibija i šija. Oni su dan Ašure ubrojali u dan tuge, tako da su o tome podmetnuli različite predaje koje govore o izobilju u njemu uzimajući ga za praznik a oba su lažni.

U Muslimovom Sahihu se bilježi da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:

"U Sekifu će biti lažov i nitkov."[2]

Lažov je bio Muhtar b. Ebu-Ubejd.[3] On se zasićavao pričom kako pomaže Husejna zatim je objelodanio svoju laž i izmišljotinu o Allahu. I između njih je bio Hadžadž b. Jusuf, koji je bio sklon protivljenju Aliji ﷺ, i njegovoj skupini, a on je bio nitkov.[4]

Među njima su novotarije i zabluda, kao što je i u ovim novotarija i zabluda, iako su šije gore po pitanju laži i u težem stanju.

---

[1] Autor rahimehullahu teala – u Velikim fetvama 25 dio str. 300: "Hadis je podmetnut i lažan".

[2] Sahih Muslim br. 2545 u hadisu od Esme kćeri Ebu-Bekrove – radijjallahu anhuma.

[3] Pogledaj, naveo ga je u Bidaje ve nihaje od Ibn-Kesira, 8. dio, str. 289 – 292.

[4] Mubir je nitkov ili onaj koji uništava. Hadžadž je nazvan ovim imenom zbog mnogobrojnih ubistava kao što stoji u Muhtar sahihu.

Ali nikome nije dozvoljeno da nešto mijenja od šerijata radi pojedinca, ili da se na dan Ašure iskazuje radost i veselje, ili da se troši u izobilju jer su to na novo uvedene novotarije suprotno od šija. O tome su podmetnuti lažni hadisi o vrijednostima kupanja ili stavljanja surme na oči i drugih stvari. Neke od tih predaja su pojedinci ocijenili vjerdostojnima kao što je Ibn-Nasir, ali u stvarnosti one nisu vjerodostojne. Nego su ih prenijeli ljudi koji su ih smatrali vjerodostojnima, pa su ih primjenili u praksi nepoznavajući njihovu laž, ovo je slično tome.

Možda je razlog zastranjivanja nekih u veličanju ovog dana u tome što su htjeli na taj način da odgovore ili se suprotstave šijama.

Šejtan ima namjeru da zavede stvorenja sa Pravog puta ali ga ne zanima i on se ne brine kojoj će se skupini prikloniti.[1]

Ono što je potrebno jeste da se čuva ovih novotarija.

U ovo poglavlje spada mjesec Redžep, to je jedan od zabranjenih mjeseci. Od Vjerovjesnika ﷺ, se prenosi[2] da kada bi nastupio mjesec Redžep rekao bi:

"Allahu podari nam blagoslov u ova dva mjeseca u Redžepu i Ša'banu i pomozi nam da dočekamo Ramazan."[1]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ono što je Šejh spomenuo da šejtan želi da zavede čovjeka sa pravog puta zbog pooštravanja sa ove ili one strane je značenje onoga što su iznijeli pojedini kršćanski misionari i pojedine vodeće ličnosti kršćanskih zemalja, kažu: Najbitnije po nama je da izvedete muslimane iz njegove vjere. Bez razlike hoće li se pokrstiti ili će postati jevrej ili sekularista. Najbitnije je da ga izvedete iz vjere pa neka bude šta god hoće. Šejtan također želi da izvede ljude iz vjere pa neka budu šije ili nasibije. Želi da ih odvede sa Pravog puta. Za razliku od toga hoćemo li nasuprot šiitskim žalosnim novotarijama suprotstaviti se sa veseljem? Ne, to nije ispravno, da kaže: Ašura i druge prilike od ostalih dana u ovom poglavlju. Iako je Ašuri data vrijednost da se posti jer je Allah u tom danu spasio Musaa i njegov narod od potopa.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Autor kaže: Prenosi se, što znači da neće doći ova konstrukcija prenošenja hadisa a da hadis nije slab. Zato je upotrijebio 'prenosi se' što ukazuje na apokrifnost hadisa. Ovaj hadis je slab dok Ibn-Hadžer kaže: Nije jak.

O vijednostima Redžepa od Poslanika ﷺ, nije prenesena ni jedna druga predaja, nego svi prenešeni hadisi od Poslanika ﷺ, ovom prilikom su lažni.[2] A hadis ako nije lažan njegovo stanje ako je prenešen o vrijednostima je tome blisko. [3] Ali ako se zna da je

[1] Hajsemi u Mudžema 3 dio str. 140. kaže:"Bilježi ga Bezar i Teberani u Ewsatu a u njemu je Zaide b. Ebi-Rekad o kojem ima govora i koji je potvrđen u vjerodostojnim." Hafiz ga navodi u Pojašnjenju čudnoga o onome što je prenešeno o vrijednostima Redžepa. Zatim je rekao: "Ovaj hadis nije jak." Kažem da je njegova mahana Zaid b. Ebi-Rekad za kojeg hafiz u Takribu kaže da je lažnih hadisa.

[2] Pogledaj Pojašnjenje čudnoga.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Njegove – rahimehullah – riječi: ' je tome blisko' to znači da ga prihvata olahko. Ovo je pitanje oko kojeg su se razišli učenjaci. A to je da li je dozvoljeno prenositi slabe hadise o vrijednostima ili nije dozvoljeno? Dok su vjerodostojni neovisni o njima. Nema sumnje da je čovjeku bolje da ne prenosi ljudima hadise osim one koji su prihvaćeni bez obzira da li bio vjerodostojan sam po sebi ili činio drugi hadis vjerodostojnim, ili da je dobar po sebi ili da čini drugi hadis dobrim. Što se tiče slabih hadisa za njima nemamo potrebu. Međutim neki od nas kažu: Nema smetnje da se prenose ali sa tri uslova. **Prvi uslov:** Da osnova bude potvrđena i da se na nju ne odnosi ovaj hadis. **Drugi:** Da slabost ne bude jaka, kao što je recimo da ne bude u hadisu neko ko je potvoren da laže ili da se njegovi hadisi ne prihvataju ili da su ocjenjeni kao lažnima i slično tome. **Treći:** Da nije ubjeđen da je to rekao ili učinio Allahov Poslanik ﷺ. Jer ovaj hadis o vrijednostima djela, njegova osnova je potvrđena. Ako je vjerodostojan postignuto je željeno. Ako nije vjerodostojan onda će navesti da se učini, a djelo je ono što se traži. Isto tako će se reći i o Regaibu, ako je hadis o njemu slab ali mu je potrvđeno da je u osnovi zabranjen i jer je u njemu jedna vrsta kazne onda nema smetnje da ga spomenemo. Jer ako je potvrđen onda je potvrđeno ono što ukazuje na njega. A ako nije potvrđen onda ukazje na podsticaj onoga što je u njemu. Ali je problem kod običnih ljudi.
Znaj da ono što je spomenuto u mihrabu od hadisa koji podstiču čak kada bi ih prokomentarisao i kada bi slabost bila ubijena to će biti bolno za obične ljude. On ga neće zaboraviti a zaboravit će tvoje riječi da je slab. Isto tako je o hadisima koji govore o strahotama. Zato će vaizi savjetovati na ovaj način. Čudno je da pojedini ljudi olahko shvataju i pozivaju se na veoma čudno opravdanje i kažu: Vjerovjesnikove ﷺ riječi: ***Ko na mene namjerno slaže neka sebi pripremi mjesto u Vatri.*** Kaže: On ne laže na njega nego radi njega. Jer želi da poveća broj njegovih pristalica i sljedbenika. Njemu će se reći: Dabogda propao radi ovakvog shvatanja. Ništa drugo osim što je ovo pogrešno shvatanje. Pa '***slaže na mene***' u jeziku ne podrazumijeva osim jedno značenje, a to je da mi pripiše laž. To je značenje. Ali u svakom slučaju čovjeku je bolje da ne spominje slabe hadise kada je riječ o vrijednostima. Da, ako se ispostavi da je hadis slab ali je blizak dobrim predajama radi mnoštva lanaca kojima se prenosi možda će mu se dozvoliti.

lažan onda ga nije dozvoljeno prenositi osim sa pojašnjenjem njegovog stanja. Jer Allahov Poslanik ﷺ, kaže:

"Ko prenese od mene hadis vidjevši ga lažnim on je jedan od lažova."[1]

Da, od selefa se prenose neke od predaja o vrijednostima Redžepa kao i druge predaje.

Ali uzimati ga za period tako što će se izdvojiti postom je pokuđeno kod Imama Ahmeda i drugih, kao što je prenešeno od Omera, Ebu-Bekra i drugih ashaba - radijjallahu anhum.

Ibn-Madže prenosi da je Vjerovjesnik ﷺ, zabranio post u Redžepu.[2] Bilježi ga od Ibrahima b. Munzira Hizamija, govorio nam je Davud b. Ata govorio nam je Zejd b. Abdulhamid od Abdurrahmana b. Zejda b. Hattaba od Sulejmana b. Alija od njegovog oca od Ibn-Abbasa - radijjallahu anhuma - ali nije jak.

Da li je njegovo izdvajanje pokuđeno, da ga posti u cjelosti, ili da mu se ne pridružuje drugi mjesec? Prijatelji u tom pogledu imaju dva stava.

Ali na ovom mjestu ja samo želim spomenuti glavne mesele a u protivnom da nije tako govor na ovu temi bi se još oduljio.

Od ovog poglavlja je noć u polovini Ša'bana, o njenoj vrijednosti se prenose merfua predaje koje ukazuju da se radi o vrijednoj noći, te da su je neki selefi izdvajali sa namazom u njoj, ili da su postili u mjesecu Ša'banu o čemu su došli vjerodostojni hadisi. Međutim od selefa, od stanovnika Medine i drugih kasnijih generacija, se prenosi da su neki od njih negirali njenu vrijednost, te da su potvorili hadise koji se o njoj prenose, kao što je hadis:

---

[1] Bilježi ga Muslim u vodu u svom Sahihu od Mugire b. Šu'abeta 1. dio, str. 9. Ahmed ga bilježi u Musnedu 1. dio, str. 113 od Alije ﷺ.

[2] Bilježi ga Ibn-Madže u Sunnenu br. 1843. Albani u Daif Sunnen Ibn-Madže br. 133 kaže: "Veoma slab."

"Allah će u njoj oprostiti većem broju nego što je dlaka na ovcama Benu Kelb."[1]

I kažu: "Nema razlike između nje i drugih (noći)."

Ali ono na čemu je većina učenjaka ili većina naših prijatelja i drugih da je ova noć vrijedna. Na to ukazuje i tekst od Ahmeda zbog brojnosti hadisa koji se prenose o njoj, i zbog onoga što to potvrđuju selefijske predaje. Neke od njenih vrijednosti prenose musnedi i sunneni. Iako je o njoj podmetnuto (slagano) drugih stvari.

Ali što se tiče posta dana u sredini mjeseca izdvojeno, to nema osnove. Njegovo izdvajanje je mekruh. Također, njegovo uzimanje za period u kojem se priprema hrana, i ukrašava se, je od novotarskih i nanovo uvedenih perioda koji nemaju osnove.

Također, ono što je na novo uvedeno u noći u sredini tog mjeseca od okupljanja radi namaza pod nazivom 'elfijaja' i to u najvećoj džamiji, ili u džamijama perifernih dijelova i na tržnicama. Ovo okupljanje je radi nafile namaza određeno vremenom, brojem i količinom učenja, mekruh je i nije propisano. Jer hadis koji govori o 'ji' je podmetnut po konsenzusu svih učenjaka. Namaz koji se klanja na ovakav način nije mustehab ako se gradi na ovakvoj osnovi. Ako nije poželjno onda primjena onoga što vodi na njegovu poželjnost je mekruh. Jer kada bi se moglo onda bi svaka noć bila izdvojena i određena sa novotarskim namazom radi kojeg će se sakupiti i činiti u njoj poput ovog namaza ili bi se dodalo ili oduzelo. Kao što su noći bajrama, dan Arefata, kao što neki stanovnici u nekim državama klanjaju noćni namaz posebno u

[1] Ovo je došlo u hadisu kojeg bilježi Imam Ahmed, u Musnedu 6. dio, str. 238 njemu sličnog, i Trmizi u Sunnenu br. 739, Ibn-Madže u svom Sunnenu 1389 od Aiše – radijjallahu anha. Tirmizi kaže: "Aišin hadis ne znamo osim u ovom obliku u hadisu od Hadžadža. Čuo sam Muhammeda (misli na Buhariju) da kaže: "Ovo je slab hadis." "Jahja b. Ebu-Kesir kaže: "Nisam čuo od Urveta." Muhammed kaže: "Hadžadž nije čuo od Jahje b. Ebu-Kesira." Hadis je u Daif džami'a br. 1761. Ali je pored njega dovoljno ono što bilježi Taberani u Kebiru od Ebu-Sealebe ﷺ, da je Allahov Poslanik ﷺ, rekao: "Allah pogleda na robove u noći u sredini Ša'bana pa oprosti mu'minima, a kafirima dadne da im se obijest poveća, one koji mrze pusti sa njihovom mržnjom sve dok je se ne klone." Hadis je hasen.

prvoj noći Redžepa. Ili kao što je do mene doprlo da su neki poslije akšama klanjali namaz u džematu sličan akšamu nazivajući ga namaz poslušnosti roditeljima.[1] Ili kao što su pojedini klanjali svaku noć u džematu dženazu svakom ko je umro od muslimana na cijeloj Zemlji i slično tome od namaza u džematu koji nisu propisani.[2]

Na tebi je da znaš ako se uzme dobrovoljni namaz općenito poželjnim u određenom vremenu i ako se dozvoli dobrovoljni namaz u džematu, da to ne znači da ga treba učiniti obaveznim u onome što nije propisano, nego je potrebno da se razdvoji između ova dva poglavlja.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Namaz poslušnosti roditeljima je poput večere roditeljima kod nas sada u Ramazanu. Petkom na veče pripreme večeru i u većini slučajeva je nazivaju Roditeljska večera. To prihvataju kao dobrovoljni sunnet. Ovo je od novotarija. Da li su to činil ashabi – radijjallahu anhum? Ako bi rekao: Da. Reći ćemo: Gdje je dokaz? Ako kaže: Nema ga. Onda ćemo reći: Nema dobra na putu kojim nisu koračali ashabi – radijjallahu anhum. Dakle bitno je reći da ovaj namaz nema osnove. Ali ovo je namaz a ono je večera.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo su ogromne novotarije. Ima ljudi koji kažu: Kada želiš zaspati klanjaj džanezu svim umrlim muslimanima na Zemlji. Gdje smo mi u odnosu na ovaj sunnet kojeg Poslanik ﷺ, nije primjenjivao. Ispravno je da se ne klanja dženaza u odsustvu osim ako mu se nija klanjala dženaza. Kao što se čovjek izgubi a zatim se ne zna je li mu neko klanjao dženazu, te mu se klanja, kao što je Poslanik ﷺ, klanjao Nedžašiju. Ono što je mimo toga nije sunnet da mu se klanja dženaza. Zna se da su velikani među muslimanima umrli i u islamu su ostavili jak utjecaj, ali im Vjerovjesnik ﷺ, nije klanjao. Niti su ljudi klanjali halifama kada su umrli a bili su od njih. Tako da na osnovu ovoga možemo reći da dženaza namaz u odsustvu nije propisan osim što ima pravo da se klanja onome kome nije klanjana dženaza uopće, pa će biti obavezno da mu se klanja. Ili da pretpostavljeni narede da se tom i tom klanja onda će se biti pokorno pretpostavljenom ako se radi o stvarima gdje se koristi idžtihad. Zato se sada pojavljuje problem kod braće koja putuju. Putnici, kao što znate, ako su ih trojica i više jednog moraju odrediti za vođu puta. Ovom se vođi mora pokoravati. To znači da je obaveza pokoriti mu se jer je on pretpostavljeni. Ako se raziđu oko pitanja gdje postoji idžtihad obratit će se vođi. Pa ćemo reći: Šta kažeš? Npr, ovo je putovanje da li će se na njemu skraćivati namaz ili ne? Neki kažu da se na putovanju krati namaz. Drugi kaže da ovo nije putovanje da kratimo namaz. Reći će: Prihvatite mišljenje vođe makar se ispostavilo da on nije učen. Ali je stav da ih obaveže na jedno mišljenje što je korisnije i nema smetnje. Njih će obavezati na pokornost vođi jer to nije grijeh, nego se radi o stvarima idžtihada. Ali ono što se suprotstavi dokazima u tome nema pokornosti nikada.

A to je zbog toga što je okupljanje radi dobrovoljnog namaza, ili slušanja Kur'ana, ili spominjanja Allaha i sličnog tome, i ako se to radi ponekada, to je dobro. Od Poslanika ﷺ, se prenosi da je ponekada klanjao dobrovoljne namaze u džematu.[1] Pa je izašao među ashabe a među njima je bio onaj koji je učio Kur'an dok su oni slušali, pa je sjeo sa njima i slušao.[2] Ashabi su običavali da kada se sakupe da narede jednom među njima pa bi učio a oni bi slušali. Prenešeno je da o ljudima koji sjede i proučavaju Allahovu Knjigu i sunnet Njegovog Poslanika ﷺ, i o ljudima koji spominju Allaha, od predaja ono što je već poznato.

Kao što Vjerovjesnik ﷺ, kaže:

"Neće se sakupiti ljudi u kući od Allahovih kuća, učeći Allahovu Knjigu i proučavajući je među sobom, a da ih neće obuhvatiti milost, na njih će se spustiti smiraj, iznad njih će bdjeti meleci, a Allah će ih spomenuti među onima koji su kod Njega."[3]

---

[1] To se prenosi u Sahihima od Enesa رضي الله عنه.

[2] Ibn-Kesir u svom Tefsiru 1. dio, str. 472 kaže: "Ibn Ebu-Hatim kaže: "Govorio nam je Ebu-Bekr b. Ebu-Dunja govorio nam je Salt b. Mesud Džahdi govorio nam je Fudajl b. Sulejman govorio nam je Junus b. Muhammed b. Fadale Ensari od njegovog oca, a bio je od onih koji su se družili sa Allahovim Poslanikom ﷺ, pa kaže: "Došao nam je Poslanik u Benu Zufr pa je sjeo na stijenu koja je još uvijek u Benu Zufr danas, a sa njim su bili Ibn-Mesud, Muaz b. Džebel i ljudi od njegovih ashaba pa je Allahov Poslanik ﷺ, naredio učaču da uči sve dok nije došao do ajeta:

فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِن كُلِّ أُمَّةٍۭ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِ شَهِيدًا

"A šta će tek biti, kada iz svakoga naroda dovedemo svjedoka, a tebe dovedemo kao svjedoka nad ovim?!" (Sura En-Nisa, 41)

Allahov Poslanik ﷺ, zaplaka tako da su mu se nakvasili brada i obrazi, pa reče: "Ovo je ono što ja svjedočim dok sam među njima a kako je sa onima koje ne vidim."

Lanac prenosilaca je povjerljiv osim Junusa b. Muhammeda kojeg je Ibn Ebu-Hatim naveo u «Džerh ve teadil», 9 / 4 / 2 / 246, ali o njemu nije spomenuo ništa pozitivno niti negativno. Ali mislim da je spomenut među negativnim. A u Sahihima je potvrđeno od Eameša od Ibrahima od Ubejde od Abdullaha b. Mesuda da je rekao: "Allahov Poslanik ﷺ, mi je rekao: "Uči mi." Pa sam rekao: "Allahov Poslaniče, da ti učim a tebi je objavljen?" Kaže: "Da, ja volim da ga čujem od nekog drugog mimo mene." Pa sam učio suru En-Nisa, sve dok nisam došao do ovog ajeta: **"A šta će tek biti, kada iz svakoga naroda dovedemo svjedoka, a tebe dovedemo kao svjedoka nad ovim?!"** On reče: "Dosta je sada." A njegove oči su suzile."

[3] Bilježi ga Muslim u Sahihu br. 2699 od Ebu-Hurejre رضي الله عنه.

Također je prenešeno o melecima koji traže mjesta gdje se uči zikr, a kada pronađu kažu:

"Požurite sa svojim potrebama." Hadis.[1]

Ali što se tiče obavezivanja na dobrovoljno sakupljanje koje će se ponavljati sa sedmicama, mjesecima ili godinama, onda ovakva okupljanja nisu propisana. Ovo se sve suprotstavlja okupljanjima kao što su pet dnevnih namaza, džume, bajrami i hadž. Otuda su gore spomenuta okupljanja novotarije i inovacije [2]

Zato treba napraviti razliku između onoga što se uzima za sunnet i što se uzima za običaj, jer se to suprotstavlja onome što je propisano.

Ova razlika je prenešena od Imama Ahmeda i drugih.

Ebu-Bekr Hilal u knjizi Edeb od Ishaka b. Mensura Kevsedža prenosi da je rekao Ebu-Abdullahu: "Da li je pokuđeno da se sakupljaju ljudi doveći Allahu i dižući ruke?" Kaže: "Ne smatram pokuđeno među braćom, ali ako nije namjerno (posebno radi toga), i osim ako ih se ne sakupi mnogo."

Ishak b. Rahavejh je rekao kao što je rekao i Imam Ahmed.

---

[1] Pogledaj hadis u Buharinom Sahihu br. 6408, Feth i Sahih Muslim br. 2689 od Ebu-Hurejre.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Poput ovoga je ono što se okupljaju ljudi radi nafile u centrima i kažu: Klanjat ćemo noćni namaz zajedno u džematu ili ćemo sutra postiti i slično tome. Ovo je djelo za koje uistinu ne znam da su ga činili selefi. Nego oni koji ga čine su sufije i njima slični koji su u zabludi u većini svojih postupaka.
Drugo: To vodi da onaj ko čini ovo djelo da ga čini ubjeđen da je navika. To znači da će se kod njega oslabiti strana pobožnosti i pokornosti pa će ga činiti samo zato što je naviknut na to. Zato ja smatram da ne trebaju ovo činiti. Nego da vođa kaže: Ovo je centar, ili ovo je turizam i kaže: Bilo bi nam dobro da klanjamo noćni namaz. Ili da učinimo tako i tako. Zatim ako budu klanjali nema smetnje da klanjaju u džematu. Ali da se navikne i da nešto čovjek čini samo na osnovu što je navika onda kao što sam rekao to će biti zato što je slabost u želji za ibadetom prisutna a onaj ko to čini je samo osoba koja to čini radi takve navike.
Što se tiče želje za učenjem Kur'ana na sijelima nema smetnje. Bez razlike da li svi ponavljali ono što uči jedan od njih, ili da svaki od njih čita stranicu po redoslijedu. Kao što je činio šejh Abdurrahman S'adi – rahimehullah – a to je da svaki od njih čita po stranicu. Ili da svaki čita istu stranicu a ovo uglavnom biva kada se ima namjera za hifzom.

To da ih se ne sakupi mnogo je da se ne sakupe po običaju. Ovo je Ishakovo mišljenje.

Mervezi kaže: "Upitao sam Ebu-Abdullaha o ljudima koji noću borave (na nekom mjestu), pa učač uči a oni dove sve dok ne osvanu?" Kaže: "Mislim da u tome nema smetnje."

Ebu-Sirri Harbi kaže: "Ebu-Abdullah je rekao: "Šta ima bolje od toga da se ljudi sakupe klanjajući i spominjući Allaha u onome što im je dao od blagodati, kao što su rekle ensarije?"

Ovo je išaret na ono što se prenosi od Imama Ahmeda da je rekao: "Govorio nam je Ismail obavijestio nas je Ejub od Muhammeda b. Sirina da je rekao: "Ensarije su bile obaviještene o Poslanikovom ﷺ, dolasku u Medinu. Pa su rekli:

"Kada bismo se dogovorili oko jednog dana u kojem ćemo se sakupljati i spominjati ovaj trenutak u kojem nam je Allah dao Svoju blagodat. Pa su rekli da to bude subota. Kažu: "Nećemo se sakupljati sa jevrejima u njihovom danu." Zatim su rekli: "Nedjelja." Kažu: "Nećemo se sakupljati sa kršćanima u njihovom danu." Kažu: "A uruba." Petak su nazivali urubom. Pa su se sakupili u kući Ebu-Umame Esada b. Zurare pa im je zaklala ovcu koja im je bila dovoljna."[1]

Ebu-Umejje Muhammed b. Ibrahim b. Muslim Tarsusi kaže: "Upitao sam Ahmeda b. Hanbela o ljudima koji se sakupe dok im učač uči tužnim tonom, pa plaču, pa će možda pogasiti i svijeće?" Ahmed mi reče: "Ako bude učio kao što je učio Ebu-Musa onda nema smetnje."

Hilal prenosi od Evzaija da je bio upitan o ljudima koji se sakupljaju i narede jednom da im priča priče, pa reče: "Ako to bude dan nakon nekoliko dana onda nema smetnje.

Ahmed je ograničio sakupljanja ako su radi dove ali bez ustaljenog običaja.

Sindi Havatimi kaže: "Pitali smo Ebu-Abdullaha o čovjeku koji posjećuje ove mešhede (okupljlišta) i putuje radi njih, šta misliš o tome?" Kaže: "Što se tiče hadisa Ibn Ummi-Mektum da je pitao

[1] Nisam ga našao u Musnedu Imama Ahmeda u štampanoj verziji, ali ga je zabilježio Abdur-Rezak u Musanefu 3. dio, str. 159. Hafiz ga je ocijenio vjerodostojnim u Fethu 2. dio, str. 449.

Vjerovjesnika ﷺ, da klanja u njegovoj kući, kako bi učinio mjestom za namaz, i na osnovu onoga što je činio Abdullah b. Omer slijedeći Poslanikova ﷺ, mjesta i tragove. Onda nema smetnje ni da dolazi kod ovih mešheda (mjesta), osim što su ljudi u mnogo čemu pretjerali i počeli se okupljati."

Od njega također Ahmed b. Kasim prenosi sa riječima: "Upitan je o čovjeku koji dolazi na ove mešhede koji su u Medini i na drugim mjestima i radi kojih putuje?" Kaže: "Što se tiče hadisa Ibn Ummi-Mektum da je pitao Vjerovjesnika ﷺ, da klanja u njegovoj kući, kako bi je učinio džamijom."[1] I na osnovu onoga što je činio Ibn-Omer ﷺ, slijedeći tragove i mjesta gdje se kretao Allahov Poslanik ﷺ, čak i o mjestu gdje je sipao vodu, pa je bio upitan o tome? Kaže: *"Vidio sam Allahovog Poslanika ﷺ da ovdje sipa vodu."* Kaže: "Što se tiče ovoga nema smetnje."

Kaže: "Pa je dozvolio u tome." Zatim kaže: "Ljudi su po tom pitanju veoma pretjerali, pa su se počeli sakupljati radi ovog značenja, pa je spomenuo Husejnov kabur i ono što ljudi čine oko njega."

Sve ovo što su Ahmed i drugi smatrali pokuđenim je prenešeno od Ibn-Mesuda ﷺ, i drugih kada je vidio ashabe da su uzeli neko mjesto za zikr, on izađe među njih i reče: *"O ljudi, vi ili ste upućeniji od Muhammeda ili ste na ogranku zablude."*[2]

Osnova ovoga je da su ibadeti propisani i koji se ponavljaju sa ponavljanjem vremena, sve dok ne postanu sunneti i periodi. Allah je od njih propisao ono što je dovoljno za roba. Pa ako uvede neko novo okupljanje, dodajući na ova koja su uobičajena, to će biti kao suprotstavljanje onome što je Allah propisao i odredio kao sunnet. U tome je onolika šteta kako smo prethodno naveli. Za razliku od onoga što čini čovjek samostalno ili posebna grupica

[1] Ovako je došlo u oba Sahiha.

[2] Bilježi ga Darimi u Sunnenu 1. dio, str. 68. Bilježi ga Imam Muhammed b. Veddah Kurtubi u knjizi «Ono što je došlo o novotarijama», putevima od Ibn-Mesuda sa različitim verzijama kada je bio obaviješten o ljudima koji se sakupljaju u halkama u džamiji, a predvodi ih čovjek koji govori: "Govorite subhanallah, stotinu šezdeset i tri puta." I slično tome." Pogledaj knjigu Ono što je došlo o novotarijama str. 40 – 47. Bilježi ga Abdullah b. Ahmed u Zevaid str. 358, Taberani u Kebiru br. 8233. Predaja je vjerdostojna sa svim svojim lancima.

ponekada. Zbog toga su ashabi smatrali pokuđenim izdvajanje posta u Redžepu, jer bi to ličilo Ramazanu. Omer ra, je neredio da se posiječe drvo za koje su ljudi mislili da su ashabi ispod njega dali prisegu Allahovom Poslaniku ﷺ, po imenu prisega Ridvan, i to kada je vidio ljude da se okupljaju i klanjaju ispod njega. Kao da je Mesdžidul-Haram ili Medinska džamija. Također, kada je primijetio da su se okupljali i bdjeli na mjestu na kojem je klanjao Allahov Poslanik ﷺ, on im je to zabranio i rekao: *"Zar ćete tragove svojih vjerovjesnika uzeti mjestima klanjanja."* Ili kao što je rekao - radijjallahu anhu.

Pa kao što je dobrovoljni namaz, samostalno i u džematu, propisan bez da se odnosi na opći džemat koji se ponavlja, i liči na propisana okupljanja kao što su džuma, bajrami i dnevni namazi, isto to se odnosi na dobrovoljno učenje, zikr, zajedničku ili pojedinačnu dovu. Također, dobrovoljno namjeravanje pojedinih *mešheda* i slično tome je od jedne vrste. Napravit će se razlika između onoga što je očito i često i između onoga što je skriveno i rijetko. Kao i između onoga što je obično i onoga što to nije.

Također, sve što je po svom rodu propisano, može da bude novotarija ako se uzme za obavezan običaj, tako da će postati kao da je vadžib.[1] Na njegovu poželjnost ili pokuđenost se nadovezuje propis njegovog zavjetovanja. Ili njegovog izvršavanja kod vakufa, vasijeta i sličnih situacija, jer zavjet nije obavezan osim u onome što približava Allahu.

Također, uslovljeno djelo u vakufu ne smije biti osim pokornost i dobro što je očito u mezhebu kao što je stav svih učenjaka.

To ćemo kasnije navesti inša-Allah.

Ova pitanja je potrebno dublje obraditi ali nam to ovo mjesto ne dozvoljava. Nego je cilj ukazati na novotarske periode.

---

[1] Muhammed b. Veddah Kurtubi u Onome što je došlo o novotarijama na strani 48-oj prenosi sa lancem od Junusa b. Ubejda da je rekao: "Sakupljali su se pa im je došao Hasan i rekao mu: "Ebu-Seide šta misliš o ovom našem sijelu? Ljudi od Ehli sunneta i džemata ne potvaraju nikoga. Mi se sakupljamo u ovoj kući danas u onoj kući drugi dan, čitamo Allahovu Knjigu, prizivamo svog Gospodara i donosimo salavate na Njegovog Poslanika ﷺ. Molimo za sebe i za sve muslimane?" Kaže: "Pa je Hasan to zabranio žestokom zabranom."

Što se tiče onoga što se čini u ovim periodima čiji je rod zabranjen u šerijatu, to nije potrebno spominjati jer nema potrebe da ulazi u ovo poglavlje.

Kao što je podizanje glasa u džamijama, ili miješanje muškaraca i žena, ili paljenje velikog broja svjetiljki bez potrebe[1], ili ometanje klanjača ili nekoga drugog riječima ili djelima. Ružna strana ovoga je jasna svakom muslimanu. Ovo je od roda ostalih zabranjenih riječi u džamijama bez obzira da li je zabranjeno u džamiji ili na nekom drugom mjestu. Kao što su razvrat i ružan govor ili omalovažavanje uloge džamije kao npr, prodajom, kupovinom, ili učenjem zabludjelih kasida, ili izvršavanjem šerijatskih kazni.

Neki od kasnih generacija i od naših prijatelja su naveli da je poželjno da se ova noć obilježi noćnim namazom koji se naziva elfijaja. Jer u njemu se uči 'kul huvallahu ehad' hiljadu puta. Možda su također smatrali poželjnim i post, a da je njihov oslonac u tome posebno hadis koji se prenosi od Vjerovjesnika ﷺ, o tome.

Možda se oslanjaju na opća pravila ispod koji se nizaju ovi namazi, na osnovu onoga što je došlo o vrijednostima ove noći posebno. Ili što je došlo u predajama od njenog oživljavanja, i to po običaju, jer se u njoj nalaze koristi što navodi na njenu poželjnost zbog toga što spada u rod ibadeta.

Što se tiče merfua predaje o ovom namazu 'elfije', je podmetnuta laž, po konsenzusu svih muhadisa.[2]

Što se tiče općih dokaza koji ukazuju na poželjnost namaza je istina, ali što se tiče posebnog djela, može da bude poželjno radi njegove specifičnosti, ili da bude poželjno radi onoga što u njemu ima od općeg značenja.

Što se tiče općeg značenja njega se ne treba činiti posebno poželjnim. A onaj ko ih učini poželjnima spomenut će ih u ograničenim nafilama, kao što su duha i teravija. Ali ovo je pogrešno, zato što to niko od priznatih imama nije spomenuo, ni

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ova pojava je danas prisutna. Bez ikakve potrebe ćeš vidjeti na ogradama džamija ili kuća ogromna osvijetljenja koja troše veliku količinu električne energije što je veliki trošak za domaćina. Ružna strana ovoga je očita.

[2] Pogledaj El-Alai mesnua od Sujutija 2. dio, str. 60.

od prethodnika niti od onih kasnijih. Nego je pokuđeno njegovo izdvajanje radi toga što je izdvojeno ono što se ne može izdvojiti u ubjeđenju i namjeri. Kao što je Allahov Poslanik ﷺ, pokudio post petkom, a Ša'ban je uveliko postio, ili da se noć petka izdvoji sa noćnim namazom. Tako da je ovo nalik na ovo, kao kada bi uveo da u deset noći klanjaš noćni namaz ograničenim namazom, ili između akšama i jacije, i slično tome.

Ibadeta su tri vrste:

Od njih je ono što je poželjno po svojoj specifičnosti, kao što su ograničene nafile, poput sabahskog sunneta, teravije u ramazanu i sličnog tome. Od njega je ono što je privremeno poput noćnog namaza.

Od njih je ono što je ograničeno iz razloga, kao što je namaz za kišu, ili namaz sa predznacima.

Zatim može biti ono što je u šerijatu određeno brojem, kao što je vitr, ili može biti općenit u vrijednim vremenima, kao što je namaz petkom prije džume. Tako da na kraju određenih vrsta ima četiri.

Od ibadeta je ono što je poželjno radi općeg značenja u njima. Kao što su općenite nafile, jer kada sunce izađe namazu se svjedoči i prisustvuje sve dok se ne klanja ikindija.

Od njih je ono što je pokuđeno, njegovo izdvajanje osim ako se ne spoji sa drugim, kao što je noćni namaz u noći petka, jer je pokuđen ako se radi o neograničenom smislu osim u posebnim prilikama, kao što su namazi u zabranjenim vremenima.

Zbog toga su se učenjaci razišli po pitanju pokuđenosti namaza poslije sabaha i ikindije, da li je to da se ne bi posvetila pažnja namazu u ovom vremenu pa da se dozvoli uz određene razloge koji se pojave, ili da se radi o općoj zabrani u kojoj nema iznimki osim u nuždi? Postoje dva mišljenja, oba su predaje od Ahmeda. Također postoje i druga mišljenja kod učenjaka.[1] A Allah najbolje zna.

[1] Pogledaj Mugni ve šerhul kebir, 1. dio, str. 756 – 758.

POGLAVLJE

DAN KOJI JE VRIJEDAN DJELIMA MOŽE POSTATI NOVOTARIJA -PRAZNIK MJESTA-

Moguće je da se dan koji je vrijedan, sa raznim djelima učini praznikom i desi nova stvar (novotarija), kao što je odlikovanje nekog mjesta što predstavlja - praznik mjesta -, u ružnoći toga se može pretjerati što ga izvodi iz okvira šerijata.

Od toga je ono što se dešava na dan Arefata o čemu ne znam razilaženje među muslimanima o zabrani istoga. A to je, namjera obilaska pojedinih kaburova, o kojima postoji lijepo mišljenje, na dan Arefata. Ili veliko okupljanje oko njegovog kabura, kao što se čini u zemljama istoka i zapada. Te da se tamo boravi po cio dan kao što se boravi na Arefatu. Ovo su vrste novotarskog hadža kojeg Allah nije propisao. Ili da se kaburovi uzimaju mjestima praznovanja.[1]

Također, putovanje u Bejtul-Makdis radi boravka tamo, što je također očita zabluda, jer je putovanje u Bejtul-Makdis radi namaza i itikafa poželjno.

To je jedna od tri džamije radi kojih se putuje, ali namjera da joj se dođe u vrijeme hadža je pokuđena. To je izdvajanje posebnog vremena da se obiđe Bejtul-Makdis. Ali nema posebnog izdvajanja posjete u ovom vremenu u odnosu na druge.

Zatim u tome je suprotstavljanje hadžu Mesdžidul-Haramu, i poređenja Bejtul-Makdisa sa Mesdžidul-Haramom i Kabom. Musliman neće sumnjati da je ovo odvelo u novi šerijat koji nije šerijat islama.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je prisutno, na dan Arefata odlaze na hadž kod tog evlije, a samu definiciju hadžija poklanjaju njima kao što je to na dan Arefata.

A to je što pojedini zabludjeli ljudi koji obilaze oko stijene, ili oni koji briju glavu ili kao što neki namjeravaju činjenje obreda.[1]

Također pojedinci koji obilaze oko brda milosti na Arefatu kao što se obilazi oko Kabe.[2]

Što se tiče okupljanja u ovim periodima radi pjevanja kasida, udaranja u defove unutar Mesdžidul-Aksa'a i sličnog je najgore zlo iz drugih razloga.

Od toga je da se to čini unutar Mesdžidul-Aksa'a i slično, a ove stvari su zabranjene da se čine van džamije pa šta reći ako se radi o Mesdžidul-Aksa?

Od toga je da se laži uzimaju za vjeru.

Od toga je da se radi u određenom periodu.

Što se tiče čovjekove namjere da posjeti i boravi u džamiji u svom mjestu to je ono što se naziva boravkom na dan Arefata u različitim mjestima oko kojih su se učenjaci razišli. To su činili Ibn-Abbas i Amr b. Haris od ashaba, zatim skupina basrijaca i medinelija, to je dozvolio i Ahmed, iako ga nije smatrao poželjnim. Što je poznatije od njega.[3]

Druga skupina među kufljanima i medinlijama su ovo smatrali pokuđenim, kao što su Ibrahim Neh'i, Ebu-Hanife, Malik i drugi.

Oni koji su to pokudili su rekli da je to novotarija, tako da se svrstava pod opći pojam riječima i značenjem. A oni koji su dozvolili su rekli da je to Ibn-Abbas činio u Basri kada je bio postavljen kao halifa od strane Alije b. Ebu-Taliba - radijjallahu

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Obred se ovdje odnosi na klanje što znači da tamo kolju kurbane.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: U sunnetu ne postoji ovakav naziv za brdo na tom mjestu.

[3] Mugni ve šerhul kebir, 2. dio, str. 259.

anhuma. Tako da mu to nije negirao, a ono što se učini u vremenu pravednih halifa bez da neko negira to ne biva novotarijom.[1]

Ali ono što se dešava od podizanja glasova na bučan način u džamijama radi dove, ili različitih vrsta hutbi i lažnih obreda je mekruh u ovom i drugim danima.

Mervezi kaže: "Čuo sam Ebu-Abdullaha da kaže: "Potrebno je da uči dovu u sebi, zbog riječi Uzvišenog:

وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا

"Ne izgovaraj na sav glas učenje kad molitvu obavljaš, a i ne prigušuj ga; traži sredinu između toga." (Sura El-Isra, 110).

Kaže: "Ovo je u dovi." Kaže: "Čuo sam Ebu-Abdullaha da kaže da su smatrali pokuđenim da se podiže glas u dovi."[2]

Od Seida b. Ebu-Urubeta se prenosi da je Mudžalid b. Seid čuo ljude kako jecaju u dovi, pa im je otišao i rekao: "O ljudi, ako ste pronašli vrijednost[3] u odnosu na one koji su bili prije vas vi ste zabludjeli." Kaže: "Pa su se počeli izvlačiti jedan po jedan, sve dok nisu ostavili zlo u kojem su bili."

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Nema sumnje da klonjenje od ovoga biva sigurnije. Kako se na tome ne bi dogradile druge štetne posljedice kao da se sakupe muškarci, žene i djeca u džamiji u noći Arefata. Radi toga će nastati zlo i nered. Što se tiče Ibn-Abbasovog i Amr b. Harisovog – radijjallahu anhuma – postupka jeste da su oni bili od najmlađih ashaba. Ali pošto se u vremenu Ebu-Bekra i Omera ovo nije činilo onda je bliže pokuđenosti.

[2] Bilježi ga Muhammed b. Veddah u Ono što je došlo o novotarijama str. 59 sa dobrim lancem od Seida b. Musejjiba i Muverika koji su rekli: "Pokuđeno je skratiti sedždu te podizanje ruku i glasa u dovi."

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Kaže: Ako ste pronašli. tj. iz vaše želje što značli ako ste željeli vrijednost u odnosu na one koji su vam prethodili onda ste zabludjeli. Jer oni koji su bili prije vas su bili bliži istini od vas da je u tome bilo kakve vrijednosti. Zato su se i razišli. Danas ima pojedinih ljudi koji obilaze sa ljudima oko Kabe. Ponekada jakim glasom izgovaraju nepostojeće dove smetajući i ometajući ljude koji su oko njih. Iako to nije bilo poznato u vremenu Allahovog Poslanika ﷺ, i njegovih ashaba. Zatim njihova dova može biti nepravilna. Zato što izokreću riječi onoga što drže u rukama ili da dove dovama čije se značenje ne može raspoznati.

Također, sa svojim lancem od Ibn-Ševzeba od Ebu-Tijaha kaže: "Rekao sam Hasanu: "Naš imam nam priča priče, pa se sakupe ljudi i žene, pa podižu svoj glas u dovama?" Hasan reče: "Podizanje glasa u dovi je novotarija, pružanje ruku u dovi je novotarija, kao što je sakupljanje ljudi i žena novotarija."

Podizanje ruku[1] je pitanje oko kojeg postoji razilaženje, ali ovdje nije mjesto da navodimo hadise.

Razlika između ovakvog boravka oko kojeg postoji razilaženje i ovih boravaka oko kojih nema razilaženja jeste u tome što se ima namjera boraviti u određenom mjestu, kao što je kabur dobrog čovjeka ili Mesdžidul-Aksa. Ovo je poređenje sa Arefatom, za razliku od Egipatske džamije. Jer on ima nijet za vrstom ne posebno za tu džamiju, jer džamije kao vrsta su ono što je dozvoljeno namjeravati im se. Onaj ko dođe u džamiju bez namjere

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Od toga je ono što treba spriječiti a ima i onoga što je pohvaljeno i ima onoga što varira između. Ono što će se prezrijeti jeste što je došlo u sunnetu da se ruke u tim prilikama ne podižu kao što je dova u vremenu hutbe. Tada se ruke ne podižu osim kada se moli za kišu ili ozdravljenje. Tada će se ruke podići. Podignut će ih hatib a ljudi će za njim podići slijedeći njega. Isto tako je i sa dovom u namazu ili sa početnom dovom. Ili na tešehudu, između sedždi, sve su to trenutci kada je zabranjeno dizati ruke. Zato što je podizanje ruku u vrijeme namaza nepropisno osim kod kunut dove samo. Od toga je i ono što je pohvaljeno kao što je podizanje ruku na Arefatu, na Safi i Mervi i slično tome što je došlo u sunnetu. U ovo nema sumnje da je poželjno i potvrđeno i da u tome slijedimo Poslanika ﷺ.
Od toga je ono što je očitije da se ne podižu ruke, ali postoji mogućnost onoga i onoga. A to je dova kod ezana što je očito da Poslanik ﷺ nije dizao ruke dok bi učio ovu dovu. Ali ako podigne ruke ne možemo reći za čovjeka da je radi toga novotar osvrćući se na prethodnu podjelu. A to je radi toga što je osnova u pogledu edeba kod dove da se podignu ruke jer Allahov Poslanik ﷺ u jedom hadisu spominje čovjeka na putovanju, čupav i prašnjav podigne ruke prema nebu i kaže: Gospodaru, Gospodaru. Pa ga je opisao da je podigao ruke prema nebu. Što ukazuje da je podizanje ruku prema nebu jedan od razloga odaziva na dovu. Također u hadisu se spominje: ***Allah je stidljiv i plemenit, stidi se Svog roba ako podigne ruke da mu ih vrati prazne.*** Temeljeći se na ova dva hadisa možemo zaključiti da je osnova kod dove da se ruke dižu. Od učenjaka ima onih koji kažu da ako se radi o dovi u nuždi tj. da čovjek moli za potrebe i u dovi u kojoj se žali da će podići ruke. A ako nije tako onda neće podizati ruke. Na osnovu ovoga možemo reći da se na dovu poslije ezana ruke ne dižu, dok u dovi u kojoj se traži pomoć od Allaha i otklanjanje nedaća u tim slučajevim će podići ruke.

za posebnim mjestom neće se razlikovati njegov naziv niti propis. Nego je cilj doći u kuću od Allahovih kuća, jer kada bi se ta džamija izmijenila izmijenio bi se i propis. Zbog toga se srca ne vežu osim za džamiju kao vrstu a ne zbog njene posebnosti.

Također, pritezanje sedla radi putovanja kako bi se upoznalo neko mjesto je kao hodočašće, za razliku od pokrajina, jer je Allahov Poslanik ﷺ, rekao:

"Ne pritežu se sedla osim radi tri džamije, Mesdžidul-Harama, Mesdžidul-Aksa, i ove moje džamije."[1]

Ovo je ono oko čega ne poznajem razilaženje.

Vjerovjesnik ﷺ, je zabranio putovanje osim radi ove tri džamije.

Poznato je da čovjekov dolazak u džamiju u mjestu u kojem živi može biti vadžib kao što je džuma ili da je mustehab kao što je itikaf.

Također, je boravak kod kabura uzimajući ga za mjesto praznovanja, haram, bez obzira da li se radi toga pripremalo za putovanje ili ne. Bez razlike da li to bilo na dan Arefata ili ne, a to je zajednički mjesni praznik sa vremenskim.

Što se tiče novotarija koje su uvedene udaranjem u bubnjeve i tarabuke[2] [3] to je mekruh za vrijeme brajama i u drugim prilikama. Jer nema neku svoju specifičnost vezanu za bajram. Također, oblačenje svile ili drugih stvari koje su zabranjene šerijatom i izostavljanja sunneta je samo vrsta činjenja novotarija.

Ove periode je potrebno obilježiti onako kako su ih obilježavali prethodnici iz prvih generacija, od namaza, propisane hutbe, tekbira, sadekatul fitra ili klanjem žrtve za Kurban bajram.

---

[1] Mutefekun alejhi od Ebu-Hurejre ﷺ.

[2] Vrsta izduženog bubnjića a suženog na sredini.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh – rahimehullah – je pokudio riječ tarabuka do mjere zabranjenosti. Zato što je tarabuka isto od šejtanovih instrumenata koji se koriste u zabranjenim praznicima. A najviše što je po tom pitanu dozvolio je def zato je rekao: Isto tako i oblačenje svile, iako je svila nešto što se kod muškaraca tretira na različite načine shodno situacijama.

Među ljudima ima onih koji su zakazali po pitanju propisanog tekbira. Među imamima ima onih koji se u hutbi nakon obraćanja muškarcima ne obraćaju ženama kao što se Allahov Poslanik ﷺ, obraćao se u hutbi muškarcima zatim ženama.[1]

Neki od njih u hutbama ne spominju ono što bi se trebalo spomenuti, nego uzima temu ono u čemu nema velike koristi.

Neki od njih ne kolju kurbane nakon povratka sa musale, a to[2] je ostavljanje sunneta radi nekih drugih stvari. Vjera je činjenje dobra i njegovo naređivanje, a ostavljanje lošega i njegovo sprječavanje.[3]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ispravno je kao što je rekao Šejh – rahimehullah – da je navika postala da hatibi prije nego što uzmu mikrofone obrate se muškarcima dok žene ne čuju niti imaju kakve koristi. A one prisustvuju namazu i to je dobro. Ali sada hvala Allahu oni koji se obraćaju muškracima u isto vrijeme se obraćaju ženama, tako da nema potrebe za dvijema hutbama. Ali ako bi se ispostavilo da smo u selu gdje nema ozvučenja onda će biti sunnet da se hatib obrati prvo muškarcima zatim će se obratiti ženama, tako što će im posvetiti posebnu hutbu kao što je to činio Allahov Poslanik ﷺ.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Molimo Allaha da nam oprosti za ovo i onome ko ga izostavi. Sunnet je da imam povede sa sobom na musalu na bajram kurban i da ga tamo zakolje. Ashabi su tako činili a Poslanik ﷺ, im je to odobrio. Izvodili su svoje žrtve na musale pa su ih klali kako bi se okoristili siromasi koji su prisustvovali kao i ostali ljudi što će se okoristiti tako što će se to meso jesti. Ovo je sunnet i ne znam da ga iko u našem vremenu primjenjuje. Allahumme, osim pojedinih stanovnika pustinje koji se nisu još pomiješali sa ljudima i niko im to ne može zabraniti ako se ovo kod njih primijeti. Čuo sam da pojedinci od njih to rade.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Od toga je također da su neki pravnici – rahimehumullah – rekli da je sunnet onome ko je bio u itikifau da izađe na Ramazanski bajram u odjeći iz itikafa. To su pojasnili kao tragom ibadeta. Tako da nije potrebno da se uljepšava i da je skida sa sebe kao što smo rekli o šehidskoj krvi koja se neće sapirati, nego će se ostaviti onako kako jeste. Ali ovo je analogija sa razlikom. Analogija koja je suprotna postupku Allahovog Poslanika ﷺ, jer se pripremao za bajram odjevajući najbolju odjeću kao da hoće reći da je izostavljanje lijepe odjeće onome koje bio u itikafu suprotno sunnetu. A Poslanik ﷺ, je bivao u itikafu ali bi na bajram odijevao lijepu odjeću.

POGLAVLJE

PRAZNICI KOJI SU VEZANI ZA MJESTA

Što se tiče praznika koji su vezani za mjesta, oni se također dijele poput vremenskih praznika na tri skupine:

Prva je ona koja nema posebnog statusa u šerijatu.

Druga je ona koja ima poseban status ali to ne znači da se može namjeriti radi ibadeta.

Treća je ona u kojoj su ibadeti propisani, ali se ne uzima za praznik.

O sve tri skupine su došle predaje, kao primjer onog koji se zavjetovao da će klati kod Bevabe, pa mu je Vjerovjesnik ﷺ, rekao:

"Da li u njoj ima kip od idolopokloničkih kipova, ili mjesto gdje oni praznuju?" Kaže: "Ne." Kaže: "Ispuni svoj zavjet."

Ili naprimjer Poslanikove ﷺ, riječi:

"Nemojte uzimati moj kabur za mjesto praznovanja."

Također, Omerova ﷺ, zabrana o uzimanju vjerovjesničkih tragova mjestima praznovanja, kao što ćemo inša-Allah navesti.

Od ove tri skupine, jedna je mjesto koje nema posebne vrijednosti u šerijatu u osnovi, niti u njemu ima nešto što bi obavezalo na njegovu vrijednost. Nego je to mjesto poput ostalih mjesta, ili možda manje vrijedno. Tako da namjera (putovanja), radi tog mjesta ili sakupljanja u njemu radi namaza, dove, zikra i sličnog je očita zabluda.

Zatim ako se tu nalaze tragovi od jevreja ili kršćana ili nekog drugog onda biva gorim od gorega. A odnosi se na ovo poglavlje i poglavlje prije njega o poistovjećivanju sa kafirima. Ove

vrste je nemoguće odrediti, za razliku od vremena jer su ograničena,[1] a ova vrsta je gora od one prethodne.

Ovo liči na obožavanje idola, ili je to ono što vodi prema njihovom obožavanju. Ili se radi o vrsti obožavanja idola. Jer su idolopokolonici namjeravali odlazak u neko mjesto radi tamošnjega kipa ili nečega drugoga. Mislili su da će ih to približiti Allahu ﷻ. Najveća tri kumira radi kojih su putovali su Lat, Uza', i Menat treći od njih. Kao što je to Allah spomenuo u Svojoj Knjizi:

أَفَرَءَيْتُمُ ٱللَّٰتَ وَٱلْعُزَّىٰ وَمَنَوٰةَ ٱلثَّالِثَةَ ٱلْأُخْرَىٰٓ أَلَكُمُ ٱلذَّكَرُ وَلَهُ ٱلْأُنثَىٰ تِلْكَ إِذًا قِسْمَةٌ ضِيزَىٰٓ

"Šta kažete[2] o Latu i Uzzau? I Menatu trećoj, najmanje cijenjenoj? Zar su za vas sinovi, a za Njega kćeri?! To bi tada bila podjela nepravedna." (Sura En-Nedžm, 19 - 22)

Svaki od ovih kumira je pripadao nekom mjestu kod arapa. Mjesta koja su bila prema Haremu i mjestima obreda hadža su Mekka, Medina i Taif.

Lat je pripadao stanovnicima Taifa, ali se spominje da je u osnovi bio dobar čovjek koji je punio hadžijama mješine vodom. A kada je umro oni su nad njegovim kaburom bdjeli jedno vrijeme. Zatim su mu napravili kip. Zatim su iznad njega sagradili zdanje nazivajući ga Kuća gospodarice. Njena priča je poznata kada je Vjerovjesnik ﷺ, poslao Mugiru b. Šuabeta ﷺ, da je poruši nakon što je osvojen Taif poslije Mekke u devetoj godini po hidžri.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Koliko je mjesta za koja se kaže da su to mjesta gdje je stajao ili odmarao Allahov Poslanik ﷺ. Ovoga je mnogo u Hidžazu, u Mekki i Medini. U Šamu se također nalaze mjesta vjerovjesnika. Ali kada bi proučavao i istraživao ne bi tome našao nikakvu osnovu. Ni činjeničnu niti šerijatsku osnovu.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: «Šta kažete» je upitna forma radi potvrde nakon što je Allah ﷻ na početku sure En-Nedžm spomenuo veličanstvenost a onda kaže: ***Šta kažete o Latu i Uza'u.*** Što znači obavijesti nas o Latu i Uzau kakav će njihov položaj biti, kakvo će njihovo stanje biti. Tako da se radi o potvrdi i kažu: I Menatu trećem. Zato što je to bilo slabije božanstvo od Lata i Uza'a. Zatim kaže: ***Zar vama pripadaju sinovi a njemu kćeri.*** Zato što su mušrici pripisivali Allahu kćeri a sebi sinove. ***To je uistinu nepravedna podjela.*** Tj. nepravilna.

Što se tiče Uza'a, ona je pripadala stanovnicma Mekke nedaleko od Arefata. Tamo je bilo drvo kod kojeg su klali žrtve i upućivali dove. Pa je Allahov Poslanik ﷺ, poslao Halida b. Velida ؓ, odmah nakon oslobađanja Mekke da je ukloni, zatim je Allahov Poslanik ﷺ, podijelio njen imetak. Iz tog drveta je izašla šejtanka raščupane kose[1] pa je Uza' izgubila nadu da će biti obožavana.

Što se tiče Menata ona je pripadala stanovnicima Medine, koju su obožavali pripisivajući je Allahu ﷻ, kao ortaka. A bila je u podnožju kamenite planine između Mekke i Medine prema obali.

Onaj ko bude htio znati kako je bilo stanje mušrika i njihovo obožavanje idola, i da spozna suštinu širka kojeg je Allah ﷻ, prokleo sa njegovim vrstama, da bi mu se razjasnilo Kur'ansko tumačenje, te da spozna kako su ga Allah i Njegov Poslanik pokudili, neka se osvrne na Poslanikovu ﷺ, bigorafiju i stanje arapa u njegovom vremenu, i ono što je Ezreki naveo o vijestima o Mekki, kao i drugi učenjaci.

Mušrici su imali drvo na koje su vješali svoje oružje, zvano Zatu Envat, pa su neki ljudi rekli:

"Allahov Poslaniče, učini nam Zatu Envat kao što je njihovo Zatu Envat." Pa reče: "Allahu ekber, rekli ste kao što su Musaovi ljudi rekli Musau: "Napravi i ti nama boga kao što oni imaju bogove. To su običaji, vi ćete slijediti običaje onih koji su bili prije vas."[2] [3]

Vjerovjesnik ﷺ, je pokudio njihov čin pukog poređenja sa mušricima u bdijenju kod drveta, vješajući na njega oružje, a šta

[1] Pogledaj Bidaje ve nihaje, 4. dio, str. 316.

[2] Bilježi ga Imam Ahmed u Musnedu 2. dio, str. 127, 45, 511 i 527. 3. dio, str. 84, 89 i 94. 5. dio, str. 217 i 219. Hadis je sahih.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Obraćanje je svima nama. A to se raspoznaje iz toga što pojedinci iz ummeta mogu učiniti nešto od običaja onih koji su bili prije nas. Dok drugi učine drugačije običaje tj. krenu drugim putevima. Što ne mora značiti da će čitav ummet ići jednim pravcem, zato što je obraćanje općenito ummetu. Ovo je jedna korist, a druga je da li ova obavijest ukazuje na dopuštanje? Ne, nije radi dopuštanja. Nego se radi o općoj vijesti o onome što će se desiti da bi se pripazilo od toga. Zato se začudio od ljudi koji su rekli: Učini i nama Zatul envat kao što oni imaju Zatu envat. Pa je rekao: ***To su običaji.*** Zatim je naveo hadis.

onda reći za ono što je gore od toga u poređenju sa mušricima ili ono što je suštinski širk?

Onaj ko se zaputi u jedno mjesto misleći da je dobro u njemu, a to ne bude šerijatom određeno kao takvo, onda je to zlo, jedno je gore od drugoga, bez obzira da li je mjesto drvo ili nešto drugo, kanal kroz koji teče voda, ili brdo ili granica. Bez obzira da li se on namjerio da klanja pored njega, ili da tu upućuje dovu, ili da uči Kur'an, ili da spominje Allaha ﷻ, ili da prinosi žrtvu na tom mjestu. Tako što će to mjesto učiniti posebnim sa nekom vrstom ibadeta i to na mjestu koje nije precizirano šerijatom kao takvim, ni po svojoj specifičnosti niti po vrsti.[1]

Još gore od toga je da se zavjetuje da će za to mjesto donijeti ulje za osvjetljenje, te da kaže: "Ovdje se prima zavjet." Kao što to govore pojedini zabludjeli ljudi. Ovakav zavjet je zavjet griješenja o čemu se učenjaci slažu. I nije dozvoljeno izvršiti zavjet na takvom mjestu. Nego na njemu je da se otkupi kefaretom za zakletvu po mišljenju većine učenjaka. Od njih je Imam Ahmed što je poznatije mišljenje kod njega, i u njegovoj predaji također ovo je mišljenje Ebu-Hanife i Šafije i drugih, tj. da je na njemu da od Allaha zatraži oprosta od ovog zavjeta, i da na njemu ne ostaje nikakva dužnost. A pitanje je poznato.[2] [3]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Po svojoj specifičnosti kao što su tri džamije, jer namjeravanje odlaska u neke druge džamije mimo ove tri radi ibadeta bez sumnje je ibadet po svojoj vrsti a ne po svojoj specifičnosti. Kao što Vjerovjesnik ﷺ kaže: ***Neće se sakupiti ljudi u kući od Allahovih kuća čitajući Allahovu Knjigu proučavajući je među sobom a da se na njih neće spustiti smiraj i obuhvatiti ih milost. Iznad njih će lebdjeti meleki a Allah će ih spomenuti kod onih koji su kod Njega.*** Ovo je razlika između specifične stvari i vrste.

[2] Pogledaj Mugni ve šerhul kebir 11. dio, str 334 – 336.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Kao što znate zavjetovanje na nepokornost Allahu je haram, kao što Vjerovjesnik ﷺ kaže: ***Ko se zavjetuje Allahu na nepokornost pa neka Mu ne bude nepokoran.***

Ali ako ne učini da li se mora otkupiti? O tome postoje dvije predaje od Imama Ahmeda i velikih učenjaka. Prva predaja kaže da je dužan otkupiti se. Zato što nije učinio ono na šta se zavjetovao. Ali ako se radi o općem zavjetu u kojem nije spomenut otkup je još preče, tako da će poništiti oblik zabrane ali će ostati oblik zavjeta. Od njih ima onih koji su rekli da za to nema otkupa. Jer obaveznost na otkup

Isto je ako se zavjetuje da će baciti hljeb ili nešto drugo ribama na tom izvoru ili bunaru.

Isto je i sa novcem koji zavjetuje da će dati slugama takvih mjesta (mjesta koja su uzeta za obožavanje), ili susjedima koji bdiju nad tim mjestom, isti takvi čuvari i sluge liče na sluge Lata, Uza'a i Menata. Oni su jeli imetke ljudi na nepravedan način, kada je Ibrahim, imam svim monoteista, ﷺ rekao:

قَالَ أَفَرَءَيْتُم مَّا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ أَنتُمْ وَءَابَآؤُكُمُ ٱلْأَقْدَمُونَ فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِّىٓ إِلَّا رَبَّ ٱلْعَٰلَمِينَ

"A da li ste razmišljali', upita on 'da su oni kojima se klanjate, vi i kojima su se klanjali davni preci vaši, doista, neprijatelji moji? Ali, to nije Gospodar svjetova." (Sura Eš-Šua'ra, 75 - 77)

Kao i oni kod kojih su došli Musa ﷺ, i njegov narod nakon što su prešli more, pa je Uzvišeni kaže:

وَجَٰوَزْنَا بِبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ٱلْبَحْرَ فَأَتَوْا۟ عَلَىٰ قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلَىٰٓ أَصْنَامٍ لَّهُمْ

"I Mi sinove Israilove preko mora prevedosmo, pa oni naiđoše na narod koji se klanjao kumirima svojim." (Sura El-A'raf, 138)

Zavjetovanje čuvarima takvih mjesta koja nemaju svoje vrijednosti u šerijatu je zavjetovanje na nepokornost Allahu. Također u takvom postupku je sličnost sa zavjetovanjem slugama križa i njenim susjedima. Ili slugama hramova[1] u Indiji i onima koji su u njihovom susjedstvu.

Zatim ovaj imetak od zavjeta, ako ga potroši na takav ibadet čiji je rod propisan, kao da ga potroši u izgradnju džamije, ili

---

je uslovljena ispravnošću zavjeta. Zavjet u ovom slučaju nije ispravan a ako nije ispravan onda znači da je nepravilan i na njega se ne gradi ništa. Ali iz sigurnosti bolje je da se otkupi kao za zakletvu. Prvo jer je to potvrda pokajanju, drugo iz sigurnosti radi razilaženja među učenjacima. Otkup za zakletvu je kao što znate da nahrani deset siromaha ili da ih odjene ili da oslobodi roba a onaj ko ne nađe da posti tri dana. Tako da je stvar lahka.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: 'Ebdad' znači sličan ili nalik a odnosi se na kipove.

dobrim siromašnim muslimanima, koji se sa imetkom pomažu na obavljanju ibadeta Allahu, jedinom Koji ortaka nema, onda će to biti dobro djelo.[1]

Od ovih mjesta su i ona za koja se misli da su kabur vjerovjesnika, ili dobrog čovjeka, a u stvari nisu takvi, ili se misli da je to mjesto gdje je on stajao, a u stvari nije tako.

Ali ono što je bilo kao njegov kabur ili mjesto gdje je odsjeo, ovo se odnosi na drugu vrstu, što je opet opširno poglavlje, o čemu ću neke primjere navesti.

Od toga su brojna mjesta u Damasku, kao što je *mešhed* Ubejja b. K'aba, na vanjskoj strani kod istočnih vrata. Među učenjacima nema razilaženja da je Ubejj b. K'ab umro u Medini a ne u Damsku. Allah najbolje zna čiji je to kabur? Ali sigurno nije kabur Ubejja b. K'aba, Poslanikovog ﷺ ashaba, bez sumnje.

Isto tako mjesto pored zida Kuble, kod džamije u Damasku, za koje se kaže da je na njemu Hudov ﷺ, kabur. Ne poznajem nikoga od učenjaka da je rekao da jr vjerovjesnik Hud ﷺ, umro u Damasku. Nego je rečeno da je umro u Jemenu, a rečeno je i da je umro u Mekki. Njegovo vjerovjesništvo je počelo u Jemenu, a nakon što je njegov narod uništen on se preselio u Mekku. Ali što se tiče Šama niti je to njegova država rođenja niti mjesto hidžre. Tako da njegova smrt u njemu - a stanje je ovako - pored toga što niko od učenjaka nije to naveo, je zaista daleko od stvarnosti.

Isto tako *mešhed* sa vanjske strane zapadnih vrata Damaska za kojeg se kaže da je na njemu mjesto kabura Uvejsa El-Karnija.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: ako ga utroši u ovo da li je dužan otkupiti se kao za zakletvu? Odgovor je ne, bez sumnje. Čak iako bi rekao da za grijeh postoji otkupnina kao za zakletvu, ako ga utroši u ovo nije dužan ništa više. Jer najmanje što možemo za ovaj slučaj reći jeste da djelimično liči na zavjet ali je izabrao najbolje od toga. Ovo je dozvoljeno kontekstom hadisa jer je čovjek došao kod Allahovog Poslanika ﷺ i rekao: Ja sam se zavjetovao Allahu da ako ti Allah dadne da oslobodiš Mekku da ću klanjati u Bejtul-Makdisu. Pa je rekao: ***Klanjaj ovdje.*** Kaže: Ovo je ako se zavjetuje na ove stvari koje je spomenuo Šejh – rahimehullah – što je ukazalo na njihov rod od onoga što je Allah ili Njegov Poslanik ﷺ propisao. Tako da nije dužan otkupiti se bez problema.

Ne poznajem nikoga da je rekao kako je Uvejs umro u Damasku, niti da je to bilo mjesto gdje je on dolazio. Uvejs je došao iz Jemena u Irak. Također rečeno je da je ubijen na Sifinu, kao i to da je ubijen na perifernim dijelovima Perzije. Kao i to što je rečeno mnogo štošta mimo toga. Ali što se tiče Šama niko nije spomenuo da je u njega dolazio a kamoli da je u njemu umro.

Od toga je također kabur za koji se kaže da je kabur Ummu-Seleme, Poslanikove ﷺ, supruge, a nema razilaženja da je ona - radijjallahu anha - umrla u Medini a ne u Šamu. Ona nikada nije dolazila u Šam a posebno poslije Poslanikove ﷺ, smrti nije nigdje putovala. Ali moguće je da se radi o Ummu-Seleme Esmi kćeri Jezida b. Sukena ensarijki. Jer kada bi stanovnici Šama, kao što je Šehr b. Havšib, prenosili od nje rekli bi Ummu-Seleme. Ona je amidžična od Muaza b. Džebela, a bila je od istaknutih sahabijki, bila je veoma poznata u nauci i vjeri. Ili je možda Ummu-Seleme supruga od Jezida b. Muavije. Što je daleko od stvarnosti. Jer ona nije bila poznata po znanju i vjeri. A mnogo je grešaka u ovom pogledu tj. u sličnim i zajedničkim imenima.

Od toga je *mešhed* u Kairu u Egiptu, za kojeg se kaže da se u njemu nalazi glava Husejna b. Alija - radijjallahu anhuma. Osnova ove priče je lažna. Da je u Askelanu bio mešhed sa Husejnovom glavom. Tako da je rečeno kako je glava otuda prenešena u Egipat, što je laž po slaganju učenjaka. Niko od učenjaka nije rekao da je Husejnova glava bila u Askelanu, nego postoje priče koje ne priliče tome. Jer njegova glava je nošena od strane Ubejdullaha b. Zijada u Kufi. Čak da mu je prenešno od Poslanika ﷺ, ono što mu je smetalo.[1] Neki kažu da je ova predaja bila pred Jezidom b. Muavijom u Šamu, ali nije potvrđeno. Jer spomenuti ashabi u ovom hadisu su bili u Iraku.

Također mnogobrojni kaburovi sa imenima poznatih ljudi, za njih se saznalo da nisu njihovi kaburovi.

---

[1] Kao što stoji u predaji kod Buharije u njegovom Sahihu br. 3748 od Enesa b. Malika ؓ da je Ubejd b. Zijad došao sa Husejnovom glavom u posudi zatim ju je počeo udarati pa je nešto rekao o njegovoj ljepoti, a Enes reče: "Najviše je ličio na Allahovog Poslanika ﷺ i bio je obojen «vesmom» (biljka koja naginje crnoj boji)."

Ova mjesta u osnovi nemaju nikakve koristi, iako džahili misle da ova mjesta imaju neku vrijednost. Osim ako se ne radi o kaburu nekog muslimana pa da bude kao i ostali kaburovi muslimana,[1] bez ikakve specifičnosti kako to smatraju džahili. A kada bi se ispostavilo da su ti kaburi uistinu takvima ne bi bilo dozvoljeno uzimati ih za mjesta praznovanja. Niti da se kod njih čini ono što se čini kod ovih lažnih kaburova. Ili da se radi o kaburu dobrog čovjeka nepoznatog imena, čime biva od druge vrste.

Od ovog poglavlja su također mjesta za koja se kaže da su to tragovi Vjerovjesnika ﷺ, ili neka druga mjesta.[2]

Čime se suprotstavljaju "Ibrahimovom mekamu" u Mekki. Kao što džahili kažu za stijenu u Bejtul-Makdisu da se na njoj nalazi trag stope Allahovog Poslanika ﷺ. Do mene je doprla vijest da neki džahili misle da se radi o Allahovoj ﷻ stopi. A za taj trag kažu da je trag stope.[3]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Dakle ovo nije ispravno niti historijski niti šerijatski. Što se tiče historijske strane za Husejnovu glavu neki kažu da je donešena iz Iraka u Askelan a zatim u Kairo, gdje je to? Da li je ovo moguće da se desi u vremenu kad nije bilo prevoznih sredstava? U ovome je omalovžavanje njegove ličnosti ako je istina. Jer on bi ostao bez glave koja se prenosi poput glave bravčeta ali nije istina. Nema sumnje da je Husejnova glava ukopana ondje gdje je ubijen. Ali njegov kabur je sakriven da se kod njegovog kabura ne bi desila smutnja. Kao i to da do njega ne bi doprli njegovi neprijatelji i iskopali ga te ga još više ponizili. Zatim isto ovo kada bi se potvrdilo sa šerijatske strane dalo bi mu šerijatsku specifičnost. Sa suprotne strane ovog stanja je ono što se spominje o mevludu tako da su rekli da je ubijen dvanaestog Rabiul evela, a ovo nije vjerodostono nakon čega je inovirana novotarija proslavljanjem mevluda. Što opet nije vjerodostojno.

[2] Poput onoga što tvrde novotari u našem vremenu da posjeduju dvije Poslanikove ﷺ dlake. Tako mi Allaha lažu, kao i to da u njihovom muzeju u Turskoj postoji Poslanikova ﷺ čalma i džube putem kojih traže berićet i veličaju ih. Kako su im mozgovi malehni, da nas Allah sačuva.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je također prisutno, kaže se da je ovo mjesto Poslanikove ﷺ stope. Ovdje Poslanik ﷺ koračao. Čak smo vidjeli džamiju na brdu iza Taifa. Kažu da je tu Poslanik ﷺ iščašio zglob. Oni tu džamiju nazivaju 'iščašenje'. Pojedini maloumnici odlaze tamo i veličaju je. Kažu: Kada je Poslanik ﷺ otišao u Taif i kada su ga stanovnici Taifa izudarali otišao je na ovo mjesto sa iščačenom nogom i naslonuo se. Prepričavaju o tome priču iako Poslanik ﷺ nije otišao

U džamiji Kubla u Damasku - naziva se Mesdžidul kadem - u kojoj se također nalazi trag za kojeg kažu da je Musaova ﷺ, stopa. Ovo je laž bez osnove, Musa ﷺ, nije dolazio u Damask niti u njegovu blizinu.

Također *mešhedi* koji se pripisuju nekim vjerovjesnicima i dobrim ljudima za koje kažu da su tamo na osnovu sna kojeg je usnio, ili da je u snu vidio vjerovjesnika ili dobrog čovjeka na nekom mjestu tvrde da to nalaže posebnu vrijednost tih mjesta i zbog čega se od njih čine musale okupljanjem muslimana. Ovakve i slične stvari čine kitabije. Također postoji mogućnost da su u njima naslikali lik Vjerovjesnika ili dobrog čovjeka. Ili bar neke njegove udove čime se poistovjećuju sa kitabijama. Kao što je u nekim džamijama poput džamije zvane Kef, u kojoj je naslikana šaka za koju se tvrdilo da je šaka od Alije b. Ebu-Taliba ﷺ, sve dok Allah nije srušio te slike.

Ova mjesta su mnogobrojna i prisutna u velikom broju država.

U Hidžazu postoje mjesta kao što je pećina sa desne strane puta, kada ideš na Bedr, za koju se kaže da se u nju sakrio Poslanik ﷺ, sa Ebu-Bekrom ﷺ. Te da je to pećina koju je Allah spomenuo u riječima:

ثَانِيَ ٱثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِى ٱلْغَارِ

"...kad su njih dvojica bili u pećini." (Sura Et-Tewbe, 40)

Nema razilaženja među učenjacima da se ova spomenuta pećina nalazi na planini zvanoj Sevr nadomak Mekke, koja je poznata mekelijama i dan danas.[1]

---

na ovo mjesto. Isto tako je i sa Bjetul Makdisom, Poslanik ﷺ, nije išao u Bejtul-Makdis poslije hidžre niti je dospjeo tamo.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ako bi neko rekao: Da li je dozvoljeno da idemo u pećinu na brdu Hira ili pećinu na brdu Sevr? Odgovor je ne, jer tamo nije određeno mjesto za ibadet. Ali da odemo na ova mjesta radi razmišljanja i pogleda u historiju onda nema smetnje. Osim ako čovjek nije uzor u nauci i ugledu, i boji se da ako ode na

Ova mjesta za koja se tvrdi da su od posebnog značaja su onakva kakva su ali u islamu nema potpore za bilo kojom vrstom poštivanja. Jer veličanje bilo kojeg mjesta, čiju vrijednost šerijat nije potvrdio, je gore od veličanja vremena koje šerijat ne nalaže da se veliča. Veličanje tla(nekog mjesta), ibadetom kod njih je približnije obožavanju kipova i gore nego veličanje vremena. A ono što je potrebno jeste da se čovjek kloni klanjanja na takvim mjestima. Iako se samim musalama ne namjerava veličanje tog mjesta, ali bi to mogao biti povod ili put, tj uzimanje tog mjesta za musalu, da se to mjesto počne veličati. Kao što je zabranjeno da se klanja pored kaburova čiji se stanovnici znaju. Iako se namaz ne klanja radi svetosti neke musale. Ili kao što je zabranjeno izdvajati petak i zadnje dane Ša'bana postom. Iako postač možda nema namjeru posebnog izdvajanja ovih dana sa postom.

A ono što se ima za namjeru posebno izdvojiti, pored zabrane istoga, zabranit će se njegovo izdvajanje i u praktičnom smislu.

Ova mjesta najviše liče na džamiju Dirar koja je bila sagrađena na ivici jame pa se sa njom sruči u džehennemski ponor. Jer je ta džamija sagrađena radi nanošenja štete, kufra i razdvajanja mu'mina i pripremanja onih koji se bore protiv Allaha i njegovog Poslanika, u njoj su Allah i Njegov Poslanik ﷺ, zabranili da se klanja, pa je naredio da se sruši.

Svi ovi lažni *mešhedi* su postavljeni da bi se nadmetali sa Allahovim kućama, i kako bi se poštovalo i veličalo ono što kod Allaha nema vrijednosti, te da se bdije nad onim što niti koristi niti šteti,[1] već kako bi se stvorenja odvratila od Allahovog puta. A to je

---

ova mjesta da će ga slijediti drugi kao da je to sunnet i ibadet, onda u tom slučaju neće ići. Zato je na učenjacima u pogledu činjenja i ostavljanja pojedinih stvari ono što nije obaveza nekom drugom mimo njih.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Od ove vrste je ono što se u pojedinim novinama nalazi od pokvarenih reklama od tužbalica kako bi se omekšala srca i osuzile oči, ali su lažne. Ovo bez sumnje odvraća od zikra i dova koje su ustanovljene šerijatom, bez obzira da li to onaj ko ih piše imao namjeru ili ne. Ali očito je da oni koji su ih izjavili jesu sufije koji žele da odvrate ljude od šerijatskih zikrova na dove koje nemaju osnove. Ali se radi o lijepo upakovanim i slatkim tužbalicama koje

obožavanje samo Njega, jednog jedinog, Koji ortaka nema, na način koji je on propisao na jeziku svog Poslanika ﷺ, te uzimajući ih mjestima praznovanja, okupljajući se na njima i običajno se namjeravajući radi njih. Jer je praznik od stalnog ponavljanja.

Ovoj vrsti se mogu dodati - iako nisu od nje - mjesta za koja se tvrdi da su posebna ali to nije potvrđeno. Kao što se kaže za veliki broj kaburova da su kaburovi vjerovjesnika ili dobrih ljudi. Ili da su to mjesta vjerovjesnika ili dobrih ljudi i slično tome. Tako nešto može biti istina a i laž.

Većina *mešheda* na licu Zemlje su ovakve vrste, jer je veoma mali broj kaburova i mjesta koji su istiniti.

Veliki broj učenjaka su govorili: "Od kaburova vjerovjesnika nije potvrđeno osim u pogledu kabura našeg Vjerovjesnika,[1] a o drugima mimo njega je moguće da se potvrdi nešto drugo. Kao što je primjer Ibrahimovog عليه السلام kabura. Možda je poznato da se kabur nalazi na tom mjestu, ali postoji sumnja oko njegovog određivanja.

---

odgovraju ušima. Iako su u suštini ono što odvraća čovjeka od propisanih dova. Zato ih se čovjek mora čuvati. Te da na njih upozori Allahove robove da ih ne zavedu. Ali oni koji ih dijele možda nemaju ništa drugo osim lijepe namjere. Međutim oni koji su ih sastavili su krivci. A niko nezna šta je u srcima osim Onoga Koji zna tajne, tako da je rezultat njihovog djela loš, bez obzira željeli oni to ili ne.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Vjerovjesnikov ﷺ kabur je bez sumnje poznat tevatur predajama očitog značenja kod svih muslimana. Svi ljudi znaju mjesto njegovog ﷺ kabura. Isto tako što znaju da je ovo mjesto Arefat, ovo Muzdelifa, ovo Mina, i u tom pogledu oni nemaju problema. A što se tiče mimo toga ne zna se kao što se ne zna ni za tzv. Halilovu (Ibrahimovu) džamiju u Palestini. Ništa od toga nije potvrđeno osim kabur Muse عليه السلام. Jer kada je melek smrti došao Musau da mu uzme dušu on je pomislio da mu je to neprijatelj, idario ga je i izbio mu oko. Nakon toga melek smrti je ošao kod Gospodara ﷻ i rekao: Gospodaru, poslao si me čovjeku koji ne želi smrt. Pa ga je Allah poslao Musau pa mu reče: Ako želiš da ostaneš – na određeni duži period – stavi ruku na kožu od bika. Ono što bude pod njom od dlaka toliko ćeš godina ostati. Ovo je značenje hadisa. Musa reče: A šta onda? Kaže: Onda mora biti smrt. Pa je zamolio Allaha da ga približi Svetoj zemlji Palestini na domak bačenog kamena. Pa mu je Allah dao što je zatražio. Zatim se vratio tamo i tamo je umro. Vjerovjesnik ﷺ kaže: ***Njegov kabur je kod crvenog brežuljka. Da sam tamo pokazao bih vam ga.*** Mi znamo da postoji, ali ne znamo o kojem se kaburu sigurno radi. Zato i nepostoji kabur vjerovjesnika za koji bi se znalo osim Muhammedov ﷺ kabur, a on je pečat vjerovjesnika.

Kao što je veliki broj kaburova pored malih vrata kod Damaska. Zemlja je mijenjana više puta. Tako da određivanje kabura da je to Bilalov kabur ili nekog drugog je skoro nemoguće potvrditi. Osim na posebne načine ali iako bi se potvrdilo za njega nije moguće vezati neki šerijatski propis poput onoga što se desilo kod tih kaburova od novotarija.

Cilj je da pojasnimo prvu skupinu koja je od veličanja mjesta koja nemaju nikakvu posebnu specifičnost. Možda zbog znanja da ta specifičnost nije vezana za to mjesto, ili zbog neznanja da je po nečemu posebno.[1]

Ibadet i djela bez znanja su strogo zabranjeni. Isto kao što su zabranjeni ibadet I djela koja su suprotni znanju. A da su ove stvari bile od vjere ne bi se zapostavile. Ummet ne bi izgubio sačuvanu vjeru i zaštićenu od greški.

Naviše od toga ćeš naći priče sluga i bliskih susjeda ovih *mešheda,* koji jedu imetke ljudi na nepravedan način i koji odvraćaju ljude od Allahovog puta.

Prepričavaju se priče koje ostavljaju dojam, kao naprimjer da je čovjek uputio dovu kod tog mjesta pa mu se Allah odazvao.[2] Ili da

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Na osnovu ovoga tri su stvari: Da znamo da je drago Allahu, ili da znamo da nije drago Allahu ili da ne znamo da li je drago Allahu. Šta je to šerijatom propisano? Da znamo ono što je drago Allahu ili ono što znamo da nije drago Allahu ili ono što ne znamo da Mu je drago. Tako da je to zabranjeno jer osnova u ibadetima je zabrana osim sa dokazom.

[2] Kao što je kod nas legenda o Ajvaz dedi. Otuda je izmišljeno dovište Ajvatovica koje se praktikuje već petsto godina a na kojem ljudi čine razne novotarije i djela od širka. Neki čak odlazak na Ajvatovicu smatraju malim hadžom dok drugi donose kamenje sa tog mjesta misleći kako im ono pomaže i donosi sreću kao i mnogi drugi harami koji se počine na tom mjestu u danima Ajvatovice. Za ovakvo stanje je odgovorna ulema sa ovih naših prostora koja ovo prešućuje ili pokušava to prestaviti kao nekakav nacionalni a ne vjerski praznik, što sve da to on i jeste, a nije, opet nema opravdanja sa šeriatskog aspekta. Pogotovo ako se uzme u obzir ono u šta ljudi zapadaju od zabludjelih ubjeđenja u tom pogledu ili eventualno samog širka da nas Allah sačuva. Zato treba napomenuti da svako onaj ko učestvuje u obilježavanju ovoga praznika i prisustvuje tom događaju pa čak i oni koji odlaze tamo da bi se bavili trgovinom trebaju znati da učestvuju u obilježavanju tog dana i da shodno Kur'anskom ajetu učestvuju u potpomaganju na grijehu. Zar ovaj umet nema uleme koja bi podigla svoj glas u tom pogledu? Neki se pravdaju da ako se oglase po tom pitanju da će izazvati smutnju i fitnu među

se zavjetovao za neku potrebu pa mu je Allah tu potrebu upotpunio, i slično tome. Na sličan način su bili obožavani i idoli.

Ljudi su se nekada obraćali kod kipova, možda su im potrebe bile upotpunjene ako su imali namjeru obratiti se ovima. Tako da se na njih odnosi isto ono što se odnosi na stanovnike Indije u hramovima.

Možda su ova mjesta upoređena sa onim što je Allah ﷻ, propisao od veličanja Njegove kuće koja se posjećuje na hadžu, ili sa crnim kamenom za kojeg je Allah propisao da se dotiče i poljubi, kao da je to Njegova desnica[1] i džamije koje su Njegove kuće.

Sunce i Mjesec su obožavani ovakvim mjerilima, i zbog ovakvih sumnji na Zemlji se pojavio širk.

Od Vjerovjesnika ﷺ, je potvrđeno da je zabranio zavjet i rekao:

"On ne dolazi sa dobrim. Nego izdvaja od škrtog."[2] [3]

---

muslimanima pa zar ima veće smutnje od toga da se čini širk Allahu Uzvišenom i da mu se ibadet čini na mjestima, u vremenima i na način kako to On nije propisao i da se za svetinje uzima ono što On nije proglasio svetim i da se čini hodočašće tamo gdje on to nije propisao? Molim Allaha da nas pomogne na putu istine i da nam istinu pokaže istinom i pomogne da je slijedimo i da nam zabludu pokaže zabludom i da nam pomogne da je ostavimo. (Op. rec)

[1] Nije potvrđeno hadisima da je crni kamen Allahova desnica, a merfua predaja o tome nije vjerodostojna.

[2] Bilježe ga u svojim Sahihima od Ebu-Hurejre ﷺ i Ibn-Omera ﷺ.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Razlozi odgovora na dovu. Prvo: Nužda i iskrenost molbe. Ako je čovjek u nuždi te zamoli Allaha ﷻ, Allah će mu se odazvati makar to bio nevjernik. Jeste li vidjeli mušrike u morskoj tami kada su zamolili Allaha pa im se odazvao. Pored toga što je Allah ﷻ znao da će Mu oni nakon toga pripisivati širk. Ali nužda i iskrenost u molbi je ono što biva uzrokom odaziva na dovu.

Razlog može biti sama Allahova milost a ne da dotični kabur posjeduje moć i slično tome.

Razlog može biti nešto što je Allah odredio, ne radi dove. A to je da je ova stvar prethodno određena, bez obzira molili za to ili ne. Tako da se desilo sa dovom a ne radi dove.

Ili da postoje drugi razlozi od kojih je smutnja koju je spomenuo Šejh. Allah ﷻ nekada odgovori na molbu čovjeku da bi ga iskušao. Zatim da ga iskuša radi njegovih riječi ili položaja. Kao da kaže da je evlija, ili da se njemu odaziva na molbu. Ili da je

Ako je zavjet pokornost vezana za uslov u kojoj nema koristi i koji ne dolazi sa dobrim, kakav je onda slučaj sa zavjetom koji niti koristi niti šteti?

Što se tiče odaziva na dovu može biti da je onaj koji dovi u velikoj nuždi, ili da je to zbog iskrenosti njegove molbe. Ili je razlog odaziva Allahova milost. Ili može bit stvar koju je Allah odredio a ne radi njegove dove. Ili se pak može raditi o nekim drugim razlozima. Iako se smutnja odnosi na onoga koji dovi.

Mi znamo da se Allah odazove kafirima pa im se spusti kiša, budu pomognuti, ozdravljeni, dadne im se blagodat radi njihovih dova pored kipova putem kojih tragaju za posredništvom do Allaha.

Allah ﷻ je rekao:

كُلًّا نُّمِدُّ هَٰٓؤُلَآءِ وَهَٰٓؤُلَآءِ مِنْ عَطَآءِ رَبِّكَ ۚ وَمَا كَانَ عَطَآءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا

"Svima njima, i jednima i drugima, dajemo darove Gospodara tvoga; a darovi Gospodara tvoga nisu nikome zabranjeni." (Sura El-Isra, 20)

Također Uzvišeni kaže:

وَأَنَّهُۥ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ ٱلْإِنسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِّنَ ٱلْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا

"I bilo je ljudi koji su zaštitu od džina tražili, pa su im tako obijest povećali" (Sura El-Džinn, 6)

U razlozima odredbi postoji mnogo stvari koje je nemoguće ovdje nabrojati i ovo nije mjesto njenih pojašnjavanja.

Nego je na stvorenjima da slijede ono što je Allah poslao sa poslanicima, te da znaju da je u tome dunjalučko i ahiretsko dobro. A ja ću možda inša-Allah pojasniti neke od ovih utjecaja na drugom mjestu.

---

to za šta je molio smutnja za njega. A to je da mu se olakšaju razlozi grijeha npr, i slično tome. Bitno je da razloga odaziva na molbu ima mnogo.

POGLAVLJE

PRAZNICI VEZANI ZA MJESTA KOJA IMAJU SVOJU POSEBNOST

Druga vrsta mjesta su ona koja imaju svoju posebnost ali to ne znači da ih treba uzeti za mjesta praznovanja, niti za namaz ili neke druge ibadete.

Od tih mjesta su kaburovi vjerovjesnika i dobrih ljudi. Od Poslanika ﷺ, i od selefa se prenosi zabrana da ova mjesta budu uzeta mjestima praznovanja, posebno i općenito a onda su pojasnili značenje 'id' tj praznik.

Što se tiče opće zabrane, Ebu-Davud u Sunnenu kaže: "Govorio nam je Ahmed b. Salih da je rekao: "Čitao sam pred Abdullahom b. Nafiom da ga je obavijestio Ibn Ebu-Zi'b od Seida Makberija od Ebu-Hurejre ﷺ, da je rekao:

> ***"Allahov Poslanik ﷺ, kaže: "Nemojte od svojih kuća praviti kaburove. A moj kabur ne činite mjestom praznovanja. Donosite salavat na mene, vaš salavat dopire do mene gdje god da budete."***[1]

Lanac ovog hadisa je dobar. Njegovi prenosioci su povjerljivi i poznati. Ali Abdullah b. Nafia Saig medinski pravnik, prijatelj od Malika, u njemu se nalazi blagost koja ne smeta njegovim hadisima.

Jahja b. Mein kaže: "On je povjerljiv." A dovoljno je da Ibn-Mein potvrdi nečiju povjerljivost. Ebu-Zur'a kaže: "Nema smetnje u njemu." Ebu-Hatim Razi kaže: "Nije pamtio hadise, slabijeg je hifza ali mu se pamćenje znalo i odbijalo."

Ova njihova izlaganja njegove hadise spuštaju sa pozicije sahiha na poziciju hasen predaja. Jer nema razilaženja da je bio

---

[1] Bilježi ga Ebu-Davud u Sunnenu br. 2042, Ahmed u Musnedu 2. dio, str. 367. Albani ga je ocijenio sahihom u Sahih Sunnen Ebu-Davud 1. dio, str. 383.

učen i ispravan, te da je uglavnom kod njega nadvladavalo pamćenje. Ali je možda nekada pravio greške.

Zatim ovaj hadis je ono što se zna od zapamćenog, i nije ono što se odbija. I jer se radi o medinskom običaju i to je ono za čime se ima potreba za njegovom naukom, a ovakve stvari može samo savladati učenjak.[1]

Također postoje drugi hadisi prenešeni drugim lancima, a zbog toga što se prenosi drugim putevima ne biva odbačenim.

Svaka rečenica od ovog hadisa je prenešena od Allahovog Poslanika ﷺ, poznatim lancima. Ali ovdje je cilj istaći zabranu da bude uzet mjestom praznovanja.

Od toga je ono što prenosi Ebu-Je'ala Mevseli u svom Musnedu, govorio nam je Ebu-Bekr b. Ebu-Šejbe obavijestio nas je Zejd b. Habbab govorio nam je Džafer b. Ibrahim - od sinova Zu Dženahejn - govorio nam je Alija b. Omer od njegovog oca od Alije b. Husejna da je vidio čovjeka kako dolazi kod otvora koji je bio na sobi kabura Allahovog Poslanika ﷺ, te da ulazi unutar i upućuje dove. Pa mu je to zabranio i rekao: "Zar nećete da vam kažem hadis kojeg sam čuo od mog oca od mog djeda od Allahovog Poslanika ﷺ? Rekao je:

> ***"Nemojte uzimati moj kabur za mjesto praznovanja, i nemojte činiti od svojih kuća kaburove. Vaš selam dopire do mene gdje god da ste."***[2]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: A to je da je ovaj govor dobar jer Šejhul islam ukazuje na način kojim se negiraju ili potvrđuju nedostatci u jednom hadisu. Malo je onih koji to čine od muhadisa koji se oslanjaju na očitu stranu lanca. Npr, ovaj čovjek učenjak Medine, ako prenese hadis koji je vezan za Medinu i njene stanovnike mora vladati onim što prenosi čak ako bi u njemu bilo slabosti. Jer nije moguće da u tome bude slabosti zato što je to vezano za njegov fikh.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šta znače Poslanikove ﷺ riječi: ***Nemojte od mog kabura činiti mesto praznovanja i nemojte od vaših kuća činiti kaburove.***? Prva rečenica (Nemojte od mog kabura činiti mjesto praznovanja) tj. da se stalno vraćate i obilazite ga a posebno ako se to odredi znatnim danima kao što su dani njegovog rođenja. A što se tiče (Nemojte od vaših kuća činiti kaburove) može se odnositi na dva značenja. Prvo značenje je da ih ne učinite kaburovima time što ne klanjate u

Bilježi ga Ebu-Abdullah Muhammed b. Abdul-Vahid Makdisi Hafiz, u onome što je odabrao među dobrim hadisima kao dodatak na oba Sahiha. Njegovi uslovi su bolji od uslova koje je postavio Hakim u svom Sahihu.

Seid Mensur u svom Sunnenu prenosi, govorio nam je Hiban b. Alija govorio mi je Muhammed b. Adžlan od Ebu-Seida Mehrijevog štićenika da je rekao: "Allahov Poslanik ﷺ je rekao:

"Nemojte od moje kuće praviti mjesto praznovanja, niti od vaših kuća kaburove. Donosite salavat na mene gdje god da ste, vaš salavat dopire do mene."

Seid kaže: "Govorio nam je Abdul-Aziz b. Muhammed obavijestio me je Suhejl b. Ebu-Suhejl kaže: "Hasan b. Hasan b. Alija b. Ebu-Talib me je vidio kod kabura, pa me je pozvao dok je bio u Fatiminoj kući na večeri. Pa reče: "Hajde večeraj." Rekoh: "Ne želim." Pa reče: "Zašto sam te vidio kod kabura?" Rekoh: "Poselamio sam Vjerovjesnika ﷺ." Kaže: "Kada uđeš u džamiju poselami ga."[1] Zatim je rekao: "Allahov Poslanik ﷺ, je rekao:

"Nemojte moju kuću uzimati mjestom praznovanja, niti svoje kuće kaburovima. Donosite salavat na mene vaš salavat dopire do mene gdje god da budete. Allah je prokleo jevreje jer su kaburove svojih vjerovjesnika učinili mjestima za molitvu." Hasan kaže: "Vi i onaj u Endalusu niste osim isti."

---

njima jer mezarje, kao što je poznato kroz šerijat, nije mjesto klanjanja. Ili znači nemojte u njima ukopavati svoje mrtve. Ako se čovjek ukopa u kući to će biti sredstvo zastranjivanja i njegovog obilaženja, a obije stvari su zabranjene.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ove njegove riječi znače da se treba zadovoljiti samo selamom i salavatom donoseći ih na Poslanika ﷺ. Časni hadis ukazuje na to da do Poslanika ﷺ dopire salavat od onoga ko je u Medini i Endelusu, bez razlike. Iz ovoga nam je jasna zabluda pojedinih ljudi kada odu u Medinu pa kažu: Poselami mi Poslanika ﷺ. Kao da je živ pa da mu dostavi selam. Ovo je pogešno. Jer kada kaže: Poselami mi ga. Time misli da ga opunomoći da prenese selam Allahovom Poslaniku ﷺ. To je opunomoćavanje na djelo pokornosti o čemu nema dokaza da se može opunomoćiti. Ako time misli da prenese selam mi kažemo: Prenošenje meleka njegovog selama je jače smirenosti i jačeg emaneta.

Ova dva različita mursel hadisa ukazuju na potvrđenost hadisa a posebno što ga je uzeo za dokaz onaj ko ga prenosi kao mursel. Što ga opet potvrđuje kod samog prenosioca, makar i ne bio prenešen u direktnim lancima, pa šta onda reći za ove lance koji dopiru do Allahovog Poslanika ﷺ, što je prethodno pokazano?

Dokazna strana je u tome da je Vjerovjesnikov ﷺ, kabur najbolji kabur na Zemlji. Ali je zabranio da se uzima mjestom praznovanja, što znači da je kabur nekog drugog mimo njega preči da se ne smatra takvim, bez obzira o kome se radi zatim je to nadovezao njegovim ﷺ, riječima: ***"Nemojte od svojih kuća činiti kaburove."*** Tj. nemojte da ne obavljate u njima namaze, upućujete dovu i učite Kur'an, tako da budu poput kaburova. Što znači da je naredio da se čovjek trudi da čini ibadet u svojoj kući ali je zabranio da se to čini kod kaburova, a ovo je suprotno onome što čine mušrici od kršćana i onih koji se poistovjećuju sa njima.

U oba Sahiha od Ibn-Omera - radijjallahu anhuma - se prenosi da je Vjerovjesnik ﷺ, rekao:

> ***"Obavljajte nešto od vaših namaza u vašim kućama i nemojte od njih činiti kaburove."***[1]

Muslim prenosi od Ebu-Hurejre od Vjerovjesnika ﷺ, da je rekao:

> ***"Nemojte od svojih kuća činiti kaburove, jer šejtan bježi od kuće u kojoj se čuje učenje sure El-Bekare."***[2] [3]

---

[1] Sahih Buhari br. 432, Feth, i Muslim 777. Navedena verzija ovdje je od njega.

[2] Sahih Muslim br. 780 riječima: "Nemojte od svojih kuća činiti kaburove jer šejtan bježi od kuće u kojoj se uči sura El-Bekare."

[3] Ibn-Usejmin - rahimehullah - kaže: Allahov Poslanik ﷺ, je rekao: ***Najvrijedniji čovjekov namaz je u njegovoj kući osim farza.*** Zato su namazi u kućama osim, u onome što je propisano šerijatom da se obavlja u džamiji kao što je noćni namaz u Ramazanu i obavezni namazi, bolji. Ovo značenje je mudro i blago. A to je ako čovjek klanja u svojoj kući njegova porodica će ga gledati kao i djeca pa će shvatiti namaz i slijedit će ga, čak i ono malo dijete. Gledat će ga šta radi pa će shvatiti kakvoću namaza.
Od koristi hadisa je da nije šerijatski propisano učiti na mezarju, te na osnovu toga onaj ko ode da uči hatmu na mezarju reći će se da je novotar i to će se sprječavati.

Zatim je Poslanik ﷺ, odmah nakon toga nastavio sa zabranom uzimanja istih za mjesta praznovanja riječima:

"Donosite salavat na mene, vaš salavat dopire do mene gdje god da ste."

U drugom hadisu:

"Vaš selam dopire do mene gdje god da budete."

Poslanik ﷺ, time ukazuje na to da vaš selam i salavat dopire do mene ako ste blizu ili daleko od mog kabura, tako da nema potrebe da od njega činite mjesto praznovanja (okupljanja).

Mnogobrojni su hadisi koji govore o tome da naši selami i salavati bivaju predočeni pred njim.

Kao što Ebu-Davud bilježi u svom Sunnenu hadis od Ebu-Sahra Humejda b. Zijada od Jezida b. Abdullaha b. Kusajta od Ebu-Hurejre da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Nema nikoga ko će me poselamiti a da mi Allah neće vratiti dušu pa da mu odgovorim na selam."[1] [2]

Ovaj hadis je po Muslimovim uslovima.[3]

Isto tako je ono što bilježi Ebu-Davud od Evsa b. Evsa ؓ da je Allahov Poslanik ﷺ, rekao:

"Donosite čim više salavate na mene na dan i noć petka, vaš salavat se predočava preda mnom." Rekoše: "Allahov Poslaniče, kako to da će se pred tobom predočavati naš salavat ako ti se kosti raspadnu?"[4] Kaže: "Allah je zabranio Zemlji da jede meso vjerovjesnika."[1]

---

[1] Bilježi ga Ebu-Davud u Sunnenu br. 201, a hadis je hasen.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Subhanallah, slika Ahireta i stanje kaburova zapanjuje razum. Ko može prebrojati one koji donose salavate na Poslanika ﷺ u jednom trenutku? Niko, ali pored toga svako ko ga poselami duša mu se vrati da odgovori na selam bez razlike na bliskog i udaljenog...Allahu ekber.

[3] On je takav ali u njegovom lancu se nalazi Ebu Sahr iako je od Muslimovih prenosilaca osim što Hafiz u Takribu za njega kaže: "Istinoljubiv al' griješi."

[4] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Raspadnu tj. istruhnu pa postanu ko prašina tj. raspadnute kosti. Zemlja ne jede tijela vjerovjesnika ali u osnovi jede mrtve. Ali u

U Ibn Ebi-Šejbinom Musnedu od Ebu-Hurejre ra, se prenosi da je rekao: "Allahov Poslanik ﷺ kaže:

"Ko bude donio salavat kod mog kabura ja ga čujem, a ko donese salavat na mene tiho do mene se dostavi."[2]

Bilježi ga Darekutni sa njegovim značenjem.

Kod Nesaija i drugih se prenosi da je rekao:

"Allah je učinio meleke kao posrednike koji mi dostavljaju selam mog ummeta."[3]

Pored mnogobrojnih drugih hadisa u ovom poglavlju.

Zatim najbolji tabiin od Poslanikove ﷺ, porodice je Alija b. Husejn ra, kada je spriječio tog čovjeka koji se trudio u upućivanju dova kod kabura Allahovog Poslanika ﷺ. Prenosilac je ovaj hadis uzeo kao dokaz kojeg je čuo od svog oca od njegovog djeda Alije. A on je najbolje znao njegovo značenje.

Tako da je jasno da je namjeravanje kod njegovog kabura i sličnog uzimanje istoga za mjesto praznovanja.

Također, sin njegovog amidže Hasan b. Hasan šejh Poslanikove porodice je pokudio da se Poslanikov ﷺ, kabur namjerava zbog selama i sličnog osim ulaska u njegovu džamiju. Pa je to smatrao uzimanjem istoga mjestom praznovanja.

Pogledaj u ovaj sunnet kako potiče od stanovnika Medine, koji su od Allahovog Poslanika ﷺ, koji su mu najbliži po rodu, i iz

---

nekim slučajevima zemlja ne jede tijela mrtvih. U skorije vrijeme otkrivena su mezarlja ljudi čija tijela nisu istruhla.

[1] Bilježi ga Ebu-Davud u Sunnenu br. 1047, a hadis je sahih.

[2] Akili ga navodi među slabim str. 398, također od njega i Ibn-Dževzi u Mevduat 1. dio, str. 224, i kaže: "Ovaj hadis nije vjerodostojan, a Muhammed b. Mervan je Sudijj." Jahja kaže: "Nije povjerljiv." Ibn-Munir kaže: "Lažov." Seadi kaže: "Neprisutnog razuma." Nesai kaže: "Neprihvaćaju mu se hadisi." Ibn-Hiban kaže: "Nije dozvoljeno pisati njegove hadise osim radi pouke." Akili kaže: "Ovaj hadis nema osnove od hadisa E'ameša a nije sačuvan."

[3] Bilježi ga Nesai u Sunnenu br. 1215, Ahmed u svom Musnedu 1. dio, str. 387 i 441 riječima: "Allah ima putujuće meleke po Zemlji koji mi dostavljaju od mog ummeta selame." A hadis je sahih.

njegove kuće. Jer su oni bili preči tome od ostalih i bolje su to održavali.

Praznik je ono što se učini nazivom za mjesto a to je mjesto koje se ima za namjeru okupljanja u njemu i dolaska na isto radi ibadeta ili nečega drugoga. Kao što je Mesdžidul-Haram, Mina, Muzdelifa i Arefat koje je Allah učinio mjestima praznovanja stjecištem ljudima i gdje se sakupljaju i koriste ih za dovu, zikr i obrede (prinošenje žrtvi). Mušrici su imali mjesta gdje su se okupljali a kada je islam došao Allah ih je sve izbrisao.

Ova vrsta mjesta obuhvataju kaburove vjerovjesnika i dobrih ljudi, ili kaburovi koji mogu biti njihovi, sa naznakom da se radi o njihovim kaburovima, ili pak i svi kaburovi ulaze pod ovaj pojam.

Muslimanski kabur ima svoju zaštićenu 'svetost', o čemu je došao sunnet,[1] tj. radi se o kući mrtvog muslimana. Tako da se na njima ne smije ostaviti ništa od nečistih stvari oko čega postoji slaganje. Neće se stajati na njega, niti probijati niti će se naslanjati na njega po našem mišljenju. Svi učenjaci smatraju da nije dozvoljeno u blizini kabura činiti ili izgovarati od ružnih riječi ili postupaka ono što smeta mrtvima. Poželjno je da se kod obilaska poselami onaj ko je u kaburu, da moli za njega, a što je mrtvi bolji njegovo pravo je potpunije.

Burejde b. Husajjib ﷺ kaže: "Allahov Poslanik ﷺ, ih je podučavao da kada izađu na kaburove da kažu:

"Neka je selam na stanovnike kuća[2] - a drugoj predaji: "Neka je selam na vas stanovnici kuća od mu'mina i

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Pored mezarja se ne postavlja ništa od onoga što je Allah zabranio kao što su muzički instrumenti ili pjesme i slično tome. Jer je to jedna vrsta narušavanja svetinja. Učenjaci su spomenuli da mejtu smeta zlo koje se čini kod njeg.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Spoznali smo da su kaburovi kuće, a to su stvarno kuće mrtvih zato je haram po mezarju hodati osim iz potrebe. Zabranjeno je među kaburovima obavljati veliku i malu nuždu. Isto tako bilo koja vrsta grijeha se ne čini kod kaburova zato što su to kuće mrtvih. U hadisu: ***Mi ćemo vam se – inša-Allah – uskoro pridružiti, je*** nejasnoća a to je kako ti je dozvoljeno nešto spominjati uz

muslimana, mi ćemo vam se inša Allah uskoro pridružiti. Molimo Allaha vama i nama za oprost."

Bilježi ga Muslim.[1]

Također od Ebu-Hurejre ﷺ, se prenosi da je Allahov Poslanik ﷺ, kada bi izašao na mezarje rekao:

"Neka je selam na vas stanovnike kuća od mu'mina, mi ćemo vam se uskoro inša-Allah pridružiti."[2]

Također od Aiše - radijjallahu anha - se prenosi u dugom hadisu od Vjerovjesnika ﷺ da je rekao:

"Džibril mi je došao pa rekao: "Tvoj Gospodar ti naređuje da odeš na Bakije i da moliš njima za oprost." Ona kaže: "Rekoh: "Kako ću govoriti Allahov Poslaniče?" Kaže: "Reci: "Neka je selam na vas stanovnike kuća od mu'mina i muslimana, neka se Allah smiluje onima koji su prije i onima koji će poslije doći, a mi ćemo vam se inša-Allah uskoro pridružiti."[3] [4]

Ibn-Madže prenosi od Aiše da je rekla:

Allahovu volju kad se zna sigurno da će se desiti? Odgovor je da se kaže inša-Allah vama se pridružiti a to je ako vam se pridružimo to je iz Allahove volje. Ili će se reći: A mi ćemo vam se inša-Allah pridružiti. Tj. u islamu, ali ovaj stav je slab. Prvi je ispravan a to je poput riječi Uzvišenog: ***A On, ako hoće, kadar je da ih sakupi.*** (Eš-Šura, 29).

[1] Sahih Muslim br. 975.

[2] Sahih Muslim br. 249.

[3] Sahih Muslim br. 974.

[4] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: U ovom hadisu se pojavio problem tj. Aiša je rekla: Kako ću reći Allahov Poslaniče, pa joj je rekao: ***Reci: Neka je spas na stanovnike kuća.*** Očito je da joj je ovdje dozvoli da posjeti mezarje. Ali postoje i hadisi u kojima se proklinju žene koje posjećuju kaburove. Ovo su dobri hadisi za žene, i ne bi trebalo da vagamo šta je ispravnije. Reći ćemo da je ovo u Muslimovoj predaji a ovo nije u Sahihima tako da ćemo uzeti u obzir sve pa ćemo reći: Ona koja izađe iz kuće da posjeti mezarje reći ćemo da jeto zabranjeno, njoj je haram i ona ulazi u ovo prokletstvo. Ali ona koja prođe pored mezarja bez namjere da ga posjeti ona će reći kao što govore muškarci, kao što je spomenuto u Aišinom – radijjallahu anha – hadisu.

"Tražila sam Allahovog Poslanika ﷺ, kad on na Bakijama, pa reče: "Neka je selam na vas stanovnici kuća od mu'mina vi ste nas prestigli. Mi ćemo vam se pridružiti. Allahu ne spriječi nam njihovu nagradu, i nemoj nas iskušati poslije njih."[1]

Od Ibn-Abbasa - radijjallahu anhuma - se prenosi da je rekao:

"Allahov Poslanik je naišao pored kaburova Medine, pa im se okrenuo licem i rekao: "Neka je selam na vas stanovnici kaburova, neka Allah oprosti nama i vama. Vi ste naši preci, a mi smo vam na tragu."

Bilježe ga Ahmed i Tirmizi i kaže: "Hadis je hasen garib."[2] [3]

Od njega je potvrđeno da je rekao: *"Nakon osam godina po bitci na Uhudu, izašao je šehidima i klanjao im je namaz koji klanja mrtvima."*[4]

Ebu-Davud prenosi od Osmana b. Affana ﷺ, da je rekao:

"Kada bi Vjerovjesnik ﷺ završio sa ukopavanjem mejita stao bi iznad njega i rekao: "Tražite oprosta za svog brata, molite mu da bude ućvršćen, on sada biva pitan."[5]

Prenosi se hadis kojeg je Ibn Abdul-Berr ocijenio sahihom da je rekao:

---

[1] Sunnen Ibn-Madže br. 1546, a u njegovom lancu se nalazi Šerik Kadi koji je slabog pamćenja. Hadis je slabim ocijenio Albani u Irvau 3. dio, str. 237.

[2] Bilježi ga Tirmizi u svom Sunnenu br. 1053 a u njegovom lancu se nalazi Kabus b. Ebu-Zibjan koji je bio slab.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Razlikovanje termina u predajama ukazuje da je polje dove opširno. Ako čovjek dovi odgovarajućom dovom, ovim riječima ili drugačijim, biva dozvoljeno. Sve je od sunneta.

[4] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Donošenje salavata na mrtvog ovdje – Allah najbolje zna – znači da je to učenje dove za njih tj. dovom kojom dovi za mrtve. Ali se ne odnosi na poznati namaz, koji se klanja kod mrtvog jer se šehidima ne klanja dženaza nego im se uči dova.

[5] Bilježi ga Ebu-Davud u Sunnenu br. 3221, Hakim u Mustdreku 1. dio, str. 370. Sahihom ga je ocijenio i sa njim se složio Zehebi. Albani ga bilježi u Sahih Sunnen Ebu-Davud 2. dio, str. 620.

"Nema čovjeka koji će proći pored kabura čovjeka kojeg je poznavao na dunjaluku pa ga poselami a da mu Allah neće vratiti dušu da mu odgovori na selam."[1]

Također o prizivanju (talkinu) mejita u kaburu nakon ukopavanja se prenosi hadis koji treba provjeriti.[2] [3]Ali su po njemu radili ljudi iz Šama, kao i to da su ga prenosili, zbog toga većina naših prijatelja to smatra poželjnim.

Ovo i slične stvari koje je činio Allahov Poslanik ﷺ, također je to naređivao svom ummetu da čine kod kaburova muslimana nakon ukopavanja, kod posjete njima, ili kod prolaska pored njih. To je pozdrav mejitu kao što se pozdravlja živi, kao i to da se dovi za njega isto kao što se moli za njega kada mu se klanja dženaza prije ukopavanja ili poslije ukopavanja. U sklopu dove mejitu živi će moliti za sebe i za sve muslimane, kao što je u dženazi namazu dova onom ko klanja i svim muslimanima, kao i posebno izdvajanje dove mrtvom.

Sve ovo su bili primjeri iz sunneta Allahovog Poslanika ﷺ, i ono na čemu su bili prethodnici prvaci, i što je propisano muslimanima. I to je ono što su činili kod kabura Allahovog Poslanika ﷺ, i kod drugih kaburova.

Ibn-Beta u Ibani prenosi sa vjerodostojnim lancem od Muaza b. Muaza: "Govorio nam je Ibn-Aun kaže: "Jedan čovjek je upitao Nafiu pa reče: "Da li je Ibn-Omer izgovarao selam kod kabura?" Pa je rekao: "Da, ja sam ga vidio stotinu ili više od stotine puta. Došao bi kod kabura a onda bi stao i rekao: "Neka je selam na Vjerovjesnika, neka je selam na Ebu-Bekra neka je selam na Omera mog oca."

---

[1] On je naveden u Daif džami'a sagir br. 5208.

[2] Ibn-Dževzi ga navodi u Mevduat 2. dio, str. 395, zatim kaže: "Ovaj hadis je podmetnut."

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Poznato je da je hadis slab i nije moguće koristiti ga kao dokaz. Hadis je veoma slab. Ono što je došlo o talkinu poslije ukopavanja od Ebu-Umame ispravno je da će stati nad kaburom i moliti njemu za oprost i molit će Allaha da ga učvrsti.

U drugoj predaji koju je naveo Imam Ahmed koristeći je kao dokaz kaže: "Zatim bi otišao."

Ovu predaju prenosi Malik u Muveti.[1]

Posjećivanje kaburova je općenito dozvoljeno pa čak i kaburove kafira. Također u Muslimovom Sahihu se bilježi da je Ebu-Hurejre ﷺ, rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ, kaže: "Tražio sam od Allaha da mi dozvoli da tražim oprosta za svoju majku pa mi nije dozvolio pa sam ga molio da posjetim njen kabur pa mi je dozvolio."[2]

Kod njega također stoji da je rekao:

"Vjerovjesnik je posjetio kabur svoje majke pa je plakao i rasplakao one oko sebe, pa je rekao: "Tražio sam od Allaha da joj molim za oprost pa mi nije dozvolio, pa sam tražio da posjetim njen kabur pa mi je dozvolio. Posjećujte kaburove jer oni podsjećaju na smrt."[3]

U Muslimovom Sahihu se prenosi od Burejde da je Vjerovjesnik ﷺ, rekao:

"Ja sam vam (bio) zabranio da posjećujete kaburove pa ih posjećujte."[4]

U Ahmedovoj i Nesaiovoj verziji stoji:

"Ko želi da posjećuje neka posjećuje i nemojte govoriti hudžra."[5] [6]

---

[1] Muveta' 2. dio, str. 166.
[2] Sahih Muslim br. 976.
[3] Sahih Muslim br. 976.
[4] Sahih Muslim br. 977.
[5] Bilježi ga Ahmed u Musnedu 5. dio, str. 361, Nesai u Sunnenu br. 1922 a hadis je sahih.
[6] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Hudžr ili hedžr je ružan govor, kao što je dova žaljenja i kukanja.
Također ne bi se trebale dizati ruke u dovi kod kabura jer će i obični ljudi dizati ruke. Tako da će stanje izgledati poput novotarije. Zbog toga se neće dizati ruke kod učenja

Ahmed prenosi od Alije b. Ebu-Taliba ﷺ, da je Allahov Poslanik ﷺ, rekao:

"Ja sam vam bio zabranio da posjećujete kaburove pa ih posjećujte, oni vas podsjećaju na Ahiret."[1]

Allahov Poslanik ﷺ, je dozvolio posjećivanje nakon zabrane, a to je obrazložio time što podsjećaju na smrt i na Ahiretsku kuću. Nama je dozvolio općenitom dozvolom da posjećujemo kaburove muslimana i kafira.

Razlog tome je termin koji se odnosi i na kafire - a obrazloženje toga je što podsjećaju na smrt i Ahiret - a razlog se nalazi u oba slučaja.

Poslanik ﷺ, bi dolazio kod kaburova na Bakijama i kod šehida kako bi učio dovu i tražio oprosta za njih. Ali ovo značenje je posebno za muslimane dok se kafiri izdvajaju.

Ova posjeta - posjeta kaburovima - podsjeća na Ahiret, ili da budu pozdravljeni ili zbog dove za njih, i to je ono sa čime je došao sunnet, kao što je prethodilo.

Naši prijatelj i drugi su se razišli da li je dozvoljeno putovati radi toga? Postoje dva mišljenja.

Jedno je da nije dozvoljeno te da je putovanje radi toga grijeh, i nije dozvoljeno kratiti namaz na takvom putovanju. Ovo je stav Ibn-Bete i Ibn-Akila i drugih. Jer ova vrsta putovanja je novotarija, nije postojalo u vrijeme selefa, jer u sebi sadrži vrste onoga što je zabranjeno a što će doći kasnije. Zato što u oba Sahiha stoji da je Vjerovjesnik ﷺ, rekao:

"Ne pritežu se jahalice osim radi tri džamije, Mesdžidul-Haram, Mesdžidul-Aksa i ove moje džamije."[2]

---

dove na kaburovima. Ali osnova kod dove je da se ruke dignu. U hadisu je spomenuto da se Allah stidi ako Njegov rob digne ruke da mu ih vrati prazne.

[1] Bilježi ga Ahmed 1. dio, str. 145 a hadis je sahih.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Na osnovu ovog hadisa moramo znati da se ne pripremaju jahalice osim radi tri džamije. Ali ako se namjeri da putuje radi posjete, trgovine ili traženja nauke i sličnog tome onda nema smetnje. Zbog toga pojedinci

Ova zabrana obuhvata putovanje džamijama i mešhedima i svako mjesto radi kojeg se namjerava putovanje isključivo radi ibadeta i pribižavanja Allahu.

Dokaz tome je što je Busre b. Busre Gifari, kada je vidio Ebu-Hurejru da se vraća sa Tura na kojem je Allah razgovarao sa Musaom, rekao: "Da sam te vidio prije nego što si otišao ne bi otišao jer je Vjerovjesnik ﷺ, rekao:

"Ne pritežu se jahalice osim radi tri džamije."[1]

Ashab koji je prenio hadis je shvatio da su Tur i njemu slična mjesta mjesta gdje su stajali vjerovjesnici te da se podrazumijeva pod općim propisima te da nije dozvoljeno putovati radi njih, kao i to da nije dozvoljeno putovati u džamije osim u spomenute tri.

Također, ako se radi o putovanju u kuću od Allahovih kuća mimo ove tri džamije nije dozvoljeno i pored toga što je stanovnicima tog mjesta vadžib a nekada je mustehab. O namjeravanju posjete džamijama je došlo mnogo predaja o koristima što je nemoguće nabrojati - tako da je putovanje staništima mrtvih preče da ne bude dozvoljeno.[2]

griješe kada se protive tome što pojedina braća odlaze na druga mjesta pa i putuju da bi čuli hutbu za koju misle da je utjecajna i slično tome. Zato što oni nisu putovali radi ugleda tog mjesta nego su putovali sa drugim ciljem jer se sa namjerom putovanja misli na određeno mjesto, što nije dozvoljeno osim radi ove tri džamije. Pojedinci kažu da se jahalice ne pritežu radi bilo čega osim radi ove tri džamije navodeći za to dokaz o posebnosti i izdvajanjem ove tri džamije. Međutim stvar je ispravnija da je pojam općenit. A to je da se jahalice ne pritežu iz namjere posjećivanja nekog mjesta na Zemlji osim ove tri džamije.

[1] Bilježi ga Malik u Muvetei str. 108 – 110 u dugačkoj verziji, Nesai u Sunnenu br. 1354 sa vjerodostojnim lancem. Također navodi se u Irvau 3. dio, str. 228 sa riječima: "... ne putuje se..." umjesto: "Ne pritežu se..."

[2] Naša izdavačka kuća je izdala knjigu od Šejha-rahimehullah- na ovu temu pod nazivom Veličanstveno pravilo.

Drugi stav je da je dozvoljeno putovati na ta mjesta,[1] što su zastupale kasnije generacije od kojih su Ebu-Hamid El-Gazali, Ebu-Hasan b. Abdun El-Harani, Šejh Ebu-Muhammed Makdisi. Ali ne poznajem da je prenešeno od bilo kog među prvim generacijama na osnovu toga što ovaj hadis nije obuhvatio zabranu takvog čina. Kao i to što ne obuhvata zabranu putovanja na mjesta gdje su roditelji, učenjaci, šejhovi i braća, ili neke od namjera za ovosvjetskim dopuštenim stvarima.

Ali što se tiče novih stvari mimo toga njih je mnogo.

Od njih je namaz kod kaburova kao neograničen pojam, ili da se ta mjesta uzimaju za obavljanje molitve, ili da se nad njima grade džamije. Od Poslanika ﷺ, se prenose mutevatir predaje o zabrani takvih postupaka, te pooštravanja po tom pitanju.

Što se tiče izgradnje džamija nad kaburovima, većina učenjaka svih grupa su ukazali na zabranu takvog čina pri čemu su slijedili hadise. Naši prijatelji kao i prijatelji od Malika i Šafije i drugi su rekli da je haram. Među učenjacima ima onih koji su za ovo upotrijebili termin pokuđenosti, tako da ne znam da li misle na tenzih ili tahrim? Ali nema sumnje da je sigurno haram, kao što Muslim bilježi u Sahihu od Džunduba b. Abdullaha Bedželija da je rekao:

"Čuo sam Allahovog Poslanika ﷺ, pet dana prije njegove smrti da kaže: "Ja se odričem pred Allahom da sam sebi među vama uzeo (halila) prisnog prijatelja, jer je mene Allah uzeo za Svog prijatelja,[2] kao što je Ibrahima uzeo za prijatelja. A

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže:Sada smo shvatili da o putovanju radi posjete kaburovima postoje dva mišljenja: Prvo je da je dopušteno a drugo je da je zabranjeno. Ali zabrana je bez sumnje približnija ispravnosti. A da nam autor nije obećao ono što će nam pojasniti od štetnih posljedica mi bi o njima nešto progovorili ali pošto nam je obećao sačekat ćemo da saslušamo inša-Allah.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Odavde se spoznaje da je opis Poslanika ﷺ, da je bio Allahov prijatelj što je bolje nego da se opiše kao Allahov miljenik. Oni koji govore stalno koristeći termin 'Allahov miljenik' misleći na Poslanika ﷺ, uskratili su Poslaniku ﷺ, njegovo pravo. Zato što je stupanj prijateljstva veći od ljubavi. Zato što je ljubav potvrđena mnogim Allahovim robovima. Allah voli dobročinitelje, voli bogobojazne, voli pravedne i slično tome. Dok prijateljstvo ne znamo da je ikome

da sam među vama uzeo prijatelja uzeo bi Ebu- Bekra[1] za prijatelja. A zar onih koji su bili prije vas nisu uzimali kaburove svojih vjerovjesnika za mjesta molitvi, ja vam to zabranjujem."[2]

Od Aiše - radijjallahu anha - i Abdullaha b. Abbasa se prenosi da su rekli:

"Kada se spustila bolest na Allahovog Poslanika ﷺ, uzeo je krpu pa je stavljao sebi na lice. Kada bi došao sebi skinuo bi je i rekao: "Neka je Allahovo proklestvo na jevreje i kršćane koji su uzimali kaburove svojih vjerovjesnika mjestima za molitve." Upozoravajući od njihovog postupka."

Bilježe ga Buharija i Muslim.[3]

Oba ga prenose od Ebu- Hurejre ﷺ da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Allah ubio jevreje i kršćane jer su kaburove svojih vjerovjesnka uzimali mjestima za molitve."[4]

U Muslimovoj verziji stoji:

"Allah je prokleo jevreje i kršćane jer su kaburove svojih vjerovjesnika uzimali mjestima za molitve."[5]

Na kraju svog života je zabranjivao da se kaburovi uzimaju mjestima molitve, zatim je prokleo - što stoji u tekstu - one kitabije

---

potvrđeno osim ovoj dvojici čestitih poslanika, Ibrahimu i Mihammedu – salallahu alejhima ve selem. Zbog toga je Poslanik ﷺ, skrenuo pažnju na ovaj veličanstveni položaj pa kaže: ***Allah me je uzeo za prijatelja kao što je Ibrahima uzeo za prijatelja.*** Pojedine neznalice kažu: Muhammed je Allahov miljenik a Ibrahim je Allahov prijatelj.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovaj naziv nije spomenut osim o Ebu-Bekru iako danas ima onih koji se pripisuju islamu i proklinju Ebu-Bekra.

[2] Sahih Muslim br. 532.

[3] Sahih Buhari br. 435 i 436, Feth, i Muslim u svom Sahihu br. 531.

[4] Mutefekun alejhi.

[5] Sahih Muslim br. 530.

koji su to učinili kako bi upozorio svoj ummet da ne učine isto to.[1] Aiša kaže:

"Allahov Poslanik ﷺ, u bolesti iz koje nije ustao, je rekao: "Allah je prokleo jevreje i kršćane zato što su kaburove svojih vjerovjesnika uzimali mjestima molitvi. A da nije toga njegov kabur bi bio istaknut osim što se bojalo da se ne uzme mjestom za molitvu."

Bilježe ga Buharija i Muslim.[2]

Imam Ahmed u svom Musnedu sa dobrim lancem od Abdullaha b. Mesuda prenosi da je Vjerovjesnik ﷺ, rekao:

"Najgori ljudi među živima koji dožive Sudnji dan su oni koji kaburove uzimaju mjestima za molitvu."[1]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Tj. prije njegove smrti na pet dana i u času njegove smrti, u posljednjim izdisajima, upozoravao je svoj ummet proklinjući jevreje i kršćane zato što su kaburove svojih vjerovjesnika uzimali mjestima molitve od čega je upozoravao ummet da ne učine isto što opet ukazuje na ogromnost i ružnoću ovog postupka.

U ovom hadisu je dokaz o jakim mukama koje su Poslanika ﷺ, spopale u trenutku smrti. Na taj način Allah ﷻ, je htio da Poslanik ﷺ, zasluži najveće stupnjeve strpljenja. Jer strpljenje kod nedaće i zahvala u rahatluku i druge stvari su veličanstvena svojstva. Poznato je da strpljenje ne biva osim ako se čovjek strpi za nešto tako da je Vjerovjesnik ﷺ, sigurno doživio od nedaće za što je bilo potrebno strpljenje.

Mušebihe govore da je – tj. Poslanikov ﷺ, kabur – uzet mjestom za molitvu sada. Zato što se nalazi unutar Poslanikove džamije.

Reći će se: Ovo je od slijeđenja manje jasnih dokaza. Oni koji slijede manje jasne dokaze su oni u čijim srcima je bolest. Kao što je došlo u Sahihu: ***Ako vidite one koji sijede manje jasne dokaze to su oni koje je Allah prozvao pa ih se pripazite.*** Tako da će se reći: Poslanikova džamija nije sagrađena nad njegovim kaburom. Vjerovjesnikov ﷺ, kabur nije smješten unutar džamije nego je bio unutar njegove kuće. A od mudrosti je ono što je navela Aiša ﷺ, ovdje da je to bilo iz bojazni da njegov kabur ne bude uzet mjestom molitve.

Ali kada se proširivala džamija nije im ostalo na izbor osim da njegovu, tj. Poslanikovu ﷺ, kuću smjeste unutar proširenja. Ušla je unutar džamije ali kao samostalna građevina i ne pripada džamiji. Na osnovu ovoga njihov dokaz biva ne valjanim da je Vjerovjesnikova džamija sagrađena nad kaburom jer kabur nije stavljen unutar džamije.

[2] Sahih Buhari 1330, Feth, i Muslim u svom Sahihu br. 529.

Bilježi ga Ebu-Hatim u svom Sahihu.

Od Zejda b. Sabita se prenosi da je Allahov Poslanik ﷺ, rekao:

"Allah je prokleo jevreje i kršćane jer su kaburove svojih vjerovjesnika uzeli mjestima za molitvu."

Bilježi ga Imam Ahmed.[2]

Od Ibn-Abbasa - radijjallahu anhuma - se prenosi da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ je prokleo žene koje posjećuju kaburove[3] i one koji nad njima grade džamije i pale svjetiljke."

Bilježe ga Imam Ahmed, Ebu-Davud, Tirmizi i Nesai.

U ovom poglavlju je mnogo hadisa i predaja a nije mjesto da se ovdje sve navedu.

Sve ove džamije koje su sagrađene iznad kaburova vjerovjesnika, dobrih ljudi, kraljeva i drugih, bez iznimke je obavezno da (kaburovi), budu porušeni i uklonjeni. Ovo je ono za što među učenjacima ne poznajem razilaženja. Niti je kod nas u mezhebu dozvoljeno zbog zabrane i proklestva koji se spominju o

---

[1] Bilježi ga Ahmed u svom Musnedu 1. dio, str. 435.

[2] Bilježi ga Ahmed u Musnedu 5. dio, str. 184 i 186. U njegovom lancu se nalazi Ukbe b. Abdu-Rahman koji je nepoznat ali je hadis sahih u ovoj verziji zbog toga što je prenešen drugim lancima od ashaba.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Iz ovog hadisa (one koje posjećuju i one koje mnogo posjećuju) shvatamo to da su neki tumačili 'one koje posjećuju' tj. 'one koje mnogo posjećuju'. Dok su drugi oslabili 'one koje posjećuju' a ojačali 'one koje mnogo posjećuju', ali je ispravno da su oba hadisa sa dobim lancima i u njima nema smetnje kao što su rekli verifikatori. Riječ 'one koje posjećuju' sadrži višak značenja ali se ne suprotstavlja riječi 'one koje mnogo posjećuju'. Ali u čemu je višak značenja odnosno shvatanja u pogledu riječi 'one koje posjećuju'? Zato što riječ 'one koje posjećuju' se potvrđuje makar jednom posjetom dok 'one koje mnogo posjećuju' ukazuje na mnoštvo posjeta. Ako se proklestvo veže za jednu posjetu onda je u tome višak shvatanja. Dok u slučaju 'one koje mnogo posjećuju' postoji mogućnost da sadrže mnoštvo posjeta. A ne samo da se odnosi na mnoštvo posjeta jedne žene. Zato je između ova dva pojma razlika. Tako da u hadisu ona koja je posjetila kabur makar jednom ulazi u proklestvo. Ali ovo se opet odnosi na onu koja ima namjeru posjete tj. da izađe iz kuće samo radi toga. Ali ako prođe pored mazarja pa zastane i prouči poznatu dovu nema smetnje.

tome i zbog drugih hadisa. U ovom pitanju nema razilaženja, zbog toga što se u kaburu nalazi samo jedna osoba, ali su se razišli naši prijatelji oko toga ako se radi o mezarju odvojenom od džamije, da li je njegova granica tri kabura, ili da li se zabranjuje klanjati kod samo jednog kabura, iako pored njega nema drugog kabura? Dva su mišljenja. [1]

Zatim zabrana se pooštrava ako se radi o otetoj zemlji, kao naprimjer ono što se izgradilo na kaburovima učenjaka, dobrih ljudi i drugih koji su bili ukopani u javnom mezarju. Tako da bilo koja vrsta izgradnje nad kaburom, kao što je džamija, škola, musafirhana ili mešhed ili da se na tom mjestu izgradi kupatilo ili ne, sve ovo spada u vrste zabranjenih stvari.

Jedna je ta, što se javna mezarja ne smiju koristiti osim za ukopavanje bez prava na plaćanje po slaganju svih učenjaka. Tako da izgradnja džamije, škole ili musafirhane na tom mjestu je kao ukopavanje mejita u džamiji, ili kao da se izgrađuju hanovi i slično na mezarjima, ili kao da se izgradi džamija na putu koji ljudi trebaju za kretanje.

Druga je ta, što to uglavnom vodi do iskopavanja kaburova muslimana, ekshumacijom kosti njihovih mrtvih, kao što je poznato u velikom broju ovakvih mjesta.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Očigledno je da nije dozvoljeno radi toga što je ova zemlja pripremljena za mezarje. Ali ako se na njoj nađe osim jedan kabur onda namaz neće biti valjan.
Od ovoga također je da čovjeku nije dozvoljeno iskopati kabur na pustoj zemlji jer je to čin osamljivanja kao u sobi a ovakav način biva u džamijama. Zatim čovjek ne zna hoće li umrijeti u toj zemlji ili negdje drugo. Kao što Uzvišeni kaže: ***Duša nezna u kojoj zemlji će umrijet.*** (Lukman 34). Prije su ljudi kopali kaburove sami sebi. Drugi ljudi su u tom pogledu uveli novotarije. Zatim su svaki dan odlazili i lijegali u ovaj kabur kojeg su iskopali za sebe. Tvrdeći da ih to opominje i podsjeća. Nema sumnje da je ovo vrsta novotarije. A njegov čin kopanja na divljoj zemlji u mezarju sebi kabur je haram. Zato što nema još potrebe za tim, i kao što sam vam spomenuo da li zna da će umrijeti na ovom mjestu? Ne.

Treća je, da se prenosi od Muslima u njegovom Sahihu od Džabira ﷺ, *"Da je Allahov Poslanik ﷺ, zabranio da se (bilo šta) gradi nad kaburovima.*[1]

Četvrta je, da izgradnja kupatila u kojima se nalaze nečistoće, je najružnije ono što se može naći pored kaburova. A posebno ako je mjesto kupatila pored kabura muslimana.

Peta je ta, što se kaburovi uzimaju mjestima za molitve, a neki tekstovi o zabrani toga su prethodili.

Šesta je ta, što se na kaburovima pale svjetiljke, a Poslanik ﷺ, je prokleo onoga ko to čini.

Sedma je, poistovjećivanje sa kitabijama u mnogim njihovim izrekama i postupcima i običajima iz ovog razloga i što je slučaj u stvarnosti. A postoje i mnogi drugi razlozi.

Zdanje koje je bilo nad Ibrahimovim عليه السلام, kaburom je bilo zatvoreno tako da u njega nije bilo moguće ući, sve do kraja četvrtog vijeka. Pa se kaže da su neke žene koje su imale vezu sa halifom rekle kako su vidjele u snovima takvo nešto pa su napravili otvor.

Kaže se, da kada su kršćani preuzeli vlast nad ovim mjestima da su napravili otvor, poslije čega je to ostavljeno kao mesdžid nakon kasnijih osvajanja.

Ugledni učenjaci među našim šejhovima nisu klanali u takvim zgradama. Nego su svojim prijateljima zabranjivali da tamo klanjaju na osnovu naredbe Allahovog Poslanika ﷺ, i zbog straha da mu se ne iskaže nepokornost, kao što je prethodilo.

Također, paljenje svjetiljki na ovim mjestima općenito nije dozvoljeno bez razilaženja koje bi mi bilo poznato, i zbog postojeće zabrane. Također, nije dozvoljeno ispuniti dati zavjet radi ukopavanja na tom mjestu i drugih stvari. Jer ako bi se zavjet ispunio to bi bio razlog grijeha.

[1] Bilježi ga Muslim u Sahihu br. 970 riječima: "Allahov Poslanik ﷺ je zabranio da se kabur okreči i da se na njemu sjedi ili da se na njemu gradi."

Od toga je obavljanje namaza kod tih mjesta, iako se tamo ne bi sagradila džamija. Taj čin je dovoljan da ukaže da se to mjesto uzima mjestom za molitvu. Kao što Aiša - radijjallahu anha - kaže: *"Da nije toga njegov bi kabur bio istaknut, ali se bojalo da bude uzet za mjesto molitve."* Aiša - radijjallahu anha - nije imala na umu puku izgradnu džamije, jer ashabi nisu sigurno htjeli oko njegovog kabura sagraditi džamiju. Nego je imala namjeru reći da su se bojali da ljudi ne bi klanjali kod njegovog kabura. A svako mjesto koje se ima za namjeru klanjati na njemu uzima se mjestom za molitvu. Čak svako mjesto na kojem se klanja naziva se mjestom molitve makar na tom mjestu ne postojalo ništa izgrađeno. Kao što Allahov Poslanik ﷺ, kaže:

"Zemlja mi je učinjena mjestom za klanjanje i čistom."[1]

Ebu-Seid el-Hudri ؓ, prenosi od Allahovog Poslanika ﷺ, da je rekao:

"Cijela Zemlja je mjesto za molitvu osim mezarja i kupatila."

Bilježe ga Ahmed, Ebu-Davud, Tirmizi, Ibn-Madže, Bezar[2] i drugi sa dobrim lancima. A onaj ko bude govorio protiv ovog hadisa znači da nije pregledao sve njegove lance.[3]

Znaj da među pravnicima ima onih koji su bili ubijeđeni da je razlog zabrane klanjanja na mezarju samo to što postoji sumnja da je to mjesto nečistoće i zbog toga što se prašina miješa sa tijelima mrtvih. Na osnovu ovoga se napravila razlika između mezarja novijeg vremena i starog mezarja. Kao i to da između mejita i prašine postoji pregrada ili da nepostoji. Što znači da ako je zemlja

[1] Mutefekun alejhi.

[2] Musned Imam Ahmed 3. dio, str. 83, Sunnen Ebu-Davud br. 492, Sunnen Tirmizi br. 317, Sunnen Ibn-Madže br. 745, a hadis je sahih.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je veoma dobra korist za ovaj hadis "***Cijela zemlja je mjesto klanjanja osim mezarja i kupatila.***" Neki učenjaci su o ovom hadisu govorili i ocijenili ga slabim. Ali Šejh – rahimehullah – kaže: Njegovi lanci su dobri. A onaj ko bude govorio o njegovoj slabosti nije obuhvatio njegove lance. Tako da je ovaj hadis vjerodostojan drugome na osnovu Šejhovog – rahimehullah - pravila.

uprljana da nije dozvoljeno klanjati na njoj,[1] bez obzira da li to bilo ili ne bilo mezarje. Ali najveći ciljani razlog zabrane klanjanja na mezarju jeste ovo. Jer je pojasnio da su jevreji i kršćani, kada bi među njima umro dobar čovjek, na njegovom kaburu sagradili mjesto za molitvu. I kaže:

"Allah je prokleo jevreje i kršćane jer su kaburove svojih vjerovjesnika uzeli mjestima za molitvu."

Upozoravajući od toga. Od njega se prenosi da je rekao:

"Allahu ne učini moj kabur idolom koji će se obožavati,[2] pojačala se Allahova srdžba nad narodom koji su kaburove svojih vjerovjesnika uzeli mjestima za molitvu."[3]

Aiša kaže: *"Da nije tako njegov kabur bi ostao istaknut ali je mrzio da bude uzet mjestom molitve."*

I kaže:

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh – rahimehullah – je htio da odgovori na ovo mišljenje i nema sumnje da je ovo mišljenje nepravilno. Zato što je truhlež mrtvih koji prođe kroz zemlju, na osnovu ispravnijeg mišljenja, čist. Truhlež nije isto što i krv. Čak veliki broj onih koji tvrde da je čovjekova krv nečist stoje iza toga da truhlež mrtvog tijela nije nečist. Ali ispravno, kao što smo spomenuli, da čovjekova krv nije nečista. Osim onoga što izađe na dva otvora (polni organ i čmar). Ali pojedini učenjaci – rahimehullahu telala – kažu da je zabrana obavljanja namaza na mezarju iz ovog razloga. Na osnovu čega razdvajaju propis glede novoosnovanog i zastarjelog mezarja. Novo mezarje nije prekopano dok je staro prekopano.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Allah ﷻ, se odazvao njegovoj (Poslanikovoj),ﷺ dovi: ***Allahu ne učini moj kabur idolom koji će se obožavati.*** Tako da nije postao idolom, hvala Allahu ﷻ. Nego su oko njega sagrađena tri zida. Tako da su zidovi postali poput trokuta. Trokut je okrenut prema sjeveru što onemogućava čovjeku da se okrene prema kaburu bez a da se ne okrene prema uglovima. Zato je Ibn-Kajjim – rahimehullah – rekao:

Allah se odazvao njegovoj dovi
I obuhvatio ga sa tri zida.

Ovo je istina jer nije učinjen poput kipa kojem bi se ljudi klanjali i obožavali ga čineći kod njeg širk. Iako pojedini ljudi pripisuju Allahu širk kod Poslanikovog ﷺ, kabura. Ali on nije postao idolom.

[3] Bilježi ga Malik u Muveti 1. dio, str. 172. Od njega također ga prenosi Ibn-Sad u Tabekat 2. dio, str. 240 – 241, sa sahih lancem od Ata'a b. Jesara kao mursel predaju, koju je Ahmed povezao u Musnedu 2. dio, str. 246 i Ebu-Nuajm u Hilje 6. dio, str. 283 a lanac mu je dobar.

"Oni koji su bili prije vas su uzimali kaburove mjestima za molitvu. Zato nemojte uzimati kaburove mjestima za molitvu, ja vam to zabranjujem."

Sve ovo ti pojašnjava da razlog zabrane nije moguća sumnja nečistoće, nego je postojanje sumnje da budu uzeti za idole. Kao što Šafija - rahimehullah - kaže: "Mrzim da se stvorenje veliča tako da se njegov kabur učini mjestom molitve, iz bojazni radi njegove smutnje i ljudi koji dolaze poslije njega."[1]

Ovo značenje je Ebu-Bekr Esrem naveo u derogirajućim i derogiranim hadisima, i drugi prijatelji od Ahmeda i drugih učenjaka.

Vjerovjesnikov ﷺ, kabur niti kabur nekog drugog dobrog čovjeka nije bio iskopan, a kabur jednog čovjeka nije nečist.

Vjerovjesnik ﷺ, je pojasnio odrazloženje riječima:

"Allahu nemoj učiniti moj kabur idolom koji će se obožavati."

I riječima:

"Oni koji su bili prije vas su kaburove uzimali mjestima za molitve pa ih nemojte uzimati mjestima za molitve."

Oni su uzimali ove kaburove mjestima molitve ali nisu bili nečisti i jer Muslim bilježi u Sahihu od Ebu-Merseda Ganevija da je Vjerovjesnik ﷺ, rekao:

"Nemojte klanjati prema kaburovima i nemojte sjediti na njima."[2] *"Oni bi, kada bi među njima umro dobar čovjek, na njegovom kaburu sagradili mjesto molitve, a u njima bi naslikali te slike, to su najgora Allahova stvorenja na Sudnjem danu."*

Tako da je spojio između idola i kaburova.

Također, razlog radi kojeg je obožavana Lat, je bio taj što su veličali kabur dobrog čovjeka, koji je bio tamo ili kao što spominju:

[1] Ovo je rekao u knjizi Umm 1. dio, str. 278.
[2] Sahih Muslim br. 972.

"Da su Ved, Suva'a, Jegus, Jeuk i Nesr imena dobrih ljudi, koji su živjeli u dobu između Adema i Nuha alejhima sselam."

Muhammed b. Džerir sa lancem do Sevrija od Muse od Muhammeda b. Kajsa, o Jeuku i Nesru, kaže: "To su bili dobri ljudi u vremenu između Adema i Nuha - alejhima sselam. Oni su imali sljedbenike koji su se ponašali po njihovom uzoru. A kada su umrli njihovi prijatelji koji su ih slijedili rekoše kada bi naslikali njihove likove to bi nas više podstaklo na ibadet kada ih se sjetimo. Pa su ih naslikali. A kada su umrli dođoše drugi kojima je Iblis sakrio istinu i rekao: "Oni su ih obožavali, i od njih su tražili kišu, pa su ih i ovi obožavali."[1] Katade i drugi kažu: "Ova božanstva je obožavao Nuhov narod, zatim su ih preuzeli arapi poslije toga."

Ovo je razlog radi kojeg je zakonodavac spriječio gore pomenuto, jer je veliki broj naroda naveo na veliki širk, ili ono što je mimo njega od širka. Jer su duše učinile širk, zbog slika dobrih ljudi, i zbog slika misleći da su to talismani sazviježđa i slično tome. I zbog toga što je širk koji se pojavio radi čovjeka, u čije vjerovjesništvo i dobrotu se vjeruje, je gori nego širk koji se učini radi drveta ili kamena u njegovom liku. Tako da ćeš vidjeti velike mase kod njih, kako se skrušeno mole, skrušeni svojim srcima u ibadetu u kojem nisu (takvi), ni u džamijama. Čak ni u večernjim namazima. Među njima ima onih koji im čine sedždu. Većina njih se nada blagoslovu zbog namaza kod njih, kao i dove, što ne očekuju u džamijama radi kojih se pritežu jahalice.[2]

Ovo je šteta - tj. šteta velikog i malog širka - čije postojanje je Poslanik ﷺ, zatro, tako što je općenito zabranio da se klanja na mezarju, makar klanjač nemao namjeru da stekne blagoslov na tom mjestu kao što ima namjeru od svog namaza u tri pomenute džamije i slično tome. Isto tako je zabranjeno da klanja u vremenu izlaska sunca, kada je u zenitu i kod njegovog zalaska, zbog toga što su to vremena kada mušrici imaju namjeru stjecanja blagoslova od sunca u obavljanju molitve u tom vremenu. Tako da je

[1] Pogledaj Tefsir od Ibn Džerira Taberija 29. dio, str. 62.
[2] Tj, džamija u Meki, Medini i Mesdžidul-Aksa u Kudsu.

muslimanu zabranjeno da se moli u tom vremenu, iako nema takvu namjeru, ali da bi se spriječile štetne posljedice.

Ali ako čovjek bude imao namjeru namaza u nekim mjestima gdje su kaburovi vjerovjesnika ili nekih dobrih ljudi, očekujući blagoslov radi tog namaza u tom mjestu, onda je to očita borba protiv Allaha i Njegovog Poslanika, suprotstavljanje Njegovoj vjeri i uvođenje nove vjere koju Allah nije dozvolio. Muslimani su se složili oko onoga što nužno znaju od Poslanikove ﷺ, vjere da namaz kod kabura - bilo kojeg kabura - nema vrijednosti radi toga. Niti namaz ima ikakvu bolju vrijednost na takvom mjestu nego ima samo lošiju prednost.

Znaj da je to mjesto, iako se na njega spuštaju meleci i milost, te da ima vrijednost i čast, ali propis Allahove vjere u tom pogledu nalaže sredinu između onoga ko zastranjuje i onoga koji se nemarno i hladno prema tome odnosi. Tako su kršćani veličali vjerovjesnike, pa su ih počeli obožavati, obožavali su njihove slike. Jevreji ih nisu poštovali pa su ih ubijali. Dok je umjereni ummet shvatio njihovu vrijednost tako da u pogledu njih nisu zastranili onako kako su to zastranili kršćani, niti su bili drski prema njima kao što su to bili jevreji. Zbog toga je Poslanik ﷺ, u onome što je prenešeno kao vjerodostojno od njega, rekao:

> ***"Nemojte me veličati kao što su kršćani veličali Isaa sina Merjemina. Ja sam samo rob pa recite Allahov rob i Njegov poslanik."***[1]

Ako bi se reklo da namaz na tom mjestu uzrokuje veću milost u odnosu na namaz na nekom drugom mjestu, onda šteta koja bude produktovana radi namaza na tom mjestu može biti veća od koristi, te da je prevlada ili se poveća u odnosu na nju. Tako što će taj namaz biti razlog otklanjanja milosti, a privući na sebe uzroke proklestva i kazne. Onaj ko nema dovoljnog znanja da uvidi štetu koja može nastati radi namaza na tim mjestima onda mu je dovoljno da slijedi Poslanika ﷺ, po tom pitanju. A da nije šteta radi namaza kod tog mjesta veća od koristi, ne bi bio

[1] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 3445, Feth, od Omera, vođe pravovjernih, ﷺ.

zabranjen namaz, kao što je zabranjen u tri perioda (dana). Ili kao što je zabranjen post na bajrame, ili čak kao što je zabranjen alkohol, a ne bi bili zabranjeni da njihova šteta nije veća od njihove koristi. Isto tako zabrana i kapljice od njega (alkohola), da njena šteta nije prevladavajuće nad njenom koristi ne bi bila zabranjena.

Mu'min nema dužnost a ni pravo da zahtijeva od poslanîka da mu pojasne štetne strane toga, nego na njemu je da im se pokorava.[1] Allah ﷻ, kaže:

وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ ٱللَّهِ

"A mi nismo nijednog poslanika poslali, osim da bi mu se pokoravalo uz Allahovo odobrenje." (Sura En - Nisa, 64)

I kaže:

مَّن يُطِعِ ٱلرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ ٱللَّهَ

"Ko se pokori Poslaniku, pokorio se i Allahu." (Sura En - Nisa, 80)

Pravo vjerovjesnika je da budu poštivani, cijenjeni i voljeni ljubavlju iznad ljubavi prema samom sebi, imetku i porodici. Te da se dadne prednost slijeđenju njih i njihovih sunneta i slično toga od prava koja ako ih čovjek obavi neće biti da ih je obožavao, niti da je učinio širk radi njih. Kao i to, da većina onih koji učine širk radi njih, veliki ili mali, uglavnom zapostavljaju ono što je vadžib od pokornosti njima u onolikoj mjeri u kolikoj radi njih čine širk.

Isto tako od prava istinoljubivih je da budu voljeni i štovani i slično tome od prava sa kojima je došla Allahova Knjiga i sunneta, i na čemu se bili selefi ummeta.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je veoma bitno pravilo nije dužnost muslimana niti ima pravo na to da traži od poslanika da pojasne korisne i štetne posljedice. Jer kada bi bilo tako onda ne bi vjerovao osim u ono na šta mu ukaže njegova strast. Nego je obaveza da se preda pokornošću poslanicima. I ne može reći: Zašto? A posebno ne radi toga što Uzvišeni kaže: *"A mi nismo nijednog poslanika poslali, osim da bi mu se pokoravalo uz Allahovo odobrenje."* Tako da riječi Uzvišenog: *'osim da bi mu se pokoravalo'* ukazuju na ovu mudrost. Allah ﷻ, nije poslao poslanike da bi im se iskazala nepokornost nego da bi im se pokorilo.

Učenjaci su se razišli po pitanju namaza na mezarju, da li je zabranjen ili pokuđen? Ako se kaže da je zabranjen da li je ispravan pored zabrane ili ne?

Kod nas je poznatije da je haram i da namaz nije valjan.

Onaj ko razmotri prethodne tekstove shvatit će da namaz na tim mjestima nije dozvoljen niti da je valjan.[1]

Ovdje se nema za cilj navesti poznata pitanja, jer su općepoznata, nego je cilj pojasniti ono što nije poznato mimo njih.

Ono što ulazi u ove domene, od namjeravanja posjete kaburovima radi dove kod njih ili njima. Dova kod kaburova i na drugim mjestima se dijeli na dvije vrste:

Jedna je da se uči dova na nekom mjestu po propisu oko kojeg postoji slaganje ali ne iz namjere radi tog mjesta, poput čovjeka koji priziva Allaha na putu, pa se desi da je u tom trenutku naišao pored mezarja ili onaj ko je došao da ih posjeti pa ih poselami, te zatraži sebi i mrtvima oprosta od Allaha. Kao što je sunnet došao sa time, ovakve i slične stvari ne smetaju.

Druga je da se trudi da dovi kod njih, tako što će osjećati da se na tom mjestu odaziva dovi više nego na nekom drugom. Ova vrsta je zabranjena, dali tahrim ili tenzih, ali je tahrimu (haramu) bliža, a razlika između ova dva poglavlja je očita.

Jer kada bi čovjek uputio dovu Allahu pa u tom trenutku prođe pored kipa, krsta ili crkve, ili da dovi na nekom mjestu, ili na mjestu gdje se nalazi krst, ali da ne obraća na njega pažnju, ili da uđe u crkvu kako bi prespavao u njoj na dozvoljen način, pa se obrati Allahu u toku noći, ili da prespava u kući nekog od svojih prijatelja u tome ne bi bilo smetnje.

Ali kada bi se potrudio da uči dovu pored kipa, krsta ili crkve nadajući se da će mu se odazvati na tom mjestu to bi bio

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je ispravno. Namaz na mezarju nije valjan. Niti na otetoj zemlji. Zato što je na otetoj zemlji obavljanje namaza zabranjeno radi tuđeg prava. A ne zato što to vodi u širk. Dok namaz na mezarju biva razlogom koji vodi u širk.

veliki grijeh. Ili čak kada bi imao namjeru otići u neku kuću ili han na tržnici, ili pored nekog stuba na putu da dovi, nadajući se odazivu kod tog mjesta, to bi bilo od zabranjenih zala, jer dova kod njih nema nikakvu vrijednost.[1]

Namjeravanje kaburova radi dove pored njih je od ovog poglavlja, čak je gore jedno od drugoga, i jer je Vjerovjsnik ﷺ zabranio da se uzimaju mjestima za molitve, ili da se uzmu mjestima praznovanja, i obavljanja namaza kod njih, za razliku od velikog broja ovih mjesta.

Ono što se prenosi da je rekao:

"Ako ste neodlučni u nekim stvarima tražite pomoć od stanovnika kaburova."

je laž i podmetnuto po slaganju svih učenjaka.

Ovako pojašnjavaju neke stvari:

Prvo što je Poslanik ﷺ, pojasnio da je razlog zabrane namaza kod tih mjesta da ne bi to odvelo u širk, zbog namjere ili bdijenja kod njega, ili zbog vezanja srca za njih iz straha i nade.

Poznato je da onaj koji je u nuždi, da dovi zbog toga što ga je nešto pritislo, kako bi dobio kakvo dobro ili radi kiše, ili da se otkloni zlo kao što je traženje pomoći, onda je njegovo stanje, ako dovi pored kaburova u nadi da će mu se odazvati, u većoj smutnji od onoga koji obavlja farz pored njih u vremenu blagostanja.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Kao što danas postoje u Mesdžidul-Haramu ili Vjerovjesnikovoj džamiji stubovi dok se pojedinci izigravaju sa hadžijama i kažu: Kod ovag stuba se odaziva na dovu. Čuli smo da neki kažu: O ti taj i taj kupi ovaj stub kao posrednika za svog oca. Da li je ovo dozvoljeno ili ne? Sve ovo je zabranjeno jer u Vjerovjesnikovoj džamiji niti u Haremu nema ni jednog stuba kod kojeg postoji nada da će se Allah odazvati na dovu. Ali samo Allah može pomoći.

Jer većina klanjača u koji su u blagostanju[1], njihova srca teško mogu biti zavedena smutnjom radi toga (odazivanja na dovu), osim rijetko. Ali oni koji dove u nuždi, njihova smutnja radi toga je ogromna. Pa ako je šteta i smutnja, radi koje je namaz zabranjen kod njih (stanovnika kaburova), istinita u stanju ovih onda će zabrana u pogledu istih biti potvrđenija. Ovo je jasno onome ko bude podučen Allahovoj vjeri, jer mu je jasno sa čime je došla monoteistička iskrena Allahova vjera. Također će znati ispravnost bogobojaznih imama u čistom tevhidu i negaciji širka na svaki način.

Druga je ta što namjeravanje putovatnja radi kaburova i dove kod njih u nadi da će mu se odazvati, više nego što se nada da će mu se odazvati na nekom drugom mjestu, je stvar koju nije propisao Allah ﷻ, niti Njegov Poslanik ﷺ. Niti je to neko činio od ashaba i tabiina, niti od imama muslimana. Niti je to spomenuo neko od učenjaka i dobrih ljudi među prethodnicima, nego većina toga se prenosi od kasnijih generacija poslije drugog vijeka. Poslanikovi ﷺ, ashabi su bili pogađani sušom više puta, i pogađale su ih druge nedaće mimo toga, ali oni nisu došli tražeći kišu niti pomoć kod Vjerovjesnikovog ﷺ, kabura, nego je Omer izašao sa Abbasom ﷺ, pa je tražio od njega da on dovi za kišu. Ali je nije tražio pored Vjerovjesnikovog ﷺ, kabura,[2] kako bi se kiša spustila. Nego se od Aiše - radijjallahu anha - prenosi da je otkrila Vjerovjesnikov ﷺ, kabur da bi se spustila kiša, jer je to milost koja se spušta na njegov kabur." Ali ona nije tražila kišu niti pomoć od njega.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: A posebno ako se Allah odazove na dovu, jer ponekada Allah ﷻ, stavi na smutnju pojedine ljude. Time što mu se odazove na dovu koja je zabranjena u tom stanju da se uči ali samo kako bi ga stavio na smutnju. Pa kada bi ovaj čovjek učio dove pored kabura i ako bi mu se Allah odazvao na njih on će time biti stavljen na smutnju. Reći će: Meni je odazvano zato što sam dovio kod kabura. Dakle time će biti stalvjen na smutnju. Tako mi Allaha ljudi se moraju paziti riječi Uzvišenog: ***Mi ćemo im dati da postepeno griješe.*** (El-A'raf, 182). Da nas Allah sačuva od ovoga.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: U ovom korisnom govoru je korist a to je da nada u odazov na dove pored kaburova nije postojala osim poslije drugog vijeka. Zato je logično da se kaže kada se ovo pojavilo? A to je da se pojavilo u drugom vijeku.

Zbog toga kada je sagrađena njegova soba u vrijeme tabiina - oca i majku bih zamijenio za njega ﷺ - na vrhu su ostavili mali otvor prema nebu. I do dan danas postoji a na njemu je topljenja svijeća dok je sa krajeva kamenje koje ga drži. Krov je bio istaknut prema nebu, to je sagrađeno kada se džamija zapalila šesto pedeset i neke.[1] U Hidžazu se pojavila vatra od koje su osvijetljeni vratovi deva u Busri.[2] Poslije nje je naišla smutnja tatara u Bagdadu i drugim mjestima. Zatim su džamija i krov sagrađeni onakvim kakvi su bili. Oko sobe je postavljen novi drveni zid da bi se nakon niza godina iznad sobe sagradila kupola na krovu, tako da su je osudili oni koji su osudili.

Također nam se prenosi u «Megazi» od Muhammeda b. Ishaka od dodataka Junusa b. Bekira od Ebu-Hulde Halida b. Dinara govorio nam je Ebu-Alije rekavši: "Kada smo osvojili Tuster, u bejtul malu u Hurmuzanu smo našli postelju a na njoj je bio mejit, a kod njegove glave je bio njegov mushaf.[3] Pa smo uzeli mushaf i ponijeli ga Omeru ﷺ. On pozva Ka`ba da mu ga ovaj prepiše na hebrejski. Ja sam prvi čovjek među arapima koji ga je čitao kao što čitam ovaj Kur`an." Pa sam Ebu-Aliji rekao: "Šta je pisalo u njemu?" Kaže: "Vaš putopis i vaši odnosi, i slabosti vašeg govora. I ono što će se desiti kasnije." Rekoh: "Šta ste uradili sa čovjekom?" Kaže: "Po danu smo iskopali trinaest kaburova na različitim mjestima, a kada je nastupila noć ukopali smo ga. Zatim smo poravnali sve kaburove kako bi ga sakrili od ljudi da ga ne iskopaju." Rekoh: "Šta su očekivali od njega?" Kaže: "Kada bi nebo

[1] Pogledaj Bidaje ve nihaje 13. dio, str. 193.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je od znakova Vjerovjesnikovog ﷺ, poslanstva jer je obavijestio da će se u Hidžazu pojaviti velika vatra koja će osvijetliti vratove deva u Busri. Busra je selo u Šamu. Ovo ukazuje na njenu veličanstvenost i ogromnost. Zbog toga su se medinlije strašno uplašile te su se okupljali u džamiji tri dana ili više. Povremeno su čuli munje koje potresaju zemlju. Tako da su se jako uplašili iako je Poslanik ﷺ, o tome obavijestio. Ali vijest nije što i okom gledati. Jer čovjek može bit o nečemu obaviješten te da to predstavi sebi ali da to isto ne ostavi traga na njega. Ali ako se desi onda ostavi ogroman utjecaj.

[3] Ne mora značiti da se ovdje misli na mushaf koji mi danas čitamo. Mushaf može da znači da se radi o knjizi koja je sastavljena i ukoričena od više manjih knjižica. Tako je npr Kur'an bio razasut i ispisan na raznim predmetima i papirima da bi kada je sabran u jednu zbirku dobio naziv mushaf. (op. rec)

zadržalo kišu iznijeli bi ga na postelji onda bi im se kiša spustila." Pa sam rekao: "Šta ste mislili ko je taj čovjek?" Kaže: "Čovjek po imenu Danijal." Rekoh: "Od kad mislite da je umro?" Kaže: "Prije tristotine godina." Rekoh: "Zar se nije ništa promijenio?" Kaže: "Ne, osim nešto malo kose na potiljku. Meso vjerovjesnika ne nagriza Zemlja niti ih jedu zvijeri."[1]

U ovoj priči se iz postupka ensarija i muhadžira, od skrivanja njegovog kabura da ljudi ne bi bili dovedeni sa njim u smutnju, se nazire da su to smatrali zlom.

Spominje se također, da je kabur Ebu-Ejuba el-Ensarija nadomak stanovnika Kostantin grada. A u njima nema uzora. Mnogo je mjesta i država gdje se nalaze kaburovi ashaba Allahovog Poslanika ﷺ, kao i od tabiina i imama. Oni nikada nisu tražili pomoć kod kabura od ashaba, niti su kod njega niti njime tražili kišu, niti su tražili pomoć u nedaćama pored njega niti njime.

Poznato je da radi ovakvih i sličnih stvari postoje razlozi i podsticaji da bude prenešeno pa čak i ono što je manje vrijedno od toga.

Ko bude proučavao knjige o predajama, i ko bude posjedovao znanje o stanju selefa, biti će mu sigurno jasno da ti ljudi nisu nikada tražili pomoć kod kaburova, niti su se trudili da uče dove kod njih u osnovi. Nego su sprječavali svakoga ko bi to od neznalica činio, kao što smo neke od primjera spomenuli.[2]

Zato se može reći, ili je dova kod tih kaburova vrednija u odnosu na ostala mjesta ili nije?

Ako je vrijednija onda je nemoguće da je takvo znanje bilo sakriveno od ashaba ili tabiina i njihovih sljedbenika. To bi značilo da ove tri vrijedne generacije nisu bile upoznate sa ovom veličanstvenom vrijednošću te da su je spoznali oni koji su došli poslije njih. Nije moguće da su znali te stvari i da su ih zapostavili

[1] Pogledaj bidaje ve nihaje od Ibn-Kesira 2. dio, str. 40 – 42. gdje je potvrdio lanac do Ebu-Alije.
[2] Pogledaj knjigu Tevesul vel vesile od autora – rahimehullah.

kad se zna kako su davali pažnju činjenju dobra. Posebno ako se radi o dovi jer onaj ko je u nuždi veže se za sve moguće uzročnike, iako u njima ima pokuđenih vrsta. Kako je onda moguće da su bili prisiljeni na dove u velikom broju slučajeva, ako su znali za vrijednost dove kod kabura, zatim da ne namjere učiniti nešto takvo? Ovo je nemoguće po šerijatu i zakonu.[1]

A ako dova, kod ovih mjesta, nije vrijednija, onda namjeravanje dove kod njih je zabluda i grijeh. Kao naprimjer, da se trudi učiti dovu kod ostalih mjesta koja nemaju vrijednost poput riječnih kanjona, posađenog drveća, tržnih hanova, na stranama puteva i brojnim mjestima koja ne zna niko osim Allaha.

Na ove stvari je ukazala Allahova Knjiga na više mjesta, kao što su riječi Uzvišenog:

أَمْ لَهُمْ شُرَكَٰٓؤُا۟ شَرَعُوا۟ لَهُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنۢ بِهِ ٱللَّهُ

"Zar oni da imaju ortake koji Im propisuju da vjeruju ono što Allah nije naredio?" (Sura Eš-Šura, 21)

Što znači da ako Allah nije propisao poželjnost niti obaveznost dove kod kaburova, onda onaj ko to propiše, propisao je u Allahovoj vjeri ono što Allah nije naredio.

Uzvišeni kaže:

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّىَ ٱلْفَوَٰحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَٱلْإِثْمَ وَٱلْبَغْىَ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ وَأَن تُشْرِكُوا۟ بِٱللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِۦ سُلْطَٰنًا وَأَن تَقُولُوا۟ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ

"Reci: "Gospodar moj zabranjuje razvrat, I javni I tajni, i grijehe, i neopravdanu primjenu sile, i da Allahu smatrate ravnim one za

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ono što je rekao autor – rahimehullah – rekao je jasno. Jer ashabi i selefi ovog ummeta ili su bili džahili pa su vrijednost ove stvari spoznali oni koji su došli poslije njih, što je nemoguće. Ili su znali za ovu vrijednost, ali su zapostavili djelovanje po njoj, a to je također nemoguće. Jer znamo da su prethodnici od ashaba i tabiina bili najbrižniji u potrazi za dobrom. Tako da je nemoguće da su znali da je dova kod kaburova vrijednija i bliža odazivu zatim da to ne učine. Dakle ovo je jasno.

koje On nikakav dokaz objavio nije, i da o Allahu govorite ono što ne znate." (Sura El-A'raf, 33)[1]

Ovaj ibadet kod kaburova je vrsta pripisivanja Allahu ortaka (širka) o čemu Allah nije objavio nikakvog dokaza. Jer Allah ﷻ, nije objavio nikakvog argumenta koji bi sadržavao poželjnost namjeravanja dove kod kaburova ili vrijednost toga u odnosu na druga mjesta. Onaj ko to učini od Allahove vjere on je o Allahu rekao ono što ne zna.

Kako su samo lijepe riječi: **"Za koje On nikakav dokaz objavio nije"**, kako se ne bi za dokaz uzele usporedbe i priče.[2]

Isto tako je Allahova priča o Halilu Ibrahimu kada kaže:

وَحَآجَّهُۥ قَوْمُهُۥ ۚ قَالَ أَتُحَٰٓجُّوٓنِّى فِى ٱللَّهِ وَقَدْ هَدَىٰنِ ۚ وَلَآ أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِۦٓ
إِلَّآ أَن يَشَآءَ رَبِّى شَيْـًٔا ۗ وَسِعَ رَبِّى كُلَّ شَىْءٍ عِلْمًا ۗ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ وَكَيْفَ
أَخَافُ مَآ أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُم بِٱللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِۦ
عَلَيْكُمْ سُلْطَٰنًا ۚ فَأَىُّ ٱلْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِٱلْأَمْنِ ۖ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَلَمْ
يَلْبِسُوٓا۟ إِيمَٰنَهُم بِظُلْمٍ أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمُ ٱلْأَمْنُ وَهُم مُّهْتَدُونَ وَتِلْكَ حُجَّتُنَآ ءَاتَيْنَٰهَآ
إِبْرَٰهِيمَ عَلَىٰ قَوْمِهِۦ ۚ نَرْفَعُ دَرَجَٰتٍ مَّن نَّشَآءُ ۗ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ

"I narod se njegov s njim raspravljao. "Zar da se sa mnom raspravljate o Allahu, a On je mene uputio?" reče on. "Ja se ne bojim onih koje vi Njemu ravnim smatrate, bit će samo ono što Gospodar moj bude htio. Gospodar moj znanjem svojim obuhvata sve. A kako bih se bojao onih koje s Njime izjednačujete, kada se vi ne bojite što Allahu druge ravnim

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Riječi Uzvišenog: **'i neopravdanu primjenu sile'** ne dokazuje da postoji opravdan razlog nepokornosti. Te zato što svaki vid nepokornosti biva bez opravdanog razloga. Nego se želi ukazati na ružnoću same nepokornosti. Te da u tome nema istine. Isto tako je i pripisivanje Allahu ortaka u onome o čemu nije objavio dozvolu u čemu je pokazatelj da ne postoji dozvola ili dokaz da Allah ﷻ ima ortaka.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ono na šta je Šejh – rahimehullah – ukazao jeste da u pričama nema koristi, tako da je bolje ostaviti ih i ne navoditi. Nego da se zadovolji onim što je došlo u Kur'anu i Poslanikovom ﷺ, sunnetu.

smatrate, iako vam On za to nije nikakav dokaz dao? I znate li vi ko će, mi ili vi, biti siguran? Bit će sigurni samo oni koji vjeruju i vjerovanje svoje s mnogoboštvom ne miješaju: oni će biti na pravom putu. To su dokazi Naši koje dadosmo Ibrahimu za narod njegov. Mi više stepene dajemo onima kojima Mi hoćemo. Gospodar tvoj je, uistinu, mudar i sveznajući." (Sura El-En'am, 80 - 83)

Ovi mušrici, koji su činili veliki i mali širk, straše iskrene robove svojim šefa'atom pa će im se reći: "Mi se ne bojimo onih koje vi uzimate za svoje zagovornike jer su oni samo stvorenja od Allahovih stvorenja. Nemogu naštetiti ništa osim sa Allahovom voljom. Koga Allah pogodi sa zlom niko ga od njega ne može otkloniti osim Njega (tj, osim Allaha). A onoga koga obaspe Svojom milošću, Njegova blagodat se ne može odbiti. Pa kako ćemo se mi bojati tih stvorenja koja ste učinili svojim zagovornicima a vi se ne bojite Allaha? Vi ste u Njegovu vjeru unijeli nove stvari o kojima On nije objavio ništa sa neba. Pa koja je skupina preča da bude sigurna? Onaj ko se ne boji nikoga osim Allaha i koji nije u Njegovu vjeru ništa unio novo od širka, ili onaj koji je u Njegovu vjeru uveo novotarije bez Njegove naredbe? Naprotiv, oni koji vjeruju i koji svoje vjerovanje nisu pomiješali sa širkom, njima pripada sigurnost i oni su upućeni.

Ovaj dokaz je ispravan i sa njime i njemu sličnim Allah ﷻ, uzdiže učene na stupnjeve.

Ako se kaže: "Od njega neki prenose da je rekao: "Kabur Me'arufa je isprobani lijek."[1] Od Me'arufa se prenosi da je svom bratiću ostavio u oporuci da uči dove kod njegovog kabura. Ebu-Ali Hirki u pričama o onima koje je Ahmed ignorisao spominje da su neki od tih koje je ignosrisao, vidio kako dolaze kod

[1] Spomenut je u Tabekatul hanabile 1. dio, str. 382 i pripisan je Ibrahimu Harbiju. Također Zehebi ga od njega spominje u E'alamu nubela 9. dio, str. 343. A pod isprobanim lijekom podrazumijeva odgovor na dovu onom koji je u nuždi kod njegovog kabura. Ovaj Me'aruf je Fejruz Bagdadi, bio je veliki suptilista, pobožnjak, bogobojazan i bio je sufija. A ovaj govor ili ovaj postupak nisu dokazi jer su suprotni Poslanikovoj ﷺ, uputi. A to niko nije učinio od ashaba niti tabiina niti onih koji su ih slijedili u dobročinstvu. Autor je prethodno spomenuo hadise koji ukazuju na zabranu da se kabur uzme mjestom praznovanja, mauzolejom ili mjestom molitve, pa razmisli.

Ahmedovog kabura pa polahko uče dove. Mislim da je u tome spomenuo Mervezija. Prenosi se od grupa da su učili dove kod grupa vjerovjesnika i dobrih ljudi od Poslanikove ﷺ, porodice i drugih pa da im je bilo odgovoreno na dove. Po ovome rade mnogi ljudi.

Posljednje generacije među piscima spominju da je od obreda hadža ako posjeti Vjerovjesnikov ﷺ, kabur da dovi kod njega.[1]

Neki od njih su spomenuli da onaj ko na njega donese salavat sedamdeset puta a zatim ako uputi dovu, da će mu se odazvati na dovu.

Neki pravnici, koji su dozvolili učenje kod kabura, tvrde da je to mjesto gdje je dozvoljeno poselamiti mejita, činiti zikr i doviti kod njih. Tako da je dozvoljeno učiti Kur`an kod njih i na drugim mjestima.

Neki od njih su u snovima vidjeli kako uče dove pored kaburova svojih šejhova. Neki ljudi su probali da im se odazove na dove kod poznatih kaburova, kao što je kabur šejha Ebul-Feredža Širazija ili Makdisija i drugih.

Mi smo zapamtili u našem bliskom vremenu, od uglednih u nauci i djelima, među ljudima koji su se trudili da uče dove kod njih i da bdiju nad njima. Neki od njih su bili istaknuti u nauci, neki su kod ljudi gledani sa kerametima, pa kako će se suprotstaviti ovima?

Ovo pitanje sam spomenuo sa onim poslije njega od učenih i pobožnih, jer je ovo pitanje ono za šta se najviše vežu obožavaoci kaburova.[2]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo što je autor – rahimehullah – naveo da su pisci u obredima hadža spomeuli posjetu Poslanikovom ﷺ, kaburu da li to znači da posjeta Poslanikovom ﷺ, kaburu ima veze sa hadžom? Odgovo je ne, jer hadž biva potpun bez posjete Medini. A posjeta Medini biva potpuna bez hadža.

[2] Autor je također napisao samostalno djelo pod nazivom Kuburijun.

Rekli smo da ono što smo spomenuli kao pokuđeno da o njegovoj poželjnosti nije ništa prenešeno, shodno našem znanju, od prve tri generacije, koje je Allahov Poslanik ﷺ, pohvalio rekavši:

"Najbolji u mom ummetu su generacija u kojoj sam poslan, zatim oni poslije njih a zatim oni poslije njih."[1]

Iako su postojali veliki razlozi, kod njih, da to učine, da je u tome bilo nekakve koristi. A nepostojanje njihove naredbe ili djela o tome, pored jake potrebe da se u tome nalazi korist, ukazuje na ubjeđenje da u tome i nema koristi.[2]

Što se tiče (stanja), poslije njih, mnogo se je više ummet razišao nego što se može i pretpostaviti. Tako da je veliki broj učenjaka i istinoljubivih počeo to da primjenjuje. Dok su drugi to zabranjivali. Tako da nije moguće reći da se ummet složio da je to lijepo iz dva razloga:

Jedan je, taj što je veliki dio ummeta pokudio ovaj čin, te su to odbili u sadašnjem i prošlom vremenu.

Drugi je, što je nemoguće da se ummet složi oko toga da je lijepo učiniti neko djelo koje nisu primijenile prve generacije. Ovo bi predstavilo jedno poglavlje kontradiktornosi u konsenzusima. A oni se ne postavljaju kontradiktorno jedni drugima. A ako su se oko toga razišle novije generacije onda ono što će između njih razdvojiti (presuditi), jeste Allahova Knjiga i sunnet Njegovog Poslanika ﷺ, te konsezus prvih generacija kao dokaz i kao izvor iz kojeg će izvući propis.[3]

---

[1] Ovaj hadis je prenešen mutevatir lancima od Poslanika ﷺ, a vezija koju je naveo autor se nalazi u Muslimovom Sahihu od Ebu-Hurejre ؓ br. 2534.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: To znači da njihovo traženje od kabura i vrijednih mjesta biva gore od ostalih ali i pored toga od njih nije prenešeno da su to činili.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Da, nema kontradiktornosti. Zato mi znamo da ono što su pojedini pisci navodili, da su se učenjaci složili oko toga, da se odaziva na dovu kod kabura, da ovo nije moguće. Ovim ti biva jasno da pojedini učenjaci izlaze iz konsenzusa. Konsenzus (idžma') je veoma teško postići. Kako će se postići konsenzus kad je ummet razbacan na istok, zapad, sjever i jug. Zato je Imam Ahmed –

A kako, kad ovo - Allahu hvala - nije prenešeno od poznatog imama, niti slijeđenog učenjaka. A ono što je prenešeno od njih po tom pitanju može biti samo laž (iznešena na njih). Kao što je prenešeno od Imama Šafije - rahimehullah - da je rekao: "Kada me pogodi neka tegoba ja dođem kod kabura Ebu-Hanife - rahimehullah - te učim dove pa mi se odgovori." Ili riječi u ovom značenju, što je nužno poznato kao laž, i kod onih koji imaju najmanji vid poznavanja o prenešenim predajama.

Jer kada je Šafija došao u Bagdad, u njemu nije bilo kabura oko kojeg su se okupljali radi dove. Čak ovo nije bilo ni poznato u vrijeme Šafije. Šafija je vidio u Hidžazu, Jemenu, Šamu, Iraku i Egiptu kaburove vjerovjesnika, ashaba i tabiina koji su bili nedvojbeno kod njega i kod muslimana bolji od Ebu-Hanife i njemu sličnih učenjaka. Pa šta mu je bilo da se prikloni u dovi pored kabura Ebu-Hanife??

Zatim, Ebu-Hanifini prijatelji, koji su ga zapamtili, kao što su Ebu-Jusuf, Muhammed, Zufer, Hasan b. Zijad i njihovi sljedbenici od učenih, nisu se trudili da uče dove kod Ebu-Hanifinog ili kod bilo čijeg kabura.

Zatim prethodilo je od Šafije ono što je potvrđeno u njegovoj knjizi o pokuđenosti veličanja kaburova dobrih ljudi iz straha od smutnje zbog njih.

Ovakve priče podmeću oni čije su znanje i vjera umanjeni.

Ove priče mogu biti prenešene od nepoznatih ljudi, a ako nam se prenesu ove priče kroz hadise onoga koji ne govori po svom hiru, (tj od Poslanika), ne bi nam bilo dozvoljeno da ih se pridržavamo sve dok se ne potvrde vjerodostojnim. Pa šta reći onda za ono što je prenešeno od nekog drugog?

Od njih može biti ono što je počinio ili rekao onaj koji je to učinio iz idžtihada u kojem griješi i pogađa. Ili da je to rekao pod ograničenjima i mnogobrojnim uslovima na način u kojem nema opreza. Zatim da se prenešno od njega falsificiralo. Kao što je

---

rahimehullah – rekao: Onaj ko se pozove na konsenzus (idžma') slagao je, a otkud ja znam da se nisu razišli.

Vjerovjesnik ﷺ, dozvolio posjetu kaburova poslije zabrane, pa su oni koji su iskvarili značenje hadisa shvatili, navodno, da se radi o ovoj vrsti posjeta, tako da su činili hodočašće kako bi obavili namaz kod ovih kaburova i od njih tražili pomoć.

Zatim, većina ovih dokaza kruži između predaja kojima nije dozvoljeno potvrditi šerijat ili se radi o kijasu na osnovu kojeg nije moguće učiniti poželjnim ibadete, poput ovih, ako se zna da iste nije činio Poslanik, ﷺ. Ibadeti ne bivaju potvrđeni ovakvim pričama i poređenjima osim prenošenjem (toga), od sinova kršćanstva i njima sličnih. A ono što slijede učeni u islamu, u potvrdi propisa, jeste Allahova Knjiga i sunet Njegovog Poslanika ﷺ, te put prethodnih prvih generacija. I nije dozvoljeno potvrditi određeni propis osim na osnovu ove tri osnove, dokazom ili na osnovu izgradnje propisa iz njih.

Zatim, odgovor na ovo (tj na priče u kojima se spominje primanje dove kod kaburova), može biti na dva načina, uopšten i detaljno pojašnjen.

Što se tiče uopštenog odgovora, treba reći da u tome ima kontradiktornosti jer jevreji i kršćani posjeduju mnogobrojne priče i analogije ove vrste. Čak mušrici u vremenu Allahovog Poslanika ﷺ, su upućivali dove pored kipova pa im se ponekad odazivalo. Kao što je moguće da se i ovima ponekada odazove. U našem vremenu kod kršćana ima ovoga iz ove vrste.

Ako je ovo jedini dokaz da to Allah voli i da je sa time zadovoljan neka navede dokaz što bi predstavilo kontradiktorni kufr.

Zatim ćeš među onima koji dove kod kaburova i traže pomoć, vidjeti da je svaki od njih uzeo sebi idola o kojem ima lijepo mišljenje, dok o drugom ima loše mišljenje, a svaki od njih misli da se odaziva na dovu kod njegovog idola, a da se neće odazvati kod onog drugog. Nemoguće je da svako od njih bude u pravu, a slaganje sa jednima mimo drugih je prosuđivanje i davanje prednosti onome što nema prednost. A primjena vjere svakog od njih je spajanje među suprotnim stvarima.

Većina njih biva pod utjecajem u onolikoj mjeri u kolikoj su se vezali za svoje idole, i na osnovu udaljavanja od drugih. Zatim slaganje oko onoga što potvrđuju svi i što ne negiraju sa pojačanjem njihovog osjećaja utjecaja po njihovim tvrdnjama. Tako da onaj ko bude imao lijepo mišljenje, da se odaziva na oba ova mjesta, neće biti pod utjecajem kao onaj što ima lijepo mišljenje o jednom od njih mimo drugog. Sve ovo se odnosi na specifičnosti kipova.

Zatim, moguće je da se odazvano na dovu Bel'ama b. Baure među vjernicima Musaovog naroda. A Allah je od njega otklonio iman.

Mušrici mogu tražiti kišu pa da im se dadne ili da traže pomoć pa da im se pruži ista.

Što se tiče detaljnog pojašnjenja, po ovom pitanju može se reći da se ova sumnja gradi na dvije osnove:

Prvo. Ono što je prenešeno. A to je ono što priča onaj ko prenosi ovu vrstu upućivanja dove od pojedinih ljudi.

Drugo. Ono što je racionalno. A to je ubjeđenje koje su ljudi stekli kroz praksu i analogiju da u tome ima koristi.

Što se tiče prenešenog po tom pitanju može biti laž ili greška,[1] ali ne dokaz, jer smo spomenuli da je moguće prenijeti od nekog nešto dok on smatra ispravnim suprotno tome.

Što se tiče racionalnog, kažemo da je većina spomenutih koristi lažna. Oni koji se trude da uče dove oko kaburova i njima sličnim mjestima, veoma rijetko im je odazvano na njihove dove. Jedan od njih dovi dovama, koliko Allah želi, pa mu se odgovori na jednu. Ili da dovi veliki broj ljudi ali se odgovori jednom po jednom među njima. Gdje su ovi u odnosu na one koji uče dove u kasnim časovima. I oni koji prizivaju Allaha dok su na sedždi i na

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: To jeste da čovjek namjerno laže, prenosilac, ili da pogriješi time što će ispremetati predaju dodajući i oduzimajući, pomjerati prednji i zadnji dio predaje. Ili da ne bude dokazom za to za šta je njegova predaja radi njegovog stanja. A ono što kaže nije dokaz.

kraju svojih namaza, i u Allahovim kućama! Jer ako bi se ovi obratitli skrušeno, onako kako to čine obožavaoci kaburova, bilo bi teško da im se ne odazove na njihove dove, osim radi prepreke. Čak je moguće da oni koji se obraćaju u dovama od obožavaoca kabura na skrušen način, ako to učine iskreni robovi neće biti odbijeni osim rijetko.[1] A obožavaocima kaburova neće se odazvati osim rijetko. A iskreni robovi, kao što je Vjerovjesnik ﷺ, rekao:

> ***"Nema roba koji će pozvati Allaha u dovi u kojoj nema grijeha niti kidanja rodbinskih veza a da mu neće Allah dati jednu od tri stvari; ili će mu požuriti sa odazivom na njegovu dovu, ili će mu sačuvati od njenog dobra poput nje, ili će od njega otkloniti štetu poput nje." Rekoše: "Allahov Poslaniče, hoćemo li povećati (potraživanja u dovi)?" Kaže: "Allah ima više."***[2]

A oni neće prestati u svojim dovama biti u dobru.

Što se tiče obožavaoca kaburova, ako im se odazove, ponekad, tevhid tome od njih oslabi, a njegova vrijednost kod njegovog Gospodara se umanji. On u svom srcu ne osjeti okus i slast imana kao što su to osjećali prethodnici, prvaci a možda se ni jednom od njih neće učiniti blagoslov u njegovoj potrebi. Osim, ako im Allah oprosti zbog toga što ne znaju da je to novotarija. Jer, mudžtehid ako pogriješi Allah mu podari nagradu za njegov trud i oprosti mu grešku.

Većina stvari za koje se smatra da imaju utjecaja na svijetu a zabranjene se u šerijatu, kao što su astrološka predviđanja,[3] ili duhovna gledanja, poput uroka, zabranjenih dova, zabranjenih liječenja, prirodnih predviđanja, i sličnog tome, njihova šteta je veća od koristi, čak i u samom tom traženom. Jer uglavnom ovim stvarima se ne traže osim ovosvjetske koristi. A malo je onih

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Koja je skupina u pravu? Onaj kome se ne odaziva na dovu osim rijetko? Idi u kuću od Allahovih kuća, Allah će ti se odazvati – inša-Allah.

[2] Bilježi ga Tirmizi u Sunnenu br. 3573 od Ubade b. Samita. Albani ga je ocjenio sahihom u Sahih Sunnen Tirmizi.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Možda se misli na astrološka nagađanja.

kojima, njihovim uzrokom, se desi neka ovosvjetska korist, a da njegov završetak na dunjaluku ne bude veoma gadan. A da i ne spominjemo ahiret. Propalica od sljedbenika ovih uzroka, je mnogo mnogo više nego uspjelih. Zatim u njima je toliko mučnine i zla što samo Allah zna.

Ova djela uglavnom su sama po sebi štetna i teško da se može postignuti željeni cilj osim u rijetkim slučajevima. A ako se ostvare uveliko budu štetnija nego što su korisna.[1] Propisani uzroci u pridobijanju dopuštenih i poželjnih ciljeva, bez obzira da li bili prirodni kao što su trgovina, stolarstvo ili zemljoradnja, ili da su vjerski poput oslonjanja na Allaha, ubijeđeno vjerovanje u Njega, ili kao prizivanje Allaha na propisani način, na mjestima i u vremenima kojima je Allah dao vrijednost i Njegov Poslanik ﷺ, vođa bogobojaznih,[2] sa riječima prenešenim od njega, o sadaci ili činjenju dobra, postiže se totalno dobro ili bar veći dio njega. A ono što nastaje zapostavljanjem propisanog ili činjenjem nepropisanog koje je zabranjeno ta šteta je mnogobrojnija u odnosu na korist.[3]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Zbog toga oni koji posjećuju Medinu i Poslanikov ﷺ, kabur njihova se srca više vežu za kabur i Bekije (medinsko greblje) nego za Gospodara Arša. Jednom prilikom smo vidjeli čovjeka kako je propustio odlazak u Medinu i kako jako plače. Pa smo ga pitali o tome a on reče: Posjeta kaburu Allahovog Poslanika ﷺ, i posjeta Kabi se ne mogu uporediti. Zato je ovo veoma opasno pitanje jer ako se čovjek veže za stvorenje onda nema sumnje da će ga to odvratiti od Stvoritelja bez obzira koliki bio stupanj stvorenja. Na tebi je da se vežeš za svog Gospodara. To je ono što će ti koristiti. Poslanik ﷺ, kaže Ibn Abbasu: ***Znaj kada bi se cijeli ummet sakupio da ti pridonesu neku korist ne bi ti koristili osim onoliko koliko ti je Allah propisao.*** Zbog toga neki od selefa su smatrali pokuđenih da čovjek ide (često) kod doktora da ga liječi kako se njegovo srce ne bi vezalo za doktora više nego što je vezano za Allaha. Nego je bolje da se osloni na Allaha istinskim tevekulom pa će uz Allahovo dopuštenje biti izliječen.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Tj. da dove koje se nalaze u Kur'anu i sunnetu su bolje i vrijednije, cjelokupnije i korisnije od ovih riječi i dova tužbalica. Zato se treba čuvati od onoga što se štampa među ljudima od dova tužblica čime ljudi bivaju zavedeni.

Obaveza je na učenicima da ukažu na ovo, ja podržavam Šejha u riječima: Prenešene riječi od imama bogobojaznih Poslanika ﷺ.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Kada bi se mušrici našli na moru i kada bi se valovi uzburkali koga bi dozivali i kome bi se okretali? Allahu, znali su da ovu štetu

Ova stvar - kao što su na nju ukazali Kur`an, sunnet i konsenzus - je također logična na osnovu poznatih iskustava i ispravnih analogija. Namazom i zekatom nastaje dunjalučka i ahiretska korist, oni doprinose svako dobro, a odagnavaju svako zlo.

Ovaj govor je kao pojašnjenje da sa tim zabranjenim uzrocima ne nastaje totalno dobro, niti je ono bar preovladavajuće. A onaj ko bude imao iskustvo o stanju svijeta i razuma bit će ubijeđen u to bez imalo sumnje.

Kada smo ovo potvrdili onda na nas uzroci neće ostaviti utjecaja, ponekada. Uzroke kojima Allah stvara događaje na Zemlji i nebu, ne može nabrojati niko osim On ﷻ. A što se tiče posebno svakog od njih onda sigurno bez sumnje. Isto tako njihove vrste ne može odrediti stvorenje zbog širine Allahove ﷻ vlasti. Zbog toga su vjerovjesnici - salavatullahi ve selamuhu alehim - naređivali stvorenjima ono što je korisno za njih, a odvraćali su ih od onoga što je bilo štetno za njih. Nisu ih zapošljavali nepotrebnim govorom o uzrocima postojanja kao što to čine filozofi, jer je u tome veliki umor, malo koristi ili pak uzrokuje štetu.[1]

Vjerovjesnik ﷺ, je naveo primjer, poput doktora koji uđe kod bolesnika, pa sagleda njegovu bolest i spozna je. Zatim mu kaže da pije to i to a da se kloni toga i toga. A ovaj to učini i postigne cilj od liječenja.

Filozof će oduljiti govor o razlozima te bolesti, njenih svojstava, pa će je pokuditi i ono što je dovelo do nje, a ako bi mu

---

neće otklonuti niko osim Allaha ﷻ. A kada dođu prizivaju svoja božanstva, što dokazuje da je dova upućena Allahu jedino ispravna dova.

[1] Ibn-Usejmin - rahimehullah - kaže: Ovo je bitan govor, jer čovjekovo ulaganje truda u uzročnike od strane stvorenja i njihove prirode, astrološke i zemaljske, kao što kaže Šejh: Malo je koristi, gubljenje vremena, i odvraća ga od onoga što je mnogo vrijednije. To može biti štetno, jer čovjek možda ne vjeruje u Allaha ﷻ. Jer mu šejtan možda govori: Ovo je kontradiktorno stvaranju i kontradiktorno razumu. Ovo je kontradiktornost u istini. Zato ćemo vidjeti da oni koji se bave ovakvim stvarima posvećujući im pažnju da od šerijata nema ništa kod njih. Oni su gubitnici šta god da nauče.

bolesnik rekao: "Šta će me ozdraviti iz ove bolesti?" Ovaj neće imati o tome potpuno znanje.

Pored toga govor o pojašnjavanju utjecaja nekolicine ovih uzroka može biti smutnja onome čiji su razum i vjera slabi. Tako što će se onaj, čiji se razum zamuti, posvetiti tome, ako ne bude obdaren znanjem i imanom koji mu nalažu uputu i ubjeđenje.

Razumnom čovjeku je dovoljno znati da ono što nije propisano da nema utjecaja, niti da u njemu ima koristi, ili da je ono - ako ostavi utjecaja - više štetno nego korisno.

Zatim, razlog ispunjavanja potreba nekih od onih koji koriste zabranjene dove, je da jedan čovjek među njima bude u velikoj nuždi. Kada bi Allaha u tom stanju pozvao mušrik kod kipa, On bi mu se odazvao. Zbog iskrenosti u obraćanju Allahu. Iako je ulaganje truda da se upućuje dova kod kipa širk. A ako bi mu se odazvalo, putem njegovog posrednika, ili onoga koji je u kaburu i nekog drugog, od koga traži pomoć, bit će za to kažnjen i bačen u vatru ako mu Allah ne oprosti taj čin. Kao i to da traži od Allaha ono u čemu će biti njegova smutnja. Kao što je Sealebe tražio od Vjerovjesnika ﷺ, da moli za njega da mu se umnoži imetak. Pa ga je Poslanik ﷺ, odvraćao od toga više puta ali se on nije okanio. Zatim je zamolio za njega. Što je bilo razlog njegove nesreće na dunjaluku i ahiretu.[1] Poslanik ﷺ, kaže:

"Čovjek nešto od mene traži pa mu ja to dadnem a on izađe sa time stavljajući pod pazuh vatru pa su rekli: "Allahov

[1] Priča o Sealbi b. Hatibu je prenešena kod Ibn Džerira u njegovom Tefsiru 10. dio, str. 130. Također je prenosi Ibn Ebu Hatim kao što je u Ibn Kesirovom Tefsiru 2. dio, str. 357 – 358, zatim Barudi, Ibn Suken i Ibn Šahin kao što navodi Hafiz u Isabe 1. dio, str. 516. Svaki od njih putem Muana b. Rifa'a od Alije b. Jezida od Kasima od Ebu Umame pa jc naveo priču u njenoj dužini. Lanac ove predaje je slab. Hafiz je u Takribu o Muanu b. Rifa'i rekao: "Blagih hadisa." Što se tiče Alija b. Jezida, a on je Elhani, o kojem Ibn Ebu Hatim navodi 6. dio str. 208/3 spominjući od Ahmeda da ga je ocjenio slabim. Od Ebu Zur'e prenosi da je rekao nije jak. Hafiz u Takribu kaže što se tiče Kasima on je Ibn Abdu Rahman b. Jezid prijatelj od Ebu Umame. Za njega Hafiz kaže: "Bio je istinoljubiv ali su mu hadisi kontradiktorni".

Poslaniče, zašto im daješ? Kaže: "Oni neće ništa drugo osim da traže od mene a Allah ﷻ mi zabranjuje škrtost."[1]

Koliko je robova koji su dovili sa nedozveljom dovom pa su im bile ispunjne potrebe tom dovom a ona bude razlog njegove propasti na dunjaluku i ahiretu.

Nekada traže ono što mu ne koristi da traži, kao što su to učinili Bel`am i Sealebe ili veliki broj ljudi koji su tražili stvari pa ih dobili a one su bile razlog njihove propasti. Nekada su to tražili na način koji Allah ﷻ, ne voli kao što Uzvišeni kaže:

ٱدْعُوا۟ رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً ۚ إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلْمُعْتَدِينَ

"Molite se ponizno i u sebi Gospodaru svome, On doista ne voli one koji svaku mjeru prelaze." (Sura El - Araf, 55)

Allah ﷻ, ne voli one koji pretjeruju u svojstvima dove niti u onome što se traži. Iako se nekada njihove potrebe ispune. Poput ljudi koji prizivaju Allaha u svojim dovama u kojima ima smjelosti protiv Allaha ili prelaženja Njegovih granicama, pa im se dadne kao smutnja ono što traže i ono što Allah ﷻ želi. Naprotiv, nekada i gore od toga.

Zar ne primjećuješ da sihr, talismani, uroci i druge stvari koje utječu na svijet, sa Allahovom dozvolom, Allah ispuni sa njima mnoge ciljeve zlih duša? Ali pored toga Uzvišeni kaže:

وَٱتَّبَعُوا۟ مَا تَتْلُوا۟ ٱلشَّيَـٰطِينُ عَلَىٰ مُلْكِ سُلَيْمَـٰنَ ۖ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَـٰنُ وَلَـٰكِنَّ
ٱلشَّيَـٰطِينَ كَفَرُوا۟ يُعَلِّمُونَ ٱلنَّاسَ ٱلسِّحْرَ وَمَآ أُنزِلَ عَلَى ٱلْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَـٰرُوتَ
وَمَـٰرُوتَ ۚ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَآ إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ ۖ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا
مَا يُفَرِّقُونَ بِهِۦ بَيْنَ ٱلْمَرْءِ وَزَوْجِهِۦ ۚ وَمَا هُم بِضَآرِّينَ بِهِۦ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ ۚ
وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنفَعُهُمْ ۚ وَلَقَدْ عَلِمُوا۟ لَمَنِ ٱشْتَرَىٰهُ مَا لَهُۥ فِى ٱلْـَٔاخِرَةِ مِنْ

[1] Bilježi ga Ahmed u Musnedu 3 dio ste. 4 i 16 od Ebu-Seida el-Hudrija ؓ.

خَلَٰقٍ ۚ وَلَبِئۡسَ مَا شَرَوۡاْ بِهِۦٓ أَنفُسَهُمۡۚ لَوۡ كَانُواْ يَعۡلَمُونَ وَلَوۡ أَنَّهُمۡ ءَامَنُواْ وَٱتَّقَوۡاْ لَمَثُوبَةٞ مِّنۡ عِندِ ٱللَّهِ خَيۡرٞۚ لَّوۡ كَانُواْ يَعۡلَمُونَ

"Oni se povode za onim što su šejtani o Sulejmanovoj vladavini kazivali. A Sulejman nije bio nevjernik, nego su nevjernici šejtani koji ljude uče vradžbini u Babilonu, Haruta i Maruta, a to nije objavljeno dvojici meleka. Njih dvojica nikoga nisu učili dok mu ne bi rekli: "Mi samo iskušavamo a ti nemoj biti nevjernik! I ljudi su od njih dvojice učili kako će muža od žene rastaviti, ali oni nisu mogli nikome bez Allahove volje nauditi. Učili su ono što što će im nauditi i od čega koristi neće imati, iako su znali da onaj ko to sebi pribavi, na drugome svijetu nikakve sreće neće imati. A doista je jadno za ono što su se prodali, kada bi samo oni to znali. A da oni vjeruju i boje se, nagrada od Allaha bi im bila bolja, kada bi samo znali!" (Sura Bekare, 101 – 103).

Oni su priznali da im to ne koristi na ahiretu a onaj koji bude sljedbenik toga je propao na ahiretu. Ali oni se pokušaju zavarati da im to koristi na dunjaluku, a Uzvišeni je rekao:

وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمۡ وَلَا يَنفَعُهُمۡۚ

"Učili su ono što što će im nauditi i od čega koristi neće imati." (Sura El-Beqare, 102)

Također, oni koji traže ili mole za stvari koje su haram možda će im se udovoljiti u njihovom cilju, a zatim će im to ostaviti u nasljed štetne posljedice. Dova može biti mekruh ali da se odgovori na nju.

Zatim onaj ko dovi može znati za ovaj haram i njegovu pokuđenost, ili da možda ne zna, bez opravdanog razloga, zbog njegovog nemara u traženju znanja, ili zbog zapostavljanja istine. Ili da možda ne zna, iz opravdanih razloga, kao da bude mudžtehid, ili sljedbenik, poput sljedbenika i mudžtehida kojima se oprašta u ostalim postupcima. Dok će možda onome ko nema opravdanog razloga Allah preći preko toga zbog mnogobrojnih

dobrih djela i njegove istinoljubivosti u namjeri, ili zbog opće Allahove milosti prema njemu, ili iz nekog drugog razloga.[1]

Tako da ono što se desi od dove, koja u sebi sadrži neku vrstu šerijatske pokuđenosti, je na stupnju svih vrsta ibadeta.

Poznato je da ibadet koji u sebi sadrži pokuđeno svojstvo moguće je da će se oprostiti ta pokuđenost zbog idžtihada ili slijeđenja (taklida), ili zbog njegovih dobrih djela i slično tome. Zatim to ne sprječava da se zna, kako je ta stvar pokuđena, zabranjena, iako se u ovom određenom počiniocu uklonio razlog pokuđenosti kada je riječ o njemu.

Ovdje griješi veliki broj ljudi, jer do njih dopre da su pojedini ljudi među dobrima izvršavali određeni ibadet, ili da su upućivali dove od kojih su osjetili trag tog ibadeta i te dove. Zatim to koriste kao dokaz poželjnosti tog ibadeta i dove. Onda to djelo smatraju ili ga učine sunnetom kao da ga je učinio Vjerovjesnik ﷺ. Ovo je greška radi onog što smo spomenuli, posebno ako se trag tog djela ostavi zbog iskrenosti koja se našla u srcu onoga koji ga je učinio u tom trenutku. Zatim sljedbenici to čine zbog poređenja ali ne iz iskrenosti, tako da im našteti. Zbog toga što se ne radi o propisanom djelu. Tako da oni nemaju nagradu sljedbenika, niti se u njima našla iskrenost, poput onog počinioca kojem, možda radi iskrenosti u traženju i zbog ispravne namjere, biva oprošteno ono što je učinio.

Od ovog poglavlja je ono što se prenosi od nekih šejhova od dostignuća putem slušanja novotarija. Ovi tragovi su nastali u stanjima koja su se pojavila u srcima tih ljudi pod podsticajima u tom slušanju kao mudžtehida ili su zapostavili obavezu što prekriva njihova lijepa namjera. Zatim sljedbenici se postave samo u izgledu duhovnog prisustva, kod slušanja[2], dok duhovno

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Razlog odgovoru na dovu je njegova iskrenost u obraćanju a ne radi oblika dove.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejhov – rahimehullah – govor je veoma čudan, jer onaj ko prisustvuje da sluša sufije ili sufijske pjesme, a to je od njegove lijepe namjere da bi time povećao iman, a njegova namjera je iskrena prema Allahu pa će sljedbenici pomisliti da je oblik ovog djela učinio ovog čovjeka da se uzdigne do

prisustvovanje ovih ljudi nije sunnet koji treba slijediti. A sljedbenici ne posjeduju iskrenost i namjeri radi kojih bi im se oprostilo, tako da propadaju svi zajedno.

Ili kao što se prenosi od nekih šejhova da su bili viđeni u snu nakon smrti. Pa mu je rečeno: "Šta je Allah učinio sa tobom?" Kaže: "Zaustavio me ispred Sebe i rekao mi: "O šejhu zla, ti si se predstvaljao kao Sua`da[1] i Lubna? Da ne znam kako si bio iskren Ja bih te kaznio."

Zato ako čuješ dovu ili prizivanje koje je pokuđeno u šerijatu i kako mu se upotpunila potreba znaj da je veliki broj njih spada u ovo poglavlje.

Zbog toga su učeni ljudi u Allahovom šerijatu zabranjivali ovako nešto svojim prijateljima. Iako bi njihovi prijatelji osjećali neki trag svega toga. Kao što se prenosi od Sehnuna el-Muhiba da je rekao: "U mom srcu je nešto palo od ovih ajeta. Pa sam došao kod Dedžle[2] te sam rekao: "Tako ti tvoje snage neću otići dok mi ne izađe velika riba." Pa je izašla velika riba ili kao što je već rekao. To je bilo spomenuto Džunejdu a on reče: "Bilo bi mi drago da mu je izašla zmija da ga ubije."[3]

Također nam je prenešeno da je jedan čovjek, od onih koji su stanovali nadomak Medine, došao kod Vjerovjesnikovog ﷺ, kabura a poželio je neku vrstu hrane. Neko od Hašimija mu je došao i rekao: "Vjerovjesnik ﷺ, ti ovo šalje i kaže ti da bježiš od nas, jer onaj ko biva među nama ne priželjkuje ovako nešto."

Drugima su upotpunjene njihove potrebe ali im ovako nešto nije rečeno zbog njihovog idžtihada ili slijeđenja. Ili zbog njihovog propusta u pogledu nauke tako da se oprosti neznalici što neće biti

---

visokih oblika u pogledu ubjeđenja. Te ga radi toga slijede. Iako njima se neće desiti što se desilo ovom.

[1] Predstavnik sufijske sekte.

[2] Rijeka u Iraku po imenu Tigris.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je rekao zato što ga je uhvatila ljutnja, pa je učinio isto kao što je učinio i ovaj da bi mu se to desilo. Zbog toga kada bi čovjek ovako postupio i rekao ovu dovu pored mora neće se desiti da mu izađe riba. Džunejd – rahimehullah – se bojao da ovaj ne bude time iskušan.

oprošteno nekom drugom.[1] Kao što se prenosi od pobožnjaka Berh koji je tražio kišu među Israilovim sinovima.[2]

Zbog toga većina onoga što se prenosi u ovom poglavlju je zbog nedostatka znanja. A da je to vjera ili šerijat onda bi učenjaci bili preči da to čine.

Ne može se reći kada se njihovo znanje umanjilo da im je to postalo dozvoljeno. Jer takvo nešto Allah nikom nije dozvolio, ali moguće je radi umanjenog znanja očekivati oprost i prelaženje preko grijeha.

Što se tiče poželjnosti mekruha ili dozvoljavanja harama nećemo napraviti razliku imeđu počinioca i oprosta njemu te između dopuštanja njegovog djela i njegove poželjnosti, bez obzira da li je to vezano za djelo ili neka njegova svojstva.

Poznajem grupe među onima koji su svoje potrebe tražili od stanovnika kabura među vjerovjesnicima i dobrim ljudima, pa im je udovoljeno u njihovoj potrebi. On ne izlazi iz domena onoga što sam naveo da to nije šerijat koji treba slijediti a niti sunnet.

Poželjnost djela i njihovo uzimanje za vjeru bivaju potvrđeni Allahovom Knjigom, sunnetom Poslanika ﷺ, i na osnovu onoga na čemu su bili prethodnici među prvim generacijama dok stvari mimo toga koje su na novo uvedne ne bivaju poželjnima. I ako bi one ponekad sadržavale korist, jer znamo da su njene štetne posljedice prevoladale nad njenim koristima.

Zatim, ova zabrana i pokuđenost koja se nađe u pokuđenim dovama, može biti vezana za traženo ili za samo traženje. Isto tako, zabranjeno ili pokuđeno traženje utočišta, njegova pokuđenost može biti od strane onoga od koga se traži ili u samom traženju utočišta. Tako da se spase od tog zla a padnu u ono što je veće od njega.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Džahilu biva oprošteno ono za šta nije znao, ali tebi, učeniče, nema opravdanja. Jer ti je Allah ﷻ, podario znanje.

[2] Ibn-Kudame navodi njegovu priču u knjizi Pokajnici str. 79.

Što se tiče traženja zabranjenog, kao naprimjer da od Allaha traži ono što će mu naštetiti na dunjaluku i na ahiretu, iako ne zna da će mu naštetiti pa mu se odazove poput čovjeka kojeg je obišao Vjerovjesnik ﷺ, pa ga je zateko poput ptičeta i rekao mu:

"Jesi li dovio Allahu za nešto?" kaže: "Govorio sam Allahu ono sa čim si me htio kazniti na ahiretu ubrzaj mi to na dunjaluku." Kaže: "Subhanallah ti to ne možeš podnijeti. Zašto nisi rekao Gospodaru podari nam na dunjaluku dobro i na ahiretu dobro i zaštiti nas od patnje u vatri."[1]

Ili poput porodice Džabira b. Atika kada je umro pa je Vjerovjesnik ﷺ, rekao:

"Nemojte sebi doviti osim za dobro jer meleci aminuju na ono što vi kažete."[2]

Allah ﷻ, je pokudio one koji se zadovoljavaju traženjem samo dunjaluka (u dovi) riječima:

فَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَقُولُ رَبَّنَآ ءَاتِنَا فِى ٱلدُّنْيَا وَمَا لَهُۥ فِى ٱلْءَاخِرَةِ مِنْ خَلَٰقٍ

"Ima ljudi koji govore: 'Gospodaru naš, daj Ti nama na ovome svijetu!', a na drugom svijetu neće imati ništa!" (Sura El-Bekare, 200).

Pa je obavijestio da onaj ko traži dunjaluk neće imati udjela na onom svijetu.

Isto tako, da kune druge zabranjenom dovom, poput dove Bel`ama b. Baure kada je prokleo Musaov عليه السلام, narod. Ovime su iskušani mnogobrojni pobožnjaci gospodari srca. Jer jednog od njih prevlada ono što nađe kod sebe od ljubavi ili mržnje prema osobama tako da dovi nekim ljudima za dobro dok druge proklinje onim što ne sadrži dobro. Pa mu se odgovori te radi te dove zasluži kaznu, kao što je zasluži radi svih ostalih grijeha, ako ne bude imao ono što će mu izbrisati grijehe od pokajanja ili dobrih djela, ili zauzimanja nekog drugog za njega, ili nešto slično tome.

---

[1] Bilježi ga Muslim u Sahihu br. 2688.

[2] Bilježi ga Muslim u Sahihi br. 920 ali je Vjerovjesnik ﷺ, ovo rekao kada je umro Ebu-Seleme رضي الله عنه.

Jer u protivnom će biti kažnjen možda tako što će mu se oduzeti osjećaj slasti imana i njegovog ukusa. Pa će se spustiti ispod njegovog stupnja. Ili da će mu se oduzeti činjenje djela od imana, tako da postane fasikom. Ili da mu se oduzme osnova imana pa postane kafirom munafikom, ili nešto drugo mimo munafika.

A koliko je mnogo onih u posljednjim generacijama, među gospodarima srčanih stanja, zbog njihovog neshvatanja njihovih srčanih stanja, ili zbog nepoznavanja Allahovog šerijata u srčanim djelima. Možda će nekoga njegovo srčano stanje osvojiti do te mjere da se ne može suprotstaviti onome na što ga navodi. Tako da ono što izađe iz njega bude poput odapete strijele iz luka. Ovo nadvladavanje se uglavnom desi zbog odstupanja od izvršavanja naređenih obaveza sa kojima se srce očuva, zbog čega biva kažnjen. Ili da se desi zbog pogrešnog idžtihada pa se oprosti onome ko ga je počinio.

Zatim od zavođenosti ovih i njihovih sljedbenika je njihovo ubjeđenje da je odaziv na ovakvu dovu keramet od Allaha prema Svom robu. Dok u stvari nije keramet, nego liči na keramet, zbog toga što se odnosi na dovu na koju se odgovorilo, (ili mu se podari vlast). Dok je keramet u stvari[1] ono što koristi na ahiretu ili što

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Keramet je savršenstvo. Šejh – rahimehullah – kaže: Može biti općenito za sve vjernike. Ili samo onome kome je posebno podaren da bi mu učvrstilo iman. Ili zbog nečega drugog radi čega mu je Allah podario blagodat. To je natprirodna stvar koju Allah učini da se pojavi od strane Njegovog štićenika-evlije od evlija kako bi ga učvrstio, ili pomogao Allahovu vjeru ili radi podrške Allahovom šerijatu na kojem je on.

Zato kažemo da svaki keramet evlije je mudžiza vjerovjesnika, tj. od znakova vjerovjesnika. Jer svojstvo ovog čovjeka da počasti svoje sljedbenike Kur'anom i sunnetom ukazuje da je to drag običaj Allahu ﷻ.

Kerameta postoje četiri vrste:

Prva: Radi podrške, i biva mudžizom ako se pojavi od strane vjerovjesnika i naziva se ajetom. Biva naptrirodnom pojavom, i to je ono što se pokazuje od strane vjerovjesnika da bi bilo dokazom njegove istinitosti.

Druga: Ono što se pojavi kod bogobojaznog evlije to je keramet.

Treća: Ono što je od nepokornog Allahovog roba i Poslanikovog ﷺ neprijatelja, to je kako bi on i drugi bili stavljeni na kušnju.

Četvrta: Da bi razotkrila onoga na čijim rukama se pokaže kao što se pripovjeda o Musejlimi da je došao pred svoj narod a njihov izvor na bunaru je bio presušio i od

koristu na dunjaluku a ne šteti na ahiretu. Nego, ovo je od vrste onoga što Allah podari kao blagodat nekom kafiru ili fasiku od vlasti i imetka na dunjaluku.[1]

Dok u stvari postaje stvarnom blagodati ako ne našteti njenom počiniocu na ahiretu. Zbog toga su se naši prijatelji razišli oko onoga što Allah podari kafirima, da li je to blagodat ili nije? Iako se radi o terminološkom razilaženju. Allah ﷻ kaže:

أَيَحْسَبُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُم بِهِۦ مِن مَّالٍ وَبَنِينَ نُسَارِعُ لَهُمْ فِى ٱلْخَيْرَٰتِ ۚ بَل لَّا يَشْعُرُونَ

"Misle li oni kad ih imetkom i sinovima pomažemo da žurimo da im neko dobro učinimo? Nikako, ali oni ne opažaju." (Sura El-Mu'minun, 55 - 56)

I Uzvišeni kaže:

فَلَمَّا نَسُوا۟ مَا ذُكِّرُوا۟ بِهِۦ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَٰبَ كُلِّ شَىْءٍ حَتَّىٰٓ إِذَا فَرِحُوا۟ بِمَآ أُوتُوٓا۟ أَخَذْنَٰهُم بَغْتَةً فَإِذَا هُم مُّبْلِسُونَ

"I kada bi zaboravili ono čime su opominjani, Mi bismo im kapije svega otvorili; a kada bi se onome što im je dato obradovali, iznenada bismo ih kaznili i oni bi odjednom svaku nadu izgubili." (Sura El-En'am, 44)

Ili kao što je došlo u hadisu:

"Ako vidiš da Allah daruje robu blagodati pored toga što on ustrajava u griješenju znaj da ga time Allah postepeno prepušta (kazni)"[1]

---

vode nije ostalo osim nešto malo. Pa su zatražili od njega da tom vodom ispere usta i da je ponovo ispljune unutar ne bi li se nivo vode povećao. Pa kada je to učinio voda poče vriti. Nema sumnje da je ovo natprirodna pojava, ali njen cilj je da utjera u laž i da ponizi a nije podrška i pomoć. Ali kerameti koriste na dunjaluku i Ahiretu. Ono što koristi na dunjaluku a šteti na Ahiretu to nije keramet.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Nema sumnje da Allah daruje i kafiru u potrazi, pripremi i pomaganju. Uzvišeni kaže: ***Koliko su ostavili vrtova i izvora, i usjeva i prijestola. I blagodati u kojima su uživali.*** (Ed-Duhan, 25 – 27).
Ispravno je da Allah daje blagodat kafiru i muslimanu, ali Allahova blagodat darovana nevjerniku je samo na ovom svijetu, ali na Ahiretu neće imati ni svjetlosti ni pravog puta.

Primjer toga u traženju utočišta je ono kada je žena došla kod Poslanika ﷺ, tražeći od njega da je zaprosi, pa je rekla:

"Utječem se Allahu od tebe." On reče: "Tražila si utočište od onog kod kojeg je utočište." Zatim ju je ostavio i otišao. Njoj bi rečeno: "To je Vjerovjesnik ﷺ." Kaže: "Ja sam se toga i bojala."[2]

Što se opet tiče zabrane sa strane traženja, nekada biva jer se odnosi na dovu nekome drugom mimo Allahu. Poput onoga što čine sahiri od obraćanja zvijezdama ili njihovog obožavanja i sličnog tome. Moguće je da se nakon toga ispune neke stvari, ako se tome ne suprotstavi prepreka dovom mu`mina i pobožnih ljudi, ili sličnog. Zbog toga mnoge ove stvari se ispunjavaju u vremenu poslanika te u državama kufra i nifaka ono što se neće ispuniti u državi islama i njenom vremenu.

Od ovoga je i to što poznajem neke ljude koji traže pomoć od živih u nedaćama koje ih pritisnu pa im se otklone. A možda su svjedoci određenih pojava. Jer onaj živi, putem kojeg se traži pomoć, možda ne zna ništa o tome, niti ima ikakvog znanja o bilo čemu. Među njima ima onih koji proklinju ljude i idu u pravcu da im naštete. Pa vidi neke žive ili mrtve koji se postave između njega i nanošenja štete ovima. Možda gleda da ga udari sa sabljom iako živi nema osjećaja o tome. Nego je to od Allahovog ﷻ, djelovanja u razlozima koji budu među ciljanim i među čovjekom koji je zaštićen svojim sljedbenicima, i pokornosti u onome što mu naređuje od pokornosti Allahu i sličnog tome. Ovo je blisko.

Moguće je da se obožavaocima kipova ponekada desi nešto od ovog harama - a oni pomisle da se radi o Allahovoj ljubavi - što je u stvari šejtansko djelovanje prema svojim pomagačima. Ako se trag osjeti odmah nakon dove od onog koji je siguran da nije čuo dovu, kako je onda moguće da sebi predstavi da je on uzrok takvog nečeg, ili da on ima u tome udjela? Ako se kaže da Allah ﷻ čini taj uzok, onda ako je uzrok haram nije dozvoljeno, poput

[1] Bilježi ga Ahmed u Musnedu 4. dio, str. 145 od Ukbe b. Amira ؓ njemu sličnog. Albani ga je ocjenio sahihom u Sahiha 413.
[2] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 5637, Feth.

bolesti koje Allah uzrokuje nakon konzumacije otrova. Haram dova može sama po sebi biti dova upućena nekom drugom mimo Allaha. Ili da priziva Allaha uzimajući zalagača kako bi se zauzimao kod Njega kao što to čine kršćani pa kažu: "Majko božija zauzimaj se za nas kod boga." Ili je dova možda upućena Allahu ali posredstvom nečega što On ne voli da se koristi kao posredništvo kod obraćanja Njemu. Kao što to čine mušrici uzimajući za posrednike svoje idole kako bi se približili Allahu. Ili da dova upućena Allahu bude sa riječima koje ne odgovaraju da se Allah njima priziva, jer u njima ima neki vid pretjerivanja.

Ove dove i njima slične - iako se onom ko ih upućuje desi ciljano - su zabranjene, zbog štete u njima koja prevladava nad njenom koristi, kao što je prethodilo.

Zbog toga je ova smutnja bila u pogledu onog koga Allah nije uputio, niti mu je srce osvijetlio, kako bi razlikovao između stvari vezanih za kosmičku odredbu i stvari šerijatskog propisivanja, te da razlikuje između kadera i šeriata. Tako da po toj osnovi postoje tri vrste stvari:

Prvo. Stvari koje je Allah ﷻ, odredio, ali ih ne voli niti je zadovoljan sa njima. A uzroci koji vode ka tome su haram i bivaju razlogom kazne.

Drugo. Stvari koje je propisao i koje voli i zadovoljan je sa njima kod Svog roba. Ali mu nije pomogao kako bi do njih došao. Tako da su ove voljene kod Njega i sa kojima je zadovoljan makar se i ne desile.

Treća skupina djela su ona kod kojih Allah pomogne robu i koja voli da se dese.

Prvo je Allahova pomoć, drugo je obožavanje Allaha ﷻ, a treće je spoj između ibadeta i pomoći, kao što Uzvišeni kaže:

"Samo Tebe obožavamo i samo od Tebe pomoć tražimo."

Pa ono što bude u dovi od nedopuštenog i što ostavlja trag je od strane pomoći ali ne od strane ibadeta. Poput dova svih kafira, munafika i fasika. Zbog toga Uzvišeni o Merjem kaže:

وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَٰتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهِۦ

"I ona je u riječi Gospodara svoga i knjige Njegove vjerovala." (Sura Et-Tahrim, 12)

Zbog toga je Vjerovjesnik ﷺ, često tražio utočište «potpunim ili savršenim Allahovim riječima» koje ne ostavljaju dobročinioca niti griješnika.[1]

Od Allahove ﷻ, milosti je i to da dova koja sadrži ortaštvo (širk), kao što je upućivanje dove nekome mimo Njega moleći ga da nešto učini, ili dova upućena njemu da on moli Allaha (posredništvo u dovi), i slično tome, čime se dotičnoj osobi ne ostvari njegov cilj niti za sobom povlači nešto što bi dovelo do ostvarivanja njegovog cilja i želje osim u neznatnim stvarima. Što se tiče velikih stvari kao što je spuštanje kiše u vrijeme velikih suša, ili otklanjanja spuštene kazne, u tim prilikama ovaj širk ne koristi. Kao što Uzvišeni kaže:

قُلْ أَرَءَيْتَكُمْ إِنْ أَتَىٰكُمْ عَذَابُ ٱللَّهِ أَوْ أَتَتْكُمُ ٱلسَّاعَةُ أَغَيْرَ ٱللَّهِ تَدْعُونَ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِن شَآءَ وَتَنسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ

"Reci: "Kažite vi meni, ako istinu govorite, kad bi vam došla Allahova kazna ili vas iznenadio Smak svijeta, da li biste ikog drugog osim Allaha prizivali?" Njega biste samo molili da, ako hoće, otkloni od vas ono za što ste Ga molili, a ne bi vam ni na um pali oni koje ste Mu ravnim smatrali." (Sura El-En'am, 40 - 41)

I Uzvišeni kaže:

وَإِذَا مَسَّكُمُ ٱلضُّرُّ فِى ٱلْبَحْرِ ضَلَّ مَن تَدْعُونَ إِلَّآ إِيَّاهُ ۖ فَلَمَّا نَجَّىٰكُمْ إِلَى ٱلْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ ۚ وَكَانَ ٱلْإِنسَٰنُ كَفُورًا

"Kad vas na moru nevolja zadesi, tada nema onih kojima se inače klanjate, postoji samo On. A kad vas On na kopno spasi, vi se okrećete; čovjek je uvijek nezahvalan!" (Sura El-Isra, 67)

I Uzvišeni kaže:

[1] Bilježi ga Malik u Muveti 2. dio, str. 951 kao mursel predaju.

أَمَّن يُجِيبُ ٱلْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ ٱلسُّوٓءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَآءَ ٱلْأَرْضِ

"Onaj Koji se nevoljniku, kad Mu se obrati, odaziva, i Koji zlo otklanja i Koji vas na Zemlji jedne drugima smjenjuje." (Sura En-Neml, 62)

I Uzvišeni kaže:

قُلِ ٱدْعُواْ ٱلَّذِينَ زَعَمْتُم مِّن دُونِهِۦ فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ ٱلضُّرِّ عَنكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ ٱلْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُۥ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُۥٓ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا

"Reci: 'Molite se onima koje, pored Njega, smatrate bogovima, pa, oni vas neće moći nevolje osloboditi niti je preusmjeriti.'" Oni kojima se oni mole sami traže načina kako će se što više Gospodaru svome približiti,[1] I nadaju se milosti Njegovoj i plaše se kazne Njegove. A kazne Gospodara tvoga svako treba da se čuva." (Sura El-Isra, 56 - 57)

I Uzvišeni kaže:

أَمِ ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ شُفَعَآءَ قُلْ أَوَلَوْ كَانُواْ لَا يَمْلِكُونَ شَيْـًٔا وَلَا يَعْقِلُونَ قُل لِّلَّهِ ٱلشَّفَٰعَةُ جَمِيعًا

"Zar oni mimo Allaha zagovornike uzimaju?! Reci: 'Zar I onda kada su bez ikakve moći i kada ništa ne razumiju? Reci: 'Sve zagovorništvo pripada Allahu." (Sura Ez-Zumer, 43 - 44)

Samo svojstvo ovih stvari kao velikim, i u kojima ne odgovara osim On ﷻ, ukazuje na Njegovu jednoću i presjecanje sumnje ko Mu pripiše širk. Na taj način se shvata da ono što je mimo toga od odaziva na dove jeste samo od Njega ﷻ, Koji sudruga nema. Iako bivaju upućene sa zabranjenim ili dopuštenim uzrocima. Kao što Njegovo stvaranje veličanstvenih tijela kao što

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: To su bili oni koji su ga prizivali mimo Allaha želeći postići pomoću njega posredstvo kojim će se više približiti. Tj. da od Allaha ﷻ traže posredništvo koje će ih približiti Allahu. Tako da su oni sami po sebi potrebni posredništvu koje će ih približiti čim više Allahu ﷻ.

su nebesa, Zemlja, vjetrovi, oblaci i slično, ukazuju na Njegovu jednoću, te da je On Stvoritelj svega. A ono što je mimo toga preče je da bude od Njegovih stvorenja. Jer je On Taj Koji je učinio postojanje veličanstvenih stvorenja. A Stvoritelj potpunog uzroka je Stvoritelj uzročnika bez sumnje.

Suština stvari je da su dvije vrste širka:

Širk u pogledu Njegovog rububijeta[1], tako što će se nekom mimo Njega pripisati moć upravljanja, kao što kaže:

قُلِ ٱدْعُواْ ٱلَّذِينَ زَعَمْتُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَلَا فِي ٱلْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِن شِرْكٍ وَمَا لَهُۥ مِنْهُم مِّن ظَهِيرٍ

"Reci: "Zovite one koje, pored Allaha, bogovima smatrate. Oni ništa nemaju, ni koliko trun jedan, nI na nebesima ni na Zemlji; oni u njima nemaju nikakva udjela i On nema od njih nikakve pomoći."[2] (Sura Sebe', 22)

Pojašnjava da oni samostalno ne posjeduju ni koliko je jedna trunčica, niti Mu mogu biti ortaci u bilo čemu od toga. Niti Mu pomažu u Njegovoj vlasti. A onaj ko nije vladar, niti je ortak, niti je pomagač sa njim se veza prekida.

Zatim druga vrsta širka je u pogledu uluhijeta[3] kao kad nekog priziva mimo Allaha dovom ibadeta, ili dovom traženja nečeg. Kao što Uzvišeni kaže: **"Samo Tebe obožavamo i samo od Tebe pomoć tražimo."** Pa kao što su potvrđivanje postojanja stvorenja uzroci koji ne smetaju tevhidu rububijet niti spriječavaju da Allah bude Stvoritelj svega, niti nalaže da se stvorenje priziva

[1] Vlasti, moći, stvaranja itd.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Nastavak ajeta Šejh nije spomenuo a to je: ***Kod Njega zauzimanje neće koristiti osim kome On dopusti.*** Radi toga se sve nade mnogobožaca prekidaju. Jer one koji su oni uzeli zaštitnicima i ortacima ne posjeduju ni koliko je trun na nebu ni na Zemlji. Niti oni imaju u njihovom upravljanju udjela tj. saučesništvo. Niti On od njih ima pomoći tj. pomagača. Četvrto je da kod Njega ne koristi šefat osim kome On dopusti. Jer ovi mušrici su rekli: Oni su naši posrednici i šefadžije kod Allaha pa je Allah ovim prekinuo njihovu vezu sa kipovima. Jer kod Njega ne koristi šefat osim kome On dopusti.

[3] Tj. da sve vrste ibadeta, koje je propisao, pripadaju samo Allahu.

dovom ibadeta, niti dovom pomoći, isto tako potvrđivanje nekih zabranjenih postupaka od širka i drugih su razlozi koji ne smetaju tevhidu uluhije. I nema prepreke da se kaže da je Allah Taj Koji zaslužuje iskrenu vjeru. Niti nalaže upotrebu riječi ili djela u kojima je širk, ako te iste stvari uzrokuju Allahovu srdžbu, i radi kojih rob biva kažnjen. Što znači da je štetna strana tih postupaka veća nego korisna onome ko ih počini. Jer je Allah učini cjelokupno dobro u tome da ne obožavamo nikoga osim Njega niti da tražimo pomoć osim od Njega. Većina Kur`anskih ajeta potvrđuju ovu utemeljenu osnovu. Tako da je Allah ﷻ, dokinuo mogućnost utjecaja šefata osim sa Njegovom dozvolom, kao što kaže:

مَن ذَا ٱلَّذِى يَشْفَعُ عِندَهُۥٓ إِلَّا بِإِذْنِهِۦ

"Ko se može pred Njim zauzimati bez Njegovog dopuštenja?!" (Sura El-Beqare, 255)

Ili riječi Uzvišenog:

وَأَنذِرْ بِهِ ٱلَّذِينَ يَخَافُونَ أَن يُحْشَرُوٓا۟ إِلَىٰ رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُم مِّن دُونِهِۦ وَلِىٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

"I opominji Kur'anom one koji strahuju što će pred Gospodarom svojim sakupljeni biti, kad osim Njega ni zaštitnika nl zagovornika neće imati." (Sura El-En'am, 51)

I Uzvišeni kaže:

وَذَكِّرْ بِهِۦٓ أَن تُبْسَلَ نَفْسٌۢ بِمَا كَسَبَتْ لَيْسَ لَهَا مِن دُونِ ٱللَّهِ وَلِىٌّ وَلَا شَفِيعٌ

"... a opominji Kur'anom da čovjek, zbog onoga što radi, ne bi stradao, jer osim Allaha ni zaštitnika ni posrednika neće imati." (Sura El-En'am, 70)

Ili kao što Uzvišeni kaže:

قُلْ أَنَدْعُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا لَا يَنفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا

"Reci: "Zar da se, pored Allaha, klanjamo onima koji nam ne mogu nikakvu korist pribaviti ni neku štetu otkloniti." (Sura El-En'am, 71)

Ili riječi Uzvišenog:

وَلَقَد جِئْتُمُونَا فُرَٰدَىٰ كَمَا خَلَقْنَٰكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَتَرَكْتُم مَّا خَوَّلْنَٰكُمْ وَرَآءَ ظُهُورِكُمْ ۖ وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ شُفَعَآءَكُمُ ٱلَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَٰٓؤُا۟ ۚ لَقَد تَّقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنكُم مَّا كُنتُمْ تَزْعُمُونَ

"A doći ćete nam pojedinačno, onakvi kakve smo vas prvi put stvorili, napustivši dobra koja smo vam bili darovali. "Mi ne vidimo s vama božanstva vaša koja ste Njemu ravnim smatrali, pokidane su veze među vama i nema vam onih koje ste posrednicima držali." (Sura El-En'am, 94)

Sura El-En`am je veličanstvena sura koja sadrži osnove imana i tevhida. Također riječi Uzvišenog:

ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ ۖ مَا لَكُم مِّن دُونِهِۦ مِن وَلِىٍّ وَلَا شَفِيعٍ ۚ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ

"...a zatim se nad Aršom uzvisio; vi, osim Njega, ni zaštitnika ni posrednika nemate." (Sura Es-Sedžde, 4)

Ili riječi Uzvišenog:

وَٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِهِۦٓ أَوْلِيَآءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَآ إِلَى ٱللَّهِ زُلْفَىٰٓ

"A onima koji pored Njega uzimaju zaštitnike: 'Mi ih obožavamo samo zato da bi nas što više Allahu približili." (Sura Ez-Zumer, 3)

I riječi Uzvišenog:

أَمِ ٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ شُفَعَآءَ ۚ قُلْ أَوَلَوْ كَانُوا۟ لَا يَمْلِكُونَ شَيْـًٔا وَلَا يَعْقِلُونَ قُل لِّلَّهِ ٱلشَّفَٰعَةُ جَمِيعًا ۖ

"Zar oni mimo Allaha zagovornike uzimaju?! Reci: 'Zar i onda kada su bez ikakve moći i kada ništa ne razumiju? Reci: 'Sve zagovorništvo pripada Allahu." (Sura Ez-Zumer, 43 - 44)

Od toga su rijči Uzvišenog:

وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَعْبُدُ ٱللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ ۖ فَإِنْ أَصَابَهُۥ خَيْرٌ ٱطْمَأَنَّ بِهِۦ ۖ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ ٱنقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِۦ خَسِرَ ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةَ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ ٱلْخُسْرَانُ ٱلْمُبِينُ يَدْعُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُۥ وَمَا لَا يَنفَعُهُۥ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ ٱلضَّلَٰلُ ٱلْبَعِيدُ يَدْعُوا۟ لَمَن ضَرُّهُۥٓ أَقْرَبُ مِن نَّفْعِهِۦ ۖ لَبِئْسَ ٱلْمَوْلَىٰ وَلَبِئْسَ ٱلْعَشِيرُ

"Ima svijeta koji Allahu robuje površno:[1] ako ga zadesi dobro, smiri se, a ako ga zadesi iskušenje, vrati se svom nevjerovanju, pa tako izgubi i onaj svijet. To je, uistinu, očiti gubitak. On se, pored Allaha, klanja onome koji od njega ne može nikakvu štetu otkloniti niti mu može bilo kakvu korist pribaviti; to je zaista velika zabluda klanja se onome čije će mu klanjanje prije nauditi nego od koristi biti; takav je, doista, loš zaštitnik i zao drug!" (Sura El-Hadždž, 11 – 13)

Također riječi Uzvišenog:

مَثَلُ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَوْلِيَآءَ كَمَثَلِ ٱلْعَنكَبُوتِ ٱتَّخَذَتْ بَيْتًا ۖ وَإِنَّ أَوْهَنَ ٱلْبُيُوتِ لَبَيْتُ ٱلْعَنكَبُوتِ ۖ لَوْ كَانُوا۟ يَعْلَمُونَ

"Oni koji, mimo Allaha, zaštitnike uzimaju slični su pauku koji sebi isplete kuću, a najslabija je kuća, uistinu, paukova kuća, kada bi oni znali." (Sura El-Ankebut, 41)

Kur`an u cjelosti dokazuje ili potvrđuje ovu veličanstvenu osnovu, koja je opet osnova osnova.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Površno tj. površinski ako ga pogodi dobro on se smiri, ako ga pogodi smutnja ili bude spriječen na Allahovom putu izkorenut će se ponovo na nevjerstvo, tako da će izgubiti ovaj i onaj svijet, neuzubillah. Ovo je opće poznato. Pojedini ljudi su pobožni ali njihova pobožnost je površinska. Ako je u dobru on nastavi, ako mu se odredi onaj ko će ga odgovarati i spriječavati, ili bude stavljen na kušnju, on se vrati kufru, neuzubillahi.
Od toga je također da pojedini ljudi bivaju pogođeni ogromnim nedaćama kao što je gubitak imetka, roditelja, žene ili djece, vidjećeš ga kako je prije ove nedaće bio na pravom putu, ali kad ga pogodi on žali, i smatra kako on ne zaslužuje da bude pogođen ovakvom nedaćom. Ili možda smatra da mu je Allah učinio nepravdu te se okrene kufru. Da nas Allah sačuva.

Sve ovo što smo spomenuli od zabranjene dove - pored toga što može djelovati - ako se predpostavi da je ova dova uzrokom ili nagradom od razloga u obestinjavanju onoga što traži.

Ljudi su se razišli oko dove koja ima trag iza sebe u upotpunjavanju potreba.

Oni koji sebe smatraju filozofima i sufijama tvrde da u takvoj dovi nema koristi u osnovi. Jer Božija volja i visoki uzroci su doveli do postojanja potrebnog, nakon čega dova nema koristi, ili da nisu do toga doveli, pored čega dova ne koristi.

Neki ljudi koji su govorili o nauci su rekli da je dova znak i dokaz na dešavanje traženog. Tako da su njenu vezu sa traženim učinili vezom dokaza i dokazanog. A ne vezu uzroka sa uzročnikom, poput istinite vijesti i prethodnog znanja.

Istina na kojoj su svi učenjaci jeste ta da je dova razlog pridobijanja traženog dobra ili nečeg drugog. Poput svih drugih razloga određenih i propisanih. Bez razlike da li se nazvalo uslovom, uzrokom ili dijelom razloga. Ovdje je jedan cilj. Pa ako Allah bude htio dobro Svom robu navede ga na dovu i traženje pomoći od Njega. A njegovo traženje pomoći i dovu, učini razlogom dobra kojeg mu je odredio. Kao što je Omer b. Hattab ﷺ rekao: *"Ja ne nosim težinu odaziva, nego nosim težinu dove. Ako mi se podari dova odgovor je sa njom."*

Kao kada Allah želi da zasiti roba ili da ga napoji navede ga na jelo i piće. A kada Allah želi da se Njegov rob pokaje navede ga na pokajanje pa mu oprosti. A kada želi da mu se smiluje i da ga uvede u Džennet olakša mu i navede ga na činjenje djela od stanovnika Dženneta. Božija volja je dovela do postojanja ovih dobara sa njenim određenim uzrocima. Kao što je dovela do ulaska u Džennet sa dobrim djelima, ili postojanja djeteta nakon odnosa, ili nauke kroz učenje. Početak stvari je od Allaha i njihovo upotpunjavanje je na Njemu. A ne da je rob sam po sebi taj koji utječe na Gospodara ili Njegovu vlast. Nego je Gospodar ﷻ, Taj Koji utiče u Svojoj vlasti. On je učinio dovu Svog roba uzrokom onoga što želi od određenja.

Kao što je čovjek rekao Vjerovjesniku ﷺ:

"Allahov Poslaniče, šta misliš o lijekovima kojima se liječimo i rukjama kojima se liječimo i zaštitama kojima se štitimo, da li mogu odgoditi nešto od Allahovog kadera?" Kaže: "One su od Allahovog kadera."[1]

Od Vjerovjesnika ﷺ, se prenosi da je rekao:

"Dova i nedaća se susretnu pa požure između nebesa i Zemlje."[2]

Ovo je u dovi koja biva razlogom dešavanja traženog.

Više od toga je ono sa čime su došli Kur`an i sunnet od Allahovog zadovoljstva i veselja i smijeha radi dobrih djela Njegovih robova. O čemu su došli tekstovi, kao o Njegovoj srdžbi i ljutnji.

Mi smo pojasnili govor u ovom poglavlju te kontradiktorne stavove ljudi i njihove riječi, kao i na drugim mjestima.

Što se tiče pretpostavki o zabranjenim dovama da su one uzroci, o tome je prethodio govor.

Što se tiče većine ovih dova koje nisu propisane one ne bivaju uzrocima dešavanja traženog, niti dijelom od njih. Nije poznato, niti se može predstaviti osim lažnom pretpostavkom poput jednakog zavjetovanja. U Sahihu od Ibn-Omera ﷺ, od Vjerovjesnika ﷺ, se prenosi da je zabranio zavjetovanje. I kaže:

"Ono ne dolazi sa dobrom, nego se njime odvaja od škrtog."

Od Ebu-Hurejre ﷺ, se prenosi da je Vjerovjesnik ﷺ, rekao:

---

[1] Bilježi ga Ahmed u Musnedu . dio, str. 421, Tirmizi u Sunnenu br. 2065 od Ebu-Huzame od njegovog oca, a bilježi ga Tirmizi 4. dio, str. 400. Kao i Ibn-Madže be. 3437 od Ibn-Huzame ali nije rekao da je od njegovog oca. Tirmizi kaže: "Hasen sahih." A hadis je onakav kako je rekao.

[2] Bilježi g Hakim u Mustedreku 1. dio, str. 669 sa lancem od Aiše – radijjallahu anha – riječima: "Nedaća se spusti pa je susretne dova pa se prestižu do Sudnjeg dana." Hakim kaže: "Ovaj hadis je vjerodostojnog lanca ali ga nisu naveli." Zehebi odgovara riječima: "Da postoji slaganje oko njegove slabosti."

"Zavjet neće ništa približiti čovjekažu osim ono što mu je Allah odredio. Ali zavjet odgovara kaderu, pa tako uzme od škrtog ono što škrtica nije htio da odvoji."[1]

Vjerovjesnik ﷺ, je obavijestio da zavjet ne dolazi sa dobrom,[2] te da nije od uzroka koji donose dobro, ili da u osnovi odagnaju zlo. Nego odgovara kaderu kao što mu odgovaraju svi uzroci. Pa uzme od škrtog ono što nije htio dati prije toga. Ovako, pa ćeš vidjeti one koji govore da su pali u teške muke zatim su se zavjetovali zavjetom da im se otklone nedaće, a to je više ili približno, poput onih koji tvrde da su upućivali dove kod kaburova te da su im se ispunile potrebe. Čak šta više, zbog njihovih zabludjelih pogleda i zavaravanja radi zabludjelih i koji vode u zabludu i radi čega su zabranjeni zavjeti u šerijatu postali sredstvom jedenja imetka od strane većine čuvara, onih bliskih i onih koji bdiju nad kaburovima i drugim mjestima, uzimajući velike svote novca. Dok jedan od onih koji su se zavjetovali kaže: "Razbolio sam se pa sam se zavjetovao." Drugi kaže: "Napali su me razbojnici pa sam se zavjetovao." Treći kaže: "Zaplovio sam morem pa sam se zavjetovao." Četvrti kaže: "Zatvoren sam pa sam se zavjetovao." Peti kaže: "Pogodila me neimaštinja pa sam se zavjetovao."

A unutar njihovih duša stoji da su ovi zavjeti razlozi dobijanja onoga što traže ili odbijanja onoga što ih straši. Vjerovjesnik ﷺ, je obavijestio da zavjet koji je pokornost Allahu ﷻ - a da i ne govorimo o nepokonom zavjetu - nije uzrokom nastajanja dobra. Nego dobro koje se desi onom ko se zavjetuje jeste samo ono što odgovara kaderu, i što odgovara svim uzrocima. Pa onda

---

[1] Sahih Muslim br. 1640.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Zavjet – kao što Poslanik ﷺ kaže – ne dolazi sa dobrom. Zbog toga veliki broj onih koji se zavjetuju na nešto i to im se odredi a oni ne ispune zavjet su u ogromnoj opasnosti. Allahu se utječemo od toga. Kao što Allah ﷻ kaže: ***Ima ih koji su se obavezali Allahu: "Ako nam iz obilja Svoga dade, udjeljivaćemo zaista, milostinju i bićemo doista dobri!" A kad im je On dao iz obilja Svoga, oni su u tome postali škrti i okrenuli se – a oni ionako glave okreću. I nadovezao im je On na to pritvornost u srcima njihovim sve do dana kada će pred Njega stati, zato što se onoga što su Allahu obećali ne pridržavaju i zato što stalno lažu.*** (Et-Tewbe, 75 – 77).

(vidimo da), ove dove koje nisu propisane u dešavanju traženog su mnogobrojnije u odnosu na zavjete u dešavanju traženog. Naći ćeš veliki broj ljudi kako kažu da određeno mjesto, ili određeni *mešhed*, ili određeni kabur bivaju mjestima za primanje zavjeta, tj. da ako se zavjetuju na nešto da im se desi to se i desi. Neki kažu da dova kod određenog *mešheda* ili kabura biva uslišana, tj. da su oni tamo upućivali jednom prilikom dovu pa su vidjeli njen trag u uslišenju. Čak ako ovi zlikovci pripisuju ispunjenje njihovih potreba posebnosti zavjeta nepokornosti pored toga što je sam rod zavjeta nešto što nema uticaja u tome, onda nije daleko od njih ako pripišu dešavanje onoga što žele, posebnosti dove na nekom mjestu koje nema posebnosti u šerijatu. Jer sama vrsta dove ima uticaj, tako da je pripisivanje njoj moguće, za razliku od vrste zavjeta jer on nema uticaja.

Cilj je da se spozna da ono što im šejtan prikaže lijepim kao utjecajnim u onome što nema utjecaja u vrsti niti po svojstvu. Tako da njegovo pripisivanje svojstvu čiji je utjecaj vrste potvrđen je preče da im to predstavi lijepim. Zatim ako ovakvo ubjeđenje od njih nije bilo ispravno isti je slučaj i sa ovim, jer svaki od njih je suprotan šerijatu.

Ono što pojašnjava sve to, jeste da ubjeđenje onoga ko vjeruje da ova dova, ili ovaj zavjet, bivaju razlozima ili djelimičnim razlozima, u dobijanju traženoga za to mora imati dokaz. A u većini slučajeva nemaju dokaz za to, osim ponekada na način uporednog dokazivanja. Mislim na postojanje oba zajedno, iako bi jedan kasnio za drugim u mjestu ili vremenu. Pored toga što postoji kontriranje mnogo više puta u samom onome što se sa njim poredi. Poređenje nečega sa nečim drugim u pojedinim vremenima, pored kontradiktornosti, nije dokaz obrazloženja ili uzroka po mišljenju svih razumom obdarenih, ako pored toga postoji drugi dobar razlog. Ili ako ne postoji trag koji će dokazati nepostojanje uzročništva.

Ako se kaže, ako ne postoji zbog nestanka uslova ili zbog postojanja prepreke.

Reći će da postojanje međusobnog zajedničkog djelovanja je radi drugog uzroka. Što je tačnije. Mi vidimo da Allah u svakom dobu određuje potrebe, i otklanja nedaće različitim razlozima koje ne može nabrojati niko osim On ﷻ. A ono što smo vidjeli da se desi od traženog pored postojanja ove novotarske dove, je veoma rijetko. Pa ako vidimo da je nešto novo uveo - to je nešto što je bilo a novotarska dova je ono što se našlo - a to je navođenje na dešavanja događaja na osnovu poznatih uzroka, koje ne može nabrojat niko osim Njega ﷻ, što je preče da se navodi na potvrdu onoga što biva razlogom.

Zatim zajedničko djelovanje ako se uzme za dokaz razloga onda je kontradiktornost dokaz njenog nepostojanja.[1]

Ovdje su se ljudi podijelili na tri skupine, oni koji su zaslužili Allahovu srdžbu, zabludjeli i oni kojima je Allah darovao Svoju blagodat.

Oni koji su zaslužili srdžbu potvaraju sve vrste propisanih i nepropisanih uzroka. Pa kažu da propisana dova može imati utjecaja a i ne mora. To se veže sa govorom o dokazivanju ajeta o vjerodostojnosti vjerovjesnika - alejhimu selam.

Zabludjeli misle, da sve što se može predstaviti može biti uzrokom. Iako to ulazi u vjeru jevreja i kršćana, vatropoklonika i drugih. Te propalice među onima koji sebe smatraju filozofima, navode to na astrološke događaje, duhovne moći, prirodne uzroke oko kojih kruže i kojih se ne klone.

Što se tiče upućenih oni ne negiraju ono što je Allah ﷻ stvorio od moći i prirode u svim tijelima i dušama. Tako da su svi Allahova stvorenja ali oni vjeruju u ono što je iza toga od Allahove moći sa kojom je On iznad svega moćan. Kao i u to da se svakog časa On zanima sa nečim. Također da je Njegov odaziv na dovu roba mu'mina izvan robove duhovne snage i utjecaja njegovog tijela i duše. Zatim da Allah čini natprirodne stvari pomažući

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovdje kaže: Da će rob možda biti iskušan ako učini zabranjen razlog ili će mu se desiti ono što je ciljano da bi time bio stavljen na iskušenje od Allaha ﷻ.

vjerovjesnicima u iskazivanju njihove istinitosti te kako bi ih počastio na taj način, i druge slične mudrosti tome. Također nekada ih daruje Svojim štićenicima-evlijama kako bi time podržao Svoju vjeru. Ponekada to bude kako bi im ubrzao nagradu na ovom svijetu. Ponekada je to radi darovanja same blagodati ili otklanjanja nedaće, ili iz nekih drugih razloga. Vjeruju da se pred Allaha iznose ona njihova dobra djela, propisane dove pa sve do tjelesnih i duhovnih moći. Ne obraćaju pažnju na obmane na čiju ništavost su ukazali dokazi razuma i šerijata. Ne čine ono što je šerijat zabranio, makar se za to mislilo da ima utjecaja.

U globalu, ubjeđenje da je ovo razlog, ili jedan dio razloga, ili uslov razloga u ovim pojavnim stvarima znat će se mnogo ili će se pretpostavljati mnogo ili će se neki obmanuti do te mjere da neće imati oslonca osim u slabom razumu.

Dovoljno ti je da se za ono što se pretpostavlja razlogom u dobijanju traženih stvari u onome što je šerijat zabranio od dove ili drugih stvari, da u tome mora biti jedna od dvije stvari:

Da ne bude ispravnim razlogom kao što je dova za ono što se ne čuje niti vidi niti ti išta pomaže, ili da je njegova šteta veća od koristi.

Ili da bude nešto sa ispravnim razlogom čija je korist veća od njegove štete. Šerijat takvo nešto neće zabraniti ni u kom slučaju. A sve ono što nije propisano od ibadeta pored postojanja onoga što bi moglo dovesti do njihovog izvršenja bez ikakve prepreke onda je to iz poglavlja zabranjenih stvari kao što je prethodilo.

Što se tiče znanja o prevladavajućem razlogu za njega postoje načini u šerijatskim stvarima kao što postoje načini u prirodim stvarima.

Od njih je nužda, jer kada su ljudi ožednjeli i ogladnjeli u vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ, uzeo je više puta malo vode u svoju plemenitu ruku tako da je voda potekla između njegovih

prstiju.[1],[2] Stavio je svoju plemenitu ruku u hranu pa je u njoj dat berićet, tako da bi se umnožila do te mjere što je bilo suprotno običaju.[3] Znanje o ovim uporednim određenim postupcima nalaže nužno znanje da je umnožavanje vode i hrane bilo njegovim razlogom. Isto kao što je poznato da ako čovjek bude žestoko udaren sabljom da će ga oboriti te da će umrijeti, da je smrt došla od sablje. Čak i jasnije jer znanje o mnoštvu vode i hrane u osnovi nemaju naviknut običaj poput ovoga, iako znanje o ovom upoređivanju nalaže nužno znanje o tome. Vjerovjesnik ﷺ, je uputio dovu Allahu radi Enesa b. Malika da mu Allah podari imetak i djecu.[4] Tako da su njegove palme davale plod dvaputa godišnje što je suprotno običaju njegovog mjesta. A od njegove djece i unučadi je vidio više od stotinu potomaka. Za ovakav ili sličan događaj se zna da je bio radi te dove.

Ko vidi dijete da histerično plače a zatim ga mati podoji a ono se ušuti sigurno će biti ubijeđen da se dijete smirilo radi dojenja.

Mogućnosti - iako bi postojale razne vrste - ne mogu se razlikovati u pogledu jedne osobe isto tako se odnosi na dove. Mu`min upućuje dove pa vidi ono radi čega je dovio iako za to nepostoje razozi da se desi. Ili da učini nekakav postupak pa ga vidi takvim. Kao što je Ala' b. Hadremi ؓ rekao: "O Sveznajući, Blagi, Visoki, Veličanstveni, napoj nas." Pa im se spustila kiša koja nije prešla granice njihovog tabora. Pa je rekao: "Ponesi nas." Pa su bili prenešeni preko velike rijeke do te mjere da se tabani njihovih jahalica nisu pokvasili."[5] Kada je Ejub Sahtijani udario nogom o brdo svom prijatelju iz njega je potekao izvor pa se napio a onda je

[1] Mutefeun alejhi.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Učenjaci smatraju da je ova mudžiza, tj. pojava vode između njegovih ﷺ prstiju, veća od mudžize koja je data Musau ؑ. A to je da udari po kamenu iz kojeg poteku izvori. Zato što sami prsti nisu od one vrste iz čega potiče voda, dok je kamen vrsta iz koje potiče voda. Allah ﷻ je sposoban da učini šta hoće. Voda koja je odvojena od Zemlje potekne između Poslanikovih ﷺ prstiju. Iz njega je voda tekla kao da je izvor, subhanallah.

[3] Hadis je naveden u oba Sahiha.

[4] Hadis je naveden u oba Sahiha.

[5] Navodi je Ibn-Kesir u Bidaje ve nihaje 6. dio, str. 259 – 260.

voda nestala. Tako da je prizivanje samo Allaha jedinog Koji sudruga nema, ono na što su ukazali objava i zdravi razumi na njegovu pozitivnost i korist. Zatim iskustva čiji broj zna samo Allah ﷻ.

Naći ćeš veliki broj mu`mina koji su prizivali Allaha za stvari čiji su razlozi da se dese nepostojeći kada je riječ o njima. Pa je učinio da im se te stvari pojave u obliku u kojem su ih tražili, nekada su njihove pojave nalagale ubjedljivo znanje a nekada prevladavajuće pretpostavke po pitanju drugih, tj. da je dova bila razlogom ovih pojava. Ovo ćeš naći potvrđeno kod učenih i razumom obdarenih, koji poznaju rodove dokaza, njihove uslove i uzroke.

Što se tiče ubjeđenja u utjecaj zabranjenih dova, uglavnom ovo ubjeđenje ćeš naći kod džahila koji ne razlikuju između dokaza i nečeg drugog. Niti znaju šta se uslovljava u pogledu dokaza kao uzroka nego pada u tame kafira i munafika, ili onih koji čine velike grijehe i čija su srca obavijena tamom grijeha. Tako da ne razlikuju između istine i laži.

Dovoljno ti je da sve ono za šta se misli da je razlog za dobijanje traženog od stvari koje je šerijat zabranio, od dove i drugog, mora biti ograničeno sa jednom od dvije stvari:

Ili će biti nevalidan razlog, kao da priziva ono što niti čuje niti vidi niti ti išta pomaže ili će njegova šteta biti veća od koristi.

A što se tiče onoga razloga čija je korist veća od štete njega šerijat ni u kom slučaju neće zabraniti.

Što se tiče onog spomenutog o obredima, da će nakon što poselami i donese salavat na Vjerovjesnika ﷺ, i njegovu dvojicu prijatelja a onda učiti dove, Imam Ahmed i drugi kažu da će se okrenuti prema Kibli, a soba će ostati sa njegove lijeve strane kako ne bi okrenuo leđa sobi. I to poslije što pozdravi Vjerovjesnika ﷺ, zatim da će učiti dove za sebe. Spominje se da će nakon što ga pozdravi i donese salavat na njega, okrenuti se prema njemu - oca i majku bi za njega ﷺ žrtvovao - a ako bude htio da dovi onda će stati tako što će mu soba doći sa lijeve strane dok će se okrenuti

prema Kibli i doviti.[1] Ovo je zato što su oni takvom postupku davali pažnju. A dova kod kabura nije općenito pokuđena. Čak će se narediti da moli za umrlog, sa čime je došao sunnet[2] i što je prethodilo uporedo i sljedbeno. Ali je pokuđeno da se trudi kako bi došao do kabura i dovio pored njega.

Također, Malikovi prijatelji spominju pa kažu da će stati niže od kabura, onda će poselamiti Vjerovjesnika ﷺ, a zatim će se okrenut prema Kibli doviti a njemu će okrenuti leđa. A rečeno je da mu neće okretati leđa. Nego su se razišli oko toga što će mu se leđa okrenuti, ali ako stane a soba mu ostane sa lijeve strane, onda nema opasnosti nakon toga, bez razilaženja, te da bude u Ravdi[3] ili ispred nje.

Možda je ovo što su imami spomenuli uzeto iz pokuđenosti namaza prema kaburu, jer je o tome potvrđena zabrana prenešena od Vjerovjesnika ﷺ, kao što je prethodilo. Pa pošto je zabranio da se kabur uzima mjestom molitve ili da se učini pravcem okretanja u namazu, naredili su da se ne trudi učiti dove kod njega kao što se neće klanjati prema njemu.

Malik u Mebsutu kaže: "Ne smatram da će stati kod Vjerovjesnikovog ﷺ, kabura da dovi nego će poselamiti i otići."[4]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Sada smo shvatili da je Imam Ahmed spomenuo da nakon što poselami Poslanika ﷺ i njegovu dvojicu prijatelja sobu će ostaviti sa svoje lijeve strane. Danas ljudi imaju običaj ostaviti sobu iza sebe. Ali obije stvari su potrebne razmatranja. Da je ne učiniš sa svoje lijeve strane niti iza sebe, nego kada poselamiš da odeš kao što je to činio Ibn-Omer – radijallahu anhuma. I nema dokaza da je posjeta kaburu razlog odaziva na dovu.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šerijat nije došao sa nečim što bi ukazalo da se dova uči kod kabura osim kod ukopavanja mrtvog. Poslanik ﷺ, je znao, nakon što bi završili sa ukopavanjem, reći: ***Tražite oprosta i učvršćenje za svog brata.*** Isto tako kada bi posjetio mezarje rekao bi: ***Neka je spas na vas stanovnici kuća od vjernika.*** Ali da je sunnet došao da kaže: Učite dove kod kaburova, nije tako došlo u sunnetu. Šejh – rahimehullah – je možda htio ukazati prvobitno na dovu nakon ukopavanja i dovu kod posjete.

[3] Ravda je mjesto u Poslanikovoj ﷺ, džamiji za koje je on ﷺ, rekao da ko klanja u njemu kao da je klanjao u Džennetu. Nalazi se odmah pored sobe u kojoj je ukopan.

[4] Ovu predaju Kadi Ijjad navodi u Šifau 2. dio, str. 84.

Zbog toga je - a Allah najbolje zna - izmijenjena soba i učinjena je sa tri zida kada je građena. Njen sjeverni zid nije učinjen na spram Kible, niti su joj zidovi postavljeni četvrtastima. To su namjeravali prije nego što je soba učinjena unutar džamije.

Ibn-Batte prenosi sa poznatim lancem od Hišama b. Urve da mu je otac govorio pa kaže: "Ljudi su klanjali prema kaburu, pa je Omer b. Abdul-Aziz naredio da se podigne, kako ljudi ne bi klanjali prema njemu. Kada je porušen (kabur) pojavila se stopa, potkoljenica i koljeno." Kaže: "Omer se od toga prepao, pa mu je Urve došao i rekao: "Ovo je Omerova potkoljenica i koljeno." Pa je Omeru b. Abdul-Azizu bilo drago."[1]

Ovo je postojeća osnova, jer nije poželjno da onaj ko uči dove, da ih uči osim okrenut prema onome što je poželjno da prema njemu klanja. Zar ne vidiš da ako je muslimanu zabranjeno da klanja prema istoku ili prema nekoj drugoj strani da mu je zabranjeno da se okreće na tu stranu u trenutku dok dovi. Među ljudima ima onih koji se trude da dok uče dove, okrenu se na stranu gdje se nalazi onaj kojeg veličaju od dobrih. Bez razlike da li bio na istoku ili negdje drugo. Ovo je očita zabluda i jasan širk.[2] Kao što neki ljudi izbjegavaju da se leđima okrenu naspram onih koje smatraju svetima među dobrima.[3] Dok okreće leđa Allahovoj kući i kaburu Njegovog Poslanika ﷺ. Sve ove stvari su novotarije kojima se želi približiti kršćanskoj vjeri.

Ono što će ti to pojasniti, jeste sam pojam selama, u kojem su sačuvali sunnet. Te kako bi ga obavili daleko od pokuđenog

[1] Predaju Hafiz navodi u Fethu 3. dio, str. 257 sa lancem pod uslovima Buharije i Muslima.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Danas u Medini veliki broj neznalica okreću se prema kaburu bez razlike u džamiji ili van nje. Vidjećeš ih kako sjede oko džamije, između džamije i Bakija okrenuti prema kaburu. Kibla u tom trenutku biva sa njihove lijeve strane za što Šejh kaže: očita zabluda i jasan širk.

[3] Ovo je nažalost prisutno i kod nas u nekim mjestima. Naime pojedini ljudi kada odlaze kod turbeta u potrazi za berićetom i srećom, pa nakon što dove i ubace novac kroz otvor, vraćaju se unazad skrušeno ne okrećući leđa kaburu. Obaveza je na daijama i ulemi naših prostora da upozore na ovu stvar koja vodi u širk. (Op. rec.)

načina, u čemu bi se poistovjetili sa veličanjem poput kršćana, radeći po riječima Poslanika ﷺ:

"Nemojte uzimati moj kabur mjestom praznovanja."

Ili gdje kaže:

"Nemojte me veličati kao što su kršćani veličali Isaa sina Merjemina. Ja sam samo rob i poslanik, pa recite: "Allahov rob i Njegov poslanik."

Neki među njima su pitali o selamu nad kaburom bojeći se da ne spada u ovo poglavlje pa mu je rečeno da je to činio Ibn-Omer.

Zbog toga su Malik ﷺ, i njegovi prijatelji od učenjaka, smatrali pokuđenim stanovnicima Medine, da kad god uđu u džamiju da poselame Poslanika ﷺ, i njegovu dvojicu prijatelja. Kaže: "To biva samo onda kada se neko od njih vrati sa putovanja ili ako želi da putuje i slično tome."[1]

Neki su ipak uzeli za olakšicu da se poselami ako uđe u džamiju radi namaza i slično.

Ali da se ima namjera uvijek otići kod njega radi selama i salavata, ne poznajem nikoga ko je to dozvolio kao olakšicu. Jer bi to postala neka vrsta običajnog obilaženja iako nam je propisano da kada uđemo u džamiju da kažemo: *"Neka je selam, Allahova milost i blagoslov na tebe Allahov Vjerovjesniče."* Kao što to govorimo na kraju našeg namaza. Ili čak može biti poželjno[2], ako se uđe u neki prostor gdje se ne nalazi niko, da se donese selam na Vjerovjesnika ﷺ, jer kao što je prethodilo selam do njega dopire sa svakog mjesta.

Malik i drugi su se bojali da bi takav čin kod kabura, svako malo vremena, bio poput uzimanja kabura za mjesto redovnog obilaska (praznovanja).

---

[1] Pogledaj knjigu Šifa 2. dio, str. 87.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Za ovo je potreban dokaz i smatramo da je štetno jer neznalice mogu pasti u ovo, zato kažemo da ne bi trebalo.

Također, to je novotarija, jer su muhadžiri i ensarije u vrijeme Ebu-Bekra, Omera Osmana i Alije - radijjallahu anhum - dolazili u džamiju svaki dan po pet puta da bi klanjali. Ali nisu dolazili kod kabura Allahovog Poslanika ﷺ, da ga poselame, jer su znali da im je Poslanik ﷺ, to pokudio i zabranio. Nego da su ga selamili na ulasku i izlasku iz džamije te na tešehudu u namazu onako kako su to činili u njegovom životu. Predaje od Ibn-Omera ukazuju na ovo.

Seid b. Mensur u svom Sunnenu kaže: "Govorio nam je Abdurrahman b. Zejd govorio mi je otac prenoseći od Ibn-Omera da kada bi se vratio sa putovanja došao bi kod Vjerovjesnikovog kabura, poselamio bi ga i donio bi salavat na njega. I rekao bi: *"Esselamu alejke Ebu-Bekre i esselamu alejke oče."*[1]

Iako je Abdurrahman b. Zejd bio slab ali prethodni hadis je prenešen od Nafie te ukazuje da to Ibn-Omer nije činio stalno i u većini slučajeva.

Najljepše je ono što je Malik rekao: "Neće poboljšati zadnje generacije ovog ummeta osim ono što je poboljšalo prve."[2] Kad god bi jedan narod oslabio u pogledu prdržavanja ugovora od vjerovjesnika i kada bi im iman oslabio to bi nadoknadili ili zamijenili onime što su izmislili od novotarija, širka i drugih stvari. Zbog toga su imami i drugi smatrali pokuđenim da se kabur dotiče ili ljubi. Radi toga su sagradili ogradu da bi ljude spriječili od takvog postupka. Aišina soba, u kojoj je ukopan Poslanik ﷺ, je bila priljubljena uz džamiju. A između njegovog mimbera i sobe je bila Ravda. Ovakvo stanje je bilo sve do kraja perioda njegovih pravednih halifa i onih poslije njih. Džamiji su dodavani dodaci. Soba i druge sobe izmijenjene u odnosu na stanje u kojem su bile priljubljene uz džamiju sa istoče i sa strane prema Kibli. Sve dok je nije preuređivao Velid b. Abdul-Melik. Omer b. Abdul-Aziz je bio njegov namjesnik u Medini. Zatim je otkupio ove i druge sobe nakon čega ih je porušio i učinio sastavnim dijelom džamije. Od

[1] Navodi ga Ibn Abdul-Berr u Istizkaru 1. dio, str. 233.
[2] Šifa 2. dio, str. 88.

učenjaka koji su to pokudili je bio Seid b. Musejjib a bilo je onih koji to nisu smatrali pokuđenim.

Ebu-Bekr Esrem kaže: "Rekao sam Ebu-Abdullahu - misleći na Ahmeda b. Hanbela - da li se dotiče Poslanikov kabur i da li se onda trlja rukama po sebi?" Pa je rekao: "Ne znam to." Pa sam mu rekao: "A mimber?" Pa reče: "Što se tiče mimbera, da, jer je o njemu nešto prenešeno." Ebu-Abdullah kaže: "Nešto su prenosili od Ibn Ebu-Fedika od Ibn Ebu-Zi`ba od Ibn-Omera da je potrao rukama mimber."[1] Kaže: "Također ga prenose od Seida b. Musejjiba u *er-Rumani*." Kažem da ga prenose od Jahje b. Seida, kada je htio krenuti za Irak, da je došao kod mimbera potrao rukom po njemu i učio dove. Vidio sam ga kako to smatra lijepim. Zatim kaže: "Možda je to u nuždi ili nekoj takvoj situaciji." Ebu-Abdullahu je rečeno da neki ljudi priljubljuju svoje trbuhe na zid od kabura i rekao sam mu da sam vidio učenjake od stanovnika Medine da ga se ne dotiču (tj pomenuti zid), nego odu u stranu i poselame ga. Pa je Ebu-Abdullah rekao: "Da, ovako je postupao Ibn-Omer." Zatim Ebu-Abdullah reče: "Oca i majku bih za njega ﷺ, žrtvovao."

Ahmed i drugi su dozvoljavali da se dotiče mimber[2] i *rumana* koja je mjesto gdje Poslanik ﷺ, sjedio i gdje je ruke stavljao ali niko od njih nije dozvoljavao da se dotiče kabur. Neki naši prijatelji prenose predaje o doticanju njegovog kabura, jer je

[1] U ovom lancu ima prekida između Ibn Ebu-Zi'ba i Ibn-Omera.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je u stvarnosti od olakšavanja (ruhse) ali ispravno je da se ne dotiče ni rumana niti mimber. Te da na svijetu ne postoji ništa pomoću čega bi se iskazivao ibadet Allahu ﷻ osim dva Jemanska rukna (Crni kamen i Jemenski rukn). Nakon toga ništa se ne dotiče jer se radi o stvarima koje su vezane za ibadet. A da je takvo nešto od ibadeta to bi nam bilo prenešeno mutevatir predajama i to bi činili svi ljudi. Isto onako kao što nam je prenešeno i to čine svi ljudi od doticanja Crnog kamena i Jemenskog rukna. Ovome što je rekao Imam Ahmed čovjek se može mnogo načuditi. Ali i pored toga, za to nema nekakvog jasnog oslonca. Međutim zbog njegove – rahimehullah – ljubavi prema selefima i njihovim tragovima se opravadava mogućim greškama. Međutim pravilnije je da se istina slijedi, i da se kaže: Ebu-Bekr, Omer, Osman, Alija i ostali ugledni ashabi nisu doticali kabur niti mimber niti rumanu. Da, neki ljudi posjeduju emocije dok stanu kod mimbera te zbog njegove ljubavi dotiče na ovakav način ali se to ne ubraja u ibadete.

Ahmed pratio neke od dženaza pa bi dotakao njihov kabur učeći dove umrlom.

Razlika između ova dva mjesta je očita.[1]

Malik je pokudio doticanje mimbere isto kao što je pokudio doticanje kabura.

Što se tiče današnjice mimber je izgorio, a rumana nije ostala. Nego je od mimbera ostala mala daska tako da je nestalo onoga što se dozvoljavalo. Jer predaja od Ibn-Omera i drugih je bila da se dotiče mjesto gdje Poslanik ﷺ, sjedio.

Esrem sa svojim lancem od Ka'nebija prenosi od Malika od Abdullaha b. Dinara da je rekao: "Vidio sam Ibn-Omera kako stoji iznad kabura Allahovog Poslanika ﷺ, i donosi salavate na njega, i na Ebu-Bekra i Omera."[2]

Treći razlog pokuđenosti namjeravanja kaburova radi dove, je u tome što su selefi - radijjallahu anhum - to shvatali tumačeći riječi Allahovog Poslanika ﷺ, kada kaže:

"Nemojte moj kabur uzimati mjestom praznovanja."

Kao što smo to prenijeli od Alije b. Husejna i Hasana b. Hasana njegovog amidžića. Oni su bili najbolji od Poslanikove ﷺ, porodice među tabiinima. I najbolje su poznavali ove stvari u odnosu na druge, zbog njihove bliskosti do vjerovjesničke sobe po srodstvu i mjestu.

Mi smo prethodno naveli od Ahmeda i drugih da onaj ko želi da poselami Vjerovjesnika ﷺ, i njegovu dvojicu ashaba, a onda želi da dovi da će se okrenuti prema Kibli. Također, mnogi od prethodnih učenjaka su to pokudili kao što je bio Malik i drugi. Od kasnijih je bio Vefa' b. Akil i Ebul-Feredž b. Dževzi.

Ja ne pamtim (predaju), ni od ashaba, niti tabiina, niti ijednog od poznatih imama, da je neko od njih smatrao poželjnim

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Razlika je očita, Imam Ahmed je stavljao svoju ruku na kabur ne da bi ga potrljao ali kao da je to smatrao da kada se stavi ruka na bolesnika pa mu se dova uči pa je to – rahimehullah – učinio ali ne da bi ga potrljao.

[2] Bilježi ga Malik u Muveti 1. dio, str. 166.

namjeravanje posjete kaburovima radi dove. Niti je neko od njih nešto prenio od Vjerovjesnika ﷺ, niti od nekog od poznatih imama. Ljudi su pisali o dovama, vremenima i mjestima, pa su o tome naveli predaje. Ali niko od njih nije spomenuo niti napisao ni jedno slovo o vrijednosti učenja dova kod kaburova.

Kako bi bilo dozvoljeno kada je stanje ovakvo - tj. da se navodno kod njih dovi lakše odaziva i vrijednija je - dok su to selefi odbijali, nisu to prihvatali poznatim nego su to zabranjivali i nisu ga naređivali!

Da, poslije tristote godine po Hidžri, našlo se na različitim mjestima od strane pojedini ljudi, da su rekli kako se nadaju odazivu na dovu kod kabura tog i tog. Ili da se dova upućuje kod dotičnog kabura, i slično tome. Kao što je nađeno da je zabranjivano onima koji su ovaj stav zastupali i naređivali, ma ko god da bio. Najbolje njihovo stanje je da bude mudžtehidom u ovom pitanju ili da se radi o sljedbeniku pa da im Allah oprosti.

Ali ove njihove tvrdnje ne ukazuju na poželjnost ovog čina, ili kao što je vrsta govora kod nekih ljudi, pa kažu da se kod dotičnog mjesta prihvata zavjet, ili da se na nekom mjesti zavjetuje, misleći na izvore, bunareve, drvo, ili brda, kamen i druge slične idole. Pa kao što ova tvrdnja ne može biti oslonac u vjeri, onda je isto u pogledu prvog slučaja.

Do ovog trenutka do nas nije doprlo ni od koga od selefa dozvola po ovom pitanju. Osim što Ibn Ebi-Dunja prenosi u svojoj knjizi Kubur sa lancem od Muhammeda b. Ismaila b. Ebu-Fedika da je rekao: "Obavijestio me je Sulejman b. Jezid Ke`abi od Enesa b. Malika da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Ko me posjeti u Medini, želeći time nagradu, bit ću njegov zagovornik i svjedok na Sudnjem danu."[1]

[1] Bilježi ga Sujuti u Džami'a sagir br. 8716, i ocjenjuje ga dobrim. Menavi ga odbija u Fejdul kadiru 1. dio, str. 141 i kaže: "Autor ga navodi kao hasen predaju ali nije hasen zato što u njegovom lancu ima slabih prenosilaca. Od njih je Musena b. Sulejman b. Jezid Ke'abi." Zehebi kaže: "Da se njegovi hadisi ostavljaju." Hatim kaže: "Da su njegovi hadisi neprihvatljivi." Hadis je naveden u Daif džami'a br. 5608.

Ibn Ebu-Fedik kaže: "Čuo sam od pojedinih koje sam zapamtio da kažu: "Omer b. Hafs mi je govorio da je Ibn Ebu Mulejke rekao: "Onaj ko želi da podigne ugled Vjerovjesnika ﷺ, neka stavi svjetiljku koja je prema Kibli kod glave kabura iznad njegove glave."[1]

Ibn Ebu-Fedik kaže: "Čuo sam od pojedinih koje sam zapamtio da kažu: "Ko stane kod Vjerovjesnikovog ﷺ, kabura pa prouči ovaj ajet:

إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّ

"Allah i melecl Njegovi blagosiljaju Vjerovjesnika." (Sura El-Ahzab, 56)

Pa kaže: "Muhammede Allah te blagosilja." Sve dok ne kaže sedamdeset puta. Pozvat će ga melek i reći će mu: "Allah te blagosilja o ti taj i taj." A njegova potreba se neće odbiti."

Možda će neko na osnovu ove predaje od Ibn Ebu-Fedika misliti da je poželjno namjeravati učiti dove kod kabura ali u tome nema nikakvog dokaza iz sljedećeih razloga:

Prvo. Zato što je Ibn Ebu-Fedik ovo prenio od nepoznatih ljudi. Zatim je taj nepoznati prenio nešto također od nekoga koga ne poznaje. Ovakvim i sličnim predajama se ne može ništa potvrditi. Ibn Ebu-Fedik je bio među kasnijim generacijama na kraju dvijestote po Hidžri, a on nije bio od tabiina niti njihovih poznatih tabiina. Sve dok se ne kaže da je ovo bilo poznato u prve tri generacije. Dovoljno ti je da znaš da niko među poznatim učenjacima od stanovnika Medine nije nešto ovako prenio.

Ono što čini ovaj stav slabim jeste to da je od Vjerovjesnika ﷺ potvrđeno da je rekao:

"Onaj ko na mene donese jedan salavat Allah donese na njega deset."[2]

[1] Navodi ga Kadi u Šifa 2. dio, st. 84.
[2] Bilježi ga Muslim u Sahihu br. 408.

Pa kako će biti stanje onog ko na njega donese sedamdeset salavata da na njega donosi salavate melek od meleka? Njegovi ﷺ, hadisi su prethodno pojasnili da do njega dopire selam udaljenog i onog koji je blizu.

Drugi je taj, što se ovo smatra poželjnom dovom onome ko dođe u posjetu pa to bude u sklopu posjete, kao što su to navodili učenjaci u obredima hadža. Ali ovo nije naš predmet. Nego smo prethodno naveli da onaj ko ga posjeti posjetom na propisan način, te bude učio dove u toku te posjete, da to nije pokuđeno, kao što su to spomenuli neki učenjaci, sa napomenom da postoji razilaženje. Od selefa se prenosi pokuđenost stajanja pored kabura radi dove, što je ispravnije mišljenje. Nego je pokuđeno imati namjeru početno, da se dovi kod kabura, ali primjer čovjeka koji uđe u džamiju i klanja namaz tahijetul mesdžid, te u toku istog namaza uputi dove, to neće biti pokuđeno. Ili da uzme abdest na nekom mjestu, te na istom klanja a u toku namaza uči dove, to također neće biti pokuđeno.[1] Ali ako se bude trudio i namjeri se da klanja

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh – rahimehullah – kaže: U toku njegovog namaza, čime ukazuje da propisana dova u dobrovoljnim namazima i farzovima u toku namaza može biti iz dva razloga: Poslanikove ﷺ riječi: ***Što se tiče sedžde trudite se u dovama jer će vam se odazvati.*** Tako da je dovu učinio u samom namazu. Drugo: da je na tešehudu rekao ako to kaže: ***Zatim neka od dove bira šta hoće.*** I kaže: ***Kada neko od vas bude na posljednjem tešehudu neka se Allahu utječe od četiri stvari.*** Pa je učinio dovu u namazu.

Pa ako je Poslanik ﷺ smjestio dovu unutar namaza onda ovo što vidimo danas da pojedini ljudi čine od učenja dova poslije namaza je suprotno onome na što nas je uputio Vjerovjesnik ﷺ tj. da je učio dove u toku namaza. Ako je ovo suprotno onome što nalaže šerijat onda je isto tako suprotno onome što nalaže proučavanje. Jer ti doviš u trenutku dok si pred Allahom i dok ti dolazi dobro za razliku od onoga koji dovi nakon što ode. Ovo je izokrenuto značenje. Koliko samo stanovnici Nedžda uljepšavaju dove poslije nafila ili farzova i kod onih koji dolaze poput čovjeka koji zatvara oči dok uči u namazu. Mnogi ljudi kažu: Ako zatvori oči u namazu to će biti skrušenije za njega. To je od šejtanovog uljepšavanja njemu. Zato što je zatvaranje očiju u namazu ili pokuđeno ili suprotno prečem. Ali šejtan uljepšava srcima da ako zatvore oči da će to biti bolje za koncentraicju u namazu i razmišljanje o njegovom značenju. Ispravno je da kažemo: Onaj ko želi doviti Allaha neka to čini prije selama ili poslije zadnjeg tešehuda. Ali poslije farza Allah ﷻ nam je pojasnio šta ćemo reći: ***A kada obavite namaz Allaha spominjite i stojeći i sjedeći i na bokovima.*** (En-Nisa, 103). Isto tako i kod džume kada je Allah zabranio ljudima kupo-prodaju poslije ezana

na određenom mjestu ili džamiji, kojem šerijat nije dao posebnu vrijednost u odnosu na druge džamije, ili na njemu da uči dove, zabranit će se ova posebnost.

Treći je, da je možda odgovor u ovom slučaju radi mnoštva donešenih salavata na Vjerovjesnika ﷺ. Jer donošenje salavata na njega, na početku u sredini i na kraju dove, je jedan od najjačih razloga radi kojih se može očekivati odgovor u svim dovama. O čemu su i došle predaje, poput one koja se prenosi od Omera b. Hattaba ؓ kao merfua i mevkuf predaja da je rekao:

"Tvoja dova je zaustavljena između nebesa i Zemlje sve dok ne doneseš salavat na svog Vjerovjesnika ﷺ."

Bilježi ga Tirmizi.[1]

Muhammed b. Hasen b. Zibale u knjizi Vijesti o Medini spominje u onome što od njega prenosi Zubejr b. Bekar a on ga prenosi od Abdul-Aziza b. Muhammeda Deravurdija da je rekao: "Vidio sam čovjeka od stanovnika Medine po imenu Muhammed b. Kejsan kako dolazi, kada klanja ikindiju petkom, a mi smo sjedili sa Rabiom b. Ebu-Abdurrahmanom - pa bi stao kod kabura i poselamio bi Vjerovjesnika ﷺ, pa bi dovio sve do mraka. Zatim bi oni koji sjede kod Rabie rekli: "Pogledajte šta ovaj radi?" Pa bi rekao: "Pustite ga, čovjeku pripada ono što je naumio."

---

kaže: ***A kada se namaz obavi raziđite se po Zemlji tražeći Allahove blagodati. I spominjite Allaha mnogo da bi ste uspjeli.*** (El-Džuma, 10). Tako da je zikr stavio poslije traženja blagodati, jer im je zabranjeno tražiti opskrbu nakon što se pozovu na namaz petkom.

U svakom slučaju Allah ﷻ je pojasnio šta treba reći poslije farz namaza. Ne može nam se odgovoriti da ako čovjek preda selam da će poslije učiti istigfar, a istigfar je traženje oprosta. A ovaj istigfar nije za opće grijehe. Nego za manjak ili nedostatak koji se desi u namazu. Zato se sa njim počinje prije svega. Kada čovjek klanja kaže: ***Allahu Ti si spas, od Tebe je spas, Slavljen si o Ti kome pripada veličanstvo i čast.*** Zatim će učiti istigfar. (Također, neće nam se odgovoriti istiharom namaz, zato što je (ovdje) dokaz da je potrebno učiti dovu poslije namaza, (jer je tako rekao Poslanik ﷺ u hadisu.) I zato jer to biva poslije nafile a ne farza).

[1] Sunnen Tirmizi br. 486 kao mevkuf predaja od Omera b. Hattaba ؓ. U lancu ove predaje se nalazi Ebu-Kurre Esedi koji je nepoznat. Hilal ga navodi u djelu Tezkiretu šujuh od Harisa b. Alija b. Ebu-Taliba kao merfua predaju od njega.
Albani kaže: "Lanac mu je veoma slab." Irvaul galil 2. dio, str. 177 – 178.

Muhammed b. Hasan ima svoje predaje iako je kod učenjaka ocjenjen slabim, kao što je kod Vakidija i drugih. Ali prenosi lijepe predaje u kojima ima i pouke.

Za ovu priču će se neko vezati za oba kraja, jer se može shvatiti da ono što je učinio ovaj čovjek jeste novotarija po njima. Te da to nije niko činio od ashaba niti stanovnika Medine, jer da je to bilo poznato od stanovnika Medine onda se ne bi začudili Rabiini gosti i odbili njegov čin. Nego Muhammed b. Hasan spominje u svom djelu predaju Zubejra b. Bekara koja ukazuje da je to bilo u vrijeme Malika i njegovih prijatelja. Te da im ovaj čin nije bio poznat. A da je ovo bilo rasprostranjeno među njima ne bi to naveli u knjizi autora u smislu nečega radi čega se čude.

Zatim oni koji su sjedili kod Rabie - a bili su učeni ljudi - su odbili njegov čin dok mu je Rabia odobrio. Najviše po tom pitanju jeste da postoji razilaženje, ali Rabiino pojašnjenje njegovog čina : "Da svakom čovjeku pripada ono što je naumio." Ne ukazuje na odobravanje pokuđenih stvari. Jer da je htio tamo klanjati on bi mu to spriječio, isto kao da je htio da klanja u zabranjenom vremenu.

Nego ono što je Rabia htio - a Allah najbolje zna - da onaj ko bude imao lijep nijet da će biti nagrađen za svoj nijet, iako djelo koje počini nije propisano, ako nema namjeru da se suprotstavlja šerijatu.

Ova dova, iako nije propisana, ali onaj koji je uči može imati nagradu za svoju namjeru.

Iz ovoga će se izvući korist tj. da dova pored kabura nije poželjna. Jer to mjesto nema svoju posebnost. Nego dobro može biti sa strane namjere onog ko upućuje dovu.

Zatim Rabia nije ukorio one koji su sjedili zbog toga što su pratili njegov čin. Možda zato što do njega nije doprlo da je Vjerovjesnik ﷺ, zabranio da se njegov kabur uzima mjestom praznovanja ili da se klanja kod njega. Jer je Rabia kao što kaže Ahmed čovjek koji je slabo poznavao predaje, tako da ovo možda nije doprlo do njega. Tako da, možda, ovo nije smatrao da ulazi u

zabranu,[1] ili da to nije smatrao haramom. Nego najviše što je smatrao da je to pokuđeno. A spriječavanje pokuđenog nije farz,[2] ili da je mislio da je taj čovjek došao radi selama i dove usput i uporedo.

O ovome postoji razmatranje. Nema sumnje da se učenjaci razilaze oko ovih stvari. Kao što su se razišli o ispravnosti namaza pored kabura. A onaj koji ne smatra namaz nevaljanim možda ga neće ni sprječavati da to učini.

Oslonac biva na Kur`an i sunnet, i na ono na čemu su bili prethodnici. Pored toga što je ovaj Muhammed b. Hasan prenosio predaje od selefa koje jačaju ovo mišljenje. Pa kaže: "Govorio mi je Omer b. Harun prenoseći od Seleme b. Virdana da je rekao: "Vidio

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Prvo Imam Ahmed – rahimehullah – je spomenuo Rabiin govor, ali je htio pojasniti njegovo stanje da se ne bi drugi zaveli njime. Ovo je sa strane savjetovanja kao što kažu. Isto tako se prenosi od Ibrahima Neha'ija da je malo posjedovao znanja u hadisima. Ali je u fikhu bio dobar. Učenjaci – rahimehumullah – su ovo rekli ali nije im bio cilj da u potpunosti omalovaže vrijednost čovjeka. Nego su htjeli da pojasne istinu da se ne pravari ko se prevari. A svakom čovjeku pripada ono što je naumio.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh kaže: 'Spriječavanje pokuđenog nije farz' je nešto što treba razmotriti jer treba reći da ako se nešto pokuđeno uzme za ibadet da je farz to spriječiti, kako ljudi ne bi pali u novotariju. Da, naprimjer ako bi se neko okrenuo u namazu to je pokuđeno ali je obaveza da mu se spriječi okretanje zato što je pokuđeno. A spriječavanje ovog je sunnet, ali ako inovira čovjek nešto u vjeri onda mu se to mora spriječiti iako bi se radilo o pokuđenoj novotariji.

Dova pored kabura je zabluda i širk, i u to nema sumnje, ali samo po sebi kao zabluda jer je u pogledu dove propisano da se okrene prema Kibli, i što se tiče širka jer je u Allahovu vjeru uveo novotariju koja nije od islama. Novotarija je vrsta širka. Zato što je novotar djelimično sebe postavio zakonodavcem. A postavljanje zakona je vrsta širka. Zato je Uzvišeni rekao: ***Oni, pored Allaha, bogovima smatraju svećenike svoje i monahe svoje i Mesiha, sina Merjemina, a naređeno im je da se samo jednom Bogu klanjaju, nema boga osim Njega. On je vrlo visoko iznad onih koje oni Njemu ravnim smatraju.*** (Et-Tewbe, 31). Adijj b. Hatim je rekao: Allahov Poslaniče mi ih nismo obožavali, kaže: ***Zar nisu dozvoljavali ono što je Allah zabranio pa ste to dozvoljavali. Pa su zabranjivali ono što je Allah dozvolio pa ste to zabranjivali?*** Kaže: Da. Kaže: ***To je obožavanje njih.***

Šejh – rahimehullah – nije podrazumijevao time širk poput klanjanja pred kipom ili će se reći: Da će to možda biti sredstvo prizivanja mrtvog , a ono što vodi u veliki širk jeste mali širk, jer za to postoje odrednice. Mali širk je ono što je kod učenjaka smatrano sredstvom koje vodi u veliki širk.

sam Enesa b. Malika da selami Vjerovjesnika ﷺ, zatim bi prislonio leđa na zid od kabura a onda bi dovio."

Ovo iako bi bilo potvrđeno od Enesa podržava ono što smo govorili. Jer Enes nije stanovao u Medini. Nego je dolazio iz Basre, sa hadžijama ili nekim drugim. Pa bi poselamio Vjerovjesnika ﷺ, pa bi nakon toga možda želio da dovi. A ono što treba učiniti u njegovoj situaciji biva uporedo i usput tj. da se okrene leđima kaburu.

Muhammed b. Hasan spominje od Abdul-Aziza b. Muhammeda i Muhammeda b. Ismaila i drugih od Muhammeda Hilala i od drugih učenjaka da je Poslanikova ﷺ, kuća u kojoj je njegov kabur, bila Aišina kuća u kojoj je stanovala. Te da je četvrtastog oblika, sagrađena od crnog kamena i pruća. A zid okrenut prema Kibli je duži a istočni i zapadni su isti. Međutim sjeverni je nešto kraći. Vrata kuće su bila okrenuta prema Šamu. Zatim su zatvorena crnim kamenom i malterom.[1]

Zatim je Omer b. Abul-Aziz na tome sagradio vidljivu građevinu. Nakon toga je Omer ovo zdanje spojio[2], da ga ljudi ne bi uzimali kao Kiblu posebno radi namaza u sklopu Poslanikove ﷺ, džamije. Zato što je Allahov Poslanik ﷺ, kao što mi je to prenio Abdul-Aziz b. Muhammed od Šerika b. Abdullaha b. Ebu-Nimra od Ebu-Seleme b. Abdurrahmana, rekao:

"Neka Allah ubije jevreje i kršćane jer su kaburove svojih vjerovjesnika uzeli mjestima molitve."

Govorio mi je Malik b. Enes prenoseći od Zejda b. Eslema od Ataija b. Jesara da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Allahu ne učini moj kabur idolom koji će se obožavati. Pojačala se Allahova srdžba nad narodom koji su kaburove svojih vjerovjesnika uzeli za mjesta molitve."

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: tj. materijal kojim se kamenje veže.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: tj. učinio ju je sa tri ćoška, jer trougao čini čovjeka da ako se okrene prema njemu da se ne može okrenuti prema zidu. Nego će biti okrenut prema Kibli.

Ako se ove predaje dodaju prethodnim predajama znat ćemo kakvi su bili selefi po pitanju ovog poglavlja. Te da je ono na čemu je većina kasnijih generacija po njima samo činjenje zlodjela.

U ovo poglavlje ne ulaze predaje u kojima stoji da su ljudi čuli odgovor na selam iz Vjerovjesnikovog ﷺ, kabura ili iz kabura nekih dobrih ljudi. Te kako je Seid b. Musejjib čuo ezan iz kabura u prvim noćima hidžretskog mjeseca." I slično tome.[1]

Sve ovo je istina o kojoj mi (ovdje), ne govorimo, jer je stvar jasnija i mnogo veličanstvenija od toga.

Također se prenosi da je čovjek došao kod kabura Allahovog Poslanika ﷺ, te se požalio na uginuće stoke u godini Ramade (velike suše). Pa ga je vidio a on mu naređuje da dođe kod Omera da izađe pa traži kišu radi naroda. Ovo nije od ovog poglavlja. Ili kao što se dešava u mnogo slučajeva onima koji nisu poput Vjerovjesnika ﷺ. Poznati su mi mnogi takvi događaji.

Ili traženje potreba pojedinaca od Poslanika ﷺ, ili od nekog od njegovog ummeta pa mu se upotpuni potreba. Ovoga se desilo u mnogo slučajeva ali mi nismo sad u toku toga.

Na tebi je da znaš da Vjerovjesnikov ﷺ, ili nečiji drugi odaziv na molbe ovih ne ukazuje na poželjnost traženja. Jer je on ﷺ, rekao:

> ***"Neko od vas traži od mene svoju potrebu pa mu je dadnem. A on izađe od mene stavljajući vatru pod pazuho." Pa su rekli: "Allahov Poslaniče, zašto im onda daješ?" Kaže: "Oni neće ništa drugo osim da traže od mene a Allah odbija od mene škrtost."***

Većina ovih koji upućuju svoje zahtjeve i koji se priklanjaju u dovama i koji su u tom stanju, kada im se ne bi udovoljilo njihov iman bi došao u upitnu situaciju. Isto onako kao oni koji su tražili

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je od Allahovog načina dato nekim ljudima da čuje ezan ili odgovor na selam u kaburu Allahovog Poslanika ﷺ. Ali to ne znači da je Poslanik ﷺ živ ovosvjetskim životom kako bi prihvatao dove, šefat i slično tome.

od njega u toku njegovog života. Među njima je bilo onih kojima se odazvalo pa im je bilo naređeno da napuste Medinu.

Ako se ovako nešto desi, onda je to keramet onog koji je u kaburu. Ali to ne ukazuje na dobro stanje onog koji traži, onda nema razlike između njega i onog otprije.

Ljudima nije zabranjen namaz kod kaburova niti uzimanje istih za molitve zbog omalovažavanja mrtvih. Nego je to bilo radi same smutnje, jer smutnja se desi kada se pojave njeni razlozi. Pa da nije onoga što se dešava kod kaburova, od čega postoji strah da ljudi bivaju dovedeni u kušnju radi toga, ljudima to ne bi bilo spriječeno.

Što se tiče kerameta i natprirodnih pojava koje se nalaze kod kaburova vjerovjesnika i dobrih ljudi, poput spuštanja svjetlosti ili meleka kod njih, te izbjegavanja šejtana i životinja ovih mjesta, te od udaljavanja vatre od njih i onih koji su u njihovoj blizini, te zauzimanje nekih od njih za svoje susjede među mrtvima i poželjnosti ukopavanja kod pojedinih među njima. Te sticanje blagostanja i smiraja pored njih, te spuštanja kazne na one koji ih omalovažavaju. Ova vrsta pojava je istina o čemu mi ovdje ne govorimo. A ono što je u kaburovima vjerovjesnika i dobrih ljudi od Allahovih kerameta i Njegove milosti, i od onoga što kod Allaha imaju od svetosti i štovanja je mnogo iznad onoga što sebi ljudi predstavljaju. A ovo nije mjesto takvih pojašnjenja.

No, sve ovo ne ukazuje na poželjnost namaza niti bilo kojih obreda kod njih, zbog toga što postoje velike štetne posljedice zbog namjeravanja ibadeta pored njih, od čega je zakonodavac upozorio kao što je prethodilo. Ove stvari sam naveo jer se nekome čini da se suprotstavljaju onom što smo prethodno govorili a u stvari nije tako.

Četvrti oblik je taj, da ubjeđenje u odaziv na dovu pored njih i u njihovu vrijednost obavezuje da se okuplja kod njih, i da namjeravaju putovati radi posjete istih. Možda će se obožavaoci kaburova okupiti oko njih u velikim skupovima, u određenim periodima, a to je upravo ono što je Poslanik ﷺ, zabranio riječima:

"Nemojte moj kabur uzimati mjestom praznovanja."

Ili riječima:

"Allah je prokleo jevreje i kršćane jer su kaburove svojih vjerovjesnika uzeli za mjesta molitve."

Ili riječima:

"Nemojte kaburove uzimati mjestima za molitvu, jer oni koji su bili prije vas su uzimali kaburove mjestima molitve."

Tako da, ima kaburova oko kojih se njihovi obožavaoci sakupljaju godišnje, ili putuju radi njih radi proslave, možda u Muharremu, Redžepu, Ša`banu, Zul Hidžetu i drugim mjesecima. A kod nekih se okupljaju na dan Ašure. Neki to čine na dan Arefata. Neki opet u polovini mjeseca Ša`bana. Drugi opet u drugim vremenima. Tako da imaju jedan dan u godini koji namjeravaju obilježiti radi njih. Oni se okupljaju kod njih isto onako kao što se namjerava okupljanje na Arefatu, Muzdelifi ili Mini u poznatim danima u godini. Ili kao što se namjerava posjeta musali u mjestu stanovanja u danima bajrama, ili je možda davanje pažnje ovim okupljanjima radi dunjaluka i vjere bitnije i žešće.

Od njih su, oni radi kojih se putuje u određeno ili neodređeno vrijeme iz različitih mjesta radi namjerenog ibadeta i dove kod njih, isto onako kao što se namjerava posjetiti Allahova sveta kuća. Nije mi poznato razilaženje među učenjacima po pitanju ovakvog putovanja da je haram i da se zabranjuje. Osim ako se ne radi o novopojavljenom razilaženju. Ja sam naveo oba prethodna oblika o putovanju samo radi posjete kaburova.

Ali, ako je putovanje radi ibadeta kod njih, kao što je dova, namaz ili obilježavanje praznika i sličnog, onda nema nikakve sumnje da je to zabranjeno, jer ih neki nazivaju hadžom i kažu: "Hoćemo da obavimo hadž kod dotičnog kabura."

Od njih su oni kod kojih se namjerava okupljanje u određenom danu u sedmici.

U globalu sve ovo što se čini kod kaburova je rod onoga što je Allahov Poslanik ﷺ, zabranio riječima:

"Nemojte moj kabur uzimati mjestom praznovanja."

Jer, posjećivanje određenog mjesta, u određeno vrijeme, se vraća na povrat godine, mjeseca ili sedmice. I to je samo po sebi značenje praznika. Zatim zabranjeno je malo i veliko od toga. A to je ono o čemu je prethodila Ahmedova zabrana. Kaže: "Ljudi su po ovom pitanju mnogo pretjerali." Pa je spomenuo šta se dešava pored Husejnovog kabura.

Spomenuo sam u onome što je prethodilo pokuđenost običajnog obavljanja ibadeta u vrijeme za koje nije došla potvrda u sunnetu, pa šta onda reći ako se radi o običavanju određenog mjesta u određeno vrijeme? [1]

U ovo ulazi ono što se čini u Egiptu kod Nefisinog i drugih kaburova. Ili kao što se čini oko kabura u Iraku za koji se tvrdi da je kabur Alije ﷺ. Ili kod kabura Husejna, Huzejfe b. Jemana, Selmana Farisija, kabura Muse b. Džafera, Muhammeda b. Alija Dževada u Bagdadu. Ili kod kabura od Ahmeda b. Hanbela, Me`arufa Kerhija i drugih. Ili što se čini pored kabura Ebu-Jezida Bistamija. Isto tako se činilo pored kabura u Harranu kod kabura po imenu Ensarija. I kod mnogih drugih kaburova u islamskim državama koje nije moguće nabrojati. Kao i to da su na velikom broju njih sagradili džamije. Neki od njih su na silu oteti kao što su sagradili nad kaburovima od Ebu-Hanife i Šafije.

Što se tiče ovih vrijednih imama, potrebno je da budu voljeni i slijeđeni, te da se oživi ono što su oživljavali od vjere. Te upućivanja dova Allahu ﷻ, da im se smiluje i da im oprosti, da bude zadovoljan sa njima i slično tome.

Ali da se njihovi kaburovi uzimaju za redovne posjete, to je ono što su zabranili Allah i Njegov Poslanik ﷺ. A stalno namjeravanje ovih kaburova u određeno vrijeme ili opće okupljanje kod njih u određeno vrijeme je uzimanje istih za praznovanje, kao što je prethodilo. Ja ne poznajem među

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Čovjek je naučio da uzme abdest kada hoće da izađe, ali to nije sunnet Allahovog Poslanika ﷺ, da tako čini, pa ćemo reći: Svaki abdest je sunnet u bilo koje vrijeme.

muslimanskim učenjacima razilaženje po tom pitanju. Tako da se neće zavesti zbog mnoštva neispravnih običaja. To je poistovjećivanje sa sljedbenicima Knjige o čemu nas je Vjerovjesnik ﷺ, obavijestio da će se desiti u ovom ummetu.

Osnova toga je zbog ubjeđenja o vrijednosti dove kod njih. Jer da nije takvog ubjeđenja u srcima, sve ovo bi bilo izbrisano. Ako je namjeravanje istih radi dove, ono na što vodi ovo ubjeđenje od štetnih posljedica, onda će biti haram poput namaza ili čak preče. To bi bila smutnja u koju se dovode ljudi i pri čemu se otvaraju vrata širka, a zatvaraju vrata imana.

POGLAVLJE
PROPIS O ČINJENJU OSTALIH IBADETA KOD KABURA

Prethodilo je da je Vjerovjesnik ﷺ, zabranio da se kaburovi uzimaju mjestima molitve, kao i obavljanje namaza kod njih. Ili da se uzimaju mjestima praznovanja, kao i to da je molio Allaha da ne učini njegov kabur idolom koji će se obožavati.

Prethodilo je, da uzimanje mjesta za praznovanje, znači da se obilazi u određeno vrijeme radi ibadeta kod njega ili nečeg drugog mimo toga.

Prethodila je posebna zabrana radi namaza kod njih i prema njima. A naređeno je da se poselame i da se moli za njih.

Spomenuli smo šta ima čovjek od dove kod njih, te razliku između namjeravanja istih radi dove ili dove koja se desi usputno i popratno. [1]

Upotpunjavanje ove teme bi bilo sa spomenom propisa o činjenju ostalih ibadeta kod kaburova. Na njih se odnose isti propisi kao što je to slučaj sa dovom kod njih. Spominjanje Allaha na tim mjestima, ili učenje Kur`ana kod kaburova, ili posta kod njih, ili klanja žrtvi, nema nikakvu vrijednost u pogledu mjesta, niti je namjeravanje istih poželjno.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh – rahimehullah – kaže: Ako bude dovio kod kabura bez namjere da dovi kod njega ali slijedeći i prateći ostale postupke, da to nema smetnje. Za ovo se može reći da je potrebno razmotriti. Jer ne postoji čovjek koji će doviti na ovom mjestu osim što to smatra vrijednijim. Jer ako nije zašto onda ostavlja sve džamije te dolazi na ovo mjesto zbog čega smatramo da je ova vrata preče zaključati. A čovjek ako posjeti kaburove da dovi umrlima a ne kod njih, Isto kao u pogledu Poslanikovog ﷺ, kabura smatramo da čovjek (samo), poselami Vjerovjesnika ﷺ i ode ne doveći bez razlike da li ostavio sobu sa svoje lijeve strane ili iza sebe.

Ne poznajem nikog od muslimanskih učenjaka da je rekao da su zikr, post ili učenje bolji tamo od nekog drugog mjesta.

Ali ono što se spominje da se mejit koristi slušanjem Kur`ana, za razliku ako se uči na drugom mjestu, je ako se misli da do njega dopire nagrada učenja ako se uči kod posebnog kabura. Što ne zastupa ni jedan od poznatih učenjaka, nego se ljudi u tom pogledu dijele na dva mišljenja:

Jedno je, da nagrada tjelesnih ibadeta od namaza, učenja i drugih dopiru do umrlog, kao što do njega dopire nagrada novčanih ibadeta oko čega postoji konsenzus. Ovo je stav Ebu-Hanife, Ahmeda i drugih, kao i stav nekih šafija i malikija. Ovo je ispravno mišljenje radi dokaza koje smo naveli na drugom mjestu.[1],[2]

Drugo je, da tjelesni idabet ne dopire do njega ni u kom slučaju, što je poznato kod šafija i malikija. I niko od njih nije izdvojio mjesto radi kojeg dopire ili ne.

Što se tiče da umrli čuje glasove učenja i slično je istina, ali umrli ne stiče nagradu nakon smrti za djelo koje učini poslije smrti kao što je slušanje učenja ili nečeg drugog. Nego se naslađuje ili pati radi onoga što je činio u životu. Ili što čini neko drugi nakon njegove smrti slijedeći ga u tome, ili radi onoga kako se prema njemu odnosi. Kao što postoji razilaženje o njegovim patnjama radi naricanja za njim. Kao to da uživa radi onoga što se pokloni radi njega, ili kao što uživa u dovi koja se uputi radi njega, ili od poklanjanja novčanih ibadeta o čemu postoji konsenzus. Također, skupina učenjaka od hanbelija i drugih, a prenose to od Ahmeda, spominjući predaje: "Da se mejitu nanosi bol zbog grijeha koji se čine kod njih." Također se kaže: "Da uživa u onome što se uči kod njega i spominje Allah."

---

[1] Pogledaj Medžmu'a fetava od autora 24. dio, str. 309 – 313.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Mnoge od ovih rečenica je naveo u podnapisu o «Dželalejn» kod riječi Uzvišenog: ***Čovjeku ne pripada osim ono što stekne.*** (En-Nedžm, 39). Naveo je više od trideset načina dokazne strane ovog ajeta. Ja nigdje u knjigama nisam sreo da se na ovaj način navede ovoliko dokaza. A ko želi da provjeri neka to učini.

A ovo, ako bi i bilo istina, ne nalaže poželjnost učenja kod njih, jer da je to bilo propisano Vjerovjesnik ﷺ, bi to svom ummetu pojasnio.

Makar i postojala neka vrsta koristi u ovome, treba znati da tu ipak preovladava šteta, kao što je slučaj sa namazom kod njega. Mejit uživa radi dove koja se upućuje za njega, u traženju oprosta i sadake u njegovo ime, i u mnogim drugim ibadetima radi kojih ima mnogo veće koristi od toga. To je ono što je propisano i u čemu nema štete. Zbog toga, niko od učenjaka nije rekao da je poželjno namjeravati posjetu kaburu, kako bi se učio Kur`an pored njega. Jer je nužno poznato od vjere islama da to nije ono što je Vjerovjesnik ﷺ, propisao svom ummetu. Ali su se razišli oko učenja kod kaburova. Da li je mekruh ili nije? Pitanje je poznato o čemu postoje tri predaje od Ahmeda.

Jedna je, da tome ništa ne smeta. Ovo je izabrao Hilal, njegov prijatelj i mnogi njegovi sljedbenicu među kasnijim generacijama. I kažu da je to zadnja predaja od Ahmeda. Također da je to stav skupine Ebu-Hanifinih prijatelja. Oslonili su se na ono što se prenosi od Ibn-Omera - radijjallahu anhuma - da je ostavio u oporuci da mu se nad kaburom u trenutku kada bude ukopavan uči početak sure El-Beqare i njeni zadnji ajeti.[1] Također, od nekih se muhadžira prenosi učenje sure El-Beqare.

Druga predaja je, da je pokuđeno. Pa su se ovi razišli da li se uči fatiha u dženazi namazu ako se klanja na mezarju? Od Ahmeda se po tom pitanju prenose dvije predaje. A ovo je predaja koju prenosi većina njegovih prijatelja. Ovo su zastupali stari prethodnici među njegovim prijateljima koji su se sa njim družili, kao što je Abdul-Vehab Verak, Ebu-Bekr Mervezi i drugi. Ovo je mezheb svih selefa, kao Ebu-Hanife i Malika, Hašima b. Bešira i drugih. Od Šafije nije sačuvana predaja da je nešto govorio o ovome. Jer je to po njemu novotarija. Malik kaže: "Ne poznajem nikoga ko to čini."

Tako da se zna da to nisu činili ashabi ni tabiini.

[1] Bilježi ga Bejheki u Sunnenu 4. dio, str. 56 sa slabim lancem.

Treća da nema smetnje da se uči u trenutku dok se mejit zakopava. Kao što je prenešeno od Ibn-Omera - radijjallahu anhuma - i od nekih muhadžira. Ali učenje poslije toga, kao što se okupljaju oko kabura da uče kod njega je pokuđeno. Jer ovako nešto u osnovi nije prenešeno ni od koga od selefa.[1]

Možda je ova predaja jača od ostalih[2], jer se u njoj spaja između dokaza. A oni koji su pokudili učenje kod kabura su pojedinci, pa makar se ne išlo na kabur sa namjerom učenja, kao što je pokuđen namaz. Ahmed zabranjuje da se uči u toku dženaze namaza na tom mjestu.

Poznato je da, učenje u namazu, nije namjereno učenje kod kabura. Pored toga, razlika između onoga što se čini usputno i popratno i onoga što se čini radi kabura je jasna što je prethodilo. A

[1] Ovo je praksa i na našim prostorima da se poslije ukopa uči Kur'an oko kabura mejita. Dakle ono što ima neke osnove u predajama po tom pitanju je učenje Kur'ana dok se mejit ukopava shodno vasijetu ibn-Omera. Ali s obzirom da je predaja o tome slaba onda ni to nije ispravno. (op. rec.)

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ispravno je da je jačeg utjecaja, zato što je najbolja uputa Muhammedova ﷺ, uputa a on to nije činio. Nego predaja ukazuje suprotno tome. A običavao je, kada izađe iznad mejta da kaže: ***Tražite oprosta i učvršćenje za vašeg brata, on sad biva pitan.*** A nigdje nije spomenuto da je učio Kur'an ili da je naredio da se uči. Tačno je da je to pokuđeno. Jer kada bi se ova vrata otvorila to bi odvelo u veliko zlo. Jer ko bi mogao odrediti učenje? Možda će neko proučiti cijeli Kur'an. A nakon toga se pojavi kukanje i naricanje i druge stvari.
Od toga je ono što čine pojedini ljudi u posljednje vrijeme a to je da stoje i opominju ljude kod ukopavanja. Jer to je novotarija. Zato što mi sigurno znamo da nisu pažljiviji u pogledu opominjanja od Poslanika ﷺ, a on to nije činio. Nikada nije stao kao hatib da bi ih opomenuo i podsjetio. Najviše što je o tome prenešeno je:
Prvo: Da je Poslanik ﷺ, izašao na Bakije a kabur nije još bio zakopan pa je sjeo na zemlju a ashabi su posjedali oko njega. Pa je počeo udarati po zemlji sa štapom. Spomenuo je stanje čovjeka kod smrtnog časa, njegovo stanje kod ukopavanja. Dakle samo priča dok su sjedili.
Drugo: Da je kod ukopavanje jedne od svojih kćerki a bio je pored kabura, rekao je: ***Nema nikog oda vas a da mu nije propisano mjesto u Džennetu i mjesto u Vatri.*** Rekoše: Allahov Poslaniče, zašto ne napustimo djela i oslonimo se na Knjigu? Kaže: ***Radite, svakome je olakšano ono za šta je stvoren.*** Ovo nije hutba, a kada bi smo otvorili vrata možda bi se hatibi natjecali na ovom mjestu ko će među njima ostaviti veći utjecaj i jače izlaganje. Tako da će u tome biti očita zla novotarija. A nije nam poznato da je i jedan od naših učenjaka – rahimehumullah – činio takvo nešto a vidjeli smo ih na mnogim dženazama ali ništa od toga nisu činili.

stajanje rodbine iznad kaburova umrlih je korisno, jer pomaže pri pamćenju Kur`ana, te da pomaže u opskrbi onih koji podučavaju Kur`anu, te da ih podstiče ka pamćenju, proučavanju i primjeni Kur`ana. Ako bi s reklo da učač nema nagradu, ipak je to ono čime se čuva vjera. Isto kao što se čuva učenjem kafira ili džihadom griješnika. Allahov Poslanik ﷺ, kaže:

"Allah će pomoći ovu vjeru sa griješnikom."[1]

Pojašnjenje govora o stajanju (iznad kabura), i njegovim uslovima ispravnosti je spomenuto na drugom mjestu, i to nije ciljana tema na ovom mjestu.

Što se tiče spominjanja Allaha na tom mjestu, to nije pokuđeno. Ali namjeravanje posjete nekom od tih mjesta radi zikra je pokuđena novotarija. Zato što je to jedna vrsta uzimanja tog mjesta za praznovanje. Isto tako je sa namjeravanjem posta na tom mjestu.

A oni koji su dozvolili da se na tom mjestu uči, nisu dozvolili da se uzme mjestom praznovanja, kao da se odredi posebno vrijeme gdje se običava učenje na tom mjestu. Ili da se okuplja oko njega radi učenja i sličnog. Ili kao što oni koji dozvoljavaju da se zikri tamo ili da se upućuju dove ne dozvoljavaju da se uzima mjestom redovnog praznovanja, kao što je prethodilo.[2]

Što se tiče klanja, to je općenito zabranjeno na tim mjestima. To su naveli naši prijatelji i drugi. Kao što Enes ﷺ, prenosi od Allahovog Poslanika ﷺ, da je rekao:

"Nema klanja u islamu."(Misleći kod kaburova)

Bilježe ga Ahmed i Ebu-Davud.[3] Pa dodaje i kaže: "Abdurrezak je rekao: "Klali su ptice ili ovce."[4]

---

[1] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 3062, Feth. Muslim u svom Sahihu br. 111.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Govor Imama Ahmeda o tome da je novotarija mekruh misli na mekruh tahrim tj. strogu zabranu.

[3] Bilježi ga Ahmed u Musnedu 3. dio, str. 197, i Ebu-Davud u svom Sunnenu br. 3222. Hadis je sahih.

[4] Sunnen Ebu-Davud.

U predaji od Mervezija Ahmed kaže: "Vjerovjesnik ﷺ, kaže: ***"Nema klanja u islamu."*** Običavali su da ako umre čovjek da mu nad kaburom zakolju deve. Pa je Vjerovjesnik ﷺ, to zabranio." Ebu-Abdullah je pokudio da se to meso jede.

Naši prijatelji kažu da je u tom kontekstu ono što čine ljudi u našem vremenu, od dijeljenja sadake u obliku hljeba kod kabura ili sličnog od vrsta tjelesnih, novčanih ili zajedničkih ibadeta.

POGLAVLJE

ŠTE JE ZABRANJENO RADITI KOD KABURA

Od zabranjenih stvari jeste bdijenje nad kaburom ili boravak u njegovoj blizini, službovanje njemu ili vješanje stora po njemu, kao da je Bejtullah Kaba.

Pojasnili smo da je izgradnja džamija nad njima zabranjena po slaganju učenjaka. I da je haram na što je ukazao sunnet. Pa šta reći ako se tome doda stanovanje u blizini toga kabura ili bdijenje nad njim kao da je Mesdžidul-Haram? Kod nekih među njima, bdijenje kod ovih kabura je bolje i draže mu od bdijenja u Mesdžidul-Haramu. Tako da među ljudima ima onih koji kumire uzimaju mimo Allaha, vole ih kao što se Allah voli ali oni koji vjeruju više vole Allaha.

Svetost džamija, koje su sagrađene nad tim kaburima, i koje je zabranio Allah i Njegov Poslanik ﷺ, je veća kod obožavaoca kabura od svetosti Allahovih kuća u kojima je Allah dozvolio da se veliča i spominje Njegovo ime. I koje su utemeljene na bogobojaznosti od Allaha i Njegovom zadovoljstvu.

Šejtan je sa ovim novotarijama uspio odvesti veliki broj ljudi u širk. Do te mjere, da pojedinci smatraju da je posjeta tih *mešheda* nad kaburima - kao što je kabur vjerovjesnika, šejha ili nekog od Poslanikove ﷺ, porodice - bolja od hadža Svete Allahove kuće. Oni to nazivaju velikim hadžom. Među njima ima onih koji smatraju da posjeta Vjerovjesnikovog ﷺ, kabura je bolja od hadža Allahove kuće. Neki od njih kada dođu do Medine vrate se i ne odu do Bejtullaha, misleći da je postigao ciljano. To je zato što oni smatraju da je posjeta kaburima radi dove kod njih i traženja posredništva preko njih, te traženje i upućivanje dove mejitu (tj traženje od njega lično).

Poznato je da je Vjerovjesnik ﷺ, vrijedniji od Kabe. Ali da su shvatili (mušrici ili novotari), da je cilj da se samo Allah obožava, mimo Kojeg drugog božanstva koje uistinu zaslužuje ibadet nema, i da se samo Njemu upućuje potreba i dova, a da je cilj od posjete kaburima, da se dova uputi radi njih (moleći za njih), kao što se namjerava sa namazom nad mrtvima (Dženazom), ovaj širk bi nestao iz njihovih srca. Zato ćemo vidjeti mnoge među njima kako traže od mrtvih i odsutnih, kao što traži od svog Gospodara. Pa kaže: "Smiluj mi se i oprosti mi, primi moje pokajanje..." i slično tome.

Mnogima se ukaže slika šejha od kojeg traži pomoć, a to ustvari bude šejtan kome se on obraća. Isto onako kako to čine šejtani sa idolopoklonicima.

Ono što je veće od toga, jeste namjeravanje posjete radi učenja dova kod njega, te zavjetovanja njemu, ili slugama istog koji bdiju nad njime, ili onima koji su tu nastanjeni, njegovoj rodbini i drugima, sa ubjeđenjem da ako mu se zavjetuje da će mu se ispuniti potreba ili da će mu se otkloniti nedaća.

Mi smo pojasnili da riječi Poslanika ﷺ, ukazuju na to, da je zavjetovanje, vjerom potvrđeno djelo, ali da ne dolazi sa dobrom, te da ga Allah nije učinio razlogom ostvarivanja potrebe, kao što je učinio dovu razlogom toga. Pa šta onda reći za zavjet nepokornosti, koji nije dozvoljeno izvršiti?

Znaj, da ukopani od vjerovjesnika i dobrih ljudi, sahranjenih na tim mjestima, mrze ono što se radi pored njih najžešćom mržnjom. Kao što Mesih mrzi ono što čine kršćani sa njim, ili kao što su vjerovjesnici Benu Israila mrzili ono što su činili njihovi sljedbenici.

Neka ne misli musliman, da je zabrana uzimanja kabura za praznovanje ili za idole, omalovažavanje časti umrlih, naprotiv to je od iskazivanja časti prema njima.

To je zato, što kada se srca zauzmu novotarijama, sunnetima okrenu leđa. Tako, da ćeš veliki broj onih koji bdiju nad kaburovima vidjeti kako okreću leđa sunnetu i načinu života istog

tog ukopanog, zabavljajući se kaburom u odnosu na ono što je naredio i u šta je pozivao.

Od počasti vjerovjesnika i dobrih ljudi je da se slijedi ono u šta su pozivali od dobrih djela, da bi se povećala njihova nagrada sa nagradom onih koji ih slijede. Kao što Poslanik ﷺ, kaže:

"Ko bude pozivao na uputu imat će nagradu onoga koji ga budu slijedili bez da se od njihove nagrade nešto umanji."[1],[2]

Srca mnogih grupa su se okupirala različitim novotarskim vrstam ibadeta, radi dova, putovanja, ili slušanja i sličnog - zato što su zapostavili propisano ili njegov dio, mislim na odstupanje njihovih srca. Makar i obavili oblik propisanog, jer onaj ko obavi pet namaza, licem i srcem, shvatajući šta sadrži od lijepih riječi i dobrih djela, davajući im svaku pažnju, bit će mu dovoljan u odnosu na sve ono što smatra vrijednim od njegovog roda.

Onaj ko se posveti Allahovom i Poslanikovom ﷺ govoru, sa svojim razumom i shvati ga srcem, u njemu će naći i osjetiti razumijevanje, slast, uputu i lijek za srca, blagoslov i korist koju neće naći ni osjetiti u govoru pjesnika i u poeziji.

Onaj ko se navikne na propisanu dovu u određeno vrijeme, kao što je odmakla noć, ili na krajevima namaza,[3] na sedždi i u sličnim situacijama, bit će mu dovoljno u odnosu na svaku vrstu novotarskih dova ili bar u nekim njenim svojstvima.

---

[1] Bilježi ga Muslim u Sahihu br. 2674 a hadis ima svoj nastavak.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ova tačka je bitna ali joj treba dokaz, a to je da stanovnici kaburova mrze ono što se čini kod njih od grijeha. Postoji predaja koja govori da umrlom smeta ono što se kod njega čini od grijeha. Tako da je potreban dokaz o tome, a ako se nađe onda prihvatamo a ako se ne nađe onda je to pitanje gajba što opet ima potrebu za dokazom i provjerom.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh – rahimehullah – kaže: Na krajevima namaza tj. na njegovim završetcima. On – rahimehullah – je o Poslanikovim ﷺ, riječima Muazu: ***Nemoj propuštati da kažeš na kraju svakog namaza: Allahu pomozi me da Te se sjećam, zahvaljujem Ti i lijepo Te obožavam.*** Rekao: Misli se na završetku namaza. Završetak svega je njegova zadnja strana kao što je ima i životinja i njoj pripada, da ne bi neko pomislio da Šejh smatra dozvoljenim učenje dove poslije namaza.

Obaveza razumom obdarenog jeste, da se trudi u slijeđenju sunneta u svemu tome, i da se kloni svega onoga što je novotarija za koju se misli da je bolja od sunneta, jer onaj ko bude tražio dobro naći će ga a onaj ko se bude klonio zla sačuvat će ga se.

POGLAVLJE

MJESTA GDJE SU STAJALI, ODSJEDALI, OBOŽAVALI ALLAHA ﷻ VJEROVJESNICI I DOBRI LJUDI ALI IH NISU UČINILI MJESTIMA MOLITVE

Što se tiče mjesta vjerovjesnika i dobrih ljudi, tj. mjesta gdje su stajali, odsjedali, obožavali Allaha ﷻ, ali ih nisu učinili mjestima molitve.

Ono što je doprlo do mene od poznatih učenjaka o tome su dva mišljenja:

Prvo: da je to zabranjeno i pokuđeno, te da nije poželjno namjeravati ibadet na mjestu osim ako šerijat nije došao sa poželjnošću namjeravanja ibadeta na određenom mjestu. Kao naprimjer, da je Vjerovjesnik ﷺ, namjereno obavljao ibadet na tom mjestu, kao što se trudio da klanja iza Mekami-Ibrahima, ili kao što se trudio da klanja namaz pored Istivane (stub), ili kao što se namjeravaju džamije radi namaza ili kao namjeravanje klanjanja u prvom safu i slično tome.

Drugo mišljenje je da nema smetnje ako se to radi ponekada. O čemu se prenosi da se Ibn-Omer trudio da klanja na mjestima gdje je prolazio Vjeovjesnik ﷺ. Iako je Vjerovjesnik ﷺ, prolazio ovim mjestima zbog potrebe a ne zbog namjere.

Sindi Havatimi kaže: "Pitali smo Ebu-Abdullaha o čovjeku koji dolazi kod *mešheda* i putuje radi njih. Šta misliš o tome?" Kaže: "Što se tiče po hadisu Ibn Ummu Mektum da je pitao Vjerovjesnika ﷺ, da klanja u njegovoj kući kako bi to mjesto učinio musalom, i na osnovu onoga što je činio Ibn-Omer slijedeći mjesta i tragove Vjerovjesnika ﷺ, nema smetnje da čovjek posjeti *mešhede* osim što su ljudi po tom pitanju pretjerali u mnogo čemu i čemu su se uveliko posvetili."

Također, od njega prenosi Ahmed b. Kasim da je bio upitan o čovjeku koji dolazi na ove *mešhede* koji su u Medini i drugim

mjestima i radi kojih putuje? Pa je rekao: "Što se tiče činjenja toga po hadisu Ibn Ummu Mektuma, da je pitao Vjerovjesnika ﷺ, da dođe kod njega i da klanja kako bi to mjesto učinio musalom. Ili na osnovu onoga što je činio Ibn-Omer slijedeći mjesta kojima je hodao Vjerovjesnik ﷺ, tako da je bio viđen kako sipa vodu pa je bio upitan o tome? Kaže: "Vjerovjesnik ﷺ, je ovdje sipao vodu." Kaže: "Postupati na osnovu ovoga nema smetnje." Kaže: "Pa je dozvolio to kao olakšicu (u omjeru i na način kako je došlo u hadisu)." Zatim kaže: "Ali su ljudi u mnogo čemu od toga pretjerali, mnogo su se posvetili ovom značenju, pa je spomenuo Husejnov kabur i šta se radi kod njega." Ove dvije predaje navodi Hilal u knjizi Edeb.

Ebu-Abdullah je pojasnio da oni *mešhedi*, tj. mjesta na kojima postoje tragovi vjerovjesnika i dobrih ljudi, koji nisu bili uzeti kao džamije, poput mjesta u Medini, su među rijetkima koja se ne uzimaju za mjesta redovnog praznovanja, nasuprot većine drugih mjesta koja se uzimaju za mjesta redovnog praznovanja, kao što smo o tome prethodno govorili.

U ovom pojašnjenju je sastavio predaje i mišljenja ashaba. Buharija u svom Sahihu prenosi od Muse b. Ukbeta da je rekao: "Vidio sam Salima b. Abdullaha kako se trudi da boravi na mjestima na putu. Da klanja na njima, pa je govorio kako je njegov otac klanjao na tim mjestima. Te da je on vidio Vjerovjesnika ﷺ, kako klanja na tim mjestima." Musa kaže: "Govorio mi je Nafia da je Ibn-Omer klanjao na tim mjestima."[1]

Ovo je ono što je dozvolio Ahmed رحمه الله.

Što se tiče onoga što je pokudio, pa Seid b. Mensur u svom Sunnenu prenosi da mu je govorio Ebu-Muavija govorio mi je E`ameš od Muavera b. Suvejda od Omera رضي الله عنه da je rekao:*"Izašli smo sa njim na hadž kojeg je obavio. Pa nam je na sabahu učio suru Fil na prvom i Kurejš na drugom rekatu. Kada se vratio sa hadža vidio je kako su ljudi označili mesždid pa reče: "Šta je ovo?" Kažu: "Mesdžid gdje je klanjao Allahov Poslanik ﷺ." Pa reče: "Ovako su uništeni sljedbenici*

[1] Bilježi ga Buharija br. 483, Feth.

Knjige prije vas. Uzimali su mjesta vjerovjesnika za manastire. Koga zatekne od vas namaz neka klanja, a koga ne zatekne neka ide."[1]

Omer ﷺ, je pokudio da se mjesto gdje klanjao Vjerovjesnik uzme mjestom redovnog praznovanja. Pa je pojasnio da su kitabije radi toga bili uništeni.

U predaji od njega stoji da je vidio ljude kako se razilaze na pravce. Pa je rekao: *"Gdje idu ovi?" Pa je rečeno: "Vođo pravovjernih, mesdžid gdje je klanjao Vjerovjesnik ﷺ, pa oni klanjaju na tim mjestima." Pa reče: "Oni koji su bili prije vas su radi ovoga uništeni. Slijedili su tragove svojih vjerovjesnika i činili su ih crkvama i manastirima. Koga zatekne namaz od vas na ovim mjestima neka klanja a onoga koga ne zatekne neka ide, i neka ne stoji na njemu."*[2,3]

Muhammed b. Veddah i drugi prenose da je Omer b. Hattab naredio da se posiječe drvo ispod kojeg je Poslaniku ﷺ, data prisega Ridvan, zato što su ljudi odlazili ispod njega."[4] Pa se Omer bojao da ne budu dovedeni u kušnju.[5]

Učenjaci - da Allah bude zadovoljan sa njima - su se razišli oko dolaska kod tih mešheda.

---

[1] Bilježi ga Abdurrezak u Musanefu 1. dio, str. 118, ovim lancem kojeg je naveo autor. Ovu predaju je Hafiz potvrdio u Fethu 1. dio, str. 569.

[2] Bilježi ga Muhammed b. Veddah u Onom što je došlo o novotarijama str. 90. Lanac mu je sahih po Muslimovim uslovima.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: U Omerovom ﷺ, vođi pravovjernih, postupku kada je učio ***'Elem tere kejfe' i 'Liilafi Kurejšin'*** na sabah namazu je dokaz da učenje na putovanju nije isto kao i učenje dok boravi. U ovome je također dokaz o učenju po redoslijedu ***'Elem tere kejfe feale rabbuke' i 'Liilafi Kurejšin'*** tako da su neki lingvističari definicijom odredili da riječi Uzvišenog: ***'Liilafi Kurejšin'*** da se radi o pridjevu i imenici. Kaže da je vezano za riječi Uzvišenog: ***'Fedžealeum keasfin me'kul.'*** Ali daleko je od toga da samostalne sure budu vezane gramatičkom definicijom jedna za drugu. Ali moja je namjera da shvatite da su sure vezane jedna za drugu.

[4] Prethodni izvor str. 91.

[5] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Iz ovoga možemo izvući korist da sve ono od čega postoji bojazan da može dovesti u kušnju iako se radi o dopuštenoj stvari da to treba uklonuti radi sriječavanja da dovede do toga.

Muhammed b. Veddah kaže: "Malik i drugi učenjaci Medine su pokudili posjećivanje ovih mesdžida i tragova koji su u Medini, osim Kuba-e i Uhuda."[1]

Sufjan Sevri je ušao u Bejtul-Makdis i klanjao u njoj. Ali nije slijedio te tragove niti je klanjao na njima.

Ovi su to pokudili kao neograničeni pojam zbog ovog Omerovog ﷺ hadisa. I zato što to liči na namaz pored mezarja. Jer postoji mogućnost da dovede do toga da ta mjesta budu uzeta mjestima redovnog praznovanja ili posjeta. Također, liči i na poistovjećivanje sa kitabijama. I zato ono što je učinio Ibn-Omer sa njime se nije niko od ashaba složio. Od pravednih halifa nije prenešeno, niti od nekog drugog od muhadžira i ensarija, da je jedan od njih trudio se da klanja na mjestima na kojima je odsjeo Vjerovjesnik ﷺ.

Ispravnost je sa većinom ashaba. Jer slijeđenje Vjerovjesnika ﷺ, biva u pokornosti njegovim naredbama. I biva u njegovim djelima da se učine onako kako ih je on činio. Pa ako je Vjerovjesnik ﷺ, imao namjeru da obavi ibadet na nekom mjestu, onda obavljanje tog ibadeta na tom mjestu je slijeđenje njega,[2] kao

[1] Prethodni izvor str. 91 – 92.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Kao da ne postoji slaganje ili običaj jer ako se slože sa Poslanikom ﷺ, u tome nismo ga time slijedili za razliku od pojedinaca koji kažu, naprimjer: Znamo da se Poslanik ﷺ, u povratku sa Arefata odvojio u grmlje, mokrio i abdestio. Hoćemo li reći: Mi trebamo da se odvojimo u grmlje mokrimo i abdestimo? Ne, čak i kada bi to uradili ne bi ga time slijedili. Jer to radimo radi same nužde. Slično tome: U vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ, se oblačio donji omot oko tijela, gornji omot i košulja. A mnogo je onih koji oblače gornji i donji dio omota oko tijela. **Hoćemo li reći da je od sunneta da čovjek oblači ova dva omota u državi gdje ne znaju za ovo? Ne, od sunneta je da ne odstupaš od stanovnika jednog mjesta u njihovom odjevanju osim ako nije haram. Pazi na ovu opasku.** Jer sunnet može biti sama stvar ili rod. Samo stvar je da bude poželjan rod sam po sebi. A rod da bude njegov rod poželjan. Isto tako ove stvari koje su se desile slaganjem i o kojima šerijat nije donio propisa. Od toga je da je Poslanik ﷺ, na oprosnom hadžu u Mekku stigao četvrti dan. Pa je klanjao skraćivajući namaz sve dok se nije vratio u Medinu. Hoćemo li reći da ne skraćuje namaz osim onaj ko nije boravio četiri dana? Ne, zato što znamo da je Poslanik ﷺ, dospio u Mekku četvrti dan zašto što mu je tako bilo putovanje. A dokaz je to što on to nije dostavio ummetu na takav način, a da je to bio cilj on bi to pojasnio radi same potrebe za tim. Zato pazite na ovo. Slijeđenje

što se namjerava odlazak na mjesta određena na hadžu ili u džamije.

Ali što se tiče mjesta na kojima je odsjeo, po slaganju svih zbog toga što je odgovaralo vremenu objave, ili zbog nečeg drugog, od onoga što se zna da se traži kao mjesto, pa ako se budemo trudili da odlazimo na to mjesto onda neće biti da smo slijedili Poslanika ﷺ, jer su djela prema namjerama.

Dok su kasnije generacije učenjaka to smatrali poželjnim. Skupina učenjaka koji su pisali, među našim prijateljima i drugim, o obredima hadža da je poželjno posjetiti ta mjesta.[1] Neka od njih su nabrojali i imenovali.

Što se tiče Ahmeda, on je dozvolio od njih ono o čemu postoje predaje, osim ako se ne uzmu mjestima praznovanja. Kao da se uzme to običajem, i da se kod njih okupljaju u određeno vrijeme, kao što se dozvoljava ženama namaz u džamijama gdje se obavlja namaz u džematu. Iako su njihove kuće bolje za njih, te ako ne budu izlazile razgolićene. Na taj način je spojio među predajama, uzimajući za dokaz hadis Ibn Ummu Mektuma.

Tome slično je ono što se navodi u oba Sahiha od Itbana b. Malika da je rekao:

> ***"Klanjao sam kao imam svom narodu Benu Salim. Pa sam došao kod Vjerovjesnika ﷺ i rekao: "Ja sam (enkertu besari) ukorio svoj pogled, jer bujice razdvajaju između mene i džamije mog naroda. Volio bih kada bi došao i klanjao u mojoj kući na mjestu koje bi ja uzeo za džamiju." Pa je rekao: "Učinit ću to inša-Allah." Pa mi je Poslanik ﷺ, poranio a sa njime je bio Ebu-Bekr, nakon što se vrućina pojačala. Pa je Vjerovjesnik od mene zatražio dozvolu da***

Poslanika ﷺ, nije u slijeđenju postupaka samih po sebi, nego u slijeđenju roda postupaka. Osim ako se zna da je određeni postupak ibadet, kao što je namjeravanje odlaska na Arefat, Muzdelifu, Minu i slično tome.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Mnoga od njih su lažna i ne postoji njihova osnova. Kao što smo u Taifu vidjeli džamiju po imenu 'Kev'a' (Iščašenje). Ali u svakom slučaju mnoge od tih stvari su lažne međutim obični ljudi ih smatraju istinitim.

uđe a ja mu dozvolih, ali on ne sjede sve dok ne reče: "Gdje voliš da klanjam u tvojoj kući?" Pa sam mu pokazao mjesto gdje volim da klanjam. Allahov Poslanik ﷺ, stade i donese tekbir a mi smo stali u saf iza njega, a on klanja dva rekata zatim predade selam i mi predadosmo selam kada ga je on predao." [1],[2]

---

[1] Sahih Buhari 425, Feth, i Sahih Muslim br. 33.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: U ovom hadisu su koristi:

Od njih je: Ako je čovjeku otežano da klanja u džamiji nema smetnje da klanja u kući kao što je Poslanik ﷺ, dozvolio Utbanu b. Maliku.

Od njih je i: Vrijednost Ebu-Bekra رضي الله عنه te da je Poslanik ﷺ, volio da on bude njegov pratioc.

Od koristi: Na čovjeku je da počne sa prioritetnim stvarima radi kojih je došao, zbog čega je Poslanik ﷺ, prije nego što je sjeo rekao: ***Gdje bi volio da ti klanjam?*** Nema sumnje da je ovo od čvrste namjere. Zato čovjek ne bi smio, ako se onečisti, odgađati čišćenje i govoriti: Očistit ću se kada ustanem na namaz. Pa zaboravi. Nego treba požuriti da se očisti prije nego što zaboravi. Dokaz tome je da je Poslaniku ﷺ, donešeno dijete a on ga posadi u svoje krilo. Dijete mu se pomokri na odjeću a on naredi da mu se donese voda i on je poprska po tom mjestu.

Od koristi ovog hadisa također je: Dozvoljavanje traženja berićeta od Poslanika ﷺ. Jer je Utban رضي الله عنه htio da mu Poslanik ﷺ, klanja na mjestu koje će on uzeti kao mjesto klanjanja. Da li se ovo odnosi na nekog drugog mimo njega? Ispravno je da se ne odnosi ni na kog drugog. Kada bi smo pozvali dobrog čovjeka, poznatog po znanju, dobroti i imanu da nam klanja na mjestu koje bi smo mi uzeli za musalu, reći ćemo da je to novotarija. Ako bi čovjek rekao: Kako ćete reći da je novotarija kad je to činio Poslanik ﷺ? Reći ćemo: Zato što su ashabi bolje shvatali i znali šta je time Poslanik ﷺ, htio, ali pored toga oni to nisu činili. Nije nam poznato da je Ebu-Bekr, Omer, Osman, Alija ili neko drugi od njih tako činio.

Od koristi ovog hadisa: Čovjek bi trebao, kada želi nešto da uradi u budućnosti, da doda 'inša-Allah'. Kao što je Poslanik ﷺ, rekao Utbanu: ***Učinit ću inša-Allah.*** A to je samo zato što se Poslanik ﷺ, povodio za riječima Uzvišenog: ***I ni zašta ne reci: Uradit ću to sutra. A da ne kažeš: Osim ako Allah bude htio.*** (El-Kehf, 23-24). Ali ako bi to rekao u smislu vijesti onda nema smetnje. Jer obavijestiti o nečemo što se desilo ne ono što misli u budućnosti je razlika od onoga koji kaže: Učinit ću u budućnosti i onoga koji obaviještava o svojoj namjeri o djelu.

Od njih: Propisanost safova, te da je propisano da imam prođe naprijed a klanjači pozadi.

Od njih: Dozvoljenost upotrebe išareta pored mogućnosti govora.

Od njih: Praćenje imama i da ne požuruje prije njega niti da istovremeno sa njim obavlja pokrete niti da dosta kasni. Zato što je rekao: Pa je predao selam, a mi smo

U ovom hadisu se ukazuje da onaj ko ima namjeru da sagradi džamiju na mjestu gdje klanjao Allahov Poslanik ﷺ, da nema smetnje, kao i to da se klanja na mjestu gdje je klanjao Allahov Poslanik ﷺ.

Ali osnova ovoga je bila namjera izgradnje džamije, pa je volio da to bude mjesto gdje je klanjao Vjerovjesnik ﷺ. Kako bi Vjerovjesnik ﷺ, bio taj koji je dao značenje tom mjestu kao džamije, za razliku od mjesta gdje Poslanik ﷺ, klanjao zato što je tuda prolazio u vrijeme namaza. Te se to mjesto uzme za džamiju, ne zbog potrebe za džamijom nego zato što je Poslanik ﷺ, tu klanjao.

Što se tiče mjesta na kojima je Vjerovjesnik ﷺ, imao namjeru da klanja i da dovi kod njih, onda je namjeravanje namaza i dove na tim mjestima sunnet. Slijedeći Poslanika ﷺ, poistovjećujući se sa njim u njegovim postupcima, kao što se trudi da se obavi namaz ili dova u određeno vrijeme. Namjeravanje namaza i dove u tom vremenu je sunnet poput ostalih ibadeta, i svih ostalih djela koja je obavio u formi onoga što približava Allahu ﷻ.

Slično ovome je ono što se bilježi u Sahihima od Jezida b. Ebu-Ubejda da je rekao: "Seleme b. Ekv`a se trudio da obavlja namaz kod *istivane* kod Mushafa, pa sam mu rekao: "Ebu-Muslime, vidim da se trudiš da klanjaš kod ovog stuba?" Kaže: "Vidio sam Vjerovjesnika ﷺ, kako obavlja namaz na ovom mjestu."[1]

U Muslimovoj verziji od Seleme b. Ekvea stoji da se trudio da klanja na mjestu kod Mushafa te da veliča Allaha ﷻ kod njega. Pa je spomenuo da je Vjerovjesnik na tom mjestu obavljao ibadet. A između mimbera i Kible je bilo prostora kuda bi mogla proći jedna ovca."[2,3]

---

predali selam nakon što je on predao selam. Tj. bez zakašnjenja, bez preduhitravanja i neistovremeno sa njim.

[1] Sahihul Buhari br. 502, Feth, i Sahih Muslim br. 509.

[2] Sahih Muslim br. 509.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Neko će reći: Kako ćemo znati da se ovo desilo namjerno, i zašto ne postoji slaganje oko toga? Odgovor: Da njegovo stalno postupane na taj način ukazuje na njegovu namjeru. Razlika je između čovjeka koji je

Neki pisci su mislili da oko ovog postoji razilaženje, pa su ovo i ono prvo (o čemu je bilo govora) učinili istim. Ali to nije dobro mišljenje. Jer je ovdje navedeno da se Poslanik ﷺ, trudio da obavi ibadet na određenom mjestu pa kako onda da to ne bude mustehabom?

Da, što se tiče nastanjivanja ili rezervisanja određenog mjesta u džamiji, na kojem čovjek klanja i ne bi klanjao osim samo na njemu, to je zabranjeno kao što je došlo u sunnetu. A nastanjivanje (rezervisanje nekog dijela džamije), nije isto što i posvećivanje pažnje nekom mjestu radi obavljanja ibadeta.

Tako da se mora razlikovati između slijeđenja Poslanika ﷺ, i primjene njegovog sunneta u onome što je činio, i između uvođenja novih stvari koje nije primijenio radi toga što su vezane za njega.[1]

Učenjaci su se razišli po pitanju onoga što je učinio Poslanik ﷺ, od mubah stvari, a mi to učinimo poistovjećujući se sa njim, pored nepostojanja tog razloga. Neki od njih to smatraju poželjnim, dok drugi ne.

---

stao jednom i klanjao na tom mjestu i čovjeka koji se stalno pojavljuje da bi klanjo na tom mjestu. Zato je zabranjeno da se određuje mjesto poput mjesta gdje deve leže. A to je da čovjek odredi mjesto u džamiji gdje će klanjati. Od toga je učenje sure 'Iza zulzileti' dva puta u jednom namazu. Neki ljudi to smatraju poželjnim i kažu: Poslanik ﷺ je tako činio, pa hajde da i mi tako učimo. Reći će se da se to desilo slaganjem ali nešto što se htjelo da bude sunnet to se činilo kontinuirano. Kao što je uvijek učio suru Sedžde i Insan petkom. Te njegovo stalno učenje Qaf i Iqterebet na bajramima. I Sebih i Gašije bajramima i petkom. Ono što je Poslanik ﷺ, činio uvijek ukazuje da je to bio sunnet.

Ali ono što se desilo slaganjem i u tome Poslanik ﷺ, nije tražio stalno postupanje ne ukazuje da se radi o sunnetu. Ovo je osnova, da se o tome razmišlja i promatra. Ali i pored toga učenjaci su se razišli o tome, kao što je na to ukazao Šejhul islam ovdje. I kao što je na to ukazao Ibn-Dekik u Šerhul umde, pojašnjavajući razliku između nečega što je uzeto sunnetom i nešto što se čini slaganjem.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Od toga je ako bi neko rekao: Poželjno je klanjati u džematu noćni namaz jer je Poslanik ﷺ, tako činio. Ovo je činio kao sunnet, ali je tako postupao ponekada. Tako da se neće zabranjivati općenito niti će se odobravati općenito. To je ono suštinsko slijeđenje. Čovjek prati Poslanikove ﷺ, stope, korača kuda je koračao i stane gdje je stao.

Radi toga se Ibn-Omerovo djelo izdvaja. Vjerovjesnik ﷺ, je klanjao na tim mjestima jer su to bila mjesta gdje je prolazio, i zbog toga što je tu stanovao. Ali nije se trudio da obavi namaz u njima radi tih mjesta.

Slično tome je da musafir klanja u mjestu gdje odsjedne a to je sunnet.

Ali što se tiče namaza kojeg je klanjao na tim mjestima zbog podudarnosti, to nije niko prenio osim Ibn-Omera od ashaba. Ne prenosi se da su Ebu-Bekr, Omer, Osman, Alija i svi drugi ashabi među prethodnicima od muhadžira i ensarija putovali iz Medine u Mekku radi hadža i umre ili kao putnici, i da su se trudili da klanjaju na mjestima gdje je klanjao Vjerovjesnik ﷺ.

Poznato je, da je ovo bilo poželjno kod njih, oni bi to učinili prije svakog drugog. Oni su bolje poznavali i slijedili njegov sunnet nego bilo ko drugi. Allahov Poslanik ﷺ kaže:

"Na vama je da slijedite moj sunnet i sunnet mojih pravednih halifa, koji će upućivati, poslije mene, to čvrsto prihvatite kutnjacima. Čuvajte se inovacija, svaka inovacija je novotarija a svaka novotarija je zabluda."[1]

Ulaganje ove vrste truda nije od sunneta pravednih halifa, nego je to ono što je uvedeno kao novo.

Ako se riječima ili djelu ashaba suprotstavi njemu sličan onda on ne biva dokazom, pa šta onda reći ako se izdvoji u odnosu na sve ostale ashabe?

Također, ulaganje truda da se na tim mjestima klanja, može biti razlogom koji vodi do toga da se ova mjesta uzmu za džamije te na taj način da se ljudi poistovjete sa kitabijama u onome u čemu nam je zabranjeno da se poistovjećujemo sa njima. Dok to opet vodi u širk. Zakonodavac je u korijenima prekinuo ovaj predmet tako što je zabranio, naprimjer, da se klanja u vrijeme izlaska i zalaska sunca. Ili zabranom da se od kaburova prave džamije. Pa

[1] Bilježi ga Ebu-Davud u Sunnenu br. 4607, Tirmizi u svom Sunnenu br. 2676, Ibn-Madže u Mukadime br. 42 u hadisu od Irbada b. Sarije ﷺ a hadis je sahih.

ako je zakonodavac zabranio da se propisani namaz obavlja na ovim mjestima i u ovim vremenima, radi spriječavanja razloga, kako je onda moguće učiniti poželjnim namjeravanje namaza ili dove na mjestima kojima su prolazili ili na njemu klanjali, bez da su oni imali namjeru da tu posebno klanjaju ili da upućuju dove? Kada bi se ovo primijenilo onda bi bilo poželjno da se klanja na planini Hira,[1] ili na brdu Sevr, ili da se namjerava odlazak radi namaza na mjesta za koja se kaže da su vjerovjesnici stajali na njima, kao što su dva mjesta stajanja pored planine Kasijon u Damasku za koja se kaže da su mjesta gdje su stajali Ibrahim ﷺ i Isa ﷺ, ili mjesto za koje se kaže da je tu tekla Kabilova krv. I slična mjesta ovima koja se nalaze u Hidžazu, Šamu i drugdje.

Zatim, to vodi u one štetne posljedice do kojih se došlo radi kaburova. Jer se kaže da je to mjesto vjerovjesnika, ili kabur vjerovjesnika, ili evlije prenoseći riječima bez saznanja ko je to rekao. Ili kroz snove, za koje se ne zna jesu li istiniti, zatim da se na osnovu toga to mjesto uzme za džamiju. Tako da postane idolom koji se obožava mimo Allaha. Širk koji je izgrađen na izmišljotini. A Allah ﷻ, u Svojoj Knjizi povezuje u spomenu širk i laž kao što spominje uporedo iskrenost i istinu.

Zato je Vjerovjesnik ﷺ, u vjerodostojnom hadisu rekao:

"Lažno svjedočenje se uporedilo sa pripisivanjem ortaka Allahu ﷻ - dva puta - zatim je proučio riječi Uzvišenog Allaha:

فَٱجْتَنِبُوا۟ ٱلرِّجْسَ مِنَ ٱلْأَوْثَٰنِ وَٱجْتَنِبُوا۟ قَوْلَ ٱلزُّورِ حُنَفَآءَ لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِۦ

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Penjanje na brdo Hire biva samo radi razgledanja i pouke. Ovo je halal, ali da se penje misleći da je to ibadet to je novotarija u vjeri.
Najčudnije je što neki ljudi odlaze na brdo Uhud i penju se na brežuljak strijelaca misleći da je to ibadet. Ovo je čudno, jer je to mjesto gdje su strijelci počinili grijeh. Da li će to mjesto biti mjesto približavanja Allahu? Čovjek ne voli da se u njegovom srcu pojavi nešto na spram ashaba koji su time iskazali neposlušnost na ovom mjestu. Ali to je nešto čudno, da nas Allah sačuva.

"Pa klonite se prljavštine kumira i klonite se lažna govora! Iskazujući Allahu čistu predanost, a nesmatrajući nikoga Njemu ravnim!" (Sura El-Hadždž, 30 - 31)[1]

Uzvišeni kaže:

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا۟ أَيْنَ شُرَكَآؤُكُمُ ٱلَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ

"A na Dan kada ih sve sakupimo, pa upitamo one koji su druge Njemu ravnim smatrali: "Gdje su vam božanstva vaša koja ste bogovima držali?" (Sura El-En'am, 22)

Sve do riječi Uzvišenog:

وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا۟ يَفْتَرُونَ

"A neće im biti onih koje su bili izmislili!" (Sura El-En'am, 24)

O Prijatelju (Ibrahimu) Allah ﷻ, kaže:

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِۦ مَاذَا تَعْبُدُونَ أَئِفْكًا ءَالِهَةً دُونَ ٱللَّهِ تُرِيدُونَ

"...kad je ocu svome i narodu svome rekao: 'Čemu se to vi klanjate?' Zar lažna božanstva umjesto Allaha hoćete?" (Sura Es-Saffat, 85-86)

I Uzvišeni kaže:

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَٰدَىٰ كَمَا خَلَقْنَٰكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ

"A doći ćete nam pojedinačno, onakvi kakve smo vas prvi put stvorili." (Sura El-En'am, 94)

Pa sve do riječi Uzvišenog:

لَقَد تَّقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنكُم مَّا كُنتُمْ تَزْعُمُونَ

[1] Ova dva ajeta su u suri El-Hadž a hadis je zabilježio Tirmizi u svom Sunnenu br. 2416 od hadisa Ejmena b. Huzajma. Ebu-Davud ga bilježi u svom Sunnenu br. 3599, Ibn-Madže br. 372, Ahmed u svom Musnedu 4. dio, str. 321 od Huzejma b. Katila ali je hadis slab kao što ga je ocjenio Šejh Albani u Tahridžul iman li-ibni Selam 49/118, štampano od strane Islamske biblioteke.

"...pokidane su veze među vama i nema vam onih koje ste posrednicima držali." (Sura El-En'am, 94).

Uzvišeni kaže:

تَنزِيلُ ٱلْكِتَٰبِ مِنَ ٱللَّهِ ٱلْعَزِيزِ ٱلْحَكِيمِ

"Objavljivanje Knjige od Allaha je Silnog i Mudrog!" (Sura Ez-Zumer, 1)

Do riječi Uzvišenog:

إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى مَنْ هُوَ كَٰذِبٌ كَفَّارٌ

"Allah nikako neće ukazati na Pravi put onome ko je lažov i nevjernik." (Sura Ez-Zumer, 3)

Uzvišeni kaže:

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا۟ مَكَانَكُمْ أَنتُمْ وَشُرَكَآؤُكُمْ ۚ

"A na Dan kad ih sve okupimo reći ćemo onima koji su Allahu druge ravnim smatrali: "Stanite i vi i božanstva vaša!" (Sura Junus, 28)

Sve do riječi:

وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا۟ يَفْتَرُونَ

"...a neće im biti onih koje su izmišljali." (Sura Junus, 30)

Uzvišeni kaže:

أَلَآ إِنَّ لِلَّهِ مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَن فِى ٱلْأَرْضِ ۗ وَمَا يَتَّبِعُ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ شُرَكَآءَ ۚ إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا ٱلظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ

"U Allahovoj je vlasti sve što je na nebesima i Zemlji. A oni koji se, pored Allaha, božanstvima klanjaju, povode se samo za pretpostavkama i samo uobražavaju." (Sura Junus, 66)

Uzvišeni kaže:

إِنَّ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُوا۟ ٱلْعِجْلَ سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَذِلَّةٌ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُفْتَرِينَ

"One koji su tele prihvatili stići će doista kazna Gospodara njihova i poniženje još na ovom svijetu; tako Mi kažnjavamo one koji kuju laži." (Sura El-A'raf, 152)

Ebu-Kulabe kaže: "Ona se odnosi na svakog novotara od ovog ummeta sve do Sudnjega dana." A onako je kao što je rekao.

Lažovi i oni koji se bave izmišljotinama zaslužuju srdžbu i poniženje koje im je Allah obećao.

Širk, i sve ostale vrste novotarija, se grade na lažima i izmišljotinama. Tako da svako ko bude udaljen od tevhida i sunneta time će biti bliži širku, inovacijama i izmišljanju. Poput šija (rafidija), koji predstavljaju najlažniju skupinu među sljedbenicima strasti, i onih koji čine najveće oblike širka. Među sljedbenicima strasti ne postoji većih lažova od njih, niti udaljenijih od tevhida do te mjere da ruše džamije u kojima se spominje Allahovo ime. Ne klanjaju džume niti klanjaju u džematu. Obilaze *mešhede* koji su sagrađeni nad kaburovima, što su zabranili Allah i Njegov Poslanik ﷺ, da se kaburovi uzimaju za takva mjesta. Allah ﷻ, je u Svojoj Knjizi naredio da se posjećuju džamije a ne *mešhedi*.

Pa Uzvišeni kaže:

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن مَّنَعَ مَسَٰجِدَ ٱللَّهِ أَن يُذْكَرَ فِيهَا ٱسْمُهُۥ وَسَعَىٰ فِى خَرَابِهَا ۚ

"Ima li većeg nasilnika od onoga koji brani da se u Allahovim mesdžidima ime Njegovo spominje i koji radi na tome da se oni poruše?" (Sura El-Beqare, 114)

A nije rekao mešhedima.

I Uzvišeni kaže:

قُلْ أَمَرَ رَبِّى بِٱلْقِسْطِ ۖ وَأَقِيمُوا۟ وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ

"Reci: "Gospodar moj naređuje pravednost i obraćajte se samo Njemu kod svakog mesdžida (kad god obavljate namaz)." (Sura El-A'raf, 29)

Ali nije rekao kod *mešheda*.

Uzvišeni kaže:

مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَن يَعْمُرُوا۟ مَسَٰجِدَ ٱللَّهِ شَٰهِدِينَ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِم بِٱلْكُفْرِ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَٰلُهُمْ وَفِى ٱلنَّارِ هُمْ خَٰلِدُونَ إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَٰجِدَ ٱللَّهِ مَنْ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ وَأَقَامَ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَى ٱلزَّكَوٰةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا ٱللَّهَ فَعَسَىٰٓ أُو۟لَٰٓئِكَ أَن يَكُونُوا۟ مِنَ ٱلْمُهْتَدِينَ

"Mnogobošci nisu dostojni Allahove džamije održavati kad sami priznaju da su nevjernici. Djela njihova će se poništiti i u Vatri će vječno ostati. Allahove džamije održavaju oni koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju i koji namaz obavljaju i zekat daju i koji se nikoga osim Allaha ne boje oni su, nadati se, na pravom putu" (Sura Et-Tewbe, 17 – 18)

Ali nije rekao *mešhede*.

Čak šta više, *mešhede* posjećuju oni koji se boje više nekog drugog nego Allaha, nadajući se od nekog mimo Allaha, a ne posjećuje ih osim onaj u kome ima neka od vrsta širka.

Uzvišeni kaže:

فِى بُيُوتٍ أَذِنَ ٱللَّهُ أَن تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا ٱسْمُهُۥ يُسَبِّحُ لَهُۥ فِيهَا بِٱلْغُدُوِّ وَٱلْءَاصَالِ رِجَالٌ لَّا تُلْهِيهِمْ تِجَٰرَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَن ذِكْرِ ٱللَّهِ وَإِقَامِ ٱلصَّلَوٰةِ وَإِيتَآءِ ٱلزَّكَوٰةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ ٱلْقُلُوبُ وَٱلْأَبْصَٰرُ لِيَجْزِيَهُمُ ٱللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا۟ وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِۦ ۗ وَٱللَّهُ يَرْزُقُ مَن يَشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

"U džamijama, koje se voljom Njegovom podižu i u kojima se spominje Njegovo ime hvale Njega, ujutro i navečer ljudi koje kupovina i prodaja ne ometaju da Allaha spominju i koji namaz obavljaju i zekat udjeljuju, i koji strepe od Dana u kome će srca i pogledi biti uznemireni da bi ih Allah lijepom nagradom za

djela njihova nagradio i da bi im od dobrote Svoje i više dao. A Allah daje kome hoće, bez računa." (Sura En-Nur, 36 - 38)

Uzvišeni kaže:

وَمَسَٰجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا ٱسْمُ ٱللَّهِ كَثِيرًا

"... a i džamije, u kojima se mnogo spominje Allahovo ime." (Sura El-Hadždž, 40)

I kaže:

وَأَنَّ ٱلْمَسَٰجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا۟ مَعَ ٱللَّهِ أَحَدًا

"Džamije jesu Allaha radi, i ne molite se, pored Allaha, nikome!" (Sura El-Džinn, 18)

Ali nije rekao Allahovi *mešhedi.*

Također, sunnet Allahovog Poslanika ﷺ, potvrđuje ovo riječima u vjerodostojnom hadisu:

"Ko sagradi Allahu džamiju, Allah će njemu sagraditi kuću u Džennetu."[1]

Ali nije rekao ko sagradi *mešhed.*

Također, u drugom hadisu kaže:

"Čovjekov namaz u džamiji je vrijedniji od namaza u njegovoj kući ili tržnici za dvadeset i pet stupnjeva."[2]

Također, u vjerodostojnom hadisu kaže:

"Ko se abdesti u svojoj kući pa upotpuni abdest, zatim izađe prema džamiji ni radi čega drugog osim namaza, njegovi koraci će biti takvi da će jedan podizati mu stupnjeve a drugi brisati grijehe. Pa ako sjedne isčekujući namaz, rob je u namazu sve dok čeka namaz. Meleci donose salavate na nekog od vas sve dok je na mjestu na kojem je klanjao:

[1] Mutefekun alejhi od Osmana ﷺ gdje kaže: "Čuo sam Vjerovjesnika ﷺ da kaže: "Ko sagradi džamiju želeći time Allahovo lice, Allah će njemu sagraditi istu taku kuću u Džennetu." Značenje ovog hadisa od Vjerovjesnika ﷺ, je dostiglo stupanj tevatura.

[2] Bilježe ga Buharija u svom Sahihu br. 647, Feth, i Muslim u svom Sahihu br. 649.

"Allahu oprosti mu, Allahu smiluj mu se." Osim ako ne pokvari abdest."[1],[2]

Ovo je poznato tevaturom a i nužnim znanjem od Poslanikove ﷺ vjere. On je naređivao posjećivanje džamija i klanjanja u njima. Ali nam nije naređivao da gradimo mešhede ni na kaburu vjerovjesnika, niti na nečijem drugom kaburu, niti na mjestu gdje je vjerovjesnik stajao. U vrijeme ashaba i tabiina nije postojalo u islamskoj državi mjesto u Hidžazu, niti Šamu, niti u

---

[1] Bilježe ga Buharija u svom Sahihu br. 647, Feth, i Muslim u svom Sahihu br. 649.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: U ovom hadisu Allahov Poslanik ﷺ kaže: ***Sve dok je na mjestu na kojem je klanjao.*** Iz ovoga ćemo izvući da čovjek treba ostati na mjestu gdje je klanjao kako bi meleci dovili za njega. A kada bi ustao i prešao na drugo mjesto u džamiji ne bi zaslužio ovaj sevap. Ali njegove riječi: ***Osim ako ne pokvari abdest.*** Ne rekavši: ***Osim ako ne ustane sa njega,*** ukazuju da se Poslanikove ﷺ riječi odnose na obuhvatnost mjesta šire, ne samo mjesta sjedenja posebno. Ovo je ono što odgovara Allahovoj ﷻ veličini i milosti. Kao npr kada bi čovjek došao i klanjao na jednom mjestu zatim prešao na drugo mjesto unutar džamije radi učenja Kur'ana ili slušanja dersa molimo Allaha ﷻ da ne zabrani melecima da dove za njega. Poslanikove ﷺ riječi: ***Osim ako ne pokvari abdest.*** Da li se ovim podrazumijeva čulno kvarenje ili simboličko kvarenje abdesta? Na osnovu prvog se misli na kvarenje abdesta ili ono što nalaže kupanje. Ili ako se misli na simboličko kvarenje onda se odnosi na grijeh. Na osnovu ovog tumačenja je to da nekoga ogovori u džamiji, ili nešto u tom smislu. Onda meleki neće doviti za njega. Međutim prvo značenje je očitije. A to je da se kvarenje odnosi na čulno kvarenje tj. ono što nalaže abdest ili kupanje.

Možda će neko ovo uzeti za dokaz da se na kvarenje abdesta u džamiji odnosi puštanje zabranjenog vjetra. Što uzrokuje nemogućnost da meleki mole za njega. Ovo je vrsta kazne i na osnovu ovoga je puštanje vjetra u džamiji haram. Ovo je najbliže mišljenju koje kaže da je mekruh. Pojedini učenjaci kažu da je mekruh analogijom u odnosu na onoga koji je pojeo crveni ili bijeli luk i on je taj od kojeg dolazi ružan vonj. Ali:

Prvo: Kijas u ovom slučaju je zabranjen zato što postoji očita predaja da je ovo kazna, a kazne nema osim za zabranjeno.

Drugo: Da ćemo zabraniti od osnove propisa pa ćemo reći: Onaj ko pojede crveni ili bijeli luk zabranjen mu je ulazak u džamiju. Koja je to prepreka da se iskaže zabrana. A Allahov Poslanik ﷺ je bio strog u pogledu zabranjivanja toga a kaže: ***Neka se ne približva našoj džamiji.*** Pa je obavijestio da to smeta melecima, a ometanje meleka nije neznatna stvar. Mišljenje o zabrani ulaska u džamiju onome koji je jeo luk i drugo, je ono što podržava očita strana dokaza.

Zaključak: Da ako čovjek sjede čekajući namaz nakon što je klanjao, meleci dove za nejga osim ako ne pokvari abdest.

Jemenu, niti u Iraku, niti u Horosanu, niti u Egiptu niti Arapskom Magribu, na kojem je sagrađena džamija nad kaburom. Niti *mešhed* radi kojeg se namjeravalo putovanje u osnovi. I niko od selefa nije dolazio kod kabura vjerovjesnika ili kod nečijeg drugog kabura radi dove kod njega. Niti su ashabi putovali radi dova pored Vjerovjesnikovog ﷺ kabura. Niti kod bilo čijeg kabura mimo vjerovjesnika. Nego su klanjali i donosili selam na Vjerovjesnika ﷺ, i na njegovu dvojicu ashaba.[1]

Imami su se složili, da ako bude učio dovu u Poslanikovoj ﷺ, džamiji da se neće okrenuti prema kaburu, iako su se razišli kod nazivanja selama njemu. Tako da su Malik, Ahmed i drugi rekli da će se kod selama okrenuti njegovom kaburu.

Ovo su spomenuli Šafijini prijatelji, i mislim da je tako zapisano od njega. A Ebu-Hanife kaže da će se okrenuti prema Kibli te nazvati selam. Ovako je navedeno u knjigama njegovih prijatelja.

Malik, u onome što navodi Ishak b. Ismail u Mabsutu, Kadi i drugi, kaže: "Smatram da ne treba stati pored Vjerovjesnikovog ﷺ, kabura da dovi nego će poselamiti i otići."

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Neki obožavaoci kaburova su iznijeli zabune oko Vjerovjenikovog ﷺ, kabura pa kažu: U Vjerovjesnikovoj ﷺ, džamiji je kabur. Ovo je od manje jasnih stvari u srcima onih u koja je ušla bolest. A jasno je da to nije tako. Džamija nije sagrađena na Vjerovjesnikovom ﷺ, kaburu. Niti je kabur stavljen unutar džamije. Ako se ovo ukloni uklonit će se i problematika. Pošto džamija nije sagrađena nad kaburom niti je kabur smješten unutar džamije neće biti problematike oko toga niti će se u opće spominjati. Ali kao što znate kada su htjeli proširenje džamije u vrijeme Umejevićke dinastije hilafeta 90 h. Uvidjeli su da je ova strana najpogodnija za proširenje te su je i proširili na tu stranu. Pa su rekli da je najpreče da se kuće Poslanikovih ﷺ, žena učine unutar džamije. Kuće Poslanikovih ﷺ, žena su bile poredane pored Aišine kuće. Tako da je ostala Aišina kuća a u njoj su bili Poslanikov ﷺ, kabur i kaburovi njegove dvojice prijatelja. Nije je bilo moguće srušiti. **Na osnovu ovoga je pojašnjeno da je kabur samostalan u posebnoj građevini. Ali isto tako, da li je građevina sagrađena nad kaburom? Ne, građevina je postojala otprije.** Ashabi su postavili Poslanikov ﷺ, kabur u njegovoj kući da se taj kabur ne bi uzeo kao mjesto stalnog obilaženja i praznovanja, od čega su se i bojali pa su rekli: Bolje je da ostane u svojoj kući a to je i sigurnije.

Također u Mabsutu kaže: "Nema smetnje da onaj ko se vrati sa putovanja ili krene na njega, da stane kod Vjerovjesnikovog ﷺ kabura te donese salavat na njega, i da dovi za Ebu-Bekra i Omera.

Pa mu je rečeno da ljudi od stanovnika Medine niti dolaze sa putovanja niti žele ići na putovanje. Zar to ne mogu učiniti dnevno jednom ili više puta kod kabura, pa da ga poselame i da dove? Pa je rekao: "Ovo nije doprlo do mene od bilo koga od pravnika našeg grada. A zadnje generacije ovog ummeta se neće poboljšati osim sa onim čime su se poboljšale njegove prve generacije. A do mene nije doprlo da je neko od prvaka ovog ummeta ovako nešto činio. A pokuđeno je osim onome ko dolazi sa putovanja ili želi na njega ići."[1]

O tome su prethodile predaje od selefa i imama što odgovara ovome što smo naveli. A to je da su oni smatrali da je poželjno kod njegovog kabura ono što je od roda dove ili pozdrava, kao što je salavat ili selam. Ali su pokudili da se namjeri putovati čovjek ka njemu radi dove ili da stoji pored njega radi dove. A oni koji su nešto od toga dozvoljavali, ipak su dozvoljavali u slučaju ako ga poselami a zatim dovi. I to da se okrene prema Kibli, ili da se okrene leđima prema kaburu ili pak u neku drugu stranu. Tako što će se okrenuti prema Kibli i doviti, ali neće doviti dok je okrenut prema kaburu. Ovako se prenosi od svih imama.[2]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovaj govor od Imama Malika je najbolje pojašnjenje. Kada želiš da putuješ ili ako se vratiš sa putovanja poselami Poslanika ﷺ kao što je slučaj kad ga selamiš na ovom svijetu. Poselamit će se kod dolaska i kod odlaska. Ali da nakon svakog klanjanog farza, kao što je slučaj sa današnjim ljudima, dođe i poselami Poslanika ﷺ nije od sunneta. Na nama je da pojasnimo ljudima da ako u tome nema grijeha da nema ni nagrade za takav postupak. Zato što, kao što Imam Malik – rahimehullah – kaže: Neće potonje generacije ovog ummeta biti poboljšane osim sa onim čime su poboljšani preci. Ova riječ se može primijeniti u svakom vremenu.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ono što je kod mene navedeno jesu tri mišljenja:
Prvo mišljenje je da će se okrenuti prema kaburu i poselami ti ga.
Drugo mišljenje je da se neće okretati prema kaburu nego će ga poselamiti dok će njegovo lice biti okrenuto prema Kibli. A ovo nije čudno, jer mi donosimo selame na njega a naša lica nisu okrenuta prema kaburu nego prema Kibli. Isto tako dok smo u

Među muslimanskim imamima nema nikoga ko je smatrao poželjnim da se prolaznik okrene prema Vjerovjesnikovom ﷺ, kaburu i da dovi.

Ovo što smo naveli od Malika i drugih selefa predočava suštinu priče prenešene od njega. A to je priča koju navodi Kadi Ijjad od Muhammeda b. Humejda da je rekao: "Ebu-Džafer, vođa pravovjernih, se raspravljao sa Malikom u Poslanikovoj ﷺ, džamiji, pa mu je Malik rekao: "Vođo pravovjernih, nemoj podizati svoj glas u ovoj džamiji, jer je Allah (koreći) podučio ljude pa je rekao:

لَا تَرْفَعُوٓا۟ أَصْوَٰتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ ٱلنَّبِىِّ

"... ne dižite glasove svoje iznad Vjerovjesnikova glasa." (Sura El-Hudžurat, 2)[1]

Na drugom mjestu je pohvalio ljude, pa kaže:

إِنَّ ٱلَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَٰتَهُمْ عِندَ رَسُولِ ٱللَّهِ

"Doista, onima koji utišaju glasove svoje pred Allahovim Poslanikom..." (Sura El-Hudžurat, 3)

Pokudio je druge pa kaže:

إِنَّ ٱلَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِن وَرَآءِ ٱلْحُجُرَٰتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ

"Zbilja, oni koji te dozivaju iza soba većina njih ne razmišlja." (Sura El-Hudžurat, 4)

Njegova svetost poslije smrti je poput svetosti u životu. Pa se Ebu-Džafer tome pokorio i rekao: "Ebu-Abdullah, hoću li se okrenuti prema Kibli i doviti ili ću se okrenuti prema Allahovom

---

Vjerovjesnikovoj džamiji i dok donosimo selame na njega njegov kabur nam je iza leđa. Ovo je mezheb Ebu-Hanife kao što su to potvrdili njegovi prijatelji.

Treće mišljenje je da se neće okrenuti ni ovome niti onome, nego će poselamiti hodajući. Zato se kaže: Poselamit će i otići. Nema sumnje da je dozvoljeno okrenuti se prema kaburu i donijeti salavat na Poslanika ﷺ, kao i to da će poselamiti Ebu-Bekra i Omera, doviti za njih, zatim otići bez da stoji radi dove.

[1] Pogledaj knjigu Tevesul i vesilet od Ibn Tejjmije – rahimehullah – str. 67 – 68, gdje navodi da ova rasprava ni je potvđena od Malika – rahimehullah – ni lancem niti tekstom jer kontrira njegovom mezhebu.

Poslaniku ﷺ?" A on reče: "Zašto da okrećeš lice od njega kad je on tvoj posrednik i posrednik tvog oca Adema kod Allaha sve do Sudnjeg dana? Nego mu se okreni i traži od njega da se zauzima za tebe, pa će Allah učiniti njega tvojim šefadžijom. Allah ﷻ kaže:

وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذ ظَّلَمُوٓاْ أَنفُسَهُمْ جَآءُوكَ فَٱسْتَغْفَرُواْ ٱللَّهَ وَٱسْتَغْفَرَ لَهُمُ ٱلرَّسُولُ لَوَجَدُواْ ٱللَّهَ تَوَّابًا

"A da ti oni dođu kada sami sebi nasilje učine i zamole Allaha da im oprosti, pa da i Poslanik zamoli da im se oprosti." (Sura En-Nisa, 64).

Ova priča[1] u ovom obliku, može biti ili slaba ili izmijenjena, ili da se protumači onako kao što odgovara njegovom mezhebu. Iz nje se može shvatiti ono što je suprotno njegovom poznatom mezhebu, kao što je prenešeno od njegovih povjerljivih prijatelja. To zato što u njegovom mezhebu nema razilaženja da se neće okrenuti prema kaburu dok dovi. Također je od njega zapisano da neće nikako stajati dok dovi. Skupina njegovih prijatelja prenose da će se približiti kaburu, poselamiti Vjerovjesnika ﷺ, a onda okrenuvši se prema Kibli, a leđa kaburu, dovit će. A kaže se i da mu neće okretati leđa.

Složili su se oko okretanja prema Kibli, ali su se razišli oko okretanja leđa kaburu u toku dove.

Ovo više liči - a Allah najbolje zna - da je Malik - rahimehullah - bio upitan o okretanju prema kaburu u toku selama. Jer se i on naziva dovom. Neki od pravnika iz Iraka su smatrali da će u trenutku kada mu bude nazivao selam okrenuti se

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullahu – kaže: **Ova priča ukazuje na opasne stvari.**
Prva je kada kaže: Ovo je posrednik tvoj i tvog oca Adema do Allaha na Sudnjem danu. Ovo se mora shvatiti velikim šefaatom. Jer je Vjerovjesnik ﷺ, taj koji će se zauzimati za stvorenja a među njima su Adem i njegova djeca.
Kaže: Traži njime šefaat. Možda će to neko shvatiti kao da kaže traži od Poslanika da se zauzima za tebe. Pa će reći: Allahov Poslaniče zauzimaj se za mene. Ali to moraš prenijeti na značenje pa da moliš Allaha da se Poslanik ﷺ, zauzima za tebe. Zato što je prvo značenje protivno iskrenosti u ibadetu Allahu ﷻ. Zatim Poslanik ﷺ se ne može zauzimati ni za koga osim sa Allahovim ﷻ, dopuštenjem.

prema Kibli. Dok Malik smatra da će se u ovom slučaju okrenuti prema kaburu, kao što je prethodilo i kao što to od njega prenosi Ibn-Vehb u predaji: "Kada bude poselamio Poslanika ﷺ, okrenut će lice prema njemu ne prema Kibli. Ali će se približiti i poselamiti i doviti ali kabur neće doticati rukom."

Njegove riječi su prethodile da će donijeti salavat na njega i da će nakon toga doviti.

Poznato je, da su donošenje salavata na njega i učenje dove radi njega, razlozi zasluživanja njegovog šefata robu na Sudnjem danu. Kao što kaže u vjerodostojnom hadisu:

> ***"Kada čujete mujezina da uči onda izgovarajte ono što on izgovara. Zatim donesite salavat na mene.[1] Jer ko bude donosio salavate na mene Allah donese na njega deset salavata. Zatim tražite od Allaha za mene Vesilu. To je stupanj u Džennetu koji ne zaslužuje osim rob među Allahovim robovima. Nadam se da ću ja biti taj rob. A ko bude za mene tražio od Allaha vesilet zaslužit će moj šefat na Sudnjem danu."[2]***

Tako da Malikove riječi u ovoj priči - ako se potvrde da su od njega - znače da, kada se okreneš prema njemu, doneseš salavat i selam na njega, i zamoliš Allaha njemu za *Vesilet*, on će se zauzimati za tebe na Sudnjem danu. Narodi će tražiti posredništvo na Sudnjem danu sa njegovim šefatom. Robovo traženje njegovog šefata na dunjaluku biva sa pokornošću njemu i sa činjenjem onoga čime se zaslužuje njegov šefat na Sudnjem danu. Kao što je traženje od Allaha *Vesileta* za njega i slično tome.[3]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullahu – kaže: Poslanik ﷺ kaže: ***Donosite salavat na mene.*** Ukazuje da nije obaveza spojiti uvijek selam i salavat. Zatim stvar je općenita. U ovome je dokaz da nije obavezno da donosimo salavat onakav kakvog ih je poučio u namazu tj. da kažeš: Sallallahu alejhi, bez da dodaješ selam.

[2] Bilježi ga Muslim u Sahihu br. 384 od Abdullaha b. Amra b. Asa – radijjallahu anhuma.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullahu – kaže: Dakle da li je dozvoljeno tražiti od Allaha da se Poslanik ﷺ zauzima?

Odgovor: Ako je sa djelom radi kojeg se zaslužuje šefaat onda je dozvoljeno. Ako je traženje šefaata od Poslanika ﷺ onda nije dozvoljeno. Ali da li to znači kufr? Reći

Također, ono što se prenosi u predaji od Ibn-Vehba od njega: "Kada bude poselamio Poslanika ﷺ, okrenut će lice prema njemu ne prema Kibli. Ali će poselamiti i doviti." Misleći na dovu za Poslanika ﷺ, i njegovu dvojicu prijatelja.

Ova dova je dozvoljena na tom mjestu, kao što je slučaj sa dovom u posjeti kaburovima svim mu`minima. A to je dova za njih, a najpreči među ljudima da se dovi za njega, za oca i majku bih ga žrtvovao, je Poslanik ﷺ.

Ovako se slažu Malikove izreke, a pravi se razlika između dove koju je volio[1] i dove koji je pokudio, i spomenuo da je to novotarija.

Što se tiče priče da je Malik proučio ovaj ajet: **"A da ti oni dođu kada sami sebi nasilje učine i zamole Allaha da im oprosti, pa da i Poslanik zamoli da im se oprosti."** Ona je – Allah najbolje zna – lažna. Jer ovo nije niko od imama spomenuo da ja znam. I nije spomenuto da je ijedan od njih smatrao poželjnim da se od Poslanika ﷺ, nakon njegove smrti traži traženje oprosta ili nešto drugo. A govor koji je zapisan od Malika i drugih ukazuje suprotno ovome.

Ovako nešto se može spoznati u priči koju spominje grupa od kasnijih generacija pravnika o beduinu da je došao kod Vjerovjesnikovog ﷺ, kabura, te da je proučio ovaj ajet i spjevao dva stiha:

O, ti najbolji koji si ukopan na mjestu kojeg veličam

ćemo da nije kufr, jer nije prizivao Poslanika ﷺ sa djelom kao djelom kojim se priziva Allah ﷻ. Nego je tražio od Poslanika ﷺ da se zauzima za njega od Allaha. A nije Poslanika ﷺ, stavio na Allahov ﷻ, stupanj. Tako da ne biva kufrom. Ali biva novotarijom i bez sumnje haramom. Tako ako ti se postavi pitanje: Da li je dozvoljeno tražiti Poslanikov šefat ﷺ? Mora se pojasniti. Ako se pod tim podrazumijeva činjenje onoga čime se zaslužuje šefaat onda je to sa pravom. Ali ako od njega traži šefaat onda nije dozvoljeno.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullahu – kaže: To je dova upućena za Poslanika ﷺ: Neka je selam na tebe Allahov Poslaniče, Allahu blagoslovi ga. A dova koju je mrzio ili pokudio je dova koju učiš za sebe tako što ćeš odrediti posebno mjesto za dovu kod kabura što je u najmanju ruku mekruh.

Pa je njegovu ljepotu poprimilo svako mjesto i brdašce
Moja duša je žrtva za kabur kojeg si ti nastanio
U njemu je čednost, u njemu je blagost i plemenitost.

Zbog toga je grupa kasnijih generacija pravnika od Šafijinih i Ahmedovih prijatelja smatrala ovo poželjnim. Za dokaz su uzeli ovu priču kojom se ne može potvrditi šerijatski propis. Posebno u ovoj stvari, koja da je bila propisana i dopuštena ashabi i tabiini bi je poznavali i više bi je činili od drugih. Nego za upotpunjavanje potrebe[1] ovog beduina i njemu sličnih postoje razlozi koje sam pojasnio na drugom mjestu mimo ovog.

Ne mora značiti da svako onaj kome se upotpuni njegova potreba radi određenog razloga da to znači kako je njegov razlog propisan i naređen. Allahov poslanik ﷺ, tokom svog života je bio upitan za neke stvari, pa bi ih dao i nije odbijao nikoga ko nešto zatraži. Nekada bi te stvari bile zabranjene u pogledu onoga koji ih traži. Tako da je jednom prilikom rekao:

"Ja nekom od vas dadnem nešto traženo pa on od mene izađe stavljajući pod pazuh vatru." Rekoše: "Allahov Poslaniče, zašto im daješ?" Kaže: "Oni neće ništa drugo osim da traže a Allah odbija da ja budem škrt."

Čovjek će učiniti djelo, pri čemu će biti ubjeđen da je to dobro, ali ne znajući da je to zabranjeno. Ali on bude nagrađen za svoju lijepu namjeru. Te mu se oprosti radi njegovog neznanja. Ali ovo područje je opširno.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullahu – kaže: Nema sumnje da ovdje nije bitna vjerodostojnost priče nego kao što je spomenuo Šejh da ih je grupa. Zatim Allah ﷻ u ajetu kaže: ***A da su oni, kad su sebi učinili nepravdu,(iz zalemu) došli kod tebe.*** (En-Nisa, 64). Nije rekao 'kada su učinili nepravdu'(*zalemu*) a razlika između njih je zato što riječca 'kad'(*iz*) ukazuje na nešto što je bilo, dok riječ 'kada'(bez ove riječice) ukazuje na budućnost a ajet je u kontekstu priče koja se desila u Poslanikovo ﷺ vrijeme. Pa im je Uzvišeni rekao: ***A da su oni, kad su sebi učinili nepravdu.*** Tj. kada su učinili sebi nepravdu došli kod Poslanika ﷺ da tražiš oprosta za njih, pa Poslanik ﷺ zatraži oprosta za njih, jer Poslanik ﷺ poslije smrti ne može tražiti ni za koga oprost. Jer njegova djela su prestala sa njegovom smrću. Kao što je od nega prenešeno da je rekao: ***Kada čovjek umre njegova djela prestanu osim u tri slučaja: trajna sadaka, ili korisna nauka, ili dobro dijete koje će doviiti za njega.***

Sve vrste inovacijskih ibadeta su zabranjene, pojedini ljudi ih čine, od čega im se obestini neka vrsta koristi. Ali to ne dokazuje da su propisani. Ali da njihova šteta nije bila veća od koristi ne bi bili zabranjeni.

Zatim, ovaj počinioc može imati svoje shvatanje, ili da pogriješi kao mudžtehid ili sljedbenik. Te bude nagrađen za propisano dobro koje je učinio uporedo sa zabranjenim. Poput mudžtehida koji pogriješi, što smo pojasnili na drugom mjestu.

Ovdje se želi istaći da je Malik najbolje poznavao ove stvari. Stanovao je u Medini, gledao je ono što su činili tabiini i njihovi sljedbenici. Slušao je ono što su prenosili od ashaba i velikana među tabiinima. On je zabranjivao da se stoji pored kabura radi dove, navodeći da to nisu činili selefi. Ljude je u vrijeme Omera ﷺ pogodila suša pa je kišu tražio posredstvom Abbasa (njegovim dovljenjem).

U Buharinom Sahihu se prenosi od Enesa: "Da je Omer tražio (od Allaha) kišu posredstvom Abbasa b. Abdul-Mutaliba i kaže: *"Allahu, mi bi smo ako nas pogodi suša, tražili kišu posredstvom Tvog Vjerovjesnika pa nas napojiš. Pa Ti se približavamo amidžom Tvog Vjerovjesnika pa nas napoj." Pa bi im bila data kiša."*[1],[2]

Posredstvom njega su tražili kišu kao što su je tražili posredstvom Vjerovjesnika ﷺ, u toku njegovog života. To je u stvari bilo tako što su tražili posredništvo putem njegove dove i zauzimanja za njih. Pa bi on dovio za njih, a oni bi dovili sa njim. Poput imama i muktedija bez a da neko od njih zaklinje Allaha sa stvorenjem. Ili kao što niko od njih nema pravo da drugog zaklinje stvorenjem. Ali kada je Vjerovjesnik ﷺ, umro oni su to

[1] Sahihul Buhari br. 1010, Feth.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullahu – kaže: Ovu predaju su pojedini novotari uzeli za dokaz da kažu: Da je koristio Abbasa kao posrednika rekavši: Tražimo kod Tebe posredstvo putem amidže našeg Vjerovjesnika. Međutim ovo je sa strane zavođenja i slijeđenja manje jasnih dokaza. Jer u predaji u oba Sahiha stoji: **Abbasu, ustani pa moli za nas.** Ovo je samo upotpunjenje značenja. Jer on je govorio: Mi smo tražili poredstvo našim Vjerovjesnikom. I poznato je da su putem Vjerovjesnika ﷺ tražili kišu tj. tražili su od njega dovu što ne znači da su tražili kišu radi njegove ličnosti ﷺ.

posredništvo tražili Abbasovom dovom, i na taj način molili su za kišu.

Zbog toga pravnici kažu da je poželjno moliti za kišu preko dobrih i pobožnih ljudi (njihovom dovom). Još je bolje ako se radi o članovima Ehlu bejta (Poslanikove ﷺ porodice).[1] Muavija je molio za kišu posredstvom Jezida b. Esveda Džeršija. I kaže: "Allahu molimo te za kišu radi Jezida b. Esveda. O Jezide podigni ruke." A on podiže ruke i prouči dovu, a sa njim su dovili ljudi sve dok se kiša ne spusti a zatim se ljudi raziđoše."[2] Ali pri tome niko od ashaba nije otišao kod Vjerovjesnikovog ﷺ, kabura niti kod nekog drugog kako bi radi njega ili njegovim posredstvom molio za kišu.

Učenjaci smatraju poželjnim selam na Poslanika ﷺ, radi hadisa koji se nalazi u Ebu-Davudovom Sunnenu od Ebu-Hurejre ؓ, da je Allahov Poslanik ﷺ, rekao:

"Nema čovjeka koji će me poselamiti a da mi Allah neće vratiti dušu pa da mu odgovorim na selam."

Ovo i pored onoga što se prenosi kod Nesaija i drugih da je rekao:

"Allah je, uistinu, odredio meleke pored mog kabura koji mi dostavljaju selame od mog ummeta."

U Ebu-Davudovom Sunnenu i kod drugih se prenosi od Poslanika ﷺ, da je rekao:

"Donosite čim više salavat na mene u danu i noći petka. Vaš salavat se predočava preda mnom." Pa su rekli: "Allahov Poslaniče, kako će se naši salavati predočavati pred tobom a

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullahu – kaže: Dokaz tome je da je Omer tražio kišu Abbasom iako je Omer vrijedniji od Abbasa. Ali i pored toga tražio je kišu Abbasom. Isto tako ako pripadaju Poslanikovoj ﷺ porodici u njima mora postojati dobrčinstvo. Zato što od Poslanikove porodice ima najgriješnijih Allahovih robova. Iako su muslimani oni su griješnici. Varaju se srodstvom, misleći ako pripadaju Poslaniku da im je oprošteno, kao što su učesnici na Bedru. Ovo je pogrešno. Tako da Poslanikova porodica ako nisu dobročinitelji pomoću njih se neće tražiti zauzimanje u dovi.

[2] Pogledaj Isabe od Hafiza Ibn-Hadžera 3. dio, str. 673. Kaže: "Bilježi ga Ebu-Zur'a i Jakub b. Sufjan u njihovoj knjizi Istorije sa vjerodostojnim lancem.

ti ćeš istruhnuti – ili će ti se kosti raspasti?" Pa reče: "Allah je zabranio Zemlji da jede meso vjerovjesnika."[1]

Donošenje salavata i selama na njega – oca i majku bih žrtvovao za njega – je ono što su naredili Allah i Njegov Poslanik.

U Sahihu se bilježi da je rekao:

"Ko na mene donese salavat jedanput Allah će donijeti salavat na njega deset puta."

Ono što nam je propisano ili dozvoljeno kod posjete kaburova od vjerovjesnika, dobrih ljudi i svih mu`mina je od roda dozvoljenog u slučaju njihove dženaze. Pa kao što se namazom umrlom misli na dovu za njega, isto tako posjetom njegovom kaburu se ima namjera učenje dove za njega. Kao što se potvrđuje

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullahu – kaže: Poslanik ﷺ kaže: ***Allah je zabranio Zemlji da jede meso vjerovjesnika.*** Je dodavanje zabrane nečemu što je nepojmljivo razumom. Dakle usmjerio je obraćanje nečemu nepojmljivom za razum. Ali sva stvorenja u pogledu Allahovog ﷻ obraćanja imaju razum. Zato je Allah ﷻ Zemlji i nebu rekao: ***"Pojavite se milom ili silom!" – "Pojavljujemo se drage volje!"*** –odgovorili su. (Fussilet, 11). Ovaj opis sadrži pravilnu množinu muškog roda 'pojavljujemo se drage volje' jer su oni sa upućenim obraćanjem njima i njihovim odgovorom postali na stupnju kao da imaju razum. Isto tako se tumači i ova zabrana Zemlji da nagriza meso vjerovjesnika. Zato se mora znati da Zemlja ne jede meso vjerovjesnika. Međutim što se tiče nekog drugog mimo vjerovjesnika osnova je da Zemlja pojede njegovo meso. Tako da ne ostane ništa osim dio (repnjača) čovjekove kičme koji je poput košpice sve do proživljenja. Ili ostane čitavo čovjekovo tijelo iz počasti prema njemu.

Mnogi su nam pričali kako su kopajući temelje ograde oko grada našli čovjeka suhe kose, a kada su mu otvorili kabur iz njega se osjetio miris koji je bolji od miska. Dakle našli su čovjeka onakvim kakav je bio osušen ali kosa i lice su mu ostali cijelim. Subhanallah. Ovaj čovjek je bio ukopan prije mnogo godina. O tome su razgovarali sa šejhom Abdurrahmanom S`adijem – rahimehullah – pa im je naredio da ga vrate na njegovo mjesto. I da pomaknu ogradu od njega, da ga smjeste unutar ili van zidina. Ali ono što je bitno jeste da smo sigurni da Zemlja ne jede meso vjerovjesnika, što se tiče drugih ljudi može da jede ili ne jede njihovo meso.

U ovome je dokaz na veoma bitno pitanje u akidi a to je da ashabi nisu dopuštali da im nešto promakne što je trebalo pojašnjenje a da za to nisu pitali. Zato su rekli: Kako će to biti kad ćeš istruhnuti? Pa im je odgovorio.

Ovu korist ćemo uzeti tj. da nam nije dozvoljeno da se udubljujemo u pitanja svojstava ako to nije prenešeno od ashaba jer su oni bili najpažljiviji i najinteligentniji u tim pitanjima. Bili su pametniji od nas. Ali su se više bojali da donose odluke ispred Allahovih i Poslanikovih ﷺ riječi.

od Vjerovjesnika ﷺ u Sahihu, Sunnenu i Musnedu da je podučavao svoje ashaba u slučaju posjete kaburovima da kažu:

"Neka je selam na vas o stanovnici ovih kuća od mu'mina. Mi ćemo vam se - inša-Allah - uskoro pridružiti. Neka se Allah smiluje onima koji su od nas i od vas prije otišli i onima koji će kasnije doći. Molimo Allaha, vama i nama za oprost. Allahu ne uskrati nam njihovu nagradu. [1] Ne iskušaj nas poslije njih, i oprosti nama i njima."[2]

Ovo je posebna dova za umrlog, isto onako kao što je u toku dženaze namaza opća i posebna dova:

"Allahu oprosti našim živima i mrtvima, prisutnima i odsutnima, našim velikim i malim, muškarcima i ženama. Ti znaš naše kretanje i naš kraj."[3],[4]

Pa bi onda posebno izdvojio mrtvog sa dovom.

O munaficima Allah ﷻ kaže:

وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰٓ أَحَدٍ مِّنْهُم مَّاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِۦٓ

"I nijednom od njih, kad umre, nemoj molitvu obaviti." (Sura Et-Tewbe, 84)

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ne uskrati nam njihovu nagradu. Tj. podari nam njihovu nagradu? Ne, nego nagradu posjete tj. čovjekove posjete kaburovima. Ili njihovu nagradu to znači ako smo pogođeni njihovom smrću. A nema sumnje da nema nikoga ko nije pogođen musibetom mrtvih.

[2] Bilježi ga Muslim u svom Sahihu br. 974, Tirmizi br. 1053, Ebu-Davud br. 3237, Ibn-Madže br. 1306, Nesai br. 1927, Ahmed u Musnedu 2.dio, str. 300, 375 i 6. dio, str. 71, 76 i 111.

[3] Bilježi ga Tirmizi u Sunnenu br. 1024, Ebu-Davud br. 3201, Ibn-Madže u Sunnenu br. 1498, Hakim 1. dio, str. 358, zatim ga je ocjenio sahihom po uslovma obojice šejhova a sa njime se složio Zehebi.

[4] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ako razmisliš o dženazi namazu najprije se u njoj počinje sa Allahovim pravom, zatim sa Poslanikovim ﷺ pravom. Zatim sa općim pravom, zatim sa posebnim pravom, fatihom, zatim salavatom na Poslanika ﷺ, zatim općom dovom, zatim posebnom dovom. Tešehud je isto tako: prvo pozdravi Allahu, zatim selam na Poslanika ﷺ, zatim selam na onoga koji klanja i na Allahove dobre robove.

Kada je Allah zabranio Svom Vjerovjesniku ﷺda moli i da klanja dženazu za njih ili da bdije nad njihovim kaburovima zbog njihovog nevjerstva, to je ukazalo pojašnjenjem i shvatanjem da se za mu`mina uči dova i da stoji nad njegovim kaburom. Zato je došlo u Sunnenu: "Da je Vjerovjesnik ﷺ, kada bi ukopao čovjeka od svojih ashaba, stao bi iznad njegovog kabura a zatim bi rekao:

"Molite njemu za učvršćenje, jer sad biva ispitivan."[1]

Ali da od posjete ima namjeru da nešto traži od umrlog ili da Allaha zaklinje njime. Ili (da misli) kako mu se na tom mjestu odaziva na dovu, ovo nije niko činio od selefa ovog ummeta, niti od ashaba niti od njihovih tabiina koji su ih slijedili u dobročinstvu. Nego su se ove stvari dešavale poslije njih. Malik i drugi učenjaci su pokudili da neko kaže: "Posjetili smo Vjerovjesnikov ﷺ, kabur."[2]

Kadi Ijjad kaže: "Malik je mrzio da se kaže: "Posjetili smo Vjerovjesnikov ﷺ, kabur." A od pojedinih smo prenijeli kako je to obrazlagao Poslanikovom ﷺ, kletvom onih koje posjećuju kaburove.

Kadi Ijjad kaže: "Ovo odgovara njegovim riječima:

"Zar vam nisam bio zabranio da posjećuje kaburove, sada ih posjećujte."[3]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ali ima ljudi koji dove sa ljudima (grupno) kao što to čine pojedini džahili stanu i pred ljudima dove: Allahu oprosti mu, budi blag prema njemu. A naređeno im je da mole njemu za oprost i da mu traže učvršćenje. Svaki čovjek posebno dovi.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Neka niko ne kaže da je Šejhul islam – rahimehullah – olahko shvatao pitanje mejita i njegovo zaklinjanje Allahom. Zato što je rekao da to nije bilo od postupaka selefa. Ako nije bilo tako šta ćemo reći? Hoćemo li reći da je haram ili širk? Vratit ćemo se dokazima na drugom mjestu.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Zato što Amidije govore: Posjetili smo Poslanikov ﷺ kabur dok pojedini džahili smatraju da je posjeta Vjerovjesnikovom ﷺ kaburu vrijednija od tavafa oko Kabe. Ovo je ogromna greška. Značenje posjete Poslanikovom ﷺ kaburu podrazumijeva posjetu da ga poselami i izađe. Ali da namjeravaš posjetu kaburu je od neznanja. Nego idi i nanijeti namaz u Poslanikovoj ﷺ džamiji radi njegovih ﷺ riječi: ***Ne pritežu se jahalice osim radi tri džamije...*** hadis.

Od pojedinih među njima se prenosi da je to, kada je rečeno, kako je posjetilac bolji od onoga kojeg je posjetio, pa je rekao: "Da to nema nikakve veze." Jer nije svako ko posjećuje u ovom obliku. U hadisu se navodi kako će stanovnici Dženneta posjećivat svog Gospodara, a ovaj termin ne uskraćuje to pravo.

Kaže: "Preče je da se za to kaže: "Malikovo kuđenje ovakvih riječi jeste radi toga što se posjeta dodala Vjerovjesnikovom ﷺ, kaburu. A da je rekao: "Posjetili smo Vjerovjesnika ﷺ." Onda to ne bi pokudio. Radi Poslanikovih ﷺ, riječi:

"Allahu ne učini moj kabur idolom koji će se obožavati. Allahova srdžba se pojačala nad narodom koji su od kaburova svojih vjerovjesnika učinili mjesta molitve."

Tako da je zabranio dodavanje ovakvog termina kaburu, ili poređenju sa ovima, kako bi spriječio zlo i zatvorio vrata.

Kažem da većina ljudi, po običaju, upotrijebljava termin 'posjetili smo' kada je riječ o posjeti kaburova vjerovjesnika i dobrih ljudi u pogledu termina posjete kaburovima u novotarskim i posjetama koje vode u širk, ali ne i u propisanim posjetama. Od Vjerovjesnika ﷺ, nije potvrđen ni jedan hadis o posjeti posebnog kabura. Niko od toga nije ništa prenio, ni autori Sahiha niti Sunnena.

Niti su o tome govorili nešto imami u Musnedima kao što je Imam Ahmed i drugi. Nego se ovako nešto prenosi od skupina koje podmeću hadise i drugih. Najjači hadis koji je po tom pitanju prenešen jeste hadis kojeg bilježi Darekutni - ali je hadis slab po konsenzusu učenjaka - ili hadisi koji se prenose o posjeti njegovom kaburu, kao da je rekao:

"Ko me posjeti i posjeti mog oca Ibrahima u jednoj godini ja mu garantujem kod Allaha Džennet."[1]

Ili:

[1] Sujuti ga navodi u Zejlu ahadis mevdu'a br. 119 i kaže: "Ibn Tejmijje i Nevevi kažu da je podmetnut i da nema osnove." Pogledaj Medžmu'a od Nevevija – rahimehullah – 8. dio, str. 481.

"Ko me posjeti poslije moje smrti kao da me posjetio u toku mog života."[1]

Ili:

"Ko obavi hadž a ne posjeti me uvrijedio me je."[2]

I slično tome od hadisa koji su svi lažni i podmetnuti.

Vjerovjesnik ﷺ, je općenito dozvolio, da se kaburovi posjećuju, nakon što je bio zabranio, kao što se od njega prenosi u Sahihu da je rekao:

"Bio sam vam zabranio da posjećujete kaburove pa ih posjećujte."

Također u Sahihu od njega se prenosi da je rekao:

"Tražio sam od Allaha da molim majci za oprost pa mi nije dozvolio. I tražio sam dozvolu da posjetim njen kabur pa mi je dozvolio. Pa posjećujte kaburove jer oni podsjećaju na Ahiret."[3]

---

[1] Albani u Daife, 1. dio, str. 62, kaže: "Bilježi ga Taberani u Mu'adžemu kebiru 3/203/2, i u Evsatu 1/126/2 od dodataka na oba Mu'adžema, Mali i Veliki. Kao i Ibn-Adijj u Kamilu, Darekutni u Sunnenu str. 279, Bejheki 5/246, Silfi u Sani ašer min mešjehati bagdadijc 54/2. Svi ga bilježe od Hafsa b. Sulejmana Ebu-Omera od Lejsa b. Ebu-Selima od Mudžahida od Abdullaha b. Omera kao merfua predaju. Albani kaže: "Hadis je podmetnut." Od Ibn-Meina se navodi da je za Hafsa b. Sulejmana rekao da je bio lažov. Tako da je šejh – rahimehullah – oduljio u odgovoru na ovaj hadis pa pogledaj Silsiletu daife vel mevdu'a.

[2] Zehebi u Mizanu 3. dio, str. 237 kaže: "Podmetnut." Pogledaj Fevaid medžmu'a od Ševkanija str. 117, ili Kešfu hufa od Adžlunija str. 349, i Daife od Albanija 1. dio, str. 61.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Allahovo ﷻ neodobravanje Poslaniku ﷺ, da moli za oprost svojoj majci je dokaz da čovjek ne može tražiti ono što nije šerijatski dozvoljeno. Jer je to prelaženje granice u dovi. Ako bi neko tražio od Allaha da ga učini vjerovjesnikom reći ćemo da je to haram i da nije dozvoljeno. Isto tako je ako traži od Allaha da mu podari stupanj vjerovjesnika u Džennetu, jer je to također prelaženje granice u dovi. Zato što su položaji vjerovjesnika posebno za njih. Što se tiče hadisa: ***Stanovnici dženneta će gledati u stanovnike soba a iznad njih će biti poput usijanih zvijezda prekrivenih prahom na horizontu.*** Allahov Poslaniče, je su li to položaji vjerovjesnika ili šehida? Rekoše ashabi. Kaže: ***Naprotiv, tako mi Onoga u Čijoj ruci je moja duša, to su ljudi koji su povjerovali u Allaha i istinoljubivi bili, pa su postigli taj položaj.*** Ovo ne ukazuje da će nečiji položaj biti poput položaja

Ova posjeta je radi sjećanja na Ahiret. Zato je dozvoljeno posjetiti kaburove kafira radi toga. Poslanik ﷺ, je izlazio na Bekije pa bi poselamio mrtve i dovio za njih. Ova posjeta je posebna za muslimane. Kao što je dženaza namaz poseban za mu`mine.

Od Poslanika ﷺ, se u Sahihu prenosi da je rekao:

"Allah je prokleo jevreje i kršćane zato što su kaburove svojih vjerovjesnika učinili mjestima za molitvu."

Upozoravajući na ono što su činili.[1] Aiša kaže: *"Da nije tako njegov kabur bi bio istaknut ali se bojalo da se ne uzme mjestom molitve."*

U Sahihu se prenosi da mu je Ummu-Seleme spomenula crkvu u Abesiniji, pa je spomenula nešto od njene ljepote i slika. Pa je Poslanik ﷺ, rekao:

"Oni bi, kada umre dobar čovjek među njima, sagradili mjesto molitve, i naslikali bi te slike. Oni su najgora stvorenja kod Allaha na Sudnjem danu."

Ovako stoji u Sahihu.

U Muslimovom Sahihu od Džunduba b. Abdullaha se prenosi da je rekao:

"Čuo sam Allahovog Poslanika ﷺ prije nego što je umro na pet dana da kaže: "Ja se pred Allahom odričem da sam sebi

---

vjerovjesnika. Tako da je ograničenje da svako ko moli Allaha za ono što šerijatski nije moguće on prelazi granicu u dovi. Od toga je da se Allah neće odazvati onome ko moli za grijeh ili kidanje rodbinskih veza. Zato što Allah nije zadovoljan sa ovim. Također, neće se odazvati onome ko moli za nešto što nije moguće određenjem. Kao da kaže: Allahu učini da sada bude Sudnji dan. Ovo nije moguće radi određenja shodno onome kako je Allah obavijestio. Ne u pogledu Allahove moći, jer Allah je moćan da učini da sada bude Sudnji dan. Ali Sudnji dan ima predznake koji će mu prethoditi na osnovu onoga o čemu je obavijestio Allah i Njegov Poslanik ﷺ. Ovome je ograničenje da čovjeku nije dozvoljeno da traži od Allaha ono što nije moguće šerijatski niti određenjem.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ako bi vidjeli ljude kako su kaburove svojih vjerovjesnika uzeli mjestima obavaljanja molitve da li je dozvoljeno da ih proklinjemo. Moguće je da kažemo: Allahu prokuni onoga ko ovo čini (uopšteno).

nekoga od vas uzeo za prisnog prijatelja (Halila),[1] jer je mene Allah uzeo za prijatelja (Halila) kao što je Ibrahima uzeo za prijatelja (Halila). A da sam ikoga od mog ummeta uzeo za prijatelja (Halila) uzeo bih Ebu-Bekra za prijatelja. A zar nisu oni koji su bili prije vas, uzimali kaburove svojih vjerovjesnika mjestima za molitve. Zato nemojte uzimati kaburove za džamije, ja vam to zabranjujem."

U Sunnenu se od Poslanika ﷺ, prenosi da je rekao:

"Nemojte od mog kabura činiti praznik, nego donosite salavat na mene gdje god da ste, jer baš salavat dopire do mene."

U Muveti i na drugim mjestima se prenosi da je Poslanik ﷺ, rekao:

"Allahu ne učini moj kabur idolom koji će se obožavati. Allahova srdžba se pojačala nad narodom koji su kaburove svojih vjerovjesnika učinili mjestima za molitve."

U Musnedu i u Sahihu od Ebu-Hatima od Ibn-Mes`uda se prenosi da je Poslanik ﷺ, rekao:

"Najgora stvorenja, od onih koje će zateći Sudnji dan dok su živi, koji kaburove uzimaju mjestima za molitve."

Značenje ovih hadisa je mutevatir prenšeno od njega ﷺ - oca i majku bih žrtvovao za njega – a isto tako i od njegovih ashaba.

Ovo što je zabranio od uzimanja kaburova za mjesta molitve je suprotno onome što je naredio i propisao od donošenja selama na mrtve ili dove za njih. Tako da je propisana posjeta od druge vrste, dok je novotarska posjeta od prve vrste.

Njegova zabrana da se kaburovi uzimaju mjestima molitve obuhvata i zabranu izgradnje džamija nad kaburovima, ili namjere da se klanja kod njih (kaburova). Svaki od ova dva čina su zabranjeni konsenzusom učenjaka. Oni su zabranjivali da se nad

[1] Od ar. riječi *hullet* od nje je i *halil* a to je najveći stepen prijateljstva. U Kur'anu stoji da je Allah uzeo Ibrahima za *halila*. (op. rec.)

kaburovima grade džamije, čak su to direktno isticali haramom. Na što ukazuje i prethodni tekst.

Također su se složili,, da nije propisano namjeravati putovanje kod kaburova radi namaza i dove. I niko od muslimanskih imama nije rekao da su namaz i dova kod njih vrijedniji nego u džamijama u kojima nema kaburova. Nego su se složili da su namaz i dova u džamijama koje nisu sagrađene nad kaburima bolji od namaza i dove u džamija koje su sagrađene nad kaburima. Čak šta, više namaz i dova u ovima su zabranjeni.[1] Veliki broj među njima su direktno izrekli zabranu toga, ili čak i nevaljanost namaza u njima. I pored toga što postoji razilaženje oko ovoga.

Ovdje se ima za cilj istaći da ovo nije vadžib niti mustehab, po njihovom slaganju, nego se radi o mekruh činu po njima. Pravnici su o zabrani namaza na mezarju naveli dva obrazloženja:

Jedno je, nečistoća prašine koja se miješa sa leševima mrtvih. Ovo obrazloženje koriste oni koji prave razliku između starog i novog mezarja. I oko ispravnosti ovog obrazloženja postoji razilaženje. Razilaženje učenjaka u pogledu nečistoće prašine kaburova je od pitanja rastapanja-rastvaranja. Većina muslimanskih učenjaka kažu da se nečistoća čisti rastapanjem. Ovo je mezheb Ebu-Hanife i zahirija, kao i jedno mišljenje u Malikovom i Ahmedovom mezhebu. U Sahihu je potvrđeno da je Vjerovjesnikova ﷺ, džamija bila pored zida plemena Benu Nedžar. Iza njega su postojali kaburovi mušrika, palme i ruševine. Pa je Vjerovjesnik ﷺ, naredio te su se palme posjekle, ruševine su se poravnale a kaburi su iskopani. Palme je postavio u redu prema Kibli.[2] A da je kaburska prašina nečista onda bi prašina sa

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je poput onih koji odlaze u Husejnovu džamiju, ili tog i tog sa ovom namjerom. Oni su novotari. Ako bi neko rekao: Ako se čovjek namjerava da ide u nju radi mnoštva prisutnih tamo, šta mislite? Nema sumnje da je mnoštvo džemata vrijednije, ali ovoj se koristi suprotstavlja šteta. A to je vjerovanje da je namaz na ovim mjestima vrijedniji. To zbog skupa, ali je džamija sagrađena nad kaburom, a kao što je potvrđeno za džamije koje su sagrađene nad kaburima da namaz u njima nije valjan.

[2] Bilježi ga Buharija u svom Sahihu br. 427, Feth, i Muslim u svom Sahihu br. 524.

mušričkih kaburova bila nečista. Pa, Vjerovjesnik ﷺ, bi u tom slučaju naredio da se ta zemlja prenese, jer se morala pomiješati sa ostalim sastojcima na tom mjestu.[1]

Drugo obrazloženje je, to što se u takvom činu nalazi poistovjećivanje sa kafirima, u obavljanju molitvi pored kaburova. Što opet vodi u širk, a ovaj razlog je ispravan oko čega se svi slažu.

Oni koji to obrazlažu prvim razlogom - kao što je Šafija i drugi - obrazlažu također i ovim razlogom. To su smatrali pokuđenim zbog smutnje koja se nalazi u tome. Isto tako su smatrali imami od Ahmedovih i Malikovih prijatelja, kao što je Ebu-Bekr Esrem, Ahemdov prijatelj i drugi. Također on je ovu zabranu objašnjavao i drugim razlogom. Iako su pojedini među njima koristili prvi razlog.

Allah ﷻ kaže:

وَقَالُوا۟ لَا تَذَرُنَّ ءَالِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا

"I govore: Nikako božanstva svoja ne ostavljajte, I nikako, ni Vedda, ni Suvaa, a ni Jegusa, ni Jeuka, ni Nesra ne napuštajte!, a već su mnoge u zabludu doveli." (Sura Nuh, 23 - 24)

Ibn-Abbas i drugi među selefima spominju da su ovo imena dobrih ljudi u Nuhovom narodu. A kada su oni umrli ovi su bdjeli nad njihovim kaburima, te su naslikali njihove slike. Zatim im se vrijeme oduljilo a oni ih počeše obožavati. Ovo je naveo Buharija u

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Nema sumnje da je ovo nepotpuno objašnjenje a to je radi toga što se mora napraviti razlika između starog i novog mezarja. A to je zato što se u novom mezarju zemlja još nije pomiješala sa truhležom mrtvih zato što nije još uskopano. Drugo ako nije staro mezarje na njemu je namaz dozvoljen a hadis je općenit: ***Osim mezarja i kupatila.*** Ovo obrazloženje također poništava to da je tijelo muslimana čisto zbog toga se kupa i čisti. A da nije čisto ne bi ga očistio kada bi ga stavio u vode svih mora. Tijelo muslimana je čisto. Tako da je ovo obrazloženje nejako i nije ga moguće koristiti u ovoj situaciji.
Autor – rahimehullah – je naveo da je većina učenjaka spomenula da se nečistoća čisti promjenom stanja, tj. ako pređe iz jednog stanja u drugo onda je čista. I kaže: Najviše onih koji su na tom mišljenju su hanefije, zahirije, a također to je jedna od predaja u Malikovom i Ahmedovom mezhebu.

svom Sahihu.[1] I mufesiri kao što je Ibn-Džerir[2] i drugi, ili prenosioci priča o vjerovjesnicima poput Vesime i drugih.

Ispravnost ovog razloga objašnjavaju riječi Allahovog Poslanika ﷺ, kada proklinje one koji uzimaju kabure vjerovjesnika mjestima za molitvu. Poznato je da se kaburovi vjerovjesnika ne iskopavaju i da njihova prašina nije nečista. A Poslanik ﷺ, je za sebe rekao:

"Allahu ne učini moj kabur idolom koji će se obožavati."

I kaže:

"Nemojte moj kabur uzimati za mjesto praznovanja."

Tako da se spoznalo, da je ova njegova zabrana poput one o zabrani klanjanja u vrijeme izlaska sunca i njegovog zalaska, jer se nevjernici u tom vremenu klanjaju suncu. Allahov Poslanik ﷺ, je spriječio razloge koji vode u grijeh i zatvorio je taj predmet da se u ovom vremenu ne bi klanjalo. Iako klanjač ne klanja nikome osim Allahu ﷻ, niti priziva nekoga osim Allaha. Kako to ne bi odvelo u prizivanje mrtvih ili klanjanja njima, a obije stvari su se desile.

Među ljudima ima onih koji se klanjaju suncu i drugim zvijezdama, upućujući njima vrste dova i molbi, pri čemu odijevaju odjeću i prstenje misleći da to odgovara njima. Pri čemu se trude da odaberu posebna vremena, mjesta i tamjane za koje misle da ogovaraju njima. Ovo je najveći razlog širka radi kojeg su zavedeni mnogi među prethodnicima i kasnijim generacijama. Tako da se proširilo među onima koji se pripisuju islamu, i o čemu su pisali znameniti ljudi[3] u knjizi pod naslovom Skrivena tajna o sihru i obraćanju zvijezdama. I to po načinu mušrika iz Indije, astrologa, i arapskih mušrika i drugih. Poput Indijskog Taltama, Malkoše Balija, Ibn-Vahšije, Ebu Me`šera Balhija, Sabita b. Kurre, i mnogih drugih sličnih njima koji su ušli u širk i povjerovali u tagute i

[1] Br. 4920.
[2] Tefsir od Ibn-Džerira 29. dio, str. 62.
[3] Muhammed Hamid Fikhi u komentaru na knjigu Slijeđenje pravog puta (izdanje Darul kutub ilmije) kaže: "To je Fahr Razi, autor Tefsira. A ova njegova knjiga se nalazi u originalnom ručnom rukopisu u Darul kutub Misrije u Timorskoj knjižnici."

kumire, dok su se sa druge strane pripisivali sljedbenicima islama. Uzvišeni kaže:

أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ نَصِيبًا مِّنَ ٱلْكِتَٰبِ يُؤْمِنُونَ بِٱلْجِبْتِ وَٱلطَّٰغُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا۟ هَٰٓؤُلَآءِ أَهْدَىٰ مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ سَبِيلًا أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ لَعَنَهُمُ ٱللَّهُ ۖ وَمَن يَلْعَنِ ٱللَّهُ فَلَن تَجِدَ لَهُۥ نَصِيرًا

"Zar ne vidiš one kojima je dan dio Knjige kako u kumire i Taguta vjeruju, a onima koji ne vjeruju govore: "Ovi su na ispravnijem putu od onih koji vjeruju. To su oni koje je Allah prokleo, a onome koga je Allah prokleo nećeš naći nikoga ko bi mu pomogao!" (Sura En-Nisa, 51 – 52)

Većina selefa su rekli da se 'džibt' odnose na sihr, a tagut se odnosi na kumire, dok drugi kažu da se odnosi na šejtana, a oba mišljenja su ispravna.

Oni spajaju između džibta, koji predstavlja sihr, i širka koji predstavlja obožavanje taguta, kao što spajaju između sihra i obožavanja zvijezda. Ovo je nužno poznato od islamske vjere. Ili čak u vjeri svih poslanika da se radi o zabranjenom širku. Ovo je najveća vrsta širka sa čijom su zabranom poslani svi poslanici. Ibrahimovo ﷺ, obraćanje njegovom narodu je bilo u pogledu ovog širka, kao što stoji u riječima Uzvišenog:

وَكَذَٰلِكَ نُرِىٓ إِبْرَٰهِيمَ مَلَكُوتَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ

"...i Mi pokazasmo Ibrahimu carstvo nebesa i Zemlje"

sve do riječi:[1]

إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ

"Gospodar tvoj je, uistinu, mudar i sveznajući." (Sura El-En'am, 75 – 83)

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Također, riječi Uzvišenog: ***Osim ako moj Gospodar ne bude htio nešto od toga.*** Ovo je odvojena iznimka, a moj Gospodar ako bude htio nešto ono će se desiti a to nije od vaših božanstava koja vi obožavate.

Ibrahim ﷺ, je koristio ovaj način zato što je njegov narod uzimao zvijezde za svoje gospodare, koje su prizivali i od kojih su tražili potrebe. A niko od njih, niti bilo ko razumom obdaren, nije smatrao da je neka od tih zvijezda stvorila nebesa i Zemlju. Nego su ih prizivali mimo Allaha slijedeći pravac ovih mušrika. Zato je Ibrahim ﷺ, rekao:

قَالَ أَفَرَءَيْتُم مَّا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ أَنتُمْ وَءَابَآؤُكُمُ ٱلْأَقْدَمُونَ فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِّىٓ إِلَّا رَبَّ ٱلْعَٰلَمِينَ

"A da li ste razmišljali', upita on 'da su oni kojima se klanjate, vi i kojima su se klanjali davni preci vaši, doista, neprijatelji moji? Ali, to nije Gospodar svjetova." (Sura Eš-Šuara, 75 - 77)

Ibrahim ﷺ, kaže:

إِنَّنِى بَرَآءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ إِلَّا ٱلَّذِى فَطَرَنِى فَإِنَّهُۥ سَيَهْدِينِ

"Nemam ja ništa s onima koje vi obožavate, osim s Onim Koji me je stvorio jer će me On, doista, na Pravi put uputiti." (Sura Ez-Zuhruf, 26 - 27)

Ibrahim ﷺ, je negirao njihov vid obožavanja, uzdizanja zvijezda i širk, radi obožavanja kumira u obliku slika i talismana istih tih zvijezda. Ili se radilo o slikama umrlih vjerovjesnika, dobrih ljudi i drugih. Pa je polomio njihove kipove, kao što Uzvišeni kaže:

فَجَعَلَهُمْ جُذَٰذًا إِلَّا كَبِيرًا لَّهُمْ لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ

"I porazbija ih on u komade, osim onoga najvećeg, da bi se njemu obratili." (Sura El-Enbija, 58)

Ovdje je cilj ukazati na to da se širk obožavanjem zvijezda uveliko desio, isto tako i širk u pogledu mrtvih. Od upućivanja dova njima, skušenosti kod njih i ljubavi prema njima i slično.

Pa ako je Vjerovjesnik ﷺ, zabranio dovu iskreno Allahu kod kaburova kako to ne bi bio razlog koji vodi u širk Gospodaru, šta onda reći ako se radi o dotičnom širku od ljubavi prema njima, bez obzira da li od njih tražio upotpunjenje potreba ili otklanjanje

nedaća, ili da traži od njih da isto to traže od Allaha? Čak i kada bi Allaha zakleo sa nekim od Njegovih vjerovjesnika ili meleka i nekim drugim bilo bi mu zabranjeno. Makar to i ne bilo kod njegovog kabura, isto kao što se neće općenito zaklinjati stvorenjima. Ova skupina djela je zabranjena i ne može se pobiti radi slaganja (idžma'a) ummeta. Međutim da li se ovdje radi o zabrani tahrima ili tenziha? Postoje dva mišljenja, a najispravnije je da se radi o zabrani tahrima. Učenjaci se nisu razišli osim oko zaklinjanja Vjerovjesnikom ﷺ, posebno. O tome postoje dva mišljenja od Ahmeda i njegovih prijatelja, poput Ibn-Akila koji je odbijao razilaženje u zaklinjanju svim vjerovjesnicima. Ali mišljenje koje zastupaju svi učenjaci, kao što je Malik, Šafija, Ebu-Hanife i drugi, da se zakletva ne upotpunjava kod zaklinjanja stvorenjem, niti se može u opće zakleti stvorenjem, što je ispravno.

Zaklinjanje Allaha ﷻ sa Njegovim Poslanikom se gradi na ovoj osnovi, oko čega postoji razilaženje.

Od Ahmeda se po pitanju posredništva Vjerovjesnikom ﷺ, prenosi u Menseku od Mervezija, ono što odgovara da se zakletva njime upotpunjuje. Ali je tačno da se zakletva ne može njime upoputniti. Tako da je slučaj sa ovime isti.

Što se tiče nekog drugog mimo njega, nije poznato da se neko u ummetu razišao od učenjaka. Složili su se oko toga da se samo od Allaha nešto traži, te da se zaklinje sa Njegovim imenima i svojstvima, isto kao što se neko drugi moli time. Poput poznatih dova u Sunnenima:

"Allahu molim Te da tebi bude hvala, Ti si blag i Ti daruješ, Stvaraoče nebesa i Zemlje, Vladaru uzvišenosti i časti."[1]

U drugom hadisu stoji:

"Allahu ja Te molim, jer si Ti jedan i jedini Samoopstojeći, Koji nije rodio niti je rođen. I Kojem niko ravan nije."[2]

U drugom hadisu kaže:

[1] Bilježi ga Ibn-Madže u Sunnenu br. 3858 a hadis je sahih.
[2] Bilježi ga Ibn-Madže u Sunnenu br. 3857 a hadis je sahih.

"Molim Te svakim tvojim imenom kojim si Sebe nazvao, ili Si ga objavio u Svojoj Knjizi, ili Si ga kazao nekom od Stvorenja, ili Si ga sačuvao u Svom znanju."[1]

Ove i slične dove su dozvoljene, oko čega postoji slaganje učenjaka.

Ali ako kaže: "Molim čašću Onoga Koji sjedi na Tvom Aršu" onda postoji razilaženje po tom pitanju, iako ih većina to dozvoljava radi predaje koja se o tome bilježi dok se od Ebu-Hanife prenosi kuđenje takve dove.

Ebu-Hasan Kaduri u pojašnjenju Kerhija kaže: "Bišr b. Velid kaže: "Čuo sam Ebu-Jusufa da je rekao: "Ebu-Hanife - rahimehullah - kaže: "Nije lijepo da neko priziva Allaha osim Njime, i smatram pokuđenim da kaže: "Sa Onim Koji sjedi na Tvom Aršu ili sa pravom nekog od Tvojih stvorenja." Ovo je također stav Ebu-Jusufa. Ebu-Jusuf kaže: "Čast Onoga Koji sjedi na Aršu je Allah, tako da to ne smatram pokuđenim. Ali smatram pokuđenim da se kaže: "Pravom Tvog stvorenja" ili "pravom Tvojih vjerovjesnika i Tvojih poslanika, ili pravom Kuće i Meš`aril Harama" zbog čijeg se prava smatra pokuđenim.

Svi oni su rekli da upućivati molbe Njegovim stvorenima nije dozvoljeno, jer stvorenje nema pravo nad Stvoriteljem. Tako da nije dozvoljeno tražiti ono što se kod Njega ne zaslužuje. A što se tiče Onoga Ko sjedi na Aršu, da li se to odnosi na Stvoritelja ili stvorenje? Oko ovog postoji razilaženje među njima. Zbog čega su se oko toga i razišli. Do Ebu-Jusufa je doprla predaja o tome:

"Molim te Onim Koji sjedi na Tvom Aršu, i dužinom misliti u Tvojoj Knjizi, i sa Tvojim najvećim imenom, i Tvojom najuzvišenijom moći, i Tvojim potpunim riječima."

Oko ovoga su se razišli pojedini ljudi i kažu da hadis od Ebu-Seida kojeg bilježi Ibn-Madže od Vjerovjesnika ﷺ, u dovi koju je učio van namaza:

[1] Bilježi ga Ahmed 1. dio, str. 391, Hakim 1. dio, str. 509, a hadis je sahih.

"Allahu molim te pravom onih koji Te mole, i molim te pravom ovog mog hoda. Ja nisam izašao iz zlomisli, niti uzdizanja, niti hvale niti ugleda, nego sam izašao iz straha od Tvoje srdžbe i želje za Tvojim zadovoljstvom. Molim Te da me sačuvaš od Vatre i da mi oprostiš."[1]

Allah ﷻ kaže:

وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِى تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلْأَرْحَامَ

"Bojte se Allaha, čijim imenom jedni druge molite, i čuvajte rodbinske veze!" (Sura En-Nisa, 3)

Tako da oni koji su učili poput Hamze i drugih koji su 'erham' učili sa kesrom pa u značenju ovog ajeta kaže: "Tako što ćete Njime i rodbinskim vezama tražiti, kao što kaže: "Molim te Allahom i rodbinskom vezom."

Ako neko od gramatičara pomisli da nije dozvoljeno vezati zamjenicu u genitivu osim ako se ne povrati genitiv. Nego je rekao ako se vidi da je većina govora sa povratom genitiva, jer u suprotnom u arapskom će se čuti u govoru i pjesništvu veza mimo toga. Kao što Sibevejh kaže:

U njoj nema nikoga osim njega i njegova konja

Što ovdje nije nužno, poput onoga što se tvrdi u pjesništvu. I jer je u Sahihu potvrđeno da je Omer ؓ, rekao: *"Allahu, mi bi smo ako nas pogodi suša, tražili kišu posredstvom Tvog Vjerovjesnika pa nas napojiš. Pa Ti se približavamo amidžom Tvog Vjerovjesnika pa nas napoj." Pa bi im bila data kiša."*

[1] Bilježi ga Ibn-Madžc u Sunnenu br. 788, Ahmed 3. dio, str. 21, Ibn-Sunni br. 83 od Fudajla b. Merzuka od Atije Aufija.
Albani u Daife 1. dio, str. 34, kaže: "Ovaj lanac je slab sa dvije strane. Prva je Fudajl b. Merzuk kojeg su pojedini ocjenili povjerljivim a drugi su ga ocjenili slabim." Zatim je naveo one hafize koji su ga ocjenili slabim odgovarajući time Kevseriju: "Nesai kaže da je slab, Ibn-Hibban (u Povjerljivim) kaže da je griješio, a u Duafa se kaže da je griješio od povjerljivih a od Atije je prenosi podmetnute hadise.
Druga strana slabosti hadisa je u Atiji Eufija koji je također slab. Hafiz u Takribu kaže: "Istinoljubiv je ali je mnogo griješio a bio je šija i prenosio je indirektno hadise." Pogledaj Daife.

Kod Nesaija i Tirmizije i drugih se prenosi hadis od slijepca, kojeg je Tirmizi ocjenio sahihom: "Da je došao kod Vjerovjesnika ﷺ i upitao ga da zamoli Allaha da mu vrati vid. Pa mu je naredio da se abdesti i da klanja dva rekata i da kaže:

"Allahu ja Te molim i obraćam Ti se Tvojim Vjerovjesnikom Muhammedom, vjerovjesnikom milosti, o Muhammede, o Allahov Vjerovjesniče,[1] tobom se obraćam mom Gospodaru u mojoj potrebi da mi je upotpuniš. Allahu učini ga mojim zalagačem." Pa je prizivao Allaha, a Allah mu povrati vid."[2,3]

---

[1] Ove riječi je šejh b. Tejmije prokomentarisao tek na 306 str gdje kaže: "Dok njegove riječi: "O Muhammede, o Allahov Poslaniče." I slično tome su poziv kojim se traži potpuna pažnja u srcu onoga koga priziva, tako da ga zove zbog njegove srčane prisustnosti, kao što klanjač kaže: "Neka je selam na tebe o Vjerovjesniče, Allahova milost i Njegov blagoslov." (Op. rec)

[2] Bilježi ga Tirmizi u svom Sunnenu br. 3578, Ibn-Madže br. 1385, Ahmed 4. dio, str. 138 a hadis je sahih. Pogledaj Sahih džami'a 1279.

[3] Prethodna predaja može kod čitaoca izazvati nedoumicu i šubhu u pogledu dozvoljenosti ili nedozvoljenosti da se nešto traži preko Poslanika. Odgovor je da je bilo dozvoljeno tražiti preko Poslanika dok je bio živ ali kada je umro to više ni je dozvoljeno. Dokaz tome su Omerove riječi: *"Allahu, mi bi smo ako nas pogodi suša, tražili kišu posredstvom Tvog Vjerovjesnika pa nas napojiš. Pa Ti se približavamo amidžom Tvog Vjerovjesnika..."* Znači pošto je Poslanik umro Omer više nije od njega molio da posreduje u dovi već je tražio od Abbasa da on posreduje tj da moli za njih. Čini se da šejhov komentar na ovu predaju malo kasni ovdje, tako da se on na to nadovezao tek na 305 str gdje kaže: "Tako da *vesilet* (sredstvo približavanja) kojeg je naredio Allah ﷻ da se sa njime približavamo Njemu obuhvata *vesilet* u ibadetu Njemu ili u traženju od Njega. Tako da je vesilet u dobrim djelima koja je On naredio, ili *traženjem od živih* vjerovjesnika i dobrih ljudi da se zauzimaju za njega, to ne spada u vrstu zaklinjanja Allaha Njegovim stvorenjima.

Od ovog poglavlja je traženje ljudi od Vjerovjesnika (za njegova života) ﷺ, da se za njih zauzima na Sudnjem danu. Oni će od njega tražiti da se za njih zauzima kod Allaha ﷻ kao što su to tražili od njega na dunjaluku, kao npr, da im moli za kišu i slično.

Ili kao što Omer ؓ kaže: "Allahu, mi bi smo ako nas pogodi suša, tražili kišu posredstvom Tvog Vjerovjesnika pa nas napojiš. Pa Ti se približavamo amidžom Tvog Vjerovjesnika..." Što znači da smo Ti se približavali njegovom dovom i šefa'atom i molbom. Tako Ti se približavamo dovom, molbom i šefa'atom njegovog amidže.

Odgovo na ovo je da se kaže:

Prvo: Nema sumnje da je Allah na Sebe stavio pravo Svojih robova mu`mina, kao što kaže:

وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ ٱلْمُؤْمِنِينَ

"...a dužnost Nam je bila vjernike pomoći." (Sura Er-Rum, 47)

Ili kao što Uzvišeni kaže:

كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ ٱلرَّحْمَةَ

"Gospodar vaš je sam Sebi propisao da bude milostiv." (Sura El-En'am, 54)

U oba Sahiha se prenosi da je Poslanik ﷺ, rekao Muazu b. Džebelu ؓ, dok je bio pored njega:

"Muaze, znaš li koje je Allahovo pravo nad robovima?" Rekoh: "Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju." Kaže: "Njegovo pravo nad njima je da Ga obožavaju i da Mu ništa ravnim ne smatraju." A znaš li koje je pravo robova kod Allaha ako to učine?" Rekoh: "Allah i Njegov Poslanik

---

Ovdje se ne misli da Te mi zaklinjemo, ili nešto slično tome kao što to čine novotari poslije njegove smrti ili u njegovom odsustvu. Kao što neki ljudi kažu: "Molim te ugledom tog i tog kod Tebe." Ili kažu: "Mi se Allahu približavamo Njegovim vjerovjesicima i dobrom ljudima." Pri čemu prenose podmetnut hadis: "Ako tražite od Allaha tražite mojim ugledom, jer je moj ugled, uistinu, kod Allaha velik." Jer da je ovo vrsta *tevesula* ona sa kojom su se ashabi približavali, kao što Omer ؓ kaže, oni bi to činili i poslije njegove smrti. I ne bi zapostavili njega (Poslanika) odlazeći Abbasu znajući da je zaklinjanje i traženje njime veličanstvenije od Abbasovog.

Tako da se zna da je tevesul kojeg su spomenuli ono što čine živi mimo mrtvih. A to je tevesul sa njihovom dovom i šefa'atom, jer se takve stvari mogu tražiti od živog. Dok se od mrtvog ne traži ništa, ni dova niti nešto drugo. Isto tako i hadis slijepca kada je tražio od Vjerovjesnika ﷺ da moli Allaha za njega, da mu vrati vid, pa ga je Vjerovjesnik ﷺ, podučio dovi u kojoj će moliti Allaha da prihvati šefa'at Svog Vjerovjesnika za njega. Završen citat (Op. rec)

najbolje znaju." Kaže: "Njihovo pravo kod Njega je da ih ne kazni."[1]

Ovo je pravo koje je obavezno Njegovim potpunim riječima i istinitim obećanjem.

Učenjaci su se složili da je obavezno ono što je Allah učinio obaveznim Svojim obećanjem. Ali su se razišli da li Allah može Sebi nešto staviti u obavezu, ili da Sam Sebi nešto zabrani? Na dva mišljenja.

Onaj ko tvrdi da je moguće koristi za dokaz riječi Uzvišenog:

كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ ٱلرَّحْمَةَ

"Gospodar vaš je sam Sebi propisao da bude milostiv." (Sura El-En'am, 54)

I sa Njegovim riječima u vjerodostojnom hadisu kudsiji:

"Ja sam Sebi zabranio nepravdu, itd."[2]

Govor o ovome je smješten na neko drugo mjesto.

Što se tiče stavljanja u obavezu Sebi ﷻ, ili zabrane analogijom na Njegova stvorenja, je mišljenje Kaderija, što predstavlja novotarsko mišljenje suprotno vjerodostojnim predajama i direktnoj logici.

Muhadisi se slažu da je Allah ﷻ Stvoritelj svega, njegov Gospodar i Vladar. I da ono što On želi bude, a ono što ne želi ne biva. I da Ga robovi ne mogu obavezati ničime. A zbog toga oni koji su od ehlu sunneta tvrdili da se može obavezati rekao bi da je Sebi propisao milost te da je Sebi zabranio nepravdu. Ne zbog toga što rob ima pravo kod Allaha u nečemu, kao što stvorenje ima pravo nad stvorenjem. Allah ﷻ, je Taj Koji daje sve blagodati Svojim robovima. On je njihov Stvoritelj. On im šalje poslanike, On im olakšava iman i dobra djela. A ko bude sebi predstavio, od Kaderija i Mu`atezila, da oni kod Njega imaju pravo poput prava

[1] Sahihul Buhari br. 5967, Feth, i Sahih Muslim br. 58 i 59.
[2] Ovo je dio hadisa kojeg bilježi Muslim u svom Sahihu br. 2577.

koje ima najamnik kod svog gazde, on je neznalica po tom pitanju.[1][2]

Ako je stanje takvo onda posredništvo do Njega neće biti osim sa onim što je On podario od Svoje blagodati i dobročinstva. A pravo koje imaju Njegovi robovi je od Njegove blagodati i dobročinstva, a ne u smislu razmjene, niti u smislu onoga čime Ga je neko drugi obavezao, jer je On ﷻ visoko iznad toga.

Ako bude zamoljen onime što je On učinio razlogom traženog od bogobojaznosti i dobrih djela čijim je počiniocima obećao Svoje keramete. Te da će im On naći izlaza, i da će im

---

[1] Bilježi ga Ebu-Davud u Sunnenu br. 1479, Tirmizi br. 3372, Ibn-Madže 3828 a hadis je sahih.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Dakle, ako bi nas neko upitao: Da li mi imamo kod Allaha obavezno pravo?

Odgovor će biti: Ako je On to stavio Sebi u obavezu onda će to biti njegovo pravo a ako nije onda ne.

Reći će se: Ako želiš reći: Da li postoji išta što je Allahova obaveza ili ne postoji ništa što je Allahova obaveza? Onda ne, a ako želiš reći da je Allah Sam Sebe obavezao onda je to istina. Jer je Allah Sebi propisao milost, a zabranio je Sebi nepravdu, On čini ono što želi.

Ako bi neko rekao: Zar nije Allahova mudrost ono što nalaže u trenutačnom stanju obavezu i jer je mudrost postavljanje nečega na njegovo mjesto?

Odgovor je: Da, to je tako, ali ko kaže da ono što vidimo obavezom shodno onome što nalaže mudrost je to što nalaže mudrost. Ovo je veoma bitno pitanje. To je ono što su širile kaderije i muatezile kao misao riječima: Na Njemu je obaveza da čini ono što je korisnije i korisno tj. da ostavi dobro radi boljeg i da ostavi štetno čineći dobro. Kažu: To je ono što nalaže mudrost da bude tako, jer nije od mudrosti da počinioc ostavi dobro radi boljeg ili dobro radi štetnijeg. Ali ovaj govor je pogrešan, jer mi to možemo smatrati mudrošću a da mudrost bude suprotna tome. Tako da je moguće da negirati svaku obavezu Allahu ﷻ čak i na osnovu Njegovog imena koje ukazuje na to tj. El-Hakim, Mudri. Zašto? Zato što mi ne poznajemo mudrost pa da kažemo naprimjer: Od mudrosti je da se spušti kiša u državi u vrijeme rata, kako bi se okoristili robovi, zemlja i životinje. Ali u tome u stvarnosit nema mudrosti. Ali ako je Allah ﷻ Sebe obavezao na nešto onda ćemo reći: To je vadžib Allahu jer je On rekao da je Sebe obavezao na to. Ovo je umjereno mišljenje između ova dva suprotna mišljenja. Mišljenje koje kaže: Da nepostoji ništa što je obaveza Allahu ﷻ, ni po onome što nalaže mudrost niti po nečemu drugom nego čini samo shodno Svojoj volji. Drugo mišljenje pripada muatezilama tj. da Mu je dužnost da čini ono što je korisnije i što je bolje od štetnijeg. Zato je Testeri u akidi otišao dotle da je rekao: Na Njemu nije obaveza da čini ni korisno niti ono što je korisnije.

darovati blagodat odakle se ne nadaju, pa im se odazove na dove od dova dobrih Njegovih robova, ili od prihvatanja šefata onih uglednih kod Njega, to je molba i uzročništvo onoga što je On učinio uzrocima.

Ali, ako bude zamoljen nečim što nije razlog traženog, onda može biti zaklinjanje Njega njime, a na Allaha se ne može zakleti stvorenjem, ili da bude molba u onome obliku koji ne dovodi do cilja, tako da biva bez koristi.

Vjerovjesnici i mu`mini imaju pravo kod Allaha sa Njegovim istinskim obećanjem, Njegovim potpunim riječima, i Njegovom milošću prema njima, da ih pomaže i da ih ne ponizi, da im daruje blagodati i da ih ne kazni, jer su oni kod Njega ugledni. Od njihovih dova i šefa`ata prihvata ono što ne prihvata od dova drugih mimo njih.

Ako, onaj ko upućuje dovu, kaže: "Molim te sa pravom tog i tog" onda nije prizvao svog Gospodara. Jer Ga nije zamolio zbog slijeđenja te osobe, ili iz ljubavi i pokornosti prema istoj, nego sam po sebi i onim što je njemu njegov Gospodar učinio kerametom. Ali Ga nije zamolio uzrokom koji vodi do traženog.

Tada će se reći, sama vrsta dozvoljenog tevesula (posredništva) ili okretanje prema Allahu, i molba od Njega sa dobrim djelima koja je naredio – poput dove trojice koji su zapali u pećini, moleći Ga svojim dobrim djelima – ili dova vjerovjesnika, dobrih ljudi, i njihov šefa`at je ono oko čega ne postoji razilaženje. Nego je to vesilet kojeg Allah naređuje u riječima:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَٱبْتَغُوٓاْ إِلَيْهِ ٱلْوَسِيلَةَ

"O vjernici, Allaha se bojte i tražite ono što će vas Njemu približiti." (Sura El-Maide, 35)

Ili u riječima:

أُوْلَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ ٱلْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُۥ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُۥٓ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا

"Oni kojima se oni mole sami traže načina kako će se što više Gospodaru svome približiti, i nadaju se milosti Njegovoj i plaše se kazne Njegove." (Sura El-Isra, 57)

Traženje vesileta do Njega jeste traženje onoga čime će se rob približiti Allahu, tj. ono čime će doći do Njega i čime će Mu biti bliži. Bez obzira da li bilo u obliku ibadeta, pokornosti i izvršavanju Njegove naredbe, ili da bude u obliku molbe upućene Njemu, ili traženja utočišta kod Njega, iskazivanja želje prema Njemu za dobijanjem koristi ili otklanjanje zla. A Kur`anski termin dove obuhvata ovo. Ovo je dova u značenju ibadeta i dova u značenju molbe. Iako svaki od njih povlači za sobom onog drugog. Ali možda će roba pogoditi nedaća pa će njegov cilj bit traženje potrebnog, otklanjanje nedaće, pa će se po tom pitanju potruditi da moli i da se (skrušeno) utječe. Iako to biva od ibadeta i pokornosti. Zatim na početku čina njegov cilj biva namjera dobijanja te tražene stvari, od blagodati, pomoći i općenitog oprosta. Zatim dova i skrušenost će otvoriti vrata vjerovanja u Allaha ﷻ, Njegovoj pomoći i ljubavi, i blagodat kroz sjećanje na Njega i Njegovo prizivanje u dovama, što će njemu biti draže i veličanstvenije od te potrebe koja ga je pritisla. Ovo je od Allahove milosti prema robovima, vodeći ih od dunjalučkih potreba do visokih vjerskih ciljeva.

Možda će rob početno učiniti ono što mu je naređeno zbog robovanja Allahu i pokornosti prema Njemu, i zbog toga što će se kod njega naći ljubav prema Njemu, povrat i strah od Njega, ili izvršavanje Njegovih naredbi, iako to sadrži dobitak blagodati, pomoć i oprost.

Uzvišeni je rekao:

وَقَالَ رَبُّكُمُ ٱدْعُونِىٓ أَسْتَجِبْ لَكُمْ

"Gospodar je vaš rekao: 'Pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati!" (Sura El-Mu'min, 60)

A u hadisu kojeg bilježe autori Sunnena, Ebu-Davud i drugi, Vjerovjesnik ﷺ, kaže: ***"Dova je ibadet."*** Zatim je proučio riječi Uzvienog:

وَقَالَ رَبُّكُمُ ٱدْعُونِىٓ أَسْتَجِبْ لَكُمْ

"Gospodar je vaš rekao: 'Pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati!" (Sura El-Mu`minun, 60)

Ovaj hadis sa Kur`anom je protumačen sa obije vrste.

Kaže se da **'pozovite Me'** znači obožavajte Me i pokoravajte Mi se, Ja ću vam se odazvati na dovu. Ili kao što se kaže: Tražite od Mene ja ću vam dati. A obije vrste su ispravne.

U oba Sahiha u riječima Vjerovjesnika ﷺ, u hadisu o spuštanju:

"Naš Gospodar se spušta na zemaljsko nebo svake noći kada od nje ostane zadnja trećina, pa kaže: "Ko će Me pozvati pa da mu se odazovem? Ko će od Mene zatražiti pa da mu dadnem? Ko će od Mene oprosta zatražiti pa da mu oprostim? Sve dok ne osvane."[1]

Prvo je spomenuo odazov na molbu, zatim je spomenuo darovanje oprosta onome ko traži oprosta.

Ovo je pridobijanje koristi, dok je ovo drugo otklanjanje štete, a oboje su ciljevi onoga koji moli i kome se odzvao.

Uzvišeni kaže:

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِى عَنِّى فَإِنِّى قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ ٱلدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا۟ لِى وَلْيُؤْمِنُوا۟ بِى لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ

"A kada te robovi Moji za Mene upitaju, Ja sam, sigurno, blizu: odazivam se molbi molitelja kada Me zamoli. Zato, neka se i oni na Moj poziv odazovu, neka vjeruju u Mene, kako bi bili na Pravom putu." (Sura El-Beqare, 186)

[1] Sahihul Buhari br. 145, Feth, i Sahih Muslim br. 758.

Također se prenosi da je neko od ashaba rekao: "Allahov Poslaniče, jel naš Gospodar blizu pa da Ga prizivamo, ili je daleko pa da Ga dozivamo?" Pa je Allah objavio ovaj ajet."[1]

Allah ﷻ, obavještava da je blizu i da se odaziva na dovu onoga ko Ga priziva ako Ga zamoli. Zatim im je naredio da se oni Njemu odazovu i da vjeruju u Njega, kao što su neki od njih rekli: "Neka Mi se odazovu ako ih pozovem i neka u Mene vjeruju ako ih pozovem."

Kažu da se sa ove dvije stvari postiže odaziv na dovu, sa potpunom pokornošću Njegovom uluhijjetu i sa ispravnim vjerovanjem u Njegov rububijjet. Pa ko se odazove svom Gospodaru sa izvšavanjem naredbi i klonenjem zabrana, desit će se ciljano od dove i bit će odgovoreno onome ko moli. Kao što Uzvišeni kaže:

وَيَسْتَجِيبُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَيَزِيدُهُم مِّن فَضْلِهِۦ

"I odaziva se onima koji vjeruju i čine dobra djela a iz dobrote Svoje im i više pruža." (Sura Eš-Šura, 26)

Tj. da im se odaziva, ili ako se kaže; Njegov odazov, misli se da mu se odazvao.

Pa ko Ga zamoli, a ubijeđen je da će se On odazvati dovi onoga ko Ga pozove, odazvat će mu se. Možda će ta osoba biti mušrik ili fasik, a On ﷻ kaže:

وَإِذَا مَسَّ ٱلْإِنسَٰنَ ٱلضُّرُّ دَعَانَا لِجَنۢبِهِۦٓ أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَآئِمًا فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُۥ مَرَّ كَأَن لَّمْ يَدْعُنَآ إِلَىٰ ضُرٍّ مَّسَّهُۥ ۚ كَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ

"Kada čovjeka snađe nevolja, on Nam se moli: ili ležeći ili sjedeći ili stojeći. A čim mu nevolju otklonimo on nastavlja kao da Nam se nije ni obraćao molbom zbog nevolje koja ga je zadesila." (Sura Junus, 12)

I On kaže:

[1] Pogledaj Tefsir od Ibn-Džerira 2. dio, str. 92.

وَإِذَا مَسَّكُمُ ٱلضُّرُّ فِى ٱلْبَحْرِ ضَلَّ مَن تَدْعُونَ إِلَّآ إِيَّاهُ ۖ فَلَمَّا نَجَّىٰكُمْ إِلَى ٱلْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ ۚ وَكَانَ ٱلْإِنسَٰنُ كَفُورًا

"Kad vas na moru nevolja zadesi, tada nema onih kojima se inače klanjate, postoji samo On. A kad vas On na kopno spasi, vi se okrećete; čovjek je uvijek nezahvalan!" (Sura El-Isra, 67)

On ﷻ, također kaže:

قُلْ أَرَءَيْتَكُمْ إِنْ أَتَىٰكُمْ عَذَابُ ٱللَّهِ أَوْ أَتَتْكُمُ ٱلسَّاعَةُ أَغَيْرَ ٱللَّهِ تَدْعُونَ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِن شَآءَ وَتَنسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ

"Reci: "Kažite vi meni, ako istinu govorite, kad bi vam došla Allahova kazna ili vas iznenadio Smak svijeta, da li biste ikog drugog osim Allaha prizivali? Njega biste samo molili da, ako hoće, otkloni od vas ono za što ste Ga molili, a ne bi vam ni na um pali oni koje ste Mu ravnim smatrali." (Sura El-En'am, 40 – 41)

Ali ovi kojima se odaziva zbog njihovog priznavanja Njegovog rububijjeta, i zbog toga što se On odaziva na dovu onoga koji je u nevolji ako Ga zamoli, ako Mu nisu iskreni u vjeri niti su Njemu a ni Njegovom Poslaniku pokorni, onda je to što ima daje kroz dovu samo uživanje na ovom svijetu a na Ahretu neće imati udjela.

Uzvišeni kaže:

مَّن كَانَ يُرِيدُ ٱلْعَاجِلَةَ عَجَّلْنَا لَهُۥ فِيهَا مَا نَشَآءُ لِمَن نُّرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُۥ جَهَنَّمَ يَصْلَىٰهَا مَذْمُومًا مَّدْحُورًا وَمَنْ أَرَادَ ٱلْءَاخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُو۟لَٰٓئِكَ كَانَ سَعْيُهُم مَّشْكُورًا كُلًّا نُّمِدُّ هَٰٓؤُلَآءِ وَهَٰٓؤُلَآءِ مِنْ عَطَآءِ رَبِّكَ ۚ وَمَا كَانَ عَطَآءُ رَبِّكَ

"Onome koji želi ovaj svijet, Mi mu brzo dajemo što hoćemo i kome hoćemo, ali ćemo mu poslije Džehennem pripremiti, u kome će se osramoćen i odbačen peći. A onaj koji želi onaj svijet i trudi se da ga zasluži, a vjernik je, trud će mu hvale vrijedan biti. Svima njima, i jednima i drugima, dajemo darove

Gospodara tvoga; a darovi Gospodara tvoga nisu nikome zabranjeni." (Sura El-Isra, 18 – 20).

Ibrahim ﷺ, je molio za blagodati mu`minima, pa kaže:

وَٱرۡزُقۡ أَهۡلَهُۥ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ مَنۡ ءَامَنَ مِنۡهُم بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ

"... i snabdij plodovima stanovnike njegove, one između njih koji budu u Allaha i drugi svijet vjerovali!" (Sura El-Beqare, 126)

Allah ﷻ, kaže:

وَمَن كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُۥ قَلِيلًا ثُمَّ أَضۡطَرُّهُۥٓ إِلَىٰ عَذَابِ ٱلنَّارِۖ وَبِئۡسَ ٱلۡمَصِيرُ

"Onome koji ne bude vjerovao, dat ću da neko vrijeme uživa, a onda ću ga prisiliti da u paklenu vatru uđe. Grozno li je to boravište." (Sura El-Beqare, 126)

Nije svako kome je Allah ﷻ, darovao blagodat i pomoć, kao odgovor na dovu ili bez toga, voljen kod Allaha i koga je On uzeo za Svog zaštitnika-evliju. Nego Allah ﷻ opskrbljuje mu`mina i kafira, pokornog i griješnika. Moguće je da im se odazove na molbu i da im podari ono što traže na dunjaluku. Ali na ahiretu neće imati udjela.

Spominje se da su neki kafiri od kršćana opkolili grad muslimana, pa im je ponestalo pitke vode te zatražiše od muslimana pitku vodu nakon čega bi ih ostavili i otišli. Predstavnici muslimana su se raspravljali, tako da neko reče: "Ostavit će mo ih neka ih žeđ oslabi pa ćemo ih pobiti." Oni ustaše i zamoliše Allaha pa ih napoji. Neki od običnih ljudi se prepadoše. Kralj reče nekim poznatima: "Zaustavi narod." A onda naredi da mu se postavi mimber i reče: "Allahu, mi znamo da su oni ti čiju si Ti opskrbu uzeo na Sebe kao što Si rekao u Svojoj Knjizi:

وَمَا مِن دَآبَّةٖ فِي ٱلۡأَرۡضِ إِلَّا عَلَى ٱللَّهِ رِزۡقُهَا

"Na zemlji nema nijednog živog bića, a da ga Allah ne hrani." (Sura Hud, 6)

Oni su Te u nuždi zamolili, a Ti se odazivaš onome ko je u nevolji ako te zamoli, pa Si ih napojio zato što si na Sebe preuzeo

njihovu opskrbu, zato što su te zamolili u nuždi. Ne zato što ih voliš, niti zato što voliš njihovu vjeru. Sada bi mi voljeli da vidimo znak kojim će se učvrstiti iman u srcima Tvojih robova mu`mina." Pa je Allah poslao vjetar koji ih je uništio. Ili nešto slično tome.[1]

Od ovog poglavlja je i to da neko moli u dovi u kojoj pretjeruje, kao da traži ono što nekoristi, ili u dovi u kojoj je griješenje i iskazivanje nepokornosti Allahu poput širka i sličnog, a ako mu se nešto od ciljanog desi on misli da je to dokaz njegovog dobrog djela. Poput onoga kome je darovao i pomogao ga sa imetkom i djecom. Pa on pomisli da je to njegova ubrzana nagrada za dobra djela. Uzvišeni kaže:

أَيَحْسَبُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُم بِهِۦ مِن مَّالٍ وَبَنِينَ نُسَارِعُ لَهُمْ فِى ٱلْخَيْرَٰتِ ۚ بَل لَّا يَشْعُرُونَ

"Misle li oni kad ih imetkom i sinovima pomažemo da žurimo da im neko dobro učinimo? Nikako, ali oni ne opažaju." (Sura El-Mu`minun, 55 -56)

Uzvišeni kaže:

فَلَوْلَآ إِذْ جَآءَهُم بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا۟ وَلَٰكِن قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ ٱلشَّيْطَٰنُ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ

"I kada bi zaboravili ono čime su opominjani, Mi bismo im kapije svega otvorili; a kada bi se onome što im je dato obradovali, iznenada bismo ih kaznili i oni bi odjednom svaku nadu izgubili." (Sura El-En'am, 43)

Uzvišeni kaže:

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je smutnja tj. da moli Allaha za smutnju. Tj. dovi da mu olakša neku stvar ili da mu pomogne protiv njegovog neprijatelja i slično tome. Tako da će ljudi to smatrati takvim a ono je od smutnje. Kao što Allah ﷻ može olakšati ljudima sredstva griješenja radi smutnje zato se pazite toga. Ne znači da sve ono što Allah olakša Svojim neprijateljima da je to zato što ih voli, nikada. Šerijat je prethodnik onoga što skriva u sebi određenje. Ali Allah iskušava smutnjama.

وَلَا يَحْسَبَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ أَنَّمَا نُمْلِى لَهُمْ خَيْرٌ لِّأَنفُسِهِمْ ۚ إِنَّمَا نُمْلِى لَهُمْ لِيَزْدَادُوٓاْ إِثْمًا ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ

"Neka nevjernici nikako ne misle da je dobro za njih to što im dajemo dug život! Mi im dug život dajemo samo zbog toga kako bi ogrezli u grijehu i njima pripada patnja sramna!" (Sura Al Imran, 178).

Dug život ovdje znači ono što u sebi sadrži od opskrbe i pomoći.

Uzvišeni kaže:

فَذَرْنِى وَمَن يُكَذِّبُ بِهَٰذَا ٱلْحَدِيثِ ۖ سَنَسْتَدْرِجُهُم مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ وَأُمْلِى لَهُمْ ۚ إِنَّ كَيْدِى مَتِينٌ

"Pa, ostavi Mene i one koji ovaj Govor poriču, Mi ćemo ih postepeno, odakle se i ne nadaju (patnji) približavati i vremena im davati, jer je obmana moja, zaista, čvrsta!" (Sura El-Qalem, 44 - 45).

Ovo poglavlje je opširno i pojašnjeno na drugom mjestu.

Uzvišeni kaže:

ٱدْعُواْ رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً ۚ إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلْمُعْتَدِينَ

"Molite se ponizno i u sebi Gospodaru svome, On doista ne voli one koji svaku mjeru prelaze." (Sura El-A`araf, 55)

Ovdje se ima za cilj, istaći da dova upućena Allahu može biti dova ibadeta, radi čega će rob biti nagrađen na ahiretu pored onoga što će mu se dati na dunjaluku. Ili će to biti dova potrebe čime mu se ispuni potreba. Zatim će možda biti nagrađen ako bude od onoga što Allah voli. Ili da mu se ne upotpuni ništa drugo osim ove potrebe. Ili to može biti štetan razlog po njegovu vjeru, pa da bude kažnjen za ono što je propustio od Allahovih ﷻ, prava i zbog onoga čime je prešao Njegove granice.

Tako da *vesilet* (sredstvo približavanja), kojeg je naredio Allah ﷻ, da se sa njime približavamo Njemu obuhvata *vesilet* u

ibadetu Njemu ili u traženju od Njega. Tako da je vesilet u dobrim djelima koja je On naredio, ili traženjem od živih vjerovjesnika i dobrih ljudi da se zauzimaju za njega, to ne spada u vrstu zaklinjanja Allaha Njegovim stvorenjima.

Od ovog poglavlja je traženje ljudi od Vjerovjesnika ﷺ, (za njegova života), da se za njih zauzima na Sudnjem danu. Oni će od njega tražiti da se za njih zauzima kod Allaha ﷻ, kao što su to tražili od njega na dunjaluku, kao da im moli za kišu i slično.

Ili kao što Omer ؓ kaže: *"Allahu, mi bi smo ako nas pogodi suša, tražili kišu posredstvom Tvog Vjerovjesnika pa nas napojiš. Pa Ti se približavamo amidžom Tvog Vjerovjesnika..."* Što znači da smo Ti se približavali njegovom dovom i šefa`atom i molbom. Tako Ti se približavamo dovom, molbom i šefa`atom njegovog amidže.

Ovdje se ne misli da Te mi zaklinjemo, ili nešto slično tome kao što to čine novotari poslije njegove smrti ili u njegovom odsustvu. Kao što neki ljudi kažu: "Molim te ugledom tog i tog kod Tebe." Ili kažu: "Mi se Allahu približavamo Njegovim vjerovjesicima i dobrom ljudima." Pri čemu prenose podmetnut hadis: "Ako tražite od Allaha tražite mojim ugledom, jer je moj ugled, uistinu, kod Allaha velik." Jer da je ovo vrsta *tevesula* ona sa kojom su se ashabi približavali, kao što Omer ؓ kaže, oni bi to činili i poslije njegove smrti. I ne bi zapostavili njega odlazeći Abbasu znajući da je zaklinjanje i traženje njime veličanstvenije od Abbasovog.

Tako da se zna da je *tevesul* (sredstvo približavanja), kojeg su spomenuli, ono što čine živi mimo mrtvih. A to je tevesul sa njihovom dovom i šefa`atom, jer se takve stvari mogu tražiti od živog. Dok se od mrtvog ne traži ništa, ni dova niti nešto drugo.

Isto tako i hadis slijepca kada je tražio od Vjerovjesnika ﷺ, da moli Allaha za njega da mu vrati vid, pa ga je Vjerovjesnik ﷺ, podučio dovi u kojoj će moliti Allaha da prihvati šefa`at Svog Vjerovjesnika za njega.

Ovo je dokaz da se Poslanik ﷺ, zauzimao za njega, i da mu je naredio da moli Allaha ﷻ, da prihvati njegovo zauzimanje. Te da

njegove riječi: "Molim Te i obraćam Ti se Tvojim Vjerovjesnikom Muhammedom vjerovjesnikom milosti." Tj. njegovom dovom i šefa`atom, kao što Omer kaže: "Mi bismo Ti se približavali našim Vjerovjesnikom..." Što znači da su obraćanje i približavanje u ova dva hadisa jednog značenja. Zatim kaže: "O Muhammede, o Allahov Poslaniče, ja se tobom obraćam mom Gospodaru u mojoj potrebi da mi je upotpuni. Allahu učini ga mojim zagovaračem." Molio je Allaha da prihvati šefa`at Njegovog vjerovjesnika za njega. Dok njegove riječi: "O Muhammede, o Allahov Poslaniče." I slično tome su poziv kojim se traži potpuna pažnja u srcu onoga koga priziva, tako da ga zove zbog njegove srčane prisustnosti, kao što klanjač kaže: "Neka je selam na tebe o Vjerovjesniče, Allahova milost i Njegov blagoslov." Čovjek uveliko čini ove stvari, obraća se onome koga zamisli u sebi, iako vani ne postoji onaj ko čuje njegovo obraćanje.[1]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullahu – kaže: Autor – rahimehullah – je naveo da riječi klanjača 'Esselamu alejke ejjuhe nnebijj' ukazuju na obraćanje onoga što se vidi srcem a ne onoga što se vidi okom. Zato ćeš vidjeti da su ashabi govorili: *Esselamu alejku ejjuhe nnebijj'* i niko od njih nije požurivao da pogleda prema njemu ﷺ, na njegovom mjestu. Oni su ovo izgovarali dok su bili u Mekki, a Poslanik ﷺ, je bio u Medini, ovaj selam nije kao selam kada se vidi osoba okom. Tvoj selam onoga koga vidiš okom je naprimjer kada bi rekao dok klanjaš esselamu alejkum Allahov Poslaniče tvoj namaz bi bio pokvaren. Tako da postoji razlika između onoga ko se vidi okom i onoga ko se gleda srcem. A predaja od Ibn-Mes'uda ﷺ, kod Buharije u kojoj kaže: Dok je Vjerovjesnik ﷺ, bio živ govorili smo mu: Esselamu alejke ejjuhe nnebijj. Ali kada je umro govorili smo: Esselamu ala nnebijj. Ovo je bio samo idžtihad od njega ﷺ.
Međutim ovaj idžtihad je bio nepravilan iz drva razloga:
Prvi je taj što je Poslanik ﷺ, poučio svoj ummet da govore 'Esselamu alejke ejjuhe nnebijj' sve do Sudnjeg Dana. I nije moguće da to promijenimo.
Drugi je taj što je Omer ﷺ učeniji od Ibn-Mes'uda ﷺ i bolje je poznavao fikh od Ibn-Mes'uda ﷺ. Od njega je potvrđeno da je u toku svog hilafeta ljude podučavao sa mimbere da govore: 'Esselamu alejke ejjuhe nnebijj ve rahmetullahi ve berekatuhu.'
Na osnovu ovoga znamo da učenici koji proučavaju hadise ili nešto drugo da uzmu sve krajeve nauke a ne jedan dio zapostavljajući drugi, zanemarujući ga i okretajući se od njega. To je nedostatak u korištenju dokaza. Zato je došao hadis: ***Kome Allah želi dobro podari mu shvatanje u vjeri.*** Shvatanje je nešto a znanje je nešto drugo.
Od Ibn-Mes'uda ﷺ se prenosi predaja u kojoj je rekao: Teško vama kada se umnože vaši učači a umanji se broj fakiha.

Riječ *tevesul* sa osobom ili obraćanje njime ili molba njime sadrži općenitost i zajedništvo. Zbog toga su pogriješili oni koji nisu shvatili cilj ashaba, želeći njime da se desi taj razlog zbog toga što je on taj koji upućuje dove ili se zauzima. Ili zbog toga, što onaj ko upućuje dove jeste u stvari onaj kome se odaziva na dovu ili se pokorava njegovoj naredbi, ili poredeći se sa njim. Tako da uzročništvo može biti iz ljubavi prema njemu onoga koji traži ili zbog njegovog slijeđenja istog, ili zbog molbe za *vesiletom* i njegovim zauzimanjem. Njime se podrazumijeva zaklinjanje njime i približavanje njegovom biti. Tako da približavanje neće biti ničim od onog koji traži nego njegovom biti, ili samo zbog njegovog zaklinjanja Allaha.

Ovo drugo su pokudili i zabranjivali kao i riječ traženja nečim čime se možda želi prvo značenje. A to je uzročništvo njime zbog toga što je on uzrok u dobijanju željenog ili da se njime želi zakleti.

Od prve vrste je hadis trojice koji su se sklonili u pećinu radi konaka. Ovaj hadis je poznat u oba Sahiha i drugdje. Kamen im je zatvorio izlaz. Pa su rekli:

"Neka svaki od vas uputi dovu sa najboljim svojim djelom." Jedan reče: "Allahu, ja sam imao jednu amidžičnu, pa sam je zavolio najviše što čovjek može zavoljeti ženu. Ona je od mene tražila stotinu zlatnika. Kada sam joj došao sa njima ona reče, Allahov robe, boj se Allaha, prsten (ili voštani pečat)se ne otvara osim sa pravom. Pa sam ostavio zlato i

---

Vjerovjesnik ﷺ je poučio svoj ummet do Sudnjeg dana, i nije rekao: Recite: Esselamu alejke ejjuhe nnebijju dok si živ. Nego je rekao opći pojam i mi ga tako izgovaramo kao što ga je izgovorio Poslanik ﷺ.

Mi znamo da su ashabi stajali iza Poslanika ﷺ, u prvom safu i da su govorili: Esselamu alejke ejjuhe nnebijj. Ne želeći time nazvati selam onome koga vide okom, a Vjerovjesnik ﷺ, je bio živ, ali kada je umro reklli smo: Esselamu alannebijj. Ovo ne uzima propis da je ovaj hadis (merfua) pripisan Poslaniku. Ali ako smo pretpostavili da uzima propis merfua predaje zato što se radi o vremenu Allahovog Poslanika ﷺ, onda ćemo prihvatiti da su govorili u Poslanikovom vremenu: 'Esselamu alejke ejjuhe nnebijj' ali nećemo prihvatiti da poslije njegove smrti uzima propis merfua predaje zato što se radi o idžtihadu koji može biti pravilan i pogrešan. Ali bitno je da napravimo razliku između onoga ko se gleda okom i onoga ko se gleda srcem.

otišao. Ako sam to učinio želeći Tvoje Lice, pomozi nam."[1] Pa im se otvorio mali otvor kroz koji su mogli vidjeti nebo. Drugi reče: "Allahu ja sam imao dva stara roditelja. Nikome nisam davao prednost nad njima ni porodici ni imetku.[2] Jednog dana sam se zadržao prikupljajući drva. Nisam im se vratio sve dok nisu zaspali. Pa sam im pomuzao ovce ali sam ih zatekao da spavaju. Pa mi je bilo mrsko da dam prednost nekome prije njih, ni porodici niti imetku. Pa sam čekao sa posudom u rukama da se probude sve dok nije svanulo. Oni se probudiše i napiše se iz svojih posuda. Allahu ako sam to učinio želeći Tvoje Lice onda nam pomozi u čemu smo mi radi ovog kamena." Pa se on pomače ali još ne mogahu izaći radi njega. Treći reče: "Allahu ja sam uzimao najamnike pa bi im platio njihove nadnice osim jednom od njih. Ostavljao sam ono što je bilo njegovo od zlata pa sam njegove nadnice uložio sve dok se nije taj imetak umnožio. Nakon nekog vremena on mi dođe i reče: "Allahov robe, dadni mi moje nadnice." Sve što vidiš od svojih nadnica od deva, krava, ovaca i robova je tvoje. Kaže: "Allahov robe, nemoj me ismijavati." Rekoh: "Ja se ne ismijavam tobom." On uze sve i odvede tako da nije ništa ostavio. Allahu ako sam to učinio želeći Tvoje Lice onda

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Autor – rahimehullah – je skratio hadis veoma mnogo a nije trebalo tako učiniti. Zato što je u hadisu spomenuo da ju je on nagovarao na blud a ona je odbila i da ju je snašla nužda pa mu je došla a da je radi nužde i pristala, te kada joj se približio kao što se čovjek približi svojoj ženi u položaju ona mu reče: Boj se Allaha, ne prekidaj prsten osim sa pravom. Autor je u kontekstu ispustio dio da ju je on nagovarao na blud. A to je veoma bitno. Učanjaci terminologije hadiske nauke kažu da nije dozvoljeno izbrisati dio hadisa za kojim postoji potreba. Osim ako se ne radi o nekoj drugoj predaji koja se ne nalazi u dva Sahiha, a Allah najbolje zna.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Nisam davao prednost porodici ni imetku. Poznato je šta je porodica ali riječ 'imetak' je širi pojam. Ali značenje je da nije davao nikome prednost u davanju mlijeka prije roditelja. Ovo nije pokuđeno. Zato što je to činio tumačeći na takav način. Jer u suprotnom njemu je bila obaveza da utoli glad svoje djece. Međutim ovo je učinio iz potpunosti poslušnosti njima. Misleći da će se strpiti radi gladi djece i da niko neće piti prije njegovih roditelja.

nam pomozi u čemu smo mi. Pa se kamen pomakao a oni su izašli i otišli."[1]

Oni su molili Allaha sa svojim dobrim djelima, jer su dobra djela nešto najveličanstvenije sa čime se rob može približiti Allahu ﷻ. Ili da se sa njima obrati Njemu i radi njih da traži od Njega. Jer je On obećao da će se odazvati onima koji vjeruju i čine dobra djela te da će im dati iz Svoje blagodati. Pa kaže:

وَقَالَ رَبُّكُمُ ٱدْعُونِىٓ أَسْتَجِبْ لَكُمْ

"Gospodar je vaš rekao: 'Pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati." (Sura El-Mu`min, 60)

Ovi su Ga prizivali sa robovanjem Njemu i onime što im je naredio od dobrih djela, te traženjem i skrušenošću pred Njim.

U ovom smislu se prenosi da je Fudajl b. Ijjada pogodila bolest otežanog mokrenja pa je rekao: "Sa ljubavlju prema Tebi, ništa osim što mi pomogneš." Pa mu je bilo olakšano.[2],[3]

Također, dova muhadžirke kojoj je Allah oživio sina kada je rekla: *"Allahu povjerovala sam u Tebe i u Tvog poslanika, i učinila sam hidžru na Tvom putu."* Pa je zamolila Allaha da joj oživi dijete, i slični primjeri tome.

Ovo je kao što su mu`mini rekli:

رَّبَّنَآ إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِى لِلْإِيمَٰنِ أَنْ ءَامِنُوا۟ بِرَبِّكُمْ فَـَٔامَنَّا ۚ رَبَّنَا فَٱغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّـَٔاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ ٱلْأَبْرَارِ رَبَّنَا وَءَاتِنَا مَا وَعَدتَّنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ ۗ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ ٱلْمِيعَادَ

"Gospodaru naš, mi smo čuli glasnika koji poziva vjeri: 'da vjerujete u Gospodara vašega!', pa smo povjerovali! Gospodaru naš, oprosti nam grijehe, i pokrij hrđave postupke naše, i usmrti

[1] Buharija br. 2272 i Muslim br. 2743.
[2] Navodi ga Ebu-Nuajm u Hilje 8. dio, str. 109.
[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: On se posredstvom svoje ljubavi prema Allahu obratio pa mu je olakšano.

nas s onima koji su dobri! Gospodaru naš, daj nam ono što si nam obećao preko Svojih poslanika i ne ponizi nas na Sudnjem danu! Ti, doista, ne kršiš obećanje Svoje!" (Sura Al Imran, 193 - 194)

Traženje od Allaha i približavanje Njemu izvršavanjem Njegovih naredbi i klonjenjem od Njegovih zabrana, činjenjem onoga što voli od robovanja i pokornosti, je samo vrsta djela kojima se nada u Njegovu milost,[1] i iz straha od Njegove kazne, kao i traženje od Allaha Njegovim imenima i svojstvima. Kao što kaže: "Molim Te da Tebi bude hvala, Ti si Taj Koji daruje, Stvaraoče nebesa i Zemlje, i zato što Si Ti Jedan i utočište svemu, Koji nije rodio niti je rođen." I slično tome što biva od uzroka. Jer On kao takav koji daruje ukazuje da daruje Svojim robovima i dobročinstvo prema njima za ono za što Mu se zahvaljuju.

Ili kao Jedan i utočište svemu ukazuje na Njegovu jednoću u samopostojanju, tako da je On jedini Gospodar pred kojim ljudi stoje želeći Njega sa svim svojim potrebama. I Koji je neovisan u odnosu na sve drugo mimo Njega, a sve što je mimo Njega ima potrebu za Njim, i oni se ne mogu zadovoljiti osim sa Njim. Ovo je razlog izvršavanja potreba.

To može sadržavati u sebi značenje zaklinjanja Njega Njegovim imenima i svojstvima.

Što se tiče riječi u Ebu-Seidovom ﷺ hadisu: *"Molim Te sa pravom, nad Tobom, onih koji Te mole i sa pravom ovog mog hoda."* Ovaj hadis prenosi Atije Aufi ali u njemu ima slabosti.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Autor – rahimehullah – kaže: Od te vrste je nada u Njegovu milost. Ukazuje na to da ako se čovjek posveti ibadetu sa ovom namjerom da će za to biti nagrađen i pohvaljen. Ovo je Vjerovjesnikov ﷺ način. Uzvišeni kaže: ***Muhammed je Allahov Poslanik. A oni koji su sa njim žestoki su protiv kafira samilosni među sobom. Vidiš ih kako na ruku' i sedždu padaju tražeći Allahovu blagodat i zadovoljstvo.*** (El-Feth, 29). U zabludi su oni od sufija koji su rekli: Od potpunosti ibadeta je da obožavaš Allaha radi Allaha. Tj. ne želiš nikoga osim Allaha ﷻ. Reći će se: Subhanallah, kada bi smo zastupali ove riječi sve ono što je spomenuto od nagrade u Allahovim ajetima bi bilo bezvrijedno. Čovjek se nada Allahovoj nagradi, nada se Džennetu, od Džennetskih blagodati je gledanje u Allahovo plemenito Lice i Allahovo ﷻ zadovoljstvo.

Ali sa pretpostavkom njegove vjerodostojnosti on spada u ovo poglavlje, jer oni koji Ga[1] ﷻ prizivaju imaju pravo da im se On ﷻ odazove. Pravo onih koji Mu se pokoravaju jeste da ih nagradi. Tako da traženje od Njega i pokornost, jesu razlozi dobijanja Njegovog odaziva i Njegove nagrade. Jer je to od onoga što približava Njemu i čime Mu se obraća. Ako bi se pretpostavilo da je zaklinjanje Njega onda bi to bila zakletva Njegovim svojstvima. Jer je Njegov odaziv i Njegovo nagrađivanje od Njegovih djela i riječi.

Ovo bi bilo poput Poslanikovih ﷺ, riječi u hadisu:

"Utječem se Tvojim zadovoljstvom od Tvoje srdžbe, i Tvojom zaštitom od Tvoje kazne, i utječem se Tobom od Tebe.[2] Nemogu Te pohvaliti onim koliko zaslužuješ, Ti si onakav kako Si Sebe pohvalio."[3]

Utjecanje stvorenjem nije dozvoljeno[4] kao što je to rekao Imam Ahmed i drugi imami. Za dokaz su uzeli to što Allahov govor nije stvoren. Kao i zbog toga što je u Sahihu i na drugim mjestima potvrđeno da je Poslanik ﷺ, rekao:

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovdje skrećem pažnju na govor običnih masa o pravu La ilahe illallah. Misleći time da La ilahe illallah nije istina nego ono što oni žele jeste samo nagrada za La ilahe illallah. A nagrada za La ilahe illallah je samo Allahovo ﷻ djelo. Tako da će biti da su se oni posredstvom Allahovog ﷻ djela približavali Njemu.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Utječem se Tobom od Tebe. Oni ne govore 'utječem se' nego kažu: Tobom od Tebe. Obični ljudi ne znaju da moraju reći Utječem se Tobom od Tebe. Tražeći pomoć od Allaha zbog Allaha ﷻ. Jer nema utočišta od Njega osim kod Njega.

[3] Bilježi ga Muslim u Sahihu br. 486.

[4] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo se ne odnosi na općenitu zabranu jer postoje vjerodostojni hadisi koji navode dozvoljenost traženja utočišta stvorenjima. Kao što je Poslanik ﷺ rekao: ***Onaj ko nađe sklonište ili utočište neka se njime zaštiti.*** Ili kao što kaže: ***Povratnik traži utočište ove Kuće.*** Misli na Kabu, i drugi primjeri mimo toga. Traženje utočišta je kao traženje pomoći. A traženje pomoći od stvorenja u onome što mogu pomoći je dozvoljeno. Isto tako traženje utočišta kod stvorenja u onome u čemu ti može pružiti utočište je dozvoljeno. Pa ćeš reći: Utječem se tobom od tog i tog. Ako je onaj kod koga se traži utočište sposoban da ga spriječi.

"Utječem se Allahovim potpunim riječima od zla koje stvara."[1]

Pa su rekli da utjecanje ne biva stvorenjem.

Neki ljudi su ubacili riječ *muafat* (zaštita), za koju svi učenjanjaci ehli-sunneta kažu da je muafat od djela. Svi muslimanski učenjaci ehli-sunneta i drugi kažu da su djela u Allahovoj biti (potječu od njega), te da Stvoritelj nije što i stvorenje. Ovo je stav svih Ahmedovih, Šafijinih i Malikovih prijatelja. Ovo je stav i Ebu-Hanifinih prijatelja. Mišljenje svih muhadisa i sufija, i skupina među apologetičarima i filozofima.[2]

Ovim se dolazi do odgovora na ono što su navele Mu`atezile i Džehmije od kontradiktornosti.

Oni koji potvrđuju (Allahova svojstva, imena i djela), od muhadisa, Većine apologetičara koji priznaju svojstva od Kulabija, Eš`arija, Kuramija i drugih koriste kao dokaze da Allahov govor nije stvoren, tako što ako neko svojstvo potječe sa nekog mjesta propis tog svojstva se vraća na to a ne na drugo mjesto. I to mjesto se opisuje tim svojstvom a ne neko drugo. Pa ako Allah stvori nečemu znanje, ili moć, ili pokret i slično tome onda će on biti taj koji zna i koji ima tu moć, koji se kreće. Ali nije dozvoljeno kazati

[1] Bilježi ga Muslim u Sahihu br. 2708.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: U kontekstu je autor – rahimehullah – navodio mišljenja ovih kao dokaz da je istina prihvatljiva od bilo kojeg čovjeka da dođe. Od sufije ili dogmatičara (apologetičara) ili filozofa ako navedu vjerodostojan govor onda ga je obaveza prihvatiti. Ovo je stil Kur'ana i sunneta. U Kur'anu Allah ﷻ kaže: ***A kada bi učinili neko ružno djelo rekli bi: Na ovome smo zatekli svoje pretke. Allah nam je to naredio.*** Pa je Allah ﷻ rekao: ***Reci: Allah ne naređuje da čine loša djela.*** (El-A'raf, 28). Ali je prešao preko riječi 'na ovome smo zatekli naše pretke' zato što je to istina, tako da nije bilo potrebno odbiti ovaj govor. U sunnetu Vjerovjesnik ﷺ je Ebu-Hurejri ؓ nakon što je razgovarao sa njim šejtan i rekao mu da ako prouči Ajetul kursi u noći da će kod njega biti čuvar od Allaha i šejtan mu se neće približiti sve dok ne osvane, rekao mu: ***Istinu ti je rekao a on je lažov.*** Vjerovjesnik ﷺ se, jevreju koji je rekao: Mi nalazimo – tj. u Tevratu – da Allah stavi Zemlju na prst i nebesa na prst, nasmijao potvrđujući njegove riječi.
Ali bitno je braćo moja, ako vidiš neku grupu koja je u osnovi pokuđena i koja je u osnovi na zabludi i dođe sa istinom šta je onda obaveza? Prihvatiti je, a ako vidiš da je selefijska sunijska skupina izrekla nešto pogrešno onda je obaveza to odbaciti.

da se Gospodar kreće tim pokretom, niti da On ima to (ograničeno) znanje i moć Svojih stvorenja, nego ono što je u Njemu od znanja i moći.

Kažu da ako je stvorio govor u nekom drugom, kao drvo od kojeg je pozvan Musa, onda će biti drvo to koje se okitilo sa svojstvom govora. Tako da će drvo biti to koje je reklo 'O Musa' (Ja sam usitinu Allah). Te da će ono što će Allah učiniti da govori od koža i ruku, tespihanja kamenčića, ili spominjanja planina (od veličanja Allaha) i sličnog, Njegov govor, kao što su Kur`an, Tevrat ili Indžil. Čak svaki govor koji postoji će biti Njegov govor. Jer je On Stvoritelj svega. Ovako nešto je naveo kao nužnim autor Fususa (b. Arabi) i njemu slični od Džehemija, hululija i itihadija.[1]

Mu`atezile navode svojstva djela poput pravde i dobročinstva. Pa se kaže da je pravedan i dobročinitelj sa pravednošću stvorenja u nekom drugom mimo Njega, kao i dobročinstvom stvorenja u nekom drugom mimo Njega. Ovo se učinio problematičnim onome ko kaže da Allah nema djela koja su u Njemu. Nego su Njegova djela počinjena i odvojena od Njega. A Njegovo stvaranje nije ništa drugo osim Njegovih stvorenja.

Ali oni koji odbiju pravilo i kažu da su djela također u Njemu ali su djela stvorenja odvojena od Njega. A razlika je između stvorenja i stvorenoga, pa je odbacio na taj način njegov dokaz i na tome ustrajao.[2]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Zato je jedan od njih rekao:
Svaki govor u postojanju je Njegov govor
Bez razlike za nas da li bio razbacan ili složen.
To znači da ako kažu da je Kur'an Allahov govor stvoren u drvetu onda to nalaže da svaki govor koji se čuje da je Allahov govor. Ovo je nužno i mora biti. Nemoguće je da se sačuvaju od toga jer nema razlike kao što je prethodio govor njihovog vođe 'Svaki govor u postojanju... pa do kraja stihova. Ili kao što Imriu Kajs kaže:
Uzdigao se brežuljak nad voljenim i kućom... a na osnovu njihovog stava to je od Allahovog govora.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je mezheb selafa i imama muslimana a to je da Allahovo djelo nije stvoreno isto kao što je djelo jezika a to je ako pišeš da li je tvoje pisanje ono što je napisano? Ne, pisanje je djelo i pokret a napisano je objekat. Isto tako Allahovo stvaranje je drugo u odnosu na stvoreno.

Ovdje se ima za cilj istaći Vjerovjesnikovo ﷺ, utjecanje sa Njegovim oprostom i prelaskom preko grijeha od Njegove kazne iako se ne utječe sa stvorenjem. Ovo je isto kao i traženje od Allaha Njegovim odzivom i učvršćivanjem, iako se ne može tražiti od Njega stvorenjem.

Ko od učenjaka kaže da se od Njega ne traži osim s Njim, to se ne suprotstavlja traženju putem Njegovih svojstava.[1] Isto kao što se nije dozvoljeno zaklinjati osim Allahom. Kao što je potvrđeno u vjerodostojnom hadisu od Allahovog Poslanika ﷺ, kada je rekao:

"Ko se hoće zakleti neka se zakune Allahom ili neka šuti."[2]

U Tirmizijevoj verziji:

"Ko se zakune nečim mimo Allaha učinio je širk."

Tirmizi kaže: "Hadis je hasen."[3]

Pored toga, zakletva Allahovim ponosom, ili Allahovim životom (amr), i slično tome je ono što je potvrđeno od Vjerovjesnika ﷺ, da se zaklinjao time. I to ne ulazi u zaklinjanje nečim mimo Allaha. Jer termin 'nečim mimo' (u hadisu), se odnosi

---

Zato je dozvoljeno pripisato zlo stvorenju ali ne Stvoritleju.

U vjerodostojnom hadisu kaže: ***Utječem Ti se od zla koje određuješ.*** Također, u drugom vjerodostojnom hadisu kaže: ***Zlo ne pripada Tebi.*** Prvi hadis ne znači 'od zla Tvog stvaranja' nego znači od zla koje Si odredio. Tj. od određenog zla, tako da obavezno moramo razdvojiti između subjekta i objekta.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh kaže: To se ne suprotstavlja pitanju Njegovim svojstvima. Ali nije rekao ne suprotstavlja se pitanju radi Njegovih svojstava. Zato što je traženje svojstava širk. Kada bi čovjek molio Allaha za svojstvo učinio bi širk. Zato što bi vjerovao da je svojstvo nešto samostalno što može odgovoriti, koristiti i štetiti. Ovo je širk, jer je razlika između toga da se traži Njegovim svojstvima i da se traži od Njegovih svojstava.

Šejhul islam je spomenuo slaganje oko toga da je traženje od svojstva širk. Istinu je rekao Allah mu se smilovao. A ako kaže: O Živi, o Vječni tražim pomoć Tvojom milošću, ne znači da se pomoć traži od mislosti. Nego je ovo sa strane tevesula čak i sam onaj koji priziva da li vjeruje da milost pomaže? Ne, nego osjeća da je Milostivi Taj Koji pomaže, bez sumnje.

[2] Mutefekun alejhi.

[3] Sunnen od Tirmizija br. 1535 a hadis je sahih.

na nešto samostalno i odvojeno. Zbog toga selefi i drugi nisu za Kur`an i druga Allahova svojstva govorili da je to nešto mimo Njega. Niti su ih nazivali da su ona nešto mimo Njega. Jer riječ 'nečim mimo' sadrži općenitost poimanja. Pod tim se misli na nešto samostalno i odvojeno. Tako se pod svojstvom ili onim ko se okiti njime ili njegovim dijelom neće podrazumijevati unutar riječi 'nečim mimo' ili da se misli na ono što se može predstaviti bez predstave nečega mimo toga. Tako da će riječ, 'nešto mimo', biti u ovoj jezičkoj upotrebi.[1] Zbog toga su se diskutanti razišli po pitanju naziva 'nečim mimo', što predstavlja samo jezičko razilaženje. Ali to je bio razlog da se po pitanjima svojstava pojavio veliki broj sumnji, koje se ne mogu otkriti osim sa spoznajom u riječima zajedničkog spoja i predrasuda, što je pojašnjeno na drugim mjestima.

Radi toga će se razlikovati između riječi, 'Svojstva su nešto drugo mimo Biti', i između riječi, 'Allahova svojstva su nešto drugo mimo Allaha'. Jer druga stavka je neistinita. I jer u ime Allah ulaze Njegova svojstva, za razliku od naziva Bit jer u njegov naziv ne ulaze svojstva. Zato se ne može reći da su Allahova svojstva dodatak Njemu ﷻ. Ako se kaže da su svojstva dodatak u odnosu na Bit, jer se misli da su dodatak u odnosu na ono što potvrđuju

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Allahovo svojstvo u jezičkoj terimnologiji, da li može pripadati nekome drugom ili ne? Ako bi rekli 'od drugog' ne bi to mogli sebi predstaviti bez nekog drugog, a drugi je? Moguće je da bude moć ali ne i Svemoćni, znanje ali ne i Sveznajući, tako da ćemo nešto drugo reći kao naprimjer da su stvorenja nešto drugo u odnosu na Stvoritelja. Ovo je odvojeno i samostalno. Tako da je svojstvo nečega drugog različito u potpunosti. Svojstvo nije isto ono što nosi to svojstvo. Tj. da se razlikuje u svojoj suštini od onoga ko je njime opisan. Ali je to njegovo svojstvo. Tako da nije dozvoljeno reći da su Allahova svojstva nešto drugo mimo Njega, zato što ona nisu nešto drugo mimo Njega i zato što u njima ima cjelokupnog u terminu. Tj. ako bi smo odvojili onda bi se oko toga složili. Ako kažemo: Ako se pod nečim drugim podrazumijeva nešto što je odvojeno i sasvim različito onda je to bez sumnje nešto drugo mimo Njega. Stvoritelj je jedno a stvorenje je drugo. Ako sa nečim drugim podrazumijevamo nešto što se može predstaviti a da se ne radi o nečemu mimo Njega onda Allahova svojstva nisu nešto drugo u odnosu na Njega. Nego su Allahova svojstva nešto drugo na osnovu toga što mi to ne možemo predstaviti sebi da su znanje, sluh i vid drugo u odnosu na Onog Koji sve čuje i vidi ili je Sveznajući.

oni koji potvrđuju puku Bit. A Allah ﷻ, je Bit koja posjeduje nužna svojstva. Tako da 'ime Allah' nije puka Bit bez svojstava u osnovi. I nije moguće takvo postojanje. Zbog toga je Ahmed - rahimehullah - u raspravi sa Džehemijama rekao: "Allah i Njegovo znanje, ili Allah i Njegova moć, Allah i Njegova svjetlost, nego kažemo Allah sa Svojim znanjem, moći i svjetlošću. On je jedan Bog." Ovo je pojašnjeno na drugom mjestu.[1]

Što se tiče govora (pojedinih) ljudi kada kažu: "Tako ti Allaha i rodbinskih veza" ili čitanje:

ٱلَّذِى تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلْأَرْحَامَ

"Čijim imenom jedni druge molite, i čuvajte rodbinske veze."
(Sura En-Nisa, 1)

Jeste u poglavlju njihovog uzročništva. Jer rodbinska veza uzrokuje povezanost. I ukazuje da čovjek veže rodbinske veze. Tako da, onaj ko traži od nekog drugog sa njegovim rodbinskim vezama, približava se njemu onim što vodi ka vezanju njegove rodbine. Ovo nije od poglavlja zaklinjanja, niti od poglavlja tevesula koji ne dovodi do željenog. Nego je to tevesul koji vodi do željenog. Poput tevesula sa dovama vjerovjesnika i njihovom pokornošću, ili donošenjem salavata na njih.

Od ovog poglavlja je ono što se prenosi od Abdullaha b. Džafera da je rekao: "Kada bi tražio nešto od Alije a on mi to ne dadne ja bih rekao: "Sa Džaferovim pravom osim da mi daš." Pa bi mi dao." Ili kao što je rekao.

Neki su ljudi mislili da je ovo u obliku njegovog zaklinjanja Alije sa Džaferom, ili kao što kažu: "Molim Te sa pravom Tvojih vjerovjesnika." Ili slično tome, ali u stvari nije tako. Nego je Džafer Alijin brat, a Abdullah je njegov sin, tako da on kod njega posjeduje rodbinsko pravo. Abdullahova rodbinska veza je veza sa njegovim ocem Džaferom. Kao što je potvrđeno u hadisu:

[1] Medžmu'a fetava 6. dio, str. 185.

"Od dobročinstva je da čovjek veže veze sa onima koje je njegov otac volio."[1]

Ili gdje kaže:

"Dobročinstvo poslije njihove smrti je da moli za njih i da traži oprosta za njih, i izvršavanje njihovih ugovora poslije njihove smrti. I vezanje rodbinskih veza koje nisu osim sa njihove strane."[2]

A da je ovo u smislu kako su oni shvatili, onda bi njegov zahtjev od Alije sa Vjerovjesnikovim ﷺ, pravom, ili Ibrahimovim i njima sličnim, bilo preče od zahtjeva Džaferovim pravom. A Alija bi radi Vjerovjesnika ﷺ, zbog ljubavi i poštovanja prema njemu, u odazivu na zahtjev bio brži nego kada se traži radi nekog drugog osim njega. Ali između ova dva značenja postoji razlika.

Jer onaj ko traži Vjerovjesnikom, traži da mu se dadne njegovim uzrokom, iako u tome nema razloga što bi doveo do traženog. Jer u suprotnom bi bilo beznačajno.

I jer zaklinjanje čovjeka nečim biva sa strane veličanja onoga kojim zaklinje. I ovo je ono sa čime je došao hadis od naredbe da mu se odazove na zakletvu. Zbog toga kaže:

"Od Allahovih robova ima onih koji kada bi Ga zakleli On bi im dao."[3]

Ili da bude od strane veličanja onoga od koga traži.

Prvi slučaj nalikuje na ono što su učenjaci spomenuli od zaklinjanja sa kojim se želi podsticanje ili spriječavanje.

Drugi liči na traženje od onoga od koga se traži zbog njegove ljubavi prema onome koji traži, te zbog njegovog poštivanja istog i pažnje prema njegovom pravu. To biva ono što vodi do realizacije željenog od onoga koji traži na lijep način, kao što čovjek traži rodbinskom vezom.

---

[1] Bilježi ga Muslim u Sahihu br. 2552.
[2] Bilježi ga Ahmed 3. dio, str. 498, Ebu-Davud 5142, Ibn-Madže 3664, a hadis je daif.
[3] Ovo je došlo u merfua hadisu, mutefekun alejhi.

U ovo spada i traženje od Allaha dobrim djelima ili dovom od Njegovih vjerovjesnika i njihovim zauzimanjem.

Ali što se tiče samim vjerovjesnicima, ili dobrim ljudima, iz Allahove ljubavi i štovanja prema njima, i pažnje prema njihovim pravima koja im je darovao kao blagodat, to ne spada u ono što nalaže dobijanje željenog onome koji traži, osim sa razlogom između njega i njih, da li zbog ljubavi ili pokornosti njima, za što biva nagrađen, ili zbog njihove dove upućene Allahu pa mu Allah odgovori radi njihovog zauzimanja za njega.

Tevesul ili približavanje putem vjerovjesnika i dobrih ljudi biva sa dvije stvari. Jedna je sa pokornošću njima i slijeđenjem njih, a druga je njihovom dovom i zauzimanjem. Ali što se tiče puke dove ili približavanja pomoću njih bez pokornosti njima, i bez njihovog zauzimanja za njega, neće mu koristiti. Makar stupanj jednog od njih kod Allaha ﷻ, dostigao visoki stupanj.

Ova pitanja sam pojasnio na drugom mjestu.

Ovdje se ima za cilj istaći, da ako su selefi i imami o traženju od Allaha stvorenjima rekli ono što smo naveli, pa šta onda reći za stvorenje koje je mrtvo? Bez razlike da li se tražilo od mrtvog da on traži od Allaha ili da traži on upotpunjenje njegove potrebe. I slično tome što čine pojedini ljudi, da li kod kabura umrlog, ili u njegovom odsustvu. A zakonodavac, Muhammed ﷺ, je zatvorio ovaj predmet i spriječio razloge koji vode ka širku, tako što je prokleo one koji uzimaju kaburove vjerovjesnika i dobrih ljudi mjestima molitve, i da se kod njih ne klanja Allahu. Te da se ništa ne traži osim od Allaha. Od toga je upozorio svoj ummet, pa šta onda reći ako se desi nešto od toga na što je upozoravao od širka ili onoga što vodi u širk?

Prethodno smo govorili o namazu kod kaburova i da se isti uzimaju za mjesta molitvi. [1]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Autor – rahimehullah – je rekao: Bez razlike da li molio mrtvog da moli Allaha ili molio njega za izvršenje potrebe. Između njih je razlika. Ako traži izvršenje potrebe onda je to veliki širk, ali ako moli da ovaj moli Allaha onda je to novotarija i zabluda. Jer kad čovjek umre prekidaju se njegova djela.

Pojašnjenjo je da niko od selefa nije činio takvo nešto osim ono što je prenešeno od Ibn-Omera da se trudio da bude na mjestima gdje je odsjedao Poslanik ﷺ, i da klanja na mjestima gdje on klanjao. Do te mjere da se Allahov Poslanik ﷺ, abdestio a ostatak vode prosuo pored drveta a Ibn-Omer je to isto učinio. Ovo je Ibn-Omerov trud, da se uporedi sa njegovim postupcima, ako ima namjeru da učini ono što je Poslanik ﷺ, činio od boravka na tim mjestima, klanjanja i prosipanja vode pored drveta. Ali Ibn-Omer nije imao namjeru da klanja i dovi radi tih mjesta.[1]

Ovdje postoji govor o tri pitanja.

Jedno je, da poređenje sa njim u obliku djela koje je činio bez poznavanja njegove namjere u tom djelu ili bez razloga radi kojeg ga čini, je ono oko čega postoji poznato razilaženje. Ibn-Omer sa skupinom učenjaka zastupa jedno od dva mišljenja. Dok im se drugi u tome suprotstavljaju. Ali ono što je prevladavajuće i poznatije kod muhadžira i ensarija jeste da su oni činili ono što je činio Ibn-Omer - radijjallahu anhuma - ali to nije ono o čemu mi sada govorimo.

Od ovog poglavlja je to da, ako se čovjek bude trudio da se na svom putovanju smjesti na mjesto gdje klanjao Vjerovjesnik ﷺ, te bude klanjao na tom mjestu ako ga zadesi namasko vrijeme, onda je to ono o čemu mi ovdje govorimo.

Drugo pitanje, da se trudi da klanja na tom mjestu bez namaskog vremena. Nego želeći da oformi namaz i dovu radi tog mjesta. Ovo nije prenešeno od Ibn-Omera niti od nekog drugog. Iako se neki ljudi budu pozivali na to da je to učinio Ibn-Omer treba reći da je od njegovog oca, Omera, potvrđeno da je to zabranjivao. A od muhadžira i ensarija se prenosi mutevatir

---

A dova je od njegovih djela. Kako možeš od njega tražiti nemoguće. To znači da ako dođeš kod mrtvog i kažeš: Moli Allaha za mene. On neće moliti Allaha za tebe. Od toga je kad kažeš kod Poslanikovog ﷺ, kabura: Zauzimaj se za mene. Ovo je haram i zla novotarija. Ali ako kažeš: Allahov Poslaniče spasi me od Vatre. To će biti veliki širk.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ibn-Omer nije imao namjeru radi tog mjesta nego radi Poslanikovog ﷺ, postupka.

predajama da to nisu činili. Tako da je nemoguće da je Ibn-Omerovo djelo - ako se kaže da je to učinio - dokaz protiv njegovog oca, muhadžira i ensarija.

Treće pitanje jeste, da to mjesto ne bude na njegovom putnom pravcu nego da skrene sa svog puta prema tom mjestu. Ili da putuje radi toga na kratko ili dugo putovanje. Poput onih koji odlaze u Hiru da klanjaju u njoj ili da dove. Ili da putuje u pećinu Sevr kako bi tamo klanjao i upućivao dove. Ili da odlazi na Tur gdje Allah ﷻ, razgovarao sa Musaom عليه السلام, kako bi tamo klanjao i upućivao dove. Ili da putuje na druga mjesta mimo ovih, na planine ili neka druga mjesta mimo planina, za koja se kaže da su to mjesta gdje su odsjeli ili boravili vjerovjesnici ili neko mimo njih. Ili zbog *mešheda* koji je sagrađen na tragovima vjerovjesnika, poput mjesta gdje se grade građevine na tragu njihove obuće. Ili kao što je na planini Kasijon, ili na planini Feth, planina Tur na Sinaju, mjesta koja se nalazi u Bejtul-Makdisu, i druga mjesta slična ovima. Ovo je ono što zna svako ko poznaje stanje Allahovog Poslanika ﷺ, i stanje njegovih ashaba poslije njega. Tj. da se oni nisu namjeravali odlaziti na neka od ovih mjesta. Jer planina Hire, koja predstavlja najdužu planinu oko Mekke, Kurejšije su je prije islama posjećivale obavljajući pojedine vrste ibadeta na njoj, zbog čega je Ebu-Talib u svojoj pjesmi rekao:

I liječnika da izliječi na Hiri i da se spusti

U oba Sahiha se prenosi od Aiše - radijjallahu anha - da je rekla:

"Prvo što je počelo sa Poslanikom ﷺ, od objave su istinski snovi. Tako da nije vidio ni jednog sna a da se nije obistinio kao jutarnje svitanje. Zatim mu je osamljivanje postalo dragim. Pa je dolazio kod pećine na Hiri - pa bi se posvećivao ibadetu u njoj - u nekolicini noći. Zatim bi se vraćao i ponovo pripremao za to. Sve dok mu nije došla objava, dok je bio u pećini Hire. Pa mu je došao melek i rekao mu: "Čitaj." Kaže: "Ja čitati ne znam." Pa me je uzeo i stisnuo, da me je obuzela muka. Zatim me je popustio i

rekao: "Čitaj." Rekoh: "Ja čitati ne znam." – dvaput ili triput – zatim mi reče:

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ
الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ عَلَّمَ الْإِنسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ

"Čitaj, u ime Gospodara tvoga, koji stvara, stvara čovjeka od ugruška! Čitaj, plemenit je Gospodar tvoj, koji poučava peru, koji čovjeka poučava onome što ne zna." (Sura El-Aleq, 1 – 5)

Pa se vratio sa njom (objavom) Allahov Poslanik ﷺ, a njegovi udovi su se tresli."

Hadis u cjelosti sa svojom dužinom.[1]

Njegova pobožnost i ibadet u pećini Hire je bio prije poslanstva. A nakon toga što ga je Allah počastio vjerovjesništvom i poslanicom, i nakon što je naredio stvorenjima da vjeruju u njega, da mu se pokoravaju i da ga slijede, on je u Mekki ostao nešto više od deset godina. Ni on i niti oni koji su povjerovali u njega od prvih muhadžira koji predstavljaju najbolja stvorenja, tj. Poslanik ﷺ, niti neko od njegovih ashaba nisu odlazili u pećinu Hire. Zatim nakon preseljenja u Medinu obavio je četiri umre. Umra Hudejbije u kojoj su ga mušrici spriječili da dođe do Bejtul Harama – Hudejbija je na tvojoj desnoj strani kada ideš u Mekku ako prolaziš pored Ten`ima kod džamija koje se nazivaju Aišine džamije. A planina na tvojoj desnoj strani se naziva planina Ten`im tako da Hudejbija dođe sa njene zapadne strane. Zatim je obavio umru sljedeće godine koja predstavlja naknadnu umru.[2] On i veliki broj ashaba su ušli u Mekku gdje su ostali tri dana. Zatim kada je oslobodio Mekku i kada je otišao prema Hunejnu i Taifu istočno od Mekke i kada se borio protiv Havazina u dolini Hunejna, a nakon čega je opkolio stanovnike Taifa i poslije podjele plijena

[1] Sahihul Buhari br. 3, Feth.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Naknadna umra koja se naziva također Umra nadoknade i to je ona umra koju je Allahov Poslanik ﷺ, dogovorio sa mušricima. Dokaz tome je da veliki broj ashaba nisu bili sa Poslanikom ﷺ. Dok je umra koja im je spriječena upisana kao obavljena.

Hunejna u Dži`irani, došao je obaviti umru u Mekki nakon Dži`irane. Četvrtu umru je obavio sa oprosnim hadžom. Sa njime je obavio hadž svaki musliman, osim onih za koje je Allah htio da ga ne obave. U toku svega toga, niti je on niti neko od njegovih ashaba dolazio u pećinu Hire, niti ju je posjećivao, niti bilo koje mjesto u blizini Mekke. Nije postojao nikakav vid ibadeta, osim u Mesdžidul-Haramu, te između Saffe i Merve, na Mini, Muzdelifi i Arefatu. Podne i ikindiju je klanjao u dolini Urene. Zatim mu je postavljena kupola na dan Arefata kod Nemire pored Arefata.[1] Nakon njega niko od njegovih pravednih halifa, niti neko drugi od prvih generacija muslimana, nisu odlazili u pećinu Hire i na druga mjesta kako bi klanjali na tim mjestima ili upućivali dove.

Također, i pećina koja je spomenuta u Kur`anu u riječima Uzvišenog:

ثَانِيَ ٱثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي ٱلْغَارِ

"...kad je s njim bio samo drug njegov, kad su njih dvojica bili u pećini." (Sura Et-Tewbe, 40)

To je pećina na brdu Sevr, desno od Mekke, ali svom ummetu nije propisao putovanje radi nje, niti posjetu, niti namaz ili dovu u njoj. Niti je Allahov Poslanik ﷺ, u Mekki sagradio džamiju, mimo Mesdžidul-Harama. Čak, sve postojeće džamije

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Autor – rahimehullah – kaže da je Nemira pored Arefata što ti pojašnjava da Šejh i drugi učenjaci smatraju da Nemira ne pripada Arefatu. Ovo je ispravno u što nema sumnje. Ali problematičnim se pojavljuje hadis od Džabira b. Abdullaha ﷺ kada je rekao: Allahov Poslanik ﷺ, je krenuo na Arefat i rekao je: Kurejšije nisu sumnjale osim zato što je stao kod Mešaril harama, a to je Muzdelifa. Kao što su Kurejšije činile pored kretanjem pa je prošao dok nije došao na Arefat. Poznato je da mu je postavljena kupola na Nemiri. Tu je boravio dok sunce nije prešlo pola neba. Ali neki učenjaci su misli da kada je rekao: Sve dok nije došao do Arefata pa je stao na njemu zato što su Kurejšije iz oholosti i inata govorili: Nemoguće je da stojimo Arefat na Arefatu, jer je Arefat izvan Harema a mi smo stanovnici Harema. Nećemo stajati osim na Muzdelifi. Zbog toga je Uzvišeni rekao: ***Krenite odakle kreću ljudi.*** (El-Beqare, 199). Tj. od Arefata.
Bitno je da je govor Šejhul islama jasan, a to je da Nemira nije od Arefata. Jer kad bi neko stajao na njoj sve do zalaska sunca zatim krenuo njegov hadž ne bi bio valjan. A ne znam oni koji tvrde da je od Arefata da li se drže vjerodostojnosti hadisa ili ne.

tamo su na novo sagrađene, poput Mevlud-džamije i drugih. Svom ummetu nije propisao posjetu Mevlud-džamije, niti im je naredio da posjećuju mjesto prisege na Akabi, koja se nalazi iza Mine, a tamo je sagrađena džamija.

Poznato je, da je nekim slučajem ovo bilo propisano i poželjno ili ono za što Allah nagrađuje, Vjerovjesnik ﷺ, bi to bolje poznavao od drugih ljudi, i požurio bi da to učini. Zatim tome bi podučio svoje ashabe. A one koji su došli poslije njih bi podstakao na to. Ali pošto oni nisu davali pažnju ničemu od toga, zna se da su to novotarijske i inovacijske stvari koje nisu ubrajali u pokornost, ibadet ili ono što približava Allahu ﷻ.

A onaj ko ih takvima učini slijedi put nekog mimo njih i u vjeri propisuje ono što Allah nije dozvolio.

To znači, da je ovo propis vezan za mjesto našeg Vjerovjesnika ﷺ, poput pećine Hire u kojoj je počelo vjerovjesništvo i poslanstvo, i gdje mu je objavljen Kur`an, imajući na umu da se na tom mjestu prije islama posvećivao ibadetu. Ili kao što je pećina spomenuta u Kur`anu u kojoj je Allah spustio smiraj na Svog Poslanika ﷺ.

Također je poznato, da mjesta drugih vjerovjesnika bivaju još udaljenija od toga da bi se propisalo namjereno posjećivanje istih, ili putovanje radi namaza, dove i sličnog na tim mjestima. I to ako se potvrdi da su istinska i vjerodostojna. A šta reći ako se zna da su lažna ili da se ne zna njihova vjerodostojnost?

A potvrđeno je, po stavu svih učenjaka, da kada je Poslanik ﷺ, obavio hadž, nije se doticao Kabe osim dva ćoška sa Jemanske strane. Dok dva ćoška sa strane Šama nije doticao, niti neke druge krajeve od Bejtullaha, niti Ibrahimovo mjesto, niti bilo koje drugo mjesto od mjesta obreda. Ali što se tiče poljupca nije poljubio ništa od toga osim Crnog kamena.[1]

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Također, prema njemu neće pokazivati išaretom ako mu se onemogući da ga poljubi. Nego će pokazati išaretom samo prema Crnom kamenu zato što je on vrijedniji od Jemanskog rukna. Također, nije propisano da se

Oko Jemenskog ćoška postoji razilaženje, pa se kaže da će ga poljubiti, dok drugi kažu da će ga dotaći i poljubiti ruku. Treći kažu da ga neće ljubiti nikako niti će ljubiti ruku. Sva tri stava su poznata u Ahmedovom mezhebu i kod drugih.

Ali je tačno da ga neće ljubiti niti da će ljubit ruku nakon što ga dotakne. Jer Vjerovjesnik ﷺ, nije učinio ni ono niti ono. O čemu govore vjerodostojni hadisi.

Zatim ovo pitanje predstavlja tačku razilaženja. Ali što se tiče pitanja oko kojih postoji konsenzus, nema razilaženja među četvoricom imama, niti bilo kim od imama znanja, da neće doticati ćoškove sa strane Šama niti bilo šta drugo od Bejtullaha. Allahov Poslanik ﷺ, nije doticao ništa osim ćokova od Jemena, na čemu su svi selefi. Prenosi se da su Ibn-Abbas i Muavija obilazili oko Kabe, pa je Muavija dotakao sva četiri ćoška. Ibn-Abbas mu na to reče: *"Allahov Poslanik ﷺ nije doticao osim Jemenski ćošak." Pa je Muavija rekao: "Od Kabe se ništa ne izostavlja." Na što mu Ibn-Abbas odgovori: "Vi ste u Allahovom Poslaniku imali najbolji primjer." Pri čemu se Muavija priklonio Ibn-Abbasu.*[1],

Učenjaci su se složiti da, u onom što postoji od sunneta, nije propisano doticati i ljubiti Mekami-Ibrahim kojeg je Allah ﷻ, spomenuo u riječima:

وَٱتَّخِذُوا۟ مِن مَّقَامِ إِبْرَٰهِـۧمَ مُصَلًّى

---

poljubi za razliku od Crnog kamena, niti će kod njega donijeti tekbir za razliku od Crnog kamena.

[1] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 1607, Feth, od Ebu-Šaasa'a kao mursel predaju koju Abdurrezak u Musanefu veže u 5. dijelu, str. 45. bilježi ga Tirmizi u Sunnenu br. 858, Ahmed 1. dio, str. 217 od Mudžahida od Ibn-Abbasa u veziji koju je naveo autor. A predaja je vjerodostojna.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: U ovom ajetu je velčanstvena korist. A to je da Poslanikov ﷺ, sunnet biva sa činjenjem i ostavljanjem. Ako je nešto ostavio radi postojanja razloga, onda se treba znati da je sunnet da se to izostavi. A ako je nešto učinio onda je to sunnet. U tome nema ništa problematično. Ibn-Abbas – radijjallahu anhuma – je to uzeo kao dokaz za izostavljanje doticanja ćoškova koji su okrenuti prema Šamu zato što ih Poslanik ﷺ, nije doticao.

Dakle sunnet je slijediti Poslanika ﷺ, u činjenju i ostavljanju. Ako je nešto izostavio pored postojanja razloga da se to učini, znat će se da je sunnet to izostaviti. Mi

"Neka vam mjesto na kojem je Ibrahim stajao bude prostor gdje ćete namaz obavljati!" (Sura El-Beqare, 125)

Pa ako je za ovo mjesto (tj, Mekami-Ibrahim), mutevatir sunnetom i slaganjem učenjaka, potvrđeno da ga neće ljubiti usnama niti doticati rukama, onda je preče da se druga mjesta vjerovjesnika ne ljube usnama niti dotiču rukama.[1]

Također, mjesta na kojima je Vjerovjesnik ﷺ, klanjao u Poslanikovoj Medini, niko od selefa nije doticao niti ljubio, niti bilo koje drugo mjesto gdje je klanjao u Mekki i na drugim mjestima.

Pa ako su mjesta gdje je stajao sa svojim plemenitim stopama i gdje je klanjao ta koja nije svom ummetu naredio da ih dotiču ili da ih ljube, šta onda reći za ona za koja se kaže da je neko drugi stajao na njima ili spavao na istima?

Ako ovo nije propisano po pitanju mjesta njegovih stopa i gdje je klanjao, kakav je onda slučaj sa obućom gdje su bile njegove stope radi hodanja i drugih potreba? Ovo u slučaju da se radi o vjerodostojnim predajama. A šta će tek biti za ono za što se ne zna da li je potvrđeno kao vjerdostojno, ili za što se zna da je laž? Poput velikog broja kamenja koje uzimaju lažovi i na kojima uklesavaju stope tvrdeći pred neznalicama da su to stope Allahovog Poslanika ﷺ.

Ako ove stvari nisu propisane u pogledu mjesta njegovih stopa niti Ibrahimovih ﷺ stopa, mjesto za koje nema sumnje, i pored toga što nam je naređeno da to mjesto uzmemo za mjesto obavljanja namaza, šta je onda sa onim mjestima za koja se kaže da

---

kažemo pored postojanja razloga, zato što se iz toga izdvaja ono za šta postoji razlog nakon Poslanikove ﷺ, smrti što ukazuje na poželjnost pa će se učiniti.

Zato smo rekli, da nije od sunneta koristiti misvak kod ulaska u džamiju, za razliku od onih koji kažu: Sunnet je koristit misvak kod ulaska u džamiju, jer se zna da je prvo što bi učinio Allahov Poslanik kod ulaska u kuću čišćenje zuba sa misvakom a Allahova kuća je preča.

Reći će se: U vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ, je postojao razlog ali nije prenešeno da je Poslanik ﷺ, kad bi ušao u džamiju otpočeo čišćenjem zubi misvakom. Tako da nije sunnet to činiti kod ulaska u džamiju za razliku od onih pravnika – rahimehumullah – koji su smatrali to poželjnim.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Doticanje je potrljati rukom nešto. Zato se ruka mora staviti na Crni kamen ko ga želi potrljati zato što je to sunnet.

su mjesta njegovog stajanja, iznoseći laži i izmišljotine. Poput tragova njegovih nogu na stijeni u Bejtul-Makdisu i na drugim mjestima gdje je odsjedao.

Neko će reći da je Allah ﷻ, naredio da Ibrahimovo mjesto uzmemo mjestom obavljanja molitve radi čega ćemo analogno uzeti i druga mjesta radi toga.

Njemu će se reći, da je ovo poseban propis za Mekami-Ibrahim u Mekki, bez obzira da li se to odnosilo na mjesto koje se nalazi pored Kabe gdje je Ibrahim ﷺ stajao, ili da se misli na mjesta obreda, Arefat, Minu i Muzdelifu. Nema razilaženja među muslimanima, da su ova mjesta obreda posebno određena za ibadete mimo ostalih mjesta, kao što je posebno određeno da se tavaf čini samo oko Kabe. Tako da ono što je posebno određeno od tih mjesta, nije moguće porediti druga mjesta sa njima. A ono što nije propisano na njima preče je da se ne dozvoli činiti na drugim mjestima.

Mi smo dokazali da, ako na tim mjestima nije propisano ljubljenje niti doticanje onda je preče da se to ne čini ni na drugim mjestima mimo njih. Također, nije nužno da ono što je propisano na ovim mjestima to isto bude propisano i za druga mjesta.

Od toga je građevina na brdu Arefata, za koju se kaže da je Ademova kupola. Radi nje nije propisano namjerno posjećivanje radi namaza i dove po slaganju svih učenjaka. Čak ni sama brdovita uzvišica na Arefatu za koju se kaže Džebelu rahme(t), čije je ime uzeto po deklinaciji 'hilal' nije dozvojeno po njihovom slaganju.[1] Nego je sunnet da se stoji na Arefatu, da li kod stijena,

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Kao što se priča da je čovjek od kraljeva zavjetovao se Allahu da će učiniti Allahu ibadet u kojem mu se niko neće pridružiti. Koji je to ibadet u kojem mu se niko neće pridružiti, da li je to post, ili sadaka ili namaz ili zikr. Pa je obilazio učenjake pitaući ih kako bi ispunio svoj zavjet. Jedan od njih je rekao: Ispraznite mu mjesto tavafa jer ako bude tavafio sam niko mu se u tome neće pridružiti.

Šejh – rahimehullah – kaže: Za Ibrahimovo mjesto spomenuto u Allahovim riječima: ***Od Ibrahimovg mjesta uzimajte mjesto za klanjanje.*** Da je moguće reći da je to mjesto pored Kabe ili da se odnosi na sva mjesta na kojima je stajao Ibrahim ﷺ kao što su Mina, Muzdelifa. Tako da je drugi stav općenit. Ako bi neko rekao: Kada je Allahov Poslanik ﷺ, učio odstupajući od Ibrahimovog mjesta: ***Od Ibrahimovg mjesta***

gdje stajao Poslanik ﷺ, ili na bilo kojem drugom mjestu na Arefat. Jer je Allahov Poslanik ﷺ, rekao:

"Cijeli Arefat je mjesto stajanja a izbjegavajte dolinu Urene."[1]

Također, sve džamije koje su tamo sagrađene, poput džamije koja je sagrađena kod džemreta (mjesta bacanja kamenčića na Mini), ili pored džamije Hif džamija za koju se kaže Gar murselat, gdje je objavljena sura Murselat. Ili iznad brda džamija koja se naziva Mesdžidul kebš, i slično tome. Vjerovjesnik ﷺ, nije propisao namjernu posjetu na ova mjesta radi namaza, dove ili nečeg sličnog.

Što se tiče ljubljenja i doticanja bilo čega od ovih mjesta, stvar je očita, jer je kod učenjaka bilo opštepoznato u vjeri islamu da ovo nije od šerijata Allahavog Poslanika ﷺ.

Skupina pisaca o obredima su napisali da je poželjno posjetiti džamije u Mekki i one oko nje. Ja sam to naveo u obredima prije nego što sam obavio hadždž na početku svog života, prenoseći od nekih šejhova i što sam sakupio od nekih učenjaka. Zatim mi je postalo jasnim da su to sve inovirane novotarije koje nemaju osnove u šerijatu. Te da prve generacije od muhadžira i ensarija nisu ništa od toga činile. Te da imami znanja i upute zabranjuju takve postupke. Kao i to da je Mesdžidul-haram mesdžid za koji nam je naređeno da ga posjećujemo radi namaza, dove, tavafa i sličnih ibadeta. Ali nam nije naređeno da

---

uzimajte mjesto za klanjanje. Zar nije preče da se odnosi na ovo mjesto? Možemo reći i ovo, ali možemo reći da je htio protumačiti ajet samim ajetom. Pa ako kaže: Od Ibrahimovog mjesta uzimajte mjesto klanjanja, čovjeku nije naređeno da klanja na Ibrahimovom mjestu ondje gdje su njegove stope na Arefatu.

Reći ćemo da se riječ 'musala' može odnositi na termin poznatog namaza, ili da se odnosi na dovu ili mjesto dove. Jer namaz u arapskom jeziku znači dova kao što Uzvišeni kaže: ***Uzmi iz njihovih imetaka sadaku kojom ćeš ih očistiti i blagoslovljenima učiniti i pomoli se za njih (ve salli alejhim).*** (Et-Tewbe, 103). Tj. dovi za njih.

[1] Bilježi ga Maliku u Muveti 1. dio, str. 388, prenoseći od Vjerovjesnika ﷺ, sa prekinutim lancem kod ashaba. Prenosi ga kao mevkuf predaju od Ibn-Zubejra – radijjallahu anhuma. Muslim ga bilježi u Sahihu br. 1218 u dugačkom hadisu od Džabira kao merfua hadis gdje kaže: "Cijeli Arefat je mjesto stajanja."

posjećujemo bilo koju drugu džamiju u Mekki osim Mesdžidul-Harama. I nije dozvoljeno da se tamo sagradi džamija koja će se suprotstavljati njemu u bilo čemu od propisa. A sve ono što čovjek učini u tim džamijama, od namaza i dove i drugih stvari, ako to učini u Mesdžidul-Haramu bit će mu bolje, čak šta više, to je propisani sunnet. Ali namjeravanje drugih džamija na tom mjestu trudeći se u nalaženju vrijednosti u njima je ne propisana novotarija.

Osnova ovoga jeste da džamije u koje je propisano putovati, tj. tri džamije, kao što je potvrđeno u oba Sahiha od Vjerovjesnika ﷺ, u hadisu od Ebu-Hurejre ؓ, i Ebu-Seida ؓ, da je Vjerovjesnik ﷺ, rekao:

"Ne pritežu se sedla osim u tri džamije; Mesždidul Haram, Mesdžidul-Aksa i u ovu moju džamiju."

Ova predaja je prenešena i u drugim verzijama. A hadis je potvrđen od Vjerovjesnika ﷺ, oko čega se slažu učenjaci i što predstavlja tačku prihvatanja kod njih.

Putovati u ove tri džamije radi namaza, dove, zikra, učenja i itikafa je od dobrih djela. Ali što se tiče svih ostalih džamija mimo ove tri nije dozvoljeno putovati konsensuzom učenjaka. Čak i Mesdžidul Kuba u njega je poželjno odlaziti iz obližnjih mjesta kao što je Medina. Ali nije dozvoljeno da čovjek priteže sedla maksuz radi njega. U oba Sahiha od Ibn-Omera - radijjallahu anhuma - se prenosi da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ je dolazio u Mesdžidu Kuba[1] svake subote pješke ili jašući."[1]

To isto je činio i Ibn-Omer. U Muslimovoj verziji stoji: *"Pa bi u njemu klanjao dva rekata."*[2] Buharija ga navodi bez lanca prenosilaca.[3]

A to je zato što mu je Allah zabranio da obavlja namaz u *mesdžidul diraru* pa kaže:

---

[1] Sahihul Buhari br. 1193, Feth, i Sahihu Muslim br. 1399.
[2] Sahihu Muslim br. 1016.
[3] Fethul Bari 3.dio, str. 89. Ibn-Nemir dodaje pa kaže "Govorio nam je Ubejdullah od Nafie..." pa ga navodi. Hafiz kaže: "Lanac Ibn-Nemira povezuju Muslim i Ebu-J'ala."

وَٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًۢا بَيْنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ وَإِرْصَادًا
لِّمَنْ حَارَبَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ مِن قَبْلُ ۚ وَلَيَحْلِفُنَّ إِنْ أَرَدْنَآ إِلَّا ٱلْحُسْنَىٰ ۖ وَٱللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ
لَكَٰذِبُونَ لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا ۚ لَّمَسْجِدٌ أُسِّسَ عَلَى ٱلتَّقْوَىٰ مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَن تَقُومَ
فِيهِ ۚ فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَن يَتَطَهَّرُواْ ۚ وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلْمُطَّهِّرِينَ أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَٰنَهُۥ
عَلَىٰ تَقْوَىٰ مِنَ ٱللَّهِ وَرِضْوَٰنٍ خَيْرٌ أَم مَّنْ أَسَّسَ بُنْيَٰنَهُۥ عَلَىٰ شَفَا جُرُفٍ هَارٍ
فَٱنْهَارَ بِهِۦ فِى نَارِ جَهَنَّمَ ۗ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ لَا يَزَالُ بُنْيَٰنُهُمُ ٱلَّذِى
بَنَوْاْ رِيبَةً فِى قُلُوبِهِمْ إِلَّآ أَن تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ ۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

"A oni koji su džamiju sagradili da bi štetu nanijeli, i nevjerovanje osnažili, i razdor među vjernike unijeli, pripremajući je za onoga koji se protiv Allaha i Njegova Poslanika još prije borio, sigurno će se zaklinjati: 'Mi smo samo najbolje željeli, a Allah je svjedok da su oni pravi lažljivci. Ti u njoj nemoj nikada molitvu obaviti! Džamija čiji su temelji, već od prvog dana, postavljeni na strahu od Allaha zaista više zaslužuje da u njoj obavljaš molitvu. U njoj su ljudi koji se vole često prati, a Allah voli one koji se mnogo čiste. Da li je bolji onaj koji je temelj zgrade svoje postavio u strahu od Allaha i u Njegovom zadovoljstvu, ili onaj koji je temelj zgrade svoje postavio na rub podlokane obale koja se nagnula, da se zajedno s njim u vatru džehennemsku sruši? A Allah neće ukazazati na Pravi put narodu koji sam sebi nepravdu čini. Zgrada koju su oni sagradili, stalno će unositi nemir u srca njihova, sve dok im srca ne popucaju a Allah sve zna i Mudar je." (Sura Et-Tewbe, 107 – 110)

Ova džamija koja je sagrađena sa ciljem nanošenja štete, *mesdžidul dirar,* je bila sagrađena radi Ebu-Amira, griješnika za kojeg se govorilo da je Ebu-Amir Rahib. U džahilijetu je primio kršćanstvo. Mušrici su ga veličali, ali dolaskom islama obuzela ga zavist koja je producirala suprotstavljanje Allahovom Poslaniku ﷺ, i pribjegavanje kafirima. Tako da je skupina munafika izgradila ovu džamiju sa ciljem da bude sagrađena radi Ebu-Amira. Priča je

poznata[1] te kako je nisu sagradili radi Allahove ﷻ, ili Poslanikove ﷺ naredbe, nego radi drugih ciljeva.

U ove okvire ulaze sve vrste građevina, koje su sagrađene kako bi se njima natjecalo sa džamijama muslimana, u nepropisanim vrstama ibadeta, kao što su *mešhedi* i drugo. Posebno ako se u njima nalazi ono što vodi ka šteti, kufru i razjedinjavanju mu`mina, i pripreme za munafike, novotare u borbi protiv Allaha i Njegovog Poslanika ﷺ. I ono što ih jača da liče na mesdžidul dirar. Allah ﷻ je Svom Vjerovjesniku ﷺ rekao:

لَّمَسْجِدٌ أُسِّسَ عَلَى ٱلتَّقْوَىٰ مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَن تَقُومَ فِيهِ

"Džamija čiji su temelji, već od prvo dana, postavljeni na strahu od Allaha zaista više zaslužuje da u njoj obavljaš molitvu." (Sura Et-Tewbe, 108)

Dok je Mesdžidul Kuba` bio postavljen na bogobojaznosti. Ali Poslanikova ﷺ, džamija je veličanstvenija po pitanju umtemeljenja na bogobojaznosti od Mesdžidul Kuba`a. Kao što je i potvrđeno u Sahihu od Poslanika ﷺ, da je bio upitan o džamiji koja je utemeljena na bogobojaznosti pa je rekao: ***"Ova moja džamija."***[2] Tako da su obije džamije utemeljene na bogobojaznosti, ali je njegova džamija specifična jer se izdvojila po pitanju ovog svojstva. Tako da je klanjao namaze petkom u svojoj džamiji a subotom bi dolazio u Mesdžidul Kuba`.[3]

U Sunnenu od Usejda b. Hudajra se prenosi da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Namaz u Mesdžidu Kuba' nosi vrijednost umre."

Bilježe Ibn-Madže i Tirmizi i kaže: "Hadis je hasen garib." [4]

Od Sehla b. Hunejfa ﷺ, se prenosi da je rekao:

---

[1] Pogledaj Bidaje ve nihaje 5. dio, str. 21.

[2] Bilježi ga Muslim br. 1398.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Obije džamije su utemeljene na bogobojaznosti, ali je Poslanik ﷺ, džumu klanjo u svojoj džamiji što je dokaz da je njegova džamija vrijednija u odnosu na Mesždidul Kuba'. Ali bi subotom dolazio u Mesždidul Kuba` da bi potvrdio istinitost Allahovih ﷻ, riječi jer je Mesdžidlu Kuba` utemeljen na bogobojaznosti.

[4] Bilježe ga Tirmizi 324, Ibn-Madže 1411 a hadis je hasen.

"Allahov Poslanik ﷺ je rekao: "Ko se abdesti u svojoj kući, zatim dođe u mesdžidul Kuba` i u njoj klanja namaz, imat će nagradu kao da je obavio umru."

Bilježe ga Ahmed, Nesai i Ibn-Madže.[1]

Neki učenjaci o njegovim riječima: *"Ko se abdesti u svojoj kući, zatim dođe u mesdžidul Kuba'"* kažu da se ovdje želi ukazati kako se ne smiju pritezati jahalice radi dolaska u ovu džamiju. Nego će čovjek doći u nju iz svoje kuće gdje se može abdestiti. Zatim će u nju doći sa namjerom istom onakvom kao kada namjerava da posjeti džamiju u svom mjestu mimo džamija radi kojih se putuje.

Što se tiče tri džamije, učenjaci su se složili da je poželjno dolaziti u njih radi namaza i sličnih ibadeta. Ali ako se zavjetuje na to, da li mu je taj zavjet vadžib? Postoje dva mišljenja među učenjacima.

Jedno je, da zavjet ove vrste nije vadžib, osim ako se posebno ne zavjetuje na posjetu Mesdžidul-Haramu. Ovo je jedno od Šafijinih mišljenja što predstavlja i Ebu-Hanifin mezheb. Temeljeći ovo na osnovi da zavjetom ne biva vadžib osim ono što je njegov rod vadžib u šerijatu.

Drugo mišljenje, koje predstavlja Malikov, Ahmedov i mezheb drugih da je obaveza doći u ove tri džamije ako se zavjetuje na to. Ali ako dođe kod vrijednije to će biti dovoljno u odnosu na onu koja je manje vrijedna. Pa ako se zavjetuje da će doći u Poslanikovu džamiju ili džamiju Ilija'e bit će mu dovoljno da dođe u Mesdžidul-Haram. Ako se zavjetuje da će doći u džamiju Ilija'e bit će mu dovoljno da dođe u jednu od dvije džamije, mesadžidul haremejn.

A to je zato što se u Sahihu navodi da je Vjerovjesnik ﷺ, rekao:

"Ko se zavjetuje da će biti pokoran Allahu neka bude pokoran, a onaj ko se zavjetuje na nepokornost pa neka ne bude nepokoran."[2]

---

[1] Ahmed 3. dio, str. 487, Nesai 675, Ibn-Madže 1412, a hadis je sahih.
[2] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 6700, Feth.

Ovo obuhvata svaki vid pokornosti, bez razlike da li njen rod bio vadžib ili ne. Ali je bolje da učini kao što je navedeno prethodnim hadisom.

Ovo nije mjesto da se pojašnjava ova tema.

Nego je cilj istaći da nije propisano putovati osim u tri džamije, te ako se osoba zavjetuje na to, nije joj vadžib to učiniti po stavu svih imama. Da li je dužan da se otkupiti kefaretom radi zakletve? Postoje dva poznata mišljenja.

U Medini ne postoji džamija u koju bi bilo propisano dolaziti osim Mesdžidul Kuba'. Što se tiče svih ostalih džamija, na njih se odonosi propis svih običnih džamija, jer ih Vjerovjesnik ﷺ, nije izuzeo sa posjetom. Zbog toga pravnici od stanovnika Medine nisu namjeravali ništa od tih mjesta osim posebno Kuba'.

U Musnedu od Džabira b. Abdullaha - radijjallahu anhuma - se prenosi da je Vjerovjesnik ﷺ, u džamiji Feth dovio tri dana, ponedjeljak, utorak i srijedu. Pa mu se prihvatila dova u srijedu između dva namaza. Tako da se primjetilo veselje na njegovom licu." Džabir kaže: *"Nikada me nije pogodila neka bitna stvar a da se nisam potrudio da dovim u tom času. Pa bih uočio odaziv."*[1] U lancu ovog hadisa se nalazi Kesir b. Zejd o kojem ima govora. Ibn-Mein ga jednom prilikom ocjenjuje vjerodostojnim a drugom prilikom slabim.[2]

Po ovom hadisu radi skupina naših prijatelja i drugih, pa bi se trudili da uče dove u ovom vremenu, kao što je prenešeno od Džabira, ali od Džabira nije prenešeno da se trudio da uči dovu na određenom mjestu nego u određeno vrijeme.

Ako je ovakav slučaj sa ovom džamijom u kojoj je klanjao Allahov Poslanik ﷺ, i koja je sagrađena njegovom dozvolom, i u njoj nema ništa što bi se izdvojilo radi posjećivanja istog, osim putovanja radi nje, ako se izuzme Mesdžidu Kuba', kakav je onda slučaj sa drugim mjestima?

---

[1] Bilježi ga Ahmed 3. dio, str. 332, lanac mu je slab.

[2] Ebu-Hatim o njemu kaže: "Dobar, ali nije jak." Nesai ga je ocjenio slabim. Taberi kaže: "Kesir b. Jezid je kod njih bio onaj koji se ne uzima za dokaz." Tehzib.

POGLAVLJE

MESDŽIDUL-AKSA JE JEDNA OD TRI DŽAMIJE RADI KOJIH SE PRITEŽU JAHALICE

Što se tiče Mesdžidul-Aksa, ona predstavlja jednu od tri džamije radi kojih se pritežu jahalice (poduzima putovanje). Kada su muslimani oslobodili Bejtul-Makdis u vrijeme Omera b. Hattaba, i kada im je Omer došao, te su kršćani predali Omeru grad - on uđe u njega a na stijeni zateče ogromno smeće koje su kršćani bacali na nju kako bi rasrdili jevreje, koji su veličali stijenu i prema kojoj su se okretali u svojim molitvama. Pa on nešto od tog smeća nakupi u svoj ogrtač u čemu su ga slijedili muslimani. A kaže se da je odredio ljude koji će je očistiti, zatim reče Ke`abu, nekadašnjem jevrejskom učenjaku:

"Šta misliš gdje da sagradim muslimanima mjesto klanjanja?" Kaže: "Izgradi ga iza stijene." Kaže: "Sine jevrejke, pomiješalo ti se jevrejstvo."

Ili kao što je već rekao. Omer zatim reče:

"Sagradit ću je na prednjem dijelu džamije, jer nama pripadaju prednji dijelovi džamija."

Tako da ju je sagradio na dijelu džamije prema Kibli."[1] Taj dio većina današnjih običnih ljudi nazivaju Aksa, dok je Aksa naziv za cijelu džamiju. Ali ona, niti nešto drugo se ne nazivaju haremom, nego su posebno Haremi Mekka i Medina.[2],[3]

---

[1] Predaju navodi Ibn-Kesir u Bidaje ve nihaje 7. dio, str. 58.

[2] Ovdje se pod haremom podrazumijeva ne samo sveto mjesto nego i predio gdje je zabranjeno ubijati, loviti ili činiti bilo koji vid nereda u pogledu ljudi, životinja ili biljaka i sl. (o.p.)

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Što se tiče Mekke o tome postoji konsenzus ali što se tiče Medine postoji razilaženje. Ali da Medina nema svog Harema je slabo mišljenje. A glede doline Vedždža je slabije od slabijeg mišljenja. Ali je poznato da je dolina Vedždža zelena kao što pozeleni zemlja u kojoj se nađe mnogo trave i tako.

Što se tiče doline Vedždža u Taifu, među učenjacima postoji razilaženje.

Omer je sagradio musalu prema Kibli, i kaže se da se ispod nje nalaze stepenice kojima se penjao u prednji dio Akse, tako da ju je sagradio na stepenicama, jer se niko nije molio osim kršćana. Omer, a ni muslimani, nisu klanjali pored stijene niti su je dodirivali rukama niti su je ljubili. Nego se kaže da je Omer klanjao kod Davudovog ﷺ, mihraba na vanjskom dijelu.

Potvrđeno je da je Abdullah b. Omer, kada bi dolazio u Bejtul-Makdis, ulazio unutar i klanjao na tom mjestu. Ali se nije približavao stijeni, niti je dolazio kod nje, niti se približavao bilo kojem od tih mjesta. Isto tako je prenešeno od uglednih selefa kao što su Omer b. Abdul-Aziz, Evzai, Sufjan Sevri i drugi.

A to je zato što ni jedno mjesto u džamiji nema prednost nad onim drugim, osim onoga što je Omer sagradio kao musalu za muslimane.

Ako su Mesdžidul-Haram i Medinska džamija vrijedniji od Mesdžidul-Aksa konsenzusom - tako da je jedan od njih dva: a u Sahihu je potvrđeno da je Poslanik ﷺ, rekao:

"Namaz u ovoj mojoj džamiji je vrijedniji hiljadu puta u odnosu na ostale džamije osim Mesdžidul-Harama."

Dok je drugi onaj radi kojeg je Allah učinio obaveznim hadž, tavaf u njemu za Njega i učinio ga Kiblom Svojim robovima muslimanima - i pored toga u njemu nema ničega što bi se dodirivalo rukama ili ljubilo usnama osim onoga što je Allah na Zemlji učinio u smislu Desnice. A to je hadžerul esved, pa šta onda reći za Mesdždul-Aksa što se u njemu dotiče ili ljubi.

Stijena je bila otkrivena i niko od ashaba, niti od njihovih pretpostavljenih, niti njihovih učenjaka nije izdvajao stijenu sa određenim ibadetom. Tako je bila otkrivena u vremenu Omerovog i Osmanovog hilafeta u Šamu. Isto tako i u vremenu Alijinog ﷺ

hilafeta iako nije vladao tim dijelom. Zatim isto tako i u vrijeme vladavine Muavije i njegovog sina, i sina njegovog sina.[1]

Kada je došlo vrijeme Abdul-Melika između njega i Ibn-Zubejra se desila smutnja koja se desila, a on je sagradio kupolu nad stijenom. Kaže se da su ljudi namjeravali hadž, pa bi se sakupljali sa Ibn-Zubejrom, ili su se namjeravali njemu sa obavljanjem hadža. Zbog toga je Abdul-Melik htio da uveliča značaj stijene time što je sagradio građevinu nad njom. Odjenuo bi je odorom u zimu i ljeto, kako bi ljudi čim više dolazili radi Bejtul-Makdisa. Čime bi se odvratili od posjete Ibn Zubejru, dok su ljudi bili u vjeri kraljeva. U tom vremenu se kod ljudi uveliko pojavilo štovanje stijene i Bejtul-Makdisa, što do tada muslimani nisu poznavali. Pojedini ljudi su o njoj počeli prenositi israilijate (priče od sljedbenika Knjige), o veličanju stijene. Tako da neki prenose od K`aba Ahbara kod Abdul-Melika b. Mervana - dok je Urve b. Zubejr bio prisutan kod njega - : "Da je Allah rekao stijeni: "Ti si Moj niži arš." Pa je Urve rekao: "Allah ﷻ kaže:

وَسِعَ كُرْسِيُّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ

"Njegova Kursija obuhvata nebesa i Zemlju." (Sura El-Beqare, 225)

A ti kažeš da je stijena Njegov Arš."[2] I slično tome.

Nema sumnje da pravedne halife nisu gradili ništa od ove kupole, niti su ashabi veličali stijenu, niti su se trudili da obavljaju namaz pored nje. Čak ni Ibn-Omer - radijjallahu anhuma - pored toga što je dolazio iz Hidžaza u Mesdžidul-Aksa, nije dolazio kod stijene.

Zbog toga što je ona bila prva kibla zatim je derogirana a ostala kibla jevrejima. U našem šerijatu nije ništa prenešeno što bi nalagalo obaveznim propisom njeno veličanje. Isto kao što u našem šerijatu nema ničega što bi nalagalo obavezno veličanje subote. A u

[1] On je Muavija b. Jezid b. Muavija b. Ebu-Sufjan. Halifa sin halife sina halife. Bio je veoma pobožan i veliki suptilista. Njegov hilafet nije trajao dugo, čak manje od jednog dana jer je osjetio nepotrebu za njim i ostavio ga, i nije ga nikome oporučio, da mu se Allah smiluje i da ga uvede u prostranstva Njegovih dženneta.

[2] Pogledaj Menarul Munif od Ibn-Kajjima el-Dževzije – rahimehullah – str. 86.

njenom posebnom izdvajanju veličanjem je poistovjećivanje sa jevrejima. A govor učenjaka o suboti i Ašuri je prethodio.

Kasnije generacije među pravnicima i našim prijateljima te drugi, spominju da se zaklinjanje pooštrava ako se zakune u Bejtul-Makdisu kod stijene. Isto kao što je to slučaj u Mesdžidul-Haramu sa zaklinjanjem između Crnog kamena i Mekami-Ibrahim, ili kao što je to sa zaklinjanjem u Poslanikovoj ﷺ, džamiji kod njegovog mimbera. Ali ovo nema osnove u Ahmedovim riječima niti kod bilo kojeg drugog imama. Nego je sunnet da se zakletva u njegovoj džamiji pooštrava, kao što se pooštrava u svim drugim džamijama kod mimbera. Niti će se pooštriti zakletva, ako bude položena pored onoga što muslimani u osnovi ne veličaju. Kao što se ne pooštrava zakletvom kod *mešheda*, mjesta vjerovjesnika i sličnog tome. A onaj ko to učini je zalutao, novotar i oprečan je šerijatu.[1]

Pojedini ljudi su napisali djela o vrijednostima Bejtul-Makdisa i drugih mjesta koja se nalaze u Šamu. Pri tome su navodili prenešene predaje od kitabija i od onih koji su uzeli znanje od njih. Iako muslimanima nije dozvoljeno da svoju vjeru temelje na njihovim predajama. Primjer onoga od koga se prenose te predaje jeste Ke`ab Ahbar a stanovnici Šama su preuzeli od njega veliki broj israilata. Muavija ﷺ kaže: ''*Među njima koji su prenosili od kitabija nismo vidjeli nikog sličnog Ke`abu iako smo ponekad*

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Pooštravanje u zakletvi ne biva osim ako se ne radi o greški kao što je ubistvo ili kamenovanje i slično tome. A biva u vremenu, mjestu, obliku i položaju.
Vrijeme: Poslije ikindije kao što Uzvišeni kaže: ***Zadržat će te ih poslije namaza.*** (El-Maide, 106). A namaz koji je ovjde spomenut je ikindija.
Mjesto: Kao što je Šejh – rahimehullah – rekao: U Mekki između dva ćoška i Ibrahimovog mekama. A na drugim mjestima će to biti kod mimbere za džumansku hutbu.
Položaj: Da čovjek stoji, jer učenjaci kažu zato što je stojanje najbliže kažnjavanju, ako se desi. Zato što će biti najbliži kazni dok stoji, da nas Allah sačuva.
Oblik: To je oblik zakletve kao da kaže: Kunem se Uzvišenim Allahom.
Ovim stvarima se ima cilj strašenje.

od njega čuli i laž.''[1] U Sahihima je potvrđeno da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:

> ***"Ako vam budu kitabije govorili nemojte im vjerovati niti negirati jer vam oni mogu govoriti laž pa da povjerujete ili vam mogu govoriti istinu pa da ih u laž utjerujete."***[2]

Ono što je čudno da je ovaj šerijat očuvan i zaštićen pored ovog sačuvanog ummeta koji se neće sakupiti na zabludi. Pa ako neko prenosi od pojedinih tabiina od Vjerovjesnika ﷺ, hadise, poput Ata`a b. Ebi-Rebaha, Hasana Basrija, Ebu-Alije i njima sličnih, a oni se ubrajaju među najbolje islamske učenjake i velike vjerske vođe, učeni se zaustave pred njihovim (mursel) predajama. Neki od njih općenito odbijaju mursel predaje, dok ih drugi prihvataju pod uslovima. Među njima je bilo onih koji su razlikovali između onoga čiji je običaj da ne prenosi osim od povjerljivih, poput Seida b. Musejjiba, Ibrahima Nehaija, Muhameda b. Sirina i između onih za koje se znalo da prenose i od nepovjerljivih poput Ebu-Alija i Hasana Basrija, a između njih i Vjerovjesnika ﷺ, ne postoji više od jedan, dvojice ili trojice ljudi. Što se tiče sadržaja trenutačnih knjiga kod muslimana, od hadisa koje spominju autori knjiga, *mursel* predaje nije dozvoljeno presuditi da su vjerodostojne po slaganju učenjaka, osim ako se zna da su prenešene od učenih u hadiskoj nauci, koji ne prenose osim ono što je vjerodostojno kao što je Buharija u Muallekat (hadisi uslovljene vjerodostojnosti jer nedostaje jedan od prenosilaca u lancu predaje), za koje potvrdno kaže da su vjerodostojne kod njega. Ili mevkuf predaje kao što kaže: "Spominje se od Behza b. Hakima od njegovog oca od njegovog djeda." I slično tome, što kod njega predstavlja dobre predaje. Ovo (je slučaj sa Buharijom), a ispod nebeskog svoda poslije Kura`na ne postoji vjerodostojnija knjiga od Buharijine, pa šta onda reći za ono

---

[1] Bilježi ga Buharija u svom Sahihu br.7361, Feth. Hafiz u Fethu kaže Ibn Hibban u Knjizi povjerljivih kaže: "Muavija je htio reći da j ponekad griješio u onome što je govorio a nije htio reći da je bio lažov." Drugi kažu da se zamjenica u njegovim riječima odnosi na knjigu a ne Ke'aba jer u njigovim knjizi se nalazi mnogo laži zbog toga što su je izmjenjili i falsificirali. Fethul bari 13 dio str. 413.

[2] Bilježi ga Ahmed 4. dio str. 136. Njemu slično ga bilježi Buharija u hadisu od Ebu-Hurejre رضي الله عنه br. 7362.

što prenosi K`abul Ahbar od (prijašnjih)vjerovjesnika i njemu slični. A između K`aba i vjerovjesnika od kojeg prenosi je period od hiljadu godina, manje ili više? Pri tome, on ne pripisuje predaje povjerljivom od povjerljivog, nego sve što učini jeste da ih prenese iz nekih knjiga koje su napisali jevrejski učenjaci. Allah ﷻ, govori o njihovim izmjenama i falsifikacijama, kako je onda dozvoljeno muslimanu da povjeruje nešto od toga, oslanjajući se na ove puke predaje? Nego je obaveza da se u to ne vjeruje, niti negira osim sa dokazom, koji će dokazati ovu laž. Ovo nam je naredio Vjerovjesnik ﷺ.

U ovim israilijatima postoje laži o vjerovjesnicima, ili ono što je pak derogirano u našem šerijatu, i što ne poznaje osim Allah ﷻ.

Poznato je da su Vjerovjesnikovi ﷺ, ashabi među prvacima i među onima koji su ih slijedili u dobročinstvu, osvojili države nakon Vjerovjesnikove ﷺ, smrti. Te da su se nastanili u Šamu, Iraku i Egiptu, kao i na drugim mjestima. Oni su najbolje poznavali ovu vjeru i najbolje su je slijedili. I niko nema pravo da im se u tome suprotstavlja.

A ono što je bilo od ovih mjesta oni nisu veličali, niti su mu posvećivali posebnu pažnju radi namaza ili dove ili iz sličnih razloga. A mi nemamo pravo da im se u tome suprotstavljamo. Iako su pojedini među uglednima u vjeri učinili tako. A slijeđenje njihovog puta je preče nego da se slijedi put onih koji im se suprotstave. I ni od koga nije prenešeno da se suprotstavio njihovom putu a da nije prenešeno od nekog drugog - ko je bio učeniji i vrijedniji od njega - da se suprotstavio putu ovog protivnika. Ovo je općenita rečenica i nije moguće je pojasniti na ovom mjestu.

U Sahihu se potvrđuje, da kada je Vjerovjesnik ﷺ, došao na Isra'u u Bejtul-Makdis, da je klanjao dva rekata.[1] A nije klanjao na nekom drugom mjestu niti ga je posjetio. Međutim u hadisu o Miradžu ima onoga što je u Sahihu, kao i onoga što je u

[1] Bilježi Muslim br. 162.

Musnedima ili Sunnenima, kao i onoga što je od slabih predaja. A u njemu ima onoga što je od podmetnutih i izmišljenih predaja. Kao naprimjer, što se prenosi da je Džibril ﷺ, rekao Poslaniku ﷺ:

> ***"Ovo je kabur tvog oca Ibrahima, siđi pa klanjaj u njemu. A ovo je Bejtul-lahm, kuća tvog brata Isa'a, siđi pa klanjaj u njoj."***

Još čudnije od toga da se o njemu prenosi da mu je rečeno u Medini: ***"Siđi i klanjaj ovdje."*** Prije nego što je sagrađena džamija. Ali na tom mjestu je bilo idolopokloničko groblje. A Vjerovjesnik ﷺ je nakon hidžre došao u Medinu i smjestio se na tom mjestu gdje je legla njegova deva. Ove i njima slične laži su izmišljenje oko čega su se složili učenjaci. Bejtul-lahm je crkva od kršćanskih crkava. U njenoj posjeti nema vrijednosti za muslimane, bez obzira da li to bilo mjesto Isaovog rođenja ili ne. Ashabi - radijjallahu anhum - niti oni koji su ih slijedili u dobročinstvu od tabiina, nisu dolazili kod Ibrahimovog kabura da bi klanjali kod njega, niti da bi učili dove, niti su uopće to mjesto namjeravali u svojim posjetama. Muslimani su više puta dolazili u Šam, kao što je to bio slučaj sa Omerom b. Hattabom, pored toga što se zna da se veliki broj ashaba nastanio u Šamu. Ali među njima nema onih koji su učinili takvo nešto. I muslimani nad njima nisu gradili džamije. Ali kada su kršćani zagospodarili ovim mjestima na kraju četvrtog stoljeća, i kada su preuzeli Bejtul-Makdis, radi toga što su prethodno Šamom zavladale šije - dok su bili kraljevi Egipta. Šije su poniženi narod,[1] koji nemaju ispravnog razuma, niti vjerodostojne predaje, niti prihvatljive vjere, niti podrške na dunjaluku - kršćani su ojačali i preuzeli obale i druga mjesta od šija. U tom vremenu su kršćani razvalili sobu u kojoj je ukopan Ibrahim ﷺ. Pri tome su napravili vrata, a to mjesto je uzeto za hram od strane kršćana, dok to niko nije učinio od selefa ovog ummeta i među njenim odabranicima.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Dakle šije, tj. Fatimije koje su zavladale Šamom, kršćani su preuzeli Bejtul-Makdis. Onaj čija je vlast u rukama šija on je ponižen, kao što je Šejhul islam – rahimehullah – rekao. Ove riječi nagovještavaju dobro, molimo Allaha da ih osramoti u njihovoj pokvarenoj davi.

POGLAVLJE

OSNOVA VJERE KOD MUSLIMANA JE DA SE NI JEDNO MJESTO NE IZDVAJA POSEBNO RADI NAMJERENOG IBADETA OSIM POSEBNIH DŽAMIJA

Osnova vjere kod muslimana je da se ni jedno mjesto ne izdvaja posebno radi namjerenog ibadeta osim posebnih džamija. A ono na čemu su bili mnogobošci i kitabije od veličanja mjesta ibadetom osim džamija, kao što su to činili u džahilijetu, dok su veličali Hiru i njoj sličana mjesta, je ono što je islam izbrisao, dokinuo i derogirao svojim dolaskom.

Zatim zajedničko za sve džamije jeste da se u njima obavlja ibadet.[1] Tako da sve ono što se čini u jednoj džamiji isto to se čini i u ostalim džamijama. Osim što je posebno izdvojen Mesdžidul-Haram sa tavafom i sličnim ibadetima. Ili u specifičnostima Mesdžidul-Harama se ne udružuje ni jedna druga džamija, kao što se ne može ni prema jendoj drugoj džamiji klanjati kao što se klanja prema Mesdžidul-Haramu.

Što se tiče Vjerovesnikove ﷺ, džamije i Mesdžidul-Aksa, pa ono što je propisano od ibadeta u njima propisano je u svim drugim džamijama, od namaza, dove, zikra, učenja i itikafa.[2] A u

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Mesdžidul-Haram je poseban po onome što nisu druge džamije. Kao što je naprimjer tavaf. Ja sam spomenuo priču o kralju koji se zavjetovao da će obožavati Allaha sa ibadetom u kojem mu se niko neće pridružiti.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Što se tiče Šejhovih – rahimehullah – riječi o itikafu, ispravno je boraviti u itikafu u svim džamijama kao što Uzvišeni kaže: ***Nemojte sa njima općiti dok ste u džamijama.*** (El-Beqare, 187). A ono što se spominje u hadisu od Huzejfe b. Jemanija ﷺ da nema itikafa osim u tri džamije niti itikafa bez posta, je apokrifan hadis. Zbog toga što se suprotstavlja postupcima muslimana. Zatim Huzejfe ﷺ kada je njime bio spomenut Ibn-Mes'ud rekao je: Možda su znali za nešto što ja nisam, ili su se sjetili a ja sam zaboravio. Ili nešto slično tome. A kada bi smo rekli da je hadis vjerodostojan i bez nedostataka odnosio bi se na potpun itikaf u ove tri džamije. Što je ispravno. Zbog toga ćeš vidjeti pojedine ljude koji vole da borave u itikavu na osnovu ovog hadisa kako se trude da dođu u Džamiju Kabe ili Poslanikovu ﷺ džamiju u itikaf jer navodno itikaf nije ispravan osim u tri džamije. Ali

njima nije dozvoljeno ono što nije dozvoljeno ni u drugim džamijama. Niti će se u njima šta poljubiti, niti doticati, niti će se oko čega obavljati tavaf i slično tome. Ali ove dvije džamije su vrijednije od drugih. Jer se namaz u njima mnogostruko vrijednuje u odnosu na druge džamije.

Što se tiče Vjerovjesnikove ﷺ, džamije, u Sahihu se potvrđuje da je namaz u njoj vrijedniji od hiljadu namaz u nekoj drugoj džamiji osim u Mesdžidul-Haramu. Ovo je prenešeno od Vjerovjesnika ﷺ, u drugim verzijama.

U oba Sahiha od Ebu-Hurejre ﷺ se prenosi da je rekao:

> ***"Allahov Poslanik ﷺ kaže: "Namaz u ovoj mojoj džamiji je vrijedniji hiljadu puta nego u nekoj drugoj džamiji osim u Mesdžidul-Haramu. Ja sam posljednji među vjerovjesnicima, a moja džamija je posljednja među džamijama."***[1]

U Muslimovom Sahihu od Ibn-Omera - radijjallahu anhuma - se prenosi da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:

> ***"Namaz u ovoj mojoj džamiji je vrijedniji hiljadu puta nego u nekoj drugoj džamiji osim u Mesdžidul-Haramu."***[2]

Također, kod Muslima se prenosi od Ibn-Abbasa - radijjallahu anhuma - da je rekao:

> ***"Žena se požalila pa je rekla: "Ako me Allah ozdravi otputovat ću pa ću klanjati u Bejtul-Makdisu." Pa je ozdravila, a onda se pripremila želeći put. Nakon toga je došla Mejmuna, Poslanikova ﷺ supruga, te ju je obavijestila o tome, a ona joj reče: "Sjedi, pojedi ono što si pripremila, i klanjaj u Poslanikovoj džamiji, jer sam čula Allahovog Poslanika ﷺ, da kaže: "Namaz u njoj je vrijedniji od hiljadu namaza mimo ostalih džamija osim Mesdžidul Ka'be."***[3]

U Musnedu od Ibn-Zubejra - radijjallahu anhuma - se prenosi da je rekao:

---

ono u šta nema sumnje da je ispravno, kod nas, jeste da je itikaf valjan u svim džamijama.

[1] Sahihul Buhari br. 1190, Feth. Sahihu Muslim br. 1394.

[2] Sahih Muslim br. 1395.

[3] Sahih Muslim br. 1396.

"Allahov Poslanik ﷺ, kaže: "Namaz u ovoj mojoj džamiji je vrijedniji hiljadu puta nego u nekoj drugoj džamiji osim u Mesdžidul-Haramu.[1] A namaz u Mesdžidul-Haramu je vrijedniji od namaza u mojoj džamiji za stotinu namaza."[2]

Ebu-Abdullah Makdisi kaže: "Lanac mu je vjerodostojan po uslovima Sahiha."

Zato je šerijat došao sa šerijatskim itikafom u džamijama, za razliku od onoga što se činilo kod pećine na Hiri prije islama i

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je tačno zato što je pojašnjenje posebno za Džamiju Kabe. A što se tiče ostalih džamija u Mekki oni su vrijedniji od onih koji su van Harema bez sumnje. Ali o njima nema posebnog pojašnjenja. Ali ko kaže da se odnosi na cijeli Harem koristeći kao dokaz riječi Uzvišenog: ***Neka je slavljen Onaj Koji je Svog roba preveo u djelu noći iz Mesdžidul-Harama u Mesdžidul-Aksa čiju Smo okolinu blagoslovljneom učinili.*** (El-Isra, 1). Sa njim se otputovalo iz kuće Ummu Hani' a ovo je slabo jer u Buharinom Sahihu je potvrđeno da se Isra desila iz Hidžra tj. iz sobe Kabe. A to je bez sumnje unutar Mesdžidul-Harama. Mesdžidul-Haram se odnosi na Mesdžid sam po sebi i Mesdžid Kabe. Može se odnositi na cijeli Harem ali se ne može odnositi na cijeli Harem osim sa dadtnim pokazateljem na to. Neki su kao dokaz da se odnosi na cijeli Harem navodili riječi Uzvišenog: ***Mušrici su nečist neka se ne približavaju Mesdžidul-Haramu.*** (Et-Tewbe, 28). Kaže: Mušrici neće ulaziti u cijeli Harem, a to je dokaz da je Mesdžidul-Haram cijeli Harem. Reći će se da je ovaj ajet dokaz protiv vas protiv onoga ko kaže: Da je Mesdžidul-Haram općenito Harem. Zato što Njegove riječi: Neka se ne približavaju nisu isto što neka ne ulaze. Poznato je da je kafiru dozvoljeno da dođe do zadnje tačke izvan Harema do te mjere da između njega i Harema ne ostane ni koliko je dlaka razmak. Ako bi smo rekli da je Mesdžidul-Haram cijeli Harem onda bi rekli da moraju postojati granice koje ga obilježavaju od približavanja granicama Harema. Ali nije tako. Bitno je da se sunnetom pojasnilo da vrijednost umnogostručavanja namaza do stotinu hiljada namaza odnosi posebno na džamiju u kojoj se nalazi Kaba. I u kojoj je tavaf ispravan i radi koje se pritežu jahalice. I niko ne može reći: Pritegnut ćemo jahalice radi džamije u Aziziji i slično tome. Ali ako bi neko rekao: Ako bi mi bilo teško doć kod Kabe radi gužve i ometanja ljudi i to što oni meni smetaju. Možda će mi biti olakšano da obavim ruku' u potpunosti ili sedždu u potpunosti šta je bolje. Da sve ovo učinim griješeći, ili da klanjam u nekoj od džamija u Mekki smireno i skrušeno? Reći ćemo ovo drugo. Jer ova vrijednost, mislim na smirenost i skrušenost se vraća na srž ibadeta. A vrijednost koja se veže za srž ibadeta je preča od vrijednosti koja se veže za svoje vrijeme ili mjesto. Što je potvrđeno i poznato kod učenjaka. I kao što je potvrđeno i poznato u sunnetu da je posvećivanje pažnje samom ibadetu preče od posvećivanja pažnje njegovom vremenu ili mjestu.

[2] Musned Ahmed 4. dio, str. 5.

sličnog. Allahov Poslanik ﷺ, je provodio deset zadnjih dana u itikafu svakog Ramazana sve dok ga Allah ﷻ, nije uzeo Sebi.[1]
Itikaf spada u propisane ibadete u džamijama po slaganju svih učenjaka,[2] kao što Uzvišeni kaže:

وَلَا تُبَٰشِرُوهُنَّ وَأَنتُمْ عَٰكِفُونَ فِى ٱلْمَسَٰجِدِ

"I Nemojte sa njima polno općiti dok ste u itikafu u džamijama." (Sura El-Beqare, 187)

Tj. dok ste u stanju vašeg itikafa u džamijama, da ne općite sa svojim ženama, makar to bilo i izvan džamije, zbog čega su učenjaci rekli da je rukn itikafa stalni boravak u džamiji radi ibadeta Allahu ﷻ. A ono što je od njegovih zabrana i što bi ga pokvarilo jeste općenje sa ženama.

Što se tiče itikafa ili bdijenja kod drveta ili kamena, kipa ili nečeg mimo kipa, ili bdijenje pored vjerovjesnikovog ﷺ, kabura ili nečijeg drugog kabura, ili mjesta gdje je boravio vjerovjesnik ili

---

[1] Ovo se bilježi u Sahihima od Aiše – radijjallahu anha.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ako bi neko rekao: Zašto je Allahov Poslanik ﷺ boravio u itikafu?
Odgovor je: Boravio je u itikafu trudeći se da pronađe Lejletul Kadr. Na osnovu ovoga ne postoji itikaf osim u Ramazanu. Niti u nekim drugim danima Ramazana osim ovih deset dana i zato što to Poslanik ﷺ nije propisao svom ummetu. Nego ga je uzeo za sunnet radi razloga koji se ne nalazi osim u Ramazanu. A to je traženje Lejletul Kadra. Zbog toga je boravio u itikafu prvih deset dana Ramazana, zatim srednjih deset a onda u posljednih deset. Ali ono što su rekli pojedini pravnici – rahimehumullah – da ako se namjeri otići u džamiju da je potrebno nanijetiti itikaf onoliko koliko misli ostati vremena u njemu. Ovo je neispravno mišljenje jer ako bi se reklo da je novotaria bilo bi obaveznije. Jer da je to propisano u vjeri Poslanik ﷺ bi to učinio ili bi ga pojasnio ummetu. Kada se spomenula prednost džume spomenuto je ono što slijedi radi svakog časa od određene nagrade. Ali itikaf nije spomenut niti ga je nagovještavao u govoru. Ako bi neko rekao: Šta ćeš reći za hadis u kojem se Omer ؓ zavjetovao da će boraviti u itikafu u Mesdžidul-Haramu. Allahov Poslanik ﷺ je rekao: ***Ispuni svoj zavjet.***? Reći ćemo da je ovo zavjet na kojeg se Omer zavjerovao u Mesdžidul-Haramu pa mu je Poslanik ﷺ naredio da ispuni svoj zavjet. Ako bi neko rekao: Da li je uslov da se zavjetuje kako bi ispunio zavjet? Reći ćemo da nije ali Omer je tražio da mu se pojasni nešto što se desilo. Pa ga je Vjerovjesnik ﷺ obavijestio i nije uputio ummet da se zavjetuju na itikaf pa da ga obave.

neko drugi, nije od vjere muslimana, nego je to vrsta vjere mušrika o kojima je Allah obavijestio u Svojoj Knjizi, pa kaže:

وَلَقَدْ ءَاتَيْنَآ إِبْرَٰهِيمَ رُشْدَهُۥ مِن قَبْلُ وَكُنَّا بِهِۦ عَٰلِمِينَ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِۦ مَا هَٰذِهِ ٱلتَّمَاثِيلُ ٱلَّتِىٓ أَنتُمْ لَهَا عَٰكِفُونَ قَالُوا۟ وَجَدْنَآ ءَابَآءَنَا لَهَا عَٰبِدِينَ قَالَ لَقَدْ كُنتُمْ أَنتُمْ وَءَابَآؤُكُمْ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ قَالُوٓا۟ أَجِئْتَنَا بِٱلْحَقِّ أَمْ أَنتَ مِنَ ٱللَّٰعِبِينَ قَالَ بَل رَّبُّكُمْ رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ٱلَّذِى فَطَرَهُنَّ وَأَنَا۠ عَلَىٰ ذَٰلِكُم مِّنَ ٱلشَّٰهِدِينَ وَتَٱللَّهِ لَأَكِيدَنَّ أَصْنَٰمَكُم بَعْدَ أَن تُوَلُّوا۟ مُدْبِرِينَ فَجَعَلَهُمْ جُذَٰذًا إِلَّا كَبِيرًا لَّهُمْ لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ

"Mi smo još prije Ibrahimu razboritost dali i dobro smo ga poznavali. Kad on ocu svome i narodu svome reče: "Kakvi su ovo kumiri kojima se i dan i noć klanjate?", oni odgovoriše: "I naši preci su im se klanjali. I vi ste, a i preci vaši, bill u očitoj zabludi", reče. "Govoriš li ti to ozbiljno lli se samo šališ?", upitaše oni. "Ne", reče "Gospodar vaš je Gospodar nebesa i Zemlje. On je njih stvorio, i ja ću vam to dokazati. Tako ml Allaha, ja ću, doista, vašim kumirima napakostiti nakon što se udaljite okrenuti. I porazbija ih on u komade, osim onoga najvećeg, da bl se njemu obratili." (Sura El-Enbija, 51 – 58)

I kaže:

وَٱتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَٰهِيمَ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِۦ مَا تَعْبُدُونَ قَالُوا۟ نَعْبُدُ أَصْنَامًا فَنَظَلُّ لَهَا عَٰكِفِينَ قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ تَدْعُونَ أَوْ يَنفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ قَالُوا۟ بَلْ وَجَدْنَآ ءَابَآءَنَا كَذَٰلِكَ يَفْعَلُونَ قَالَ أَفَرَءَيْتُم مَّا كُنتُمْ أَنتُمْ تَعْبُدُونَ وَءَابَآؤُكُمُ ٱلْأَقْدَمُونَ فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِّىٓ إِلَّا رَبَّ ٱلْعَٰلَمِينَ ٱلَّذِى خَلَقَنِى فَهُوَ يَهْدِينِ وَٱلَّذِى هُوَ يُطْعِمُنِى وَيَسْقِينِ وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ وَٱلَّذِى يُمِيتُنِى ثُمَّ يُحْيِينِ وَٱلَّذِىٓ أَطْمَعُ أَن يَغْفِرَ لِى خَطِيٓـَٔتِى يَوْمَ ٱلدِّينِ رَبِّ هَبْ لِى حُكْمًا وَأَلْحِقْنِى

بِٱلصَّٰلِحِينَ وَٱجۡعَل لِّي لِسَانَ صِدۡقٖ فِي ٱلۡأٓخِرِينَ وَٱجۡعَلۡنِي مِن وَرَثَةِ جَنَّةِ ٱلنَّعِيمِ وَٱغۡفِرۡ لِأَبِيٓ إِنَّهُۥ كَانَ مِنَ ٱلضَّآلِّينَ ﴿٨٦﴾ وَلَا تُخۡزِنِي يَوۡمَ يُبۡعَثُونَ يَوۡمَ لَا يَنفَعُ مَالٞ وَلَا بَنُونَ إِلَّا مَنۡ أَتَى ٱللَّهَ بِقَلۡبٖ سَلِيمٖ

"... i kaži im vijest o Ibrahimu, kad je oca svoga i narod svoj upitao': 'Čemu se vi klanjate?', a oni odgovorili: 'Klanjamo se kumirima i povazdan im se molimo', on je rekao: 'Da li vas oni čuju kada se molite,. ili, da li vam mogu koristiti ili naškoditi?' 'Ne', odgovoriše, 'ali mi smo upamtili pretke naše kako tako postupaju.' 'A da li ste razmišljali', upita on 'da su oni kojima se klanjate,. vi i kojima su se klanjali davni preci vaši, doista, neprijatelji moji? Ali, to nije Gospodar svjetova.'Koji me je stvorio i na Pravi put uputio, i Koji me hrani i poji, i Koji me, kad se razbolim, liječi, i Koji će mi život oduzeti, i Koji će me poslije oživiti, i Koji će ml, žudim za tim, pogreške moje na Sudnjem danu oprostiti! "Gospodaru moj, podari mi mudrost i pridruži me onima koji su dobri i učini da me po lijepom spominju oni što će poslije mene doći l učini da me po lijepom spominju oni što će poslije mene doći, i učini me jednim od onih kojima ćeš dženetske blagodati darovati i ocu mome oprosti, on je jedan od zalutalih, i ne osramoti me na Dan kad će ljudi oživljeni biti, na Dan kada neće nikakvo blago, a ni sinovi, od koristi biti, samo će Onaj Koji Allahu srca čista dođe spašen biti." (Sura Eš-Šu'ara, 69 – 89)

I kaže:

وَجَٰوَزۡنَا بِبَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ ٱلۡبَحۡرَ فَأَتَوۡاْ عَلَىٰ قَوۡمٖ يَعۡكُفُونَ عَلَىٰٓ أَصۡنَامٖ لَّهُمۡۚ قَالُواْ يَٰمُوسَى ٱجۡعَل لَّنَآ إِلَٰهٗا كَمَا لَهُمۡ ءَالِهَةٞۚ قَالَ إِنَّكُمۡ قَوۡمٞ تَجۡهَلُونَ إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ مُتَبَّرٞ مَّا هُمۡ فِيهِ وَبَٰطِلٞ مَّا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ

"I Mi sinove Israilove preko mora prevedosmo, pa oni naiđoše na narod koji se klanjao kumirima svojim. "O Musa," rekoše "napravi i ti nama boga kao što i oni imaju bogove!" "Vi ste, uistinu, narod koji nema pameti!" reče on." "Zaista će biti poništeno ono što ovi ispovijedaju i beskorisno će im biti ono što rade." (Sura Al-A'araf, 138 - 139)

Ovo je mušričko bdijenje a ono tamo je bdijenje muslimana.

Bdijenje mu'mina u džamijama radi robovanja i obožavanja samo jedinog Allaha Koji ortaka nema. A bdijenje mušrika nad onim od čega se nadaju i od čega se boje mimo Allaha i nad onima koje smatraju Allahovim ortacima i zagovaračima kod Allaha.

Niko od mušrika nije govorio da svijet ima dva stvoritelja, niti da je sa Allahom drugi bog koji liči Njemu u Njegovim svojstvima. Ovo nije rekao niko od mušrika, kao što nas o tome obavještava Allah ﷻ pa kaže:

قُل لِّمَنِ ٱلۡأَرۡضُ وَمَن فِيهَآ إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ سَيَقُولُونَ لِلَّهِۚ قُلۡ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ قُلۡ مَن رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ ٱلسَّبۡعِ وَرَبُّ ٱلۡعَرۡشِ ٱلۡعَظِيمِ سَيَقُولُونَ لِلَّهِۚ قُلۡ أَفَلَا تَتَّقُونَ قُلۡ مَنۢ بِيَدِهِۦ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيۡءٖ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيۡهِ إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ سَيَقُولُونَ لِلَّهِۚ قُلۡ فَأَنَّىٰ تُسۡحَرُونَ

"Upitaj: 'Čija je Zemlja i sve ono što je na njoj, znate li?' 'Allahova!', odgovorit će, a tI reci: 'Pa zašto onda ne dođete sebi? 'Upitaj: 'Ko je Gospodar sedam nebesa i ko je Gospodar Arša veličanstvenog?' 'Allah!', odgovoriće, a ti reci: 'Pa zašto se onda ne bojite?' Upitaj: 'U čijoj je ruci vlast nad svim, a On uzima u zaštitu, i od koga niko ne može zaštićen biti, znate lI?' 'To je Allahovo!', odgovorit će, a tI reci: 'Pa zašto onda dopuštate da budete zavedeni?" (Sura El-Mu'minun, 84 - 89)

U telbiji su govorili: "Lebejke la šerike lek illa šeriken huve lek, temlikuhu ve ma melek." (Odazivamo Ti se, Ti sudruga nemaš osim ortaka koji je Tvoj, posjeduješ ono što posjeduje)[1]

Uzvišeni kaže:

ضَرَبَ لَكُم مَّثَلٗا مِّنۡ أَنفُسِكُمۡۖ هَل لَّكُم مِّن مَّا مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُكُم مِّن شُرَكَآءَ فِي مَا رَزَقۡنَٰكُمۡ فَأَنتُمۡ فِيهِ سَوَآءٞ تَخَافُونَهُمۡ كَخِيفَتِكُمۡ أَنفُسَكُمۡۚ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلۡأٓيَٰتِ لِقَوۡمٖ يَعۡقِلُونَ

[1] Bilježi ga Muslim u svom Sahihu br. 1185.

"On vam kao primjer navodi vas same: da li se oni koji su u posjedu vašem izjednačeni s vama u onome što vam Mi dajemo, pa ste u tome isti, i da li ih se bojite kao što se vi jedni drugih bojite?" (Sura Er-Rum, 28)[1]

Uzimali su svoje bogove kao posrednike koji će ih približiti Allahu, i koji će se zauzimati za njih, kao što Uzvišeni kaže:

مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَآ إِلَى ٱللَّهِ زُلْفَىٰٓ

"Mi ih obožavamo samo zato da bi nas što više Allahu približili." (Sura Ez-Zumer, 3).

Uzvišeni kaže:

أَمِ ٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ شُفَعَآءَ ۚ قُلْ أَوَلَوْ كَانُوا۟ لَا يَمْلِكُونَ شَيْـًٔا وَلَا يَعْقِلُونَ
قُل لِّلَّهِ ٱلشَّفَٰعَةُ جَمِيعًا ۖ لَّهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۖ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

"Zar oni mimo Allaha zagovornike uzimaju?! Reci: 'Zar i onda kada su bez ikakve moći i kada ništa ne razumiju?' Reci: 'Sve zagovorništvo pripada Allahu, vlast na nebesima i na Zemlji Njegova je ..." (Sura Ez-Zumer, 43 - 44).

Uzvišeni kaže:

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Značenje ajeta: Allah ﷻ, kaže vi i vaša božanstva pripadate Allahu ﷻ, pa kako onda roba možete učiniti kao Njegovog ortaka u Njegovoj vlasti? A da vi imate roba da li bi ga učinili svojim ortakom u vašoj vlasti? Odgovor je ne. Čudno je da su pojedini učanjaci države kada se raširila komunistička misao i na početku kada se pojavila pagnaska dava o arapskom patriotizmu pojedini arapski vladari su otišli kod komuniste države tj. njihovog vođe koja će ih predvoditi u općim stvarima a državni učenjaci su navodili ovaj i druge manje jasne ajete. Kako bi dokazali pravu stranu teze komunizma a to su riječi Uzvišenog: ***Vi ste u tome jednaki.*** Tj. bogat koji posjeduje milione i siromah koji ne posjeduje ništa. Oni su jednaki po pitanju bogastva. Nema sumnje da je ovo izvrtanje riječi sa njihovih mjesta. Kakav će biti položaj tih učenjaka kod Allaha na Sudnjem danu kada ih upita: Kako možete izokretati Moje riječi tumačeći ih suprotno onome što Sam htio? Allahu podari nam da vidimo istinu istinom i podari nam da je slijedimo.

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَٰٓؤُلَآءِ شُفَعَٰٓؤُنَا عِندَ ٱللَّهِ ۚ قُلْ أَتُنَبِّـُٔونَ ٱللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَلَا فِى ٱلْأَرْضِ ۚ

"Oni se, pored Allaha, klanjaju onima koji Im ne mogu ni nauditi niti im mogu kakvu korist pribaviti, i govore: "Ovo su naši zagovornici kod Allaha." Reci: "Kako da Allahu kazujete da na nebesima i na Zemlji postoji nešto a On zna da ne postoji!" (Sura Junus, 18).

O čovjeku u suri Jasin[1] Allah ﷻ, kaže:

وَمَا لِىَ لَآ أَعْبُدُ ٱلَّذِى فَطَرَنِى وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ءَأَتَّخِذُ مِن دُونِهِۦٓ ءَالِهَةً إِن يُرِدْنِ ٱلرَّحْمَٰنُ بِضُرٍّ لَّا تُغْنِ عَنِّى شَفَٰعَتُهُمْ شَيْـًٔا وَلَا يُنقِذُونِ إِنِّىٓ إِذًا لَّفِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ إِنِّىٓ ءَامَنتُ بِرَبِّكُمْ فَٱسْمَعُونِ

"Zašto da se ne klanjam Onome koji me je stvorio, a Njemu ćete se vratiti? Zašto da prihvaćam druge bogove mimo Njega? Ako Milostivi hoće da me snađe neko zlo, njihovo posredovanje neće mi biti ni od kakve koristi i oni me neće moći spasiti, a ja bih tada bio u pravoj zabludi; ja vjerujem u Gospodara vašeg, čujte mene!" (Sura Jasin, 22 – 25).

Uzvišeni kaže:

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَٰدَىٰ كَمَا خَلَقْنَٰكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَتَرَكْتُم مَّا خَوَّلْنَٰكُمْ وَرَآءَ ظُهُورِكُمْ ۖ وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ شُفَعَآءَكُمُ ٱلَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَٰٓؤُا۟ ۚ لَقَد تَّقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنكُم مَّا كُنتُمْ تَزْعُمُونَ

"A doći ćete nam pojedinačno, onakvi kakve smo vas prvi put stvorili, napustivši dobra koja smo vam bill darovali. "Mi ne vidimo s vama božanstva vaša koja ste Njemu ravnim smatrali, pokidane su veze među vama i nema vam onih koje ste posrednicima držali." (Sura El-En'am, 94).

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Spomenuo je ajet o čovjeku spomenutom u suri Jasin.

Uzvišeni kaže:

مَا لَكُم مِّن دُونِهِۦ مِن وَلِيٍّ وَلَا

"...vi, osim Njega, ni zaštitnika ni posrednika nemate." (Sura Es - Sedžde , 4).

Uzvišeni kaže:

وَأَنذِرْ بِهِ ٱلَّذِينَ يَخَافُونَ أَن يُحْشَرُوٓاْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُم مِّن دُونِهِۦ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

"I opominji Kur'anom one koji strahuju što će pred Gospodarom svojim sakupljeni biti, kad osim Njega ni zaštitnika ni zagovornika neće imati da bi se Allaha bojali." (Sura El-En'am, 51).

U pogledu ovoga su se ljudi podijelili na tri skupine, dvije koje su otišle u krajnost i jedna umjerena.

Tako da su mušrici i oni koji su se sa njima složili od novotara kitabija, kao što su kršćani i novotari ovog ummeta, potvrdili šefa`at kojeg je Kur`an negirao.

Dok su haridžije i mu`atezile negirali Poslanikov ﷺ, šefaat za počinioce velikih grijeha od njegovog ummeta. Neki novotari su čak negirali da će se čovjek moći okoristiti šefaatom ili dovom od nekog drugog. Kao što su negirali da mu koristi sadaka i post nekog drugog umjesto njega. Šefaat su negirali koristeći se riječima Uzvišenog:

مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِىَ يَوْمٌ لَّا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خُلَّةٌ وَلَا شَفَٰعَةٌ

"...prije nego što dođe Dan kada neće biti ni otkupa, ni prijateljstva, ni posredništva!" (Sura El-Beqare, 254).

I riječima Uzvišenog:

مَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ

"...kada nepravednici ni prisna prijatelja ni posrednika neće imati koji će uslišan biti." (Sura El-Mu`minun, 18).

Što se tiče selefa ovog ummeta i imama i onih koji su ih slijedili od ehli-sunneta i džemata oni su potvrdili ono što je došlo od Vjerovjsnika ﷺ, da će se zauzimati za počinioce velikih grijeha i mnoge druge vrste šefa`ata, kao i šefa`ata drugih vjerovjesnika i meleka.

I kažu da od sljedbenika tevhida niko neće vječno ostati u Vatri, i potvrdili su ono sa čime je došao sunnet o čovjekovom okorištavanju dovom i šefa`atom druge osobe, kao sadakom koja bude udjeljena umjesto njega, čak i postom umjesto njega, po ispravnijem mišljenju među učenjacima. O čemu postoji potvrdni i vjerodstojni sunnet, i ono što spada u značenje posta.

Također kažu da zagovarač traži od Allaha i Njega moli, a kod Njega šefa`at ne koristi osim sa Njegovim dopuštenjem. Uzvišeni kaže:

مَن ذَا ٱلَّذِى يَشْفَعُ عِندَهُۥٓ إِلَّا بِإِذْنِهِۦ

"Ko se može pred Njim zauzimati bez Njegovog dopuštenja?!" (Sura El-Beqare, 255)

I kaže:

وَكَم مِّن مَّلَكٍ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ لَا تُغْنِى شَفَٰعَتُهُمْ شَيْـًٔا إِلَّا مِنۢ بَعْدِ أَن يَأْذَنَ ٱللَّهُ لِمَن يَشَآءُ وَيَرْضَىٰٓ

"A koliko na nebesima ima meleka čije zauzimanje nikome neće biti od koristi, sve dok Allah to ne dozvoli onome kome On hoće i u korist onoga kojim je zadovoljan." (Sura En-Nedžm, 26)[1]

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Na osnovu ovoga ako se ne zauzimaju ni za koga osim sa kim On bude zadovoljan, onda nije dozvoljeno zauzimati se za onoga sa kime Allah nije zadovoljan. Zato je zabranjeno da klanjamo dženazu čovjeku koji je umro a nije klanjao. Zašto? Zato što Allah nije zadovoljan njime jer je kafir. Kao što Uzvišeni kaže: ***Ako vi ne budete vjerovali Allah je neovisan o vama i nije zadovoljan kufrom Svojim robovima.*** (Ez-Zumer, 7). Čovjeku nije dozvoljeno da se u dovi zauzima za kafira niti da mu klanja dženazu ili nešto od toga. Zato što je dova jezikom zauzimanje kao što Poslanik ﷺ kaže: ***Neće umrijeti ni jedan musliman a da mu klanja četrdeset ljudi dženazu koji ne pripisuju Allahu ortake ni u čemu a da Allah neće prihvatiti njihov šefaat za njega.***

U Sahihu je potvrđeno da će se uglednik među zagovaračima, Muhammed ﷺ, kada se od njega zatraži šefa`at, nakon što se bude tražio od Adema, Nuha, Ibrahima, Musaa, Isaa, pa će ga vratiti na Muhammeda ﷺ, roba kojemu je Allah oprostio od grijeha ono što je prethodilo i ono što je kasnije učinio. Kaže:

"Pa ću otići kod mog Gospodara, a kada Ga vidim ničice ću Mu pasti na sedždu. Pa ću mog Gospodara pohvaliti sa pohvalama kojima će me podučiti a kojima ne vladam sada. Pa će reći: "Muhammede, podigni svoju glavu, i reci čut ćeš se, traži dat će ti se, zauzimaj se prihvatit će ti se zauzimanje." Pa ću reći: "Gospodaru moj ummet, Gospodaru moj ummet. Pa će mi se odrediti granica, te ću ih uvesti u Džennet."[1]

Uzvišeni kaže:

قُلِ ٱدْعُواْ ٱلَّذِينَ زَعَمْتُم مِّن دُونِهِۦ فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ ٱلضُّرِّ عَنكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ ٱلْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُۥ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُۥٓ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا

"Reci: 'Molite se onima koje, pored Njega, smatrate bogovima, pa, oni vas neće moći nevolje osloboditi niti je preusmjeriti.'Oni kojima se oni mole sami traže načina kako će se što više Gospodaru svome približiti, I nadaju se milosti Njegovoj i plaše se kazne Njegove. A kazne Gospodara tvoga svako treba da se čuva." (Sura El-Isra, 56 -57).

Grupa selefa kažu da su pojedini ljudi prizivali Uzejra, Mesiha i meleke, pa je Allah objavio ovaj ajet, a u njemu obavještava da su i ovi kojima su oni upućivali molbe nastojali da se približe Allahu, nadali se Njegovoj milosti i strahovali od Njegove kazne.

U Sahihu je potvrđeno da je Ebu-Hurejre ﷺ rekao:

[1] Bilježi ga Buharija 7410, Feth, Muslim 193.

"Allahov Poslaniče, koji ljudi su najsretniji sa tvojim zagovaranjem na Sudnjem danu?" Kaže: "Ebu-Hurejre, mislio sam da niko nije preči da me upita o ovim riječima od tebe, zbog toga što sam vidio koliko daješ pažnju hadisu. Najsretniji ljudi mojim zagovaranjem su oni koji kažu 'La ilahe illallah' želeći time iskreno Allahovo Lice."[1]

Tako da sve što je čovjek iskreniji prema Allahu više će zasluživati šefa`at.

Ali, ko svoje srce bude vezao za neko od stvorenja, nadajući se od njega i bojeći ga se, ovaj će biti najudaljeniji među ljudima u pogledu šefa`ata.

Zagovaranje stvorenja kod stvorenja, biva sa pomaganjem zagovarača onome za koga se zauzima, bez dozvole onoga kod koga se zauzima. Nego se zauzima zbog potrebe onoga radi koga se zauzima kod njega, ili zbog straha od njega. Tako da je potrebno da se prihvati njegovo zauzimanje kod njega. Allah ﷻ, je neovisan u pogledu svjetova. On ﷻ, samostalno upravlja svjetovima. I ne postoji zagovarač osim poslije Njegovog dopuštenja. I On je Taj Koji će dozvoliti zagovaračima kod zagovaranja i On prihvata zagovaranje. Kad god se onaj koji uči dove namjeri da uči On mu se odazove na dovu, tako da sve stvari pripadaju samo Njemu.

Ako se rob nada od zagovarača među stvorenjima, možda taj zagovarač neće odabrati da se zauzima za njega. Ili ako odabere možda mu Allah neće dozvoliti da se zauzima, niti prihvata njegovo zagovaranje.

Najvrijednije stvorenje je Muhammed ﷺ, zatim Ibrahim عليه السلام. Vjerovjesnik ﷺ, je odbio da se zauzima za svog amidžu Ebu-Taliba, nakon što je rekao:

"Tražit ću za tebe oprosta ako mi se to za tebe ne zabrani."[2]

Klanjao je dženazu munaficima i dovio za njih, pa mu je rečeno:

---

[1] Bilježi ga Buharija 7410, Feth.
[2] Mutefekun alejhi.

وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰٓ أَحَدٍ مِّنْهُم مَّاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِۦٓ

"I nijednom od njih, kad umre, nemoj molitvu obaviti, niti sahrani njegovoj prisustvovati." (Sura Et-Tewbe, 84).

A prethodno mu je Allah rekao:

إِن تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَهُمْ

"...molio čak i sedamdeset puta, Allah im neće oprostiti." (Sura Et-Tewbe, 80).

Pa kaže:

"Kada bih znao da će im se oprostiti ako povećam više od sedamdeset puta, ja bih povećao."[1]

Pa je Allah objavio:

سَوَآءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَهُمْ

"Isto im je molio ti oprosta za njih ili ne molio, Allah im, zaista, neće oprostiti." (Sura El-Munafikun, 6).

Uzvišeni kaže:

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَٰهِيمَ ٱلرَّوْعُ وَجَآءَتْهُ ٱلْبُشْرَىٰ يُجَٰدِلُنَا فِى قَوْمِ لُوطٍ إِنَّ إِبْرَٰهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّٰهٌ مُّنِيبٌ يَٰٓإِبْرَٰهِيمُ أَعْرِضْ عَنْ هَٰذَآ إِنَّهُۥ قَدْ جَآءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَإِنَّهُمْ ءَاتِيهِمْ عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُودٍ

"I pošto Ibrahima prođe strah i dođe mu radosna vijest, on se poče raspravljati s Našim izaslanicima o narodu Lutovu; Ibrahim je zaista bio dobrodušan, sažaljlv i odan. O Ibrahime, prođi se toga, naređenje od Gospodara tvoga je stiglo; njih će stići patnja sigurno!" (Sura Hud, 74 - 76).

Kada je Ibrahim ﷺ, zatražio oprosta za svog oca nakon što mu je obećao riječima:

رَبَّنَا ٱغْفِرْ لِى وَلِوَٰلِدَىَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ ٱلْحِسَابُ

[1] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 1366, Feth.

"Gospodaru naš, oprosti meni, i roditeljima mojim i svim vjernicima na Dan kad se bude polagao račun!" (Sura Ibrahim, 41)

Uzvišeni kaže:

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِيٓ إِبْرَٰهِيمَ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ إِذْ قَالُوا۟ لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَءَٰٓؤُا۟
مِنكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ ٱلْعَدَٰوَةُ
وَٱلْبَغْضَآءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا۟ بِٱللَّهِ وَحْدَهُۥٓ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَٰهِيمَ لِأَبِيهِ لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ

"Bio vam je dobar uzor u Ibrahimu I u onima koji su s njim kad su narodu svome rekli: Mi s vama namamo ništa, a ni sa onim što vi, umjesto Allaha, obožavate, mI vas se odričemo, i neprijateljstvo i mržnja će se između nas stalno javljati sve dok ne budete u Allaha, Njega Jedinog, vjerovali? – ne i u Ibrahimovim riječima ocu svome: "Ja ću se moliti da ti se oprosti." (Sura El-Mumtehine, 4).

I Uzvišeni kaže:

مَا كَانَ لِلنَّبِىِّ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَن يَسْتَغْفِرُوا۟ لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوٓا۟ أُو۟لِى
قُرْبَىٰ مِنۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَٰبُ ٱلْجَحِيمِ وَمَا كَانَ ٱسْتِغْفَارُ إِبْرَٰهِيمَ
لِأَبِيهِ إِلَّا عَن مَّوْعِدَةٍ وَعَدَهَآ إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُۥٓ أَنَّهُۥ عَدُوٌّ لِّلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ ۚ إِنَّ إِبْرَٰهِيمَ
لَأَوَّٰهٌ حَلِيمٌ

"Vjerovjesniku i vjernicima nije dopušteno da mole oprosta za mnogobošce, makar im bili i rod najbliži, kad Im je jasno da će oni stanovnici u Džehennemu biti. A što je Ibrahim tražio oprosta za svoga oca bilo je samo zbog obećanja koje mu je dao. A čim mu je bilo jasno da je on Allahov neprijatelj, on ga se odrekao." (Sura Et-Tewbe, 113 – 114).

Allah ﷻ, ima prava u kojima Mu se niko ne može pridružiti. Poslanik ﷺ, ima prava u kojima mu se niko ne može pridružiti. A mu`mini kod mu`mina imaju zajednička prava.

U oba Sahiha od Muaza b. Džebela ﷺ se prenosi da je rekao:

"Bio sam pored Vjerovjesnika ﷺ pa mi reče: "Muaze, znaš li koje je Allahovo pravo nad robovima?" Rekoh: "Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju." Kaže: "Njegovo pravo nad njima je da Ga obožavaju i da Mu nikoga kao ortaka ne pripisuju." Muaze, znaš li kako je pravo robova kod Allaha, ako to učine?" Rekoh: "Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju." Kaže: "Njihovo pravo kod Njega je da ih ne kazni."[1]

Allah ﷻ, ima pravo da bude obožavan i da Mu se ne pripisuju ortaci. Ovo je osnova tevhida sa kojim je poslao poslanike i o čemu je objavio knjige.

Uzvišeni kaže:

وَسْـَٔلْ مَنْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رُّسُلِنَآ أَجَعَلْنَا مِن دُونِ ٱلرَّحْمَٰنِ ءَالِهَةً يُعْبَدُونَ

"A pitaj one koje smo prije tebe od Naših poslanika poslali da li smo Mi naređivali da se, osim Svemilosnog, božanstva obožavaju?" (Sura Ez-Zuhruf, 45).

Uzvišeni kaže:

وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِىٓ إِلَيْهِ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعْبُدُونِ

"Prije tebe ni jednog poslanika nismo poslali, a da mu nismo objavili: "Nema boga osim Mene, zato Meni ibadet činite!" (Sura El-Enbija, 25).

I Uzvišeni kaže:

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِى كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ وَٱجْتَنِبُوا۟ ٱلطَّٰغُوتَ

"Mi smo svakom narodu poslanika poslali: Allahu ibadet činite, a kumira se klonite!" (Sura En-Nahl, 36).

U to ulazi da se ne bojimo nikoga osim Njega, i da se ne pazimo ni od koga osim Njega, kao što Uzvišeni kaže:

وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَيَخْشَ ٱللَّهَ وَيَتَّقْهِ فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْفَآئِزُونَ

[1] Sahihul Buhari br. 2856, Feth, Sahih Muslim br. 30.

"Oni koji se Allahu i Poslaniku Njegovu budu pokoravali, koji se Allaha budu bojali i koji od Njega budu strahovali oni će uspjeti!" (Sura En-Nur, 52).

Tako da je pokornost učinio Allahu i Njegovom Poslaniku, dok je strah i bojazan učinio isključivo Allahu. Uzvišeni također kaže:

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا۟ مَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَقَالُوا۟ حَسْبُنَا ٱللَّهُ سَيُؤْتِينَا ٱللَّهُ مِن فَضْلِهِۦ وَرَسُولُهُۥٓ إِنَّآ إِلَى ٱللَّهِ رَٰغِبُونَ

"A trebalo bi da se zadovolje onim što im daju Allah i Poslanik Njegov i da kažu: 'Dovoljan nam je Allah, Allah će nam dati iz obilja Svoga, a i Poslanik Njegov, a mi samo Allaha hoćemo." (Sura Et-Tewbe, 59).

Tako da je davanje učinio Allahu i Njegovom Poslaniku, kao što Uzvišeni kaže:

وَمَآ ءَاتَىٰكُمُ ٱلرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَىٰكُمْ عَنْهُ فَٱنتَهُوا۟

"Ono što vam Poslanik dadne to uzmite, a ono što vam zabrani toga se klonite." (Sura El-Hašr, 7).

Halal je ono što je dozvolio Poslanik, a haram je ono što je zabranio Poslanik, tako da je vjera ono što je propisao Poslanik ﷺ.

Zadovoljstvo je učinio da bude samo Allahovo, pa kaže:

"I kažu: "Dovoljan nam je samo Allah."

A nije rekao i Njegov Poslanik. Kao što Uzvišeni kaže:

ٱلَّذِينَ قَالَ لَهُمُ ٱلنَّاسُ إِنَّ ٱلنَّاسَ قَدْ جَمَعُوا۟ لَكُمْ فَٱخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَٰنًا وَقَالُوا۟ حَسْبُنَا ٱللَّهُ وَنِعْمَ ٱلْوَكِيلُ

"Onima kojima se kada su im ljudi rekli: "Neprijatelji se okupljaju zbog vas, pa pazite ih se!" vjerovanje povećalo, pa su kazali: "Nama je Allah dovoljan, a divan je On Zaštitnik!" (Sura Al Imran, 173).

I Uzvišeni kaže:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ حَسۡبُكَ ٱللَّهُ وَمَنِ ٱتَّبَعَكَ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ

"O vjerovjesnIče, Allah je dovoljan tebi i vjernicima koji te slijede." (Sura El-Enfal, 64).

Tj. dovoljan je tebi i onima koji te slijede, i samo vam je On dovoljan. A ko pomisli da znači - dovoljan ti je Allah i vjernici - učinio je veoma veliku grešku, iz mnogobrojnih razloga koji su pojašnjeni na drugom mjestu.[1]

Zatim kaže:

وَقَالُواْ حَسۡبُنَا ٱللَّهُ سَيُؤۡتِينَا ٱللَّهُ مِن فَضۡلِهِۦ وَرَسُولُهُۥٓ

"...i da kažu: 'Dovoljan nam je Allah, Allah će nam dati iz obilja Svoga, a i Poslanik Njegov." (Sura Et-Tewbe, 59).

Obilje je učinio Allahu dok je Poslanika ﷺ, spomenuo kod davanja, jer nije mubah ono što nije dozvolio Poslanik. I niko nema pravo da uzme sve ono što može da uzme, iako nije opće dopušteno (mubah) u šerijatu.[2]

Zatim kaže: **"...a mI samo Allaha hoćemo."** Što znači da je želju i htijenje učinio samo prema Allahu, mimo svega drugog. Kao što Uzvišeni u suri El-Inširah kaže:

فَإِذَا فَرَغۡتَ فَٱنصَبۡ وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَٱرۡغَب

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ibn Kajjim – rahimehullah – je u Zadul Meadu ukazao na nepravilno tumačenje riječi Uzvišenog gdje kaže: ***O vjerovjesniče, Allah je dovoljan tebi i vjernicima koji te slijede.*** Riječ 'koji' je vezana za 'tebi' a ne za Allaha. Allahova pomoć mu'minima je moguća ali da su mu'mini dovoljni Poslaniku nije moguće.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ako bi neko rekao: Allah će nam dati iz Svoje blagodati i Njegov Poslanik. Ovo je vrsta počasti? Ne, jer Poslanikovo ﷺ, davanje njima je po Allahovoj ﷻ, naredbi. Allah ﷻ, je istakao Poslanikovo davanje njima da ne bi neko rekao da je to bilo po Poslanikovom ﷺ, idžtihadu te imamo pravo da se bunimo. Pa je Allah ﷻ, pojasnio da je Allahovo davanje kao i Poslanikovo ﷺ, davanje ali mi znamo da je Poslanikovo ﷺ, davanje po Allahovoj ﷻ, naredbi. Zato pazite na ovo.

"A kad završiš, molitvi se predaj i samo se Gospodaru svome obraćaj." (Sura El-Inširah, 7 - 8).

Tako da je obraćanje naredio da bude samo Njemu.

Allah ﷻ, nikada nije naredio da stvorenje traži od stvorenja, iako je to dozvoljeno u pojedinim prilikama, ali nije naredio. Nego je korisnije robu da nikada ne traži ništa osim od Allaha, kao što je potvrđeno u Sahihu o atributima onih koji će ući u Džennet bez polaganja računa:

"To su oni koji ne traže da im se uči rukja, niti se liječe žigosanjem, niti su praznovjerni i na svog Gospodara se oslanjaju."[1]

Tako da je od njihovih svojstava učinio to da ne traže da im se baja ili da im se uče rukje. Ali nije rekao da oni ne uče drugima odnosno da druge ne liječe. Iako je tako prenešeno u nekim predajama od Muslima.[2] Ali je tu greška,[3] jer je Vjerovjesnik ﷺ, rukjom liječio sebe i druge, ali nije tražio da mu se uči rukja. Jer onaj ko traži rukju traži dovu od nekog drugog, za razliku od onoga koji uči rukju, jer on dovi za njega.

---

[1] Mutefekun alejhi.

[2] Hadis je pod brojem 220 kod Muslima lancem od Seida b. Mensura govorio nam je Hušejm govorio nam je Hussajjin b. Abdu-Rahman kaže: "Bio sam kod Seida b. Džubejra pa je rekao: "Ko je od vas sinoć vidio zvijezdu padalicu?" Rekoh: "Ja" a zatim rekoh: "Što se mene tiče nisam bio u namazu ali sam ujeden." Kaže: "Šta si učinio?" Rekoh: "Tražio sam da mi se uči rukja." Kaže: "Šta te je navelo na to?" Rekoh: "Hadis kojeg nam je rekao Š`abi, pa kaže: "Nema rukje osim od uroka i groznice." Pa rče: "Najbolje je učinio onaj ko završi kod onoga što je čuo, ali nam je Ibn-Abbas prenio od Vjerovjesnika ﷺ" pa je naveo dugačak hadis a u njemu: "Oni su oni koji ne uče rukje niti traže da im se uče..." hadis.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: U nekim Muslimovim predajama je došlo da ne traže da im se uči rukja niti oni uče rukje. Ovo je pogrešno, zato što je njihovo učenje rukje nekom drugom dobročinstvo. Allah ﷻ, voli dobročinitelje. Vjerovjesnik ﷺ, je učio rukje drugim ljudima pa bi u toku rukje oboljelom rekao: ***Allahu, Gospodaru ljudi otkloni bolest i izliječi jer Ti si Onaj Koji liječi. Nema lijeka osim Tvog lijeka koji ne ostavlja bolesti.*** Na osnovu ovoga znamo da u oba Sahiha ima greški iako je osnova da su vjerodostojni bez sumnje. Zato što se greške ne nalaze u svim lancima. To znači da kada bi proučavao te greške shvatio bi da se ne nalaze u svim lancima. Ali su prenosioci hadisa zbog njihove predostrožnosti u prenošenju emaneta i pažnje prenosili ono što dođe do njih.

Poslanik ﷺ, je rekao Ibn-Abbasu:

"Ako tražiš, traži od Allaha, ako moliš za pomoć moli je od Allaha."[1]

Allah ﷻ, je Taj na Kojeg se oslanja, od Kojeg se pomoć traži, od Njega se boji, u Njega se nada i On se obožava, Njemu se srca obraćaju. Nema snage niti moći niko osim Njega, niti postoji neko ko bi zaštitio od Njega osim On, a Kur`an potvrđuje ovu osnovu.

Poslaniku ﷺ, se biva pokorno, on se voli i sa njime se biva zadovoljno, njemu se prepuštaju presude, on se štuje, cijeni i slijedi. U njega se vjeruje kao i u ono sa čime je došao. Uzvišeni kaže:

مَّن يُطِعِ ٱلرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ ٱللَّهَ

"Ko se pokori Poslaniku pokorio se i Allahu." (Sura En-Nisa, 80).

I Uzvišeni kaže:

وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ ٱللَّهِ

"A mi nismo nijednog poslanika poslali, osim da bi mu se pokoravalo uz Allahovo odobrenje." (Sura En-Nisa, 64).

I Uzvišeni kaže:

وَٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥٓ أَحَقُّ أَن يُرْضُوهُ

"Preče bi bilo da su Allaha i Njegovog Poslanika zadovoljili." (Sura Et-Tewbe, 62).

Uzvišeni kaže:

قُلْ إِن كَانَ ءَابَآؤُكُمْ وَأَبْنَآؤُكُمْ وَإِخْوَٰنُكُمْ وَأَزْوَٰجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ ٱقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَٰرَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَٰكِنُ تَرْضَوْنَهَآ أَحَبَّ إِلَيْكُم مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَجِهَادٍ فِى سَبِيلِهِۦ فَتَرَبَّصُوا۟ حَتَّىٰ يَأْتِىَ ٱللَّهُ بِأَمْرِهِۦ

[1] Bilježi ga Tirmizi u Sunnenu br. 2516, Ahmed br. 2537, Hakim 3. dio, str. 624, a hadis je sahih.

"Reci: 'Ako su vam očevi vaši, i sinovi vaši, i braća vaša, i žene vaše, i rod vaš, i imanja vaša koja ste stekli, i trgovačka roba za koju strahujete da neće prohođe imati, i kuće vaše u kojima se prijatno osjećate miliji od Allaha i Poslanika, i od borbe na Njegovom putu, onda pričekajte dok Allah Svoju odluku ne donese." (Sura Et-Tewbe, 24).

U oba Sahiha se od Poslanika ﷺ, prenosi da je rekao:

"Onaj kod koga se nađu tri stvari osjetit će slast imana: kome Allah i Njegov Poslaniku budu draži od svakog drugog, i ko bude volio čovjeka samo radi Allaha, i onaj ko bude mrzio da se vrati u kufr, nakon što ga je Allah od njega spasio, isto kao što mrzi da bude bačen u Vatru."[1,2]

I kaže:

"Tako mi Onoga u Čijoj ruci je moja duša, niko od vas neće vjerovati sve dok mu ne budem draži od djeteta i roditelja i svih ljudi."[3] ***Pa mu je Omer rekao: "Allahov Poslaniče, ti si mi draži od svakoga osim mene samoga." Kaže: "Ne Omere, sve dok ti ne budem draži i od samoga tebe."***[4] ***Kaže: "Ti si mi draži i od mene." Kaže: "Sada Omere."***[1,2]

---

[1] Sahihul Buhari b. 16, Feth, Sahih Muslim br. 43.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Poslanikove ﷺ, riječi o onome ko bude mrzio da se vrati kufr su jasne u odnosu na onoga koji je primio islam nakon kufra. Ali šta ako je u osnovi musliman? Očito je da je isto ako bude mrzio da bude kafirom isto kao što mrzi da uđe u Vatru. Time će osjetiti slast imana. Nema smetnje da se kaže onome ko ništa ne osjeća da se odnosi na njega ili da se ne odnosi. Kao što je u priči o Šuajbu kada je rekao svom narodu kao što je u Kur'anu: **"Ako bismo vjeru vašu prihvatili nakon što nas je Allah spasio nje, na Allaha bismo laž iznijeli. Mi ne treba da je prihvaćamo, to neće Allah, Gospodar naš"** (El-A'raf, 89). Bitno je da ako musliman mrzi da se vrati u kufr i da uđe u Vatru osjetio je slast imana. Allahu podari nam njegovu slast.

[3] Bilježi ga Buharija 14, i Muslim 69.

[4] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Kaže: ***Dok mu ne budem draži od njega samog.*** Ovo je negiranje potpunosti imana a ne osnove imana. Sve dok se u njegovom srcu nalazi ljubav prema Allahovom Poslaniku ﷺ, iako ta ljubav nije dostigla stupanj savršenosti on je mu'min ali neće se upotpuniti njegov iman sve dok mu Poslanik ﷺ, ne bude draži on djeteta, roditelja i svih ljudi čak i njega samog.

Uzvišeni kaže:

قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ ٱللَّهَ فَٱتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ ٱللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

"Reci: 'Ako vi Allaha volite, onda mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijehe vam oprostiti! A Allah prašta i milostiv je!?'" (Sura Al Imran, 31).

I Uzvišeni kaže:

إِنَّآ أَرْسَلْنَـٰكَ شَـٰهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝ لِّتُؤْمِنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ

"Mi smo tebe poslali svjedokom, i radosnih vijesti donositeljem, i opominjateljem! da u Allaha i u Poslanika Njegova vjerujete, i da ga pomognete, i štujete"

Znači Poslanika posebno

وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا

"i da Ga -Allaha ujutro I navečer slavite." (Sura El-Feth, 8 - 9).

Tj. da veličate Allaha ﷻ.

Tako da vjerovanje u Allaha i Njegovog Poslanika, sa štovanjem i pomaganjem Poslaniku ﷺ, dok je sa veličanjem samo Allaha.

Od znakova ljubavi prema Poslaniku ﷺ, da dadneš prednost njegovim riječima nad svojom strašću. Ako bi Poslanik ﷺ, bio doveden da bude ubijen – a to je nemoguće – ti ćeš se žrtvovati za njega. To znači da ga voliš više nego što voliš sebe.

[1] Mutefekun alejhi.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovaj ajet se naziva ispitnim ajetom jer su se ljudi pozivali da vole Allaha pa je Allah Poslaniku ﷺ, rekao: ***Reci ako volite Allaha onda mene slijedite.*** Ovo je znak čovjekove ljubavi prema njegovom Gospodaru. A svako onaj ko bude više Poslanika ﷺ, slijedio više će voljeti Allaha. A veličanstveni plod slijeđenja Allahovog Poslanika je Allahova ljubav. Dok tvrdnje novotara da vole Poslanika ﷺ, lažnim dokazuju njihovi postupci. Jer mi kažemo: Da ste voljeli Poslanika istinski onda bi ga slijedili. A da ste istinski voljeli Allaha onda bi ste slijedili Poslanika ﷺ. Ko je od nas preči da voli Poslanika ﷺ? Onaj ko slijedi njegov sunnet i ne prelazi tu granicu ili onaj ko čini sve ono od čega je upozorio? Nema sumnje da je to onaj prvi, a pobijanje ovih nema potrebe za pomagačem jer pobijanje njihovih dokaza je veoma lahko.

Ova osnova je pojašnjenja na nekom drugom mjestu.

Allah ﷻ, je poslao Muhammeda sa ostvarenjem vjerovanja u samo Njegovu jednoću (tevhid), te negiranjem svake vrste širka čak i u riječima. Kao što Poslanik ﷺ, kaže:

"Neka niko od vas ne kaže: Ono što želi Allah i Muhammed, nego što želi Allah a zatim Muhammed.",[12] Pa mu je čovjek rekao: "Što Allah i Njegov Poslanik hoće." Kaže: "Jesi li me to učinio ravnim Allahu? Reci: "Samo što Allah hoće."[3]

Svi ibadeti, koje je Allah propisao, sadrže iskreno ispoljavanje vjere Allahu, realizujući Njegove riječi:

وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ وَيُقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤۡتُواْ ٱلزَّكَوٰةَۚ وَذَٰلِكَ دِينُ ٱلۡقَيِّمَةِ

"A naređeno im je da se samo Allahu klanjaju, da Mu iskreno, kao pravovjerni, vjeru ispovijedaju, I da molitvu obavljaju, i da milostinju udjeljuju; a to je ispravna vjera." (Sura El-Bejjine, 5).

Namaz je samo radi Allaha, sadaka je samo radi Allaha, post je samo radi Allaha, hadždž je samo radi Allaha, i samo kod

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovaj hadis ukazuje na ono što uvijek ponavljamo a to je da ako čovjek pojasni šta je ljudima zabranjeno neka im isto tako pojasni šta je ispravno da učine kako pred ljudima ne bi zatvrao vrata. Ovo pravilo ima mnoge primjere od kojih je u Kur'anu: ***O vi koji vjerujete ne recite: Raina, već recite: Unzurna.*** Pa kada im je zabranio riječ 'raina' dao im je zamjenu. Kada je čovjek donio klvalitetne hurme davajući ih sa'a za dva slabijih Poslanik ﷺ, mu reče: ***Nemoj to činiti, nego prodaj loše za srebrenjake a onda njima kupi kvalitetne.*** Dakle, kad mu je to zabranio otvorio mu je vrata lijepog postupka. Ovako treba čovjek, onaj ko podučava ljude, da im naredi dobro i spriječi zlo. Ako im pojasni koja su vrata zaključana da im pojasni koja su otvorena. Zato postije dvije koristi:

1- Da ovaj i drugi ljudi znaju da šerijat ne zatvara vrata, ne zatvori vrata a da druga neće otvoriti.

2- Da olakša prelazak na ono na čemu je on, jer nisu zatvorena vrata svakom mimo njega, nego su mu vrata otvorena pa neka olakša prelazak na ono na čemu je on.

[2] Bilježi ga Ibn-Madže br. 2118, Ahmed u Musnedu 5. dio, str. 72, a hadis je sahih.

[3] Bilježi ga Ahmed 1. dio, str. 214, 224 i 283 od Ibn-Abbasa – radijjallahu anhuma – a hadis je sahih.

Allahove kuće. Cilj od hadždža je da se samo Allah obožava na mjestima na kojima je Allah odredio da bude obožavan na njima. Zbog toga je hadždž bio slogan monoteizma, tako da su neki od selefa rekli da 'kao pravovjerni Allahu' tj. kao hadžije, jer jevreji i kršćani ne hodočaste Allahovu kuću.
Skupina selefa kaže da kada je Allah objavio:

وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ ٱلْإِسْلَٰمِ دِينًا فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ

"A onaj ko želi neku drugu vjeru osim islama, neće mu biti primljena" (Sura Al Imran, 85).

Jevreji i kršćani su rekli: "Mi smo predani." Pa je Allah objavio:

وَلِلَّهِ عَلَى ٱلنَّاسِ حِجُّ ٱلْبَيْتِ مَنِ ٱسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا

"...radi Allaha, dužan je svako ko bude u mogućnosti do njega (Bejtullaha) doći." (Sura Al Imran, 97).

Pa su rekli: "Nećemo činiti hadž." Nakon čega je Allah objavio:

وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِىٌّ عَنِ ٱلْعَٰلَمِينَ

"A ko ne vjeruje pa, Allah je, doista, neovisan o svjetovima!" (Sura Al Imran, 97)[1]

Allah ﷻ kaže: **"A onaj ko želi neku drugu vjeru osim islama, neće mu biti primljena."** su općeg značenja kod prvih i potonjih generacija, tj, da je vjera islam Allahova vjera sa kojom su došli Njegovi vjerovjesnici i na kojoj su Njegovi robovi mu`mini. Onako kako je to Allah spomenuo u Svojoj Knjizi, od prvog poslanika kojeg je poslao stanovnicima Zemlje, Nuha, Ibrahima, Israila, Musaa, Sulejmana, i drugih vjerovjesnika i mu`mina.

Allah ﷻ, o Nuhu kaže:

وَٱتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِۦ يَٰقَوْمِ إِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُم مَّقَامِى وَتَذْكِيرِى بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ فَعَلَى ٱللَّهِ تَوَكَّلْتُ فَأَجْمِعُوٓا۟ أَمْرَكُمْ وَشُرَكَآءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ

[1] Pogledaj Tefsir od Ibn-Džerira Taberija 3. dio, str. 241.

عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ ٱقْضُوٓاْ إِلَيَّ وَلَا تُنظِرُونِ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُكُم مِّنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى ٱللَّهِ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ ٱلْمُسْلِمِينَ

"Kaži im vijest o Nuhu! Kada on reče narodu svome: "O narode moj, ako vam je dodijao moj boravak među vama i moje opominjanje Allahovim dokazima, a ja se stalno uzdam u Allaha, onda se, zajedno sa božanstvima svojim, odlučite, i to ne krijte; zatim to nada mnom izvršite i neodgađajte. A ako glave okrenete, pa ja od vas nikakvu nagradu ne tražim, mene će Allah nagraditi, meni je naređeno da budem musliman." (Sura Junus, 71 – 72)[1]

O Ibrahimu i Israilu Allah ﷻ, kaže:

وَمَن يَرْغَبُ عَن مِّلَّةِ إِبْرَٰهِـۧمَ إِلَّا مَن سَفِهَ نَفْسَهُۥ وَلَقَدِ ٱصْطَفَيْنَٰهُ فِى ٱلدُّنْيَا ۖ وَإِنَّهُۥ فِى ٱلْءَاخِرَةِ لَمِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ إِذْ قَالَ لَهُۥ رَبُّهُۥٓ أَسْلِمْ ۖ قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ وَوَصَّىٰ بِهَآ إِبْرَٰهِـۧمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ يَٰبَنِىَّ إِنَّ ٱللَّهَ ٱصْطَفَىٰ لَكُمُ ٱلدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ أَمْ كُنتُمْ شُهَدَآءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ ٱلْمَوْتُ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنۢ بَعْدِى قَالُوا۟ نَعْبُدُ إِلَٰهَكَ وَإِلَٰهَ ءَابَآئِكَ إِبْرَٰهِـۧمَ وَإِسْمَٰعِيلَ وَإِسْحَٰقَ إِلَٰهًا وَٰحِدًا وَنَحْنُ لَهُۥ مُسْلِمُونَ

"Ko drugi vjeru Ibrahimovu izbjegava do onaj koji ne drži do sebe! Mi smo njega na ovome svijetu odabrali, pa će on i na drugom svijetu biti među dobrima. Kada je njemu Gospodar njegov rekao: "Predan budi!", on je odgovorio: "Ja sam predan

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Subhanallahil Azim, nema ništa veličanstvenije niti veće od oslonca vjerovjesnika na Allaha, da ostane među ljudima devetsto pedeset godina pozivajući ih i to da ostane sa ovom snagom i ubjeđenjem u Allaha.
Islam je svaka vjera koja postojano stoji, to je islam kao što je bio Nuhovog naroda i onih koji su došli poslije njih. Islam je naziv za svaku vjeru koja se pojavila u bilo kojem vremenu ili mjestu (ako je bila propisana od Allaha koju bi dostavljali Njegovi poslanici). Ako bi se derogirala koja vjera onda bi islam ostao ona koja je negirala onu drugu. Dok sa derogiranom Allah ﷻ nije zadovoljan kao što kaže: ***Onaj ko želi neku drugu vjeru osim islama ona mu se neće prihvatiti.*** (Al Imran, 85).

Gospodaru svjetova. I Ibrahim je, kao i Jakub, to ostavio u amanet sinovima svojim: "Sinovi moji, Allah je vama vjeru odabrao, i nipošto nemojte umrijeti drukčije nego kao muslimani. Da li ste prisutni bili kada je Jakubu smrtni čas došao i kad je sinove svoje upitao: "Kome ćete poslije mene u ibadetu biti?" "Bićemo u ibadetu", odgovorili su oni, "Bogu tvome, Bogu tvojih predaka, Ibrahima, Ismaila i Ishaka, Bogu Jedinome! I mi se samo Njemu predajemo." (Sura El-Beqare, 130 – 133).

Uzvišeni o Jusufu kaže:

رَبِّ قَدْ ءَاتَيْتَنِى مِنَ ٱلْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِى مِن تَأْوِيلِ ٱلْأَحَادِيثِ ۚ فَاطِرَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ أَنتَ وَلِيِّۦ فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ ۖ تَوَفَّنِى مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِى بِٱلصَّٰلِحِينَ

"Gospodaru moj, Ti si mi dao dio vlasti i naučio me tumačenju nekih snova! O Stvoritelju nebesa i Zemlje, Ti si Zaštitnik moj i na ovom i na onom svijetu; daj da umrem kao musliman i pridruži me onima koji su dobri!" (Sura Jusuf, 101)

Uzvišeni o Musau i njegovom narodu kaže:

وَقَالَ مُوسَىٰ يَٰقَوْمِ إِن كُنتُمْ ءَامَنتُم بِٱللَّهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوٓا۟ إِن كُنتُم مُّسْلِمِينَ

"I Musa reče: "O narode moj, ako u Allaha vjerujete, u Njega se pouzdajte ako ste muslimani!" (Sura Junus, 84).

O vjerovjesnicima sinova Israilovih kaže:

إِنَّآ أَنزَلْنَا ٱلتَّوْرَىٰةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ ۚ يَحْكُمُ بِهَا ٱلنَّبِيُّونَ ٱلَّذِينَ أَسْلَمُوا۟ لِلَّذِينَ هَادُوا۟ وَٱلرَّبَّٰنِيُّونَ وَٱلْأَحْبَارُ

"Mi smo objavili Tevrat, u kome je uputstvo i svjetlo. Po njemu su jevrejima sudili vjerovjesnici, koji su bili Allahu poslušni i čestiti ljudi, i učeni." (Sura El-Maide, 44).

Uzvišeni o Belkisi kaže:

قَالَتْ رَبِّ إِنِّى ظَلَمْتُ نَفْسِى وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَٰنَ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ

"Gospodaru moj!" uzviknu ona,"ja sam se prema sebi ogrješila i u društvu sa Sulejmanom predajem se Allahu, Gospodaru svjetova." (Sura En-Neml, 44).

Uzvišeni o Isaovom ummetu kaže:

وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى ٱلْحَوَارِيِّـۧنَ أَنْ ءَامِنُوا۟ بِى وَبِرَسُولِى قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا وَٱشْهَدْ بِأَنَّنَا مُسْلِمُونَ

"i kada sam učenicima naredio: "Vjerujte u Mene i Poslanika Moga!" oni su odgovorili: "Vjerujemo, a Ti budi svjedok da smo muslimani." (Sura El-Maide, 111).

O njima Uzvišeni također kaže:

رَبَّنَآ ءَامَنَّا بِمَآ أَنزَلْتَ وَٱتَّبَعْنَا ٱلرَّسُولَ فَٱكْتُبْنَا مَعَ ٱلشَّـٰهِدِينَ

"Gospodaru naš, mi vjerujemo u ono što si Ti objavio, mi Poslanika slijedimo, pa upiši nas među svjedoke!" (Sura Al Imran, 53).

Uzvišeni kaže:

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُۥ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَٱتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَٰهِيمَ حَنِيفًا ۗ وَٱتَّخَذَ ٱللَّهُ إِبْرَٰهِيمَ خَلِيلًا

"Ko je bolje vjere od onoga ko je predao svoje lice Allahu, a dobročinitelj je I slijedi vjeru Ibrahimovu ispravno, ustrajavši u njoj? A Allah je uzeo Ibrahima za prijatelja." (Sura En-Nisa, 125).

Uzvišeni kaže:

وَقَالُوا۟ لَن يَدْخُلَ ٱلْجَنَّةَ إِلَّا مَن كَانَ هُودًا أَوْ نَصَـٰرَىٰ ۗ تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ ۗ قُلْ هَاتُوا۟ بُرْهَـٰنَكُمْ إِن كُنتُمْ صَـٰدِقِينَ بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُۥ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُۥٓ أَجْرُهُۥ عِندَ رَبِّهِۦ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

"Oni govore da u Džennet neće ući niko osim onoga ko bude židov ili kršćanin! To su puste želje njihove! Reci: "Dajte svoj

dokaz, ako istinu govorite! A nije tako![1] Onome ko se bude Allahu predao i usto dobra djela činio, pripada nagrada kod Gospodara njegova; takvi se neće ničega bojati, niti će za bilo čim tugovati." (Sura El-Beqare, 111 - 112).

Predaja lica Allahu se tumači onim što sadrži u sebi iskrenu namjeru roba prema Allahu, sa ibadetom kojeg čini radi Njega, i on je sa tim djelima, koja su propisana i naređena, dobročinitelj.

Ove dvije osnove su srž vjere, da ne obožavamo nikoga osim Allaha, i da Ga obožavamo onime što nam je propisao a da Ga ne obožavamo sa novotarijama.

Uzvišeni kaže:

فَمَن كَانَ يَرْجُواْ لِقَآءَ رَبِّهِۦ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَٰلِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِۦٓ أَحَدًۢا

"Ko žudi da od Gospodara svoga bude lijepo primljen, neka čini dobra djela i neka, klanjajući se Gospodaru svome, Njemu nikoga ne pridružuje!" (Sura El-Kehf, 110).

Omer b. Hattab je govorio u svojim dovama: *"Allahu učini sva moja djela dobrima i učini ih iskreno radi Tvog Lica, i ne učini nikome u njima udjela."*

Fudajl b. Ijjad o riječima Uzvišenog:

لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا

"...da bi iskušao koji će od vas bolje postupati." (Sura El-Mulk, 2).

kaže: "Koje je iskrenije i pravilnije." Rekoše: "Ebu-Alija, šta to znači iskrenije i pravilnije?" Kaže: "Ako djelo bude iskreno a ne bude ispravno neće biti prihvaćeno. Ako djelo bude ispravno a ne bude iskreno neće biti prihvaćeno, sve dok ne bude iskreno i

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ova riječ (bela) se mnogo spominje u Allahovoj Knjizi bez postavljenog pitanja kako bi bila odgovor na njega. Tada ćemo reći da ona sadrži značenje 'naprotiv' tj. naprotiv onaj ko se preda. Isto tako Ibn-Kajjim ovu riječ mnogo koristi u svom govoru a posebno u 'Nuniji' što podrazumijeva 'naprotiv' da bi negirala ono što je prije nje od govora.

ispravno. Iskreno da bude radi Allaha i ispravno da bude po sunnetu."[1]

Ove dvije osnove su realizacija samog šehadeta 'la ilahe illallah' i šehadeta 'Muhammedun resulullah'. Jer svjedočenje da nema drugog božanstva koje u istinu zaslužuje ibadet mimo Allaha sadrži iskrenost i robovanje Njemu. Tako da nije dozvoljeno da srce obožava nekoga osim Njega, niti da voli, niti da se boji, niti da se nada, niti da slavi, niti veliča, niti da želi, niti da strahuje. Nego mora da ne ispoljava nikome vjeru osim Allahu, kao što Uzvišeni kaže:

وَقَٰتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ ٱلدِّينُ كُلُّهُۥ لِلَّهِ

"I borite se protiv njih dok smutnja ne iščezne i dok samo Allahova vjera ne ostane" (Sura El-Enfal, 39)[2]

Ako je jedan dio vjere Allahu a drugi nekom drugom onda će na osnovu toga to biti širk.

A cjelovitost vjere u hadisu kako bilježi Tirmizi i drugi:

"Ko bude volio radi Allaha, mrzio radi Allaha, davao radi Allaha, uskraćivao radi Allaha, upotpunit će iman."[3]

Mu`mini vole Allaha i radi Allaha, dok mušrici vole pored Allaha, kao što Uzvišeni kaže:

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Možemo li tvrditi da ono što čine novotari od nepropisanih stvari da nije prihvaćeno kod Allaha? Možemo to tvrditi, jer ako bi vidjeli čovjeka koji čini neko djelo reći ćemo mu: Ovo tvoje djelo je neprihvatljivo. Ako bi pomislio da je taj čovjek neznalica, a neznalica nema grijeha, da li će se za njegovo djelo reći da je neprihvatljivo? Da, njegovo djelo nije prihvatljivo, iako ima nagradu za lijepu namjeru i trud, ali neće biti prihvaćeno kao da je dobro djelo.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Kaže: Bez nade, veličanja, čašćenja, niti želje niti straha... pa do kraja njegovog govora. Da bi pojasnio čast robovanja Allahu. Ali što se tiče čašćenja običaja nema smetnje, kao što Poslanik ﷺ, kaže: ***Onaj ko vjeruje Allaha i Sudnji dan neka počasti svog komšiju...neka počasti svog gosta.***

[3] Bilježi ga Tirmizi 2521, Ahmed 3. dio, str. 440 od Ebu-Merhuma Abdu-Rahima b. Mejmuna od Sehla b. Muaza b. Enesa Džuhenija od njegovog oca kao merfua predaju.

وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ ٱللَّهِ ۖ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَشَدُّ حُبًّا لِّلَّهِ ۗ

"Ima ljudi koji umjesto Allaha kumire prihvaćaju; vole ih kao što se Allah voli! Ali oni koji vjeruju, još više Allaha vole!" (Sura El-Beqare, 165).

Svjedočenje da je Muhammed Allahov poslanik, obuhvata vjerovanje u ono o čemu je obavijestio, i pokornost u onome što je naredio. Ono što je potvrdio obaveza je potvrditi a ono što je negirao obaveza je negirati. Kao i ono što je obaveza stvorenja da potvrde Allahu ono što je potvrdio Poslanik svom Gospodaru od svojstava i imena, te da negiraju ono što je on negirao od Njega, od istovjetnosti sa stvorenjima. Tako da će biti sačuvani od ta`tila i temsila[1]. Čime će biti na najboljoj akidi, u potvrđivanju bez poistovjećivanja, kao i negiranja svega onoga što ne dolikuje Allahu (tenzih), bez negacije onoga što Mu se mora pripisati. Na njima je da čine ono što im naredi, i da se klone onoga što im je zabranio. Da dozvoljavaju ono što im je dozvolio, a da zabrane ono što im je zabranio. Nema harama osim onoga što je zabranio Allah i Njegov poslanik. Nema vjere osim one koju je propisao Allah i Njegov poslanik. Zbog toga je Allah pokudio mušrike u surama El-En`am, El-A`raf i drugima, zbog toga što su zabranili ono što Allah nije zabranio, i zbog toga što su propisali u vjeri ono što Allah nije dozvolio. Kao što je u riječima Uzvišenog:

وَجَعَلُوا۟ لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ ٱلْحَرْثِ وَٱلْأَنْعَٰمِ نَصِيبًا

"Oni određuju za Allaha dio ljetine i dio stoke, koju je On stvorio" (Sura El-En'am, 136).

Ili ono što je Allah spomenuo u početku sure El-A`raf, ili kao što na drugom mjestu kaže:

أَمْ لَهُمْ شُرَكَٰٓؤُا۟ شَرَعُوا۟ لَهُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنۢ بِهِ ٱللَّهُ ۚ

[1] Ta`til je negiranje Allahovih svojstva i imena dok je temsil poređenje Allaha sa stvorenjima, odnosno navođenje primjera Allahu koji ne dolikuju Njemu nego Njegovim stvorenjima.

"Zar oni da imaju ortake koji im propisuju da vjeruju ono što Allah nije naredio?" (Sura Eš-Šura, 21).

Allah ﷻ, je Svom Vjerovjesniku ﷺ, rekao:

ٱتَّخَذُوٓا۟ أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَٰنَهُمْ أَرْبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِ وَٱلْمَسِيحَ ٱبْنَ مَرْيَمَ وَمَآ أُمِرُوٓا۟ إِلَّا لِيَعْبُدُوٓا۟ إِلَٰهًا وَٰحِدًا ۖ لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ سُبْحَٰنَهُۥ عَمَّا يُشْرِكُونَ

"O Vjerovjesniče, Mi smo te poslali kao svjedoka, da radosnu vijest doneseš I opomeneš. I da pozivaš Allahu sa njegovim dopuštenjem kao sjajna svjetiljka." (Sura El-Ahzab, 45-46).

Obavijestio ga je da ga je poslao kao pozivača Njemu sa Njegovom dozvolom.

Onaj ko bude pozivao nekome drugom mimo Allaha čini širk. A ko bude pozivao Allahu bez Njegove dozvole čini novotariju. A širk je novotarija,[1] novotar navodi na širk, jer ne postoji novotar a da u njemu nema nešto od širka.

Kao što Uzvišeni kaže:

ٱتَّخَذُوٓا۟ أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَٰنَهُمْ أَرْبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِ وَٱلْمَسِيحَ ٱبْنَ مَرْيَمَ وَمَآ أُمِرُوٓا۟ إِلَّا لِيَعْبُدُوٓا۟ إِلَٰهًا وَٰحِدًا ۖ لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ سُبْحَٰنَهُۥ عَمَّا يُشْرِكُونَ

"Oni, pored Allaha, bogovima smatraju svećenike svoje, i monahe svoje i Mesiha, sina Merjemina. A naređeno im je da samo jednom Bogu ibadet čine nema boga osim Njega. On je vrlo visoko iznad onih koje Njemu ravnim smatraju." (Sura Et-Tewbe, 31)

Od njihovog širka je da su dozvolili zabranjeno pa su im se u tome pokorili, ili su im zabranili dozvoljeno a oni su im se u tome pokorili.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Širk novotarija se dijeli na dvije vrste: vrsta koja se veže za uluhijet i vrsta koja se veže za rububijet. Što se tiče one koja se veže za rububijet to je zato što je propisao i sam sebe postavio za sudiju i zakonodavca. Jer ne čini novotariju osim zato što je smatra da se njom približava Allahu. A što se tiče one koja se veže za uluhijet zato što slijedi svoju strast, suprotstavio se svom Gospodaru, a ovo je vezano za ibadet i uluhijet.

Uzvišeni je rekao:

قَـٰتِلُوا۟ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَلَا بِٱلْيَوْمِ ٱلْـَٔاخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ ٱلْحَقِّ مِنَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَـٰبَ حَتَّىٰ يُعْطُوا۟ ٱلْجِزْيَةَ عَن يَدٍ وَهُمْ صَـٰغِرُونَ

"Borite se protiv onih kojima je data knjiga, a koji ne vjeruju ni u Allaha ni u Onaj svijet, ne smatraju zabranjenim ono što Allah i Njegov Poslanik zabranjuju i ne ispovjedaju istinsku vjeru sve dok ne daju glavarinu[1] poslušno i ponizno" (Sura Et-Tewbe, 29).

Pored toga što ne vjeruju u Allah i Sudnji dan Allah im pripisuje i to što ne zabranjuju ono što im je zabranio Allah i Njegov Poslanik niti primjenjuju istinsku vjeru.

Mu`mini vjeruju Poslaniku u onome o čemu ih je obavijestio o Allahu i Sudnjem danu. Vjeruju u Allaha i Sudnji dan, pokoravaju mu se u onome što im naređuje i što im zabranjuje, što dozvoljava i spriječava. Zabranjuju ono što je zabranio Allah i

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Glavarina ili džizja je ono što se uzima kao nadoknada za nešto. A to je zato što zimije bivaju pod upravom muslimana i pod njihovom zaštitom. Tako da im se džizja određuje a nju određuje imam shodno onome što smatra potrebnim. Riječi Uzvišenog: ***sve dok ne dadnu glavarinu poslušno i ponizno.*** Tj. da svaki zimija dadne džizju svojom rukom a ne da je pošalje po slugi, nego da dođe on lično bez razlike da li je jevrej ili kršćanin. Isto tako, ne smije doći dobro izgledajući ponosito, nego ponizno i bijedno. Neki učenjaci kažu: Da će je namjesnik uzeti silom i osornošću do te mjere kao da će je istrgnuti iz ruku im. Da bi ga time još više ponizio. Ali očito je da je ovo mišljenje slabo. Muslimanima ne pristaje da primjenjuju osornost, ali ovo je mišljenje koje je rečeno.
Razmisli o današnjem stanju muslimana, vidjećeš ih kako pružaju ruku da bi se rukovali bez potrebe i nužde. Ali ako postoji nužda nema smetnje da sklopimo ugovor kao što je Poslanik ﷺ, učinio sa stanovnicima Mekke i drugima mimo njih. Sklopio je ugovor sa jevrejima, a između njega i njih je postojao dogovor. Zato niko ne može reći da je Poslanik ﷺ, sklopio dogovor sa mekelijama zato što je poštivao Mekku. Ne, nego zato što nije htio da ih ubija, da li radi Mekke ili nekih drugih razloga, ali nije prekinuo ugovor. Ako bi se čovjek usprotivio i rekao: Poslanikov ﷺ, ugovor sa mekelijama je bio radi Mekke. Reći ćemo: Zašto nećeš da prihvatiš ovo jer šta ćeš reći za Poslanikov ﷺ, ugovor sa jevrejima Medine? Dogovorio se sa njima pa su ostali u Medini.
Molimo Allaha da povrati muslimanima njihov ugled.

Njegov poslanik,[1] i primjenjuju istinsku vjeru. Allah je poslao poslanike kojima naređuje dobro a zabranjuje zlo, dozvoljava im lijepa jela, a zabranjuje im loša. Naredio im je svako dobro, a zabranio im je svako zlo. Dozvolio im je svako lijepo jelo a zabranio svako loše.

Termin islam sadrži predanost i pokornost, kao što sadrži iskrenost koja je uzeta iz riječi Uzvišenog:

ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا رَّجُلًا فِيهِ شُرَكَآءُ مُتَشَٰكِسُونَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِّرَجُلٍ

"Allah navodi kao primjer čovjeka koji je u vlasti ortaka oko koga se oni otimaju, i čovjeka koji je u vlasti samo jednog čovjeka." (Sura Ez-Zumer, 29).

Tako da u islamu predanost mora biti samo Allahu, te napuštanje predanosti bilo kome drugom mimo Njega. Ovo je suština naših riječi 'la ilahe illallah'. Onaj ko se preda Allahu i nekom drugom mimo Allaha, on je mušrik. Allah neće oprostiti da mu se pripišu ortaci, a onaj ko Mu se ne preda on se uzdiže nad robovanjem Allahu. Uzvišeni kaže:

وَقَالَ رَبُّكُمُ ٱدْعُونِىٓ أَسْتَجِبْ لَكُمْ ۚ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِى سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ

"Gospodar je vaš rekao: 'Pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati! Zaista oni koji se ohole pred time da Mi robuju ući će, sigurno, u Džehennem poniženi." (Sura El-Mu'min, 60).

Od Poslanika ﷺ, se u Sahihu potvrđuje da je rekao:

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Očita stana ajeta da se radi o zabrani, što znači da sve ono što im je zabranio da je to ružno. A nije sve što je ružno haram. Vjerovjesnik ﷺ, je bijeli i crveni luk opisao da su to dvije ružne biljke, ali ih pored toga nije zabranio. zato što se bijeli i crveni luk razlikuju na osnovu ljudske prirode. Neki ljudi ih vole dok drugi ne. Naprimjer, pojedinim ljudima se skakavci gade, iako su skakvci bili na jelovniku u vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ, dok se borio u sedam bitaka i jeli su skakavce. Pojedini ljudi ih ne jedu nego im se gadi. Neko će od njih povratiti do te mjere da mu crijeva ispadnu. Neki ljudi jedu sve, čak je rečeno da arapi jedu sve pa i vrstu miševa. Ali sve ono što je kod njih je ukusno i lijepo. Zbog toga ajet znači da sve ono što je Allah njima zabranio da je to ružno.

"U Džennet neće ući onaj u čijem srcu bude i koliko trun oholosti.[1] A u Vatru neće ući onaj u čijem srcu bude i koliko trun imana." Rekoše: "Allahov Poslaniče, čovjek voli da ima lijepu odjeću i lijepu obuću. Je li to od oholosti?" Kaže: "Ne, Allah je lijep i voli ljepotu. Oholost je zanemarivanje istine i nanošenje nepravde ljudima."[2]

Zanemarivanje istine je njeno odbijanje i negiranje, dok je nepravda prema ljudima njihovo omalovažavanje i ponižavanje.

Jevreji su opisani ohološću, dok su kršćani opisani širkom.

Allah ﷻ, o svojstvima jevreja kaže:

أَفَكُلَّمَا جَآءَكُمْ رَسُولٌۢ بِمَا لَا تَهْوَىٰٓ أَنفُسُكُمُ ٱسْتَكْبَرْتُمْ فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Kaže: ***U Džennet neće ući onaj u čijem srcu bude trun oholosti.*** Što znači da neće ući bez patnje. Jer su dvije vrste ulaska: ulazak kojem ne prethodi patnja i ograničeni ulazak kojem prethodi patnja. Ovdje se misli na ulazak sa prethodnom patnjom. Ali isto tako ako se radi o ulasku kojem prethodi patnja Allah to može oprostiti. Uzvišeni kaže: ***Allah neće oprostiti da mu se pripiše širk a oprostit će mimo toga kome hoće.*** (En-Nisa, 48).
Isto tako Poslanikove ﷺ riječi: ***Neće ući u Vatru onaj u čijem se srcu nađe trun imana.*** Isto tako se misli na ograničeni ulazak. Jer u njegovom srcu se može naći trun imana, ali će ući u Vatru i napatit će se shodno svojim grijesima, ali se negiranjem negira cjelovitost tj. opće negiranje.
Ako bi neko rekao: Šta je dokaz tvojim riječima? Reći ćemo da je dokaz islamski šerijat, zato što su dokazi iz Kur'ana i sunneta jedna svjetiljka. Jedni druge određuju, zato šerijat se ne uzima iz jednog nego mnogobronih tekstova.
Poslanik ﷺ, kaže: ***Allah je lijep voli ljepotu.*** Da li se pod ljepotom podrazumijeva ljepota osobe ili se misli na uljepšavanje? Drugo je ono što se ovdje misli. Zato što u prvom čovjek nema udjela jer ga je Allah ﷻ, takvim stvorio. Ružni i lijepi su Allahova ﷻ, stvorenja. Njegova ljubav se ne veže za ono u čemu ima čovjek udjela, a to je uljepšavanje, dokaz tome je to što su ashabi rekli: Allahov Poslaniče, čovjek voli da mu odjeća i obuća budu lijepi. Je li ovo od ljepote ili uljepšavanja? Od uljepšavanja. Pa je rekao: ***Allah je lijep voli ljepotu.*** Tj. ljepotu koja se postiže uljepšavanjem a ne po ljepoti izgleda, zato što je to po čovjekovom izboru.

[2] Bilježi ga Muslim u Sahihu br. 91.

"I kad god vam je koji poslanik donio ono što nije godilo dušama vašim, vi ste se oholili, pa ste jedne u laž utjerivali, a druge ubijali." (El-Beqare, 87).

O svojstvima kršćana Uzvišeni kaže:

أَفَكُلَّمَا جَآءَكُمْ رَسُولٌۢ بِمَا لَا تَهْوَىٰٓ أَنفُسُكُمُ ٱسْتَكْبَرْتُمْ فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ

"Oni, pored Allaha, bogovima smatraju svećenike svoje, i monahe svoje i Mesiha, sina Merjemina. A naređeno im je da samo jednom Bogu ibadet čine nema boga osim Njega. On je vrlo visoko iznad onih koje Njemu ravnim smatraju." (Sura Et-Tewbe, 31).

Zbog toga je Uzvišeni u kontekstu o kršćanima rekao:

قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ تَعَالَوْا۟ إِلَىٰ كَلِمَةٍ سَوَآءٍۭ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا ٱللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِۦ شَيْـًٔا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِ ۚ فَإِن تَوَلَّوْا۟ فَقُولُوا۟ ٱشْهَدُوا۟ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ

"Reci: "O sljedbenici Knjige, dođite da se okupimo oko riječi, i nama i vama zajedničke, da nikoga osim Allaha ne obožavamo, da Mu ništa ne pridružujemo, I da jedni druge, pored Allaha, bogovima ne smatramo!" Pa, ako se oni okrenu, vi recite: "Budite svjedoci da smo mi muslimani." (Sura Al Imran, 64).

U tom kontekstu Allah ﷻ, potvrđujući islam i obraćajući se kitabijama kaže:

قُولُوٓا۟ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَآ أُنزِلَ إِلَىٰٓ إِبْرَٰهِـۧمَ وَإِسْمَٰعِيلَ وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ وَٱلْأَسْبَاطِ وَمَآ أُوتِىَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَآ أُوتِىَ ٱلنَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُۥ مُسْلِمُونَ فَإِنْ ءَامَنُوا۟ بِمِثْلِ مَآ ءَامَنتُم بِهِۦ فَقَدِ ٱهْتَدَوا۟ ۖ وَّإِن تَوَلَّوْا۟ فَإِنَّمَا هُمْ فِى شِقَاقٍ ۖ فَسَيَكْفِيكَهُمُ ٱللَّهُ ۚ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ

"Recite: "Mi vjerujemo u Allaha i u ono što se objavljuje nama, i u ono što je objavljeno Ibrahimu, i Ismailu, i Ishaku, i Jakubu, i unu cima, i u ono što je dano Musau i Isau, i u ono što je dano vjerovjesnicima od Gospodara njihova; mi ne pravimo nikakve razlike među njima i mi smo Njemu predani. Pa ako oni budu vjerovali u ono u što vi vjerujete, na Pravom su putu; a ako glave okrenu, oni su onda daleko od Pravog puta i Allah će te sigurno od njih zaštititi, jer On sve čuje i zna." (Sura El-Beqare, 136 -137).

Sve dok nije rekao:

وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

"A Allah motri na ono što vi radite." (Sura El-Beqare, 140).

Pošto je jedna osnova vjere islama iako se njegovi propisi razlikuju, Vjerovjesnik ﷺ, u vjerodostojnom hadisu kaže:

"Vjera svih nas vjerovjesnika je jedna vjera."

I ***"Vjerovjesnici su braća po ocu."***[1]

I ***"Najpreča osoba Merjeminom sinu sam ja,***[2] ***između mene i njega nema vjerovjesnika."***[3]

---

[1] Tj. oni su braća po ocu dok su im majke različite.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Poslanik ﷺ, kaže: ***Najpreča osoba Merjeminom sinu sam ja.*** Najpreči od svih ljudi radi vjerovanja, isto tako u pogledu *vilajeta* a to je da onaj ko ga uzme za svog zaštitnika jer između njega i Muhammeda ﷺ, nema vjerovjesnika. Isa sin Merjemin je vjerovjesnik. A ono što se nalazi u knjigama arapske historije, da je nekim ljudima objavljeno je laž bez sumnje kao što je Halid b. Sinan i neki drugi čovjek. Ovo je bez sumnje laž zato što je Allah ﷻ, jezikom Ibrahima i Ismaila – alejhima sselam – rekao: ***Gospodaru naš pošalji im poslanika od njih samih koji će im kazivati Tvoje ajete.*** (El-Beqare, 129). Isto tako konsenzusom svih mufesira sa dokazom da se radi o Muhammedu ﷺ. I zato što Poslanik ﷺ, kaže: ***Između mene i Isaa nema vjerovjesnika.*** Zato je Poslaniku ﷺ, došla poslanica u vremenu kad je ljudima bila potrebnija od jela, pića i lijeka nakon perioda u kojem nije bilo poslanika. Ljudi nisu poznavali nikakvog gospodara, niti su obožavali boga, tako da su bili u nužnoj potrebi za poslanicom.

[3] Sve ovo je došlo u Sahihima. Pogledaj Sahihul Buhari 3442 i 3443, i Sahih Muslim 2365.

Njihova vjera je jedna, a to je obožavanje samo Allaha ﷻ, Koji ortaka nema. On biva obožavan u svakom vremenu onako kako je naredio u tom vremenu. I to je vjera islam u tom vremenu.

Raznolikost propisa u pogledu derogiranog i derogirajućeg, od propisanih stvari, je kao raznolikost jednog šerijata. Pa kao što je vjera islam sa kojom je Allah poslao Muhammeda ﷺ, jedna vjera, pored toga što je bilo vrijeme kada su se u namazima okretali prema Bejtul-Makdisu, kao što je to naredio Poslanik ﷺ, muslimanima da čine nakon hidžre nešto više od deset mjeseci, a nakon toga je bila obaveza da se okreću prema Kabi, a bilo je zabranjeno da se okreću prema stijeni.

Vjera je jedna iako su se kible razlikovale u dva vremenska perioda. Zato je Allah Israilovim sinovima propisao subotu. Zatim je to derogirao i nama propisao petak. Tako da je okupljanje subotom u tom dobu bilo obavezno, nakon čega je obaveza postalo sakupljanje petkom a zabranjeno je okupljanje subotom.

Ko izađe iz Musaovog šerijata prije derogacije ne biva muslimanom. A onaj ko ne uđe u Muhammedov ﷺ, šerijat nakon derogacije ne biva muslimanom.

Allah ﷻ, nikada nije propisao ni jednom vjerovjesniku da obožava nekoga mimo Allaha. Uzvišeni kaže:

شَرَعَ لَكُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا وَصَّىٰ بِهِۦ نُوحًا وَٱلَّذِىٓ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِۦٓ إِبْرَٰهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰٓ ۖ أَنْ أَقِيمُوا۟ ٱلدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا۟ فِيهِ ۚ كَبُرَ عَلَى ٱلْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ ۚ ٱللَّهُ يَجْتَبِىٓ إِلَيْهِ مَن يَشَآءُ وَيَهْدِىٓ إِلَيْهِ مَن يُنِيبُ

"On vam propisuje u vjeri isto ono što je naredio Nuhu i ono što objavljujemo tebi, i ono što smo naredili Ibrahimu i Musau i Isau: Pravu vjeru ispovijedajte i u tome se ne podvajajte! Teško je onima koji Allahu druge ravnim smatraju da se tvome pozivu odazovu." (Sura Eš-Šura, 13).

Naređuje poslanicima da pravu vjeru ispovjedaju i da se ne razilaze.

Uzvišeni kaže:

يَٰٓأَيُّهَا ٱلرُّسُلُ كُلُواْ مِنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ وَٱعۡمَلُواْ صَٰلِحًاۖ إِنِّي بِمَا تَعۡمَلُونَ عَلِيمٞ وَإِنَّ هَٰذِهِۦٓ أُمَّتُكُمۡ أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗ وَأَنَا۠ رَبُّكُمۡ فَٱتَّقُونِ

"O poslanici, dozvoljenim I lijepim jelima se hranite i dobra djela činite, jer Ja dobro znam što vi radite! Ova vaša vjera jedna je vjera, a Ja sam Gospodar vaš, pa Me se bojte!" (Sura El-Mu`minun, 51 - 52).

Uzvišeni kaže:

فَأَقِمۡ وَجۡهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفٗاۚ فِطۡرَتَ ٱللَّهِ ٱلَّتِي فَطَرَ ٱلنَّاسَ عَلَيۡهَاۚ لَا تَبۡدِيلَ لِخَلۡقِ ٱللَّهِۚ ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلۡقَيِّمُ وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ

"Ti upravi lice svoje vjeri islamu na njemu ustrajavši! Prihvatite se Allahove čiste vjere prema kojoj je ljude stvorio. Nema izmjene Allahove vjere, to je prava vjera, ali većina ljudi to ne zna." (Sura Er-Rum, 30).

Zatim kaže:

مُنِيبِينَ إِلَيۡهِ وَٱتَّقُوهُ وَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَلَا تَكُونُواْ مِنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ مِنَ ٱلَّذِينَ فَرَّقُواْ دِينَهُمۡ وَكَانُواْ شِيَعٗاۖ كُلُّ حِزۡبِۭ بِمَا لَدَيۡهِمۡ فَرِحُونَ

"Predano Mu se obraćajte! Bojte se Njega i obavljajte namaz, i ne budite od onih koji mu druge ravnim smatraju, od onih koji su vjeru svoju razbili i u stranke se podijelili, svaka stranka radosna onim što ima!" (Sura Er-Rum, 31 - 32).

Mušrici su razjedinjeni dok su iskreni robovi sjedinjeni.

Uzvišeni je rekao:

وَلَا يَزَالُونَ مُخۡتَلِفِينَ إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَۚ

"Međutim, oni će se uvijek u vjerovanju razilaziti, osim onih kojima se Gospodar tvoj smiluje. A zato ih je i stvorio." (Sura Hud, 118 - 119).

Oni kojima je ukazana milost su sjedinjeni i slažu se dok su mušrici ti koji su rasparčali svoju vjeru i koji su se u sekte podijelili.

Zbog toga ćeš vidjeti, da ono što se uvelo i izmislilo od novotarija, kako se njihovi sljedbenici razilaze. Svaki narod od arapskim mušrika je imao svog kumira kojeg su obožavali mimo Allaha. Njemu su se približavali, od njega su pomoć tražili, njime su širk činili. Ovi su izbjegavali kumire ovih drugih, dok su ovi isto tako izbjegavali njihove kumire. Čak nekima od sljedbenika tih kumira je postojao zakon koji nisu primjenjivali sljebenici onog drugog kumira. Kao što su stanovnici Medine obožavali Menata, trećeg od trojice, a izbjegavali su kretanje između Safe i Merve. Tako da je Allah objavio:

إِنَّ ٱلصَّفَا وَٱلْمَرْوَةَ مِن شَعَآئِرِ ٱللَّهِ

"Safa i Merva su, doista, Allahova časna mjesta." (Sura El-Beqare, 158).

Ovako ćeš naći one koji uzimaju nešto čineći radi toga širk. Poput onih koji uzimaju kaburove, i tragove vjerovjesnika i dobrih ljudi mjestima molitvi. Vidjet ćeš kako svaki narod namjera dovu i traženje pomoći od onoga čemu se ne obraća druga skupina. Za razliku od sljedbenika tevhida, jer oni obožavaju samo Allaha. Ne pripisuju Mu ništa u Njegovim kućama u kojima je naredio da se veliča i spominje Njegovo ime. Pored toga što im je cijelu Zemlju učinio čistom i mjestom za klanjanje. Iako se među njima desilo nešto od razilaženja pod utjecajem idžtihada. Ali to nije odvelo do cijepanja i dijeljenja. Nego znaju da onaj među njima ko bude u pravu da ima dvije nagrade a onaj ko pogriješi ima jednu nagradu te da mu je njegova greška oproštena. Allah ﷻ, je Jedini Kojeg obožavaju, samo Njega obožavaju i na Njega se oslanjaju. Njega se boje i od Njega se nadaju. Od Njega pomoć i potporu traže. Njega prizivaju i od Njega traže. A kada izađu radi namaza u džamije čine to želeći Njegovu blagodat i zadovoljstvo. Kao što Uzvišeni o njihovim svojstvima kaže:

تَرَىٰهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضْوَٰنًا

"...vidiš ih kako ruku' i sedždu čine, želeći Allahovu nagradu i zadovoljstvo" (Sura El-Feth, 29).

Također, ako otputuju u jednu od tri džamije, a posebno u Mesdžidul-Haram za koji im je naređeno da učine hadždž prema njemu, Uzvišeni kaže:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تُحِلُّوا۟ شَعَـٰٓئِرَ ٱللَّهِ وَلَا ٱلشَّهْرَ ٱلْحَرَامَ وَلَا ٱلْهَدْىَ وَلَا ٱلْقَلَـٰٓئِدَ وَلَآ ءَآمِّينَ ٱلْبَيْتَ ٱلْحَرَامَ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّن رَّبِّهِمْ وَرِضْوَٰنًا

"...ne omalovažavajte Allahove obrede hadža, ni sveti mjesec, ni kurbane, naročito one ogrlicama obilježene, ni one ljude koji su krenuli ka Časnoj Kabi želeći od Gospodara svoga obilje i zadovoljstvo." (Sura El-Maide, 2).

Oni posjećuju Njegovu kuću želeći time blagodat i zadovoljstvo njihovog Gospodara. Ne žele time nikoga mimo Njega, niti se nadaju od nekoga drugoga i ne boje se osim Njega.

Šejtan je mnogima uljepšao njihova loša djela, tako da ih je skrenuo sa iskrenog očitovanja vjere njihovom Gospodaru na mnoge vrste širka. Tako da putovanjem i posjetama očekuju nešto drugo mimo Njegovog zadovoljstva. Žude prema nekom mimo Njega, a jahalice pripremaju radi kabura vjerovjesnika, ashaba ili dobvrih ljudi. Ili pak za koga pretpostavljaju da je vjerovjesnik, ashab ili dobar čovjek, prizivajući njemu i žudeći ka njemu.

Neki od njih misle da je ovo cilj hadždža, tako da ne osjeća ništa osim namjere prema ukopanom stvorenju.

Neki od njih smatraju ovako nešto korisnijim od hadža Allahove kuće.

Od njihovih šejhova ima onih koji se namjere ka Allahovoj kući ali kada dođu do Medine vrate se zadovoljavajući se posjetom kaburu, misleći da je to potpunije!!

Od njihovih neznalica ima onih koji sebi predstavljaju da je posjeta kaburovima vadžib.

Većina njih moli ukopanog mrtvaca, kao što se moli Živi Koji ne umire. Pa kaže: "O gospodine moj ti taj i taj, oprosti mi,

smiluj mi se, primi moje pokajanje." Ili kaže: "Vrati za mene moj dug, pomozi me protiv tog i tog, ja sam u tvojoj družini i blizini."

Pojedini zavjetuju svoju djecu ukopanom, dovode mu žrtve od krava i sitne stoke i drugih vrsta isto onako kao što su mušrici određivali stoku za svoje kumire. Uzvišeni kaže:

مَا جَعَلَ ٱللَّهُ مِنۢ بَحِيرَةٍ وَلَا سَآئِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ وَلَا حَامٍ

"Allah nije propisao ni behiru ni sâlbu ni vâsilu a ni hâma" (Sura El - Maide, 103).

I kaže:

وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ ٱلْحَرْثِ وَٱلْأَنْعَٰمِ نَصِيبًا فَقَالُوا۟ هَٰذَا لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ وَهَٰذَا لِشُرَكَآئِنَا ۖ فَمَا كَانَ لِشُرَكَآئِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى ٱللَّهِ ۖ وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَىٰ شُرَكَآئِهِمْ ۗ سَآءَ مَا يَحْكُمُونَ

"Oni određuju za Allaha dio ljetine i dio stoke, koju je On stvorio, pa govore: Ovo je za Allaha tvrde oni a ovo za božanstva naša!" Međutim, ono što je namijenjeno božanstvima njihovim ne stiže Allahu, dok ono što je određeno za Allaha stiže božanstvima njihovim. Loše li je ono što oni prosuđuju." (Sura El - En'am, 136).

Od sluga hramova ima onih koji zavode neznalice, pa im kažu "Spomeni svoju potrebu kod ukopanog u mavzoleju (turbetu), on će je spomenuti vjerovjesniku a vjerovjesnik će je prenijeti Allahu."

Od njih ima i onih koji vješaju, na lažne ili prâve kaburove, store i odjeću. Kod njih ostavljaju stvari od zlata i srebra, oko čega su se muslimani složiti da je to od mušričke vjere, te da nije od islamske vjere. Dok je recimo glavna džamija poništenog karaktera po izgledu i značenju.

Koliko je onih koji su ubjeđeni da je njihov namaz pored kabura, koji se pripisuje nekima od onih koje veličaju a radi se o laži, veličanstveniji od namaza u džamijama u kojima se ne nalazi kabur i koje su iskreno radi Allaha. Oni se guraju na mjestima sakupljanja radi novotarskog širka, a ista (ta mjesta) je Vjerovjesnik

ﷺ, zabranio da se uzimaju mjestima molitve, makar bila nad kaburovima vjerovjesnika. A zapostavljaju namaz u kućama u kojima je Allah naredio da se veliča i spominje Njegovo ime u njima, i o kojima kaže:

إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَٰجِدَ ٱللَّهِ مَنْ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ وَأَقَامَ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَى ٱلزَّكَوٰةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا ٱللَّهَ فَعَسَىٰٓ أُو۟لَٰٓئِكَ أَن يَكُونُوا۟ مِنَ ٱلْمُهْتَدِينَ

"Allahove džamije održavaju oni koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju i koji namaz obavljaju i zekat daju i koji se nikoga osim Allaha ne boje oni su, nadati se, na pravom putu." (Sura Et-Tewbe, 18).

Neki od njihovih velikih šejhova kažu da je Kaba samo kibla u namazu za obične mase, dok je namaz prema kaburu dotičnog šejha – okrećući leđa Kabi – posebna kibla!!

Ovo i slično je direktni kufr po slaganju svih muslimanskih učenjaka.

Ova pitanja treba da se pojašnjavaju i da se o njima navode mišljenja učenjaka i njeni dokazi više nego što smo mi ovdje naveli u ovoj skraćenoj verziji.

O tome smo pisali na drugim mjestima o čemu se nema prostora da bi se pisalo ovdje.

Mi smo skrenuli pažnju na glavninu pitanja, vrste dokaza, i ukazali smo na ciljeve šerijata i ono što je u njima od iskrenog ispoljavanja vjere Allahu, obožavanju samo Njega Jedinog, Koji ortaka nema. Te ono što je šerijat spriječio od stvari koje vode u širk, veliki i mali. Ovo je osnova vjere, i suština vjere poslanika. Primjena tevhida Gospodara svjetova.

O nazivu tevhida su pogriješile skupine među onima koji su vodili rasprave i među dogmatičarima,[1] od sufija i pobožnjaka, tako da su njegovu suštinu izokrenuli u svojim dušama.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Oni kažu: Svojstva su prethodna pa ako potvrdimo sluh da je prethodio, znanje da je prethodilo, djela da su prethodila, onda ćemo potvrditi više prethodnika. I najposebniji opis za njihovog boga je Kidem-

Skupina misli da je tevhid negiranje svojstava, čak negiranje i lijepih imena. Nazivajući sebe sljedbenicima tevhida. Zatim potvrđuju postojanje Bića bez ikakvih svojstava, i opće postojanje pod uslovom neograničenosti. Poznato je da postoji direktna logika koja odgovara vjerodostojnim predajama da se to ne može desiti osim u mislima, ali ne i u onom što se očituje. Tvrde da potvrda svojstava nalaže da se potvrdi postojanje onoga što nazivaju sklopom ili vezom. Misle da to razum odbija, kao što smo otkrili njihove tajne i pojasnili na drugom mjestu, pretjerivanje njihovog neznanja što ih je zavelo od cjelokupnih zajedničkih termina.

Skupina misli da tevhid nije ništa drugo osim potvrda tevhidu rububijeta, te da je Allah Stvoritelj svega. To je ono što oni nazivaju tevhid djela.

Od dogmatičara ima onih koji su dali uveliko pažnju potvrdi ove stavke, da li sa dokazom da zajedništvo nalaže manjak u moći, nedostatak u savršenosti, te da je samostalnost svakog činioca u odnosu na objekat nemoguća, ili sa nekim drugim dokazima mimo ovih. On misli da je na ovaj način potvrdio jednoću, i da je potvrdio da nema boga osim Njega. Te da je božanstvo ono koje ima moć stvaranja iz ničega i slično. Te ako se potvrdi da ne može stvarati iz ničega niko osim Allaha i da nema sudruga u stvaranju to je kod njih značenje onoga što mi kažemo 'la ilahe illallah' i ne znaju da su arapski mušrici potvrđivali ovaj vid tevhida, kao što Uzvišeni kaže:

وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ ٱللَّهُ

"A da ih upitaš: 'Ko je stvorio nebesa i Zemlju?', sigurno bi rekli: 'Allah!'" (Sura Lukman, 25).

I Uzvišeni kaže:

قُل لِّمَنِ ٱلْأَرْضُ وَمَن فِيهَآ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ ۚ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ

---

oduvijek. Sve što je prethodilo je bog, pa kažu: Ako potvrdimo veći broj svojstava potvrdit ćemo više prethodnika, a ovo je širk. Ako su kršćani učinili širk zato što su potvrdili trojicu onda su ovi učinili širk sa stotinu ili stotine šejtana.

"Upitaj: 'Čija je Zemlja i sve ono što je na njoj, znate li?' 'Allahova!', odgovorit će, a ti reci: 'Pa zašto onda ne dođete sebi?'" (Sura El - Mu`minun, 84 - 85).

I Uzvišeni kaže:

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُم بِٱللَّهِ إِلَّا وَهُم مُّشْرِكُونَ

"Većina ovih ne vjeruje u Allaha, nego druge Njemu smatra ravnim." (Sura Jusuf, 106).

Ibn-Abbas i drugi kažu: *"Upitaš ih o stvaranu nebesa i Zemlje, a oni odgovaraju 'Allah', a opet pored Njega obožavaju druge."*[1]

Ova vrsta tevhida je od obaveznog tevhida, ali sa time se neće postići svaka vrsta obaveze, niti će se samo njime postići iskrenost u odnosu na širk koji predstavlja najveći grijeh kojeg Allah neće oprostiti. Nego se mora iskreno ispoljiti vjera i ibadet samo Allahu ﷻ, tako da ne obožava nikoga mimo Njega, i da Ga ne obožava osim onako kako mu je propisao, tako da njegova vjera u cjelosti bude Allahu.

Bog je Onaj Koji se obožava, i kojeg obožavaju srca. I kao takav zaslužuje da posjeduje svojstva savršenstva. I niko osim Njega nema pravo da bude obožavan i voljen, a svako djelo kojim se ne želi Njegovo Lice je neispravno, biva robovanjem nekom drugom i ljubav prema nekom drugom, što opet nalaže nevaljanost tog djela, kao što Uzvišeni kaže:

لَوْ كَانَ فِيهِمَآ ءَالِهَةٌ إِلَّا ٱللَّهُ لَفَسَدَتَا

"Da Zemljom i nebesima upravljaju drugi bogovi, a ne Allah, poremetill bi se." (Sure El - Enbija', 22).

Priču o ovome smo pojasnili na drugom mjestu.

Pojasnili smo da cilj ovog ajeta nije ono što su neki rekli, od dogmatičara spominjući dokaze otpornosti, što ukazuje na jednoću Uzvišenog Gospodara. Jer otpornost sprečava postojanje utjecaja

[1] Tefsir od Ibn-Džerira Taberija 13. dio, str. 50 – 51.

koji ne nalaže njegovu nepravilnost poslije njegovog postojanja. Ovo se navodi u razlozima i uzrocima koji se primjenjuju na putanji djelotvornih obrazloženja.

Drugo je, da se u mudrostima i na krajevima spominje ono što se navodi kod obrazloženja koja predstavljaju ciljeve, kao što je u Njegovim riječima:

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

"Samo Tebe obožavamo i samo od Tebe pomoć tražimo"

Tako da je dao prednost namjerenom cilju nad sredstvom koje dovodi do toga. Što je pojašnjeno na drugom mjestu.

Zatim, skupina onih koji su raspravljali o realizaciji tevhida na sufijski način misle da je tevhidu rububijet vrhunski cilj. Te da je utonuće u njega krajnji cilj. Te ako to posvjedoči da sa njega spada obaveza ocjenivanja dobra dobrim, ili lošega lošim. Tako da ih je to dovelo do rušenja institucije naredbe i zabrane, obećanja i prijetnje. Oni nisu napravili razliku između Njegove volje, koja obuhvata sva stvorenja, i Njegove ljubavi i zadovoljstva, koja se posebno odnosi na pokornost, i Njegovih postojanih riječi kojima se ne može suprotstaviti ni pokoran ni griješnik, zbog opećnitosti moći nad svakim stvorenjem, i Njegovih vjerskih riječi kojima je posebno izdvojio slaganje sa Njegovim vjerovjesnicima i evlijama.

Rob koji svjedoči opći rububijet koji obuhvata mu`mina i kafira, pokornog i griješnika, na njemu je da svjedoči uluhijet kojim se izdvajaju Njegovi robovi mu`mini, koji Ga obožavaju, pokoravaju se Njegovoj naredbi i slijede Njegove poslanike.[1]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: To znači da ima ljudi koji su mislili da je tevhid negiranje svih svojstava u odnosu na Allaha ﷻ. Pa su rekli da se mora vjerovati u opće postojanje bez svojstava. Tevhid je da svjedočiš La ilahe illallah tj. da nema niko moći stvaranja osim Allaha, niti da postoji stvoritelj mimo Allaha, a ovo je tevhid rububije. Ali ono na što su se fokusirali poslanici je tevhidu uluhije, zato što se u njemu dešava širk.

Druga skupina je mislila da je cilj posmatranje svemira, to znači posmatranje rububijeta tako da su se zadovoljili svim onim što se desi od dobra ili zla, pokornosti i grijeha, širka i tevhida. Kažu: Ovo je naš tevhid, a to je da se Allah njime zadovoljio pa dao da se desi. Mi smo također zadovoljni time. To su sufije ili neki od njih koji su

Uzvišeni kaže:

أَمْ نَجْعَلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ كَٱلْمُفْسِدِينَ فِى ٱلْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ ٱلْمُتَّقِينَ كَٱلْفُجَّارِ

"Zar ćemo postupiti s onima koji vjeruju i čine dobro kao sa onima koji prave nered na Zemlji, ili, zar ćemo postupiti s onima koji se grijeha klone isto kao i s grješnicima?" (Sura Sad, 28).

I kaže:

أَمْ حَسِبَ ٱلَّذِينَ ٱجْتَرَحُواْ ٱلسَّيِّـَٔاتِ أَن نَّجْعَلَهُمْ كَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ سَوَآءً مَّحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ ۚ سَآءَ مَا يَحْكُمُونَ

"Misle li oni koji čine zla djela da ćemo s njima postupiti jednako kao sa onima koji vjeruju i dobra djela čine, da će im život i smrt biti isti? Kako loše rasuđuju!" (Sura El – Džasije, 21)

I kaže:

أَفَنَجْعَلُ ٱلْمُسْلِمِينَ كَٱلْمُجْرِمِينَ

"Zar ćemo muslimane sa zločincima izjednačiti." (Sura El – Kalem, 35).

---

zastupali ovo. Kaže da ako posmatraš svemir da te se niko ne tiče, radi toga pojedinci među njima padnu u trans pri čemu neznaju šta spominju. Tj. on padne u trans u odnosu na ibadet Allahu i pokornost Allahu. Naprimjer kaže: Moje srce je ispunjeno Allahom i ništa ne osjećam. A ibadeti nisu ništa osim puka djela. Pa su rekli: Onaj ko obožava Allaha želeći time Allahovu blagodat i zadovoljstvo taj Ga nije obožavao istinski. Iako je ovo put vjerovjesnika, Vjerovjesnikov ﷺ, put i njegovih ashaba. Kao što Uzvišeni kaže: ***Vidiš ih kako na ruku' i sedždu padaju želeći Allahovu blagodat i zadovoljstvo.*** (El-Feth, 29).

Ovi, kao što Šejhul islam u djelu 'Tedmurije' kaže: Oni postupaju poput luđaka. Jedan od njih kaže: U mom ogrtaču nema nikoga osim Allaha. A on se ogrnuo u ogrtač! Kaže: Nema nikoga u njemu osim Allaha. Od njihovih ispada je i to da kaže: Razapet ću svoj šator nad džehenemom i neću se brinuti. I kaže: Veličan sam ja, veličan sam ja. Sa jakim transom kaže: Ja sam Gospodar!!! Nešto sasvim čudno. Da nas Allah sačuva od njih.

Onaj ko ne bude razikovao između Allahovih štićenika i neprijatelja, i onoga što je naredio i u obavezu stavio, od imana i dobrih djela, i onoga što je pokudio, zabranio i ormznuo, od kufra, griješenja i nepokornosti, sa obuhvatnošću Njegove volje nad svim Njegovim stvorenjima, pasti će u vjeru mušrika koji su rekli:

سَيَقُولُ ٱلَّذِينَ أَشْرَكُوا۟ لَوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَآ أَشْرَكْنَا وَلَآ ءَابَآؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِن شَىْءٍ

"Da je Allah htio, mi ne bismo druge Njemu ravnim smatrali, a ni preci naši, niti bismo išta zabranjenim učinili." (Sura El - En'am, 148).

U kader se vjeruje, ali se ne uzima za dokaz,[1] nego je robu naređeno da se kaderu vraća kod nedaća, te da od Allaha traži oprosta kod grijha i nedostataka, kao što Uzvišeni kaže:

فَٱصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ وَٱسْتَغْفِرْ لِذَنۢبِكَ

"Pa ti budi strpljiv Allahovo je obećanje istina i moli da ti budu oprošteni tvoji grijesi." (Sura El - Mu`min, 55).

Zbog toga je Adem ﷺ, u raspravi nadvladao Musaa ﷺ, kada je Musa korio Adema zbog nedaće koja je pogodila njegovu djecu, radi toga što je kušao sa drveta.[2] Pa mu je Adem odgovorio:

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ove riječi su opća pravila. Kakav je naš stav do kadera? Vjerujemo u njega ali ga ne uzimamo kao dokaz suprotno Allahovom šerijatu. Zato Uzvišeni kaže: ***A ti se strpi, Allahovo obećanje je istina, i traži oprosta za svoje grijehe.*** (Gafir, 55). Čovjeku je naređeno da se kod nedaća strpi, a kod grijeha da traži oprosta, strpi se i traži oprosta za svoje grijehe, ovo je veličanstveno pravilo. Kader se ne uzima kao dokaz nego se za grijehe traži oprost i pokaje se Allahu, a što se tiče kadera potrebno je strpiti se.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šehul-islam je ovaj hadis naveo u verziji u kojoj je Musa iznio dokaz o Ademovoj nedaći time što je izveden iz Dženneta. Zato nije rekao: Oštetio si nas i pogriješio si, nego izveo si nas. Ovo korištenje kadera u odnosu na nedaću. Kao da je ovo nešto obavezno da mi se desi. Ili kao da kaže: Da si znao za to ne bi to učinio. Ovo je propisano. Ako se čovjeku desi nešto na putovanju, pa mu se kaže: Kako ti se desilo? Kaže: Ovo nešto mi je propisano. Ali da li je on putovao da bi mu se nešto desilo na putovanju? Nikada, Adem nije jeo da bi bio izveden i Dženneta. Nego ga je šejtan prevario i rekao: Hoćeš li da te uputim na drvo vječnosti i vlasti koja ne prestaje? Ali nedaća se desila Allahovom odredbom i određenjem. Ovo je veoma dobro mišljenje. Nemoguće je da se Musa ﷺ, koji je bio od svite

"Ovo mi je bilo propisano prije nego što sam stvoren." Pa je Adem nadvladao Musaa."[1] Kao što Allah ﷻ, kaže:

مَا أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ فِي ٱلْأَرْضِ وَلَا فِيٓ أَنفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَٰبٍ مِّن قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَآ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٌ

"Nema nevolje koja zadesi Zemlju i vas, a koja nije, prije nego što je damo, zapisana u Knjizi – to je Allahu, uistinu, lahko - ." (Sura El – Hadid, 22).

I kaže:

مَا أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ ۗ وَمَن يُؤْمِنۢ بِٱللَّهِ يَهْدِ قَلْبَهُۥ ۚ وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ

"Nikakva nevolja ne pogađa osim sa Allahovom dozvolom! A ko u Allaha vjeruje, On će uputiti njegovo srce..."(Sura Et-Tegabun,11)

Neki od selefa[2] kažu da je to čovjek kojeg pogodi nedaća ali on zna da je od Allaha tako da bude zadovoljan i preda se.

---

poslanika, postavi tako što će koristiti dokaz protiv Adema ﷺ za nešto što mu je propisano. Nikada, niti je moguće da Adem koristi kader kao dokaz za nepokornost, ovo je veoma daleko.

Što se tiče Ibn-Kajjima – rahimehullah – on ovaj hadis navodi na drugačiji način i kaže: Ovo je korištenje kadera kao dokaza nakon što se desilo određeno za što nema smetnje. On je naveo dokaz to što je Vjerovjesnik ﷺ, došao kod Alije b. Ebi-Taliba i Fatime i rekao im: ***Zar ne klanjate?*** Pa je Alija ؓ rekao: Naše duše su u Allahovim ﷻ rukama, da je htio probudio bi nas, ili nešto slično tome. Allahov Poslanik ﷺ, se okrenuo od njih i otišao udarajući se po nozi učeći: **"...ali je čovjek, više nego iko, spreman da raspravlja."** (El-Kehf, 54). Kaže: Alija b. Ebi-Talib je uzeo kader kao dokaz za nešto što je prošlo. A korištenje kadera kao dokaza za nešto što je prošlo nema smetnje. Ali da se koristi kao dokaz za djelo u kojem je čovjek još uvijek uključen je zabranjeno. Zato kada bi čovjek učinio grijeh i kada bi ga ukorio njegov brat pa mu on odgovori: Kako ćeš me koriti kad mi je to Allah propisao i učinio šta je htio? Ja sam se pokajao i neću se na to povratiti inša-Allah. Hoćeli se ovo od njega prihvatiti? Da, prihvatit će se, a ovo tumačenje od Ibn-Kajjima je također dobro.

[1] Dio iz hadisa mutefekun alejhi.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Riječi "Neki od selefa" od njih je Alkame jedan od prijatelja Abdullaha b. Mes'uda ؓ, a bio je ugledni učenjak. Šehul-islam kao da se nije mogao sjetiti njegovog imena dok je pisao ove retke, što znači da ako pričaš o nekom od selefa i ne možeš da se sjetiš njegovog imena bolje je da ne određuješ. Jer možeš pogriješiti pa da ta tvoja greška našteti nekom drugom na neki drugi način. Ili

Ovo je strana koju je Adem koristio kao dokaz kaderom. Ali daleko od toga, utječem se Allahu, da je Adem to uzeo kao dokaz, ili neko ko je mimo njega od mu`mina za grijehe zbog kadera. Jer da je to moguće onda bi Iblis i oni koji ga slijede od džina i ljudi isto to koristili kao dokaz. Isto bi to iskoristili narodi, Nuhov, Adov, Semud, i svi ostali kafiri, griješnici i prijestupnici. Allah ne bi nikoga kaznio a nepravilnost ove teorije je očita putem šerijata i razuma.

Ovo mišljenje neće niko zastupati od razumom obdarenih ljudi, ako ga ispostavi onda bi to značilo da se niko ne može kuditi za svoje postupke, niti da bude kažnjen za bilo šta.

Onaj koji koristi kader za dokaz, kada bi mu neko učinio neku nepravdu on bi zahtijevao da mu se dadne njegovo pravo, a ako je kader dokaz onda je dokaz protiv onoga kome je nepravda učinjena, jer u protivnom kader nije dokaz koji bi išao bilo kome u prilog od njih dvojice.

Kada bi dokazivanje kaderom bilo prihvatljivo ljudima ne bi bilo omogućeno da žive, jer svako ko bi ih napao mogao bi kader uzeti za dokaz. A oni bi prihvatili njegovo opravdanje i ne bi ga kaznili. A dvojici, koji zastupaju ovu teroiju, ne bi bilo omogućeno da žive, jer svaki od njih dvojice bi imao pravo da ubije onog drugog, i svaki od njih bi mogao da uništi stvari onog drugoga, koristeći pri tome kader.

Zatim oni novotari koji su u tevhid uveli negiranje svojstava i oni koji su od njega uzeli slijeđenje stvari, ako provjere oba stava to će ih dovesti u situaciju da neće razlikovati između Stvoritelja i

---

da ti umanji autoritet i položaj sa druge strane. Reci: Neki od selefa i nije nužno da spomeneš njegovo ime.

U njegovom govoru je veoma veličanstveno pravilo: Ako želiš lijep život budi zadovoljan odredbom i određenjem. I nećeš naći nikoga ko je smirenijih misli od mu'mina u pogledu odredbe i određenja. Zato je Vjerovjesnik ﷺ, rekao: "***Čudna li je stvar vjernika, svaki njegov postupak je dobro. I to nikome nije osim vjerniku. Ako ga pogodi zlo strpi se pa to bude dobro za njega. Ako ga pogodi radost zahvali se pa to bude dobro za njega.***" I nemoj reći: Da sam učinio tako i tako. Nego se zadovolji onim što se desilo, a ako ti se nešto desi što mrziš, reci: Hvala Allahu, Allah je odredio što je htio i učinio."

stvorenja. Nego bi zastupali teoriju vahdetul - vudžuda.[1] Kao što su to rekli ateisti, koji zastupaju teorijariju hulula i itihada (spoj stvoritelja sa stvorenjem), i koji veličaju kipove i kumire, i one koji ih obožavaju, kao i Faraona, Hamana i njihove narode. A postojanje Stvoritelja nebesa i Zemlje smatraju postojanjem svega postojećeg, a pri tome se pozivaju na tevhid, provjeru i spoznaju. Ali u stvari su najveći mušrici, zavodnici i griješnici.

Jedan od njihovih **arifa** (onih koji se pozivaju da im je podarena spoznaja), kaže da pobožnjak na početku razlikuje između pokornosti i griješenja - tj. promatranjem stvari - zatim vidi pokornost bez griješenja - tj. osvrtom na kader - zatim ne vidi niti pokornost niti grijeh - gledajući da je postojanje jedno. Ne pravi razliku između jednog kao samog po sebi i jednog kao vrste. Sve što postoji je zajedničko po svom nazivu postojanja.

Postojanje se dijeli na, samo po sebi i postojanje po nekom drugom. Kao i na, obavezno i moguće samo po sebi. Isto kao što živa bića imaju zajednički naziv živih bića. Ljudi imaju zajednički naziv - čovjek. Pored nužnog znanja da taj čovjek kao takav nije isto što je i postojanje konja. Nego ovo živo biće samo po sebi sa svojim svojstvima živog bića i ljudskosti nije isto kao i ovo biće po svojim svojstvima živog bića i ljudskosti. Iako među njima postoji neko određeno svojstvo zajedničkog karaktera, koji može biti nazvan općenitim i neograničenim ili zajedničkim karakterom i slično tome. Ovo nije van dohvata razuma cjelovito, općenito i neograničeno. Nego ne postoji osim određeno i posebno kao ličnost za sebe. Sve što postoji ima svoje karakteristike u svojoj biti, u čemu mu se niko drugi ne pridružuje, ili čak ne postoji između dvije postojeće stvari u vanjštini nešto zajedničko. Nego postoji slično. Jer u ovom ima sličnog što je u onom drugom. A svaki od njih se ističe sam po sebi sa svojim bićem i svojstvima u odnosu na ono što je mimo njega, pa kakav je onda slučaj sa Uzvišenim Stvoriteljem?

[1] Teorija vahdetul-vudžuda ili panteizma (utjelovljenja Stvoritelja sa stvorenjima) koju zastupaju pojedine sufijske sekte je precizno pojašnjena u Knjizi Veličanstveno pravilo od istog autora i koja je prevedena na naš jezik. (o.p.) i u izdanju naše kuće.

Sve ovo je pojašnjeno na drugom mjestu. I to onako kako dolikuje Njemu, jer je ovo pitanje kod kojeg su mnoge noge pokliznule, i mnogi snovi zabludjeli. Allah upućuje onoga koga hoće na pravi put.

Ko savlada prethodne dvije osnove o svojstvima, stvorenjima, naredbi, i ko bude razlikovao između onoga što je naređeno i što Allah voli i sa čime je zadovoljan, i onoga drugoga sa obuhvatanjem kadera obiju stvari, i potvrdi Stvoritelju ﷻ, svojstva koja nalažu Njegovu odvojenost od stvorenja, i da u stvorenjima nema ništa od Njegovog Bića, niti je nešto u Njegovom Biću od stvorenja, potvrdit će tevhid kojeg je Allah poslao sa Svojim poslanicima, i sa kojim je objavio Knjige, na što je skrenuo pažnju u dvjema surama El - Ihlas i Kafirun:

قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلْكَٰفِرُونَ

"Reci: O nevjernici." (Sura El - Kafirun, 1).

i

قُلْ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ

"Reci: "On, Allah je Jedan." (Sura El - Ihlas, 1).

Jer **"Reci: "On, Allah je Jedan."** Vrijedi za trećinu Kur`ana, jer Kur`an sam po značenju se dijeli na tri dijela, trećina o tevhidu, trećina o pričama i trećina naredbi i zabrana. Jer je Kur`an Allahov govor. Govor može biti forma (inša') ili obavještavanje (ihbar). Vijest može biti o Stvoritelju ili o stvorenju. Dok je forma o naredbi, zabrani ili dozvoljenosti. Tako da je u **"Reci: "On, Allah je Jedan."** Trećina tevhida, koja predstavlja vijest o Stvoritelju. Allahov Poslanik ﷺ, je rekao da **"Reci: "On, Allah je Jedan."** vrijedi tećinu Kur`ana.[1] Riječ 'adlu' sa fethom znači nešto slično nečemu što nije od njegove vrste. Kao što Uzvišeni kaže:

أَوْ عَدْلُ ذَٰلِكَ صِيَامًا

"Ravno tome postiti" (Sura El - Maide, 95).

[1] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 5013, od Ebu-Seida el – Hudrija i drugih.

To znači da ima nagradu za ono što je ravno trećini te vrijednosti. Ali nije isto kao ono po pitanju njegovih svojstava poput osobe koja ima hiljadu zlatnika a kod drugog je isto toliko srebrenjaka i bakrenih kovanica u istoj vrijednosti ili nešto drugo. Kao što onaj koji ima nešto kod sebe novca ima potrebu za svim drugim vrstama. Isto tako rob ima potrebu za naredbom, zabranom i pričama.

Sura **"Reci: "On, Allah je Jedan."** sadrži u sebi djelatni i govorni tevhid, na kojeg ukazuju imena i svojstva. Zato je Uzvišeni rekao:

﴿ قُلْ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ ۝١ ٱللَّهُ ٱلصَّمَدُ ۝٢ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝٣ وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدٌۢ ۝٤ ﴾

"Reci: "On Allah je Jedan. Allah je utočute svakom. Nije rodio niti je rođen, i niko Mu nije ravan." (Sura El - Ihlas).

A govor o ovoj suri smo pojasnili na nekom drugom mjestu.[1]

Sura **"Reci: O nevjernici."** sadrži u sebi tevhid namjere i djelatnosti. Kao što Uzvišeni kaže **"Reci: O nevjernici. Ja ne obožavam on što vi obožavate."** Ovim se razlikuje onaj ko obožava Allaha, od onoga ko obožava nekog drugog. Iako svaki od njih tvrdi da obožava Allaha Gospodara i Vladara svega postojećeg. Allahovi iskreni robovi, koji ne obožavaju nikoga osim Njega, se razlikuju od onih koji obožavaju druge mimo Njega i koji Mu pripisuju ortake. Ili su se osvrnuli na kader koji obuhvata sve

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Postoji posebna i velika knjiga o suri Ihlas koja je pojašnjena i protumačena poput širokih mora. Allah ﷻ, kaže: **"Reci: Allah je Jedan, On je utočište svemu."** Ovdje se rečenica sastoji od subjekta i predikata, svaki od njih je određen određenim članom, a u arapskom jeziku ako su oboje određeni određenim članom ukazuje na ograničenost tj. **Allah je utočište svemu.** On i niko drugi.
Es-Samed znači po tefsirima dva značenja oko kojih kruže sva mišljenja tj. savršen u svojstvima i Onaj za Kojim sva stvorenja imaju potrebu. On je savršen u svojim svojstvima u kojim nema nedostatka na bilo koji način. On je neovisan u odnosu na svakog drugog, a sve što je mimo Njega ima potrebu za Njim. On je savršen u Svojim svojstvima i sva Njegova stvorenja imaju potrebu za Njim.

postojeće. Tako da su poistovjetili mu`mine i kafire, kao što su to činili arapski mušrici. Zbog čega je Poslanik ﷺ, rekao:

"Ona je odricanje od širka."[1]

Sura **"Reci: "On, Allah je Jedan."** Sadrži potvrdu Bića i ono što posjeduje od imena i svojstava, po čemu se razlikuju oni koji potvrđuju Gospodara, Stvoritelja svega Jedinog kod Kojeg sve traži utočišta u odnosu na one koji negiraju Njegovu bit. Negatori imena i svojstava, koji se porede sa Faraonom i njemu sličnima koji su obznanili negaciju, negiranje obožavanog Boga. Iako su u svojim dušama to priznavali kao što Uzvišeni kaže:

وَجَحَدُوا بِهَا وَٱسْتَيْقَنَتْهَآ أَنفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا

"I, oni ih, nepravedni i oholi porekoše, all u sebi su vjerovali da su istinita." (Sura En -Neml, 14).

Musa kaže:

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَآ أَنزَلَ هَٰٓؤُلَآءِ إِلَّا رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ بَصَآئِرَ وَإِنِّى لَأَظُنُّكَ يَٰفِرْعَوْنُ مَثْبُورًا

"Ti znaš da ovo nije dao niko drugi nego Gospodar nebesa i Zemlje, kao očigledna znamenja I ja mislim da ćeš ti, o Faraone, nastradati." (Sura El - Isra, 102)

Allah ﷻ, je poslao vjerovjesnike sa pojašnjenom potvrdom i općenitim negiranjem.[2]Pa su potvdili svojstva i imena, ali su

[1] Bilježi ga Ebu-Davud br. 5055, Tirmizi 3403, Ahmed 5. dio, str. 474, a hadis je sahih.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Pojašnjeno potvrđivanje i općenito negiranje, ovo je u većini slučajeva. A to je da potvrdna svojstva dolaze pojašnjena. Jer svako svojstvo koje se spomene onom kome se obraća ukazuje na savršenstvo opisanog što nije bilo poznato otprije.

Zbog toga je u potvrđivanju u većini slučajeva dolazilo pojašnjenje. Ali može doći i općenito sažeto, kao što je u riječima Uzvišenog: **Allahu pripada najbolji primjer, On je Silni i Mudri.** (En-Nahl, 60). Ovo je sažeto, a najbolji znači najsavršeniji. Što se tiče negiranja uglavnom biva sažeto. Jer pojašnjavanje kod negiranja umanjuje ugled onog koji se opisuje i to ne biva počast u njegovu korist niti podizanje njegove vrijednosti.

negirali sličnost stvorenjima Njemu. A onaj ko im se suprotstavi od negatora i onih koji se umišljaju filozofima i drugih izokreću slučaj. Pa su došli sa pojašnjenim negiranjem i općenitom potvrdom. Oni kažu da nije ovakav, nije ovakav, nije ovakav. Ako žele da Ga potvrde kažu da je On općenito postojanje sa uslovom negacije, ili sa uslovom neograničenosti. Oni u svojoj grčkoj logici tvrde da neograničeni pojam sa neograničenošću ne biva u vanjštini. Jer u vanjštini ne postoji neograničeno biće sa neograničenošću. Niti neograničeni čovjek sa neograničenošću. Niti neogrnaičeno postojanje sa uslovom neograničenosti, za razliku od neograničenog bez uslova, koji se primjenju nad ovim i ovim. Ili se dijeli na ovog i ovog. Jer ovaj kaže da u vanjštini ne biva osim poseban i osoban. Ili kažu da je to postojanje uslovljeno negacijom svake potvrde u Njemu od Njega. Tako da ima zajedničko, sa ostalim postojećim, naziv postojanja ali sa razlikom u odnosu na njih nepostojanjem. Sve što postoji se razlikuje sa potvrdnom stvari, a postojanje je bolje od nepostojanja. Tako da najmanje vrijedno biće biva bolje od nepostojanja. Što je nemoguće. Jer razlika između dvije stvari ne može biti pukim nepostojanjem. Nego ne biva samo postojanjem.

Oni koji tvrde da su najbolji među kasnijim generacijama od putujućih filozofa, govore o postojanju obaveznog postojanja, da se

---

Pa ako bi neki čovjek rekao kralju od svjetskih kraljeva: Hvala Allahu Koji te nije učinio sihirbazom, niti građevinarom, niti čistačom niti timarom magaraca...ovo bi bilo ponižavanje. Ali ako bi hto da ga pohvali pa kaže: Ti si kralj, nema nikog sličnog tebi od svjetskih kraljeva.

Ali kada hoće da negira spomenuto svojstvo Allah ﷻ pojašnjava negaciju tako što će je negirati i pojasniti ako bi se neko našao kome se ovo svojstvo čini nedostatkom Allahove ﷻ ličnosti. Uzvišeni kaže: **Nije rodio niti je rođen.** Ovo je pojašnjeno, u ovome je negacija onima koji kažu: Uzejr je Allahov sin, meleci su Allahove kćeri i slično tome.

Ili ako misli da se radi o nedostatku u svojstvu kao što kaže: **Mi smo nebesa i Zemlju i ono šte je među njima u šest dana stvorili i nije Nas umor pogodio.** (Qaf, 38). Pošto je stvaranje ovih stvorenja veličanstveno možda će neko pomisliti da se Allah umorio, pa je to Allah negirao.

Ali bitno je da su poslanici a posebno njihov pečat Muhammed ﷺ, došli sa pojašnjenim potvrđivanjem, što se mora odrediti i sažetim negiranjem u kojem nema pojašnjavanja osim sa razlogom.

ne može spoznati sa direktnim razumom koji odgovara njihovim logičkim zakonima. Što opet ukazuje na prepreku obaveznog postojanja, te da je to spoj između dvije kontradiktorne stvari, što predstavlja vrhunac neznanja i zablude.[1]

Što se tiče poslanika - alejhimu sselam - njihov put je put Kur`ana. Uzvišeni kaže:

سُبْحَٰنَ رَبِّكَ رَبِّ ٱلْعِزَّةِ عَمَّا وَسَلَٰمٌ عَلَى ٱلْمُرْسَلِينَ وَٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ

"Slavljen i čist je Gospodar tvoj, Gospodar dostojanstva, i visoko je iznad onoga što Mu pripisuju oni. I selam neka je na poslanike a hvala Allahu, Gospodaru svjetova." (Sura Es-Saffat, 180 - 182).

Allah ﷻ, u Svojoj Knjizi obavještava da je Živi, Postojeći, Sveznajući, prašta, milostiv je, čuje i vidi, visoko je uzdignut, svaraoc je nebesa i Zemlje i onoga što je među njima u šest dana. Zatim se uzvisio nad Aršom. Sa Musaom je razgovarao, brdu se otkrio pa se zdrobilo, zadovoljan je mu`minima, srdi se nad kafirima. I slične stvari od njegovih imena i svojstava.

U negaciji kaže:

لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ شَىْءٌ

"Niko nije kao On." (Sura Eš - Šura, 11).

وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدٌۢ

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: To znači kako će reći da je Gospodar obavezan postojanju ako postoji pod uslovom općenitosti. Znači da ne postoji, oni ne spajaju između ovog dvoga a to je da obavezno postoji i da je nemoguće da postoji. Ovako je na osnovu njihove teorije. Ovo je nešto bez ograničenja i uslova. Ovo je nemoguće, jer da nije rekao od ograničenja osim postoji bilo bi dovoljno. Čudno je da kažu: Obavezan je postojanju, postoji pod uslovom općenitosti nemogućeg postojanja, tako da spajaju između dvije kontradiktornosti. Allahu sačuvaj nas.

"Njemu niko nije ravan." (Sura El – Ihlas, 4).

هَلۡ تَعۡلَمُ لَهُۥ سَمِيّٗا

"Znaš li da ima neko Njemu sličan?" (Sura Merjem, 65).

فَلَا تَجۡعَلُواْ لِلَّهِ أَندَادٗا

"Zato ne činite druge Allahu ravnim." (Sura El – Beqare, 22).

Time je negirao da su Njegova svojstva kao svojstva stvorenja, te da ništa nije kao On, ni po Njegovom svetom Biću po Njegovim imenima i svojstvima, niti u nečem od Njegovih svojstava i djela.

سُبۡحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوّٗا كَبِيرٗا تُسَبِّحُ لَهُ ٱلسَّمَٰوَٰتُ ٱلسَّبۡعُ وَٱلۡأَرۡضُ وَمَن فِيهِنَّۚ وَإِن مِّن شَيۡءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمۡدِهِۦ وَلَٰكِن لَّا تَفۡقَهُونَ تَسۡبِيحَهُمۡۚ إِنَّهُۥ كَانَ حَلِيمًا

"Čist je On i visoko uzdignut iznad onoga što govore. Njega veličaju sedmera nebesa, i Zemlja, i oni na njima.[1] I nepostoji

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Uzvišeni kaže: ***i oni na njima.*** A nije rekao 'ono što je na njima' kao što je u ajetu: ***Njega veliča ono što je nanebesima i na Zemlji.*** (El-Hašr, 24). Ono što je na njima, zato što je veličanje svojstvo razumom obdarenih. Oni koji su razumom obdareni za njih se koristi lična zamjenica 'oni' ali kada je htio reći općenitost Njegove vlasti kao što je u riječima Uzvišenog: ***Allaha veliča ono što je na nebesima...*** (El-Džum'a, 1). Navodi 'ono' (ar. men) što ukazuje na općenotost tj. općenitost vlasti.

Neki učenjaci smatraju da 'ono' ima značenje 'oni'.

Ako bi neko rekao: Da li veličanje nebesa i Zemlje i onoga što je na njima obuhvata kafire?

Reći ćemo: Stanjem jezika da, ali stanjem govora ne, jer kafiri ne veličaju Allaha ﷻ, onako kako to Njemu dolikuje. Ali njihovo stanje ukazuje na veličanje Allaha ﷻ, i negiranje onoga što mu ne dolikuje. Ako je ovo ovako onda to dokazuje savršenost Allahovog ﷻ stvaranja, određivanja pa kako je onda uputio ovoga a u zabludi ostavio ovoga? Ali možemo reći: Kafir veliča Allaha stanjem jezika ne stanjem govora. Čak i predmeti veličaju Allaha ali vi ne razumijete njihovo veličanje. Kao što su kamenčići veličali Allaha ﷻ, u Vjerovjsnikovoj ﷺ, ruci. Predmeti imaju volju jer se Uhud zatresao, kada su se na njega uspeli Poslanik ﷺ, Ebu-Bekr, Omer i Osman. Pa mu je Poslanik ﷺ, rekao: ***Smiri se Uhud, na tebi je vjerovjesnik, Siddik i dva šehida.***

ništa što Ga ne veliča, hvaleći Ga. Ali vi ne razumijete njihovo veličanje. On je doista blag i mnogo prašta." (Sura El - Isra, 43 - 44)

Mu`min[1] vjeruje u Allaha i ono što ima od lijepih imena. Njima Ga priziva, i čuva se nevjerovanja u pogledu Njegovih imena i ajeta. Kao što Uzvišeni kaže:

Ako bi neko rekao: Da li nešto što raste osuši se i stane njegov rast, prestane sa veličanjem?

Odgovor je ne, zato je teško onima kad kažu da je Allahov Poslanik ﷺ, zabo dvije grane u kabure pa rekao: ***Ne bi li im se olakšalo dok se ne osuše.***

Neko će reći: Zato što veličaju. Ovo nije ispravno, jer na osnovu ovog pojašnjenja neki ljudi smatraju odlazak na mezare poželjnim. Sjede veličajući Allaha, pa kažu: Ako veličanje predmeta olakšava mrtvima onda je preče da olakšava veličanje ljudi.

Reći će se da je ovo pogrešna tvrdnja. Poslanik ﷺ kaže: ***Ne bi li im se olakšalo dok se ne osuše.*** Ali nije spomenuo razlog, što znači kratkoću vremena olakšavanja dok se ne osuše ove dvije palmine grane.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Zahvalni smo Allahu da vjerujemo u Njega ﷻ, i u ono što ima od imena, također od svostava. I ne pada ti na pamet da Ovaj Koji je opisan sa ovim imenima koja su mnogobrojna isto tako i svojstva da je On također mnogobrojan.

Ovi ljudi govore: Ako Mu potvrdiš ime ili Mu potvrdiš svojstvo to uslovljava mnogobrojnost posebno ako Mu potvrdiš prethodno postojeće svojstvo tj. ono sa kojim je uvijek opisan. Zato što je kod njih najposebniji opis za Boga 'kidem'. A ako potvrdiš nešto od prethodnog onda si potvrdio drugog boga. Pazi.

Naprimjer, čovjek od mu'attila (oni koji negiraju svojstva i imena) kaže: Ako bi Allahu potvrdio prethodno postojeći vid, prethodno postojeći sluh, prethodno postojeće znanje, time si potvrdio postojanje mnogbrojnih bogova, zato što je najposebniji opis za Boga 'kidem'.

Ovo je bez sumnje ogromna greška. Najposebniji opis za Allaha ﷻ, je onaj sa kojim se ne naziva niko drugi mimo Njega, niti se opisuje iko drugi mimo Njega ni imenima niti svojstvima. Niti smatra da se obožava neko osim Allaha. I ne smatra da je ovo mnogobrojnost nego Onaj Koji je obožavan sa Svojim imenima i svojstvima *tebareke ve teala*.

Zato se kaže da se kloni ateizma (ar. ilhad) u Njegovim imenima i ajetima, kao što je autor – rahimehullah – spomenuo da nevjerovanje biva u Allahovim imenima i ajetima. Za to je naveo dokaz tj. riječi Uzvišenog: **Allah ima najljepaša imena i vi Ga zovite njima, a klonite se onih koji iskreću Njegova imena.** (El-A'raf, 180). Uzvišeni kaže: **Zbilja, oni koji izvrću Naše ajete neće se od nas sačuvati.** (El – Fussilet, 40). Dakle Allah ﷻ, naglašava da je izokretanje u Njegovim imenima i izokretanje u ajetima. Izokretanje Allahovih imena ima više vrsta:

Najveća je negiranje imena, da se kaže da nije ispravno nazivati Allaha imenom kao što tvrde zastranjele sekte Džehemija i Muatezila, koji su negirali postojanje Allahovim imena.

Druga je suprotna ovome, a to je da se potvrde Allahova imena ali kažu da ukazuju na nazive koji liče svojstvima stvorenja. Ovo je također zabluda, i ovo se smatra izokretanjem također.

Izokretanje je odstupanje od čega je naziv *lahd*-ilhad dio koji je više ukopan u jednu stranu kabura.

Treća vrsta je da se Allah imenuje imenom kojim nije Sebe imenovao. Tj. da izmisli ime po svom nahođenju. Ovo je od izokretanja, jer je obaveza da se čovjek drži lijepog odnosa prema Allahu ﷻ, te da Mu ne pripisuje ime kojim nije Sebe nazvao, a ako to učini odstupio je od istine.

Zar ne vidiš da, kada bi ti neko izmislio neko drugo ime koje nije tvoje poznato ime, zar ti ne bi učinio nepravdu? Da, nema sumnje, ako čovjek potvrdi Allahu ime kojim nije Sebe nazvao, onda je izokrenuo Njegova imena, usmjelio se protiv Allaha kao da kaže: Aktivni uzrok, ili kao što kažu: Stvoritelj uzroka, stvorenje sa uzrokom. Pojedinci kažu: uzrok uzroka što znači da postoje također drugi uzroci koji uzrokuju postojanje nečega u stvorenjima a Allah je jedan od njih. Da li je Allah Sebe nazvao uzrokom? Ne nije Sebe nazvao.

Kršćani Ga nazivaju Ocem, što je također izokretanje.

Četvrta vrsta je, da se od Allahovih imena uzimaju imena za božanstva koja obožavaju mimo Allaha. Od toga je naziv Uza od imena El-Aziz, ili Lat od Allah, što je također izokretanje Njegovih imena. Zato što su ova imena uzeta od Njegovih imena. Imena koja su suprotna Njegovoj ﷻ,, jednoći. Što će biti neprijateljski odnos prema imenima a to je izokretanje imena.

Allah ﷻ, prijeti onima koji izokreću Njegova imena pa kaže: ***a klonite se onih koji izokreću Njegova imena.*** Tj. pustite ih Allahu ﷻ. ***Bit će kažnjeni za ono što rade.*** Na ovom i onom svijetu, a ako ih mimoiđe kazna na dunjaluku bit će kažnjeni na Ahiretu.

Izokretanje Allahovim ﷻ, ajeta će se spoznati time ako izvršimo podjelu Allahovim ajeta na svemirske ili postojane ajete i šerijatske zakonske ajete.

Od postojanih ajeti su oni koje je Allah dao da se dešavaju u svemiru od izmjene dana i noći, sunca i Mjeseca. ***Od Njegovih dokaza je to što vas je stvorio od prašine zatim ste vi ljudi koji se krećete.*** (Er-Rum, 20). Ovoga je mnogo u Kur'anu. Ovo su dakle svemirski dokazi, a dokazi ili ajeti su iz tog razloga što niko od ljudi ne može da ih uzrokuje i zato što je ajet određeni znak na što ukazuje. A da može neko učiniti nešto tako onda se ne bi nazivalo Allahovim ajetom.

Što se tiče šerijatskih ili zakonskih ajeta, to su oni sa kojima su došli poslanici kao što su Kur'an, Tevrat i Indžil. Allah ﷻ, kaže: ***To su dokazi Knjige mudre.*** (Junus, 1). Uzvišeni kaže: ***Knjiga čiji su ajeti pomno objavljeni.*** (Hud, 1). Izokretanje Allahovih svemirskih ajeta biva time što će se pripisati nekome drugom ili da se kaže da Allah u njima ima ortaka ili pomagača kao što je Allah ﷻ, to naveo u riječima: ***Reci: "Zovite one koje, pored Allah, bogovima smatrate. Oni ništa nemaju, ni koliko trun jedan, ni na nebesima ni na Zemlji; oni u njima nemaju nikakva udjela i On nema od njih***

nikakve pomoći." (Sebe', 22). Tj. pomagača, tako da je negirao neku samostalnu vlast, zajedničku vlast i pomoć.
Pa ko kaže da Allah ﷻ, ima pomagača on je izokrenuo Njegove ajete.
Onaj ko kaže da među stvorenjima ima onih koja su samostalna u odnosu na Stvoritelja on je izokrenuo njegove ajete.
Onaj ko kaže da Allah ima ortaka u stvorenjima on je izokrenuo Njegove ajete.
Izokretanje šerijatskih ajeta biva negiranjem, izmjenom ili suprotstavljanjem. Ako kaže: Ovo nije Allahova knjiga, ili od izmjene kao da riječ 'isteva' znači sjesti. Ili suprotstavljanjem kao da čini zabranjeno ili da ostavlja naređeno, ovo je izokretanje ali je zlo.
Svako onaj ko se suprotstavi tekstovima ostavljajući naredbe i čineći zabranjeno on izokreće ajete i odstupa od istine.
Istina je, da se pridržavaš onoga što je Allah naredio i da se kloniš onoga što je zabranio.
Uzvišeni kaže: ***Zbilja, oni koji izvrću Naše ajete neće se od nas sačuvati.*** (El – Fussilet, 40). Tj. svodit ćemo im račune čemu su dokaz riječi Uzvišenog: ***Da li je bolji onaj koji bačen u Vatru ili onaj ko dođe siguran na Sudnjem danu.*** Drugi je bolji, a to je onaj koji će doći siguran na Sudnji dan.
Ostaje nam da pojasnimo riječi Uzvišenog: ***Allahova imena su lijepa pa Ga njima prizivajte.*** Lijepa je ženski rod od ljepote, tako da u Allahovim imenima nema ni jednog imena koje ne ukazuje na savršeno značenje, «lijepa» znači najljepša.
Na osnovu ovog pravila na koje je ukazao termin postaje jasno da pripisivanje Allahu pojedinih imena kao 'vrijeme' (ar ed-dehr) je velika greška. Jer ima učenjaka koji su rekli da je od Allahovih imena 'vrijeme', na osnovu hadisa koji prenosi Ebu-Hurejre ﷺ od Vjerovjesnika ﷺ, da je rekao: ***Uzvišeni je rekao: Vrijeđa me čovjek, psuje vrijeme a Ja sam vrijeme, u Mojoj ruci je stvar.***
Kažu da je Allahovo ime vrijeme.
Reći će se da je ovo greška, hadis znači Ja određujem vrijeme, okrećem vrijeme, čemu su dokaz riječi Uzvišenog: ***U Mojoj ruci je stvar Ja okrećem noć i dan.***
Oni koji psuju vrijeme, da li psuju Allaha ili psuju vrijeme?
Nema sumnje da psuju vrijeme a ne Allaha, kao da kaže: Ovo vrijeme je ovako ili ovo vrijeme je ovako, ali nemaju za cilj obavijestiti o nečemu, jer da im je to bio cilj onda u tome ne bi bilo smetnje. Ako bi čovjek htio reći: Težak dan, kao da obavijesti o tome a ne formu ili kuđenje, onda nema smetnje. Lut ﷺ, je rekao: ***Ovo je težak dan.*** (Hud, 77).
Ali bitno je da vrijeme nije ime od Allahovih imena. Među Allahovim imenima nema ni jednog imena koje ne ukazuje na savršeno značenje nego na najpotpunije značenje.
Kao što Uzvišeni kaže: ***Allahova imena su lijepa pa Ga njima prizivajte.***
Šta znači: 'pa Ga njima prizivajte'?
Dova, dova traženja i dova ibadeta.
Što se tiče dove traženja kao da čovjek kaže: Gospodaru oprosti mi. Ovo je traženje.
Što se tiče dove ibadeta kao da klanja, posti i udjeljuje sadaku.
Radi čega je dova imenovana ibadetom?

وَلِلَّهِ ٱلْأَسْمَآءُ ٱلْحُسْنَىٰ فَٱدْعُوهُ بِهَا ۖ وَذَرُوا۟ ٱلَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِىٓ أَسْمَٰٓئِهِۦ

"Allah ima najljepaša imena i vi Ga zovite njima, a klonite se onih koji iskreću Njegova imena." (Sura El - A'raf, 180).

Uzvišeni kaže:

إِنَّ ٱلَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِىٓ ءَايَٰتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَآ ۗ

"Zbilja, oni koji izvrću Naše ajete neće se od nas sačuvati." (Sura El - Fussilet, 40).

Mu`min priziva i obožava samo Allaha, i u tom ibadetu ne pripisuje svom Gospodaru ortake. A kloni se puta mušrika o kojima je Allah rekao:

Zato što rob želi da od Allaha dobije nešto, što je uvijek na osnovu jezika stanja. Kada bi pitao bilo kojeg čovjeka koji obožava Allaha, zašto obožavaš Allaha? Reći će: Nadam se Allahovoj nagradi i bojim se Allahove kazne.

Tako da će dova ibadeta biti na osnovu jezika stanja. A 'prizivajte Ga njima' se odnosi na dovu traženja i dovu ibadeta.

Dova traženja je da časno ime stavi ispred molbe, ili da spomeneš svoju potrebu pored Njegovog imena. Vjerovjesnikovo ﷺ, podučavanje Ebu-Bekra da kaže u namazu: ***Oprosti mi milošću od Tebe, smiluj mi se, Ti si, uistinu, Onaj Koji oprašta i Milostivi.*** Ovo je Allahovo ime, međutim da li je prije ili poslije tražene stvari? Poslije. Možeš reći: Allahu, Koji praštaš, Milostivi. Prije nego što zamoliš Allaha u dovi traženja. Što se tiče dove ibadeta je da obožavaš Allaha na osnovu onoga na šta ukazuju ova časna imena.

Ako znaš da je Milostiv onda se trudiš da zaslužiš milost. Ako znaš da prašta onda se trudiš da zaslužiš oprost. Suprotno onome što shvataju obični ljudi, obični ljudi ako znaju da praša oni griješe prema Allahu. Naviknu se na grijeh, a ako ih upitaš za to, kažu: Allah je Milostiv i prašta.

Tako da učiniš svoj ibadet što ćeš obožavati Allaha na osnovu značenja ovih imena. Ako znaš da prašta onda se potrudi da zaslužiš ovaj oprost činjenjem razloga. Isto tako ako znaš da je Milostivi. Također zasluži Allahov oprost pokajanjem Njemu ﷻ. Ako znaš da je od Njegovih imena Onaj Koji sve čuje Es-Semia, kako ćeš obožavati Allaha na osnovu značenja ovog imena? Da se paziš Allaha i da ne govoriš ništa što će uzrokovati Allahovu srdžbu. Jer ako kažeš On ﷻ, će te čuti.

قُلِ ٱدْعُواْ ٱلَّذِينَ زَعَمْتُم مِّن دُونِهِۦ فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ ٱلضُّرِّ عَنكُمْ وَلَا
تَحْوِيلًا أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ ٱلْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ
وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُۥ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُۥٓ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا

"Reci; "Molite se onima koje, pored Njega, smatrate bogovima, - ali vas oni neće moći nevolje osloboditi niti je izmijeniti. Oni kojima se oni mole sami traže načina kako će se što više Gospodaru svome približiti, i nadaju se milosti Njegovoj I plaše se kazne Njegove. A kazne Gospodara tvoga svako treba da se čuva." (El-Isra, 56-57).

قُلِ ٱدْعُواْ ٱلَّذِينَ زَعَمْتُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَلَا
فِى ٱلْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِن شِرْكٍ وَمَا لَهُۥ مِنْهُم مِّن ظَهِيرٍ ﴿٢٢﴾ وَلَا تَنفَعُ ٱلشَّفَٰعَةُ
عِندَهُۥٓ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُۥ حَتَّىٰٓ إِذَا فُزِّعَ عَن قُلُوبِهِمْ قَالُواْ مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُواْ
ٱلْحَقَّ وَهُوَ ٱلْعَلِىُّ ٱلْكَبِيرُ

"Reci: "Zovite one koje, pored Allah, bogovima smatrate. Oni ništa nemaju, ni koliko trun jedan, nI na nebesima nI na Zemlji; oni u njima nemaju nikakva udjela i On nema od njih nikakve pomoći. Kod Njega će se moći zauzimati za nekoga samo onaj kome On dopusti. I kad Iz srca njihovih nestane straha, oni će upitati: "Šta je to rekao Gospodar vaš?" – "Istinu" – odgovoriće, On je uzvišen i velik." (Sura Saba', 22 -23).[1]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: ***"Reci: "Zovite one koje, pored Allaha, bogovima smatrate.*** Ovo je izazov onima koji pripisuju širk Allahu Latom, Uzaom i Hubelom. Kaže: Zovite ih. ***Oni ništa ne posjeduju, ni koliko trun jedan, ni na nebesima ni na Zemlji.*** A to je mala praščica a ne kao što hemičari tvrde da je atom nešto što se ne može podijeliti.

Šejhul-islam – rahimehullah – je ovo odbio, pa kaže da ne postoji dio koji se ne može podijeliti. Uvijek mora postojati podjela. Kur'an je spušten na arapskom jeziku. A što arapi shvataju da se trun odnosi na malu praščicu koja se navodi kao primjer nečega sićušnog. Ovi ne posjeduju ni koliko je jedan trun ni na nebesima ni na Zemlji. Istinu je rekao Veličanstveni Allah. Svi predmeti, ili mrtva bića, živa bića, ne posjeduju ni koliko je trun na nebesima ni na Zemlji. ***Oni nemaju*** – tj. božanstva, ***u njima*** – tj. u nebesima i Zemlji, ***udjela*** – od ortaštva, a vi vidite da se ovdje radi o imenici koja je

Ove rečenice imaju svoje pojašnjenje, a pojedine tačke ukazuju na jasnoću obraćanja.

Mu`min se mora truditi u realizaciji znanja i imana,[1] kako bi Allaha uzeo za sudiju i zaštitnika, onoga koji će ga uputiti i koji će

---

stavljena nakon glagola imati čime se želi potvrditi značenje. ***On od njih nema*** – tj. od ovih božanstava, ***pomoći*** – tj. pomagača. Dakle negira sva tri moguća razloga. Nema samostalne vlasti, nema zajedničke vlasti niti pomoći. Ostaje četvrta stvar na koju se mogu pozivati mušrici a to je šefa'at. Kaže: ***Kod Njega šefa'at ne pomaže osim onome kome On dopusti.*** A to su Njegove riječi: ***Ko je taj ko će se kod Njega zauzimati osim sa Njegovim dopuštenjem.*** (El-Beqare, 255). Da li je moguće da će dopustiti ovim idolima da se zauzimaju kod Njega? Nije moguće, jer Allah nije zadovoljan sa njima, niti je zadovoljan sa onima koji ih obožavaju. Allah je dokinuo sva sredstva i razloge na koje se mogu mušrici pozivati. Uzvišeni kaže: ***I kad iz srca njihovih nestane straha, oni će upitati: "Šta je to rekao Gospodar vaš?"*** Ova rečenica se odnosi na meleke, a oni su najveličanstvenija i najčasnija stvorenja, ali će se prestrašiti kada Allah objavi objavu, kada Allah objavi objavu zatresu se nebesa i Zemlja. Meleci se onesvijste od težine onoga što čuju, a kada dođu sebi ***I kad iz srca njihovih nestane straha*** tj. kada strah nestane, ***kažu*** – tj. reći će jedni drugima: ***"Šta je to rekao Gospodar vaš?"*** tj. rekao je istinu jer Allahov ﷻ govor je u cjelosti istina, istina u čijim vijestima nema laži, niti nejasnoće ili pretjerivanja u onome o čemu obavještava. Uzvišeni kaže: ***Riječi tvog Gospodara su upotpunjene istinom i pravednošću.*** (El-En'am, 115). Tj. istinom u vijestima, a pravednošću u propisima. Laž je laž, nepravda je laž, ali Allahov govor je u cjelosti istina. ***On je Uzvišen i Velik.*** Uzvišen sa Svojim imenima i svojstvima u svom Biću. On je Uzvišen iznad svega, Uzvišen je sa Svojim svojstvima ﷻ u Svom sluhu, vidu i drugim svojstvima. Velik tj. Gospodar veličine i gordosti. Uzvišeni kaže: ***Oni Allaha nisu štovali onako kako Mu dolikuje. Zemlja će cijela biti u Njegovoj šaci na Sudnjem danu, a nebesa će biti savijena u Njegovoj desnici.*** (Ez-Zumer, 67).

[1] Ibn Usejmi – rahimehullah – kaže: Ova rečenica je istinska, mu'min posjeduje znanje, ali se mora potruditi da realizuje iman i da se očisti od podmetanja strasti u znanju i podmetanja sumnje u imanu.

Veliki broj ljudi posjeduju znanje, ali su pod pritiskom strasti koje ih ko uragan nose, do te mjere da izokreću dokaze sa njihovih mjesta iz njenih korijena na ono što im je volja. Svi novotari su od ove vrste, jer su se suprotstavili uputi slijedeći strasti, neuzubillah, ali neko više neko manje.

Također ima ljudi koji u pojedinim pravnim praktičnim pitanjima prikloni se jednoj strani, žestoko se povodi za nekim imamom ili šejhom. Ovo je od pokuđenih stvari jer čovjek se mora zauzimati za istinu, ali to opet ne znači da treba naginjati na jednu stranu nego da pomogne istinu.

Na mu'minu je da realizuje svoj iman, i da uvijek kontroliše svoje srce. Molim Allaha da podari istinski iman meni i vama. Mu'min uvijek mora kontrolisati srce, šta je to u

mu pomoći,. Jer je On najbolji Zaštitnik i najbolji pomagač. A tvoj Gospodar je najbolji upućivač i najbolji pomagač.

Najbolja dova je ona dova koju bilježi Muslim, Ebu-Davud i drugi od Aiše – radijjallahu anha –Vjerovjesnik ﷺ, kada bi ustao da klanja noću rekao:

"Allahu, Gospodaru Džibrila, Mikaila i Israfila, Stvaraoče nebesa i Zemlje, Ti Koji znaš nevidljivo i vidljivo, Ti sudiš među Svojim robovima u onome u čemu su se razilazili. Uputi me na ono u čemu se neću razići u istini Tvojom dozvolom. Ti upućuješ koga hoćeš na Pravi put."[1],[2]

---

njemu? Oštra strast, ljubav prema dunjaluku, ljubav vodstva, ugleda i sličnog tome. Zato neka čovjek uvijek pazi na svoje srce.

[1] Bilježi ga Muslim u Sahihu br. 770 i Ebu-Davud u Sunnenu br. 767.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Vjerovjesnik ﷺ, je otpočinjao noćni namaz ovim riječima: "Allahu, Gospodaru Džibrila, Mikaila i Israfila. Da bi sebi zamislio veličinu ovih meleka, jer čijim se zamišljanjem zamišlja i Allahova ﷻ, veličina. Zna da je Džibril ﷺ, onakav kakvim ga je vidio Poslanik ﷺ, sa šest stotina krila prekrivši horizont. Ako se sjeti ove trojice i njihove veličine, proći će to pa će zamislit veličinu njihovog Stvoritelja ﷻ. Zatim Poslanik ﷺ, je izabrao ovu trojicu zato što je u Džibrilu život za srca tj. donosi ono u čemu je život za srca a to je objava za koju je zadužen. Mikail je zadužen za ono u čemu je život za Zemlju i biljke, a to je kiša. Israfil je zadužen za ono u čemu je život za tijela, vječni život, a to je 'rog'. Jer kada puhne u rog drugi put ljudi će ustati gledajući. Poslanik ﷺ, je odabrao u svojoj dovi u noćnom namazu jer je noćni namaz prvo što čovjek otpočinje u svom danu.

Kaže: ***Ti Koji znaš vidljivi i nevidljivi svijet.*** Tj. cjelokupni gajb, a to je zato što su dvije vrste gajba. Djelimični gajb i opći gajb. Djelimični gajb je onaj koji se odnosi na određenu osobu, dok je opći gajb koji se odnosi na sve ljude. A ono što je posebno za Allaha jeste da poznaje opći gajb kao što je znanje budućnosti.

Zbog toga je propis za onog ko dođe kod gatara i vračara pa im povjeruje da je učinio kufr prema onome što je objavljeno Muhammedu ﷺ. Isto je ko povjeruje u riječi astrologa koji kažu: Rođen si tog i tog datuma zato si pesimista ili si sretan i slično tome. Ovaj je učinio kufr prema onome što je objavljeno Muhammedu ﷺ.

Kaže: ***Ti ćeš presuditi Svojim robovima u onome u čemu su se razilazili.*** Da li Allah presuđuje na dunjaluku ili Ahiretu? Na dunjaluku i Ahiretu, On presuđuje Svojim robovima na dunjaluku. Uzvišeni kaže: ***U čemu god da se razidete njegov propis se vraća Allahu.*** (Eš-Šura, 10). Uzvišeni kaže: ***Ako se u nečemu razidete vratite to Allahu i Poslaniku ako vjerujete u Allaha i Sudnji dan, to će vam biti bolje i ljepše riješenje.*** (En-Nisa, 59).

Isto tako je sa završnom presudom na Sudnjem danu među robovima, tako da će Allah presuditi šutoj ovci za ono što joj je učinila ona sa rogovima. Iako se radi o

Zato jer Allah kaže:

كَانَ ٱلنَّاسُ أُمَّةً وَٰحِدَةً

"Ljudi su bili jedna zajednica..." (Sura El - Beqare, 213).

životinjama, ali će im presuditi tog dana da bi se svijetu pokazalo savršenstvo Allahove ﷻ pravednosti.

Kaže: ***Uputi me u onome u čemu se razilazi na istinu Tvojim dopuštenjem. Ti upućuješ koga hoćeš na Pravi put.*** Poslanik ﷺ, moli Allaha da ga uputi u onome u čemu se razilazi na istinu.

Da li mi ovo tražimo?

Malo, ali ćemo reći da ako Muhammed ﷺ, traži od svog Gospodara da ga uputi na istinu u onome u čemu se razilazi, na nama je onda obaveza da to tražimo za sebe od Allaha ﷻ. Da se ne oslanjamo samo na sebe, da nas ne zavede naše znanje, nego na nama je da uvijek molimo Allaha da nas uputi na istinu u onome u čemu se razilazi.

Kaže: ***Tvojim dopuštenjem.*** Da li se ovo odnosi na – ***u onome u čemu se razilazi*** – ili se odnosi na riječi – ***uputi me*** – ili na obije stvari?

Na obije stvari. Zato što je razilaženje sa Allahovim dopuštenjem i uputa je sa Allahovim dopuštenjem.

Ti upućuješ koga hoćeš na Pravi put. A to je Allahova ﷻ, vjera.

Kao što je u suri Junus[1]:

وَمَا كَانَ ٱلنَّاسُ إِلَّآ أُمَّةً وَٰحِدَةً فَٱخْتَلَفُوا۟ ۚ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ لَقُضِىَ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

Ljudi nisu bili ništa osim jedna zajednica pa su se razišli. (Sura Junus, 19).

Pa su se razišli kako stoji u suri Junus, a rečeno je da je tako prenešeno u učenju[2] od Abdullaha b. Mes`uda ﷺ:

فَبَعَثَ ٱللَّهُ ٱلنَّبِيِّـۧنَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَأَنزَلَ مَعَهُمُ ٱلْكِتَٰبَ بِٱلْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ ٱلنَّاسِ فِيمَا ٱخْتَلَفُوا۟ فِيهِ ۚ وَمَا ٱخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا ٱلَّذِينَ أُوتُوهُ مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ ۖ فَهَدَى ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لِمَا ٱخْتَلَفُوا۟ فِيهِ مِنَ ٱلْحَقِّ بِإِذْنِهِۦ ۗ وَٱللَّهُ يَهْدِى مَن يَشَآءُ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ

"Pa je Allah slao vjerovjesnike da donose radosne vijesti i opomenu, i po njima je slao Knjigu sa Islamom, da po njoj sudi[3] ljudima u onome u čemu se oni razilaziše. A povod je neslaganju bila međusobna zavist, baš od onih kojima je data, i

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ljudi su bili jedan ummet pa su se razišli a zatim je Allah poslao poslanike da sude među njima.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: tj. onako kako je učio Ibn-Mes'ud u njegovom kiraetu.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Kaže: ***...da sudi...*** ovo se odnosi na koga? Na Kur'an ili na Allaha? Na Allaha ﷻ, ali posredstvom Kur'ana.

Hvala Allahu na upotpunjenu, molimo Allaha za uspjeh. Šejhul-islam – rahimehullah – je završio knjigu. Allah upućuje koga hoće na Pravi put. Neka mu Allah oprosti i pređe preko grijeha i da nas sastavi sa njim u blagodatima Dženneta, On je kadar da sve učini.

Završen je komentar od uglednog Šejha Muhammeda Ibn-Saliha el-Usejmina – rahimehullahu teala – neka ga Allah nagradi najboljom nagradom za islam i muslimane, i neka okoristi njegovim znanjem i da'vom sve muslimane. Amin

to kada su im već bili došli jasni dokazi; i onda bi Allah, voljom Svojom, uputio vjernike da shvate istinu o onome u čemu se razilaziše. A Allah upućuje na Pravi put onoga koga On hoće." (Sura El - Beqare, 213).

I neka je hvala Allahu Gospodaru svjetova, i neka je salavat i selam na uglednika među poslanicima u svako vrijeme i doba. Amin.

SADRŽAJ:

POGLAVLJE

Poistovjećivanje sa njima u onome što nije od našeg šerijata se dijeli na dva dijela 7

-poistovjećivanje u onome što je od odlika njihove vjere

-poistovjećivanje u onom što u osnovi nije uzeto od njih

POGLAVLJE

'Praznik' je naziv za rod u kojeg ulazi svaki dan ili mjesto na kojem se skupljaju, kao i svako djelo koje praktikuju na ovim mjestima i u ovim vremenima 9

-značenje riječi praznik

-opasnost od pokornosti ženama u pogledu poistovjećivanja

POGLAVLJE

Nevjerničkih praznika je mnogo i razlikuju se 13

-ono u šta većina ljudi upada od slijeđenja nevjerničkih praznika

-praznik Isaova rođenja (Božić ili Nova godina) i ono što se veže za to

-ne odaziva se na poziv obilježavanja nevjerničkih praznika

-musliman im neće prodavati ono sa čim će se pomoći u proslavi svojih praznika

-iznajmljivanje kuće zimijama

-zabrana konzumiranja onoga što zakolju nevjernici za svoje praznike

-propis onog što je zaklano na žrtvenicima

POGLAVLJE

Post kafirskih praznika kao izdvojenog posta 63

-mišljenja učenjaka o izdvajanju subote postom

POGLAVLJE

Post u toku karnevala, festivala i drugih idolopokloničkih praznika 71

POGLAVLJE

Svi ostali novotarski praznici i periodi su pokuđena zla bez obzira na stepen pokuđenosti 73

POGLAVLJE

Vremena su tri vrste, a u njih ulaze neki od novotarskih praznika vezanih za mjesta i postupke 113

-svaka novotarija je zabluda

-odgovor onima koji pohvaljuju novotarije

-zabrana u pogledu novotarija je opšteg karaktera i nije dozvoljeno svesti je na posebne situacije

-Teravija ne spada u novotarije

-tumačenje Omerovih riječi 'lijepa li je to novotarija'

-novotarija ezana kod dva bajrama

-u Poslanikovoj uputi je zadovoljenje u poogledu ibadeta, kada bi to ljudi pojmili

-novotarije su kontradiktorne sa ispravnom akidom

POGLAVLJE

Dan koji je vrijedan, djelima može postati novotarija -praznik mjesta- 135

-novotarije vezane za mjesta i vremena

-novotarija prvog četvrtka u redžebu

-novotarija obilježavanja mevluda

-novotarije oko dana Ašure

-u periodima koje je Allah odlikovao nad ostalim je zadovoljenje potreba ove prirode za ljude

POGLAVLJE

Praznici koji su vezani za mjesta 141

-olakšica klanjanja namaza sa posebnim uzrokom u pokuđenim vremenima
-novotarije u odlikovanim danima
-okupljanje u mesdžidima na dan Arefata
-praznici mjesta se djele na tri vrste
-Zatu envat
-veličanje mjesta i činjenje teberruka na njima je širk
-neka idolopoklonička mjesta u Damasku
-Laži oko imena pojedinih kaburova kao što je kabur Huda i Umi-Seleme

POGLAVLJE

Praznici vezani za mjesta koja imaju svoju posebnost..... 155

-za odaziv na dovu postoje drugi razlozi a ne beričet kaburova i posredovanje njihovih vlasnika
-opasnost od uzimanja Poslanikova kabura za mjesto praznovanja
-opasnost od izgradnje mesdžida na kaburima
-nije dozvoljeno osvjetljavanje kaburova
-cjelokupno idolopoklonstvo se temelji na veličanju mrtvih i njihovih kaburova
-nije propisano zijaretit kabure kako bi se kod njih dovilo
-Greška koju prave ljudi pri slijeđenju pojedinih pobožnjaka
-to što se mušriku nekada primi dova može biti što se nekada kod kipa iskreno obratio Allahu
-vrste ljudi u pogledu dove
-Malikova zabrana da se dovi pored Poslanikova kabura
-niko od selefa nije dozvolio da se dovi pored kabura

POGLAVLJE

Propis o činjenju ostalih ibadeta kod kabura..... 239

-Učenje Kur'ana i činjenje zikra kod kabura je novotarija
-Poslanik nije propisao učenje Kur'ana kod kabura

POGLAVLJE

Šte je zabranjeno raditi kod kabura 245

-Klanje kod kaburova je novotarija

-bdijenje nad kaburima i vješenje slika po njemu je od djela onih koji obožavaju kaburove

POGLAVLJE

Mjesta gdje su stajali, odsjedali, obožavali allaha ﷻ vjerovjesnici i dobri ljudi ali ih nisu učinili mjestima molitve 249

-ni jedno mjesto se ne posjećuje radi činjenje ibadeta osim onih koja je propisao šeriat

-Omerova zabrana da se mjesta na kojima je Poslanik klanjao na putovanju ističu i uzimaju za musalle

-hulefau-rašidin nisu radili ono što je radio ibn-Omer po ovim pitanjima

-širk je u spoju sa laži

-Omerovo traženje kiše preko Abbasa

-svi hadisi o posjeti Poslanikova kabura su lažni

-zaklinjanje nečim pored Allaha je zabranjeno

-vesilet koji je Allah naredio

-dova ibadeta i dova traženja

-hadis u kojem je slijepac tražio od Poslanika

-Vesilet koji su koristili trojica koji su bili zatočeni u pećini

- treženje Allahom i rodbinskim vezama ne predstavlja zakletvu

-Poslanik, kao i niko od selefa nisu išli u pećinu Hira (nakon što je poslanik primio objavu)

-ne pritežu se sedla osim radi tri džamije

-džamije koje su napravljene nad kaburima su kao i 'džamija dirar'

POGLAVLJE

Mesdžidul-aksa je jedna od tri džamije radi kojih se pritežu jahalice..... 329

-Omerov odlazak u Šam i šta je uradio u Bejtul-Makdisu

-uzdizanje zakletve kod kaburova i kod stijene je zabluda

-israilijati

-laži koje su dodate na hadis o isri i miradžu

POGLAVLJE

Osnova vjere kod muslimana je da se ni jedno mjesto ne izdvaja posebno radi namjerenog ibadeta osim posebnih džamija 337

-kršćani su ti koji su učinili Ibrahimov, alejhi selam, kabur mjestom posjećivanje

-islam je poništio veličanje mjesta osim džamija u kojima se čini ibadet

-svi mesdžidi su jednaki po ibadetu osim onih koje je odlikovao Poslanik

-Poslanikov šefa`at

-Allahova zabrana da se traži oprost za mušrike

-islam je vjera svih poslanika

-vjera poslanika je jedna iako su se razlikovali šerijati

-suština vjerovanja u kader

-o tevhidu esmai ves-sifat

-Poslanikova dova kada bi usto na noćni namaz